בס"ד לעילוי שכינת עוזנו

"וְהַמַּשְׂכִּלִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד" (דניאל יב, ג)

אֵלּוּ הֵם הַמִּשְׁתַּדְּלִים לַעֲסֹק בְּסֵפֶר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (זֹהַר בְּהַעֲלוֹתְךָ קנ"ג.).

"וּבְגִין דְּעַתִּידִין יִשְׂרָאֵל לְמִטְעָם מֵאִילָנָא דְחַיֵּי, דְּאִיהוּ הַאי סֵפֶר הַזֹּהַר,

יִפְּקוּן בֵּהּ מִן גָּלוּתָא בְּרַחֲמֵי"

[וּמִפְּנֵי שֶׁעֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לִטְעֹם מֵעֵץ הַחַיִּים, שֶׁהוּא זֶה סֵפֶר הַזֹּהַר, יֵצְאוּ מֵהַגָּלוּת בְּרַחֲמִים]

סֵפֶר

אִדְּרָא זוּטָא קַדִּישָׁא

מהדורת "מאיר אור לי"

מָקוֹר מְדוּיָּק וּמְנֻקָּד
מְשׁוּלָּב עִם תַּרְגּוּם הַמִּלִּים וּבֵאוּר קַל
עִם מְבוֹאוֹת מַאֲמָרִים וּמַפְתְּחוֹת
שִׁירִים בְּשִׁבְחֵי הָרַשְׁבִּ"י, סֵדֶר הַ"הַדְרָן" לְסִיּוּם
וּבַקָּשָׁה עַל הַציּוּן הַקָּדוֹשׁ לְזוֹכִים לַעֲלוֹת לְמִירוֹן

מייסודו של
מו"ר המקובל הרב אברהם-מרדכי יצחקי שליט"א
בית המדרש דויד המלך ✶ מושב פורת

אמר המקובל האלהי רבי יהודא פתיה זיע"א (בהקדמתו לביאורו ייה"ר על האדז"ק):
"שני האדריות הם כוללים כל חכמת האמת על סדר העולמות מראש ועד סוף"

מהדורה מיוחדת מתוך הספר הגדול הכולל ביאורים עיונים וקובץ הארות מהמפרשים

נשלם ביום הנאדר בקדושה ח"י באייר ל"ג לעומר שנת ה' תשע"ב

אחריות כתיבה ועריכה:
הרב משה עמיאל

כל הזכויות שמורות לבורא עולם
וזכות קנין הלימוד לכל העוסק
בתורה.

המעונין להעתיק או לפרסם
- יקדים בקשת רשות
לכבודה של תורה

להערות והארות
נא לפנות אל העורך:
במייל:
mamiel1565@gmail.com
כתובת:
רח' כרמל 220
אבני חפץ 44861
פלא' - 0509113532

עימוד ועיצוב 'מקראי אור'
0527615936

לזכות נשמת

רבי אליהו-מנשה יצחקי זצ"ל

אביו של מו"ר המקובל הרב אברהם מרדכי יצחקי שליט"א

יום השנה: ו' בתשרי (ה'תשע"ב)

✶ מאמר זכרון לכבודו ולעילוי נשמה, וסדר ההדרן על סיום הלימוד,
ראה בסוף הספר

לזכות נשמת מורנו ורבנו גאון עוזנו

רבי יוסף חיים זיע"א

בעל הבן איש חי

יומא דהילולא: י"ג באלול (ה'תרס"ט)

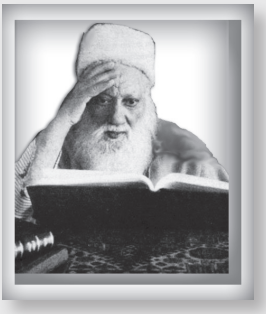

לזכות נשמת מורנו ורבנו המקובל האלהי

רבי יהודא פתייא זיע"א

בעל יין הרקח על האדרות

יומא דהילולא: כ"ז באב (ה'תש"ב)

לזכות נשמת מורינו ורבנו ועטרת ראשנו,

מרן הראשון לציון המקובל האלהי

הרב הגאון מרדכי אליהו זצוק"ל

יומא דהילולא: כ"ה בסיוון (ה'תש"ע)

זכותם תעמוד לנו ולכל ישראל
לכל הישועות ולגאולה שלימה

לזכות נשמת ההורים היקרים

אבא מאיר בן מרים. יום השנה: י"ט בשבט (ה'תשנ"ט)

ואמא אורלי בת אמילי. יום השנה: י"ב בסיוון (ה'תשס"ד)

למשפחת דסה זלה"ה

"**אהוב, אוהב את המקום, אוהב את הבריות...**" - זה היה אבא ע"ה, באהבתו הרבה לקב"ה ולתורה, לכל יהודי ולכל מקום בארץ הקדש.

אבא הוא איש תם וישר. שמו נאה לו: מאיר, במה שהאיר פנים לכל אדם, ובמה שפעל ועשה להרבות אור וטוב. היה אדם במובן הטוב והנכון לעצמו ולזולת, בבחינת הכתוב "ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם". תמימותו התגלתה בפנימיות וחיצוניות כאחד, כאיש דיבורו שווה בפיו ובלבו, בבחינת הכתוב "ודובר אמת בלבבו".

אבא היה זריז לכל דבר מצווה, השתדל בכל רמ"ח איבריו לעשות, ובכל עת שהתבקש ובכל זמן שהיה צורך היה אבא ראשון לכל דבר שבקדושה. עזר רבות לכל נזקק, וכל הנהגתו בחסד לזולת הייתה בסתר ובכבוד לכל.

בית הכנסת "אליהו הנביא". סבא ז"ל כמוס דסה, היה השמש הידוע של בית הכנסת "אליהו הנביא" באלכסנדריה שבמצרים. אבא ז"ל זכה ועלה לארץ הקדש, ופעל בזריזות לייסד בית כנסת בשם זה. בהתחלה בנה צריף במגרש הבית, ולאחר כמה שנים כאשר השכן עבר דירה, אבא הזדרז וקנה את הבית בשכנותו לטובת בית הכנסת. כעבור שנים, הוא בנה את בית הכנסת בבניינו הגדול בשטח ציבורי שהוענק לו. אבא שרת את באי בית הכנסת כשמש, עשה את כל העבודות הנדרשות במו ידיו ונדב את מלוא כספו לכל צרכי המקום.

היה בעל מידות טובות. נהג בפשטות וכבד כל אדם. היה נכון לקבל כל הערה או תלונה מציבור ביה"כ ומכל אדם בהכנעה ובענווה.

היה מקובל ונכבד בעיני כולם, שהכירו והעריכו את אישיותו היקרה ואת פועלו הגדול למען בית הכנסת ולטובת כל אדם. זה שאומר הכתוב: "והלך לפניך צדקך...".

"**אשת חיל עטרת בעלה**" - זו הייתה אמא ע"ה, באהבתה הרבה לכל דבר שבקדושה ולכל אדם. אמא הי יתה אשה חכמה ונבונה. שמה נאה לה: אורלי, במה שהייתה מאירה פנים לכולם, וחיוכה הקרין אור בלב כל אחד.

קבלה כל אחד, קטן וגדול, בסבר פנים יפות. כל השכנים עוד זוכרים בילדותם את אמא, פוגשת בהם בחביבות רבה ומעניקה לכל אחד סוכרייה, ממתק או עוגה, והכל בצניעות ושקט האופייניים לה.

פעלה לצדו של אבא בכל מה שנדרש, וניהלה את הבית בכבוד, בזריזות ובצניעות. זה שאומר הכתוב: "תנו לה מפרי ידיה ויהללוה בשערים מעשיה".

הוקדש ע"י בנם, השם הטוב, משה דסה הי"ו לברכה והצלחה

תמונת מערת האידרא

תמונת מערת האידרא - פנים
(על מקום האדרא ראה לקמן בפרק המבוא)

❊תוכן הענינים בשבעה שערים❊

- מבוא השער ללימוד האדרא זוטא קדישא
- שער **האדרא זוטא קדישא** - נוסח המקור השלם עם תרגום המלים וביאור קל
- שער מאמרי חיזוק בלימוד הקבלה בחכמת הנסתר
- שער המפתחות לאדרא זוטא קדישא
- שער נשיר ונשבח לרשב"י
- שער תפילות נפלאות בזכות הרשב"י
- שער ה"הדרן"

תוכן הענייינים מפורט

הסכמת מו"ר המקובל הרב אברהם-מרדכי יצחקי שליט"א: "מצווה רבה להפצת הזוהר הקדוש בכלל, והאדרא זוטא קדישא בפרט".

ברכה והסכמה מכת"ר המקובל הרב שלום יהודה גראס שליט"א. האדמו"ר מהאלמין: "להבהיר, שכל הדברים שמוציאים על הזוהר הקדוש יש להם הסכמה של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי בעצמו".

פתח דבר

מבוא השער ללימוד האידרא זוטא קדישא:

- **פרק א.** אשרי הזוכה ללמוד. מילי מעליותא במעלת רשב"י זיע"א. צער מערה. משבחי רשב"י בזוהר הקדוש. מעלת רשב"י ביום גילוי סודות האדרא זוטא קדישא.
- **פרק ב.** מבוא האדרא זוטא קדישא מדברי רשב"י. מהי האדרא זוטא קדישא. מקור האדרא זוטא קדישא בזוהר הקדוש. המסירה המיוחדת בלימוד שתי האדרות. משמעות התואר "אדרא". ולהבין עוד בין לשון "אדרא רבא" ל"אדרא זוטא". מקום לימוד האדרא. תלמידי רשב"י שהשתתפו בלימוד האדרא. המשתתפים שהיו עוד נוכחים בעת הלימוד. סדר הלימוד של רשב"י עם החברים. מי דרש בלימוד באדרא. זמן מסירת לימוד האידרא.
- **פרק ג.** גודל השעה לגלות סתרי התורה. רבא והאדרא זוטא - מטרת הלימוד. האדרא רבא והאדרא זוטא - עיקר תוכן הלימוד.
- **פרק ד.** עליית הנשמה.
- **פרק ה.** שבחי האדרא, שבחי ביאור יין הרקח על האדרא זוטא קדישא, וכללי הביאור.
- **פרק ו.** הליכות האדרא קדישא.

המבוא הגדול לאדרא קדישא: מרבי שמעון בר יוחאי [בפתיחת האדרא רבא]

תפילה קודם הלימוד בספר הקבלה

האדרא זוטא קדישא - נוסח המקור השלם עם תרגום המלים וביאור קל

שער מאמרי חיזוק בלימוד הקבלה בחכמת הנסתר:

- **א.** מאמר בגודל מעלת וחשיבות לימוד חכמת הקבלה.
- **ב.** מאמר הנהגות דרכי הלימוד בזוה"ק בכלל.
- **ג.** מאמר מעלות הלימוד בספר הזוהר הקדוש.

- ד. מאמר "עיקר הקבלה היא מוסר לאדם".
- ה. מאמר "תוכחה מגולה מאהבה".
- ו. מאמר סוד ה' ליראיו.
- ז. מאמר בדרך הלימוד.
- ח. מאמר "תכלית שנדעך הוא- שלא נדעך".
- ט. הערה כללית לכוונות בכלל וכוונות התפילה בפרט.
- י. קיצור ראשי פרקים והקדמות יסודיות בלימוד קבלה ובאדרא זוטא על פי האר"י הקדוש זיע"א. ותרשים קיצור ערכים בעניין סדר השתלשלות העולמות.

שער המפתחות לאדרא זוטא קדישא:

- א. מפתחות ראשי הפרקים באידרא זוטא קדישא, המובאים בתוך הביאור קל.
- ב. מפתח הפסוקים.
- ג. מפתח מאמרי הש"ס.
- ד. מפתח מאמרי הזוהר: מדרש הנעלם. ספרא דצניעותא (בזוהר סוף פרשת תרומה). אדרא רבא - עניינים שנזכרו באדרא זוטא. ספרא דאגדתא - עניינים שנזכרו באדרא זוטא. ספרא דאגדתא דבי רב ייבא סבא - עניינים שנזכרו באדרא זוטא. ספרא דרב המנונא סבא - עניינים שנזכרו באדרא זוטא.
- ה. מפתח לראשי פרקים בביאורי האר"י זיע"א על האדרא, הערוכים בספר מאמרי רשב"י, ונכתבו ע"י מהר"ש ויטאל זיע"א.

שער נשיר ונשבח לרשב"י:

- ברוך אלוקינו ◆ אמר רבי עקיבא ◆ בר יוחאי ◆ בר יוחאי (עם תרגום בלשון קהילת יהודי תוניס) ◆ ואמרתם כה לחי ◆ יה שלח לנו את אליה ◆ בר יוחאי ה' עמך ◆ בר יוחאי תגל יולדתך ◆ ימליץ טוב עלינו ◆ יום שמחה לבר יוחאי ◆ שמחו נא בשמחת בר יוחאי ◆ בר יוחאי כנהורא דשמשא ◆ איום נכבד יום זה ונורא ◆ אשרינו מה טוב חלקנו בהילולא דבר יוחאי ◆ בר יוחאי בגדי אור עטית ◆ בר יוחאי, בוצינא קדישא ◆ בר יוחאי, נעמו אמרותיך ◆ בשבח ספר הזוהר ומעלת רשב"י ◆ לכבוד הקדוש רבי, שמעון בר יוחאי ◆ בר יוחאי עוקר הרים ◆ בר יוחאי יסוד עולם ◆ אזמר בתושבחתא ◆ אני היום אשירה ◆ בר יוחאי מאורות גדולות יקרות ◆ אלהי אבי בזכות הרשב"י ◆ בר יוחאי רעיא מהימנא ◆ משתבח בך מרך רשב"י

שער תפילות נפלאות בזכות הרשב"י

- תפילה מרבי נחמן מברסלב זיע"א.
- תפילה מרבי יוסף חיים זיע"א.
- תפילה מספר "בית תפילה".

שער ה"הדרן"

- מאמר "הדרן" לסיום הזוהר הקדוש.
- הלכות והליכות הסיום על הלימוד.
- סדר הסיום בהשלמת הלימוד.
- קדיש.

שערי ברכה והצלחה. שערי "לזיכרון עולם בהיכל ה'"

הסכמת מו"ר המקובל הרב אברהם-מרדכי יצחקי שליט"א

מושב פורת. איזור השרון **בית המדרש דויד המלך**

בס"ד

מצווה רבה להפצת הזוהר הקדוש בכלל והאדרא זוטא קדישא בפרט

ישראל עם קדוש, בכל אתר ואתר.

"ישמע השומע ויבין המשכיל את אשר חכמים **הגידו ואשר הזהירו והודיעו לכל איש ישראל לגשת אל הקודש בעסק סודות התורה ונסתריה,** עץ חיים היא למחזיקים בה".

כך למדנו בדברי מורנו ורבנו המקובל האלהי רבי יוסף חיים בן איש חי זיע"א (בהקדמת ספרו דעת ותבונה), בקריאה לכל ישראל להגות בפרד"ס התורה, ובכללה בלימוד ספר הזוהר הקדוש.

ואם נכון שצריכים תנאים מתאימים לכל הבא ללמוד, מ"מ אין כל סיבה להימנע ולעכב, ואדרבא יקום כל אחד ויזכה לנפשו להכין את עצמו בתנאי הלימוד וילמד. ומעלת כל הזוכה ללמוד מפורשת בזוהר הקדוש: "וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד" (דניאל יב, ג) - אינון מארי קבלה דאתמר בהון והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע, אילין אינון דקא משתדלין בזהר דא דאתקרי ספר הזהר..." (זהר בהעלותך קנ"ג.).

ומובטחים אנו בזכות הקריאה והלימוד בזוהר הקדוש לגאולה קרובה ושלימה, כמאמר אליהו הנביא זכור לטוב שמסר לרשב"י זיע"א: "ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי, דאיהו האי ספר הזהר, יפקון ביה מן גלותא ברחמי" (זוהר חלק ג' קכד, ב).

ואנחנו קמנו ונתעודד, לעורר כל אחד לזכות לנפשו ולהיות ממזכי הרבים, להפיץ את הזוהר הקדוש, ומיוחד זה הספר אדרא זוטא קדישא - ובו גילוי סתרי תורה שמסרם רשב"י זיע"א, והקב"ה יחד עם נשמות הצדיקים שבגן עדן הזדמן להקשיב.

לזכות בו בכל בית יהודי! וכל הקורא בו, מובטח לו שהוא זוכה לאור גדול בחייו, וממנו תוצאות חיים, יסוד לכל הישועות למלאת כל משאלות הלב לטובה בברכה ובהצלחה.

והנה ראה, את דברי המקובל האלהי רבי אברהם בן מרדכי אזולאי, בעל ביאור אור החמה על הזוה"ק: "**אפילו עוד היום אחרי שנפטר רשב"י מבינינו, כל זמן שאנו עסוקים בדברי האדרא, "אתעטר", בא רבי שמעון מגן עדן מעוטר כמלך ועטרותיו בראשו, ויושב בגוון** [ויושב בתוכנו]".

ולפיכך, כל אחד יזכה לנפשו להביא ברכת הזוהר הקדוש מפי קדוש של רשב"י זיע"א אל ביתו. וגם יהגה בו כפי הנכון לו, וכמו שקראו וכתבו חכמי ישראל לקרוא בזוהר הקדוש אפילו בקריאה בלבד, ובלבד שיהיה מתוך יראת שמים טהורה לעשות נחת רוח לפני בוראינו יתברך ויתעלה. וכך כתוב בהקדמה לזוהר (דפוס ליוורנו תרנ"ב): "**וכל מאן דאשתדל וכו', אפילו בקריאה לבד** ובגמגום, הרי הוא כהוגה ומפרש את השם, שיש כוח בו לעשות נסים אפילו בלא ידיעה, וכמו שכתוב בגמרא שיש כוח בפסוקים להגן. וכל זה

יהיה נשמר מכל רע מיצר הרע וממקרים רעים, ובעולם הזה החומרי, וגם בעולם הבא הרוחני, כי גם שהוא לא ידע סוד הרוחניות הלא יתעורר להסך [להגן] עליו".

וכל הלומד יתלהב לעבודת ה' בפרט ובכלל, וכמו שכותב רבי נחמן מברסלב זיע"א: **"לימוד הזוהר מסוגל מאוד! ועל ידי לימוד הזוהר נעשה חשק לכל הלימודים, ולשונו הקדושה מעורר לעבודת ה'".**

בברכת התורה
הרב אברהם מרדכי יצחקי (הרב מפורת)
החונה פה מושב פורת

התעוררות הלב

יש בזה דבר גדול, וראוי לפרסמו

אמנם יש בזה דבר גדול, וראוי לפרסמו, כי יש סגולה נפלאה לאין ערוך, לעוסקים בחכמת הקבלה, שאף על פי שאינם מבינים מה שלומדים, אלא מתוך החשק והרצון החזק, להבין מה שלומדים, מעוררים עליהם את האורות המקיפים את נשמתם. פירוש, כי כל אדם מישראל מובטח בסופו, שישיג כל ההשגות הנפלאות, אשר חשב השם יתברך במחשבת הבריאה להנות לכל נברא. אלא מי שלא זכה בגלגול זה, יזכה בגלגול ב' וכו' עד שיזכה להשלים מחשבת הבורא שחשב עליו.

(הרב יהודה אשלג זיע"א, הקדמה לתלמוד עשר ספירות, אות קנ"ה)

ברכה והסכמה מכת"ר המקובל הרב שלום יהודה גראס שליט"א האדמו"ר מהאלמין

שלום יהודה גראס
אבדק"ק האלמין

בעהמח"ס: קובץ ספרי ארץ ישראל כ"ו חלקים, שמירת המצוות כהלכתן ח"ן חל', קובץ ספרי כשרות ג"ן חל', קובץ ספרי שחיטה כ"ו חל'
קובץ ספרי ניקור ל"ג חל', קובץ ספרי שמירת שבת ד"ח, קובץ ספרי מקוואות ח"ח, שמירת הברית י"ח, דברי תורה עה"ת ז"ח,
קובץ ספרי סת"ם כ"ב חל', קובץ ספרי קדושת ביהכ"נ י"ז חל', שכר ועונש ו"ח, שו"ת זבחו זבחי צדק ג"ח, אור הזוהר ה"ח, ועוד.

קהל עטרת ישעי' האלמין ◦ רחוב נחל לכיש 24/3 ◦ רמת בית שמש

CONG, OF HOLMIN ,NACHAL LACHISH 24/3 RAMAT BEIT SHEMESH, 99093ISRAEL , TEL.: 02-995-1191

עמ"י עש"ו - אתרא קדישא מירון - יומא דהילולא של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי זיע"א.

לכבוד האי גברא רבא ויקירא המפורסם לשם ולתהלה, המאור הגדול מעוז ומגדול, חריף ובקי, משנתו קב ונקי, מאיר עיני העולם, מגלה אור הנעלם, ממנו ישקו כל העדרים, ובנרו יאירו כל המחשכים, ממצדיקי הרבים, זכותו לעד בשחקים, כבוד ידיד נפשי הגאון הצדיק המקובל **רבי אברהם מרדכי יצחקי שליט"א, רב במושב פורת**, שלומו לעד ישגיה, מנהוריה אהני לן שרגיה, רוב ברכות וכל טוב לעד סלה.

אפתח פי במילי לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי.

כנודע לכל אשר ל"ג בעומר - יום קדוש ונורא. ומכל תפוצות ישראל מתקבצים ועולים מירונה לשמוח עם התנא האלוקי רשב"י ולהוושע, כל אחד אומר תהילים כפי כוחו, מתחנן מבקש בקשתו ומייחל לישועתו, אכן יש לדעת שביום ההילולא יש ענין גדול מאוד מאוד ללמוד בספר הזוהר שחיברו התנא האלוקי, שאז מדבק, כביכול, עם הצדיק, ושפתותיו דובבות ובודאי יוושע. כמו כן כדאי ונחוץ שיקבל על עצמו ללמוד מן ספר הזוהר ובפרט ספר האדרא גם במשך השנה כולה מידי יום ביומו, וכך כל ההשפעות הטובות של יום נשגב זה תמשכנה לכל השנה.

אחרי דרישת שלומכם הטוב באהבה רבה בלב ונפש חפצה.

הנני בא בשורות אלו להביע ברכה והסכמה על הספר "אדרא זוטא קדישא" - עם תרגום המלים ועוד מאמרי חיזוק, שיוצא עתה לאור עולם והוא פירוש יפה ובהיר על דברי התנא האלוקי ר' שמעון בר יוחאי זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

והנה לפני שאתחיל לכתוב את ברכתי הנני רוצה קודם כל להבהיר, **שכל הדברים שמוציאים על הזוהר הקדוש יש להם הסכמה של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי בעצמו,** ואם יש הסכמה שלו אין צריכים בכלל הסכמה של עוד אחד, וזה יהיה בבחינת "יהודה ועוד לקרא?!"

וכפי שאמר האדמו"ר מגור זיעוכי"א להצדיק המקובל רבי יודל ראזנבערג זי"ע כשהוציא את ספרו הקדוש "זוהר תורה" וזה לשונו: הן כל אנשי שלומנו יודעים היטב שאין דרכי ליתן הסכמות על ספרים חדשים, אמנם ספר כזה אין צריך להסכמה, כי האם דברי

התנאים צריכים להסכמתנו, ובודאי ראוי ונכון שילמד כל איש על כל פנים דברי המוסר וביאוריה מקראות של הזוהר הקדוש מה שאפשר להבין, וכיון שהסכימו על ספר הזה גדולי הדור, בודאי יבינו מעצמם כל נדיבי לב לתמך בידכם, והשי"ת יצליח את דרככם: עד כאן דברי פה קדוש זי"ע ועכי"א:

והנה יגמר הדיו ולא יגמרו לכתוב את כל פעליו הברוכים של מעלת כבוד תורתו, ובפרט מה שהוא עושה בענין הזוהר והאידרות, שהוא מקהיל קהילות ברבים, ומלמדם תורת הזוהר, ומפיץ את תורתו של רבי שמעון בר יוחאי בעולם, ואמרתי שאם רק מלמד מנין אנשים תורה, כמה שכר יש לו, כל שכן וקל וחומר כבוד תורתו שמלמד לאלפים בכל שבוע וודאי שכל העולם עומד עליו.

ובפרט שמייסודו של כבוד תורתו יוצא עתה לאור התרגום שהוא פירוש בהיר ונעים על האדרא זוטא קדישא, בכדי שכל יהודי באשר הוא שם יוכל להבין את הסודות הנוראים אשר חתומים בו, ואת הדברים שבשעת אמירתם אסור היה לתלמידי רבי שמעון אפילו להוציא בשפתותיהם, את הדברים הנוראים, ואילו אנו זכינו שמותר לנו. ואף דבר גדול הוא לנו ללמוד את הדברים ולהבין ולהשכיל בסודותיהם הנוראים אשר כלולים בו.

ובזכות כבוד תורתו ילמדוה יותר אנשים, ואין לשער גודל מתן שכרו בזה ובבא מן השמים, והנני תפילה שיזכה מעלת כבוד תורתו להגדיל תורה ולהאדירה, ויקויים בנו במהרה הקבלה שמקובל בידינו אימתי קאתי מר, לכשיפוצו מעינותיך חוצה בעגלא דידן אמן ואמן.

יחד עם כלל ישראל נברכו לזכות לאריכות ימים ושנים ולקבל פני משיח צדקינו, ותחזינה עינינו בשמחה זו, בב"א.

הרב שלום יהודה גראס
אבדק"ק האלמין עיה"ק בית שמש יצ"ו

התעוררות הלב

אשרינו מה טוב חלקינו

"אשרינו מה טוב חלקינו שזכינו לאורו לילך ולהגות באמרי נועם מזיו זוהר עליון אור הקדוש, חכו ממתקים וכולו מחמדים, מים שאין להם סוף וקץ להבין ולהשכיל במעשה בראשית ובמעשה המרכבה, ואיך להיות מרכבה להתייחד ולהשיב נפש אל המקור מחצבה ושרשה. וזאת נחלט ונשרש בנפשי אשר מי שלא ראה אור ספר הזהר לא ראה אור מימיו".

(רבי צבי הירש אייכנשטיין מזידיטשוב, עטרת צבי, פ' בהעלותך)

פתח דבר

ישמחו **ה**לומדים **ו**ירננו **ה**מעיינים בהיגלות נגלות ספר ה**"אִדְּרָא זוּטָא קַדִּישָׁא"**, אשר נערך מייסודו וברכתו של מו"ר המקובל אברהם-מרדכי יצחקי שליט"א, הרב מפורת.

הספר היוצא לאור כאן, הוא עיקר הספר מחיבור גדול שבע"ה בס"ד יצא לאור עם ביאור חידושי מו"ר שליט"א, וזה יצא ראשונה למען הלומדים השונים באדרא זוטא ומבקשים ספר מדוייק ונהיר, ולמען המעיינים בלימודם המבקשים להתבונן בעניין או סוגייא שהם עמלים בה בלימודם.

מעלות מהדורא זו:

◆ **מקור מדוייק ומנוקד, מחולק ומפוסק** - ע"פ הנוסחה שדקדק ונפה בי"ג נפה המקובל האלהי רבי יהודא פתיא זיע"א באדרא זוטא עם ביאורו יין הרקח.

◆ **משולב עם כוונת שמות הקדש, תרגום המלים וביאור קל:** כוונת שמות הקדש - לקרוא כהלכה ולכוון ביראת שמים בקריאת שמות הקדש במקומם בכתוב. תרגום המלים - ע"פ פסק רבנו הרי"ח הטוב זיע"א ומרן הרשל"צ הרב מרדכי אליהו זיע"א, שאסור לתרגם את כל הזוהר, ומותר בתרגומי מלים, למען ירוץ הקורא בהבנת המלים. ועוד ביאור קל - ע"פ ההקדמות שקבלנו בשיעורי מו"ר הרב אברהם מרדכי יצחקי שליט"א ובלימוד עיקר דברי המפרשים, כדי לכוון את הלומד בתרגומי הלשון וביאורם המכוון כראוי להבין בנקל את עיקרי הנלמד, ותועלת רבה בכך גם לקורא בגירסא וגם ללומד המעיין או המשנן את דברי האדרא זוטא קדישא.

◆ **דקדקנו הרבה מאוד בדקדוק המלים** ע"פ המפרשים המובהקים: עיקר במהדורת רבינו יהודא פתייא ביין הרקח, ועוד במפרשי הזוה"ק בכלל והאדרות בפרט, מהם: יפה שעה לרבי שלמה הכהן, ומתוק מדבש לרבי דניאל פריש, וכן עמר מן, הדרת מלך, אדר הזוהר, אהבת ה', אמת ליעקב, דמשק אליעזר לאדמו"ר מקאמרנא, הסולם להרב אשלג, שערי האדרא, נתיבות יאיר, וליקוטי הגר"א על האדרות.

◆ למען ירוץ הקורא וינהר ללומד, רשמנו את התרגום באות לא מודגשת ברצף לשון האדרא [שהוא באות מודגשת], והבדלנו בין המלים שהם תרגום ובין תוספות ביאור נצרכות באות מוקטנת מעט בתוך סוגריים מרובעות. ועוד הוספנו את הנוסח המלא של מקור הפסוקים ודברי חז"ל שנזכרו באדרא.

◆ **עם מבואות מאמרים ומפתחות** - להרחיב את ידיעת הלומדים ולחזקם בהקדמות ללימוד כאן בפרט ובכלל.

◆ **נשיר ונשבח לרשב"י** - שירים בשבחי הרשב"י לקיים "עבדו את ה' בשמחה", מתוך התלהבות קודש ודבקות.

◆ **סדר ה"הדרן" לסיום** - לזוכה ללמוד ולסיים.

◆ **תפילות על הציון הקדוש** - לזוכים לעלות למירון.

בדחילו ורחימו באנו ליקרב אל הקודש פנימה. ותפילתנו נשואה לפני רבון עולם ועלמיא:

"רבון עלמא, אנן בעינן לאשתדלא ביקרך. יהא רעוא קמך למיהב לן חילא לאתערא ביקרך ולמעבד רעותך ולסדרא כלא כדקא יאות ואף על גב דלית אנן ידעי לשואה רעותא ולבא לתקנא כלא.

יהא רעוא קמך דתתרעי בעובדא דילן. ותתקן תקונא דלעלא כדקא יאות. ותחשיב לן כאלו אשתדלנא ביקרך כרעותך לסדרא כלא כדקא יאות. ועל דא צלי קדמך דוד עבדך ואמר: "ויהי נועם ה' אלקינו עלינו" - דהא לית כל בר נש חכים לשואה רעותא ולבא לתקנא כלא ויעביד עובדא דמצוה. ועל דא צלי צלותא דא "ומעשה ידינו כוננה עלינו". "כוננה" "כוננה" ואתקין תקונא לעלא כדקא יאות. "עלינו" - אף על גב דלית אנן ידעי לשואה רעותא אלא עובדא בלחודוי.

רִבּוֹן עָלְמָא. יְהֵא רְעוּתָךְ עִם עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל לְעָלָם. וּפְרָקַן יְמִינָךְ אַחְזֵי לְעַמָּךְ בְּבֵית מִקְדָּשָׁךְ. וּלְאַמְטוּיֵי לָנָא מִטּוּב נְהוֹרָךְ. וּלְקַבָּלָא צְלוֹתָנָא בְּרַחֲמֵי. יְהֵא רַעֲוָא קַמָּךְ דְּתֶהְוֵי סָעִיד וְסָמִיךְ לָן דְּנִימָא מִלִּין בְּאֹרַח מֵישַׁר. בְּתִקּוּנָא דִלְעֵלָּא. בְּתִקּוּנִין דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא וּמַטְרוֹנִיתָא קַדִּישָׁא. וּלְמֶעְבַּד יְחוּדָא שְׁלִים לְאַשְׁלָמָא לְהַהִיא נִשְׁמְתָא דְכָל חַיֵּי. מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַד סוֹפָא דְכָל דַּרְגִּין. בְּגִין דְּיֶהֱוֵי הַהִיא נִשְׁמְתָא מִשְׁתַּכְּחָא בְּכֹלָּא. וּמִתְפַּשְׁטָא בְּכֹלָּא. דְּהָא עֵלָּא וְתַתָּא תַּלְיָן בְּהַהִיא נִשְׁמְתָא וּמִתְקַיְּמֵי בָּהּ (מלוקט מנוסח שתיקן הרי"ח הטוב זיע"א):

בָּרְכִי נַפְשִׁי

לפתוח כמאמר דוד המלך נעים זמירות ישראל (תהילים קג א-ב) "לְדָוִד בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת ה' וְכָל קְרָבַי אֶת שֵׁם קָדְשׁוֹ, בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת ה' וְאַל תִּשְׁכְּחִי כָּל גְּמוּלָיו".

ברכות לעד ממקור הברכות למו"ר המקובל הרב אברהם-מרדכי יצחקי שליט"א, המאציל עלינו מתלמודו ומברכתו - ויזכה הוא וב"ב וכל באי ביתו לבריאות גופא ונהורא מעליא, כמאמר הכתוב "וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו וצדקתו לבני בנים" (תהלים קג, יז).

"עיני תמיד אל ה'". להתברך בברכת מו"ר לי ולב"ב, להוסיף יראת שמים ואהבת תורה, לעשות נחת ליוצרינו ולעשות רצון בוראינו.

זכות עבודת הקודש של מו"ר המקובל אברהם-מרדכי יצחקי שליט"א עומדת לנו. ואם ח"ו שגינו, תהא סליחה עמנו, להאיר עיננו לתקן להבא. וזכות התנא האלהי רשב"י תעמוד לנו, בתפילת רבנו הרי"ח הטוב זיע"א בחתימת ההק' לספר הילולא רבא:

"ויהי רצון, זכות התנא הקדוש רשב"י ע"ה, יגן בעדנו ובעד בננו, ובעד בני ביתנו, ובעד כל ישראל אחינו. ויעמד הרשב"י זכור לטוב, תמיד להמליץ טוב בעדנו, ויתפלל על השגת טובתינו וקיום משאלות לבנו, ומילוי מחסורינו. ובא לציון גואל במהרה בימינו, ונזכה לראות פניו המאירים ומזהירים, בגילה ושמחה וצהלה, אמן כן יהי רצון".

משה עמיאל

מבוא השער
לימוד
האדרא זוטא קדישא

התעוררות הלב

קוראים בהתלהבות ובחשק גדול

"מזמן אשר הציץ וזרח אור יקרות של שני מאורות הגדולים ספר התיקונים וספר הזוהר קיימו וקבלו היהודים קהל עדת ישראל להחזיק בלימוד הקדוש של התיקונים והזוהר יחיד ורבים מנער ועד זקן, והגם דאין לאל ידם להשיג ולהבין סוד אמרות טהורות שבספרים הקדושים האלה אף על פי כן שותים בצמא את דבריהם ומתלהבין בקריאתן מאד מאד" (רבנו יוסף חיים, הבן איש חי, בהקדמת התיקונים בניהו). "וללמוד ספר הזוהר בחשק גדול" (הנהגות מהר' נחום מטשרנוביל זצוק"ל)..

◆

לשון הזוהר מזכך את הנשמה ומקרב את הגאולה

"ומי שלא זכה להבין הזוהר, אף על פי כן ילמוד, כי הלשון של הזוהר מזכך הנשמה.

(הר"מ פאפריש, אור צדיקים, סימן א' סעיף טז')

"לשון הזוהר הקודש הוא מסוגל לנשמה אף שאינו מבין כלל מה שאומר כמשל הנכנס לחנות של בושם אע"פ שלא לקח כלום מכל מקום ריח טוב קלט עמו.

(רבי משה חיים אפרים מסדילקוב, דגל מחנה אפרים, ליקוטים)

"לימוד הזוהר הוא שלימות גדול אל הנפש ואע"פ שאינו מבין. הלשון של הזוהר לבד מסוגל מאד".

(רבי חנוך הניך מאלסק, סדר הלימוד, אות ב')

"התיבות והדיבור של זוהר הקדוש עצמן מקשרין את האדם לאין סוף יתברך".

(הרב משה ישראל בר אליהו, שארית ישראל, שער ההתקשרות, שער א' דרוש ה' מאמר ב')

"ידוע שלימוד הזוהר מסוגל מאד מאד ודע שע"י לימוד הזוהר נעשה חשק... והלשון הקדוש של הזוהר מעורר מאד לעבודת השם יתברך".

(רבי נחמן מברסלב, שיחות הר"ן,קח)

"לימוד התיקוני זוהר הקדוש... מטהר הגוף והנשמה וסגולתו לקרב הגאולה במהרה בימינו".

(רבי אפרים בן אברהם ארדוט, מטה אפרים, קצה המטה, סע"ק כג).

"העוסקים ברמז וסוד אין יצר הרע יכול להתגרות בהם, ועיקר הגאולה תהיה בלימוד חכמת הקבלה".

(הגר"א זיע"א באבן שלמה פ"ח)

מבוא השער ללימוד האידרא זוטא קדישא

וַאֲמַרְתֶּם כֹּה לֶחָי רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי:
וַאֲמַרְתֶּם כֹּה לֶחָי אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחַאי:

פרק א

אשרי הזוכה ללמוד

אשרי הזוכה ללמוד בתורה בכלל ובחלק סודותיה בפרט, כדברי רשב"י המפורשים בזוה"ק: "והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע, אילין אינון דקא משתדלין בזהר דא דאתקרי ספר הזהר" (זוה"ק בהעלותך קנ"ג.). רשב"י זיע"א מבאר בפסוק זה, את גודל מעלת וחשיבות הלימוד והזוכה ללמוד בחכמת הקבלה, ואלו דב"ק: "והמשכילים יבינו, אינון מארי קבלה דאתמר בהון והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע, אילין אינון דקא משתדלין בזהר דא דאתקרי ספר הזהר דאינו כתיבת נח דמתכנשין בה שנים מעיר ושבע ממלכותא דבהון יתקיים כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו ודא אורה דספרא דא".

וכן באדרא זוטא קדישא, רשב"י משבח את מעלת הלימוד והלומד בסודות התורה, ובתוך כך מעמיד את התנאי המחייב ללמוד בישרות ולא לנטות מקו האמת חלילה. ואלו דב"ק (רצב, ב): **זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ.** אשרי חלקו: **דְּמָאן דְּעָאל וְנָפַק.** של מי שנכנס ויוצא [בפרדס סוד התורה]: **וְיִנְדָּע אוֹרְחִין.** וידע את דרכי הסוד: **דְּלָא יִסְטֵי לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא.** שלא יטה [מקו האמת] לימין ולשמאל: **וּמָאן דְּלָא עָאל וְנָפַק.** ומי שלא נכנס ויצא [כראוי בשלימות]: **טָב לֵיהּ דְּלָא אִבְּרֵי.** טוב לו שלא [היה] נברא: **וּכְתִיב.** וכתוב: (הושע יד) **"כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי יהו"ה":**

וכבר נודעו דברי קדשו המפורשים של אליהו הנביא זכור לטוב לרשב"י, כי מעלת הלימוד מקושרת עם זירוז הגאולה השלימה, וכמ"ש בזוהר פרשת נשא (ח"ג דף קכד, ב): "והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע, בהאי חבורא דילך, דאיהו ספר הזהר, מן זוהרא דאימא עילאה, תשובה, באלין לא צריך ניסיון, ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי, דאיהו האי ספר הזהר, יפקון ביה מן גלותא ברחמי, ויתקיים בהון ה' בדד ינחנו..." וכו'.

מילי מעליותא במעלת רשב"י זיע"א

מו"ר גאון עוזינו ועטרת ראשינו, רבי יוסף חיים, כותב בהקדמתו לחיבור "הילולא רבא": "מי יוכל לספר שבח מעלות אדוננו התנא הקדוש, רבי שמעון בר יוחאי, זכותו תגן עלינו, אמן. זה האיש מרגיז הארץ מרעיש ממלכות (ישעיה יד, טו). הוא הקדוש, אשר עסק בתורה לשמה, וזכה לדברים הרבה. הוא הקדוש, אשר כל העולם כולו כדאי הוא לו. הוא הקדוש, אשר נתגלו לו כל רזי תורה, ונעשה כמעיין הגדול המתגבר, וכנהר הגדול שאינו פוסק. הוא הקדוש, אשר נתגדל ונתרומם על כל המעשים. הוא הקדוש, אשר האיר עיני ישראל בתורתו. הוא הקדוש, אשר היה אש עליון מקיפו בעסק תורתו. הוא

הקדוש, אשר זכה לעלות להיות במדרגת משה רבנו, עליו השלום, בזמן קבלתו לוחות השניות...".

ומיניה וביה בשבח הרשב"י מלשון האדרא זוטא קדישא, כותב המקובל האלהי רבי יוסף סטבון זיע"א בחיבורו אהבת ה' על האד"ז (בחידושים ורמזים בסוף החיבור) בזה"ל: "איתא באדרא זוטא וזה לשונו, בתר דאזיל אשא, חמינא לבוצינא קדישא קדש קדשים דאסתלק מן עלמא, עכ"ל. נמצא שרשב"י ע"ה נקרא קדש קדשים. וזה רמוז, ב' פעמים, קדש קדשים הוא לה'. קדשי"ם הו"א גימ' שמעון [466]. גם קדש קדשים הוא לה' עם הכולל בגימ' זה רבי שמעון בר יוחאי".

ובדחילו ורחימו באנו בקנצי מילין להאיר את נשמת הלומדים במה שכבר הואר לכל. הנה רשב"י נקרא בזוה"ק ובתיקו"ז בתואר "בוצינא קדישא", 'האור הקדוש'. וביאר בספר בני יששכר (מאמרי חודש אייר מאמר ג' אות ב'): כי הנה רשב"י קראוהו בוצינא קדישא, כי על ידו נתגלו באיתגליא סודות התורה, כי הוא סוד האור כי-טוב הגנוז בתורה. ע"כ נקרא ספרו הקדוש זוהר, אור המבהיק מסוף העולם ועד סופו, אור הטוב הגנוז בתורה.

אליהו הנביא קרא בזוה"ק לרשב"י בתואר "שבת" (שם דף קמה ע"א). וכן רבי יהודה קרא לרשב"י "שבת", וביאר: "מה שבת קודש לה' אף רשב"י שבת קדש לה'" (בח"ג דף קמד ע"ב). ובשם ספר שיר בר יוחאי מובא, כי גימטריא שב"ת עם הכולל שווה 'רבי שמעון בר יוחאי'.

זכות רשב"י שבו מתנוצץ אור נשמת משה רבנו, כמ"ש הרב מקדש מלך (ח"א דף ז'. וע"ע בס' הילולא דרשב"י דף ג' השוואה בכמה וכמה עניינים בין רשב"י למשה רבנו).

עוד מובא בספר שער יששכר (מאמרי תשרי מאמר ימי החג ליום ג' סוכות), כי ל"ג בעמר (ללא ו') שווה בגי' משה. ולפלא הוא, שביום שחל יום ל"ג בעומר יחול יום ד' דחוה"מ סוכות, שהוא כמנהג האר"י זיע"א יום האושפיזא דמשה (אבל במנהגי אשכנז הוא של יוסף).

רשב"י חי קרוב לשמונים שנה (ע"פ הרב היימאן בספר תולדות תנאים ואמוראים, ערך רשב"י), ונפטר ביום ל"ג בעומר שנת ג' אלפים תתפא (יום ל"ג בעומר - פע"ח שער כב פ"ו. החיד"א בברכ"י סימן תצג סק"ד בשם "יש שכתבו". כה"ח סימן תצג סק"כו. השנה ע"פ סדר הדורות. וע"ע הרב צבי כהן שליט"א, ס' בין פסח לשבועות פ"יח).

צער מערה

חכמינו למדו בתלמוד מסכת שבת (לג, ב), כי רשב"י זכה למעלתו הרמה מפני שהתייסר בצער מערה. ומפרש רש"י (בבא מציעא פה, א): צער מערה - שנתחבאו שם רבי שמעון בן יוחאי ורבי אלעזר בנו שלש עשרה שנה". ודווקא רשב"י ובנו אלעזר, ורק שניהם במעלה זו, כמובא המעשה בעת שנפטר נכדו של רשב"י הוא רבי יוסי בן אלעזר, ומשמים מנעו ממנו להיכנס לקבורה על ידם במערה. וכך מבואר למהרש"א זיע"א: "אשכחוה לעכנא כו' עכנא עכנא פתח פיך כו' פתח להו כו'. הכונה בזה דהדרא ליה עכנא לרמוז שלא מת זה אלא בעטיו של נחש ולא בעוונו דכבר בחייו היה לו צער מערה ונתמרקו עונותיו כדאמרינן

בפ"ק דברכות ברית האמור ביסורין ממרקין כל עונותיו של אדם ולזה היה ראוי ר"א ליכנס אצל אביו שהיה לו עמו צער מערה ומת ג"כ בעטיו של נחש ולזה לקמן כשמת ר' יוסי בן אלעזר דלא פתחה להן העכנא ויצתה בת קול דזה לא היה לו צער מערה ולא עלה למדרגת אבותיו".

וראה עוד מ"ש רבנו הרי"ח הטוב זיע"א בחידושי בניהו בן יהוידע (סנהדרין קב, א):

"ודע דעם כל זה, מאחר שיצא תקלה ומכשול מכח חתימתו נתגלגל ברשב"י וסבל צער מערה י"ג שנים וכמ"ש המקובלים ז"ל והביא דבריהם הרב פתח עינים ז"ל ע"ש, ונ"ל בס"ד לכן נקרא בן יוחאי שבשם יוחאי רמוז אחיה, שאם תשבר אות וא"ו של יוחאי לעשותו ב' אותיות א"ה אז יוחאי יהיה אי אחיה, דאיתא במדרש רבא פרשת לך לך על פסוק (ישעיה מ"א ה') ראו איים ויראו דאיים כינוי לבני אדם, וא"כ אדם מסויים נקרא אי, וזהו אי אחיה, וסבל צער מערה י"ג שנים כמנין אחד לתקן גרמא שהיה מסיבתו בעבודה זרה שפגמו באחד ולכן בחר רשב"י מקום בגן עדן התחתון ששם מושב הנפש עם אחיה הע"ה, ובזה מובן הטעם שבתחלת אדרא רבא קדישא, פתח ר' שמעון ואמר ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה כי הוא בא לתקן המכשול שנעשה בזה, יהי רצון זכות אחיה הע"ה, וזכות רשב"י יגינו בעדינו אכי"ר".

משבחי רשב"י בזוהר הקדוש

כל דברי הזוה"ק רצופים אהבה משבחי הרשב"י, ודוגמתם ראה בזוהר ח"א עמ' קנה, ובח"ב עמ' קנו, א. ועוד רבי אבא פתח ואמר: מי שרואה את רבי שמעון רואה את כל העולם. פתח רבי חייא ואמר: רבי שמעון שהוא המאור של כל הארץ, עאכו"כ שהוא שקול ככל העולם. פתח רבי יוסי ואמר: רבי שמעון המאיר בכל העולם בתורה, וכמה מאורות מאירים על ידו ובגללו, עאכו"כ [שהוא עמוד כל העמודים ומשלים הוא את הכסא].

ובזוהר חדש, כי תבוא, למדו כי מעלת רשב"י היא גם בעוה"ז וגם לעת"ל:

בעולם הזה - הקב"ה עושה עמו נסים והוא גוזר והקב"ה מקיים. ולעתיד לבוא - עתיד להיות ראש לצדיקים היושבים בגן עדן ויקבל פני השכינה ויראה את הקב"ה וישתעשע עם הצדיקים ויאמר להם באו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו.

עוד בזוה"ק (ח"ב, טו): "כשבא רבי חייא לפני רבי, וסיפר לו המעשה - ברשב"י -

תמה רבי, ואמר לו רבן שמעון בן גמליאל אביו: בני, רשב"י - הוא אריה... ואין רשב"י כשאר אריות. עליו כתוב אריה שאג מי לא ייראה. ומה העולמות של מעלה מזדעזעים ממנו אנו עאכו"כ... והיינו שלמדנו, מה שכתוב 'מושל באדם צדיק מושל יראת אלהים', הוא, כי הקב"ה מושל באדם. ומי מושל בהקב"ה" - צדיק, שהוא גוזר גזירה והצדיק מבטלה".

ועוד בזוה"ק (ח"ב יד, ב): "זה הוא רשב"י שבשעה שפותח פיו לעסוק בתורה

מאזינים לקולו כל הכסאות וכל הרקיעים וכל המרכבות וכל אלו שמשבחים לאדונם... כשרבי שמעון מסיים לעסוק בתורה - מי ראה שירים מי ראה שמחה של המשבחים לאדונם מי ראה הקולות הולכים בכל הרקיעים וכלם

באים בשביל רבי שמעון. וכורעים ומשתחוים לפני אדונם ומעלים ריחות הבשמים שבעדן עד עתיק יומין. וכל זה בשביל רבי שמעון".

מעלת רשב"י ביום גילוי סודות האדרא זוטא קדישא

מעלת רשב"י ביום גילוי סודות האדרא זוטא קדישא הייתה מעלה רבה ועליונה הנאדרת בקדושה. רשב"י מעיד על עצמו על ההשתוקקות כל חייו להיות דבק בה', ועל שזכה למעלה רמה זו ביום הקדוש הזה, של גילוי סודות האדז"ק.

ואלו דב"ק (שם בריש האדז"ק):

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, מִסְתָּכֵל הֲוֵינָא כָּל יוֹמָאי בְּהָאי קְרָא. אמר רבי שמעון, מסתכל הייתי כל ימי חיי [להבין] בזה הפסוק: **דִּכְתִיב.** שכתוב: (תהלים לד) **"בַּיהו"ה תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ": וְהָאִדָּנָא.** ועתה: **אִתְקְיָם קְרָא כֻּלָּא.** התקיים [והתבאר] הפסוק כולו: **"בַּיהו"ה תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי", וַדָּאי.** [מה שנאמר] בה' תתהלל נפשי, בודאי [הוא]: **דְּהָא נִשְׁמָתִי בֵּיהּ אֲחִידָא.** שהרי נשמתי בו [בקב"ה] אחוזה: **בֵּיהּ לַהֲטָא.** בו [בקב"ה] לוהטת [נשמתי]: **בֵּיהּ אִתְדַּבְּקַת.** בו [בקב"ה] דבוקה [נשמתי]: **וְאִשְׁתָּדְלָת.** ומשתדלת [עמלה בתורתו]: **וּבְאִשְׁתָּדְלוּתָא דָא תִּסְתַּלָּק לְאֲתְרָהָא.** ובהשתדלות זו תעלה [נשמתי] למקומה [בעולם הבא]: **"יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ":** [פונה בפסוק זה לעורר את הנוכחים באדרא]: **כָּל הַנֵּי צַדִּיקַיָּא.** כל אלה הצדיקים [נשמותיהם של הצדיקים שבאו מגן עדן]: **וְכָל בְּנֵי מִתִּיבְתָּא קַדִּישָׁא.** וכל בני הישיבה הקדושה [תלמידי רשב"י]: **וְזַכָּאִין.** ו[עוד] צדיקים: **דְּאֲתָיָין הַשְׁתָּא.** שבאו עתה: **עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.** עם הקב"ה: **כֻּלְּהוּ שָׁמְעִין מִלַּי.** כולם שומעים אל דברי [שגליתי כאן באדרא]: **וְחֶדָאן.** ושמחים: **בְּגִין כָּךְ.** ועל כן [פונה אל הנוכחים ואומר]: (תהלים לד) **"גַּדְּלוּ לַיהו"ה אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּיו":**

פרק ב

מבוא האדרא זוטא קדישא מדברי רשב"י

רשב"י מבאר את מהות סודות האדז"ק, ואת הסיבה שבעבורה בקש לגלותם עוד בחיי חיותו. **ואלו דב"ק** (דף רצ"א ע"א-ע"ב):

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּאִדָּרָא לָא גַּלֵּינָא כֻּלָּא. אמר רבי שמעון, באדרא [רבא] לא גליתי הכל: **וְכָל הַנֵּי מִלִּין.** וכל אלה הענינים: **טְמִירִין בְּלִבָּאי הֲווֹ עַד הַשְׁתָּא.** נסתרים בלבי היו עד עתה: **וּבָעֵינָא לְאַטְמָרָא לוֹן לְעָלְמָא דְּאַתֵּי.** ורציתי להסתיר אותם ל[גלותם ב]עולם הבא: **מִשּׁוּם דְּתַמָּן.** מפני ששם [בעולם הבא]: **שְׁאִלְתָּא שָׁאִיל לָנָא.** שאלה שואל אותנו [ראש המתיבתא בעולם הבא, על חידוש בסודות התורה שגילה בעולם הזה]: **כְּמָה דִּכְתִיב.** כמו שנאמר: (ישעיה לג) **"וְהָיָה אֱמוּנַת עִתֶּךָ חוֹסֶן יְשׁוּעוֹת חָכְמָה וָדָעַת": וְחָכְמָה בַּעֲיָן מִנִּי.** וחכמה יבקשו ממני: **וְהַשְׁתָּא.** **ועתה** [בעודי בחיים]: **רְעוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהָאי.** רצון הקב"ה בזה [שאגלה]: **הָא בְּלָא כִּסּוּפָא.** הרי [בודאי] בלא בושה: **אִיעוּל קַמֵּי פְּלַטְרוֹי.** אבוא לפני חדריו [לגן עדן]:

ועוד שם בהמשך לש"ק:

כָּל מִלִּין דְּאִדָּרָא יָאוּת. כל דברי האדרא [האדרא זוטא שכאן] הם כראוי: **וְכֻלְּהוּ מִלִּין קַדִּישִׁין.** וכולם הם דברים קדושים [שנאמרו ברוח הקודש]: **מִלִּין דְּלָא סָטָאן לִימִינָא**

וְלִשְׂמָאלָא. דברים שלא נוטים לימין ולשמאל: **כֻּלְּהוּ מִלִּין דִּסְתִּימִין.** כולם הם דברים סתומים [מבני אדם]: **וְאִתְגַּלְיָן לְאִנּוּן דְּעָאלוּ וְנָפְקוּ.** והם מתגלים לאלה [החברים] שנכנסו ויצאו [מפרדס החכמה]: **וְכֻלָּא הָכִי הוּא.** והכל כך הוא [גם דברי הזוהר והאדרא רבא הם דברים קדושים]: **וְעַד הַשְׁתָּא הֲווֹ מִתְכַּסְיָן אִלֵּין מִלִּין.** ועד עתה היו מכוסים אלה הדברים: **דְּדָחִילְנָא לְגַלָּאָה.** כי חששתי לגלות [כדי שלא יימשך מגילוי זה נזק ועונש ח"ו]: **וְהַשְׁתָּא אִתְגַּלְיָן.** ועתה התגלו: **וְגַלֵּי קַמֵּי מַלְכָּא עַתִּיקָא קַדִּישָׁא.** וגלוי לפני המלך עתיקא קדישא [א"א]: **דְּהָא לָא לִיקָרָא דִילִי וּדְבֵית אַבָּא עֲבִידְנָא.** שהרי לא לכבוד עצמי ו[לא לכבוד] בית אבי עשיתי [בגילוי סודות האדרא כאן]: **אֶלָּא בְּגִין.** אלא בעבור: **דְּלָא אֵעוּל בְּכִסּוּפָא.** שלא אבוא בבושה: **קַמֵּי פְּלַטְרוֹי עֲבִידְנָא.** לפני חדריו [גן עדן], עשיתי [במה שגיליתי את סודות האדרא כאן, ולכן אינני ירא מנזק ח"ו]: **וְעוֹד.** [עוד סיבה שלא לחשוש לנזק מגילוי זה]: **דְּהָא חֲמֵינָא.** שהנה ראיתי: **דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכָל הַנֵּי זַכָּאֵי קְשׁוֹט דְּהָכָא מִשְׁתַּכְּחָן.** שהקב"ה, וכל אלה צדיקי האמת שכאן נמצאים: **כֻּלְּהוּ מִסְתַּכְּמִין עַל יָדִי.** כולם מסכימים על ידי [לגלות]: **דְּהָא חֲמֵינָא.** שהנה אני רואה: **דְּכֻלְּהוּ חָדָאן בְּהָאי הִלּוּלָא דִילִי.** שכולם שמחים בזו השמחה שלי: **וְכֻלְּהוּ זְמִינִין.** וכולם מזומנים: **בְּהַהוּא עָלְמָא.** באותו העולם [עולם הבא]: **בְּהִילּוּלָא דִילִי.** [להשתתף ולשמוח] בשמחה שלי: **זַכָּאָה חוּלָקִי.** אשרי חלקי:

מהי האדרא זוטא קדישא

אדרא זוטא קדישא, היא חלק מיוחד בתורת הקבלה, שרבי שמעון בר יוחאי זיע"א זכה ללמד ביום האחרון לחיי חיותו בעוה"ז, טרם שעלתה נשמתו לגנזי מרומים. ורשב"י גילה בריש באדז"ק: "הָא הַשְׁתָּא, שַׁעְתָּא דִּרְעוּתָא הוּא" - כי אותה השעה בה דרש באדז"ק, היא שעת רצון נעלית ומיוחדת בכל העולמות כולם.

וראה מ"ש המקובל רבי אליעזר צבי סאפרין מקמארנא, בהקדמת ביאורו דמשק אליעזר על האדז"ק בזה"ל: "האדרא זוטא קדישא. לפי שמיירי כאן מתקונא זו"נ שהם בגלות בקטנות, ורשב"י כל ימיו היה גורם גדלות שלהם עד שבאו לידי ייחודים קדושים. לזה ע"ש תיקון זעיר אנפין קרא לאדרא זו בשם זוטא. וקדישא, על שם המוחין הנקראים קודש, שהיה ממשיך תמיד ע"י חדושי סודות התורה שהיה מחדש בכל יום. ולשון האדרא, מלשון אדיר במרום ה' (תהלים צג, ד), ולפי שאצל ז"א נכלל בגדלותו מכל העולמות מא"א ואו"א, שעבור זה יש בו שם הוי"ה ב"ה הכולל כל העולמות מא"ס ב"ה עד סוף עולם העשיה, וכן בסדר כל העולמות כולם נכללין בו, בטחו בה' עדי עד כי בי"ה הוי"ה צור עולמים (ישעיה כו, ד) ע"ש, לזה נאמר גם כן אדיר במרום ה'".

מקור האדרא זוטא קדישא בזוהר הקדוש

האדז"ק משלימה את מה שרשב"י לימד באדרא-רבא, ושניהם יחד כלולים בספר הזוהר הקדוש, כאשר: חלק האדרא רבא נכלל בפרשת נשא ופעמים הוא נקרא אדרא-נשא, וחלק האדז"ק נכלל בפרשת האזינו ופעמים הוא נקרא אדרא-האזינו. לקמן נזכיר כמה פרטים המיוחדים בכל אחת משתי האדרות.

וזאת לידע, כי ספר הזוהר שרשב"י זיע"א לימד, לא נתגלה כולו. חלק הזוהר הנמצא כיום, נערך ע"י הגאונים והוא כולל כמה חלקים מרכזיים, שהם:

1. **ספר הזוהר** - הקדמת ספר הזוהר ודרשות על פסוקי התורה, הן בנגלה בדרך הדרש והן בדרך הסוד, המחולקות לפי פרשיות התורה והמגילות.
2. **מדרש הנעלם** - עיקרו דרשות קצרות על מעשה בראשית, תורת הנפש ימות המשיח ועוה"ב. רבי משה זכות מבאר את שמו בזה"ל (הובא בפי' מקדש מלך לפר' וירא): "אתן טעם לשבח אל שם מדרש זה שקראוהו 'נעלם', והוא שרוב ענין זה הוא על הנשמה שמקורה בבריאה, ששם גן עדן העליון. וכ' בפרדס שהדרש הוא בבריאה... ומדרש הנגלה הוא סוד החיצוניות, ומדרש הנעלם הוא סוד הפנימיות שהם הנשמות, ודרוש זה המיוסד על הנשמה שמו נאה לו, מדרש הנעלם".
3. **רעיא מהימנא** - דרשות הסוד על תרי"ג מצוות, שלימדה נשמת משה רבנו, הרועה הנאמן, לרשב"י ותלמידיו. הרמ"ק זיע"א כותב: "דע כי החיבור הזה הנקרא רעיא מהימנא שעשה רשב"י עם הצדיקים אשר בגן עדן היה לתיקון השכינה וסעד וסמך לה בגלותא כי אין סעד וסמך לשכינה אלא בסודות התורה... וכל מה שיאמר פה מהסודות והעניינים הכל היה כוונתם ליחד השכינה ולסעדא בגלותא" (הובא באור החמה לזוה"ק ח"ב קטו, ב).
4. **שני חלקי האידרות: אידרא רבא, אידרא זוטא.** על תורת האלהות ואצילות העולמות, על השתלשלות הנהגת הקב"ה בעשר ספירות ובנין הפרצופים ועולמות אבי"ע.
5. **אידרא דבי משכנא** - בעיקר על סוד התפילה ע"פ פסוקי המשכן.
6. **היכלות דרשב"י** - בתיאור היכלות שבגן עדן ובגיהנם, וכן בכוונות התפילה.
7. **חלק רזא דרזין** - על גילוי מהות האדם דרך חכמת הפרצוף וידיו.
8. **סבא דמשפטים** - פירושו של רב ייבא סבא בענין גלגולי נשמות ועונשי הגוף לאחר שהונח בקבר.
9. **תוספתא** - כמה ראשי פרקים בחכמת הקבלה.
10. **סתרי תורה** - דרשות פסוקים בענייני הנשמה וסוד האלהות.
11. **תיקוני הזוהר** - שבעים תיקונים, ועוד י"א תיקונים, ובזוהר חדש נזכרו עוד תיקונים - והם ביאורים בדרך הסוד הנסמכים על מלת "בראשית" שבפסוק ראשון בתורה. ולשמו 'תיקונים', מבאר רבי שלום בוזאגלו בפירושו כסא מלך בזה"ל: "ספר תיקונים, כי תיקוני [עולם] העשייה, עיקר כל תיקוניה. ואם לא תתוקן ותעלה מהעשייה, איך יהיה תיקון [לעולמות] יצירה ובריאה. כי תחילת הכל הוא תיקון העשייה. הנה מצינו ועלה בידינו טעם הגון לשם ספר התיקונים, שכל כוונת הרשב"י לתקן השכינה בעולם העשייה... כי סגולת חיבורא דא להביא גאולה וחרות מהגלות... והגם שכל חיבורי הרשב"י מקרבין הגואל... הנה ספר התיקונים בפרט. שלכוונה זו חיברו, לתקן המלכות בעולם העשייה... ומן השמים הרשוהו ועזרוהו לחבר זה ספר התיקונים... אמר רבי שמעון - זכאה חולקנא דעליאין ותתאין אינון באסכמותא לסייעא לן... ובהקדמת התיקונים -

רבי שמעון וחבריו, כד אתכנשו למיעבד האי חיבורא, רשותא אתייהיב לון ולאליהו עימהון ולכל נשמתין... לגלאה לון רזין טמירין דלא אתייהב רשו לגלאה עד דייתי דרא דמלכא משיחא".

12. ספרא דצניעותא - גדול האיכות וקטן הכמות. חמשה פרקים בג' דפים בלבד. כולל קיצור הקדמות לתורת ח"ן. וז"ל רבי שלום בוזאגלו בביאורו הדרת מלך לספד"צ סוף פ"א: רשב"י זיע"א אמר - זוה"ק ח"ב קעו, א - ספרא דצניעותא חמשה פרקין אינון. דכלילן בהיכל רב ומליין כל ארעא. פירוש: אלו חמשה פרקים כוללים כל חכמת הקבלה... כי ספרא דצניעותא הוא מועט מחזיק את המרובה, לשון קצר בחכמה נפלאה ומפוארה". והאדמו"ר רבי יצחק אייזיק סאפרין מקמארנא בסיום פירושו זוהר חי לספד"צ: "ספרא דצניעותא חיברו רשב"י... וסדרם מברייתות שהיו מקובלות לתנאים מהר סיני מימות משה. כעין שסידר רבנו הקדוש ששה סדרי משנה, ממה שהיו שנויות מקדמת דנא".

13. השלמות מאוחרות נאספו עוד בשני חלקים הנקראים: ספרי זוהר חדש, וספר תוספות הזוהר.

הנה, בכלל חלקי הזוה"ק שנתגלו עד ימינו, נמצאים גם שני חלקי האדרות. וכותב המקובל הרב בנציון יאיר ויינשטאק זיע"א בעל ביאור נתיבות יאיר על האדרות ועוד, במ"ש כאן בהקדמת ביאור לאדז"ק, בזה"ל:

כי האדרא רבא ואדרא זוטא ואדרא דמשכנא וספרא דצניעותא - הם מסכת אחת המחולקת לארבעה קונטרסים, אבל הם חופפים זה על זה ומשלימים זה את זה. ובכן, האדרא רבא - היא היסוד והתשתית לכל חכמת הקבלה.. אבל רשב"י בעצמו לפני פטירתו אמר בפירוש, כי החסיר הרבה עניינים בחכמת הנסתר בגילויו באד"ר, כגון מענייני אבא ואימא ועניני ז"א וכן בענייני החושים, והשלימם - באדרא זוטא. ולאחר זה, באה האדרא דמשכנא - קונטרס קצר ביותר בן דף אחד וחצי, והוא מה שחזרו התלמידים של רשב"י אחרי פטירתו, והזכירו כמה וכמה נקודות מגילויי רבם הגדול בשתי האדרות הקודמות. ויש לציין, כי ג' האדרות הללו מיוסדים על קונטרס מיוחד בזוה"ק והוא הנקרא ספרא דצניעותא. בכל ג' אדרות מבליט רשב"י את מה שמפורש בתורה, כי האדם התחתון הוא בתור האדם דלמעלה, וכמאה"כ במפורש כי בצלם הא' עשה את האדם - בצלמנו כדמותנו...".

המסירה המיוחדת בלימוד שתי האדרות

מסירת לימוד האדרא היתה מיוחדת משאר פרקי הזוהר הקדוש, כמ"ש הרמ"ק (בביאורו אור יקר על ת"ז כרך א', עמ' טו ע"ב), וז"ל: "וחיבור הפרשיות מהזהר נתחבר דרך עראי, שהיו דורשים בשעת הפסקת תלמוד משנתם במשא ומתן הלכות התורה. אמנם, חיבור התקונים וחיבור רעיא מהימנא שיר השירים ופקודים ואדרות - היה ממש פנייתם מכל וכל לחבר בחיבור". ללמד, שעיקר תורת הסוד נמסרה דווקא בלימוד שתי האדרות.

משמעות התואר "אדרא"

בשם 'אדרא' - קראו אותו מן השמים, כמובא בזוה"ק ח"ב (סא, ב), ואכריזו עלך זמין הוא רבי ייסא לסלקא רוחיה ולאתקשרא בחד **אדרא קדישא**, דזמינין חברייא לאתערא בארעא, והאם אתקינו תלת כרסאן דקיימן לך ולחברך". כ"כ המקובל הריא"ז מרגליות זיע"א בהקדמת חיבורו אדר היקר על האדז"ק, ויקרים עוד דב"ק שכתב שם: "וב"ה זכיתי הרבה פעמים לראות מה נורא המקום הקדוש הזה ולהתפלל שם, והוא בדרך בין מירון לצפת, והוא סמוך ונראה קרוב למירון. אשרי עין ראתה מקום הקדוש ומקודש הזה".

ללשון "אדרא" מצאנו כמה וכמה פירושים:

א. לשון אסיפה או ישיבה - מפני אופן הלימוד שהיה, כאשר רשב"י אסף וכינס את תלמידיו אל מקום מיוחד ושם לימדם סתרי תורה. כ"כ בביאור מלין משם **הרש"ב** (בזוה"ק פר' נשא דף קמ"ה ע"א על לשון 'מאידרא קדישא', אות א', מהדורת קרן חכמי בבל ח"ו): "פירוש, אסיפת קבוץ החכמים ללמוד באיזה מקום, שיהיה בבית או בין האילנות, נקרא אדרא, כמו ארוא"ו". ובמובן זה היא מלשון יוונית (וכן הביא הריא"ז מרגליות זיע"א בהקד' בשם בנ"א על זח"ג דקמ"ח בשם הרש"ב).

ב. לשון אש מלהטת מסביב - מפני האש העליונה שהייתה מלהטת סביב רשב"י ותלמידיו בעת שהיו לומדים, והם יושבים בתוככי האש. כ"כ הרמ"ק (בביאורו אור יקר, תש"ק ח"ב, עמ' כט ע"א) בזה"ל: "לישנא דאידרא, כי בשדה היו, כמו שאמר 'יתבו ביני אילני'. וקראו 'אדרא' מפני שהיה האש מלהט סביבותם, והם בתוכו כיושבי חדר בהחבא". וכ"כ רשב"י באדז"ק (דף קלד ב, ודף רפז ב).

ג. לשון גורן - מפני צורת הישיבה של רשב"י ותלמידיו בעת לימודם, והם יושבים כחצי עיגול לפני רשב"י. כ"כ הרמ"ק עוד (כנ"ל) בזה"ל: "ואפשר היות לשון אדרא, גורן, כמו 'אדרי קיט', והענין שהיו יושבין כגורן עגולה, והיינו נמי 'עיזקא'". המקובל הריא"ז מרגליות זיע"א מבאר (בהקדמתו שם) כי ביאור גורן מלשון אדרא, נזכר בתרגום אונקלוס עה"ת (במדבר יח, כז), בפסוק כדגן מן הגורן, תרג' כעבורא מן אדרא. את עניין הישיבה באופן הזה של כחצי גורן עגולה, מבאר הריא"ז זיע"א מפני ש"כאן היו צריכין לישב בחבורת אהבה שלימה, כמ"ש רשב"י אנן בחביבותא תליא מילתא, היו צריכין לישב כחצי גורן עגולה, כמ"ש חולין (ה, א) וכו' כי גורן, היו יושבים בחבה וברעות ובאגודה אחת כסנהדרין וכו'".

ד. לשון חדר מיוחד ומקום קדוש - מפני המקום שבו ישבו רשב"י ותלמידיו בעת לימודם. כן הביא הריא"ז מרגליות זיע"א (שם) בשם מהרח"ו זיע"א, שכתב כן בביאורו דרך אמת באדרא רבא (קמה, ב). והיינו לשון אדרא קדישא כמ"ש באדז"ק (קלד, ב) בזה"ל: "אמר רבי שמעון, זכאה חולקיה דמאן דאשתכח בהאי אדרא קדישא עלאה דאנן ביה, זכאה חולקיה בעלמא דין ובעלמא דאתי, דאנן יתבין בקדושה עלאה, אשא עלאה אסחר לן". ויובן, שקדושת המקום מוכחת מן האש העליונה שסבבה אותם בעת לימודם, וכמעשה האש בסנה שהשרה

קדושה במקום כמ"ש שם אדמת קדש הוא (וכ"כ עוד הריא"ז זצ"ל בשם החיד"א בהגהותיו על זח"ב דף קכ"ט).

ה. לשון קיום וחוזק לדורות - מפני מעלתו העליונה של רשב"י, ויחד עמו מעלת כל החבורא קדישא, שכל עסקם בתורת ח"ן היה להמשיך את אור הגאולה לדורות העתידים בגמר הגלות. כן הביא הריא"ז מרגליות זיע"א (שם), ע"פ הגמ' בביצה (טו, א): ואר"י משום רבי אלעזר ברבי שמעון, הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר, שנאמר אדיר במרום ה', פירש רש"י שאדר לשון קיום וחוזק.. אי נמי כשמיה, דאמרי אינשי מאי אדרא דקיימא לדרי דרין. והריא"ז זיע"א ביאר בטוב טעם ודעת את מהות העניין בזה"ל: "והנה רשב"י הקדוש הוא ראה מה שיהיה בסוף הדורות האחרונים קודם ביאת המשיח, והשתדל להאיר מזכות דורו הקדוש מאורם הקדושים לחשכת דרא דמשיחא. כמ"ש רשב"י בעצמו (זח"ב ט, א), זכו דרא דא יקיים עלמא עד דייתי מלכא משיחא. וז"ש כאן - באדז"ק - רשב"י, אתכנשו חברייא, היינו הכינו בהכנה דרבה לסודות התורה האלו. דבי אדרא, להמשיך אור תורתינו הקדושה לדרי דרין, שיתקיים עלמא בזכותינו עד דייתי מלכא משיחא לתקן העולם במלכות שמים. וכמ"ש (יומא פז, א), אשריהם לצדיקים, לא דיין שהן זוכין, אלא שמזכין לבניהם ולבני בניהם עד סוף כל הדורות. ולפיכך, קרא רשב"י מקום הקדוש הזה אדרא, לקיימא זכותייהו לדרי דרין", עכל"ק.

ו. לשון כינוי לזיו השכינה - מפני אור השכינה שהיה שורה במקום בעת הלימוד. כן הביא הריא"ז מרגליות זיע"א (שם), ע"פ ספר לבנת הספיר פרשת וירא, שכתב בזה"ל: בי אדרא, ואני הבנתי רצה לומר הכנסו לראות בזיו השכינה כו', ונראה כי נקראת אדרא, מה גורן מזון לכולא ביה, אוף האי דרגא. ומה גורן עגולה, אף האי גלגלא. ומה גורן מוקפת אטדין, אוף האי דרגא לנטרא לה. ובלשון חז"ל נקראת פרד"ס על שכלול מכל מיני נטיעות, אוף כלה כלולה מהכל, עכ"ל.

ז. לשון עיגול - כינוי לתיקונים עליונים שרשב"י לימד. כן הביא הריא"ז מרגליות זיע"א (שם), ע"פ ספר קול ברמה דף ד', שכתב בזה"ל: והנה אדרא היא עגולה, וכן בכל מקום שמזכיר תיקון המתחיל מן הראש שהוא גולגלתא, כדוריות ועיגולא וכו'.

ולהבין עוד בין לשון "אדרא רבא" ל"אדרא זוטא"

הריא"ז מרגליות זיע"א כותב (שם) בשם ספר קול ברמה: "ונקרא רבא בכמות ובאיכות, כי ב"רבא" התחיל לפרש שרש כל תיקוני הפרצופים, ומה שקדם להם שהוא פרסא וכיוצא, עד פרצוף זו"ן. ואדרא זו נכתבה בפרשת נשא את ראש, וראש היינו גולגלת כנודע. ו"האדרא זוטא" נאמרה לגלות אופן תיקון או"א שלא נזכרה באדרא רבא וכו'.

ועוד הביא: הרב קול ברמה מסיים, כי יש יתרון באד"ז מצד השומעין לבד דאזדמנו תמן, כי באדרא רבא נזדמן קוב"ה ורתיכו, ובאדרא זוטא נזדמן הקב"ה עם צדיקייא דבגנתא דעדן מה דלא אערעו באד"ר.

גם יש יתרון אחר, כי באדרא רבא דיבר רבי שמעון ע"ה וברשותו דברו כולם, ובאדרא זוטא דיבר רבי שמעון ע"ה לבד, וזכותו יגן בעדינו ויגאלינו בקרוב ע"י משיח צדקנו. ויקויים קרא שכתוב, והיה ה' למלך על כל הארץ בעגלא ובזמן קריב אס"ו עכ"ל.

מקום לימוד האדרא

מקום הלימוד היה נקרא גם כן בית האדרא, כמ"ש מפורש בריש האדרא רבא בזה"ל: "אתכנשו חברייא לבי אדרא..". אמנם, מקום הלימוד של האד"ר היה שונה ממקום הלימוד של האדז"ק.

במעלת הלימוד בזוהר ובפרט במקום על ציונו הקדוש במירון, כותב המקובל הרב בניהו שמואלי שליט"א ראש ישיבת המקובלים נהר שלום בעיה"ק ירושלים ת"ו בזה"ל: "ומקום האדרא שמציין האר"י בימינו הוא כאשר נלך ממירון לצפת ונגיע לקבר רבי כרוספדאי והוא מקום הנקרא חניון עין זיתים. שם תכנס שמאלה ותמשיך בזה הכביש כמה עשרות מטרים ושם בצד ימין תמצא מקום כמו שני בתים עם ב' כיפות, וכתוב עליו מערת האדרא. וזכרוני כאשר הייתי שם עם גדולי עולם.. אמר לנו מו"ר חכם סלמאן מוצפי זצוק"ל הנה המקום שקבורים פה אותם שנסתלקו באדרא רבא ועשינו שם לימודים ותפילות גדולות. ואמר לנו החכם, שאין זה איפה שמצויין מתחילת הדרך וכתוב שזה מערת האדרא אלא המקום האמיתי הוא כאן" (כ"כ בהקדמתו לאד"ז, מהדורת כיס, בשם מו"ר המקובל האלהי כמוהר"ר יצחק כדורי זצוק"ל).

מקום לימוד האידרא רבא, נודע ממה שכותב מהרח"ו בשער הגלגולים (הקדמה לז) בזה"ל: "והנה בשדה ההוא שם מקום שנתקבצו שם לעשות האדרא ההוא, ורשב"י ע"ה ישב בחפירה ההיא הצפונית ששם קבור ר' יוסי הנזכר, ובחפירה הדרומית שם ישב ר' אבא, ובמקום האילן הנזכר שם ישב ר' אלעזר".

בשדה ההוא שם - היינו כמבואר שם: "בלכתך מצפת דרך צפון לגוש חלב, יש שם נחל מים הנקרא כראל, ונ"ל שמימי ביריה ועין זיתון יורדים בנחל ההוא... בדרך הנזכר אחר שתעבור מן הכראל... בדרך הנזכר, אצל העומק ההוא שבו בור-אל-שיך, יש בו פרשת דרכים הולכים לצד צפון. האחד הימיני, הוא עומד לצד מזרח ההר ההוא, שבו כפר ברית"א. והשמאלי עולים בו לגוש חלב. והנה בדרך ימיני, כאשר תגיע במקום שנכנס בין ב' ההרים, הר אחד לימין, והר אחד של כפר בריתא לשמאל, תמנה כמו מאה אמות רחוק משם, ותמצא מישור אחד קטן, ובו אילני זתים כמו עשרים אילנות, ושם יש חפירה אחת עמוקה לאורך הדרך עשויה מחמת מימי הגשמים היורדים דרך שם בימי החורף. ובתחילה עומד הדרך לצד ימין החפירה ההיא, ואח"כ נוטה הדרך ועובר באמצע החפירה ועומד הדרך לצד שמאל החפירה ההיא, ובאותו המקום ממש שנוטה הדרך הנזכר יש שם אילן זית א' ובשרשו כמו אצטבא של אבנים. והנה כנגד האילן לצד מזרח יש סלע אחד, ובו ב' חפירות וגם בקיעות, והנה בבקעה אשר לצפון הסלע ההוא, שם קבור רבי יוסי בר יעקב שנפטר בזמן האדרא רבא דנשא כנזכר שם - והנה בשדה ההוא שם מקום שנתקבצו שם לעשות האדרא ההוא..."

על זיהוי המקום כיום, כותב המקובל הרב דניאל פריש זצ"ל במבוא לספר האדרות (שם אות ג'): "מקום חיבור האדרא רבא כפי המקובל היום, הוא קרוב למירון, על הכביש לכיוון צפת, בלכתך צפתה בצד שמאל יש סימון על גדר אבן, וכמה עשרות מטר מהכביש הוא המקום הנבחר הזה, כמ"ש רבנו מהרח"ו זי"ע בשער הגלגולים וכו'.

אולם, ראה מ"ש המקובל רבנו סלמן מוצאפי זצ"ל בספרו שפתי צדיק. שם באות קכו צויין בסוגריים (מערת האידרא), ונרשם שהוא "3 ק"מ לפני הפניה מצפת למירון, מערה בצל אילנות", ועוד נכתב "על פי העולם, זו המערה בה גילה הרשב"י את האידרא. אמנם ע"פ שעה"ג בשם האר"י זלה"ה אין זה מקום האידרא. מה גם שלא היה מקומה במערה, ומקומה כמצוין לעיל [שם] סימן קי"ט". ושם נכתב כי ע"פ המסורת, זו המערה שייכת לרבי יוסי דמן יוקרת ומשפחתו.

ושם באות קי"ט נכתב: "מקום האידרא", וצויין "קמ' 1 מקבר רבי כרוספדאי האמורא, עם השביל במקום חציית השביל ע"י הנחל, בקיעות בסלע".

ובספר "קדמוננו - שיח מחמדי ארץ", ח"ב פרק י"ט אות ג', מדריך בפירוט רב אל המקום: "צומת מירון, נמצאת בהסתעפות כביש 89 עם כביש 866, כ-500 מ' צפונה מכביש הגישה לציון הרשב"י. **א)** מצומת מירון פונים מזרחה בכביש 89 לכוון צפת. לאחר 2,700 מ' לשמאל הכביש, בנין קטן עם גג מקומר ובו מערת כוכים, שם קבורים בנו ובתו, ויש אומרים אביו של רבי יוסי דמן יוקרת. צעדים ספורים לפני הבנין, פונה שמאלה דרך עפר באורך 750 מ' אל ציון אלקנה אבי שמואל הנביא ורבי בנאה האמורא... בהמשך הכביש לשמאלו בנוי קיר אבנים, אשר מאחריו כוכי קבורה שנחפרו בעת הרחבת הכביש. **ב)** כ-720 מ' משם מימין לכביש, שביל צר המוביל אל ציון רבי יוסי דמן יוקרת, הנמצא בחצר קטנה. **ג)** לאחר כ-180 מ', בסוף הירידה, מסתעפת שמאלה דרך עפר. המקום נקרא בעבר "ביר אל שיך". לימין דרך זאת, במורד ההר, בין עצי יער, מדרגות העולות לבנין שעל מערת רבי כרוספדאי האמורא. בהמשך דרך העפר, לאחר כ-1,000 מ', סמוך לימין הדרך, בנין בעל שתי כיפות - שם מקום האידרא רבא, ומקום קבורת רבי יוסי בן יעקב...".

אבל מקום האידרא זוטא נודע מפורש בתחילת האדז"ק, כי הוא היה בביתו של רשב"י, כמ"ש בזה"ל: "תָּאנָא בְּהַהוּא יוֹמָא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בָּעָא לְאִסְתַּלְּקָא מִן עָלְמָא, וַהֲוָה מְסַדֵּר מִלּוֹי, אִתְכְּנָשׁוּ חַבְרַיָּא לְבֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן, וַהֲווּ קַמֵּיה רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, וְרִבִּי אַבָּא וּשְׁאַר חַבְרַיָּא, וַהֲוָה מַלְיָא בֵיתָא...". ומקום הבית מפורש בסיום של האדז"ק בזה"ל: "אֲתוּ טְרִיקִין וּמָארֵי תְּרִיסִין דִּכְפַר צִפָּרִי, וְהֲווּ בְנֵי מְרוֹנְיָא צַוְחִין בִּקְטִירִין.." וכו' ע"ש, וברור, כי בית רשב"י היה במירון, ושם מנוחתו עדן בציון הקדוש במירון כמפורסם לכל.

תלמידי רשב"י שהשתתפו בלימוד האדרא

באדרא רבא - השתתפו כל מנין הלומדים המיוחדים, הנקראים בתואר ומעלה של "חבריא קדישא", החבורה הקדושה. והם הנקראים בתואר ומעלה

של המרכבה הקדושה, כמו שרשב"י גילה כי נשמת כולם היא מרכבה לכל העשר ספירות העליונות, ושורש נשמתם מהעשרה חסדים של או"א [אבא ואימא] שהתפשטו בז"א [בזעיר אנפין].

ואלו הם, וזה סדרם על פי שורש נשמתם באד"ר (דף קכז ע"ב): 1) רשב"י - מחסד דכתר דז"א, וגם מבחינת היסודות דאו"א המלובשים בדעת דז"א שמהם יצאו החסדים של שורש תלמידיו. 2) רבי אלעזר בן רשב"י - מחסד דחכמה. 3) רבי אבא הסופר - מחסד דבינה. 4) רבי יהודה - מחסד דחסד. 5) רבי יוסי בר יעקב - מחסד דתפארת. 6) רבי יצחק - מחסד דגבורה. 7) רבי חזקיה בר רב - מחסד דנצח. 8) רבי חייא - מחסד דיסוד. 9) רבי יוסי - מחסד דמלכות. 10) ורבי ייסא - מחסד דהוד. ומכיוון שע"י לימוד זה שבאד"ר נעשה יחוד גדול לתיקון השכינה הקדושה והתעלות עצומה ויתירה בכל העולמות כולם, אזי התעלו שלושה חברים שלא היו מורגלים בכך בהתדבקותם בשכינה, ונפטרו במעמד הלימוד במיתת נשיקה, והם: רבי יוסי ברבי יעקב, רבי חזקיה ורבי ייסא (אד"ר דף קמד ע"ב).

ובאדז"ק - השתתפו רק שבעה, והם רשב"י וששת החברים, אשר נותרו בחיים לאחר לימוד האד"ר. כי ביום הזה שהיה רשב"י חולה, באו הרבה חכמים לבקרו, אבל בשעה שהתחיל בלימוד האדז"ק, יצאו כולם כי לא יכלו לסבול את האש העליונה שסבבה את מקומו של רשב"י. ומכולם נשארו רק הששה, וכמ"ש באדז"ק: "נָפְקוּ כֻּלְּהוּ, וְאִשְׁתְּאָרוּ: רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, וְרִבִּי אַבָּא, וְרִבִּי יְהוּדָה, וְרִבִּי יוֹסֵי, וְרִבִּי חִיָּיא. אַדְּהָכִי, עָאל רִבִּי יִצְחָק...".

המשתתפים שהיו עוד נוכחים בעת הלימוד

נודע במה שגילה רשב"י בדברי קודשו בריש האדז"ק בזה"ל: "אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן: כַּמָּה שַׁנְיָא שַׁעְתָּא דָּא [באדז"ק] מֵאִדָּרָא, דִּבְאִדָּרָא [רבא] אִזְדְּמָן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּרְתִיכוֹי, וְהַשְׁתָּא הָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָכָא וְאֲתֵי עִם אִנּוּן צַדִּיקַיָּא דִּבְגִנְתָּא דְּעֵדֶן, מַה דְּלָא אִעֲרָעוּ בְּאִדָּרָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי בִּיקָרֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא יַתִּיר מִיקָרָא דִּילֵיהּ...".

הנה מבואר, כי באד"ר - השתתף הקב"ה, עם מלאכי מרכבה וחלק מנשמות הצדיקים שנבחרו לבוא. ומבואר עוד באד"ר (דף קמד ע"ב), שאליהו הנביא גילה לרשב"י, כי שבעה ימים לפני שרשב"י דרש באד"ר נבחרו אלה המלאכים ונשמות הצדיקים המוזמנים לבוא.

ובאדז"ק - השתתף הקב"ה יחד עם השכינה הקדושה, וכן נשמות הצדיקים בגן עדן. ובאדז"ק נזכרו בפרט, נשמת רב המנונא סבא וסביבו נשמות שבעים זקנים כנגד שבעים הסנהדרין, וכן נשמת רבי פינחס בן יאיר (אדז"ק דף רפ"ח עמוד א').

סדר הלימוד של רשב"י עם החברים

רשב"י היה מוסר ומלמד סודות תורה, כאשר החברייא היו מסודרים לפניו, וכמ"ש באדז"ק: "וְכָךְ אַסְדַּרְנָא לְכוּ: רִבִּי אַבָּא יִכְתּוֹב, וְאֶלְעָזָר בְּרִי יִלְעֵי,

וּשְׁאַר חַבְרַיָּא יְרַחֲשׁוּן בְּלִבַּיְהוּ". רבי אלעזר בנו - היה ממונה לפשט, לבאר ולהסביר לפני התלמידים, ורבי אבא - היה הסופר הממונה לנסח את דברי הלימוד בכתב, כמבואר שם בהמשך האדז"ק.

מי דרש בלימוד באדרא

את עיקרי הלימוד בשתי האדרות דרש רשב"י לפני תלמידיו והמשתתפים במעמד, אך בעוד שבאד"ר- רשב"י נתן רשות לכל אחד מתלמידיו לומר את חלקו הנכון לו לפי שורש נשמתו בפרק תיקוני הדיקנא, הנה באדז"ק - רק רשב"י לבדו דרש.

זמן מסירת לימוד האידרא

זמן לימוד האד"ר לא נודע, אבל זמן לימוד האדז"ק נודע כמפורש, שהוא היה ביום הסתלקות נשמת רשב"י לגן עדנה.

פרק ג

גודל השעה לגלות סתרי התורה

באד"ר - רשב"י העיר את לב החברים, כי הכרח הוא לגלות וללמוד את סוד הפרצופים. כי אע"פ שהם עליונים מאוד בסוד כבשונו של עולם - אך אעפ"כ, הנה "כְּתִיב (תהלים קיט) **עֵת לַעֲשׂוֹת לַיְיָ הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ. יוֹמִין זְעֵירִין, וּמָארֵי דְּחוֹבָא דָּחִיק. כָּרוֹזָא קָארֵי כָּל יוֹמָא, וּמְחַצְדֵי חַקְלָא זְעֵירִין אִינּוּן. וְאִינְהוּ בְּשׁוּלֵי כַּרְמָא. לָא אַשְׁגְּחָן, וְלָא יַדְעִין, לְאָן אֲתָר אָזְלִין כְּמָה דְּיָאוּת".** טעם ההכרח ללמוד מפורש כאן, על יסוד ההיתר הנלמד מהפסוק בתהילים, כי הגיע השעה ש"עת לעשות לה'", וע"כ "הפרו תורתך" לגלות את הראוי להיות נסתר. ומפני מה? מפני שהשעה צריכה ודוחקת, כמ"ש רבי טרפון באבות (ב, טו): "רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר, הַיּוֹם קָצֵר וְהַמְּלָאכָה מְרֻבָּה, וְהַפּוֹעֲלִים עֲצֵלִים, וְהַשָּׂכָר הַרְבֵּה, וּבַעַל הַבַּיִת דּוֹחֵק". כך מונה רשב"י חמש סיבות המכריחות באומרו: 1) **יוֹמִין זְעֵירִין** - היינו, חיי האדם קצרים, 2) **וּמָארֵי דְּחוֹבָא דָּחִיק** - היינו, היצ"ר דוחק באדם לבטלו מעסק סודות התורה, 3) **כָּרוֹזָא קָארֵי כָּל יוֹמָא** - היינו, הכרוז העליון של מאמר ה' שציווה על התורה יוצא בכל ומזהיר על ביטול התורה כמ"ש באבות פ"ו על בת-קול היוצאת בכל מהר חורב ומכרזת ואומרת "אוי להם לבריות מעלבונה של התורה", 4) **וּמְחַצְדֵי חַקְלָא זְעֵירִין אִינּוּן** - היינו, כי מעטים הם הצדיקים היודעים בסודות התורה, והם הבקיאים כמו העובד היודע לקצור בשדה, והרמז לשדה העליון הנק' תפוחין קדישין הרומז למלכות שממנה נשפע אור עליון לתחתונים, 5) **וְאִינְהוּ בְּשׁוּלֵי כַּרְמָא. לָא אַשְׁגְּחָן, וְלָא יַדְעִין, לְאָן אֲתָר אָזְלִין כְּמָה דְּיָאוּת** - היינו, שגם המעטים היודעים בסוד ה', עדיין לא נכנסו בעומק הסודות, והם רק בתחילתם, כמו זה העומד בשיפולי הכרם ואינו יודע להיכן ילך בתוככי הכרם כמו שצריך

(וע"ע במ"ש הרמח"ל באדיר במרום ורבי יהודא בייה"ר בביאור מימרא זו).

עם כל זה, עוד העיר רשב"י את לב החברים לידע כמה הלימוד גבוה ונעלה, והגילוי בו מבהיל מאוד נורא ונשגב, ועל כן **"יָתִיב רַבִּי שִׁמְעוֹן וּבָכָה, וְאָמַר:**

וַוי אִי גָּלֵינָא, וַוי אִי לָא גָּלֵינָא". כי מחד, "ויי אי גלינא" - שהרי מצד עצם הלימוד, הרי סודות אלו הם הקבועים במאמר הכתוב "וכבוד אלהים הסתר דבר". אך מאידך, "ויי אי לא גלינא" - וזה מצד החברים העוסקים בסודות התורה ומקיימים את העולם כולו בתלמודם, שלא ימצאו חסרים מפרקי סודות עליונים אלו (ע"ע בייה"ר שרבי יהודה כותב על זה "וזה הפירוש הוא כתוב בהדיא בזוהר.. וכו' ע"ש).

מול דברי רשב"י, היו החברים שותקים: "**חַבְרַיָּיא דְּהֲוָה תַּמָּן אִשְׁתִּיקוּ**". קם רבי אבא וחיזק את הלימוד לחברים, על סמך הכתוב (תהלים כה) "סוֹד ה' לִירֵאָיו", והדגיש כי החברים הם יראי ה' וראויים הם שרשב"י יגלה להם את הלימוד בסודות התורה. ואכן, רשב"י שמח למענהו של רבי אבא, שבח את החברים ופתח ללמדם.

וכבר רשב"י גילה, כי יום פטירתו התארך הרבה מהרגיל בטבע, כי לא ניתנה רשות לשמש לשקוע עד שהוא השלים למסור דברי תורתו, וז"ל: "והאי יומא לא יתרחק למיעל לדוכתיה כיומא אחרא, דהא כל יומא דא ברשותי קיימא".

והרב בני יששכר לרבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א מאמרי חודש אייר מ"ג אות ו' כתב שזה הטעם למנהג ההילולא בל"ג בעומר להדליק מדורות. הובא בספר טעמי המנהגים אות תרו.

ועוד באדז"ק - רשב"י מדגיש את גודל השעה, וז"ל: "**אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, הָא הַשְׁתָּא, שַׁעְתָּא דִּרְעוּתָא הוּא. וַאֲנָא בָּעֵינָא לְמֵיעָל בְּלָא כִסּוּפָא לְעָלְמָא דְּאַתֵּי. וְהָא מִלִּין קַדִּישִׁין דְּלָא גַּלְיָאן עַד הַשְׁתָּא, בָּעֵינָא לְגַלָּאָה קַמֵּי שְׁכִינְתָּא. דְּלָא יֵימְרוּן, דְּהָא בִּגְרִיעוּתָא אִסְתַּלַּקְנָא מֵעָלְמָא, וְעַד כְּעַן טְמִירִין הֲווֹ בְּלִבָּאי לְמֵיעַל בְּהוּ לְעָלְמָא דְּאַתֵּי**".

הסיבה מבוארת, כי רשב"י רצה להיכנס לעוה"ב מבלי שיחסיר מלימוד סודות התורה בעודו בעוה"ז, וטעמו מבואר עמו: "**לְמֵיעָל בְּלָא כִסּוּפָא**", כדי שייכנס לגן עדנו מבלי להתבייש.

וצ"ב מה בושה יש כאן?

רבי יהודא מביא בשם הרב אמת ליעקב שביאר בזה"ל "ואפשר דרצה לרמוז במ"ש בא"ז דף רצא ע"ב, דלא איעול בכיסופא לעלמא דאתי וכו'. שנודע, שעוה"ב היא בינה, שהיא אימא. וכדי שלא יעול בכיסופא לעוה"ב שלא גילה פרצופה, דהיינו או"א, משום הכי הוכרח לגלותם אז". (בייה"ר על אד"ר דף קלה ע"ב אות ט'). ועוד טעם לשבח ביאר בזה מו"ר הרב אברהם מרדכי יצחקי שליט"א, שרשב"י לרוב צדקותו תלה את העניין בעצמו ואמר "דלא איעול בכיסופא", אבל הכוונה היא לבינה עצמה, בחי' אמא, שהיא הייתה מתביישת בזה שרשב"י לא הזכירה בעוה"ז.

וע"ע באדז"ק דף רצ"ו ע"ב בלשון רשב"י: "**כל אלין מלין סליקנא עד יומא דא דאתעטר בהו לעלמא דאתי, והשתא אתגליין הכא, זכאה חולקי**", וביאר מו"ר רבי יהודא זיע"א בייה"ר שם אות כ"ו בזה"ל: "והשתא אתגליין הכי, מרוב ענוותנותו אמר כן, כאילו הדברים מעצמם נתגלו".

האדרא רבא והאדרא זוטא - מטרת הלימוד

בריש האדרות, רשב"י מבאר את מטרת הלימוד בכל אחת מהן.

באדרא רבא - רשב"י מבאר את עיקר מטרת הלימוד, כדי לעסוק בסודות התורה של עשר ספירות, כשהן לאחר התיקון כלולות בפרצופים: "**תַּנְיָא, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לְחַבְרַיָּיא, עַד אֵימַת נֵיתִיב בְּקַיְּימָא דְּחַד סַמְכָא. כְּתִיב** (תהלים קיט) **עֵת לַעֲשׂוֹת לַיְיָ הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ. יוֹמִין זְעִירִין, וּמְאַרֵי דְּחוֹבָא דָּחִיק. כָּרוֹזָא קָארֵי כָּל יוֹמָא, וּמְחַצְדֵי חַקְלָא זְעִירִין אִינּוּן. וְאִינְהוּ בְּשׁוּלֵי כַּרְמָא. לָא אַשְׁגְּחָן, וְלָא יַדְעִין, לְאָן אֲתָר אָזְלִין כְּמָה דְּיָאוּת. אִתְכְּנָשׁוּ חַבְרַיָּיא לְבֵי אִדְּרָא...**".

מבואר כנודע, כי סוד הנהגת הקב"ה המתגלה בעשר הספירות, יש בו שתי בחינות בעולם האצילות: בחינה אחת הידועה בראשונה קודם התיקון, והשנייה הידועה לאחר התיקון. בחינה ראשונה - הייתה בתחילה ב"חד סמכא", היינו בסדר כמו עמוד אחד מעילא לתתא כאשר הספירות סדורות זו על זו. אך אח"כ היה סוד השבירה, ולאחריה היה התיקון של התפשטות העשר ספירות בחמשה פרצופים, ובשלושה קוים, בהתלבשות הספירות זו בזו. כי יש חמש ספירות מרכזיות הכוללות במשמען את כל העשר ספירות, והן כחבת"ם: כתר חכמה בינה תפארת מלכות. ולאחר התיקון כל אחת מהספירות הללו התפשטה ונעשתה בקומה הרוחנית של פרצוף שלם. וכן גם עולם האצילות.

ומובן מדברי רשב"י, כי בתחילה היו רשב"י וחבריו עוסקים "בקיימא דחד סמכא", היינו בסוד הספירות הקדומות כאשר היו והתקיימו בעמוד אחד זו תחת זו, בלי התפשטות לפרצופים ובלי התלבשות זו בזו. ועתה באד"ר בא רשב"י להעירם לעסוק בסוד הספירות שלאחר התיקון, כשהן מתפשטות בחמשה פרצופים ומתלבשות זו בזו (וע"ע בעניינו בע"ח שער ההקדמות ובשער א' ענף ב').

ובאדרא זוטא - רשב"י מבאר את עיקר מטרת הלימוד, כדי להשלים את הלימוד שפתח בו באד"ר, באותם בחינות עליונות שלא אמרם אז ועתה יאמרם, ובעיקרם להשלים את פרק אבא-ואימא (או"א) במניין הפרצופים.

האדרא רבא והאדרא זוטא - עיקר תוכן הלימוד

באד"ר - ניתנה רשות לרשב"י ותלמידיו לדרוש בסוד ההשתלשלות מאסב"ה דרך א"ק ועתיק וא"א עד לזו"ן, כפי סדר עמידתם לאחר התיקון בג' קוין של חח"ן, כ(ד)ת"י ובג"ה. ובזה דרש רשב"י על התפשטות העשר ספירות במצבם בחמשה פרצופים, והרחיב ביאור בעניין י"ג ת"ד (תיקוני הדיקנא) של א"א. עם זה, רשב"י מיעט בלימוד ת"ד של ז"א, ועוד יותר מיעט מלעסוק בפרצופי או"א.

באדז"ק - רשב"י השלים את חפצו לגלות גם את הלימוד בת"ד של ז"א, והרחיב לבאר הבחנות שבין א"א לז"א, ובעיקר השלים את הלימוד בפרצופי אבא ואמא.

פרק ד

עליית הנשמה

רשב"י מעיד באד"ז, כי הוא השתוקק כל ימיו לראות את יום הסתלקות ועליית נשמתו מפני גודל הסודות שיזכה לגלות, וגילויים יהיה עטרה גדולה לכבוד הקב"ה. ואלו דב"ק (רצא, ב):

הָאִדָּנָא. היום הזה [קודם ההסתלקות מהעולם הזה]: **אַסְהֲדְנָא עָלַי.** אני מעיד על עצמי: **דְּכָל יוֹמִין דְּקָאִימְנָא.** שכל הימים שעמדתי [בחיי העולם הזה]: **תָּאִיבְנָא.** הייתי משתוקק: **לְמֵחֲמֵי יוֹמָא דָא.** לראות את [לזכות להגיע אל] היום הזה: **וְלָא סָלִיק רְעוּתִי, בַּר הָאִדָּנָא.** ולא נשלם רצוני, רק היום הזה: **דְּהָא.** שהרי: **בְּעִטְרָא דָא.** בעטרה זו [בגילוי סתרי תורה אלו]: **מִתְעַטָּר הָאי יוֹמָא.** מתעטר זה היום: **וְהַשְׁתָּא.** ועתה [לפני ההסתלקות מן העולם הזה]: **בָּעֵינָא לְגַלָּאָה מִלִּין.** רצוני לגלות דברים [סתרי תורה]: **קַמֵּיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.** לפני הקב"ה: **דְּהָא כֻלְּהוּ מִתְעַטְּרָן בְּרֵישֵׁיהּ.** שהרי כולם [כל אלו סתרי התורה] יהיו עטרות בראשו [של הקב"ה]: **וְהָאי יוֹמָא.** ובזה היום: **לָא יִתְרְחָק לְמֵיעַל לְדוּכְתֵּיהּ.** לא יתרחק [השמש לא תמהר] לבוא למקומה [לשקוע]: **כְּיוֹמָא אַחֲרָא.** כמו ביום אחר: **דְּהָא כָּל יוֹמָא דָא בִּרְשׁוּתִי קַיְמָא.** שהרי כל היום הזה ברשותי נמצא: **וְהַשְׁתָּא שָׁרֵינָא לְגַלָּאָה מִלִּין.** ועתה אתחיל לגלות דברים: **בְּגִין דְּלָא אֵעוּל בְּכִסּוּפָא לְעָלְמָא דְּאָתֵי.** כדי שלא אבוא בבושה לעולם הבא:

רשב"י סיים את דברי קדשו באדז"ק, בתיאור החסדים היורדים מא"א דרך או"א, ומתקבצים בנצח והוד של ז"א, הנקראים גם "צבאות ה'" ומכוונים לנשמות ישראל שהם יוצאות מנו"ה של ז"א. ואז, בחינת היסוד הקדוש של ז"א כולו לבן, כולו מלא ושופע רחמים - ולכן הוא נקרא חסד. וביחוד זו"ן, היסוד עם טיפת החסד שבו, נכנס לקדש הקדשים שהוא היסוד דנוק' כדי להמתיק את הגבורות שבה - וסיים רשב"י בראיה מן הכתוב בתהלים (קל"ג, ג): "כִּי שָׁם צִוָּה יהו"ה אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם".

אחר כך, רבי אבא כתב והשלים את תיאור עליית הנשמה בשעת הסתלקות בוצינא קדישא רשב"י זיע"א. ואלו דב"ק:

אָמַר רִבִּי אַבָּא. לָא סִיֵּים. לא גמר: **בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא.** המאור הקדוש [הוא רבי שמעון בר יוחאי]: **לְמֵימַר "חַיִּים".** לומר 'חיים' [לומר בסיום הפסוק הנזכר את המלה "חיים"]: **עַד דְּאִשְׁתְּכָכוּ.** עד שהשתתקו: **מִלּוֹי.** דבריו [באומרו את המלים "את הברכה"]: **וַאֲנָא כַּתְבְנָא.** ואני הכותב [הוא רבי אבא הממונה מרשב"י לכתוב את דברי קדשו]: **סַבְרְנָא.** חשבתי: **לְמִכְתָּב טִפֵּי.** לכתוב יותר: **וְלָא שְׁמַעְנָא.** ולא שמעתי [אבל לא שמעתי מרשב"י עוד]: **וְלָא זָקִיפְנָא רֵישָׁאי.** ולא הרמתי את ראשי [לא הרמתי לראות למה פסק רשב"י מלדבר עוד]: **דְּנְהוֹרָא.** כי האור [האור השורה במקום]: **הֲוָה סַגִּי.** היה גדול: **וְלָא הֲוָה יָכִילְנָא.** ולא הייתי יכול: **לְאִסְתַּכָּלָא.** להסתכל [להביט אל המקום בו שכב רשב"י]: **אַדְּהָכִי.** בתוך כך: **אִזְדַּעְזַעְנָא.** הזדעזעתי: **שְׁמַעְנָא קָלָא.** שמעתי קול: **דְּקָאמֵרִי וְאָמַר.** שקורא ואומר [קול שמכריז]: (משלי ג, ב) **"אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ": שָׁמַעְנָא.** שמעתי [אחרי קול הכרוז הזה שמעתי]: **קָלָא אַחֲרָא.** קול אחר [קול שני שמכריז ואומר]: (תהלים כא, ה) **"חַיִּים שָׁאַל מִמְּךָ נָתַתָּ לוֹ אֹרֶךְ יָמִים עוֹלָם וָעֶד:**

רבי אבא מתאר, כי האש העליונה סבבה כל אותו היום בבית רשב"י בעת שלימד את האדז"ק, ועת עליית הנשמה הקדושה נסתרה מכולם כי לא יכלו להביט אל אור השכינה שהאיר בפני קדשו. רק לאחר הסתלקות האש ועליית הנשמה, זכו וראו את מראה פניו הקדושים. ואלו דב"ק:

כָּל הַהוּא יוֹמָא. כל אותו היום [הינו, יום ההסתלקות של רשב"י]: **לָא אַפְסִיק.** לא הפסיק: **אֶשָּׁא.** האש: **מִן בֵּיתָא.** מהבית [האש שסבבה את רשב"י, מהתחלת גילוי הסודות כאן באדרא]: **וְלָא הֲוָה.** ולא היה: **מָאן.** מי: **דְּמַטֵּי.** שיגש: **לְגַבֵּיהּ.** אליו [אל רשב"י, לראות מה אירע לו]: **דְּלָא יָכִילוּ.** שלא יכלו [לגשת]: **דְּנְהוֹרָא.** כי האור: **וְאֶשָּׁא.** והאש: **הֲוָה בְּסוֹחֲרַנֵּיהּ.** היו מסבבים [את מקומו של רשב"י]: **כָּל הַהוּא יוֹמָא.** כל אותו היום: **נָפִילְנָא.** [ולכן] נפלנו: **עַל אַרְעָא.** על הארץ: **וְגַעֵינָא.** וצעקנו [צעקו לפני ה' שיתן להם רשות להתקרב אל רשב"י]. **בָּתַר דְּאָזִיל אֶשָּׁא.** אחרי שהלכה האש: **חֲמֵינָא.** ראינו: **לְבוּצִינָא קַדִּישָׁא קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים.** המאור הקדוש קדש קדשים [רשב"י]: **דְּאִסְתְּלָק מִן עָלְמָא.** שהסתלק מן העולם: **אִתְעַטָּף.** מעוטף [בטליתו]: **שָׁכִיב עַל יְמִינֵיהּ.** שכוב על צד ימינו: **וְאַנְפּוֹי חַיְכִין.** ופניו שוחקות:

המשך התיאור, מספר על המחלוקת שאירעה בין בני ציפורי לבני מירון לגבי מקום קבורת התנא קדישא רשב"י, אבל מיטת קדשו של רשב"י זיע"א התרוממה מעצמה ויצאה. והייתה האש העליונה של השכינה הקדושה מלהטת לפני האש, וכולם זכו לחזיון עליון של שמיעת הקול המזמין אותם לבוא להילולא דרבי שמעון. וכאשר נכנסה המיטה אל המערה, שמעו קול עליון מדבר כמובא בזה"ל:

בָּתַר דְּנָפַק פּוּרְיָא. לאחר שיצאה המיטה [מהחצר]: **הֲוָה סָלִיק בַּאֲוִירָא.** הייתה נישאת באויר [מבואר, שהקב"ה עשה נס זה, על מנת למנוע את המחלוקת שכמעט פרצה בין בני מירון לבני ציפורי]: **וְאֶשָּׁא.** והאש: **הֲוָה לָהִיט קַמֵּיהּ.** היתה לוהטת לפניו [לפני מיטתו]: **שָׁמְעוּ קָלָא.** שמעו קול [קול עליון]: **עוּלוּ וְאֵתוּ.** הכנסו ובואו: **וְאִתְכְּנַשּׁוּ.** והתקבצו: **לְהִילוּלָא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן.** לשמחה של רבי שמעון: (ישעיה נז, ב) **"יָבֹא שָׁלוֹם יָנוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם". כַּד עָאל.** כאשר נכנסה [המיטה של רשב"י, ונכנסה מעצמה למקום הנכון לה]: **לִמְעַרְתָּא.** למערה [של מקום הקבורה]: **שָׁמְעוּ קָלָא בִּמְעַרְתָּא.** שמעו קול במערה [קול עליון]: **זֶה הָאִישׁ.** הוא רבי שמעון בר יוחאי: **מַרְעִישׁ הָאָרֶץ.** שהרעיש את יושבי הארץ, כמעשה שעשה בעיר טבריה הנזכר בירושלמי שביעית פ"ט: **מַרְגִּיז מַמְלָכוֹת.** שביטל את גזירות המלכות, כמעשה שעשה עם בן תמליון הנזכר במסכת מעילה דף יז ע"א: **כַּמָּה פִּטְרִין.** הרבה מקטרגים: **בִּרְקִיעָא.** בשמים: **מִשְׁתַּכְּכִין.** משתתקים: **בְּיוֹמָא דֵּין.** ביום הזה [של עליית נשמת רשב"י]: **בְּגִינָךְ.** בזכותך: **דְּנָא רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי.** זה הוא רשב"י: **דְּמָארֵיהּ.** שרבונו הקב"ה: **מִשְׁתַּבַּח בֵּיהּ.** משתבח בו: **בְּכָל יוֹמָא.** בכל יום: **זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ.** אשרי חלקו: **לְעֵילָּא וְתַתָּא.** למעלה ולמטה [בגן עדן העליון, ובגן עדן התחתון]: **כַּמָּה גְּנִיזִין עִלָּאִין.** הרבה אוצרות עליונים: **מִסְתַּמְּרָן לֵיהּ.** שמורים לו: **עָלֵיהּ אִתְמַר.** עליו נאמר: (דניאל יב) **"וְאַתָּה לֵךְ לַקֵּץ וְתָנוּחַ וְתַעֲמוֹד לְגוֹרָלְךָ לְקֵץ הַיָּמִין":** עכ"ל לשון האדרא זוטא קדישא.

תּוֹרָתוֹ מָגֵן לָנוּ הִיא מְאִירַת עֵינֵינוּ.
הוּא יַמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחַאי:

פרק ה

שבחי האדרא

א. "ישמחו החכמים ויגילו הנבונים בהופעת אור עליון האדרא זוטא קדישא שחיבר התנא האלהי ע'יר ו'קדיש מ'ן שמיא נ'חית רבי שמעון בר יוחאי זיע"א, ובו כלל כל העולמות והפרצופים העליונים וסגולתם גדולה לאין ערוך להתם כל פשע ולהמשיך השפע העליון ממקור העליון" (כ"כ המקובל הרב בניהו שמואלי שליט"א ראש ישיבת המקובלים נהר שלום בעיה"ק ירושלים ת"ו, בהקדמתו לאד"ז, מהדורת כיס, בשם מו"ר המקובל האלהי כמוהר"ר יצחק כדורי זצוק"ל).

ב. "שני האדריות הם כוללים כל חכמת האמת על סדר העולמות מראש ועד סוף" (רבי יהודה פתיה זיע"א בהקדמת הרב לייה"ר).

ג. "אם תרצה שתקובל תפילתך, בראש ובראשונה תקרא אדרא רבא ואדרא זוטא. ואם אין זמן, [תקרא] אדרא זוטא. כאשר תקרא האדרות, אתה גורם געגועים גדולים בעולמות העליונים, ויש יחוד גדול ע"י זה, ואז מה שתבקש יענו לך מן השמים" (כ"כ המקובל הרב בניהו שמואלי שליט"א ראש ישיבת המקובלים נהר שלום בעיה"ק ירושלים ת"ו, בהקדמתו לאד"ז, מהדורת כיס, בשם מו"ר המקובל האלהי כמוהר"ר יצחק כדורי זצוק"ל).

ד. "כידוע כל העץ חיים כלול ומושרש מהאדרות, ועצם ההגיה בו מביאה את האדם לשמחה ולרוח הקודש" (כ"כ האדמו"ר מהאלמין בית-שמש בהקדמה לספר האדרות המחולק לעמוד יומי לחודש או שנה).

ה. "האדרא, יראה שהיא כוללת כל הע"ח כולו, ויתגלו לו סודות גדולים, כי היא כוללת כל חכמת האמת על דרך העולמות מראש ועד סוף" (כ"כ המקובל הרב בניהו שמואלי שליט"א ראש ישיבת המקובלים נהר שלום בעיה"ק ירושלים ת"ו, בהקדמתו לאד"ז, מהדורת כיס).

שבחי ביאור יין הרקח על האדרא זוטא קדישא

ביאור יין הרקח על האדרא זוטא קדישא, שחיבר רבנו רבי יהודא פתיא, הוא הביאור העיקרי שמו"ר המקובל הרב אברהם מרדכי יצחקי שליט"א ייסד בלימוד בבית המדרש. שבחי הביאור עצומים, והוא התקבל באהבה רבה אצל כל הבאים ללמוד באדרא.

אלו דברי השבח אשר נרשמו בנוסח שער מהדורא ראשונה בגדאד "שנת אדרא זוטא עם יין הרקח לפ"ק" בדפוס ח' עזרא ראובן דנגור ס"ט": "יינא דמנטרא. חמרא טבא. בו מולקט פירוש אדז"ק ואדרא רבא. מרישא לסיפא סובב ובא. פוקו וחזו צדיקים יעלוזו. שכל דברים הנעתקים כאריות הנ"ל. הם מיוסדים על פי האר"י ז"ל. ולא עבר בתוך אלו הפירושים. שום הקדמה מהמקובלים הראשונים אלא כולם הם מע"ח ומשמונה שערים. גם כדי לזכות את הרבים. הצגנו הגהות ללשונות האדריות מע"ח ושאר ספרים קדושים. כל דבר יבוא על מקומו בספר נכתבים. הרחמן ימהר לקבץ פזורים. מקצווי הארץ וים רחוקים. עוד תעבורנה הצאן. למעון מכון בראש ההרים אכי"ר".

ומורנו ורבנו עטרת ראשינו הראשון לציון הגאון הרב מרדכי אליהו זצוק"ל זיע"א, כתב במבוא והסכמה למהדורה נדפסת חדשה בעיה"ק ירושלים ת"ו בארץ ישראל (ה'תשס"ב) בלש"ק כך:

"י'**תברך** ה'בורא ו'ישתבח ה'יוצר על שזכינו לראות את הספר היקר והחשוב 'יין הרקח', פירוש על האדרא רבא והאדרא זוטא להרשב"י זיע"א, היקר מפנינים וזהב שבא, אשר חברו הרב הגדול מעוז ומגדול, חכם הרזים הגדול בארזים, הגאון המופלא וכבוד ה' מלא, החסיד והצדיק המקובל האלהי כקש"ת ח"ר יהודה פתיה זצוק"ל זיע"א אשר מלא כל הארץ תהילתו והפיץ את תורתו, תורת אר"י במסתרים סיני ועוקר הרים, קדישא וחסידא, דעבד הרבה יחודא, שעשה גדולי התיקונים יקרים מפנינים, תיקן נפש ורוח ונשמה ונִיקם כזוהר החמה, והכל עשה ביתר חכמה, ובצניעות של בת מלך פנימה. במעלות קדושים וטהורים עלה, ובשמים ספרו עליו תהילה. כן ספרו הנשמות שהיו מגולגלים בכל העולמות, הלוא הם כתובים במנחת יהודה הספר, להשביע כל נפש אמרי שפר.

וידוע שהרב המחבר המקובל זצוק"ל היה עניו גדול עם כל בקיאותו בספרי הזוהר ובספרי האר"י הקדוש ומוהרח"ו, ואשר היה לו יד ושם גם בידיעת הנסתרות וברוחות מספרות. רבם של כל בני הגולה היה אחד מהענקים בתורת הסוד עוד בתקופתו שהיו ארזי הלבנון, רבנים גדולים וענקים, כגאון עוזנו ותפארתנו הגאון האדיר בעל ה'בן איש חי', אשר ממימיו אנו שותים ומבארותיו אנו דולים, אשר היה ראש גולת אריאל, והעריך מאוד את הרב המחבר וחבבו כאב את בן וכו' (עיין שם).

וחזרנו על הראשונות, הספר הנ"ל 'יין הרקח' שהוא פירוש ארוך ורחב על אדרא רבא ואדרא זוטא, ואשר ידוע שאם אדם מעיין בזוהר הקדוש אולי יכול להבין בו דברים נסתרים, אבל אדרא זוטא ואדרא רבא הנם כספר החתום עד היום, עד שבא הרב המחבר זצוק"ל ואנהיר לעינינו, וצלל במים אדירים והעלה מרגלית טובה ויקרה, כמו שהוא כתב בהקדמתו שכל הפירושים בנויים רק על 'עץ חיים' (וכן תיקן נוסחאות משובשות).

הרב זצ"ל נולד בשנת תרי"ט, והתחיל את חיבורו על אדרא רבא בשנת תרמ"ד והוא בגיל עשרים וחמש שנה בלבד. בי"ט באלול תרנ"א סיים את פירושו בכתב יד, והיה ספון בידו. ומתוך ענוה יתירה שהייתה בו לא רצה להדפיסו, אעפ"י שאביו זצ"ל דחק בו להדפיסו.

בכסלו תרס"ו התחיל את הפירוש על האדרא זוטא בירושלים, וסיימו בשנת תרס"ח. הספר הודפס במהדורה ראשונה בבגדד בשנת התרס"ט... [עיין שם בכל דברי קדשו מעשה נפלאות על רבנו המחבר רבי יהודה זיע"א]... מעלתו וקדושתו, מעשיו, חסידותו וגאונותו, שאמרו עליו בזמנו 'שר בית הזוהר', אשר כל רז לא אניס ליה.

יהי רצון שזכותו תעמוד ליוצאי חלציו ולכלל עם ישראל, שימשיך להתפלל בשמים על כללות עם ישראל להקים שכינתא מעפרא, ונזכה לביאת גואל צדק ולבנין בית המקדש במהרה בימנו אמן", עכ"ל.

כללי שיטת רבי יהודא בביאור יין הרקח

עיקר לימודו של רבנו רבי יהודא היה עם מו"ר אביו המקובל האלהי רבי משה פתיה זיע"א, כמ"ש בהקדמתו בזה"ל: "וכאשר גיליתי דעתי לפני מורי ורבי אבא מורי זצוק"ל משה בהסכמה עלה, ואמר לי תא ונהוי לחד, ונשנה שנינו ביחד, כי טובים השניים מן האחד. ותכף ומיד התחלתי לציין בגיליון את כל המקומות שנזכר פירושי האדריות בדברי הרב [האר"י] ז"ל. ואחר כך היינו לומדים ביחד...".

שיטת הביאור מבוארת בהקדמת רבי יהודא זיע"א, ולהקל ולכוון את הלומד נסכם אותה בסעיפים קצובים מתוך דברי קדשו:

א. ביאור יין רקח על האדרא מיוסד על דברי האר"י החי זיע"א, ההן בביאוריו לאדרות והן מכל ההקדמות המובאות בדברי קדשו בחיבוריו.

ב. "ללקט ליקוטי בתר ליקוטי ממה ששנה האר"י ז"ל בביאור האדרא רבא ואדרא זוטא ולספחם עם גוף האדריות עצמם, כדי שבדרך אגב שילמוד האדם דברי האדרא, עיניו יחזו איזה עניין הנחוץ לו לפי שעה, ובלבבו יבין סודם של דברים".

ג. "ולהיות כי הרב ז"ל דרכו בקדש לשנות ההקדמה במקום זה ולכפול אותה במקומות אחרים, לכן בכל דיבור הצבנו ציונים למראה מקום שנשנו שם, אבל ציון הבא אחרון הוא הנעתק בדברינו".

ד. "גם כדי להקל על המעיין, לא באנו בארוכה לפלפל בדברי הרב עצמו במקומות הנראים כסותרים זה את זה, רק במקומות מועטים המוכרחים לפירוש עניין הסוגייא ההיא. יען כי הקושיא היא מחוסר דעתנו, וסוף כל סוף דברי הרב ז"ל הם חיים וקיימים".

ה. "גם הזמין ה' לידינו כמה ספרים הנחוצים לפירוש האדריות, והם: ספר הגהות דרך אמת למהרח"ו ז"ל. וספר מפתח מאמרים לאדרא רבא וזוטא מהרב מקדש מלך שליקטם מדברי מהרח"ו ז"ל וקראם בשם הדרת מלך. וספר קול ברמה. וספר זוהר הרקיע למהרי"ץ ז"ל. וספר יפה שעה ז"ל. וספר רוח דוד ז"ל. וספר עומר מן לרבי מנחם די לונזאנו ז"ל על אדרא זוטא. ועוד על אדרא זוטא מרבי יעקב מאראגי ז"ל [ונקרא "אמת ליעקב"]. שכל דבריהם הם נובעים מעץ חיים ומשמונה שערים. וכל מקום שלא נזכר בדברי הרב ז"ל לשון האדרא עצמה, רק שהרבנים הנז"ל הביאו הקדמה מהרב ז"ל ועליה ייסדו ובנו כוונת הרשב"י ז"ל, היינו מעתיקים את דברי המפרש היותר קרוב ופשוט לפי המשך וקישור הדברים זה בזה, ובסוף הדיבור רשמנו את שם המפרש ההוא, על כי ממנו יצאו אותם הדברים".

ו. "ולפעמים יזדמן, כי בהכרח נעתיק מקצת הפירוש ממפרש אחד, ומקצתו ממפרש אחר, ונעשה אותם לאחדים".

ז. "או שנעתיק מקצתם, ונשלים עליהם מדברי הרב ז"ל מהקדמה אחרת היותר קרובה לפי אותה סוגיא".

ח. "או שהמפרש קיצר במקום שהיה לו להאריך, והוצרכנו לבוא בהרחבה".

ט. "על כל אופנים הנז"ל, רשמנו בסוף הדיבור, 'עיין מפרש פלוני', להורות שאין זה לשונו ממש, אלא הוא רובו או מקצתו".

י. "ושאר הדיבורים שלא נרשם עליהם כלום, הם שנזכרו בדברי הרב עצמו על אותו הדיבור ממש, או הוא מה שפירשנו אנן כפי מה שחננו ה' לפי דעתנו הקצרה בדרך אפשר על פי הקדמת הרב ז"ל".

יא. "ובמקום שלא מצינו הקדמה מפורשת בדברי הרב ז"ל כפי אותה הסוגיא, פירשנו אותה לפי פשטיות המשך העניין ההוא בדרך אפשר".

יב. "ואם המעיין ברוחב שכלו, יפרש אותה באופן אחר היותר נאות, גם אנן מודינא ליה, ומינן ומיניה יתקלס עלאה".

יג. "וגם כדי לזכות את הרבים, תיקנו אגב אורחין את כל הטעויות שנפלו בעצם האדריות ע"פ גירסת הרב ז"ל, וע"פ הגהות דרך אמת למהרח"ו ז"ל, כל אחד על מקומו יבוא בשלום".

פרק ו

הליכות האדרא זוטא קדישא

א. הבא ללמוד באדרא יקדים לפתוח בתפילה, והיא תפילה שנהגו להתפלל בה לפני כל לימוד בפרקי הזוהר הקדוש, וזה נוסחה הידוע: "רבון העולמים ואדוני אדונים" (כדלקמן).

ונכון להוסיף עוד, מילי מרגלא אלו שלמדנו מפי מו"ר שליט"א הרב המקובל אברהם מרדכי יצחקי שליט"א הרב מפורת, לומר: **לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ, וּרְחִימוּ וּדְחִילוּ, לְיַחֲדָא שֵׁם אוֹת יו"ד וְאוֹת הֵ"י בְּאוֹת וָא"ו וְאוֹת הֵ"י בְּיִחוּדָא שְׁלִים (ה') בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. לאקמא שכינתה מעפרא, לעילוי שכינת עוזנו אם הבנים שמחה, ובהדין ספרא ספר הזהר, יפקון ישראל מן גלותא ברחמי. וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ", ע"כ.**

ובסיום הלימוד יאמר: **בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן: יִמְלֹךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:**

ב. "**וידעת היום והשבות אל לבבך**". הלומד יכונן דעתו טרם לימודו, ויכוון בדעתו שהוא זוכה עתה לעסוק בתורה הקדושה, ובא בסוד פרד"ס ביאוריה, ובפרט בחלק זה בו רשב"י גילה את יסודות הסודות בהאצלת חידוש העולם והנהגתו ע"י הקב"ה יתברך ויתעלה. ועיקר מטרת הלימוד תהיה לקיים מצוות עשה של תלמוד תורה שציוונו הקב"ה, ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תורתו באהבה. ובכלל מטרה זו, הוא לקיים בבחינת "וידעת" וגם להתקיים בבחינת "והשבות אל לבבך", היינו שהלימוד יאיר וישפיע על כל אורחות חיינו בכלל ובפרט.

ג. תנאי חובה לכל הבא ללמוד באדרא לדעת כי "כבוד אלוהים הסתר דבר". ואלו דב"ק שכותב מהרח"ו זיע"א משם האר"י זיע"א (בשעה"כ בתחילת דרוש י"ב דספירת

העומר) בזה"ל: "ולכן ראוי לכל בעל נפש הרואה הדברים האלו להסתירם בתכלית ההסתר. זולת הכלל הנודע בכל החכמה הזאת, כי כבוד אלקים הסתר דבר. ואין מקום להאריך בזה כי הדברים נודעים. וכל מה שיסתיר האדם הסודות מלגלותם למי שאינו ראוי, הוא משובח ומכובד בפמליה של מעלה. והעושה ההיפך מזה, מכניס עצמו בסכנה עצומה בעוה"ז, במיתת עצמו בהכרת חייו ובמיתת בניו הקטנים (ר"ל) נוסף על עונש נשמתו בגיהנם שאין קץ לעונשה...". ע"כ. ועל כן, ינהיג עצמו בסתר עליון, שלא להוציא הסוד ולא לגלותו באופן שאינו ראו ואינו נכון ע"פ הוראת חז"ל זיע"א. ובכל זה עוד למדו, שינהיג עמו בסתר, שלא לפרסם עצמו כמי שלומד בזה או כמי שנוהג כאחד הגדולים, כי במקום גדולים אל תעמוד, ולא יחשוב על עצמו לא בתואר ולא במעלה אלא יעבוד את ה' וזה עיקר עמלו לשם ה', וידע תמיד כי "סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם".

ד. הבא ללמוד ידע נאמנה, כי חז"ל זיע"א הניחו הדרכה נכונה, כדי להיכנס כראוי ולעלות נכונה בדרכי ה', בתנאי הלימוד בחכמת הקבלה בכלל, ובלימוד האדרא בפרט. הנה מ"ש הרב המקובל רבי יהודה מאיר בן צמח גץ זצ"ל, ט"ו תנאים להקדמת הלימוד, שיעבוד האדם בהליכותיו, כדי להכין את עצמו כראוי, והם: א) טהרת הגוף. ב) שלום בית. ג) אהבת ישראל. ד) קדושת העיניים. ה) דקדוקי מצוות. ו) שמירה מכעס. ז) צמצום אכילה. ח) מעוט שינה. ט) סדר עבודה. י) שמירת הלשון. יא) שמחה. יב) יגיע כפיים. יג) סדר לימוד. יד) דבקות חברים. טו) הצנע לכת. עוד קבלנו ששה תנאים להקפיד בהם, ממו"ר הרב אברהם מרדכי יצחקי שליט"א, והם ארבעה בר"ת סימן נשמ"ח ומשלימים ביסוד השמחה ודיבוק חברים: **נ**'שוי, **ש**'מירת הברית, **מ**'קוה טהרה, **ח**'צות לילה. **ש**'מחה, ד'יבוק **חברים** (ע"ע בכל זה במ"ש בספר מאיר אור לי ח"ה יוסף דעת, וכן בספר עמודי עולם חלק עמוד העבודה פ"כ).

אמנם, תנאים אלו הם הקדמות נכונות להדריך את הבא ללמוד לשעתו, וכל שכן כשהוא חפץ לקבוע את עצמו בלימוד תורת ח"ן. מכל מקום, זה הבא לקרוא באדרא ובכלל כדי להתקדש בקריאת הפרק, לא ימנע את עצמו מפני התנאים הללו, שעיקרם הוא לעבוד בהם באורחותיו ולא לעיכובא, וה' לא ימנע טוב להולכים בתמים ולישרים בלבותם.

ה. חובה על הבא ללמוד להאמין ולדעת היטב: כי הוא יתברך אחד ושמו אחד, ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו, לית מחשבה תפישא ביה כלל, ואין בו יתברך שום צורה ולא כינוי. ורק לשבר את האוזן בבחינת הכתוב מבשרי אחזה אלוה, נכתבו הדברים ברמז של כינוי וצורה. ורק משום שבצלם אלהים עשה את האדם שהוא נזר הבריאה, ע"כ לימדו לנו את סוד הנהגתו יתברך ויתעלה בגילוי רצונו במציאות בבנין גוף האדם. ולפיכך, כאשר יקרא על ספירות ופרצופים, ובהם כינויי אריך אנפין או אבא ואימא או ברא וברתא, וכן כשקורא על הדיקנא או רישא וגולגלתא ועיינין, ואוזן חוטם ופה - ידע שאין למעלה ח"ו שום צורה, ועל זה נאמר באזהרה רבה "ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה ושם בסתר". וכל זה איננו בהכרח מצד קוצר

שכלנו, כמ"ש רבנו הרי"ח הטוב זיע"א: "ומוכרח שירבה לעשות דמיונות וציורים ומשלים להסביר הענין לשכך את האוזן" (בן יהוידע חגיגה יא, ב). ורק מפני שחז"ל קדושי עליון התירו לנו, מורשים אנו בכך במעט הנדרש והכרחי להבנת הלימוד.

ו. יקרא גם כשאינו מבין. כמ"ש החיד"א במורה באצבע א' אות מד: "לימוד ספר הזוהר מרומם על כל לימוד, בשגם לא ידע מאי קאמר. ואף שיטעה בקריאתו. והוא תיקון גדול לנשמה... וכ"כ מהר"מ מקמאברין אור לישרים. והגר"ח פלאג'י נפש החיים מערכת הז' אות ד'.

ז. הנהגות זמני הלימוד. הלימוד באדז"ק נכון בכל זמן, ככל קביעת עתים ללימוד כל פרד"ס התורה, כמ"ש המקובל האלהי רבי אברהם אזולאי זיע"א בספרו אור החמה (על אדרא דמשכנא בזוה"ק משפטים קכג, ב): "כל זמן שאנו עוסקים בדברי האדרא, אתעטר בא רבי שמעון מגן עדן מעוטר כמלך בעטרותיו בראש, ויושב בגוון".

ועל כן, חז"ל למדונו הנהגות גם בקביעת זמני הלימוד, וכל אחד ייחד לו זמן נכון ומתאים. מהנהגות הלימוד, ללמוד בכל יום בכל זמן שיוכל, או בזמן אשמורת הבוקר, או לקבוע לימוד לפני כל תפילה, או בעת הלילה, ויש נוהגים לקבוע לימוד לפני השינה, וכן נהגו לקבוע בשבת, בימי השובבי"ם, בימי חודש אלול ועשי"ת, ויש שנהגו מט"ו באב ועד יוה"כ, ויש שנהגו בארבעים יום שמר"ח אלול ועד יוה"כ (ראה כל זה בהרחבה בספר עמודי עולם ח"א מ"ש בפרק כ"ב).

להלן זמנים כלליים הראויים ללימוד:

א) גדולה מעלת הלימוד ביום שבת קודש בפרט בכל עסק התורה, ובמיוחד בחלק הסוד של התורה כלימוד האדרא. ראה מ"ש מרן הרי"ח הטוב זיע"א בבא"ח ש"ב שמות בזה"ל: "כתבו המקובלים ז"ל, דגדול פועל הנעשה מעסק התורה ביום שבת, אלף פעמים יותר מן הנעשה מעסק התורה של ימי החול". וע"ע במ"ש המקובל הרב בניהו שמואלי שליט"א, ראש ישיבת המקובלים נהר שלום בעיה"ק ירושלים ת"ו (בהקדמה לספר האד"ז מהד' כיס) בזה"ל: "ועוד אמר לי - מו"ר המקובל האלהי רבי יצחק כדורי זיע"א - כי כל שבת קודש היה גורס עם מו"ר המקובל האלהי כמוהר"ר סלמאן אליהו זצוק"ל את כל האדרא רבא קדישא. והטעם הוא כי בשבת יש מעלה גדולה מאוד מאוד ללמוד תורת הסוד. ומי שבקי בעץ חיים, כאשר עובר על האדרא, יראה שהיא כוללת כל הע"ח כולו, ויתגלו לו סודות גדולים, כי היא כוללת כל חכמת האמת על דרך העולמות מראש ועד סוף. ולכן בכל שבת הייתי גורס לפניו את האדרא, והוא היה יודע אותה ע"פ, ומעביר כך כל העץ חיים. ואני הכותב, בטוח שמו"ר רבי יצחק זצ"ל בודאי גם הוא היה מעביר בזאת הגירסא כל העץ חיים, ורק בענווה ידבר".

ב) בלימוד חודשי או בלימוד שנתי. יש נוהגים לקבוע לימוד מסודר באדרא, ולהשלימה בחודש או בשנה, כמ"ש המקובל האלהי רבי אליהו מאני זיע"א בספרו כסא אליהו (שער ד'). ומעשה גדול עושה האדמו"ר מאלמין שליט"א (בית-שמש), והדפיס את האדרות בסדר של עמוד יומי, בחלוקה לשלושים ימי

החודש, או בחלוקה לימי השנה. וכתוב שם בהקדמה בזה"ל: "ישמחו הלומדים ויעלזו הצדיקים הדבקים בתורת הרשב"י הקדוש, ירויון מדשן ביתך ונחל עדניך תשקם. בהגלות נגלות אור יקרות האדרות הקדושים בהוצאה נפלאה ומיוחדת מחלוק ל-30 יום, וכן ללמוד עמו יומי במשך שנה, ולסיים בהילולא ל"ג בעומר, אשר כידוע כל העץ חיים כלול ומושרש מהאדרות, ועצם ההגייה בו מביאה את האדם לשמחה ולרוח הקודש... מצווה גדולה לזכות את הרבים, ולפרסם ספרי הזוהר היומי".

ח. יש עוד זמנים נבחרים שהתקבלו במנהגי ישראל, שיש הנוהגים ללמוד בהם באדרא זוטא, ואלו הם:

א) בהילולא בל"ג בעומר. נוהגים ביום ל"ג בעומר, יומא דהילולא של רשב"י זיע"א, ללמוד את האדרא זוטא (כ"כ הגאון הרב חיד"א במורה באצבע סימן ח' אות רכ"ג ובספרו טוב עין סימן ח"י, והובא בכה"ח סימן תצג סק"כז).

ב) מר"ח אלול ועד יוה"כ. נוהגים ללמוד בארבעים היום שמר"ח אלול ועד מוצאי יוה"כ, להשלים את האדרא רבא והאדרא זוטא, כמ"ש רבי יהודה פתיה זיע"א בזה"ל: "ומה טוב ומה נעים אם יוכל לקבוע לו זמן מראש חודש אלול ואילך עד מוצאי יום הכיפורים, ללמוד בכל יום איזה דפים משני האדרות הנזכרות על הסדר מרישא לסיפא" (בהקדמת רבי יהודא פתיה זיע"א לייה"ר). ומשמע, שכל כמה שהלומד יכול להספיק בכל יום מאלו הימים, וילמד אפילו בגירסא, מה טוב ומה נעים לו ויבורך מפי עליון.

ג) ראש השנה ויום הכיפורים. יש נוהגים ללמוד באדרא בלילות ר"ה ויוה"כ, כ"כ המקובל האלהי דניאל פריש זיע"א בשם הריא"ז מרגליות זיע"א (בהקדמת פירושו מתוק מדבש לאדרות). ורבי יהודא פתיה זיע"א (בהקדמתו לביאורו ייה"ר על האדז"ק), וכן מרן הרשל"צ הרמ"א זיע"א הביא עוד בהלכות חגים לר"ה, שיש נוהגים ללמוד באדרות ביום ר"ה, ביום ראשון של ר"ה לקרוא אד"ר וביום השני באד"ז, כי קדוש היום לאדוננו.

ד) ליל הושענא רבא. ידוע בסדר הלימוד בלילה לאחר השלמת התיקון בספר דברים. כ"כ מרן הרשל"צ הרמ"א זיע"א בהלכות חגים להו"ר, "ילמד בשמחה ובהתלהבות את הסדר המתוקן, ספר דברים, מדרש, אדרא זוטא" וכו'. וכ"כ הרב נתן שפירא בספרו טוב הארץ למנהגי ק"ק אשכנז.

ה) ליל שביעי של פסח. כ"כ המקובל האלהי דניאל פריש זיע"א בשם הריא"ז מרגליות זיע"א (בהקדמת פירושו מתוק מדבש לאדרות).

ו) ליל שבועות. ידוע במעלת הלימוד בלילה הזה שהוא "עושה פרי למעלה וממשיך לנפש האדם קדושה וטהרה" (בא"ח ש"א במדבר ג'), ובסדר הלימוד לאחר השלמת התיקון בפסוקי תנ"ך, ללמוד באדרא רבא ובאדרא זוטא. וכותב רבנו הרי"ח הטוב זיע"א בבא"ח (ש"א במדבר ד'): "סדר הלימוד בלילה הזו, תחילה תורה וכו' ואח"כ האד"ר וכו' ואם יש להם זמן ילמדו האד"ז גם כן. וכבר נודע מנהגו של רבנו חיד"א ז"ל ללמוד בלילה זו שתי האדרות מעומד, גם בעת זקנתו,

אשריו ואשרי חלקו". ובהלכות חגים למרן הרשל"צ הרמ"א זיע"א הביא את דברי הבא"ח, והוסיף מספר כף אחת (שם כב, ב'), מי שהקדים ובא לביה"כ... יתחיל ללמוד את מנין המצוות להרמב"ם או את האדרא זוטא וכו'" ע"ש.

ז) **ברית יצחק.** יש נוהגים ללמוד אדז"ק בליל הברית הנקרא ברית יצחק וביום הברית להמשיך נשמה עליונה וטהורה לתינוק.

ט. עוד מנהג מיוחד ללמוד באדרא זוטא בעת ביקור של תפילה בקברי צדיקים קדושי עליון אלו:

א) על מצבת קבורת רחל אמנו ע"ה - שלש פעמים בשנה, בין המיצרים, בחודש אלול ובעשי"ת.

ב) על מצבת שמואל הנביא ע"ה - בליל ההילולא המקובל במסורת קדומה בישראל, שהוא יום כ"ח באייר (כ"כ המקובל האלהי רבי דניאל פריש זיע"א בשם הריא"ז מרגליות זיע"א, בהקדמת פירושו מתוק מדבש לאדרות).

ג) על הציון הקדוש של רשב"י זיע"א - כ"כ המקובל הרב בניהו שמואלי שליט"א ראש ישיבת המקובלים נהר שלום בעיה"ק ירושלים ת"ו, בהקדמתו לאד"ז (מהדורת כיס) בזה"ל: "ואמר לי מו"ר המקובל האלהי כמוהר"ר יצחק כדורי זצוק"ל, כי כאשר תלך על קבר רשב"י זיע"א, אם תרצה שתקובל תפילתך, בראש ובראשונה תקרא אדרא רבא ואדרא זוטא. ואם אין זמן, [תקרא] אדרא זוטא. וכאשר תקרא האדרות, אתה גורם געגועים גדולים בעולמות העליונים, ויש יחוד גדול ע"י זה, ואז מה שתבקש יענו לך מן השמים".

י. מנהג ידוע גם ביום השנה לנפטרים (יארצייאט), **ללמוד באדרא זוטא, ובפרט** בפרק הסיום הפותח "אמר רבי אבא לא סיים בוצינא קדישא" וכו' (כ"כ המקובל האלהי דניאל פריש זיע"א בשם הריא"ז מרגליות זיע"א, בהקדמת פירושו מתוק מדבש לאדרות).

המבוא הגדול להאדרא קדישא
מרבי שמעון בר יוחאי

[והוא הפתיחה להאדרא רבא]

תַּנְיָא, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לְחַבְרַיָּיא, עַד אֵימַת נִיתִּיב בְּקַיְּימָא דְּחַד סַמְכָא. כְּתִיב (תהלים קיט) עֵת לַעֲשׂוֹת לַיהוָ"ה הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ. יוֹמִין זְעִירִין, וּמָאנֵי דְּחוֹבָא דָּחִיק. כָּרוֹזָא קָאנֵי כָּל יוֹמָא, וּמְחַצְּדֵי חַקְלָא זְעִירִין אִינּוּן. וְאִינְהוּ בְּשׁוּלֵי (נ"א בשורי) כַּרְמָא. לָא אַשְׁגְּחָן, וְלָא יַדְעִין, לְאָן אֲתָר אָזְלִין כְּמָה דְּיָאוּת. אִתְכָּנְשׁוּ חַבְרַיָּיא לְבֵי אִדְּרָא, מְלוּבָּשִׁין שַׂרְיָין סַיְיפֵי וְרוּמְחֵי בִּידֵיכוֹן, אִזְדָּרְזוּ בְּתִקּוּנֵיכוֹן. בְּעִיטָא, בְּחָכְמְתָא. בְּסוּכְלְתָנוּ. בְּדַעְתָּא. בְּחֵיזוּ. בְּיַדִּין. בְּרַגְלִין (נ"א בחילא דידין ורגלין). אַמְלִכוּ עֲלֵיכוֹן לְמַאן (ס"א למלכא) דְּבִרְשׁוּתֵיהּ חַיֵּי וּמוֹתָא. לְמִגְזַר מִלִּין דִּקְשׁוֹט. מִלִּין דְּקַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין צַיְּיתֵי לְהוּ, וַחֲדָאן לְמִשְׁמַע לְהוּ, וּלְמִנְדַּע לְהוּ:

יָתִיב רַבִּי שִׁמְעוֹן וּבְכָה, וְאָמַר וַוי אִי גָּלֵינָא, וַוי אִי לָא גָּלֵינָא. חַבְרַיָּיא דְּהֲוָה תַּמָּן אִשְׁתִּיקוּ. קָם רִבִּי אַבָּא וְאָמַר לֵיהּ, אִי נִיחָא קַמֵּיהּ דְּמוֹר לְגַלָּאָה, הָא כְּתִיב (תהלים כה) סוֹד יְהוָ"ה לִירֵאָיו, וְהָא חַבְרַיָּיא אִלֵּין דַּחֲלִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִינּוּן, וּכְבַר עָאלוּ בְּאִדְּרָא דְּבֵי מַשְׁכְּנָא, מִנְּהוֹן עָאלוּ, מִנְּהוֹן נַפְקוּ:

תָּאנָא, אִתְמְנוּ חַבְרַיָּיא קַמֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְאִשְׁתְּכָחוּ, רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ. וְרִבִּי אַבָּא. וְרִבִּי יְהוּדָה. וְרִבִּי יוֹסֵי בַּר יַעֲקֹב. וְרִבִּי יִצְחָק. וְרִבִּי חִזְקִיָּה בַּר רַב. וּרִבִּי חִיָּיא. וְרִבִּי יוֹסֵי. וְרִבִּי יֵיסָא. יְדִין יָהֲבוּ לְרִבִּי שִׁמְעוֹן, וְאֶצְבְּעָן זַקְפוּ לְעֵילָא. וְעָאלוּ בְּחַקְלָא בֵּינֵי אִילָנֵי וְיָתְבוּ. קָם רִבִּי שִׁמְעוֹן וְצַלֵּי צְלוֹתֵיהּ, יָתִיב בְּנַוְוּיֵיהוּ וְאָמַר, כָּל חַד יְשַׁוִּי יְדוֹי בְּתוּקְפֵּיהּ. שַׁוּוּ יְדֵיהוּ, וְנָסִיב לוֹן פָּתַח וְאָמַר (דברים כז) אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶסֶל וּמַסֵּכָה מַעֲשֵׂה יְדֵי חָרָשׁ (דף קכ"ח ע"א) וְשָׂם בַּסָּתֶר וְעָנוּ (ס"א כל העם) כֻּלָּם וְאָמְרוּ אָמֵן:

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (תהלים קיט) עֵת לַעֲשׂוֹת לַיהוָ"ה, אֲמַאי עֵת לַעֲשׂוֹת לַיהוָ"ה. מִשּׁוּם דְּהֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ. מַאי הֵפֵרוּ

תּוֹרָתֶךָ, תּוֹרָה דִּלְעֵילָּא. דְּאִיהִי מִתְבַּטְּלָא אִי לָא יִתְעֲבִיד בְּתִקּוּנוֹי (ס"א שמא) דָּא. וּלְעַתִּיק יוֹמִין אִתְּמַר. כְּתִיב (דברים לג) אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ. וּכְתִיב, (שמות טו) מִי כָמוֹךָ בָּאֵלִים יְהוָה ﷺ:

קָרָא לְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, אוֹתְבֵיהּ קַמֵּיהּ, וּלְרַבִּי אַבָּא מִסִּטְרָא אַחֲרָא, וְאָמַר אֲנָן כְּלָלָא דְּכוֹלָא. עַד הַשְׁתָּא אִתְתְּקָנוּ קַיָּימִין. אִשְׁתִּיקוּ, שַׁמְעֵי קָלָא, וְאַרְכּוּבָתָן דָּא לְדָא נַקְשָׁן. מַאי קָלָא. קָלָא דִּכְנוּפְיָיא עִלָּאָה דְּמִתְכַּנְּפֵי:

חַדֵּי רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (חבקוק ג) יְהוָה ﷺ שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי. (אמר) (קל"ח ע"ב) הָתָם יֵאוֹת הֲוָה לְמֶהֱוִי דָּחִיל. אֲנָן בַּחֲבִיבוּתָא תַּלְיָיא מִלְּתָא, דִּכְתִיב (דברים ו) וְאָהַבְתָּ אֶת יְהוָה ﷺ אֱלֹהֶיךָ, וּכְתִיב (דברים ז) מֵאַהֲבַת יְהוָה ﷺ אֶתְכֶם, וּכְתִיב (מלאכי א) אָהַבְתִּי אֶתְכֶם וְגוֹ':

תפילה קודם הלימוד בספר הקבלה

קודם שיפתח בלימודו יאמר תפילה זו (הובאה בהקדמת ספר עץ-חיים):

רִבּוֹן הָעוֹלָמִים (עתיקא קדישא). וַאֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים (א"א). אָב הָרַחֲמִים (אבא עילאה) וְהַסְּלִיחוֹת (אימא עילאה). מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְךָ, יְהוָה ﷺ אֱלֹהֵינוּ (מוחין מאו"א), וֵאלֹהֵי (חב"ד) אֲבוֹתֵינוּ (חג"ת), בְּקִידָה, וּבְהִשְׁתַּחֲוָוָיָה, שְׁקֵרַבְתָּנוּ לְעֲבוֹדָתְךָ עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ, וְנָתַתָּ לָנוּ חֵלֶק בְּתוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה וְהַטְהוֹרָה. מָה אֲנָחְנוּ, וּמָה חַיֵּינוּ, אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּנוּ חֶסֶד גָּדוֹל כָּזֶה. עַל כֵּן, אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תְּחַנּוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ, שְׁתִּמְחוֹל, וְתִסְלַח, לְכֹל חַטֹּאתֵינוּ, וְעֲווֹנוֹתֵינוּ, וּפְשָׁעֵינוּ. וְאַל יִהְיוּ עֲווֹנוֹתֵינוּ מַבְדִּילִים, בֵּינֵינוּ לְבֵינְךָ. וְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה ﷺ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁתָּכִין לִבֵּנוּ לְיִרְאָתֶךָ וְאַהֲבָתֶךָ, וְתַקְשִׁיב אוֹזְנֶיךָ לִדְבָרֵינוּ, וְתִפְתַּח לִבֵּנוּ בְּסוֹדוֹת תּוֹרָתְךָ. וְיִהְיֶה לִימוּדֵינוּ זֶה, נַחַת רוּח לִפְנֵי כִּסֵּא כְבוֹדֶךָ, כְּרֵיחַ הַנִּיחוֹחַ. וְתַאֲצִיל עָלֵינוּ, אוֹר מְקוֹרוֹת נִשְׁמָתֵנוּ, בְּכֹל נִשְׁמוֹתֵיהֶם, וּבְכֹל בְּחִינוֹתֵיהֶם. וְשֶׁיִּתְנוֹצְצוּ נִיצוֹצוֹת עֲבָדֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים, אֲשֶׁר עַל יָדָם גִּילִיתָ דְּבָרֶיךָ אֵלֶּה בָּעוֹלָם. וּבִזְכוּתָם, תָּאִיר עֵינֵינוּ בְּמַה שְׁאָנוּ לוֹמְדִים. כְּמַאֲמַר נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ.

וּשְׁמַע תְּפִילָּתֵנוּ לְמַעַן הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ (לא להגיד אותו בפה אלא רק לחשוב אותו במחשבה: "אראריתא" *) כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִילַת כֹּל פֶּה. בָּרוּךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִילָה: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָ"ה צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ (זו"ן יאהדונה"י), בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ (יאהוי"ה), וּרְחִימוּ וּדְחִילוּ (איה"יוה"ה). לְיַחֲדָא שֵׁם יו"ד הֵ"י (או"א) בְּוָא"ו הֵ"י (זו"ן) [ע"י שפע הא"ם המשפיע בהם ומיחדם] בְּיִחוּדָא שְׁלִים (יהו"ה) בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. וּלְאַקָּמָא שְׁכִינְתָּא מֵעַפְרָא. הֲרֵינִי לוֹמֵד בְּסֵפֶר קַבָּלָה [....] (שהוא כנגד ת"ת דז"א בעולם האצילות, שבו שם מ"ה כזה: יו"ד ה"א וא"ו ה"א, לעשות מרכבה). וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, יְהוָ"ה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּזַכֵּךְ רוּחֵנוּ וְנַפְשֵׁנוּ. שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִים לְעוֹרֵר מַיִן תַּתָּאִין, עַל יְדֵי קְרִיאַת סֵפֶר הַקַּבָּלָה הַזֶּה. וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ: בָּרוּךְ יְהוָ"ה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. נֵצַח. סֶלָה. וָעֶד:

רִבּוֹן עָלְמִין, דְּאַנְתְּ הוּא מְגַלֶּה עֲמִיקָתָא וּמַסְתְּרָתָא, וְגַלֵּי רָזַיָּא. יְהֵא רַעֲוָא מִן קֳדָמָךְ לְאַסְבָּרָא מִלִּין בְּפוּמָנָא. וּלְקַיָּמָא בַנָא מִקְרָא שִׁכְתּוּב "וְאָנוֹכִי אֶהְיֶה עִם פִּיךָ וְהוֹרֵיתִיךָ אֲשֶׁר תְּדַבֵּר". וְלָא נֵיעוֹל בְּכִיסוּפָא קֳדָמָךְ. וְנִזְכֶּה לִשְׁמוֹעַ רָזִין עִלָּאִין דְּאוֹרַיְיתָא, מִפּוּמָא דְרֵישָׁא דִּמְתִיבְתָּא עִילָּאָה. אָמֵן, כֵּן יְהִי רָצוֹן, אָמֵן סֶלָה.

כִּי יְהוָ"ה יִתֵּן חָכְמָה, מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה: לְאַקָּמָא שְׁכִינְתֵּיהּ מֵעַפְרָא, לְעִילּוּי שְׁכִינַת עוּזֵּנוּ, אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה. וּבְהַדֵּין סִפְרָא סֵפֶר הַזֹּהַר, יִפְקוּן עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא בְּרַחֲמֵי מְהֵרָה בְּיָמֵינוּ: אָמֵן. כֵּן יְהִי רָצוֹן:

---

* **"אראריתא"**. נזכר משם רב חמאי גאון זיע"א שכתב, כי שם קדוש זה הוא גושפנקא דחתים עליה מלכא. ומהרח"ו זיע"א כותב בהק' שעה"כ (א, א), מצאתי כתוב בשם המקובלים שהאומר שם זה הקדוש בשומע תפלה שאין תפלתו חוזרת... כי פירושו ר"ת **א**'חד **ר**'אש **א**'חדותו **ר**'אש, **י**'חוד **ת**'מורתו **א**'חד" (ובע"ח ח"ב שער פנימיות וחיצוניות דרוש יג כותב דשם זה הוא שם תחתון מאוד הרומז אל הכתר. ובמהדורת רבי יהודא פתיא זיע"א מובא כי כי יוצא מתיבת בראשית ברא כמבואר שם ע"ש).

שער

האדרא זוטא קדישא

נוסח המקור השלם
עם תרגום המילים וביאור קל

לתועלת הלומד והמעיין

נוסח האדרא:

מדוייק היטב על פי הנוסחא שתיקן רבנו רבי יהודא פתיא זיע"א, הן בנוסח והן בניקוד המלים. ובהקפדה על עיצוב האות למען ירוץ הלומד בקריאתו ולמען שיהיו התרגום והביאור הקל בהירים ונהירים.

ציון עמודי הספר:

צויינו בצד כמקורם בסדר הזוהר הקדוש, וכבקשת רבי יהודא זיע"א בדברי הקדמתו. ולמטה בתרגום וביאור צויינו בסימן כוכבית *.

כותרות הפסקאות:

יסודן בראשי הפרקים שכתב המקובל האלהי רבי שמואל ויטאל בנו של מהרח"ו זיע"א, כמובא בספר מאמרי רשב"י.

ולתועלת הקוראים עוד השלמנו מעט הקדמות מדברי המפרשים וכותרות במקום שנצרך, והם בכתב קטן מצורת הכותרות הרגילות.

הפסקאות מחולקות באופן כזה:

מלה פותחת גדולה ומודגשת ומרווחת - לפי החלוקה במהדורת האדרא עם ביאור יין הרקח, שהיא חלוקה כללית.

מלה פותחת מודגשת - לפי החלוקה המפורטת במהדורת פירוש המקובל הרב אשלג זיע"א בעל הסולם.

מלה פותחת בגודל רגיל - לפי החלוקה במהדורת המקובל הרב דניאל פריש זיע"א בביאורו מתוק מדבש, שהיא חלוקה מפורטת יותר.

שילוב כוונות שמות הקדש:

הובא בנוסח האדרא כל אחד במקום קדשו.

תרגום המלים וביאור קל:

מובא בחלק התחתון של הדף, בשילוב הנוסח המלא של האדרא, למען ירוץ בו הלומד בקריאה רהוטה והבנה יסודית.

מקור הפסוקים ודברי חז"ל:

הובא בתחתית העמוד, שימצא הלומד כל פסוק הנזכר באדרא במקורו השלם במקרא.

פרק משלים לתחילת

אִדְּרָא זוּטָא קַדִּישָׁא

דף נ"ט ע"ב ☆ **תָּנוּ** רַבָּנָן: כְּשֶׁחָלָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי, עָאלוּ לְקַמֵּיהּ, רִבִּי פִּנְחָס, וְרִבִּי חִיָּיא, וְרִבִּי אַבָּא. אָמְרוּ לֵיהּ: מָאן קְיָמָא דְעָלְמָא, שָׁכִיב? אָמַר לוֹן: לָא בֵי דִינָא דִלְעֵילָּא מְעַיְּנִין בְּדִינָאי, דְּהָא אֲנָא חֲזֵי, דְּלֵית אֲנָא מִתְיְהִיב לְמַלְאָכָא וּלְדַיָּנָא דִלְעֵילָּא. דַּאֲנָא, לָאו כִּשְׁאַר בְּנֵי נָשָׁא.

אֶלָּא, הָאי דִּינָא דִילִי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דַיְנֵיהּ, וְלָאו בֵּי דִינֵיהּ. וְהַיְנוּ דְאָמַר דָּוִד בְּבָעוּתֵיהּ קַמֵּיהּ: "שָׁפְטֵנִי אֱלֹהִים וְרִיבָה רִיבִי"[א]. וְכֵן שְׁלֹמֹה אָמַר: "לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ"[ב]. הוּא בִלְחוֹדוֹי, וְלָא אַחֲרָא.

תקיף,בעל היכולת ובעל הכוחות כולם

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

"כשחלה רבי שמעון בר יוחאי", והוא פרק מקדים בעניינו לאדרא זוטא קדישא

☆ **תָּנוּ רַבָּנָן** - שנו חכמים: **כְּשֶׁחָלָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי, עָאלוּ לְקַמֵּיהּ** - באו לפניו [לבקרו], **רִבִּי פִּנְחָס, וְרִבִּי חִיָּיא, וְרִבִּי אַבָּא. אָמְרוּ לֵיהּ** - אמרו לו [בתמיהה]: **מָאן קְיָמָא דְעָלְמָא** - מי שבזכותו מתקיים העולם, **שָׁכִיב** - שוכב [חולה]? **אָמַר לוֹן** - אמר להם: **לָא בֵי דִינָא דִלְעֵילָּא** - לא בית הדין של מעלה **מְעַיְּנִין בְּדִינָאי** - מעיינים בדין שלי, **דְּהָא אֲנָא חֲזֵי** - שהרי אני רואה [ברוח הקדש], **דְּלֵית אֲנָא מִתְיְהִיב לְמַלְאָכָא** - שאין אני ניתן למלאך **וּלְדַיָּנָא דִלְעֵילָּא** - [ולא] לדיין של מעלה. **דַּאֲנָא** - [מפני] שאני, **לָאו כִּשְׁאַר בְּנֵי נָשָׁא** - לא כמו שאר בני אדם.

אֶלָּא, הָאי דִּינָא דִילִי - אלא, זה הדין שלי, **קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דַיְנֵיהּ** - הקב"ה דן אותו, **וְלָאו בֵּי דִינֵיהּ** - ולא בית דינו. **וְהַיְנוּ דְאָמַר** - וזה מה שאומר **דָּוִד בְּבָעוּתֵיהּ קַמֵּיהּ** - דוד בתפילתו לפניו [לפני ה']: **"שָׁפְטֵנִי אֱלֹהִים וְרִיבָה רִיבִי". וְכֵן שְׁלֹמֹה אָמַר** - וכן שלמה אומר: **"לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ". הוּא בִלְחוֹדוֹי, וְלָא אַחֲרָא** - הוא [ה' יתברך] לבדו, ולא אחר.

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(א) תהילים מג, א. שָׁפְטֵנִי אֱלֹהִים וְרִיבָה רִיבִי מִגּוֹי לֹא חָסִיד מֵאִישׁ מִרְמָה וְעַוְלָה תְפַלְּטֵנִי: **(ב)** מלכים-א ח, נט. וְיִהְיוּ דְבָרַי אֵלֶּה אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי לִפְנֵי ה' קְרֹבִים אֶל ה' אֱלֹהֵינוּ יוֹמָם וָלָיְלָה לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ וּמִשְׁפַּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ:

דְּהָא תְּנַן: כְּשֶׁאָדָם שָׁכִיב, בֵּי דִינָא דְּלְעֵילָא מִסְתַּכְּלִין בְּדִינוֹי. אִית מִנְּהוֹן, נוֹטִין לְכַף זְכוּת, דְּאַחְזְיָן זְכוּתֵיהּ דְּבַר נָשׁ. וְאִית מִנְּהוֹן, דְּנוֹטִין לְכַף חוֹבָא, דְּאַחְזְיָן חוֹבֵיהּ דְּבַר נָשׁ. וְלָא נָפִיק אִנִּישׁ מִדִּינָא, כְּמָה דְּהוּא בָּעֵי.

אֲבָל, מָאן דְּדָאִין מַלְכָּא עִלָּאָה, דְּשַׁלִּיט עַל כֹּלָּא, הוּא טַב. וְלָא יָכִיל לְמֶהְוֵי לֵיהּ לְאִנִּישׁ בְּהַהוּא דִינָא, בַּר טַב. מָאי טַעְמָא? דְּהָא תְּנַן: מְכִילוּי דְּמַלְכָּא עִלָּאָה, נָטוּ לִזְכוּתָא תָּדִיר. וְהוּא כוּלֵּיהּ צַד דְּרַחֲמָנוּתָא, וּבִידוֹי לְשַׁבְּקָא חֶטְאִין וְחוֹבִין. הָדָא הוּא דִכְתִיב: "כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה, לְמַעַן תִּוָּרֵא"[ג]. "עִמְּךָ הַסְּלִיחָה", וְלֹא עִם אַחֵר.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

דְּהָא תְּנַן - שהרי למדנו: **כְּשֶׁאָדָם שָׁכִיב** - כשהאדם חולה, **בֵּי דִינָא דְּלְעֵילָא** - בית הדין של מעלה **מִסְתַּכְּלִין בְּדִינוֹי** - מסתכלים בדינו. **אִית מִנְּהוֹן** - יש מהם, **נוֹטִין לְכַף זְכוּת** - נוטים לכף זכות, **דְּאַחְזְיָן** - שמראים **זְכוּתֵיהּ דְּבַר נָשׁ** - זכותו של אדם. **וְאִית מִנְּהוֹן** - ויש מהם, **דְּנוֹטִין לְכַף חוֹבָא** - שנוטים לכף חובה, **דְּאַחְזְיָן** - שמראים **חוֹבֵיהּ דְּבַר נָשׁ** - חובו של אדם. **וְלָא נָפִיק אִנִּישׁ** - ולא יוצא אדם **מִדִּינָא** - מהדין, **כְּמָה דְּהוּא בָּעֵי** - כמו שהוא רוצה.

אֲבָל, מָאן דְּדָאִין - אבל, מי שדן [אותו] **מַלְכָּא עִלָּאָה** - המלך העליון, **דְּשַׁלִּיט עַל כֹּלָּא** - השולט על הכל, **הוּא טַב** - הוא [הדין], טוב. **וְלָא יָכִיל לְמֶהְוֵי** - ולא יכול להיות **לֵיהּ לְאִנִּישׁ** - לו לאדם **בְּהַהוּא דִינָא** - באותו הדין, **בַּר טַב** - רק טוב. **מָאי טַעְמָא** - מה הטעם? **דְּהָא תְּנַן** - שהרי למדנו: **מְכִילוּי** - מידותיו **דְּמַלְכָּא עִלָּאָה** - של המלך העליון, **נָטוּ** - נוטות **לִזְכוּתָא תָּדִיר** - לזכות תמיד. **וְהוּא כוּלֵּיהּ** - והוא כולו **צַד דְּרַחֲמָנוּתָא** - צד הרחמים, **וּבִידוֹי** - ובידו [של המלך העליון] **לְשַׁבְּקָא** - לסלוח **חֶטְאִין וְחוֹבִין** - [על] חטאים ועוונות. **הָדָא הוּא דִכְתִיב** - זה הוא שכתוב: **"כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה, לְמַעַן תִּוָּרֵא"**. **"עִמְּךָ הַסְּלִיחָה", וְלֹא עִם אַחֵר** - [מפרש] "עמך הסליחה", ולא עם אחר.

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(ג) תהלים קל, ד. כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה, לְמַעַן תִּוָּרֵא:

וּבְגִין כָּךְ, בָּעֵינָא קַמֵּיהּ, דְּהוּא יְהֵא דָּאִין דִּינָאי, וַאֲנָא אֵיעוּל תְּלֵיסַר אֲבָבֵי לְעָלְמָא דְּאַתֵּי. וְעוֹד, דְּלָא אַעְבְּרוּ לוֹן, בַּר אֲבָהֲתָא. וְלָא יְהֵא מָאן דְּיִמְחֵי בִידִי, דְּלָא אַתְבַּע רְשׁוּתָא מִנְּהוֹן.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן מִלָּה, וְחֲמוּ בֵי מַרְעֵיהּ דְּלָא הֲוָה תַמָּן. תַּוְהוּ, וְלָא יָכִיל חַד מִנְּהוֹן לְמַלְלָא מִפּוּמֵיהּ, מִדְּחִילוּ רַבָּא דַהֲוָת עֲלֵיהוֹן. עַד דַּהֲווֹ יָתְבִין, סָלִיק לוֹן רֵיחֵי דְבוּסְמִין סַגִּיאִין, וְכָל חַד אֶתְיַשָּׁב. עַד דְּחֲמוּ לְרִבִּי שִׁמְעוֹן, וַהֲוָה מְמַלֵּל, וְלָא הֲווֹ חַמָּאן אַחֲרָא, בַּר מִנֵּיהּ.

לְבָתַר עִדָּן, אָמַר לוֹן רִבִּי שִׁמְעוֹן: חַמֵּיתוּן מִדִּי? אָמַר לֵיהּ רִבִּי פִּינְחָס: לָא. אֶלָּא, כּוּלָּנָא תַוְהָנָא, עַל דְּלָא חֲמֵינָא לָךְ

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

וּבְגִין כָּךְ - ומשום כך, בָּעֵינָא קַמֵּיהּ - בקשתי לפניו, דְּהוּא יְהֵא - שהוא יהיה דָּאִין דִּינָאי - דן את דיני, וַאֲנָא אֵיעוּל - ואני איכנס תְּלֵיסַר אֲבָבֵי - שלושה עשר פתחים לְעָלְמָא דְּאַתֵּי - לעולם הבא. וְעוֹד, דְּלָא אַעְבְּרוּ לוֹן - ועוד, שלא עברו אותם [את הפתחים], בַּר אֲבָהֲתָא - רק האבות. וְלָא יְהֵא - ולא יהיה מָאן דְּיִמְחֵי בִידִי - מי שיעכב בידי, דְּלָא אַתְבַּע - שלא אבקש רְשׁוּתָא מִנְּהוֹן - רשות מהם.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן מִלָּה - אמר רבי שמעון דיבור, וְחֲמוּ - וראו [העומדים על יד מיטתו] בֵי מַרְעֵיהּ - מקום [מיטת] חוליו דְּלָא הֲוָה תַמָּן - שלא היה שם [רבי שמעון]. תַּוְהוּ - תמהו, וְלָא יָכִיל - ולא יכל חַד מִנְּהוֹן - [אפילו] אחד מהם לְמַלְלָא מִפּוּמֵיהּ - לדבר [להוציא דיבור] מפיו, מִדְּחִילוּ רַבָּא - מיראה גדולה דַהֲוָת עֲלֵיהוֹן - שהייתה עליהם. עַד דַּהֲווֹ יָתְבִין - בעוד שהיו יושבים, סָלִיק לוֹן רֵיחֵי - עלו להם ריחות דְבוּסְמִין סַגִּיאִין - של בשמים רבים, וְכָל חַד אֶתְיַשָּׁב - וכל אחד ישב. עַד דְּחֲמוּ לְרִבִּי שִׁמְעוֹן - עד שראו את רבי שמעון, וַהֲוָה מְמַלֵּל - והיה מדבר [עם מי שהוא נעלם], וְלָא הֲווֹ חַמָּאן אַחֲרָא - ולא היו רואים אחר, בַּר מִנֵּיהּ - חוץ ממנו.

לְבָתַר עִדָּן - לאחר זמן, אָמַר לוֹן רִבִּי שִׁמְעוֹן - אמר להם רבי שמעון: חַמֵּיתוּן מִדִּי - ראיתם משהו? אָמַר לֵיהּ רִבִּי פִּינְחָס: לָא - אמר לו רבי פינחס, לא. אֶלָּא, כּוּלָּנָא תַוְהָנָא - אלא כולנו תמהנו, עַל דְּלָא חֲמֵינָא לָךְ - על

בְּבֵי מֶרְעָךְ זְמַן רַב. וְכַד חֲמֵינָא לָךְ, סָלִיק לָן רֵיחֵי דְּבוּסְמִין דְּגִנְּתָא דְּעֵדֶן. וּשְׁמַעְנָא קָלָא מְמַלֵּל, וְלָא יָדַעְנָא מָאן מְמַלִּיל עִמָּךְ.

אָמַר לְהוּ: וְלָא שְׁמַעְתּוּן מִלָּה אַחֲרָא, בַּר מִדִּידִי? אָמְרוּ: לָא. אָמַר לוֹן: לֵית אַתּוּן חֲזָיָן לְמֶחֱמֵי סְבָר אַפִּין דְּעַתִּיק יוֹמִין.

אָמַר לוֹן: אִימָא לְכוּ מִלָּה. תַּוְהָנָא עַל רִבִּי פִּנְחָס, דְּלָא חֲמָא. דְּאַנָא חֲמִית לֵיהּ כְּעַן, בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, לְתַתָּא מִגֵּיהּ דְּאֶלְעָזָר בְּרִי.

וּכְעַן, שַׁדָּרוּ בְּדִילִי מִלְּעֵילָא, וְאַחְזוּן לִי אֲתַר צַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי. וְלָא אֶתְיַשָּׁר בְּלִבָּאי דּוּכְתָּא, בַּר עִם אֲחִיָּה הַשִּׁילוֹנִי. וּבָרִירְנָא דּוּכְתָּאי וְאֶתְמְנֵי, וַאֲתוּ עִמִּי תְּלַת מְאָה נִשְׁמֵי

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

שלא ראינו אותך **בְּבֵי מֶרְעָךְ זְמַן רַב** - במיטת חולייך **זְמַן רַב** - זמן רב. **וְכַד חֲמֵינָא לָךְ** - וכאשר ראינו אותך, **סָלִיק לָן** - עלו לנו **רֵיחֵי דְּבוּסְמִין** - ריחות של בשמים **דְּגִנְּתָא דְּעֵדֶן** - של גן עדן. **וּשְׁמַעְנָא קָלָא מְמַלֵּל** - ושמענו קול מדבר, **וְלָא יָדַעְנָא** - ולא ידענו **מָאן מְמַלִּיל עִמָּךְ** - מי מדבר אתך.

אָמַר לְהוּ - אמר להם [בשאלה]: **וְלָא שְׁמַעְתּוּן** - ולא שמעתם **מִלָּה אַחֲרָא** - דיבור אחר, **בַּר מִדִּידִי** - חוץ מ[הדיבור] שלי? **אָמְרוּ: לָא** - אמרו, לא. **אָמַר לוֹן** - אמר להם: **לֵית אַתּוּן חֲזָיָן** - אין אתם ראויים **לְמֶחֱמֵי** - לראות **סְבָר אַפִּין** - סבר הפנים [היינו, גילוי אלהי עליון] **דְּעַתִּיק יוֹמִין** - של עתיק יומין.

אָמַר לוֹן - אמר להם: **אִימָא לְכוּ מִלָּה** - אומר לכם דבר. **תַּוְהָנָא** - תמה אני **עַל רִבִּי פִּנְחָס, דְּלָא חֲמָא** - על רבי פנחס שלא ראה. **דְּאַנָא חֲמִית לֵיהּ כְּעַן** - שאני ראיתי אותו [את מקומו] כעת, **בְּעָלְמָא דְּאָתֵי** - בעולם הבא, **לְתַתָּא מִגֵּיהּ דְּאֶלְעָזָר בְּרִי** - למטה [ממקומו של] אלעזר בני.

וּכְעַן - ועתה, **שַׁדָּרוּ בְּדִילִי** - שלחו בשבילי **מִלְּעֵילָא** - מלמעלה, **וְאַחְזוּן לִי** - והראו לי **אֲתַר צַדִּיקַיָּא** - מקום הצדיקים **לְעָלְמָא דְּאָתֵי** - לעולם הבא. **וְלָא אֶתְיַשָּׁר בְּלִבָּאי** - ולא היה ישר בלבי **דּוּכְתָּא** - המקום, **בַּר עִם אֲחִיָּה הַשִּׁילוֹנִי** - אלא עם אחיה השילוני. **וּבָרִירְנָא דּוּכְתָּאי** - וביררתי את מקומי **וְאֶתְמְנֵי** - ובחרתי [בו], **וַאֲתוּ עִמִּי** - ובאו עמי **תְּלַת מְאָה** - שלש מאות **נִשְׁמֵי** - נשמות **דְּצַדִּיקַיָּא** - של הצדיקים.

דְּצַדִּיקַיָּא. וְעֵילָּא מִנְּהוֹן אָדָם הָרִאשׁוֹן, דַּהֲוָה יָתִיב גַּבָּאי, וַהֲוָה מְמַלֵּל עִמִּי. וּבָעָא מִנָּאי, דְּלָא אֲגַלֵּי חוֹבֵיהּ לְכָל עָלְמָא, בַּר הַהוּא דְּאָמַר אוֹרַיְתָא בְּגִינֵיהּ, וְאִתְכַּסֵּי בְּהַהוּא אִילָנָא דְּגִנְּתָא דְּעֵדֶן.

וַאֲנָא אֲמֵינָא לֵיהּ, דְּהָא חַבְרַיָּא גַּלּוּ.

אָמַר לִי: הַהוּא דְגַלְיָן חַבְרַיָּא בֵּינַיְהוּ, שַׁפִּיר. אֲבָל שְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא, לָא. מָאי טַעְמָא? דְּחָס קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל יְקָרֵיהּ, וְלָא בָעָא לְפַרְסוּמֵי חוֹבֵיהּ, אֶלָּא בְּהַהוּא אִילָנָא דְּאָכִיל מִנֵּיהּ.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, גַּלֵּי לִי בְּרָזָא קַדִּישָׁא לְחַבְרָנָא חַבְרַיָּא, דְּלָא יִשְׁתָּעוּ אִנּוּן בַּהֲדֵיהוּ בֵּינַיְהוּ, וְלָא לִרְוָקֵי חַבְרַיָּא, וּלְאִנּוּן דְּיֵתוּן

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

וְעֵילָּא מִנְּהוֹן - ולמעלה מהם **אָדָם הָרִאשׁוֹן** - [היה] אדם הראשון, **דַּהֲוָה** - שהיה **יָתִיב גַּבָּאי** - יושב אצלי, **וַהֲוָה מְמַלֵּל עִמִּי** - והיה מדבר עמי. **וּבָעָא מִנָּאי** - ובקש ממני, **דְּלָא אֲגַלֵּי** - שלא אגלה **חוֹבֵיהּ** - את חטאו **לְכָל עָלְמָא** - לכל העולם, **בַּר הַהוּא** - חוץ ממה **דְּאָמַר אוֹרַיְתָא** - שאמרה התורה **בְּגִינֵיהּ** - עליו, **וְאִתְכַּסֵּי** - והתכסה [עניין החטא] **בְּהַהוּא אִילָנָא** - באותו האילן **דְּגִנְּתָא דְּעֵדֶן** - של גן עדן.

וַאֲנָא - ואני **אֲמֵינָא לֵיהּ** - אמרתי לו, **דְּהָא חַבְרַיָּא גַּלּוּ** - שהרי החברים גילו.

אָמַר לִי - אמר לי [אדם הראשון]: **הַהוּא דְגַלְיָן** - מה שגילו **חַבְרַיָּא** - החברים **בֵּינַיְהוּ** - ביניהם, **שַׁפִּיר** - טוב. **אֲבָל שְׁאַר בְּנֵי עָלְמָא, לָא** - אבל [לגלות ל]שאר בני העולם, לא. **מָאי טַעְמָא** - מה הטעם? **דְּחָס קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא** - כי חס הקב"ה **עַל יְקָרֵיהּ** - על כבודו [של אדם הראשון], **וְלָא בָעָא** - ולא רצה [הקב"ה] **לְפַרְסוּמֵי חוֹבֵיהּ** - לגלות את חטאו, **אֶלָּא בְּהַהוּא אִילָנָא דְּאָכִיל מִנֵּיהּ** - אלא ב[מה שכתב בתורה על] אותו העץ שאכל ממנו.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, גַּלֵּי לִי - והקב"ה גילה לי **בְּרָזָא קַדִּישָׁא** - ברוח הקודש **לְחַבְרָנָא חַבְרַיָּא** - [אודות] חברינו החברים, **דְּלָא יִשְׁתָּעוּ אִנּוּן** - שלא ידברו הם **בַּהֲדֵיהוּ** - זה עם זה **בֵּינַיְהוּ** - ביניהם, **וְלָא לִרְוָקֵי חַבְרַיָּא** - ולא לצעירי החברים, **וּלְאִנּוּן דְּיֵתוּן**

לְעָלְמָא. וְהוּא מִלָּה, דְּלָא בָעֵי כָל אִינִישׁ, וְטָעֵי בֵיהּ. לָאו מִשּׁוּם חוֹבְתָּא דְחַב, אֶלָּא מִשּׁוּם יְקָרָא דִשְׁמָא עִלָּאָה, דִּבְנֵי נָשָׁא לָא זְהִירִין בֵּיהּ. וּכְתִיב: "זֶה שְׁמִי לְעֹלָם"[ד]. וְיֵיתוּן לְמִשְׁאָל, מַה דְּלָא צָרִיךְ לוֹן.

וְהַיְנוּ דִכְתִּיב: "פֶּן יֶהֶרְסוּ אֶל יְהֹוָה אדני אדנים לִרְאוֹת וְנָפַל מִמֶּנּוּ רָב"[ה]. מַאי, "נָפַל מִמֶּנּוּ רָב"? (הָרַב נוֹפֵל וְנִתְפַּס בְּאוֹתוֹ עָוֹן). הָכִי גָּזַרְנָא, הָאי חַבְרָא, דְּאוֹרֵי יָת שְׁמָא קַדִּישָׁא לְכוּלָּא, הוּא נָפַל וְנִתְפַּס, וַאֲתֵי בְּהָהוּא חוֹבָא יַתִּיר מִנָּיְהוּ. דִּכְתִיב: "וְנָפַל מִמֶּנּוּ רָב". הָרַב נוֹפֵל, וְנִתְפַּס בְּאוֹתוֹ עָוֹן.

קָרִיב לְגַבֵּיהּ, רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ. אָמַר לֵיהּ: אַבָּא, מַה אֲנָא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

לְעָלְמָא - ו[לא] לאותם שיבואו לעולם. **וְהוּא מִלָּה** - כי הוא דבר [סוד חטא אדם הראשון], **דְּלָא בָעֵי כָל אִינִישׁ** - שלא צריך כל אדם [לדעת], **וְטָעֵי בֵיהּ** - כי הוא [עלול] לטעות בו. **לָאו מִשּׁוּם חוֹבְתָּא דְחַב** - לא משום החטא שחטא, **אֶלָּא מִשּׁוּם יְקָרָא דִשְׁמָא עִלָּאָה** - אלא משום כבוד השם העליון, **דִּבְנֵי נָשָׁא לָא זְהִירִין בֵּיהּ** - שבני אדם לא זהירים בו. **וּכְתִיב** - ונאמר: **"זֶה שְׁמִי לְעֹלָם"** - [מלת "לעלם" חסר, לרמוז לשון העלם, שמפני כבוד שם ה' צריך להעלימו]. **וְיֵיתוּן לְמִשְׁאָל** - [כדי שלא] יבואו לשאול, **מַה דְּלָא צָרִיךְ לוֹן** - מה שלא צריך להם.

וְהַיְנוּ דִכְתִּיב - וזהו שכתוב: **"פֶּן יֶהֶרְסוּ אֶל יהו'ה לִרְאוֹת וְנָפַל מִמֶּנּוּ רָב". מַאי, "נָפַל מִמֶּנּוּ רָב"** - מהו ענין [האמור בכתוב] נפל ממנו רב? (הָרַב נוֹפֵל וְנִתְפַּס בְּאוֹתוֹ עָוֹן). **הָכִי גָּזַרְנָא** - כך [ביארנו ו]הסכמנו, **הָאי חַבְרָא** - זה החבר, **דְּאוֹרֵי** - שמלמד **יָת שְׁמָא קַדִּישָׁא** - את השם הקדוש **לְכוּלָּא** - לכולם, **הוּא נָפַל** - הוא נכשל **וְנִתְפַּס, וַאֲתֵי בְּהָהוּא חוֹבָא** - ונתפס ונענש באותו החטא **יַתִּיר מִנָּיְהוּ** - יותר מהם [ממי שהוא למד אותם]. **דִּכְתִיב** - שכתוב: **"וְנָפַל מִמֶּנּוּ רָב". הָרַב נוֹפֵל, וְנִתְפַּס בְּאוֹתוֹ עָוֹן** - [וביאור הכתוב,] הרב [המלמד] נכשל ונתפס ב[עונש] אותו עוון.

קָרִיב - התקרב **לְגַבֵּיהּ** - אליו, **רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ** - רבי אלעזר בנו. **אָמַר לֵיהּ** - אמר לו [בשאלה]: **אַבָּא, מַה אֲנָא הָתָם** - אבא, מה אני שם [לברר

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(ד) שמות ג, טו. וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה כֹּה תֹאמַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זִכְרִי לְדֹר: **(ה)** שמות יט, כא. וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה רֵד הָעֵד בָּעָם פֶּן יֶהֶרְסוּ אֶל ה' לִרְאוֹת וְנָפַל מִמֶּנּוּ רָב:

הָתָם? אָמַר לֵיהּ: זַכָּאָה חוּלָקָךְ בְּרִי. אֲבָל זְמָן יְהֵא, דְּלָא תִתְקְבַּר גַּבָּאי. אֲבָל בְּהַהוּא עָלְמָא, דּוּכְתָּא דִידִי וְדִידָךְ בָּרִירְנָא. זַכָּאִין אֲנַן עִם אִנּוּן צַדִּיקַיָּא, דְּזִמִּינִין לְשַׁבָּחָא לְמָארֵי עָלְמָא, דְּאִנּוּן מַלְאָכִין דִּמְשַׁמְּשִׁין קַמֵּיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב: "אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ"[ו].

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

את מקומי, מעלתי. שם, בגן עדן]? **אָמַר לֵיהּ** - אמר לו [רשב"י לרבי אלעזר בנו]: **זַכָּאָה חוּלָקָךְ בְּרִי** - אשרי חלקך בני. **אֲבָל זְמָן יְהֵא** - אבל זמן יהיה, **דְּלָא תִתְקְבַּר גַּבָּאי** - שלא תקבר אצלי. **אֲבָל בְּהַהוּא עָלְמָא** - אבל בעולם ההוא [העליון], **דּוּכְתָּא דִידִי וְדִידָךְ בָּרִירְנָא** - מקום שלי ושלך ביררתי. **זַכָּאִין אֲנַן** - זכאים אנחנו **עִם אִנּוּן צַדִּיקַיָּא** - עם אותם הצדיקים, **דְּזִמִּינִין** - שזמינים **לְשַׁבָּחָא** - לשבח **לְמָארֵי עָלְמָא** - לרבון העולם, **דְּאִנּוּן** - שהם **מַלְאָכִין** - מלאכים **דִּמְשַׁמְּשִׁין קַמֵּיהּ** - שמשמשים לפניו. **הָדָא הוּא דִכְתִיב** - זה הוא שכתוב: **"אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ"**.

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(ו) תהלים קמ, יד. אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ:

הַאִדְּרָא זוּטָא קַדִּישָׁא

דף רפ"ז ע"ב ☆ **תָּאנָא:** בְּהַהוּא יוֹמָא, דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בָּעָא לְאִסְתַּלְּקָא מִן עָלְמָא, וַהֲוָה מְסַדֵּר מִלּוֹי, אִתְכְּנָשׁוּ חַבְרַיָּא לְבֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן. וַהֲווֹ קַמֵּיהּ, רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, וְרִבִּי אַבָּא וּשְׁאַר חַבְרַיָּא. וַהֲוָה מַלְיָא בֵיתָא.

זְקִיף עֵינוֹי רִבִּי שִׁמְעוֹן, וַחֲמָא דְּאִתְמְלֵי בֵיתָא. בָּכָה רִבִּי שִׁמְעוֹן, וְאָמַר: בְּזִמְנָא אַחֲרָא, כַּד הֲוֵינָא בְּבֵי מַרְעֵי, הֲוָה רִבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר קַמָּאי. וְעַד דְּבָרִירְנָא דּוּכְתָּאי, אוֹרִיכוּ לִי עַד הַשְׁתָּא. וְכַד תַּבְנָא, אַסְחַר אֶשָּׁא מִקַּמָּאי, וּמֵעָלְמִין לָא אִתְּפְּסָק. וְלָא הֲוָה

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

הַאִדְּרָא זוּטָא קַדִּישָׁא

יום פטירת הרשב"י זיע"א, גילה את סודות האדרא לפני הדר כבוד השכינה ונשמות הצדיקים שבאו עימה

☆ **תָּאנָא** - למדנו: **בְּהַהוּא יוֹמָא** - באותו היום, **דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בָּעָא לְאִסְתַּלְּקָא מִן עָלְמָא** - להסתלק מהעולם, **וַהֲוָה מְסַדֵּר מִלּוֹי** - והיה מסדר דבריו [דברי צוואה לביתו, ודברי הסוד שיאמר לקמן], **אִתְכְּנָשׁוּ חַבְרַיָּא** - נאספו החברים **לְבֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן** - לבית רבי שמעון. **וַהֲווֹ קַמֵּיהּ** - והיו לפניו, **רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, וְרִבִּי אַבָּא וּשְׁאַר חַבְרַיָּא** - רבי אלעזר בנו, ורבי אבא ושאר החברים. **וַהֲוָה מַלְיָא בֵיתָא** - והיה מלא הבית [מעוד חכמי הדור שבאו].

זְקִיף עֵינוֹי רִבִּי שִׁמְעוֹן - הרים עיניו רבי שמעון, **וַחֲמָא דְּאִתְמְלֵי בֵיתָא** - וראה שהתמלא הבית. **בָּכָה רִבִּי שִׁמְעוֹן, וְאָמַר** - בכה רבי שמעון ואמר: **בְּזִמְנָא אַחֲרָא** - בזמן אחר, **כַּד הֲוֵינָא בְּבֵי מַרְעֵי** - כאשר הייתי בבית חוליי, חולה, **הֲוָה רִבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר קַמָּאי** - היה רבי פינחס בן יאיר לפני. **וְעַד דְּבָרִירְנָא** - ועד שבירורתי **דּוּכְתָּאי** - את מקומי [בגן עדן], **אוֹרִיכוּ לִי** - האריכו לי [את ימי] **עַד הַשְׁתָּא** - עד עכשיו. **וְכַד תַּבְנָא** - וכאשר חזרתי [מגן עדן, ולבריאותי], **אַסְחַר אֶשָּׁא מִקַּמָּאי** - סבבה אש [השכינה] לפני, **וּמֵעָלְמִין לָא אִתְּפְּסָק** - ומעולם לא נפסקה. **וְלָא הֲוָה עָאל בַּר נָשׁ** - ולא

עָאל בַּר נָשׁ, אֶלָּא בִּרְשׁוּתָא. וְהַשְׁתָּא, חֲמֵינָא דְּאִתְפְּסָק, וְהָא אִתְמְלֵי בֵיתָא.

עַד דַּהֲווֹ יַתְבֵי, פְּתַח עֵינוֹי רִבִּי שִׁמְעוֹן, וְחַמָּא מַה דְּחַמָּא. וְאַסְחַר אֶשָּׁא בְּבֵיתָא. נָפְקוּ כֻּלְּהוּ, וְאִשְׁתְּאַרוּ רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ וְרִבִּי אַבָּא. וּשְׁאַר חַבְרַיָּא, יַתְבוּ אַבָּרָאי.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ: פּוּק חֲזֵי, אִי הָכָא רִבִּי יִצְחָק, דְּאֲנָא מְעַרְבְּנָא לֵיהּ. אִימָּא לֵיהּ, דְּיִסְדַּר מִלּוֹי, וְיֵתִיב לְגַבָּאי. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ.

קָם רִבִּי שִׁמְעוֹן, וְחַיְּיךְ וְחֲדֵי. אָמַר: אָן אִנּוּן חַבְרַיָּא? קָם רִבִּי אֶלְעָזָר, וְאָעִיל לוֹן, וְיַתְבוּ קַמֵּיהּ. זַקִּיף יְדוֹי רִבִּי שִׁמְעוֹן, וּמְצַלֵּי צְלוֹתָא. וַהֲוָה חֲדֵי, וְאָמַר: אִנּוּן חַבְרַיָּא דְּאִשְׁתְּכָחוּ בְּבֵי אִדְּרָא, יִזְדַּמְּנוּן הָכָא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

היה נכנס אדם [אלי, לביתי], **אֶלָּא בִּרְשׁוּתָא** - אלא ברשות. **וְהַשְׁתָּא** - ועכשיו, **חֲמֵינָא דְּאִתְפְּסָק** - אני רואה שנפסקה, **וְהָא אִתְמְלֵי בֵיתָא** - והנה התמלא הבית [מהנכנסים].

עַד דַּהֲווֹ יַתְבֵי - עד שהיו יושבים, **פְּתַח עֵינוֹי רִבִּי שִׁמְעוֹן** - פתח עיניו רבי שמעון, **וְחַמָּא מַה דְּחַמָּא** - וראה מה שראה [גילוי שכינה]. **וְאַסְחַר אֶשָּׁא בְּבֵיתָא** - וסבבה האש בבית. **נָפְקוּ כֻּלְּהוּ** - יצאו כולם, **וְאִשְׁתְּאַרוּ** - ונשארו **רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ וְרִבִּי אַבָּא** - רבי אלעזר בנו ורבי אבא. **וּשְׁאַר חַבְרַיָּא** - ושאר החברים, **יַתְבוּ אַבָּרָאי** - ישבו בחוץ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ - אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בנו: **פּוּק חֲזֵי** - צא וראה, **אִי הָכָא רִבִּי יִצְחָק** - אם כאן [נמצא] רבי יצחק, **דְּאֲנָא מְעַרְבְּנָא לֵיהּ** - שאני ערב לו [להכניסו עמי לגן עדן]. **אִימָּא לֵיהּ** - אמור לו, **דְּיִסְדַּר מִלּוֹי** - שיסדר דבריו [ענייני צוואתו לבני ביתו ויתפלל לעצמו], **וְיֵתִיב לְגַבָּאי** - וישב אצלי. **זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ** - אשרי חלקו.

קָם רִבִּי שִׁמְעוֹן, וְחַיְּיךְ וְחֲדֵי - קם רבי שמעון, וצחק ושמח. **אָמַר: אָן אִנּוּן חַבְרַיָּא** - אמר, איפוא הם החברים? **קָם רִבִּי אֶלְעָזָר, וְאָעִיל לוֹן, וְיַתְבוּ קַמֵּיהּ** - קם רבי אלעזר, והכניס אותם, וישבו לפניו. **זַקִּיף יְדוֹי רִבִּי שִׁמְעוֹן** - הרים ידיו רבי שמעון, **וּמְצַלֵּי צְלוֹתָא** - והתפלל תפילה. **וַהֲוָה חֲדֵי** - והיה שמח, **וְאָמַר: אִנּוּן חַבְרַיָּא דְּאִשְׁתְּכָחוּ בְּבֵי אִדְּרָא, יִזְדַּמְּנוּן הָכָא** - ואמר, הם החברים שהיו נמצאים בבית האדרא [רבא], יגיעו לכאן.

נָפְקוּ כֻּלְּהוּ, וְאִשְׁתְּאֲרוּ רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, וְרִבִּי אַבָּא, וְרִבִּי יְהוּדָה, וְרִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי חִיָּא. אַדְהָכִי, עָאל רִבִּי יִצְחָק. אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן: כַּמָּה יֵאוֹת חוּלָקָךְ. כַּמָּה חֵידוּ בָעֵי לְאִתּוֹסַפָּא לָךְ בְּהָאי יוֹמָא. יָתִיב רִבִּי אַבָּא בָּתַר כִּתְפּוֹי, וְרִבִּי אֶלְעָזָר קַמֵּיהּ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן: הָא הַשְׁתָּא, שַׁעְתָּא דִּרְעוּתָא הוּא. וַאֲנָא, בָּעֵינָא לְמֵיעָל בְּלָא כִּסּוּפָא לְעָלְמָא דְּאָתֵי. וְהָא מִלִּין קַדִּישִׁין, דְּלָא גַלְיָאן עַד הַשְׁתָּא, בָּעֵינָא לְגַלָּאָה קַמֵּי שְׁכִינְתָּא, דְּלָא יֵימְרוּן, דְּהָא בִּגְרִיעוּתָא אִסְתַּלַקְנָא מֵעָלְמָא. וְעַד כְּעָן, טְמִירִין הֲווֹ בְּלִבָּאי, לְמֵיעַל בְּהוּ לְעָלְמָא דְּאָתֵי.

וְכָךְ אַסְדַּרְנָא לְכוּ. רִבִּי אַבָּא, יִכְתּוֹב. וְאֶלְעָזָר בְּרִי, יִלְעֵי. וּשְׁאַר

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

נָפְקוּ כֻּלְּהוּ - יצאו כולם, וְאִשְׁתְּאֲרוּ - ונשארו רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, וְרִבִּי אַבָּא, וְרִבִּי יְהוּדָה, וְרִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי חִיָּא. אַדְהָכִי - בתוך כך, עָאל רִבִּי יִצְחָק - נכנס רבי יצחק. אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן - אמר לו רבי שמעון: כַּמָּה יֵאוֹת חוּלָקָךְ - הרבה יפה חלקך. כַּמָּה חֵידוּ - הרבה שמחה בָעֵי - צריכה לְאִתּוֹסַפָּא לָךְ - להתווסף לך בְּהָאי יוֹמָא - בזה היום. יָתִיב רִבִּי אַבָּא בָּתַר כִּתְפּוֹי - ישב רבי אבא אחורי כתפיו [של רבי שמעון], וְרִבִּי אֶלְעָזָר קַמֵּיהּ - ורבי אלעזר לפניו [לפני רבי שמעון].

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן: הָא הַשְׁתָּא - אמר רבי שמעון, הנה עתה, שַׁעְתָּא דִּרְעוּתָא הוּא - שעת רצון היא. וַאֲנָא - ואני, בָּעֵינָא - רוצה לְמֵיעָל בְּלָא כִּסּוּפָא - להיכנס בלי בושה לְעָלְמָא דְּאָתֵי - לעולם הבא. וְהָא מִלִּין קַדִּישִׁין - והנה דברים קדושים, דְּלָא גַלְיָאן עַד הַשְׁתָּא - שלא גליתי עד עתה, בָּעֵינָא לְגַלָּאָה - אני רוצה לגלות קַמֵּי שְׁכִינְתָּא - לפני השכינה, דְּלָא יֵימְרוּן - שלא יאמרו, דְּהָא - שהנה בִּגְרִיעוּתָא - בחסרון אִסְתַּלַקְנָא מֵעָלְמָא - הסתלקתי מהעולם. וְעַד כְּעָן - ועד עכשיו, טְמִירִין הֲווֹ בְּלִבָּאי - נסתרים היו בלבי, לְמֵיעַל בְּהוּ - [כדי] להיכנס בהם לְעָלְמָא דְּאָתֵי - לעולם הבא.

וְכָךְ אַסְדַּרְנָא לְכוּ - וכך אסדר אתכם [לסדר הלימוד]. רִבִּי אַבָּא, יִכְתּוֹב - רבי אבא יכתוב. וְאֶלְעָזָר בְּרִי, יִלְעֵי - ואלעזר בני ילמד בפיו. וּשְׁאַר חַבְרַיָּא, יִרְחֲשׁוּן

חַבְרַיָּא, יְרַחֲשׁוּן בְּלִבַּיְהוּ. קָם רִבִּי אַבָּא מִבָּתַר כִּתְפּוֹי, וְיָתִיב רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ קַמֵּיהּ. אָמַר לֵיהּ: קוּם בְּרִי, דְּהָא אַחֲרָא יְתִיב בְּהַהוּא אֲתַר. קָם רִבִּי אֶלְעָזָר.

אִתְעַטָּף רִבִּי שִׁמְעוֹן, וְיָתִיב. פָּתַח וְאָמַר: "לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ וְלֹא כָל יוֹרְדֵי דוּמָה"[ז]. "לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ", הָכִי הוּא וַדָּאי, אִנּוּן דְּאִקְּרוּן מֵתִים. דְּהָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַי אִקְּרֵי. וְהוּא שָׁאֵרֵי, בֵּין אִנּוּן דְּאִקְּרוּן חַיִּים, וְלָא עִם אִנּוּן דְּאִקְּרוּן מֵתִים. וְסוֹפֵיהּ דִּקְרָא, כְּתִיב: "וְלֹא כָל יוֹרְדֵי דוּמָה". וְכָל אִנּוּן דְּנַחְתִּין לְדוּמָה, בַּגֵּיהִנָּם יִשְׁתְּאֲרוּן. שָׁאנֵי אִנּוּן דְּאִקְּרוּן חַיִּים, דְּהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי בִּיקָרֵיהוֹן.

דף רפ"ח ע"א אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן: כַּמָּה שַׁנְיָא שַׁעְתָּא ☆ דָּא, מֵאִדְּרָא. דִּבְאִדְּרָא,

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

בְּלִבַּיְהוּ - ושאר החברים יהרהרו בלבם. קָם רִבִּי אַבָּא מִבָּתַר כִּתְפּוֹי - קם רבי אבא מאחורי כתפיו, וְיָתִיב רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ קַמֵּיהּ - וישב רבי אלעזר בנו לפניו. אָמַר לֵיהּ: קוּם בְּרִי - אמר לו [רבי שמעון], קום בני, דְּהָא אַחֲרָא יְתִיב בְּהַהוּא אֲתַר - שהנה אחר ישב באותו המקום. קָם רִבִּי אֶלְעָזָר - קם רבי אלעזר.

אִתְעַטָּף רִבִּי שִׁמְעוֹן, וְיָתִיב - התעטף רבי שמעון, וישב. פָּתַח וְאָמַר - התחיל ואמר: "לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ וְלֹא כָל יוֹרְדֵי דוּמָה". "לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ", הָכִי הוּא וַדָּאי - לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ, כך הוא בודאי, אִנּוּן דְּאִקְּרוּן מֵתִים - אלה שנקראים מתים. דְּהָא - שהרי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַי אִקְּרֵי - הקב"ה חי נקרא. וְהוּא שָׁאֵרֵי - והוא נמצא, בֵּין אִנּוּן - בין אלה דְּאִקְּרוּן חַיִּים - שנקראים חיים, וְלָא עִם אִנּוּן - ולא עם אלה דְּאִקְּרוּן מֵתִים - שנקראים מתים. וְסוֹפֵיהּ דִּקְרָא - ובסופו של הפסוק, כְּתִיב - כתוב: "וְלֹא כָל יוֹרְדֵי דוּמָה". וְכָל אִנּוּן - וכל אלה דְּנַחְתִּין - שיורדים [בעונשם] לְדוּמָה - לדומה [מלאך שהוא שר של גיהנם], בַּגֵּיהִנָּם יִשְׁתְּאֲרוּן - בגיהנם ישארו. שָׁאנֵי אִנּוּן - שונים אלה דְּאִקְּרוּן חַיִּים - שנקראים חיים, דְּהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא - שהרי הקב"ה בָּעֵי בִּיקָרֵיהוֹן - רוצה בכבודם.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן: כַּמָּה שַׁנְיָא - הרבה שונה שַׁעְתָּא ☆ דָּא - שעה זו, מֵאִדְּרָא - מהאדרא [משעה שהיו באדרא רבא]. דִּבְאִדְּרָא - שבאדרא [רבא], אִזְדְּמָן - הגיע קוּדְשָׁא בְּרִיךְ

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(ז) תהלים קטו, יז. לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ וְלֹא כָל יוֹרְדֵי דוּמָה:

אִזְדַּמָּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּרְתִיכוֹי. וְהַשְׁתָּא, הָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָכָא. וְאַתִּי, עִם אִנּוּן צַדִּיקַיָּא דִּבְגִנְתָּא דְּעֵדֶן, מַה דְּלָא אִעְרָעוּ בְּאִדְּרָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי בִּיקָרֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא, יַתִּיר מִיקָרָא דִּילֵיהּ.

כְּמָה דִּכְתִיב בִּירָבְעָם, דְּהֲוָה מְקַטֵּר וּמְפַלַּח לַעֲבוֹדָה זָרָה, וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹרִיךְ לֵיהּ. כֵּיוָן דְּאוֹשִׁיט יְדֵיהּ לָקֳבְלֵיהּ דְּעִדּוֹ נְבִיאָה, אִתְיַבֵּשׁ יְדֵיהּ. דִּכְתִיב: "וַתִּיבַשׁ יָדוֹ"[ח] וְגוֹ'. וְעַל דְּפַלַּח לְעֲבוֹדָה זָרָה לָא כְתִיב, אֶלָּא עַל דְּאוֹשִׁיט יְדֵיהּ לְעִדּוֹ נְבִיאָה. וְהַשְׁתָּא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי בִּיקָרָא דִילָן, וְכֻלְּהוּ אֲתַאן עִמֵּיהּ.

אָמַר: הָא רַב הַמְנוּנָא סָבָא הָכָא. וְסָחְרַנֵּיהּ, שִׁבְעִין צַדִּיקֵי,

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

הוּא וּרְתִיכוֹי - הקב"ה ו[מלאכי] מרכבותיו. **וְהַשְׁתָּא** - ועכשיו, **הָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָכָא** - הנה הקב"ה כאן. **וְאַתִּי** - ובא, **עִם אִנּוּן** - עם אלה **צַדִּיקַיָּא** - [נשמות] הצדיקים **דִּבְגִנְתָּא דְּעֵדֶן** - שבגן עדן, **מַה דְּלָא אִעְרָעוּ בְּאִדְּרָא** - מה שלא נמצאו באדרא [רבא]. **וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי** - והקב"ה רוצה **בִּיקָרֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא** - בכבודם של הצדיקים, **יַתִּיר מִיקָרָא דִילֵיהּ** - יותר מהכבוד שלו.

כְּמָה דִּכְתִיב - כמו שכתוב **בִּירָבְעָם, דְּהֲוָה מְקַטֵּר וּמְפַלַּח לַעֲבוֹדָה זָרָה** - בירבעם, שהיה מקטר ועובד לעבודה זרה, **וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹרִיךְ לֵיהּ** - והקב"ה האריך לו [בסבלנות]. **כֵּיוָן דְּאוֹשִׁיט יְדֵיהּ** - כיוון שהושיט ידו **לָקֳבְלֵיהּ דְּעִדּוֹ נְבִיאָה** - לכוון של עדו הנביא, **אִתְיַבֵּשׁ יְדֵיהּ** - התייבשה ידו. **דִּכְתִיב** - שכתוב: **"וַתִּיבַשׁ יָדוֹ" וְגוֹ'. וְעַל דְּפַלַּח לְעֲבוֹדָה זָרָה לָא כְתִיב** - ועל שעבד לעבודה זרה, לא כתוב, **אֶלָּא עַל דְּאוֹשִׁיט יְדֵיהּ לְעִדּוֹ נְבִיאָה** - אלא, על שהושיט ידו לעדו הנביא. **וְהַשְׁתָּא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי** - ועתה, הקב"ה רוצה **בִּיקָרָא דִילָן** - בכבוד שלנו, **וְכֻלְּהוּ אֲתַאן עִמֵּיהּ** - וכולם באים עמו.

אָמַר - [המשיך רשב"י ו]אמר: **הָא רַב הַמְנוּנָא סָבָא הָכָא** - הנה [נשמת] רב המנונא סבא כאן. **וְסָחְרַנֵּיהּ** - וסביבו, **שִׁבְעִין צַדִּיקֵי, גְּלִיפָן בְּעִטְרִין** - שבעים צדיקים חקוקים

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(ח) מלכים א יג, ד. וַיְהִי כִשְׁמֹעַ הַמֶּלֶךְ אֶת דְּבַר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר קָרָא עַל הַמִּזְבֵּחַ בְּבֵית אֵל וַיִּשְׁלַח

גְּלִיפָן בְּעִטְּרִין. מְנַהֲרִין כָּל חַד וְחַד, מִזִּיהֲרָא דְזִיוָא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, סְתִימָא דְכָל סְתִימִין. וְהוּא אֲתֵי לְמִשְׁמַע בְּחֶדְוָתָא, אִלֵּין מִלִּין דַּאֲנָא אֵימָא.

עַד דְּהֲוָה יָתִיב, אָמַר: הָא רִבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר הָכָא, אַתְקִינוּ דוּכְתֵּיהּ. אִזְדַּעְזָעוּ חַבְרַיָּא דַּהֲווֹ תַמָּן, וְקָמוּ וְיָתְבוּ בְּשִׁיפּוּלֵי בֵיתָא. וְרִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי אַבָּא, אִשְׁתְּאֲרוּ עִמֵּיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן: בְּאִדְּרָא אִשְׁתְּכַחְנָא, דְּכָל חַבְרַיָּא הֲווֹ אָמְרֵי, וַאֲנָא עִמְּהוֹן. הַשְׁתָּא, אִימָא אֲנָא בִלְחוֹדָאי, וְכֻלְּהוּ צַיְתִין לְמִלּוּלִי, עִלָּאִין וְתַתָּאִין. זַכָּאָה חוֹלָקִי יוֹמָא דֵין.

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: "אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ"[ט]. כָּל יוֹמִין

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

[ומעוטרים] בעטרות. **מְנַהֲרִין כָּל חַד וְחַד** - מאירים כל אחד אחד, **מִזִּיהֲרָא דְזִיוָא** - מזוהר הזיו **דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא** - של עתיקא קדישא [הוא אריך אנפין (ייה"ר)], **סְתִימָא דְכָל סְתִימִין** - סתום של כל הסתומים [א"א שהוא סתום ונעלם בתוך הסתומים שהם או"א, שהם נעלמים בתוך ז"א]. **וְהוּא אֲתֵי** - והוא בא **לְמִשְׁמַע** - לשמוע **בְּחֶדְוָתָא** - בשמחה, **אִלֵּין מִלִּין** - את אלה המלים **דַּאֲנָא אֵימָא** - שאני אומר.

עַד דְּהֲוָה יָתִיב, אָמַר - בעוד שהיה יושב, אמר: **הָא רִבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר הָכָא** - הנה [נשמת] רבי פינחס כאן, **אַתְקִינוּ דוּכְתֵּיהּ** - הכינו את מקומו. **אִזְדַּעְזָעוּ חַבְרַיָּא** - הזדעזעו החברים **דַּהֲווֹ תַמָּן** - שהיו שם, **וְקָמוּ וְיָתְבוּ** - וקמו וישבו **בְּשִׁיפּוּלֵי בֵיתָא** - בצדדי הבית. **וְרִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי אַבָּא, אִשְׁתְּאֲרוּ עִמֵּיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן** - ורבי אלעזר ורבי אבא, נשארו עם רבי שמעון.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן: בְּאִדְּרָא אִשְׁתְּכַחְנָא - באדרא [רבא] נמצאנו, **דְּכָל חַבְרַיָּא הֲווֹ אָמְרֵי** - שכל החברים היו אומרים, **וַאֲנָא עִמְּהוֹן** - ואני עמהם. **הַשְׁתָּא** - עתה, **אִימָא אֲנָא** - אומר אני **בִלְחוֹדָאי** - לבדי, **וְכֻלְּהוּ** - וכולם **צַיְתִין לְמִלּוּלִי** - מקשיבים לדבריי, **עִלָּאִין וְתַתָּאִין** - עליונים ותחתונים. **זַכָּאָה חוֹלָקִי יוֹמָא דֵין** - אשרי חלקי **יוֹמָא דֵין** - ביום זה.

א"ק, אדם קדמון, הוא נשמת האצילות

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר - התחיל רבי שמעון ואמר: **"אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ". כָּל**

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

יְרֻבְעָם אֶת יָדוֹ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ לֵאמֹר תִּפְשֻׂהוּ וַתִּיבַשׁ יָדוֹ אֲשֶׁר שָׁלַח עָלָיו וְלֹא יָכֹל לַהֲשִׁיבָהּ אֵלָיו: **(ט)** שיר

דְּאִתְקְטַרְנָא בְּהָאי עָלְמָא, בְּחַד קְטִירָא אִתְקְטַרְנָא בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְגִין כָּךְ הַשְׁתָּא, "וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ". דְּהוּא, וְכָל סִיעָתָא קַדִּישָׁא דִּילֵיהּ, אֲתוּ לְמִשְׁמַע בְּחֶדְוָה מִלִּין סְתִימִין.

וּשְׁבָחָא דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין, פָּרִישׁ וְאִתְפְּרַשׁ מִכֹּלָּא, וְלָא פָּרִישׁ. דְּהָא כֹּלָּא בֵּיהּ מִתְדַּבְקָן, וְהוּא מִתְדְּבָּק בְּכֹלָּא. הוּא, הוּא כֹּלָּא.

עַתִּיקָא דְּכָל עַתִּיקִין, סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין, אִתְתְּקָן וְלָא אִתְתְּקָן. אִתְתְּקָן, בְּגִין לְקַיְּימָא כֹּלָּא. וְלָא אִתְתְּקָן, בְּגִין דְּלָא שָׁכִיחַ.

כַּד אִתְתְּקָן, אַפִּיק תִּשְׁעָה נְהוֹרִין, דְּלַהֲטִין מִנֵּיהּ, מִתְּקוּנוֹי. וְאִנּוּן

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

יוֹמִין - כל הימים **דְּאִתְקְטַרְנָא** - שהייתי קשור **בְּהָאי עָלְמָא** - בזה העולם, **בְּחַד קְטִירָא אִתְקְטַרְנָא בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא** - בקשר אחד נקשרתי בו בקב"ה. **וּבְגִין כָּךְ הַשְׁתָּא** - ועל כן עתה, "וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ". **דְּהוּא, וְכָל סִיעָתָא קַדִּישָׁא דִּילֵיהּ** - שהוא [יתברך] וכל המחנה הקדש שלו, **אֲתוּ** - באו **לְמִשְׁמַע** - לשמוע **בְּחֶדְוָה** - בשמחה **מִלִּין סְתִימִין** - דברים סתומים [שהנני מגלה עתה].

וּשְׁבָחָא דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא - והשבח של עתיקא קדישא [א"ק, הוא אקל"ק, אדם קדמון לכל קדומים], **סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין** - סתום של כל הסתומים [שא"ק סתום ונעלם בתוך הסתומים, שהם עתיק וא"א, שהם נעלמים בתוך או"א וזו"ן], **פָּרִישׁ וְאִתְפְּרַשׁ מִכֹּלָּא** - נבדל ומובדל מהכל [שא"ק נבדל מאו"א וזו"ן, ומובדל מעתיק וא"א], **וְלָא פָּרִישׁ** - ואינו נבדל [מהם לגמרי]. **דְּהָא כֹּלָּא בֵּיהּ מִתְדַּבְקָן** - שהרי הכל בו דבקים, **וְהוּא מִתְדְּבָּק בְּכֹלָּא** - והוא דבק בהכל. **הוּא, הוּא כֹּלָּא** - הוא, הוא הכולל **עַתִּיקָא דְּכָל עַתִּיקִין** - עתיק של כל העתיקים, [הוא א"ק (יין הרקח)], **סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין** - סתום ונעלם של כל הסתומים, **אִתְתְּקָן וְלָא אִתְתְּקָן** - נתקן, ולא נתקן. **אִתְתְּקָן, בְּגִין לְקַיְּימָא כֹּלָּא** - נתקן [והתלבש בעתיק], כדי לקיים את הכל [להחיות את כל העולמות התחתונים]. **וְלָא אִתְתְּקָן, בְּגִין דְּלָא שָׁכִיחַ** - ולא נתקן [ולא נחשב כנתקן בעצמו], כיוון שאינו נמצא [אינו מושג].

פרצוף עתיק ונשמת א"א

כַּד אִתְתְּקָן - כאשר [א"ק] נתקן, **אַפִּיק תִּשְׁעָה נְהוֹרִין** - הוציא [ע"י עתיק] ט' אורות [הם ט"ס, ט' ספירות של א"א], **דְּלַהֲטִין מִנֵּיהּ, מִתְּקוּנוֹי** - שהם לוהטים ממנו, מתיקונו

נְהוֹרִין, מִנֵּיהּ מִתְנַהֲרִין וּמִתְלַהֲטִים, וְאָזְלִין וּמִתְפַּשְׁטִין לְכָל עֵיבַר, כְּבוּצִינָא דְּמִתְפַּשְׁטִין מִנֵּיהּ נְהוֹרִין לְכָל עֵיבַר. וְאִנּוּן נְהוֹרִין דְּמִתְפַּשְׁטִין, כַּד יִקְרְבוּן לְמִנְדַּע לוֹן, לָא שָׁכִיחַ, אֶלָּא בּוּצִינָא בִּלְחוֹדוֹי. כָּךְ הוּא עַתִּיקָא קַדִּישָׁא, בּוּצִינָא עִלָּאָה, סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין.

וְלָא שָׁכִיחַ, בַּר אִנּוּן נְהוֹרִין דְּמִתְפַּשְׁטָן, דְּמִתְגַּלְיָן וּטְמִירָן. וְאִנּוּן אִקְרוּן, שְׁמָא קַדִּישָׁא. וּבְגִין כָּךְ, כֹּלָּא חַד.

וּמַה דְּאָמְרֵי חַבְרָנָא בְּסִפְרֵי קַדְמָאֵי, דְּאִנּוּן דַּרְגִּין דְּאִתְבְּרִיאוּ, וְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא אִתְגְּלֵי בְּהוּ בְּכָל חַד וְחַד, מִשּׁוּם דְּאִנּוּן תִּקּוּנִין דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא. לָאו הַשְׁתָּא עִדָּנָא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

[מא"ק ע"י תיקון התלבשותו בעתיק]. **וְאִנּוּן נְהוֹרִין** - ואלו האורות, **מִנֵּיהּ מִתְנַהֲרִין וּמִתְלַהֲטִים** - ממנו מאירים ומתלהטים, **וְאָזְלִין וּמִתְפַּשְׁטִין לְכָל עֵיבַר** - והולכים ומתפשטים לכל צד, **כְּבוּצִינָא** - כנר דולק **דְּמִתְפַּשְׁטִין** - שמתפשטים **מִנֵּיהּ** - ממנו **נְהוֹרִין** - אורות **לְכָל עֵיבַר** - לכל צד. **וְאִנּוּן נְהוֹרִין דְּמִתְפַּשְׁטִין** - ואלו האורות [של הנר] המתפשטים, **כַּד יִקְרְבוּן לְמִנְדַּע לוֹן** - כאשר יתקרבו לדעת אותם [מהיכן הם מתפשטים], **לָא שָׁכִיחַ** - לא נמצא, **אֶלָּא בּוּצִינָא בִּלְחוֹדוֹי** - אלא הנר לבדו. **כָּךְ הוּא עַתִּיקָא קַדִּישָׁא** - כך [גם] הוא עתיקא קדישא [א"ק], **בּוּצִינָא עִלָּאָה** - הנר העליון, **סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין** - סתום ונעלם של כל הסתומים.

וְלָא שָׁכִיחַ - ואינו נמצא [א"א, אינו מושג], **בַּר אִנּוּן נְהוֹרִין דְּמִתְפַּשְׁטָן** - לבד מאלה האורות המתפשטים [או"א וזו"ן], **דְּמִתְגַּלְיָן** - שמתגלים **וּטְמִירָן** - ונסתרים. **וְאִנּוּן אִקְרוּן** - והם נקראים, **שְׁמָא קַדִּישָׁא** - השם הקדוש [הוי"ה]. **וּבְגִין כָּךְ** - ומשום כך, **כֹּלָּא חַד** - הכל אחד.

לא עסקינן במה שלפני התיקון

וּמַה דְּאָמְרֵי - ומה שאומרים **חַבְרָנָא** - חברינו **בְּסִפְרֵי קַדְמָאֵי** - בספרים הקדומים, **דְּאִנּוּן דַּרְגִּין** - שאותם מדרגות **דְּאִתְבְּרִיאוּ** - שנבראו [ז' מלכים שנבראו תחילה בחד סמכא, כמדרגות על סולם זה מתחת לזה], **וְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא** - ועתיקא קדישא [כתר דנקודים] **אִתְגְּלֵי בְּהוּ** - התגלה בהם **בְּכָל חַד וְחַד** - בכל אחד ואחד, **מִשּׁוּם** - מפני **דְּאִנּוּן תִּקּוּנִין** - שהם תיקונים **דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא** - של עתיקא קדישא. **לָאו הַשְׁתָּא עִדָּנָא** - לא עכשיו הזמן **לְהַנֵּי מִלִּין** - ל[עסוק] באלה

לְהַנֵּי מִלִּין, דְּהָא אֲמֵינָא לוֹן בְּאִדְּרָא קַדִּישָׁא, וַחֲמֵינָא מַה דְּלָא יָדַעְנָא הָכִי. וְעַד הַשְׁתָּא, אַסְתִּים בְּלִבָּאי מִלָּה. וְהַשְׁתָּא, אֲנָא בִּלְחוֹדָאי אַסְהִידְנָא קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְכָל הַנֵּי זַכָּאֵי קְשׁוֹט, דְּאַתּוּ לְמִשְׁמַע מִלִּין אִלֵּין.

גּוּלְגַּלְתָּא דְּרֵישָׁא חִוָּרָא, לָאו בֵּיהּ שָׁרוֹתָא וְסִיּוּמָא. קוּלְטְרָא דְּקַטְפּוּי, אִתְפְּשַׁט וְאִתְנָהִיר.

וּמִנֵּיהּ, יַרְתּוּן צַדִּיקַיָּא אַרְבַּע מְאָה עָלְמִין דְּכִסּוּפִין לְעָלְמָא דְּאַתֵּי. מֵהָאי קוּלְטְרָא דְּקַטְפָּא, דְּהִיא גּוּלְגַּלְתָּא חִוָּרָא, נָטִיף טַלָּא כָּל יוֹמָא, לְהַהוּא זְעֵיר אַנְפִּין, לַאֲתַר דְּאִקְּרֵי שָׁמַיִם.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

הדברים [בענין אורות הנקודים], **דְּהָא אֲמֵינָא לוֹן** - שהרי אמרתי אותם **בְּאִדְּרָא קַדִּישָׁא** - באדרא [רבא] הקדושא, **וַחֲמֵינָא** - ו[שם] ראיתי **מַה דְּלָא יָדַעְנָא הָכִי** - מה שלא ידעתי [לפני כן שהוא] כך. **וְעַד הַשְׁתָּא** - ועד עתה, **אַסְתִּים** - היה סתום **בְּלִבָּאי מִלָּה** - בלבי הדבר. **וְהַשְׁתָּא, אֲנָא בִּלְחוֹדָאי** - ועתה אני לבדי **אַסְהִידְנָא** - מעיד **קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא** - לפני המלך הקדוש, **וְכָל** - ו[לפני] כל **הַנֵּי זַכָּאֵי קְשׁוֹט** - אלה [נשמות] צדיקי האמת, **דְּאַתּוּ לְמִשְׁמַע** - שבאו לשמוע **מִלִּין אִלֵּין** - דברים אלו.

גולגלתא של א"א. גולגלתא וי"ג חיוורתי בא"א, וטלא הנוטף ממנו

גּוּלְגַּלְתָּא - הגולגולת [הכתר] **דְּרֵישָׁא חִוָּרָא** - של הראש הלבן [של א"א], **לָאו בֵּיהּ** - אין בה **שָׁרוֹתָא** - התחלה **וְסִיּוּמָא** - וסיום. **קוּלְטְרָא דְּקַטְפּוּי** דיבוק **החוורתי** [החוורתי הם אורות הלבנים, וכדלקמן זה הוא כינוי לגולגולת], **אִתְפְּשַׁט וְאִתְנָהִיר** דיבוק **החוורתי** [החוורתי הם אורות הלבנים, וכדלקמן זה הוא כינוי לגולגולת] מתפשט ומאיר.

וּמִנֵּיהּ - וממנו [מהגולגולת, ובפרט הוא מד' חוורתי דאחורי רישא דא"א], **יַרְתּוּן צַדִּיקַיָּא** - יורשים הצדיקים **אַרְבַּע מְאָה עָלְמִין** - ארבע מאות עולמות **דְּכִסּוּפִין** - שנכספים [שנחמדים] **לְעָלְמָא דְּאַתֵּי** - לעולם הבא. **מֵהָאי קוּלְטְרָא דְּקַטְפָּא** - מזה דיבוק החוורתי, **דְּהִיא גּוּלְגַּלְתָּא חִוָּרָא** - שהיא הגולגולת הלבנה [של א"א], **נָטִיף טַלָּא** - נוטף טל [שפע] **כָּל יוֹמָא** - כל היום, **לְהַהוּא זְעֵיר**

וּבֵיהּ, זְמִינִין מֵתַיָּא לַאֲחַיָּא לְזִמְנָא דְּאֲתֵי. דִּכְתִיב: "וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם"[י]. וְאִתְמַלְיָא רֵישֵׁיהּ. וּמֵהַהוּא זְעֵיר אַנְפִּין, נָטִיף לַחֲקַל תַּפּוּחִין, וְכָל חֲקַל תַּפּוּחִין נְהִירִין מֵהַהוּא טַלָּא.

תקון בעל היכולת ובעל הכמחות כולם

הָאי עַתִּיקָא קַדִּישָׁא, טָמִיר וְגָנִיז. וְחָכְמָתָא עִלָּאָה סְתִימָאָה, בְּהַהוּא גוּלְגַּלְתָּא מִשְׁתְּכַח. וַדָּאי בְּהָאי עַתִּיקָא, לָא אִתְגַּלְיָא אֶלָּא רֵישָׁא בִלְחוֹדוֹי, בְּגִין דְּאִיהוּ רֵישָׁא לְכָל רֵישָׁא. חָכְמָתָא עִלָּאָה, דְּאִיהִי רֵישָׁא, בֵּיהּ סָתִים, וְאִקְּרֵי מוֹחָא עִלָּאָה, מוֹחָא סְתִימָא, מוֹחָא דְשָׁכִיךְ וְשָׁקִיט וְלֵית דְּיָדַע לֵיהּ, בַּר אִיהוּ.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

אַנְפִּין - לאותו זעיר אנפין, **לַאֲתַר** - למקום [הוא ז"א] **דְּאִקְּרֵי שָׁמַיִם** - הנקרא שמים. **וּבֵיהּ, זְמִינִין** - ובו [בטל זה] עתידים **מֵתַיָּא** - המתים **לַאֲחַיָּא לְזִמְנָא דְּאֲתֵי** - לחיות לעתיד לבוא. **דִּכְתִיב** - שכתוב: "**וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם**". **וְאִתְמַלְיָא רֵישֵׁיהּ** - ומתמלא ראשו [של ז"א]. **וּמֵהַהוּא זְעֵיר אַנְפִּין** - ומאותו זעיר אנפין, **נָטִיף לַחֲקַל תַּפּוּחִין** - נוטף לשדה תפוחין [למלכות], **וְכָל חֲקַל תַּפּוּחִין** - וכל שדה התפוחין [המלכות] **נְהִירִין מֵהַהוּא טַלָּא** - מאירים מאותו הטל [השפע].

הָאי עַתִּיקָא קַדִּישָׁא - זה העתיקא קדישא [א"א], **טָמִיר וְגָנִיז** - נסתר וגנוז. **וְחָכְמָתָא עִלָּאָה סְתִימָאָה** - והחכמה העליונה הסתומה [מוחא סתימאה, שהוא סתום בקרומא דאוירא], **בְּהַהוּא גוּלְגַּלְתָּא** - באותה הגולגולת **מִשְׁתְּכַח** - נמצאת. **וַדָּאי בְּהָאי עַתִּיקָא** - בודאי בזה העתיקא [א"א], **לָא אִתְגַּלְיָא** - לא מתגלה **אֶלָּא רֵישָׁא בִלְחוֹדוֹי** - אלא הראש לבדו, **בְּגִין** - מפני **דְּאִיהוּ רֵישָׁא לְכָל רֵישָׁא** - שהוא הראש כל הראשים. **חָכְמָתָא עִלָּאָה** - החכמה העליונה [מוחא סתימאה], **דְּאִיהִי רֵישָׁא** - שהיא ראש [נחשבת לראש אחד משלושה ראשים הכלולים בגולגולת], **בֵּיהּ סָתִים** - בו סתום, **וְאִקְּרֵי מוֹחָא עִלָּאָה** - ונקרא מוח העליון, **מוֹחָא סְתִימָא** - מוח הסתום, **מוֹחָא דְשָׁכִיךְ וְשָׁקִיט** - מוח שרגוע ושוקט **וְלֵית דְּיָדַע לֵיהּ** - ואין מי שיודע אותו, **בַּר אִיהוּ** - מלבד הוא [יודע את עצמו].

רדל"א דעתיק, וגולגלתא ומוחא סתימאה דא"א

תְּלַת רֵישִׁין - שלושה ראשים [הם כדלקמן: מוחא סתימאה דא"א, גולגולתא שהיא כתר

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

השירים ז, יא. אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ: **(י)** בראשית כז, כח. וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי

תְּלַת רֵישִׁין, אִתְגַּלְּפָן דָּא לְגוֹ מִן דָּא, וְדָא לְעֵילָּא מִן דָּא. רֵישָׁא חַדָּא, חָכְמְתָא סְתִימָאָה דְּאִתְכַּסְיָא, וְלָא מִתְפַּתְחָא. וְחָכְמָתָא דָא סְתִימָאָה, רֵישָׁא לְכָל רֵישֵׁי דִשְׁאַר חָכְמוֹת.

רֵישָׁא עִלָּאָה, עַתִּיקָא קַדִּישָׁא, סְתִימָא דְכָל סְתִימִין. רֵישָׁא דְכָל רֵישָׁא, ☆ רֵישָׁא דְלָאו רֵישָׁא, וְלֹא יָדַע וְלָא אִתְיְדַע. מַה דַּהֲוֵי בְּרֵישָׁא דָא, דְּלָא אִתְדַּבָּק, לֹא בְחָכְמְתָא, וְלָא בְסוּכְלְתָנוּ. וְעַל הָאי אִקְרֵי: "בְּרַח לְךָ אֶל מְקוֹמֶךָ"[יא], "וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב"[יב]. וּבְגִין כָּךְ, עַתִּיקָא קַדִּישָׁא אִקְרֵי אַיִן, דְּבֵיהּ תַּלְיָא אַיִן.

דף רפ"ח ע"ב

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

א"א, ורישא דלא אתיידע שהוא כללות ג"ר דעתיק], **אִתְגַּלְּפָן** - נחקקו **דָא לְגוֹ מִן דָּא** - זה לפנים מזה, **וְדָא לְעֵילָּא מִן דָּא** - וזה, למעלה מזה. **רֵישָׁא חַדָּא** - ראש אחד, **חָכְמְתָא סְתִימָאָה** - חכמה סתומה [מוחא סתימאה] **דְּאִתְכַּסְיָא, וְלָא מִתְפַּתְחָא** - שהתכסתה [בקרומא דאוירא], ואינה נפתחת. **וְחָכְמָתָא דָא סְתִימָאָה** - והחכמה הזו הסתומה, **רֵישָׁא לְכָל רֵישֵׁי** - היא ראש לכל הראשים **דִשְׁאַר חָכְמוֹת** - של שאר החכמות.

רֵישָׁא עִלָּאָה - ראש העליון [הוא השני, למעלה מהראשון], **עַתִּיקָא קַדִּישָׁא** - הוא עתיקא קדישא, **סְתִימָא דְכָל סְתִימִין** - הסתום לכל הסתומים. **רֵישָׁא דְכָל רֵישָׁא** - ראש של כל הראשים [הוא השלישי, למעלה מכל הראשים], ☆ **רֵישָׁא דְלָאו רֵישָׁא** - ראש שאינו ראש [אין ראוי לכנותו בשם ראש], **וְלֹא יָדַע** - ולא ידע [הוא עצמו] **וְלָא אִתְיְדַע** - ולא נודע [לפרצופים האחרים]. **מַה דַּהֲוֵי בְּרֵישָׁא דָא** - מה שיש בראש הזה, **דְּלָא אִתְדַּבָּק** - [מפני] שלא נדבק, **לֹא בְחָכְמְתָא** - לא בחכמה [דאצילות], **וְלָא בְסוּכְלְתָנוּ** - ולא בבינה [דאצילות]. **וְעַל הָאי אִקְרֵי** - ועל זה נקרא [ונרמז בכתוב]: **"בְּרַח לְךָ אֶל מְקוֹמֶךָ"**, [וגם נקרא ונרמז הכתוב] "וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב". **וּבְגִין כָּךְ** - ועל כן, **עַתִּיקָא קַדִּישָׁא אִקְרֵי אַיִן** - עתיקא קדישא [א"א] נקרא אין, **דְּבֵיהּ תַּלְיָא אַיִן** - [מפני] שבו תלוי [ומלובש] אין [הוא ז"ת דעתיק שהוא מלכות דא"ק, והוא כתר דאצילות].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

הָאָרֶץ וְרֹב דָּגָן וְתִירוֹשׁ: **(יא)** במדבר כד, יא. וְעַתָּה בְּרַח לְךָ אֶל מְקוֹמֶךָ אָמַרְתִּי כַּבֵּד אֲכַבֶּדְךָ וְהִנֵּה מְנָעֲךָ ה' מִכָּבוֹד: **(יב)** יחזקאל א, יד. וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב כְּמַרְאֵה הַבָּזָק:

וְכָל אִנּוּן שַׁעְרֵי, וְכָל אִנּוּן נִימִין, מִמּוֹחָא סְתִימָאָה נָפְקִין. וְכֻלְּהוּ שְׁעִיעִין, בְּשִׁקּוּלָא, וְלָא אֶתְחֲזֵי קַדְלָא.

כֹּלָּא הוּא, בְּגִין דְּהָאי עַתִּיקָא קַדִּישָׁא, בְּחַד הֲוֵי, כֹּלָּא בְּחֵידוּ, וְלָא שַׁנְיָא מֵרַחֲמֵי לְעָלְמִין.

בִּתְלַת עֲשַׂר מְכִילָן דְּרַחֲמִין, אִשְׁתְּכַח. בְּגִין, דְּהָאי חָכְמָתָא סְתִימָאָה דְּבֵיהּ, מִתְפְּרַשׁ תְּלַת זִמְנִין, לְאַרְבַּע אַרְבַּע. וְהוּא עַתִּיקָא, כָּלִיל לוֹן, וְשָׁלִיט לוֹן עַל כֹּלָּא.

חַד אָרְחָא, דְּנָהִיר בְּפַלְגוּתָא דְשַׁעְרֵי דְנָפְקֵי מִמּוֹחָא, הוּא אָרְחָא, דְּנַהֲרִין בֵּיהּ צַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְּאַתֵּי. דִּכְתִיב: "וְאֹרַח

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

שערי רישא דא"א

וְכָל אִנּוּן שַׁעְרֵי - וכל אותם השערות [אגודות השער שברישא של א"א], **וְכָל אִנּוּן נִימִין** - וכל אותם הנימים [כל שער לעצמו], **מִמּוֹחָא סְתִימָאָה נָפְקִין** - ממוח הסתום יוצאים. **וְכֻלְּהוּ שְׁעִיעִין** - וכולם חלקים [רכים, ללא דין], **בְּשִׁקּוּלָא** - [ו]במשקל שווה [באורך שווה], **וְלָא אֶתְחֲזֵי קַדְלָא** - ולא נראה העורף [של א"א, מפני שהוא מכוסה ע"י ד' השער שמאחורי ראשו].

כֹּלָּא הוּא - הכל [בא"א] הוא [בחינת ימין, רחמים], **בְּגִין** - מפני **דְּהָאי עַתִּיקָא קַדִּישָׁא** - שזה העתיקא קדישא, **בְּחַד הֲוֵי** - באחדות הוא, **כֹּלָּא בְּחֵידוּ** - כולו בשמחה, **וְלָא שַׁנְיָא** - ואינו משתנה **מֵרַחֲמֵי לְעָלְמִין** - מרחמים לעולם.

בִּתְלַת עֲשַׂר מְכִילָן דְּרַחֲמִין - בשלש עשרה מידות של רחמים, **אִשְׁתְּכַח** - הוא נמצא [א"א]. **בְּגִין** - מפני, **דְּהָאי חָכְמָתָא סְתִימָאָה דְּבֵיהּ** - משום שזו החכמה הסתומה שבו, **מִתְפְּרַשׁ תְּלַת זִמְנִין** - מתחלקת שלש פעמים [בג' שמות הוי"ה], **לְאַרְבַּע אַרְבַּע** - [לארבעה חלקים, הם הד' אותיות שבכל שם. ובסה"כ הם י"ב אותיות]. **וְהוּא עַתִּיקָא** - והוא העתיק, **כָּלִיל לוֹן** - כולל אותם, **וְשָׁלִיט לוֹן עַל כֹּלָּא** - ומשליט אותם על הכל [וי"ב האותיות יחד עם העתיק, הם י"ג. והעתיק, הוא א"א, משליט את הי"ג תיקוני דִיקְנָא על כל העולמות].

ארחא חיורתא דגולגלתא דא"א

חַד אָרְחָא - דרך אחד, **דְּנָהִיר** - שמאיר **בְּפַלְגוּתָא דְשַׁעְרֵי** - באמצע השערות [של ראש א"א] **דְּנָפְקֵי מִמּוֹחָא** - שיוצאות מהמוח [הסתום], **הוּא אָרְחָא** - הוא הדרך, **דְּנַהֲרִין בֵּיהּ צַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְּאַתֵּי** - שמאירים בו הצדיקים לעולם הבא. **דִּכְתִיב** - שכתוב: **"וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ". וְעַל דָּא כְּתִיב** - ועל זה כתוב: **"אָז תִּתְעַנַּג עַל יהו"ה".**

צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ"[יג]. וְעַל דָּא כְּתִיב: "אָז תִּתְעַנַּג עַל יְהוָה" [יד]. וּמֵהָאי אָרְחָא, מִתְנַהֲרִין כָּל שְׁאַר אָרְחִין, דְּתַלְיָן בִּזְעֵיר אַנְפִּין.

הָאי עַתִּיקָא, סָבָא דְסָבִין, כִּתְרָא עִלָּאָה, לְעֵילָא. דְּמִתְעַטְּרִין בֵּיהּ, כָּל עִטְרִין. וְכִתְרִין, מִתְנַהֲרִין. וְכָל שְׁאַר בּוּצִינִין, מִנֵּיהּ מִתְלַהֲטִין וְמִתְנַהֲרִין. וְהוּא, הוּא בּוּצִינָא עִלָּאָה, טְמִירָא דְלָא אִתְיְדַע.

הָאי עַתִּיקָא, אִשְׁתְּכַח בִּתְלַת רֵישִׁין, וּכְלִילָן בְּחַד רֵישָׁא. וְהַהוּא רֵישָׁא עִלָּאָה, לְעֵילָא לְעֵילָא. וּבְגִין, דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא אִתְרְשִׁים בִּתְלַת, אוּף הָכִי כָּל שְׁאַר בּוּצִינִין דְּנַהֲרִין מִנֵּיהּ, כְּלִילָן בִּתְלַת.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

וּמֵהָאי אָרְחָא - ומזו הדרך, **מִתְנַהֲרִין כָּל שְׁאַר אָרְחִין** - מאירים כל שאר הדרכים [הם תרי"ג דרכים], **דְּתַלְיָן בִּזְעֵיר אַנְפִּין** - התלויים ב[אמצע שער הראש של] זעיר אנפין.

א"א הוא הכתר ובוצינא עילאה

הָאי עַתִּיקָא - זה העתיק [א"א], **סָבָא דְסָבִין** - זקן הזקנים [שהוא יותר מאו"א וזו"ן], **כִּתְרָא עִלָּאָה, לְעֵילָא** - הכתר העליון, למעלה. **דְּמִתְעַטְּרִין בֵּיהּ, כָּל עִטְרִין** - שמתעטרים בו כל העטרות [ז' תיקונים שבגולגולת, וי"ג שבתיקוני הדִיקְנָא וכל הנאצלים התחתונים]. **וְכִתְרִין, מִתְנַהֲרִין** - והכתרים [או"א] מאירים [ממנו]. **וְכָל שְׁאַר בּוּצִינִין** - וכל שאר הנרות [הם ז' הנרות, זו"ן], **מִנֵּיהּ מִתְלַהֲטִין וְמִתְנַהֲרִין** - ממנו מתלהטים [מצד הדין] ומאירים [מצד החסד]. **וְהוּא, הוּא בּוּצִינָא עִלָּאָה** - והוא [א"א], הוא הנר העליון, **טְמִירָא דְלָא אִתְיְדַע** - הנסתר שאינו נודע.

ע"ק, עתיקא קדישא נמצא בג', בב', והוא חד

הָאי עַתִּיקָא - זה העתיק [א"ס שהוא א"ק], **אִשְׁתְּכַח בִּתְלַת רֵישִׁין** - נמצא [ונגלה] בשלש ראשים, **וּכְלִילָן בְּחַד רֵישָׁא** - וכלולים בראש אחד [ב' ראשים דא"א, גולגולתא ומו"ס, כלולים ברישא דעתיק]. **וְהַהוּא רֵישָׁא עִלָּאָה** - ואותו הראש העליון [דעתיק], **לְעֵילָא לְעֵילָא** - [הוא] למעלה למעלה [למעלה ממו"ס ולמעלה מגולגולתא]. **וּבְגִין** - ומפני, **דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא** - שעתיקא קדישא [א"ק] **אִתְרְשִׁים בִּתְלַת** - נרשם בשלושה [ראשים אלו], **אוּף הָכִי** - גם כך **כָּל שְׁאַר בּוּצִינִין** - כל שאר הנרות [אור הספירות] **דְּנַהֲרִין מִנֵּיהּ** - המאירים ממנו, **כְּלִילָן בִּתְלַת** - כלולים בשלש [נסדרו בקבוצות של שלש: חב"ד, חג"ת, נה"י].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(יג) משלי ד, יח. וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם: **(יד)** ישעיה נח, יד. אָז תִּתְעַנַּג עַל

עוֹד, עַתִּיקָא אִתְרְשִׁים בִּתְרֵין. כְּלָלָא דְעַתִּיקָא, בִּתְרֵין הוּא. כִּתְרָא עִלָּאָה דְכָל עִלָּאִין, רֵישָׁא דְכָל רֵישֵׁי. וְהַהוּא דַהֲוֵי לְעֵילָא מִן דָּא, דְּלָא אִתְיְדַע. כָּךְ כָּל שְׁאַר בּוּצִינִין, סְתִימִין בִּתְרֵין.

עוֹד, עַתִּיקָא קַדִּישָׁא אִתְרְשִׁים וְאַסְתִּים בְּחַד. וְהוּא חַד, וְכֹלָּא הוּא חַד. כָּךְ כָּל שְׁאָר בּוּצִינִין, מִתְקַשְּׁרִין וּמִתְהַדְּרִין בְּחַד, וְאִנּוּן חַד.

מִצְחָא, דְּאִתְגְּלֵי בְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, רָצוֹן אִקְּרֵי. דְּהָא רֵישָׁא עִלָּאָה, דְּסָתִים לְעֵילָא, דְּלָא אִתְיְדַע, פָּשִׁיט חַד

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

עוֹד - [עוד הסבר], **עַתִּיקָא אִתְרְשִׁים בִּתְרֵין** - עתיקא קדישא [א"ק] נרשם בשניים. **כְּלָלָא דְעַתִּיקָא** - [כי] כללו של עתיק, **בִּתְרֵין הוּא** - הוא בשניים. **כִּתְרָא עִלָּאָה דְכָל עִלָּאִין** - [האחד, א"א שהוא] כתר עליון של כל העליונים, **רֵישָׁא דְכָל רֵישֵׁי** - [והוא] ראש לכל הראשים. **וְהַהוּא דַהֲוֵי לְעֵילָא מִן דָּא** - [והשני, רישא דעתיק] ההוא שהוא למעלה מ[א"א] זה, **דְּלָא אִתְיְדַע** - שלא נודע [רדל"א, רישא דלא אתיידע]. **כָּךְ כָּל שְׁאַר בּוּצִינִין** - כך כל שאר הנרות, **סְתִימִין בִּתְרֵין** - סתומים בשניים [הספירות שנסדרו בעיקר בשני קווים, קו החסד וקו הדין, וקו הרחמים הוא כמכריע ביניהם].

עוֹד - [עוד הסבר], **עַתִּיקָא קַדִּישָׁא** - עתיקא קדישא [א"ק] **אִתְרְשִׁים וְאַסְתִּים בְּחַד** - נרשם ונסתם באחד [רישא דעתיק, שהוא הרדל"א]. **וְהוּא חַד** - והוא אחד [פרצוף אחד דעתיק], **וְכֹלָּא הוּא חַד** - והכל הוא אחד [כל הג' ראשים הם בחינה אחת של כתר דאצילות]. **כָּךְ כָּל שְׁאָר בּוּצִינִין** - כך כל שאר הנרות [הספירות], **מִתְקַשְּׁרִין** - נקשרים [בסדר של שלוש כנ"ל] **וּמִתְהַדְּרִין בְּחַד** - וחוזרים [לבחינה] אחת, **וְאִנּוּן חַד** - והם אחד [כל הט' ספירות הם פרצוף אחד].

מצחא דא"א (רעוא דרעוין)

מִצְחָא - המצח [של א"א], **דְּאִתְגְּלֵי בְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא** - כשהוא מתגלה [מן השערות שעליו] בעתיקא קדישא, **רָצוֹן אִקְּרֵי** - [אז הוא] נקרא רצון. **דְּהָא רֵישָׁא עִלָּאָה** - שהרי הראש העליון, **דְּסָתִים לְעֵילָא** - הסתום למעלה, **דְּלָא אִתְיְדַע** - שלא

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

ה' וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ כִּי פִי ה' דִּבֵּר:

טוּרְנָא, בְּסִימָא יָאָה, דְּאִתְכְּלִיל בְּמִצְחָא. וּבְגִין, דְּהָאי רַעֲוָא דְּכָל רַעֲוִין, אִתְתְּקָן בְּמִצְחָא, וְאִתְגַּלְיָא בְּבוּסִיטָא, הָאי מִצְחָא אִקְרֵי רָצוֹן. וְכַד רָצוֹן אִתְגַּלְיָא, רַעֲוָא דְּרַעֲוִין אִשְׁתְּכַח בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין. וְכָל צְלוֹתִין דִּלְתַתָּא מִתְקַבְּלִין, וּמִתְנַהֲרִין אַנְפּוֹי דִּזְעֵיר אַנְפִּין. וְכֹלָּא, בְּרַחֲמֵי אִשְׁתְּכַח. וְכָל דִּינִין, אִתְטַמְּרָן וְאִתְכַּפְיָין.

בְּשַׁבַּתָּא, בְּשַׁעֲתָא דְצְלוֹתָא דְמִנְחָה, דְּהוּא עִדָּן דְּכָל דִּינִין מִתְעֲרִין, אִתְגַּלְיָא הָאי מִצְחָא. וְאִתְכַּפְיָן כָּל דִּינִין, וְאִשְׁתְּכָחוּ רַחֲמִין בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין. וּבְגִין כָּךְ, אִשְׁתְּכַח שַׁבָּת בְּלָא דִינָא, לָא לְעֵילָא וְלָא לְתַתָּא. וַאֲפִילוּ אֶשָּׁא דְגֵיהִנָּם, אִשְׁתְּקַע בְּאַתְרֵיהּ, וְנַיְחִין חַיָּבַיָּא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

נודע [הוא הרדל"א הנ"ל], **פָּשִׁיט** - פשט [והלביש] **חַד טוּרְנָא** - התפשטות אחת [היא הארת היסוד של עתיק], **בְּסִימָא יָאָה** - מתוקה ונאה, **דְּאִתְכְּלִיל בְּמִצְחָא** - שנכלל במצח [יסוד דעתיק נכל תחילה בדעת דמו"ס, ומשם האיר במצח דא"א]. **וּבְגִין, דְּהָאי** - ומפני שהוא [היסוד] **רַעֲוָא דְכָל רַעֲוִין** - רצון כל הרצונות, **אִתְתְּקָן בְּמִצְחָא** - נתקן במצח, **וְאִתְגַּלְיָא בְּבוּסִיטָא** - והתגלה בתואר המצח, **הָאי מִצְחָא** - [לכן] זה המצח **אִקְרֵי רָצוֹן** - נקרא רצון. **וְכַד** - וכאשר **רָצוֹן** - הרצון [הוא מצח הרצון של א"א] **אִתְגַּלְיָא** - מתגלה [מהשער שעליו], **רַעֲוָא דְרַעֲוִין** - רצון של הרצונות [עת רצון] **אִשְׁתְּכַח** - נמצא **בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין** - בכל העולמות. **וְכָל צְלוֹתִין** - וכל התפילות **דִּלְתַתָּא** - שלמטה [של ישראל] **מִתְקַבְּלִין** - מתקבלות, **וּמִתְנַהֲרִין** - ומאירים **אַנְפּוֹי דִּזְעֵיר אַנְפִּין** - פניו של זעיר אנפין [ע"י הארה שז"א מקבל ממצח א"א, והדינים שבמצח ז"א נכנעים]. **וְכֹלָּא** - והכל [כל העולמות], **בְּרַחֲמֵי אִשְׁתְּכַח** - נמצאים ברחמים. **וְכָל דִּינִין** - וכל הדינים, **אִתְטַמְּרָן וְאִתְכַּפְיָין** - מסתתרים ונכנעים.

בשבת במנחה מתגלה רעוא דרעוין

בְּשַׁבַּתָּא - בשבת, **בְּשַׁעֲתָא דְצְלוֹתָא דְמִנְחָה** - בשעת תפילת מנחה, **דְּהוּא עִדָּן** - שהוא זמן **דְּכָל דִּינִין מִתְעֲרִין** - שכל הדינים מתעוררים [בימי החול, ואינו כן בשעה זו בשבת], **אִתְגַּלְיָא** - מתגלה **הָאי מִצְחָא** - זה המצח [של א"א]. **וְאִתְכַּפְיָן כָּל דִּינִין** - ונכנעים כל הדינים, **וְאִשְׁתְּכָחוּ רַחֲמִין** - ונמצאים רחמים **בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין** - בכל העולמות. **וּבְגִין כָּךְ** - ומפני כך, **אִשְׁתְּכַח שַׁבָּת** - נמצאת שבת **בְּלָא דִינָא** - בלא דין, **לָא לְעֵילָא** - לא למעלה [בזו"ן] **וְלָא לְתַתָּא** - ולא למטה [אצל בעלי הדין שלמטה]. **וַאֲפִילוּ אֶשָּׁא דְגֵיהִנָּם** - ואפילו אש של גיהנם, **אִשְׁתְּקַע בְּאַתְרֵיהּ** - שוקעת [ונכבית] במקומה, **וְנַיְחִין חַיָּבַיָּא** - והרשעים נחים.

וְעַל דָּא, אִתּוֹסַף נִשְׁמְתָא דְּחֵדוּ בְּשַׁבַּתָּא. וּבְעֵי בַר נָשׁ, לְמֶחֱדֵי בִּתְלָת סְעוּדָתֵי דְשַׁבַּתָּא. דְּהָא, כָּל מְהֵימְנוּתָא, וְכָל כְּלָלָא דִמְהֵימְנוּתָא, בֵּיהּ אִשְׁתְּכָח. וּבְעֵי בַר נָשׁ, לְסַדְּרָא פָּתוֹרָא, וּלְמֵיכָל תְּלָת סְעוּדָתֵי דִמְהֵימְנוּתָא, וּלְמֵחֱדֵי בְּהוּ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן: אַסְהַדְנָא עָלַי, לְכָל אִלֵּין דְּהָכָא. דְּהָא מִן יוֹמָאי, לָא בַטִּילְנָא אִלֵּין תְּלָת סְעוּדָתֵי. וּבְגִינֵהוֹן, לָא אִצְטָרִיכְנָא לְתַעֲנִיתָא בְשַׁבַּתָּא. וַאֲפִילוּ בְיוֹמֵי אַחֲרִינֵי, לָא אִצְטָרִיכְנָא, כָּל שֶׁכֵּן בְּשַׁבַּתָּא. דְּמָאן דְּזָכֵי בְּהוּ, זָכֵי לִמְהֵימְנוּתָא שְׁלִימָתָא.

חַד, סְעוּדָתָא דְמַטְרוֹנִיתָא. וְחַד, סְעוּדָתָא דְמַלְכָּא קַדִּישָׁא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

שלש סעודות שבת

וְעַל דָּא - ועל זה, **אִתּוֹסַף נִשְׁמְתָא דְחֵדוּ** - נשמה של שמחה **בְשַׁבַּתָּא** - בשבת. **וּבְעֵי בַר נָשׁ** - וצריך האדם, **לְמֶחֱדֵי** - לשמוח **בִּתְלָת סְעוּדָתֵי דְשַׁבַּתָּא** - בשלש סעודות של שבת. **דְּהָא** - שהרי, **כָּל מְהֵימְנוּתָא** - כל האמונה [היא התורה], **וְכָל כְּלָלָא דִמְהֵימְנוּתָא** - וכל כללות האמונה [הם ענפי התורה], **בֵּיהּ אִשְׁתְּכָח** - בה נמצאים [בשבת]. **וּבְעֵי בַר נָשׁ** - וצריך האדם, **לְסַדְּרָא פָּתוֹרָא** - לסדר את השולחן, **וּלְמֵיכָל** - ולאכול **תְּלָת סְעוּדָתֵי דִמְהֵימְנוּתָא** - שלש סעודות של האמונה [הן הרמוזות בתורה], **וּלְמֵחֱדֵי בְּהוּ** - ולשמוח בהן.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן: אַסְהַדְנָא עָלַי - אני מעיד על עצמי, **לְכָל אִלֵּין דְּהָכָא** - לפני כל אלה [הנוכחים במעמד האדרא] שכאן. **דְּהָא מִן יוֹמָאי** - שהרי מיָמַי, **לָא בַטִּילְנָא** - לא בטלתי **אִלֵּין תְּלָת סְעוּדָתֵי** - את אלה שלש הסעודות. **וּבְגִינֵהוֹן** - ובזכותן, **לָא אִצְטָרִיכְנָא** - לא הצטרכתי **לְתַעֲנִיתָא בְשַׁבַּתָּא** - לתענית בשבת. **וַאֲפִילוּ בְיוֹמֵי אַחֲרִינֵי** - ואפילו בימים אחרים [ימי החול], **לָא אִצְטָרִיכְנָא** - לא הצטרכתי, **כָּל שֶׁכֵּן בְּשַׁבַּתָּא** - כל שכן בשבת. **דְּמָאן דְּזָכֵי בְּהוּ** - כי מי שזוכה בהן, **זָכֵי לִמְהֵימְנוּתָא שְׁלִימָתָא** - זוכה לאמונה שלימה [ונחשב כאלו קיים את כל התורה הנקראת אמונה].

חַד - אחת [הסעודה הראשונה של ערב שבת], **סְעוּדָתָא דְמַטְרוֹנִיתָא** - היא סעודת המלכה [המלכות]. **וְחַד** - ואחת [הסעודה השנייה בשחרית], **סְעוּדָתָא דְמַלְכָּא**

וְחַד, סְעוּדָתָא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, סְתִימָא דְכָל סְתִימִין. וּבְהַהוּא עָלְמָא, יִזְכֵּי בְהוּ לְאִלֵּין.

הָאי רָצוֹן, כַּד אִתְגַּלְיָא, כָּל דִּינִין אִתְכַּפְיָן מִשּׁוּלְשְׁלֵיהוֹן.

תִּקּוּנָא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, אִתְתְּקָן בְּתִקּוּנָא חַד, כְּלָלָא דְכָל תִּקּוּנִין. וְהִיא חָכְמָה עִלָּאָה, סְתִימָאָה, כְּלָלָא דְכָל שְׁאַר. וְהָאי, אִקְרֵי עֵדֶן עִלָּאָה סְתִימָאָה, וְהוּא מוֹחָא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא. וְהָאי מוֹחָא, אִתְפַּשָּׁט לְכָל עֵיבָר. מִנֵּיהּ אִתְפַּשָּׁט, עֵדֶן אַחֲרָא. וּמֵהָאי עֵדֶן, אִתְגְּלַף.

דף רפ"ט ע"א וְהַהוּא ☆ רֵישָׁא סְתִימָא, דִּבְרֵישָׁא דְעַתִּיקָא דְלָא אִתְיְדַע, כַּד

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

קַדִּישָׁא - היא סעודת המלך הקדוש [ז"א]. **וְחַד** - ואחת [היא הסעודה השלישית במנחה], **סְעוּדָתָא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא** - היא סעודת עתיקא קדישא [א"א], **סְתִימָא דְכָל סְתִימִין** - [והוא] סתום של כל הסתומים. **וּבְהַהוּא עָלְמָא** - ובעולם ההוא [עולם העליון], **יִזְכֵּי בְהוּ לְאִלֵּין** - יזכה בהן לאלו [לשפע היורד מאורות אלו הבחינות העליונות הנרמזות בסעודות].

בגילוי מצח א"א נכפין כל הדינים

הָאי רָצוֹן - זה הרצון [מצח הרצון של א"א], **כַּד אִתְגַּלְיָא** - כאשר הוא מתגלה, **כָּל דִּינִין אִתְכַּפְיָן** - כל הדינים נכנעים **מִשּׁוּלְשְׁלֵיהוֹן** - מהיותם קשורים כמו בשלשלאות.

תִּקּוּנָא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא - התיקון של עתיקא קדישא, **אִתְתְּקָן בְּתִקּוּנָא חַד** - נתקן בתיקון אחד, **כְּלָלָא דְכָל תִּקּוּנִין** - שהוא כולל את כל התיקונים. **וְהִיא חָכְמָה עִלָּאָה, סְתִימָאָה** - והיא חכמה עליונה, סתומה, **כְּלָלָא דְכָל שְׁאַר** - כוללת לכל השאר [החכמות שלמטה ממנה]. **וְהָאי** - וזה [החכמה הסתומה, היא מוחא סתימאה], **אִקְרֵי עֵדֶן עִלָּאָה סְתִימָאָה** - נקרא עדן העליון הסתום, **וְהוּא מוֹחָא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא** - והוא המוח של עתיקא קדישא [רק הוא החכמה הוא המוח של א"א, כי בחינת הבינה ירדה לגרון]. **וְהָאי מוֹחָא** - וזה [השפעת] המוח, **אִתְפַּשָּׁט לְכָל עֵיבָר** - מתפשט לכל צד [בפרצופים]. **מִנֵּיהּ אִתְפַּשָּׁט** - ממנו מתפשט, **עֵדֶן אַחֲרָא** - עדן אחר [שהוא מתפשט דרך המזלות לאו"א עילאין הנקראים עדן התחתון]. **וּמֵהָאי עֵדֶן, אִתְגְּלַף** - ומזה העדן [עדן העליון, מוחא סתימאה] נחקק [העדן התחתון של או"א].

וְהַהוּא ☆ **רֵישָׁא סְתִימָא** -וההוא הראש הסתום [רדל"א דעתיק], **דִּבְרֵישָׁא דְעַתִּיקָא דְלָא אִתְיְדַע** - ה[מתלבש] בראש של עתיק [א"א] שלא נודע [מה מתלבש בתוכו], **כַּד**

פְּשִׁיט חַד טוּרְנָא, דְּהֲוָה מִתְתַּקֵּן לְאִתְנַהֲרָא, בָּטַשׁ בְּהָאי מוֹחָא, וְאִתְגְּלַף. וְאִתְנְהִיר בְּכַמָּה נְהוֹרִין, וְאַפִּיק, וְאַרְשִׁים, כְּבוּצִיטָא דָא בְּהָאי מִצְחָא. וְאִתְרְשִׁים בֵּיהּ, חַד נְהוֹרָא, דְּאִקְּרֵי רָצוֹן. וְהָאי רָצוֹן, אִתְפַּשָּׁט לְתַתָּא בְּדִקְנָא, עַד הַהוּא אֲתַר דְּמִתְיַשְׁבָא בְּדִקְנָא. וְאִקְּרֵי חֶסֶד עִלָּאָה, וְדָא אִיהוּ "נוֹצֵר חֶסֶד". וּבְהָאי רָצוֹן, כַּד אִתְגַּלְיָא, מִסְתַּכְּלִין מָארֵי דְּדִינָא, וּמִתְכַּפְּיָן.

עֵינוֹי, דְּרֵישָׁא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, תְּרֵין כְּחַד שְׁקִילָן. דְּאַשְׁגְּחִין תְּדִירָא, וְלָא נָאִים. דִּכְתִיב: "לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

פְּשִׁיט - כאשר פשט [והלביש] **חַד טוּרְנָא** - התפשטות אחת [היא הארת היסוד של עתיק], **דְּהֲוָה מִתְתַּקֵּן לְאִתְנַהֲרָא** - שהיה [היסוד של עתיק] מתוקן לקבל הארה [מחסד דעתיק המלובש בגולגולת א"א], **בָּטַשׁ** - הכה [היסוד דעתיק] **בְּהָאי מוֹחָא, וְאִתְגְּלַף** - בזה המוח [מוחא סתימאה דא"א], ונחקק [המו"ס להיות בית קיבול ליסוד דעתיק]. **וְאִתְנְהִיר בְּכַמָּה נְהוֹרִין** - והאיר [המו"ס] בהרבה הארות, **וְאַפִּיק** - ו[אז] הוציא [עתיק], **וְאַרְשִׁים** - ורשם [את הארת היסוד שלו], **כְּבוּצִיטָא דָא** - כתואר זה [כמו שנחקק במו"ס] **בְּהָאי מִצְחָא** - בזה המצח [של א"א]. **וְאִתְרְשִׁים בֵּיהּ, חַד נְהוֹרָא** - ונהיה רשום בו [במצח] אור אחד [של היסוד של עתיק], **דְּאִקְּרֵי רָצוֹן** - שנקרא רצון. **וְהָאי רָצוֹן** - וזה הרצון [היסוד של עתיק], **אִתְפַּשָּׁט לְתַתָּא בְּדִקְנָא** - התפשט למטה בזקן [של א"א], **עַד הַהוּא אֲתַר דְּמִתְיַשְׁבָא בְּדִקְנָא** - עד אותו המקום שהתיישב [היסוד דעתיק] בזקן. **וְאִקְּרֵי חֶסֶד עִלָּאָה** - ונקרא [היסוד דעתיק עם החסד דעתיק] חסד עליון, **וְדָא אִיהוּ "נוֹצֵר חֶסֶד"** - וזה [היסוד דעתיק עם החסד דעתיק] הוא [הנקרא בכתוב של י"ג מידות] נוצר חסד [התיקון השמיני מי"ג תיקוני הדִיקְנָא]. **וּבְהָאי רָצוֹן** - ובזה הרצון [יסוד דעתיק], **כַּד אִתְגַּלְיָא** - כאשר הוא מתגלה [במצח א"א], **מִסְתַּכְּלִין מָארֵי דְּדִינָא** - מסתכלים בעלי הדין, **וּמִתְכַּפְּיָן** - ונכנעים.

עיני א"א

עֵינוֹי - [שתי] העינים, **דְּרֵישָׁא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא** - שבראש של עתיקא קדישא [א"א], **תְּרֵין כְּחַד שְׁקִילָן** - שתיהן נחשבות אחת [בחינה אחת שווה של רחמים]. **דְּאַשְׁגְּחִין תְּדִירָא** - אשר משגיחות תמיד, **וְלָא נָאִים** - ו[א"א] לא ישן. **דִּכְתִיב** - שכתוב: **"לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל"**, **יִשְׂרָאֵל קַדִּישָׁא** - ישראל הקדוש [הוא ז"א, שא"א

יִשְׂרָאֵל"[טו], יִשְׂרָאֵל קַדִּישָׁא. בְּגִין כָּךְ, לָא אִית לֵיהּ גְּבִינִין עַל עֵינָא, וְלָא כְּסוּתָא.

הַהוּא מוֹחָא, אִתְגְּלִיף, וְנָהִיר בִּתְלַת חִוָּרִין דְּעֵינָא. בְּחִוָּרָא חֲדָא, מִתְסַחְיָן עַיְנִין דְּזְעֵיר אַנְפִּין. דִּכְתִיב: "רוֹחֲצוֹת בֶּחָלָב"[טז], דְּהוּא חִוָּרָא קַדְמָאָה. וּשְׁאַר חִוָּרִין, אַסְחְיָן, וְנַהֲרִין לִשְׁאַר בּוֹצִינִין.

מוֹחָא, אִקְּרֵי נְבִיעָא דְּבִרְכָתָא. נְבִיעָא, דְּכָל בִּרְכָאן מִנֵּיהּ אִשְׁתְּכָחוּ. וּבְגִין, דְּהָאי מוֹחָא לָהִיט בִּתְלַת חִוָּרִין דְּעֵינָא. בְּעֵינָא, תָּלֵי בֵיהּ בִּרְכָתָא. דִּכְתִיב: "טוֹב עַיִן הוּא יְבוֹרָךְ"[יז]. דְּהָא, בְּמוֹחָא תַלְיָן חִוָּרֵי דְּעֵינָא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

שומר עליו תמיד]. **בְּגִין כָּךְ** - מפני כך, **לָא אִית לֵיהּ** - אין לו **גְּבִינִין עַל עֵינָא** - גבות על העיניים, **וְלָא כְּסוּתָא** - ולא כיסוי [של עפעפיים].

הַהוּא מוֹחָא - המוח ההוא [מוחא סתימאה], **אִתְגְּלִיף** - נחקק [לג׳ חלקי חב״ד שלו], **וְנָהִיר** - והאיר **בִּתְלַת חִוָּרִין דְּעֵינָא** - בשלושה גווני לבן שבעין. **בְּחִוָּרָא חֲדָא** - בלובן אחד, **מִתְסַחְיָן** - רוחצים [ומאירים בעצמם] **עַיְנִין דְּזְעֵיר אַנְפִּין** - העיניים של זעיר אנפין. **דִּכְתִיב** - שכתוב: **"רוֹחֲצוֹת בֶּחָלָב"**, **דְּהוּא חִוָּרָא קַדְמָאָה** - שהוא הלובן הראשון. **וּשְׁאַר חִוָּרִין** - ושאר גווני הלבן, **אַסְחְיָן** - רוחצים, **וְנַהֲרִין** - ומאירים **לִשְׁאַר בּוֹצִינִין** - לשאר הנרות [לשאר הספירות של ז״א].

מוֹחָא - המוח [מוחא סתימאה של א״א], **אִקְּרֵי נְבִיעָא דְּבִרְכָתָא** - נקרא המבוע [מקור הנביעה] של הברכות. **נְבִיעָא, דְּכָל בִּרְכָאן מִנֵּיהּ אִשְׁתְּכָחוּ** - המבוע שכל הברכות ממנו נמצאות. **וּבְגִין, דְּהָאי מוֹחָא** - ומפני שזה המוח **לָהִיט** - מאיר **בִּתְלַת חִוָּרִין דְּעֵינָא** - בשלושה גווני הלבן שבעין. **בְּעֵינָא, תָּלֵי בֵיהּ בִּרְכָתָא** - בעין, תלויה בה הברכה. **דִּכְתִיב** - שכתוב: **"טוֹב עַיִן הוּא יְבוֹרָךְ"**. **דְּהָא, בְּמוֹחָא** - שהרי במוח **תַלְיָן חִוָּרֵי דְּעֵינָא** - גווני הלובן שבעין.

מקור הפסוקים ודברי חז״ל

(טו) תהלים קכא, ד. הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: **(טז)** שיר השירים ה, יב. עֵינָיו כְּיוֹנִים עַל אֲפִיקֵי מָיִם רֹחֲצוֹת בֶּחָלָב יֹשְׁבוֹת עַל מִלֵּאת: **(יז)** משלי כב, ט. טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ כִּי נָתַן מִלַּחְמוֹ לַדָּל:

הָאי עֵינָא, כַּד אַשְׁגַּח בִּזְעֵיר אַנְפִּין, בִּזְעֵיר אַנְפִּין כֻּלְּהוּ בְּחֵידוּ. עֵינָא דָא, הוּא כֹּלָּא יְמִינָא, לֵית בָּהּ שְׂמָאלָא. עַיְינִין דִּלְתַתָּא, יְמִינָא וּשְׂמָאלָא. תְּרֵי, בִּתְרֵי גַוְנִין.

בִּצְנִיעוּתָא דְּסִפְרָא, אוֹלִיפְנָא, דְּהָא יו"ד עִלָּאָה, יו"ד תַּתָּאָה. ה"א עִלָּאָה, ה"א תַּתָּאָה. וא"ו עִלָּאָה, וא"ו תַּתָּאָה. כָּל אִנּוּן עִלָּאִין, בַּעַתִּיקָא תַלְיָן. תַּתָּאִין, בִּזְעֵיר אַנְפִּין אִנּוּן. לָאו תַּלְיָן, אֶלָּא אִנּוּן מַמָּשׁ. וּבְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא תַלְיָן, דְּהָא שְׁמָא דְעַתִּיקָא אִתְכַּסְיָא מִכֹּלָּא, וְלָא אִשְׁתְּכַח. אֲבָל אִלֵּין אַתְוָן, דְּתַלְיָן בַּעַתִּיקָא, בְּגִין דְּיִתְקַיְּמוּן אִנּוּן דִּלְתַתָּא. דְּאִי לָאו הָכִי, לָא יִתְקַיְּמוּן.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

הָאי עֵינָא - זו העין [של א"א], **כַּד אַשְׁגַּח בִּזְעֵיר אַנְפִּין** - כשהיא משגיחה [ומאירה] בזעיר אנפין, **בִּזְעֵיר אַנְפִּין כֻּלְּהוּ** - הפנים [של הפרצופים בעולמות בי"ע] כולם **בְּחֵידוּ** - בשמחה. **עֵינָא דָא** - זו העין, **הוּא כֹּלָּא יְמִינָא** - היא כולה ימין [שתי עיניו של א"א הנחשבות כאחת, נחשבות כבחינת צד ימין, של רחמים], **לֵית בָּהּ שְׂמָאלָא** - [כי] אין בו [בא"א בחינת] שמאל. **עַיְינִין דִּלְתַתָּא** - [אבל] עיניים שלמטה [של ז"א], **יְמִינָא וּשְׂמָאלָא** - [יש בהן] ימין ושמאל. **תְּרֵי, בִּתְרֵי גַוְנִין** - שתי העיניים, בשני גוונים [בשתי בחינות, ימין של רחמים ושמאל של דין].

בִּצְנִיעוּתָא דְּסִפְרָא, אוֹלִיפְנָא - בספרא דצניעותא למדנו, **דְּהָא** - שהנה [יש] **יו"ד עִלָּאָה, יו"ד תַּתָּאָה** - יו"ד עליונה, יו"ד תחתונה. **ה"א עִלָּאָה, ה"א תַּתָּאָה** - ה"א עליונה, ה"א תחתונה. **וא"ו עִלָּאָה, וא"ו תַּתָּאָה** - וא"ו עליונה, וא"ו תחתונה. **כָּל אִנּוּן עִלָּאִין** - כל אלה [בחינות האותיות יה"ו] העליונות, **בַּעַתִּיקָא תַלְיָן** - בעתיק תלויות [יה"ו של חב"ד, שהן במוחא סתימאה דא"א]. **תַּתָּאִין** - [וכל אלה בחינות האותיות יה"ו] התחתונות, **בִּזְעֵיר אַנְפִּין אִנּוּן** - בזעיר אנפין הן [יה"ו של חב"ד, שהן במוחין של ז"א]. **לָאו תַּלְיָן** - [ואלה אותיות יה"ו התחתונות שבז"א] אינן תלויות, **אֶלָּא אִנּוּן מַמָּשׁ** - אלא הן ממש [עיקר התגלותן בז"א]. **וּבְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא תַלְיָן** - ובעתיקא קדישא תלויות [שבא"א הן תלויות, כי שם הוא שורשן בלבד], **דְּהָא שְׁמָא דְעַתִּיקָא** - שהרי השם של עתיק **אִתְכַּסְיָא מִכֹּלָּא** - מכוסה מהכל [ששם א"א מכוסה], **וְלָא אִשְׁתְּכַח** - ולא נמצא [ולא נזכר בתורה, רק פעם אחת]. **אֲבָל אִלֵּין אַתְוָן** - אבל אלו האותיות [יה"ו העליונות], **דְּתַלְיָן בַּעַתִּיקָא** - שתלויות בעתיק, **בְּגִין דְּיִתְקַיְּמוּן** - בכדי שיתקיימו **אִנּוּן דִּלְתַתָּא** - אלו [האותיות יה"ו] שלמטה [בז"א]. **דְּאִי לָאו הָכִי** - שאם לא כן, **לָא יִתְקַיְּמוּן** - לא יתקיימו.

וּבְגִין כָּךְ, שְׁמָא קַדִּישָׁא, סָתִים וְגַלְיָא. הַהוּא דְסָתִים, לָקֳבְלֵיהּ דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, סְתִימָא דְכֹלָּא. וְהַהוּא דְאִתְגַּלְיָא, בִּזְעֵיר אַנְפִּין. וּבְגִין כָּךְ, כָּל בִּרְכָאן, בַּעְיָן סָתִים וְגַלְיָא. אִלֵּין אַתְוָן סְתִימָן, דְתַלְיָן בְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא. אֲמַאי תַּלְיָן? תַּלְיָא יו"ד, לְקַיְמָא יו"ד דִלְתַתָּא.

חוֹטָמָא. בְּהָאי חוֹטָמָא, בְּנוּקְבָא דְפַרְדַּשְׁקָא דְבֵיהּ, נָשִׁיב רוּחָא דְחַיֵּי לִזְעֵיר אַנְפִּין. וּבְהָאי חוֹטָמָא, בְּנוּקְבָא דְפַרְדַּשְׁקָא, תַּלְיָא ה"א, לְקַיְמָא ה"א אַחֲרָא דִלְתַתָּא. וְדָא רוּחָא, נָפִיק מִמּוֹחָא סְתִימָאָה, וְאִקְרֵי רוּחָא דְחַיֵּי. וּבְהָאי רוּחָא, זְמִינִין

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

וּבְגִין כָּךְ - ועל כן [ומשום ששורש המוחין של ז"א הוא בא"א], **שְׁמָא קַדִּישָׁא** - השם הקדוש [הוי"ה], **סָתִים וְגַלְיָא** - סתום וגלוי. **הַהוּא דְסָתִים** - זה שהוא סתום, **לָקֳבְלֵיהּ דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא** - [הוא] כנגד העתיקא קדישא, **סְתִימָא דְכֹלָּא** - [שהוא] סתום ונעלם מהכל. **וְהַהוּא דְאִתְגַּלְיָא** - וזה שהוא גלוי, **בִּזְעֵיר אַנְפִּין** - [הוא] בזעיר אנפין. **וּבְגִין כָּךְ** - ועל כן, **כָּל בִּרְכָאן** - כל הברכות, **בַּעְיָן סָתִים וְגַלְיָא** - צריכות [להיאמר בנוסח] סתום וגלוי [ברוך אתה – גלוי, כנגד ז"א. אשר קדשנו – נסתר – כנגד א"א]. **אִלֵּין אַתְוָן סְתִימָן** - [שהרי] אלה האותיות [יה"ו] הסתומות, **דְתַלְיָן בְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא** - שתלויות בעתיקא קדישא [א"א]. **אֲמַאי תַּלְיָן למה תלויות** [שיצטרך להיות שורשן בא"א]? **תַּלְיָא יו"ד** - תלה יו"ד [שיהיה שורשה בא"א], **לְקַיְמָא יו"ד דִלְתַתָּא** - כדי לקיים יו"ד שלמטה [בז"א. וכן הוא בשאר אותיות ה"א, וא"ו, שורשן בא"א כדי לקיימן בז"א].

חוטם דא"א

חוֹטָמָא. - החוטם [בא"א] **בְּהָאי חוֹטָמָא** - בזה החוטם, **בְּנוּקְבָא דְפַרְדַּשְׁקָא דְבֵיהּ** - בנקב הצינור החלול שבו [זה שבצד ימין], **נָשִׁיב** - נושב **רוּחָא דְחַיֵּי** - רוח חיים **לִזְעֵיר אַנְפִּין** - לזעיר אנפין. **וּבְהָאי חוֹטָמָא** - ובזה החוטם, **בְּנוּקְבָא דְפַרְדַּשְׁקָא** - בנקב הצינור החלול [בצד שמאל], **תַּלְיָא ה"א** - תלויה ה"א [היא אות ה"א אחרונה שבשם הוי"ה, שהיא בחינת המלכות של עתיק], **לְקַיְמָא ה"א אַחֲרָא דִלְתַתָּא** - [כדי] לקיים ה"א אחרת שלמטה [לקיים את אות ה"א שהיא בחינת מלכות של ז"א]. **וְדָא רוּחָא** - וזו הרוח, **נָפִיק מִמּוֹחָא סְתִימָאָה** - יוצאת ממוחא סתימאה של א"א, **וְאִקְרֵי רוּחָא דְחַיֵּי** - ונקרא רוח החיים [כנ"ל]. **וּבְהָאי רוּחָא** - ובזו הרוח [שבנקב שמאל], **זְמִינִין** - עתידים [ישראל] **לְמִנְדַּע חָכְמְתָא** - לדעת את החכמה [שבתורה], **בִּזְמִנָּא**

לְמִנְדַּע חָכְמְתָא, בְּזִמְנָא דְמַלְכָּא מְשִׁיחָא. דִּכְתִּיב: "וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְהוָה רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה"[יח].

הָאי חוֹטָמָא, חַיִּין מִכָּל סִטְרִין, חֵידוּ שְׁלֵימָא, נַחַת רוּחַ, אַסְוָותָא. בְּחוֹטָמָא דִזְעֵיר אַנְפִּין, כְּתִיב: "עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ"[יט]. וְהָכָא כְּתִיב: "וּתְהִלָּתִי אֶחֱטָם לָךְ"[כ].

וּבְסִפְרָא דְאַגַּדְתָּא דְבֵי רַב יֵיבָא סָבָא, אוֹקִים, ה"א בְּפוּמָא. וְהָכָא, לָא מִתְקַיְּמָא הָכִי, וְלָא אִצְטָרְפָא. וְאַף עַל גַּב, דִּבְחַד סַלְקָא. אֶלָּא, בְהֵ"א, דִּינָא תַלְיָא. וְדִינָא, בְּחוֹטָמָא תַלְיָא. דִּכְתִּיב: "עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ". וְאִי תִימָא, הָא כְּתִיב: "וְאֵשׁ מִפִּיו תֹּאכֵל". עִקָּרָא דְרוּגְזָא. בְּחוֹטָמָא תַלְיָא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

דְמַלְכָּא מְשִׁיחָא - בזמן של מלך המשיח. **דִּכְתִּיב** - שכתוב: **"וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יהו'ה רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה"**.

הָאי חוֹטָמָא - זה החוטם, **חַיִּין מִכָּל סִטְרִין** - [הוא משפיע] חיים מכל הצדדים [משני נקביו, הימין והשמאל], **חֵידוּ שְׁלֵימָא** - [והוא משפיע] שמחה שלימה, **נַחַת רוּחַ** - נחת רוח, **אַסְוָותָא** - רפואה. **בְּחוֹטָמָא דִזְעֵיר אַנְפִּין** - בחוטם של זעיר אנפין, **כְּתִיב** - כתוב: **"עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ"**. **וְהָכָא כְּתִיב** - וכאן [בחוטם של א"א] כתוב: **"וּתְהִלָּתִי אֶחֱטָם לָךְ"**.

וּבְסִפְרָא דְאַגַּדְתָּא - ובספר האגדה **דְבֵי רַב יֵיבָא סָבָא** - של בית מדרשו של רב ייבא סבא, **אוֹקִים** - העמיד, **ה"א בְּפוּמָא** - [כי אות] ה"א [של המלכות דעתיק מתלבשת] בפה [של א"א]. **וְהָכָא, לָא מִתְקַיְּמָא הָכִי** - וכאן לא מתקיים כך [כי לעיל מבואר, כי אות ה"א של מלכות דעתיק מתלבשת בנקב השמאלי של חוטם א"א], **וְלָא אִצְטָרְפָא** - ולא מצטרפת [שדעת ספרא דאגדתא אפילו לא מצטרפת למה שלמדנו כאן]. **וְאַף עַל גַּב** - ואף על פי, **דִּבְחַד** - שב[כוונה] אחת [דעת ספרא דאגדתא] **סַלְקָא** - עולה [עם הנלמד כאן, כי אכן הגבורות מתפשטות גם בחוטם וגם בפה]. **אֶלָּא, בְהֵ"א** - אלא ב[אות] ה"א, **דִּינָא תַלְיָא** - הדין תלוי. **וְדִינָא, בְּחוֹטָמָא תַלְיָא** - והדין, בחוטם תלוי. **דִּכְתִּיב** - שכתוב: **"עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ"**. **וְאִי תִימָא** - ואם תאמר, **הָא כְּתִיב** - הרי כתוב: **"וְאֵשׁ מִפִּיו תֹּאכֵל"**. **עִקָּרָא דְרוּגְזָא** - עיקר הרוגז. **בְּחוֹטָמָא תַלְיָא** - בחוטם תלוי [כי עיקר הדין יורד מגבורות שבדעת, ודרך החוטם הוא מתפשט אל הפה].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(יח) ישעיה יא, ב. וְנָחָה עָלָיו רוּחַ ה' רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת ה': **(יט)** שמואל ב כב, ט. עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ וְאֵשׁ מִפִּיו תֹּאכֵל גֶּחָלִים בָּעֲרוּ מִמֶּנּוּ: **(כ)** ישעיה מח, ט. לְמַעַן שְׁמִי אַאֲרִיךְ אַפִּי וּתְהִלָּתִי אֶחֱטָם לָךְ לְבִלְתִּי הַכְרִיתֶךָ:

כָּל תִּקּוּנִין דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, בְּמוֹחָא שָׁקִיט וְסָתִים מִתְתַּקְּנָן. וְכָל תִּקּוּנִין דִּזְעֵיר אַנְפִּין, בְּחָכְמָה תַּתָּאָה מִתְתַּקְּנָן. דִּכְתִיב: "כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ"[כא]. וְה"א, כְּלָלָא דְכֹלָּא וַדָּאי. מַה בֵּין ה"א לְה"א? ה"א דְהָכָא, דִּינָא אִתְעָר מִנָּהּ. וּדְהָכָא, רַחֲמֵי גוֹ רַחֲמֵי.

בְּדִקְנָא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, תַּלְיָא כָּל יְקִירוּ דְכֹלָּא. מַזָּלָא דְכֹלָּא, אִקְּרֵי. מֵהָאי דִקְנָא, מִמַּזָּלָא יַקִּירָא דְכָל יַקִּירִין, מָזְלֵי עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי. כֻּלְּהוּ, מַשְׁגִּיחִין לְהַהוּא מַזָּלָא. בְּהָאי

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

כָּל תִּקּוּנִין - כל התיקונים **דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא** - שבעתיקא קדישא [א"א], **בְּמוֹחָא שָׁקִיט וְסָתִים** - במוח שקט וסתום [מוחא סתימאה, שהגבורות בו שוקטות ונעלמות] **מִתְתַּקְּנָן** - הם נתקנים. **וְכָל תִּקּוּנִין דִּזְעֵיר אַנְפִּין** - וכל התיקונים שבזעיר אנפין, **בְּחָכְמָה תַּתָּאָה מִתְתַּקְּנָן** - בחכמה תחתונה נתקנים. **דִּכְתִיב** - שכתוב: "**כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ**". **וְה"א** - ו[אות] ה"א [המלכות], **כְּלָלָא דְכֹלָּא וַדָּאי** - [היא] כלל של הכל בודאי [היא מקבלת וע"כ היא כוללת את כל ההשפעות הבאות מט"ס שעליה]. **מַה בֵּין ה"א לְה"א** - מה [ההבדל] בין ה"א [של המלכות התחתונה] לה"א [של עתיק]? **ה"א דְהָכָא** - ה"א שכאן [התחתונה, של המלכות], **דִּינָא אִתְעָר מִנָּהּ** - הדין מתעורר ממנה. **וּדְהָכָא** - ו[אות ה"א] שכאן [של מלכות דעתיק], **רַחֲמֵי גוֹ רַחֲמֵי** - רחמים תוך רחמים [היא מליאה רחמים גמורים].

תרין מזלין, הם תיקוני שמיני ושלשה-עשר מי"ג תיקוני דיקנא דא"א, שהם נותנים מוחין לאו"א

בְּדִקְנָא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא - בזקן של העתיקא קדישא [א"א], **תַּלְיָא כָּל יְקִירוּ** - תלוי כל הכבוד **דְכֹלָּא** - של הכל [כל הפרצופים]. **מַזָּלָא דְכֹלָּא, אִקְּרֵי** - מזל של הכל, נקרא [כך הזקן של א"א. מזל, יובן מלשון נזילה והשפעה]. **מֵהָאי דִקְנָא** - מהזקן הזה [של א"א], **מִמַּזָּלָא יַקִּירָא דְכָל יַקִּירִין** - מהמזל היקר מכל היקרים [לא מכל הדִיקְנָא, אלא דווקא משני המזלות שבו, מזל השמיני ומזל השלוש-עשרה הנרמזים במידות שבכתוב 'נוצר' 'ונקה', שהם המשפיעים את המוחין, וע"כ הם יקרים מכל הפרצופים], **מָזְלֵי** - נוזלים ונמשכים [המוחין] **עִלָּאֵי** - עליונים [לאו"א] **וְתַתָּאֵי** - ותחתונים [לזו"ן]. **כֻּלְּהוּ, מַשְׁגִּיחִין** - כולם מסתכלים **לְהַהוּא מַזָּלָא** - למזל ההוא [לשני המזלות הללו כדי לקבל מהם את המוחין]. **בְּהָאי מַזָּלָא, תַּלְיָא חַיֵּי דְכֹלָּא** - במזל הזה, תלויים החיים של הכל, **מְזוֹנֵי דְכֹלָּא** - [ו]המזונות של הכל. **בְּהָאי מַזָּלָא, תַּלְיָן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא** - במזל הזה,

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(כא) תהלים קד, כד. מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ:

מַזָּלָא, תַּלְיָא חַיֵּי דְכֹלָּא, מְזוֹנֵי דְכֹלָּא. בְּהָאי מַזָּלָא, תַּלְיָן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, גִּשְׁמִין דְּרַעֲוָא. בְּהָאי מַזָּלָא, אַשְׁגָּחוּתָא דְכֹלָּא. בְּהָאי מַזָּלָא, תַּלְיָן כָּל חֵילִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין.

דף רפ"ט ע"ב ☆ תְּלַת עֲשַׂר נְבִיעִין, דְּמִשְׁחָא דְּרִבּוּתָא טָבָא, תַּלְיָן בְּדִקְנָא, דְּמַזָּלָא יַקִּירָא דָא. וְכֻלְּהוּ, נָפְקִין לִזְעֵיר אַנְפִּין. לָא תִּימָא, כֻּלְּהוּ, אֶלָּא תִּשְׁעָה מִנַּיְהוּ מִשְׁתַּכְחָן בִּזְעֵיר אַנְפִּין, לְאַכְפָּיָא דִינִין.

וְכַד הָאי מַזָּלָא, תַּלְיָא בְּשִׁקּוּלָא עַד טַבּוּרָא, כָּל קִדּוּשֵׁי קִדּוּשִׁין דְּקוּדְשָׁא, בֵּיהּ תַּלְיָן. בְּהָאי מַזָּלָא, פָּשִׁיט פְּשִׁיטוּתָא דְּקוּטְרָא עִלָּאָה. הַהוּא רֵישָׁא דְכָל רֵישִׁין, דְּלָא אִתְיְדַע, וְלָא אִשְׁתְּמוֹדַע, וְלָא יָדְעִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין. בְּגִין כָּךְ, כֹּלָּא, בְּהָאי מַזָּלָא תַּלְיָא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

תלויים שמים וארץ, **גִּשְׁמִין דְּרַעֲוָא** - [ו]גשמי רצון. **בְּהָאי מַזָּלָא, אַשְׁגָּחוּתָא דְכֹלָּא** - במזל הזה, השגחת הכל. **בְּהָאי מַזָּלָא, תַּלְיָן כָּל חֵילִין** - במזל הזה, תלויים כל הצבאות **עִלָּאִין וְתַתָּאִין** - העליונים והתחתונים.

☆ **תְּלַת עֲשַׂר נְבִיעִין** - שלשה עשר צינורות חלולים שנובעים בתוכם [י"ג התיקונים שבשערות הדִיקְנָא של א"א], **דְּמִשְׁחָא דְּרִבּוּתָא טָבָא** - של שמן חשוב וטוב, **תַּלְיָן בְּדִקְנָא** - תלויים בזקן, **דְּמַזָּלָא יַקִּירָא דָא** - [שהוא] המזל היקר הזה. **וְכֻלְּהוּ, נָפְקִין** - וכולם יוצאים **לִזְעֵיר אַנְפִּין** - לזעיר אנפין [לפעמים]. **לָא תִּימָא, כֻּלְּהוּ** - אל תאמר, כולם [כל הי"ג תיקוני הדִיקְנָא דא"א, מאירים תמיד בז"א], **אֶלָּא תִּשְׁעָה מִנַּיְהוּ** - אלא תשעה מהם **מִשְׁתַּכְחָן בִּזְעֵיר אַנְפִּין** - נמצאים בזעיר אנפין [תשעה מי"ג תיקוני דִיקְנָא דא"א, מאירים תמיד בז"א], **לְאַכְפָּיָא דִינִין** - [כדי] להכניע את הדינים.

וְכַד הָאי מַזָּלָא - וכאשר זה המזל [שני המזלות הנ"ל, נוצר ונקה], **תַּלְיָא** - תלויים **בְּשִׁקּוּלָא** - במשקל שווה **עַד טַבּוּרָא** - עד הטבור [טבורא דלבא דא"א], **כָּל קִדּוּשֵׁי קִדּוּשִׁין** - כל קדש הקודשים [מוחין דאו"א] **דְּקוּדְשָׁא** - [וגם] של הקודש [מוחין דזו"ן], **בֵּיהּ תַּלְיָן בו [במזל הזה]** תלויים. **בְּהָאי מַזָּלָא** - בזה המזל, **פָּשִׁיט** - התפשט [השתלשל והאיר] **פְּשִׁיטוּתָא דְּקוּטְרָא עִלָּאָה** - התפשטות של הקשר העליון [היסוד דעתיק והחסד שבו, שהם קשורים יחד, והם התפשטו והאירו בשני המזלות נוצר ונקה]. **הַהוּא רֵישָׁא דְכָל רֵישִׁין** - אותו הראש של כל הראשים [כל ההתפשטות באה מכוח עתיק, שהוא הראש למעלה מתלת ראשין הנ"ל], **דְּלָא אִתְיְדַע** - שהוא [עתיק] איננו ידוע [לעצמו], **וְלָא אִשְׁתְּמוֹדַע** - ולא נודע [לא"א], **וְלָא יָדְעִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין** - ולא יודעים עליונים [או"א], ותחתונים [זו"ן]. **בְּגִין כָּךְ** - מפני כך, **כֹּלָּא** - הכל [כל ענייני העולם], **בְּהָאי מַזָּלָא תַּלְיָא** - בזה המזל תלוי.

בְּדִקְנָא דָא, תְּלַת רֵישִׁין דַּאֲמֵינָא, מִתְפַּשְּׁטָן. וְכֻלְּהוּ, מִתְחַבְּרָן בְּהָאי מַזָּלָא, וּמִשְׁתַּכְחִין בֵּיהּ. וּבְגִין כָּךְ, כָּל יְקִירוּ דְיַקִּירוּתָא, בְּהָאי מַזָּלָא תַלְיָא.

כָּל אִלֵּין אַתְוָן, דְּתַלְיָן בְּהָאי עַתִּיקָא, כֻּלְּהוּ תַלְיָן בְּהָאי דִקְנָא, וּמִתְחַבְּרָן בְּהָאי מַזָּלָא. וְתַלְיָן בֵּיהּ, לְקַיְמָא אַתְוָן אַחֲרַנִּין.

דְּאִלְמָלֵי לָא סַלְקִין אִלֵּין אַתְוָן בְּעַתִּיקָא, לָא קַיְמִין אִלֵּין אַחֲרַנִּין. וּבְגִין כָּךְ, אָמַר מֹשֶׁה כַּד אִצְטְרִיךְ: "יְהֹוָה אדני | יְהֹוָה אדני [כב]**, תְּרֵי זִמְנֵי, וּפָסִיק טַעְמָא בְגַוַיְהוּ. דְּהָא, בְמַזָּלָא תַלְיָא**

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

בְּדִקְנָא דָא - בזקן הזה [של א"א], **תְּלַת רֵישִׁין דַּאֲמֵינָא** - שלשת הראשים שאמרתי [והם, רדל"א, גולגולתא ומו"ס], **מִתְפַּשְּׁטָן** - מתפשטים [ומאירים בדִיקְנָא דא"א]. **וְכֻלְּהוּ** - וכולם [כל האורות של שלושת הראשים הללו], **מִתְחַבְּרָן בְּהָאי מַזָּלָא** - מתחברים בזה המזל, **וּמִשְׁתַּכְחִין בֵּיהּ** - ונמצאים בו. **וּבְגִין כָּךְ** - ומפני כך, **כָּל יְקִירוּ דְיַקִּירוּתָא** - כל היקר שביקר [מוחין דאו"א וזו"ן], **בְּהָאי מַזָּלָא תַלְיָא** - בזה המזל תלוי.

כָּל אִלֵּין - כל אלה **אַתְוָן** - האותיות [יה"ו הנ"ל], **דְּתַלְיָן בְּהָאי עַתִּיקָא** - שתלויות בזה העתיק [בחב"ד של מו"ס בא"א], **כֻּלְּהוּ תַלְיָן בְּהָאי דִקְנָא** - כולן תלויות בזה הזקן [היוצא מהמו"ס], **וּמִתְחַבְּרָן בְּהָאי מַזָּלָא** - ומתחברות בזה המזל [שני המזלות, נוצר ונקה]. **וְתַלְיָן בֵּיהּ** - ותלויות בו [במזל הזה], **לְקַיְמָא** - [כדי] לקיים **אַתְוָן אַחֲרַנִּין** - אותיות אחרות [את אותות יה"ו של חב"ד במוחין של ז"א].

דְּאִלְמָלֵי לָא - שאם לא היו **סַלְקִין** - עולות **אִלֵּין אַתְוָן בְּעַתִּיקָא** - אלה האותיות [יה"ו, להיות מושרשות] בעתיק, **לָא קַיְמִין** - לא היו מתקיימות **אִלֵּין אַחֲרַנִּין** - אלה האחרות [האותיות יה"ו שבמוחין של ז"א]. **וּבְגִין כָּךְ** - ומפני כך [כיוון שאותיות יה"ו עלו בא"א והן מקיימות את אותיות יה"ו שבז"א], **אָמַר מֹשֶׁה** - אמר משה [את הפסוק] **כַּד אִצְטְרִיךְ** - כאשר היה צריך: **"יהו'ה | יהו'ה", תְּרֵי זִמְנֵי** - ה' ה', שני פעמים, **וּפָסִיק טַעְמָא בְגַוַיְהוּ** - והפסיק טעם ביניהם [משום שיש הבדל בין שתי האזכרות, הראשון בז"א והשני בא"א, כדי להמשיך הארה מא"א לז"א, ע"י אותיות השם הללו]. **דְּהָא, בְמַזָּלָא** - שהרי במזל [שבדִיקְנָא דא"א] **תַלְיָא כֹּלָּא** - תלוי הכל. **מֵהָאי מַזָּלָא** - מזה המזל,

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(כב) שמות לד, ו-ז. וַיַּעֲבֹר ה' עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא ה' | ה' אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים וְעַל בְּנֵי בָנִים עַל שִׁלֵּשִׁים וְעַל רִבֵּעִים:

כֹּלָּא. מֵהָאי מַזָּלָא, מִתְכַּסְּפֵי עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי, וּמִתְכַּפְּיָן קַמֵּיהּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, מָאן דְּזָכֵי לְהָאי.

הָאי עַתִּיקָא קַדִּישָׁא, סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין, לָא אִדְּכַר, וְלָא אִשְׁתְּכַח. וּבְגִין, דְּאִיהוּ רֵישָׁא עִלָּאָה לְכָל עִלָּאִין לָא אִדְּכַר, בַּר רֵישָׁא חֲדָא, בְּלָא גּוּפָא, לְקַיְּמָא כֹּלָּא. וְהָאי, טָמִיר, וְסָתִים, וְגָנִיז מִכֹּלָּא.

תִּקּוּנוֹי, אִתְתַּקְּנָן בְּהַהוּא מוֹחָא סְתִימָאָה דְכֹלָּא. דְּאִתְפַּשָּׁט, וְאִתְתַּקָּן כֹּלָּא. וְנָפִיק, חֶסֶד עִלָּאָה וְתַתָּאָה. וְחֶסֶד עִלָּאָה, אִתְפַּשָּׁט וְאִתְתַּקָּן. וְאִתְכְּלִיל כֹּלָּא, בְּמוֹחָא סְתִימָאָה דָּא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

מִתְכַּסְּפֵי - מתביישים **עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי** - עליונים ותחתונים [בחינת הדין שבהם], **וּמִתְכַּפְּיָן קַמֵּיהּ** - ונכנעים מלפניו. **זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ** - אשרי חלקו, **מָאן דְּזָכֵי לְהָאי של מי שזוכה לזה** [מי שזכה להמשיך בתפילתו הארה מי"ג תיקוני דיקְנָא שבא"א אל ט' תיקוני הדיקְנָא בז"א, להשלים גם את ז"א בי"ג תיקוני דיקְנָא].

התלבשות חסד ויסוד דעתיק במוחא סתימאה דא"א

הָאי עַתִּיקָא קַדִּישָׁא זה העתיקא קדישא [א"א], **סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין** - הסתום מכל הסתומים, **לָא אִדְּכַר** - לא נזכר [בתורה], **וְלָא אִשְׁתְּכַח** - ולא נמצא [ולא מושג לפרצופים שתחתיו]. **וּבְגִין** - ומפני, **דְּאִיהוּ** - שהוא [א"א] **רֵישָׁא עִלָּאָה לְכָל עִלָּאִין** - הראש העליון לכל העליונים [שא"א הוא כתר לאו"א] **לָא אִדְּכַר** - לא נזכר [בא"א], **בַּר רֵישָׁא חֲדָא** - רק ראש אחד, **בְּלָא גּוּפָא** - בלי [להזכיר את] הגוף [משום שבחינת הגוף בא"א מכוסה, בהתלבשות או"א וזו"ן עליו], **לְקַיְּמָא כֹּלָּא** - לקיים הכל [מה שנזכר הראש של א"א והוא ניכר ולא מכוסה, הוא על מנת שיאיר ויקיים את כל הפרצופים שמתחתיו]. **וְהָאי** - וזה [הראש של א"א], **טָמִיר** - נסתר, **וְסָתִים** - וסתום, **וְגָנִיז מִכֹּלָּא** - וגנוז מכל [הפרצופים שתחתיו].

תִּקּוּנוֹי - תיקוניו [התלבשות השלש ראשים של המוחין בא"א], **אִתְתַּקְּנָן** - נתקנו [בתחילה] **בְּהַהוּא מוֹחָא סְתִימָאָה דְכֹלָּא** - באותו מוחא [של א"א] הסתום מהכל. **דְּאִתְפַּשָּׁט** - [ואז] התפשט, **וְאִתְתַּקָּן כֹּלָּא** - ונתקן הכל [כל העולמות. כי התפשט אורו בכל עבר, בשער הראש ושער הזקן, ואז יכלו הפרצופים גם כן לקבל מאורו ולהתקן]. **וְנָפִיק** - ויצא [ע"י המוחא סתימאה דא"א], **חֶסֶד עִלָּאָה וְתַתָּאָה** - חסד עליון [של עתיק המלובש בגלגולתא של א"א], [וגם] חסד תחתון [שביסוד של עתיק המלובש בדעת של מוחא סתימאה של א"א]. **וְחֶסֶד עִלָּאָה** - והחסד העליון, **אִתְפַּשָּׁט וְאִתְתַּקָּן** - התפשט ונתקן [במוחא סתימאה. וחסד תחתון כבר ממילא מלובש בדעת דמוחא סתימאה]. **וְאִתְכְּלִיל כֹּלָּא** - ונכלל הכל [כל אורות הראש והחסדים], **בְּמוֹחָא סְתִימָאָה דָּא** - במוחא סתימאה זה [שאז ירדה הארתם לתקן בדיקְנָא ובפרצופים].

כַּד אִתְתַּקָּן חִוָּרָא דָּא, בִּנְהִירוּ דָּא, בָּטַשׁ מַאן דְּבָטַשׁ בְּהָאי מוֹחָא, וְאִתְנְהִיר. וְתַלְיָא מִמַּזָּלָא יַקִּירָא, מוֹחָא אַחֲרָא, דְּאִתְפַּשָּׁט וְנָהִיר לִתְלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין. כַּד אִתְנְהִיר, נָהִיר מִמַּזָּלָא יַקִּירָא.

וְאִתְנְהִירוּ, תְּלַת רֵישִׁין עִלָּאִין. תְּרֵין רֵישִׁין, וְחַד דְּכָלִיל לוֹן. וּבְמַזָּלָא תַּלְיָן, וְאִתְכְּלִילָן בֵּיהּ.

מִכָּאן, שָׁאֲרֵי לְאִתְגַּלְיָא יַקִּירוּ דְּדִקְנָא, דְּאִיהוּ מַזָּלָא סְתִימָאָה. וְאִנּוּן, מִתְתַּקְנָן בֵּיהּ.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

מוחא סתימאה דא"א מאיר במזלא שמתחבר לחכמה ובינה

כַּד אִתְתַּקָּן - כאשר נתקן [והתלבש] **חִוָּרָא דָּא** - אור לבן זה [חסד של עתיק המלובש בכתר של א"א], **בִּנְהִירוּ דָּא** - באור זה [מוחא סתימאה של א"א], **בָּטַשׁ מַאן דְּבָטַשׁ** - הכה מי שהכה [הוא היסוד של עתיק] **בְּהָאי מוֹחָא** - בזה המוח [מוחא סתימאה], **וְאִתְנְהִיר** - והאיר [מוחא סתימאה האיר גם בחסדים, והגבורה של עתיק כבר הייתה מלובשת בו]. **וְתַלְיָא** - ונתלה [ונתקן] **מִמַּזָּלָא יַקִּירָא** - מהמזל היקר [של א"א. שני המזלות נוצר ונקה הנ"ל], **מוֹחָא אַחֲרָא** - מוח אחר [הוא חכמה דעולם האצילות, עם הבינה שכלולה בה], **דְּאִתְפַּשָּׁט וְנָהִיר** - שמתפשט ומאיר **לִתְלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין** - לשלושים ושתיים שבילים [כאשר חכמה דאצילות התפשטה, נמצא החכמה בחינת זכר לעצמו, והבינה בחינת נקבה לעצמה, ואז התגלו בבינה ל"ב אלהי"ם הידועים במעשה בראשית]. **כַּד אִתְנְהִיר** - כאשר מאירים [או"א], **נָהִיר מִמַּזָּלָא יַקִּירָא** - [הם] מאירים מהמזל היקר.

וְאִתְנְהִירוּ - והאירו [עוד מהמוחא סתימאה], **תְּלַת רֵישִׁין עִלָּאִין** - שלושה ראשים עליונים. **תְּרֵין רֵישִׁין** - שני ראשים [או"א], **וְחַד דְּכָלִיל לוֹן** - ואחד שכולל אותם [הוא המזלא, כי הוא יורד עד טבורא דלבא ומכסה על כל קומת או"א]. **וּבְמַזָּלָא תַּלְיָן** - ובמזל [הם או"א] תלוים, **וְאִתְכְּלִילָן בֵּיהּ** - ונכללים [ומלובשים] בו.

מִכָּאן - [מאבא המקבל את המוחין ממזל שמיני, נוצר, שבדִיקְנָא דא"א], **שָׁאֲרֵי לְאִתְגַּלְיָא** - מתחילים להתגלות **יַקִּירוּ דְּדִקְנָא** - היקר של הזקן [הארה גדולה כאשר מזל שמיני, נוצר, מתלבש במזל שלש עשרה, ונקה], **דְּאִיהוּ מַזָּלָא סְתִימָאָה** - שהוא המזל [השמיני] הסתום. **וְאִנּוּן** - והם [או"א], **מִתְתַּקְנָן בֵּיהּ** - נתקנים בו [ע"י קבלתם את המוחין מהמזלות כנ"ל].

כְּמָה דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, תְּלַת רֵישִׁין מִתְעַטְּרִין בֵּיהּ, הָכִי כֹּלָּא בִּתְלַת רֵישִׁין. וְכַד אִתְנַהֲרָן, תַּלְיָן כֻּלְּהוּ דָּא בְדָא בִּתְלַת רֵישִׁין. תְּרֵין מִתְרֵין סִטְרִין, וְחַד דְּכָלִיל לוֹן.

וְאִי תִּימָא, מָאן עַתִּיקָא קַדִּישָׁא? תָּא חֲזֵי, לְעֵילָּא לְעֵילָּא, אִית דְּלָא אִתְיְדַע, וְלָא אִשְׁתְּמוֹדָע, וְלָא אִתְרְשִׁים. וְהוּא, כָּלִיל כֹּלָּא. וּתְרֵין רֵישִׁין, בֵּיהּ כְּלִילָן. וּכְדֵין, כֹּלָּא הָכִי אִתְתַּקָּן. וְהַהוּא, לָאו בְּמִנְיָנָא, וְלָא בִּכְלָלָא, וְלָא בְּחוּשְׁבָּן, אֶלָּא בִּרְעוּתָא דְּלִבָּא. עַל דָּא אִתְמַר: "אָמַרְתִּי אֶשְׁמְרָה דְרָכַי מֵחֲטוֹא בִּלְשׁוֹנִי"[כג].

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

כְּמָה דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא - כמו שעתיקא קדישא [הוא רדל"א דעתיק], **תְּלַת רֵישִׁין** - שלש ראשים [והם הרדל"א עצמו, והגולגלתא והמוחא סתימאה] **מִתְעַטְּרִין בֵּיהּ** - מתעטרים בו, **הָכִי כֹּלָּא** - כך כל [שאר הפרצופים נכללים] **בִּתְלַת רֵישִׁין** - בשלש ראשים [והם, או"א והמזלא המשפיע בהם, וכן זו"ן ואימא המשפיעה בהם]. **וְכַד אִתְנַהֲרָן** - וכאשר הם [השלש ראשים שבעתיקא קדישא ושאר הפרצופים] מאירים [מאור המוחין המאיר בהם מאור א"ס ב"ה], **תַּלְיָן כֻּלְּהוּ** - תלויים [ומתחברים הם] כולם **דָּא בְדָא** - זה בזה [ע"י המוחין] **בִּתְלַת רֵישִׁין** - בשלש ראשים [שהם מתחברים זה בזה ע"י שלש הראשים העליונים, זו"ן באימא, ואבא ואימא במזלא, והמזלא בשלש הראשים העליונים של א"א]. **תְּרֵין מִתְרֵין סִטְרִין** - [וכך נסדרו כל הפרצופים] שניים [או"א] משני צדדים [ימין ושמאל של א"א], **וְחַד** - ואחד [הוא המזלא] **דְּכָלִיל לוֹן** - שכולל אותם.

וְאִי תִּימָא - ואם תאמר [הנה א"ק נקרא עתיקא קדישא, וגם א"א בכללות נקרא כך, וגם שני ראשים שבו נקראים כך, אם כן], **מָאן עַתִּיקָא קַדִּישָׁא** - מי [הוא] עתיקא קדישא [זה שהמזל תלוי בו]? **תָּא חֲזֵי** - בוא וראה, **לְעֵילָּא לְעֵילָּא** - [כי] למעלה למעלה [הן ממוחא סתימאה והן מהגולגלתא], **אִית דְּלָא אִתְיְדַע** - יש [פרצוף עתיק] שלא נודע [הרדל"א שלו], **וְלָא אִשְׁתְּמוֹדָע** - ולא מושג [אפילו לא"א], **וְלָא אִתְרְשִׁים** - ואינו נרשם [אפילו לא בקצו של יו"ד בשם הוי"ה]. **וְהוּא, כָּלִיל כֹּלָּא** - והוא כולל הכל [את כל העולמות]. **וּתְרֵין רֵישִׁין** - ושני ראשים [גולגלתא ומוחא סתימאה של א"א], **בֵּיהּ כְּלִילָן** - בו כלולים [ע"י שחסד שלו מתלבש בכתר של א"א, והגבורה שלו מתלבשת במוחא סתימאה של א"א]. **וּכְדֵין** - ואז, **כֹּלָּא הָכִי אִתְתַּקָּן** - הכל כך נתקן [שכל הז' תחתונות של עתיק מאירים בכל הגוף של א"א]. **וְהַהוּא** - והוא [הפרצוף של עתיק], **לָאו בְּמִנְיָנָא** - לא במנין [העשר ספירות של עולם האצילות], **וְלָא בִּכְלָלָא** - ולא בכללות [הפרצופים, שהם רק חמש ואיננו נוסף עליהם], **וְלָא בְּחוּשְׁבָּן** - ולא בחשבון [של ארבע עולמות אבי"ע], **אֶלָּא בִּרְעוּתָא**

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(כג) תהלים לט, ב. אָמַרְתִּי אֶשְׁמְרָה דְרָכַי מֵחֲטוֹא בִּלְשׁוֹנִי אֶשְׁמְרָה לְפִי מַחְסוֹם בְּעֹד רָשָׁע לְנֶגְדִּי:

אֲתַר דְּשָׁרוּתָא, אִשְׁתְּכַח מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, דְּאִתְנַהִיר מִמַּזָּלָא. הוּא נְהִירוּ דְּחָכְמְתָא, דְּמִתְפְּשָׁט לִתְלָתִין וּתְרֵין עִיבַּר. וְנָפְקָא, מֵהַהוּא מוֹחָא סְתִימָאָה, מִנְּהִירוּ דְּבֵיהּ.

וּמַה דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא נָהִיר בְּקַדְמִיתָא, דָּא הוּא. וְשָׁרוּתָא, מִמַּה דְּאִתְגַּלְיָא. וְאִתְעֲבִיד, לִתְלַת רֵישִׁין. וְרֵישָׁא חֲדָא, כָּלִיל לוֹן. וְאִלֵּין תְּלַת, מִתְפַּשְׁטָן לִזְעֵיר אַנְפִּין. וּמֵאִלֵּין, נַהֲרִין כֹּלָּא.

אִתְגְּלִיף הָאי חָכְמְתָא, וְאַפִּיק חַד נַהֲרָא, דְּנָגִיד וְנָפִיק

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

דְּלִבָּא - [כי אי אפשר להשיג בו בעתיק כלל, כי הוא מלכות דא"ק, ונחשב בכללות הא"ס ב"ה, ולכן אפשר להשיג בו] אלא ברצון הלב. **עַל דָּא אִתְמַר** - על זה נאמר: **"אָמַרְתִּי אֶשְׁמְרָה דְרָכַי מֵחֲטֹא בִלְשׁוֹנִי".**

חכמה המאירה לפרצופי האצילות, מתלבשת באימא, ומאירה בז"א

אֲתַר דְּשָׁרוּתָא - מקום התחלת [הגילוי], **אִשְׁתְּכַח** - נמצא [ומשתלשל] **מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא** - [הוא א"א], **דְּאִתְנַהִיר מִמַּזָּלָא** - [הוא המקום] שמאיר מהמזל [לחכמה, אבא דאצילות]. **הוּא נְהִירוּ דְּחָכְמְתָא** - הוא אור החכמה, **דְּמִתְפְּשָׁט לִתְלָתִין וּתְרֵין עִיבַּר** - לשלושים ושתיים צדדים [ועיקר גילויים במספר ל"ב הוא בחכמה של ז"א]. **וְנָפְקָא** - ויוצא [אור זה של המזל המאיר לחכמה], **מֵהַהוּא מוֹחָא סְתִימָאָה** - מאותו מוחא סתימאה [של א"א], **מִנְּהִירוּ דְּבֵיהּ** - מאור [החסד העליון של עתיק המאיר] שבו.

וּמַה דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא - ומה שעתיקא קדישא [א"א] **נָהִיר בְּקַדְמִיתָא** - מאיר בהתחלה [של גילויו], **דָּא הוּא** - זה הוא [התפשטותו באור החכמה שבפרצוף אבא לל"ב צדדים המתגלים בחכמה של ז"א]. **וְשָׁרוּתָא, מִמַּה דְּאִתְגַּלְיָא** - ו[זו היא] ההתחלה ממה שהתגלה. **וְאִתְעֲבִיד** - ו[הוא] נעשה, **לִתְלַת רֵישִׁין** - ל[אחד] משלש הראשים. **וְרֵישָׁא חֲדָא** - וראש אחד [מהם], **כָּלִיל לוֹן** - כולל אותם [אחד מראשי או"א, עם המזלא הכולל אותם]. **וְאִלֵּין תְּלַת** - ואלו השלושה [או"א והמזלא], **מִתְפַּשְׁטָן לִזְעֵיר אַנְפִּין** - מתפשטים [לתלת מוחין] לזעיר אנפין. **וּמֵאִלֵּין** - ומאלה [המוחין], **נַהֲרִין כֹּלָּא** - מאירים כולם [כל הספירת של ז"א, וגם הנקבה שבו].

"עכשיו מפרש והולך איך מאלין תלת נהרין כלא. לבאר את סדר המשכת המוחין מאו"א לז"א, ע"י שנה"י של או"א מתרוקנים, ובהם מתלבשים החב"ד של ז"א, ואז הם נכנסים אל חללי כלי החב"ד בראש של ז"א"
(הקדמה מרבי יהודא פתיא זיע"א ביין הרקח על אתר).

אִתְגְּלִיף הָאי חָכְמְתָא - נחקקה זאת החכמה [החכמה של אבא נחקק בספירת הנצח שבו, והתרוקן אור הנצח], **וְאַפִּיק** - והוציא **חַד נַהֲרָא** - נהר אחד [שחכמה של אבא הוציאה להלביש בכלי הנצח שהתרוקן, נהר אחר שהוא אור חכמה של ז"א], **דְּנָגִיד** - שנמשך **וְנָפִיק**

לְאַשְׁקָאָה גִּנְתָּא. וְעֵיל בְּרֵישָׁא דִּזְעֵיר אַנְפִּין, וְאִתְעֲבִיד חַד מוֹחָא. וּמִתַּמָּן, אִתְמְשִׁיךְ וְנָגִיד בְּכָל גּוּפָא, וְאַשְׁקֵי כָּל אִנּוּן נְטִיעָאן. הָדָא הוּא דִכְתִיב: "וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן" [כד].

תּוּ, אִתְגְּלִיף הָאי חָכְמְתָא, וְאִתְמְשָׁךְ וְעֵיל בְּרֵישָׁא דִּזְעֵיר אַנְפִּין, וְאִתְעֲבִיד מוֹחָא אַחֲרָא.

הַהוּא אַחֲרָא, הוּא נְהִירוּ דְאִתְמַשַּׁךְ מִנָּיְהוּ. וְאִלֵּין תְּרֵין מְשִׁיכָן, מִתְגַּלְּפָן, וּמִתְחַבְּרָן בְּחַד רֵישָׁא דַעֲמִיקָא דְבֵירָא. דִכְתִיב: "בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ" [כה]**. וְעֵיל, בְּרֵישָׁא דִּזְעֵיר אַנְפִּין,**

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

לְאַשְׁקָאָה גִּנְתָּא - ויוצא להשקות את הגן [ז"א]. **וְעֵיל** - ונכנס [כלי הנצח עם אור החכמה] **בְּרֵישָׁא דִּזְעֵיר אַנְפִּין** - ב[חלל הימני] בראש של זעיר אנפין, **וְאִתְעֲבִיד חַד מוֹחָא** - ונעשה מוח אחד [מוח החכמה בז"א]. **וּמִתַּמָּן** - ומשם [ממוח חכמה בראש של ז"א], **אִתְמְשִׁיךְ וְנָגִיד** - יורד ונמשך [להאיר] **בְּכָל גּוּפָא** - בכל הגוף [בקו ימין של ז"א], **וְאַשְׁקֵי** - ומשקה **כָּל אִנּוּן נְטִיעָאן** - את כל אותם הנטיעות [משפיע בחסד ונצח של ז"א]. **הָדָא הוּא דִכְתִיב** - זה הוא שכתוב: **"וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן"**.

תּוּ - עוד, **אִתְגְּלִיף הָאי חָכְמְתָא** - נחקקה זאת החכמה [החכמה של אבא נחקק בספירת ההוד שבו, והתרוקן אור ההוד], **וְאִתְמְשָׁךְ** - ונמשך **וְעֵיל** - ונכנס [כלי ההוד] **בְּרֵישָׁא דִּזְעֵיר אַנְפִּין** - ב[חלל השמאל] בראש של זעיר אנפין, **וְאִתְעֲבִיד מוֹחָא אַחֲרָא** - ונעשה מוח אחר [מוח הבינה של ז"א, אשר נמשך ומתפשט להאיר בקו השמאל של ז"א, ומשפיע בגבורה ובהוד שבו].

הַהוּא אַחֲרָא - זה האחר [מוח הדעת של ז"א], **הוּא נְהִירוּ** - הוא אור **דְאִתְמַשַּׁךְ מִנָּיְהוּ** - הנמשך מהם [מהיסוד של אבא והיסוד של אימא]. **וְאִלֵּין תְּרֵין מְשִׁיכָן** - ואלו שתי ההמשכות [של היסודות של או"א], **מִתְגַּלְּפָן** - נחקקו [שהתרוקנו כלי היסוד באו"א], **וּמִתְחַבְּרָן** - ומתחברים **בְּחַד רֵישָׁא** - בראש אחד **דַעֲמִיקָא דְבֵירָא** - של עומק הבאר [שהוא היסוד של אימא, אשר היסוד של אבא מולבש בו]. **דִכְתִיב** - שכתוב: **"בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ"**. **וְעֵיל** - ונכנס [כלי היסוד של אימא עם היסוד של אבא שבו], **בְּרֵישָׁא דִּזְעֵיר אַנְפִּין** - ב[חלל האמצעי] בראש של זעיר אנפין, **וְאִתְעֲבִיד מוֹחָא אַחֲרָא** - ונעשה

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(כד) בראשית ב, י. וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים: **(כה)** משלי ג, כ. בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ וּשְׁחָקִים יִרְעֲפוּ טָל:

וְאִתְעֲבִיד מוֹחָא אַחֲרָא. וּמִתַּמָּן, אִתְמְשִׁיךְ וְעֲיִיל לְגוֹ גּוּפָא. וּמַלְיָא, כָּל אִנּוּן אִדָּרִין וְאַכְסַדְרִין דְּגוּפָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב: "וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ"[כו].

וְאִלֵּין, נַהֲרִין, מִנְּהִירוּ דְּהַהוּא מוֹחָא עִלָּאָה סְתִימָאָה, דְּנָהִיר בְּמַזָּלָא דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא. וְכֹלָּא, דָּא בְדָא תַלְיָן. וְאִתְקְשָׁר, דָּא בְדָא, וְדָא בְדָא, עַד דְּיִשְׁתְּמוֹדַע דְּכֹלָּא חַד. וְכֹלָּא הוּא עַתִּיקָא, ☆ וְלָא אִתְפְּרַשׁ מִנֵּיהּ כְּלוּם. דף ר"צ ע"א

אִלֵּין תְּלַת נְהוֹרִין, נַהֲרִין לִתְלַת אַחֲרָנִין, דְּאִקְּרוּן אֲבָהָן. וְאִלֵּין, נַהֲרִין לִבְנִין. וְכֹלָּא, נָהִיר מֵאַתַר חַד. כַּד אִתְגַּלְיָא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

מוח אחר [הוא מוח הדעת]. **וּמִתַּמָּן** - ומשם [ממוח הדעת של ז"א], **אִתְמְשִׁיךְ וְעֲיִיל** - נמשך ונכנס [להאיר] **לְגוֹ גּוּפָא** - בתוך הגוף. **וּמַלְיָא** - וממלא, **כָּל אִנּוּן** - כל אותם **אִדָּרִין** - המקומות שלפני החדרים [הם נה"י] **וְאַכְסַדְרִין** - כל החדרים [הם חג"ת] **דְּגוּפָא** - של הגוף [של ז"א]. **הָדָא הוּא דִכְתִיב** - זה הוא שכתוב: **"וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ"**.

הארת מזלא דא"א בז"א

וְאִלֵּין - ואלה [שלושת המוחין של ז"א], **נַהֲרִין** - מאירים [מלבד הארתם מאו"א, עוד הם מאירים], **מִנְּהִירוּ** - מהאור **דְּהַהוּא מוֹחָא עִלָּאָה סְתִימָאָה** - של אותו מוח העליון הסתום [של א"א], **דְּנָהִיר** - שמאיר [המוחא סתימאה] **בְּמַזָּלָא דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא** - במזל של העתיקא קדישא [במזל א"א, והוא מאיר במזל של ז"א]. **וְכֹלָּא** - וכולם [כל הפרצופים], **דָּא בְדָא תַלְיָן** - זה בזה תלויים. **וְאִתְקְשָׁר** - ומתקשר [כל פרצוף], **דָּא בְדָא, וְדָא בְדָא** - זה בזה, וזה בזה [זו"ן קשורים באו"א, ואו"א במזלא דא"א], **עַד דְּיִשְׁתְּמוֹדַע דְּכֹלָּא חַד** - עד שנודע שכולם אחד. **וְכֹלָּא הוּא עַתִּיקָא** - וכולם הוא עתיקא [שבכולם מאיר א"א והוא המחבר את כל הפרצופים להיות אחד], ★ **וְלָא אִתְפְּרַשׁ מִנֵּיהּ כְּלוּם** - ולא נפרד ממנו [מא"א] כלום [שכל הפרצופים מלבישים עליו, או"א מהגרון עד הטבור, וזו"ן מהטבור ועד רגליו].

אִלֵּין תְּלַת נְהוֹרִין - אלו השלש אורות [חב"ד של ז"א], **נַהֲרִין לִתְלַת אַחֲרָנִין** - מאירים לשלוש [ספירות] אחרות, **דְּאִקְּרוּן אֲבָהָן** - שנקראים אבות [הם חג"ת של ז"א]. **וְאִלֵּין, נַהֲרִין לִבְנִין** - ואלה מאירים לבנים [הם נה"י של ז"א]. **וְכֹלָּא** - וכולם [כל פרצוף ז"א,

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(כו) משלי כד, ד. וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ כָּל הוֹן יָקָר וְנָעִים:

הָאי עַתִּיקָא, רַעֲוָא דְרַעֲוִין, כֹּלָּא נָהִיר. וְכֹלָּא, אִשְׁתְּכַח בְּחֵדוּ שְׁלִימָתָא.

הָאי חָכְמְתָא, אִקְרֵי עֵדֶן. וְהָאי עֵדֶן, אִתְמְשָׁךְ מֵעֵדֶן עִלָּאָה, סְתִימָאָה דְּכָל סְתִימִין. וּמֵהָאי עֵדֶן, אִקְרֵי שָׁרוּתָא. דִּבְעַתִּיקָא, לָא אִקְרֵי, וְלָא הֲוֵי שָׁרוּתָא וְסִיּוּמָא. וּבְגִין, דְּלָא הֲוֵי בֵּיהּ שָׁרוּתָא וְסִיּוּמָא, לָא אִקְרֵי אַתָּה. בְּגִין דְּאִתְכַּסְיָא, וְלָא אִתְגַּלְיָא. וְאִקְרֵי, הוּא. וּמֵאֲתַר דְּשָׁרוּתָא אִשְׁתְּכַח, אִקְרֵי אַתָּה, וְאִקְרֵי אָב. דִּכְתִיב: "כִּי אַתָּה אָבִינוּ" [כז].

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

המוחין האבות והבנים], **נָהִיר מֵאֲתַר חַד** - מוארים [מקבלים את הארתם] ממקום אחד [מהמזלא המאיר במוחין של ז"א]. **כַּד אִתְגַּלְיָא** - [כי] כאשר התגלה **הָאי עַתִּיקָא** - זה העתיק [א"א], **רַעֲוָא דְרַעֲוִין** - [הוא] רצון הרצונות [כאשר התגלה החסד של עתיק, המלובש ביסוד של עתיק, במצח של א"א, ומשם אל המזל שבדִיקְנָא דא"א], **כֹּלָּא נָהִיר** - הכל הואר [כל חב"ד וחג"ת ונה"י של ז"א]. **וְכֹלָּא** - והכל [אפילו הצד השמאלי של ז"א], **אִשְׁתְּכַח בְּחֵדוּ שְׁלִימָתָא** - נמצא בשמחה שלימה.

חכמה היא התחלת הגילוי באצילות

הָאי חָכְמְתָא - זו החכמה [אבא של כללות האצילות], **אִקְרֵי עֵדֶן** - נקראת עדן [נקראת בפסוק "ונהר יוצא מעדן", נהר – הוא חכמה של ז"א, יוצא מעדן – יוצא מאבא דאצילות]. **וְהָאי עֵדֶן** - וזה העדן [אבא דאצילות], **אִתְמְשָׁךְ מֵעֵדֶן עִלָּאָה** - נמשך מעדן העליון [מחכמה של א"א, שהיא מוחא סתימאה], **סְתִימָאָה דְּכָל סְתִימִין** - [שהוא] סתום [באו"א] של כל הסתומים [זו"ן]. **וּמֵהָאי עֵדֶן** - ומזה העדן, **אִקְרֵי שָׁרוּתָא** - נקראת ההתחלה [של התיקון והגילוי]. **דִּבְעַתִּיקָא, לָא אִקְרֵי** - כי בעתיק [א"א] לא נקרא התחלה [של הגילוי], **וְלָא הֲוֵי שָׁרוּתָא וְסִיּוּמָא** - ולא נהיה ההתחלה [של הגילוי] ו[לא] הסיום. **וּבְגִין, דְּלָא הֲוֵי בֵּיהּ** - ומפני שלא נהיה בו [בא"א] **שָׁרוּתָא וְסִיּוּמָא** - ההתחלה ו[לא] הסיום, **לָא אִקְרֵי אַתָּה** - לא נקרא 'אתה' [בלשון גלוי ונוכח]. **בְּגִין דְּאִתְכַּסְיָא** - מפני שהוא [א"א] מכוסה [שהקרומא דאוירא מכסה על מוחא סתימאה שלו], **וְלָא אִתְגַּלְיָא** - ואיננו מתגלה [לפרצופים שמתחתיו]. **וְאִקְרֵי, הוּא** - [ולכן] נקרא 'הוא' [בלשון נסתר]. **וּמֵאֲתַר דְּשָׁרוּתָא אִשְׁתְּכַח** - [אבל] ממקום שההתחלה נמצאת [מאבא של האצילות שבו התחלת הגילוי], **אִקְרֵי אַתָּה** - נקרא 'אתה', **וְאִקְרֵי אָב** - ונקרא אב [משום שהוא מוליד את העולמות שמתחתיו]. **דִּכְתִיב** - שכתוב: **"כִּי אַתָּה אָבִינוּ"**.

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(כז) ישעיה סג, טז. כִּי אַתָּה אָבִינוּ כִּי אַבְרָהָם לֹא יְדָעָנוּ וְיִשְׂרָאֵל לֹא יַכִּירֵנוּ אַתָּה ה' אָבִינוּ גֹּאֲלֵנוּ מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ:

וְתָנֵינָן בְּאַגַּדְתָּא דְּבֵי רַב יֵיבָא סָבָא: כְּלָלָא דְּכֹלָּא, זְעֵיר אַנְפִּין אִקְרֵי אַתָּה. עַתִּיקָא קַדִּישָׁא דְּאִתְכַּסְיָא אִקְרֵי הוּא. וְשַׁפִּיר. וְהַשְׁתָּא, קָרֵינָן בַּאֲתַר דָּא, דְּשָׁרוּתָא אִשְׁתְּכַח, אַתָּה. אַף עַל גַּב דְּאִתְכַּסְיָא, מִנֵּיהּ הֲוֵי שָׁרוּתָא. וְאִקְרֵי אָב, וְהוּא אָב לַאֲבָהָן. וְהָאי אָב, נָפִיק מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא. דִּכְתִיב: "וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא"[כח]. וּבְגִין כָּךְ, לָא אִשְׁתְּמוֹדַע.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב: "אֱלֹהִים תקון,בעל חיבולת ובעל הכחות כולם **הֵבִין דַּרְכָּהּ"[כט], "דַּרְכָּהּ" מַמָּשׁ. אֲבָל, "וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ", "מְקוֹמָהּ" מַמָּשׁ, וְכָל שֶׁכֵּן "דַּרְכָּהּ". וְכָל שֶׁכֵּן, הַהִיא חָכְמָה דִּסְתִימָא, בֵּיהּ בְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא.**

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

וְתָנֵינָן - ולמדנו **בְּאַגַּדְתָּא דְּבֵי רַב יֵיבָא סָבָא** - בספר האגדה של בית רב ייבא סבא: **כְּלָלָא דְּכֹלָּא** - כלל הכל, **זְעֵיר אַנְפִּין אִקְרֵי אַתָּה** - זעיר אנפין נקרא 'אתה'. **עַתִּיקָא קַדִּישָׁא דְּאִתְכַּסְיָא** - [ו]עתיקא קדישא [א"א] שהוא מכוסה **אִקְרֵי הוּא** - נקרא 'הוא'. **וְשַׁפִּיר** - ויפה [יפה מה שאמרו במה שהיה ידוע להם]. **וְהַשְׁתָּא** - ועתה [עכשיו שאנו יודעים על פרצוף אבא], **קָרֵינָן בַּאֲתַר דָּא, דְּשָׁרוּתָא אִשְׁתְּכַח, אַתָּה** - אנו קוראים במקום זה [של אבא דאצילות] שההתחלה נמצאת, 'אתה'. **אַף עַל גַּב דְּאִתְכַּסְיָא** - אף על פי שהוא [אבא] מכוסה [תחת הארת המזל], **מִנֵּיהּ הֲוֵי שָׁרוּתָא** - ממנו נהיית ההתחלה. **וְאִקְרֵי אָב** - ונקרא אב [אב לזו"ן ולכל התחתונים], **וְהוּא אָב לַאֲבָהָן** - והוא [אבא דאצילות] אב [ע"י שממנו יוצאים ונולדים ג' אורות החב"ד של ז"א] לאבות [שהם החב"ד נקראים אבות לחג"ת של ז"א]. **וְהָאי אָב** - וזה האב [אבא דאצילות], **נָפִיק מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא** - יוצא מעתיקא קדישא [מא"א ע"י המזל]. **דִּכְתִיב** - שכתוב: **"וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא". וּבְגִין כָּךְ** - ומשום כך [ששורשו נעלה מאוד ונעלם], **לָא אִשְׁתְּמוֹדַע** - אינו ידוע.

תָּא חֲזֵי - בוא וראה, **כְּתִיב** - כתוב: **"אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ", "דַּרְכָּהּ" מַמָּשׁ** - [שז"א שהוא אלהי"ם, הבין את הדרך ממש של התפשטות ל"ב שבילי החכמה בו]. **אֲבָל, "וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ"** - אבל [מה שנאמר] 'והוא' [שהוא א"א], **"מְקוֹמָהּ" מַמָּשׁ** - את מקומו ממש [הוא יודע, שהוא מתלבש ומתחיל להתגלות באו"א], **וְכָל שֶׁכֵּן "דַּרְכָּהּ"** - וכל שכן [שא"א מבין את] דרכה [של החכמה המתפשטת בל"ב שבילים בז"א]. **וְכָל שֶׁכֵּן** - [וכל שכן שא"א יודע את], **הַהִיא חָכְמָה דִּסְתִימָא** - אותה חכמה סתימאה [הוא מוחא סתימאה], **בֵּיהּ בְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא** - שבו [בעצמו] בעתיקא קדישא [א"א].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(כח) איוב כח, יב. וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא וְאֵי זֶה מְקוֹם בִּינָה: **(כט)** איוב כח, כג. אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ:

הָאי חָכְמָה, שָׁרוּתָא דְּכֹלָּא. מִנֵּיהּ, מִתְפַּשְׁטָן תְּלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין. וְאוֹרַיְיתָא, בְּהוּ אִתְכְּלִילַת, בְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָן, וְעֶשֶׂר אֲמִירָן. הָאי חָכְמָה, אָב לַאֲבָהָן. וּבְהָאי חָכְמָה, שָׁרוּתָא וְסִיּוּמָא אִשְׁתְּכַח. וּבְגִין כָּךְ, חָכְמָה עִלָּאָה, חָכְמָה תַּתָּאָה. כַּד אִתְפַּשָּׁט חָכְמָה, אִקְּרֵי אָב לַאֲבָהָן. כֹּלָּא, לָא אִתְכְּלִיל, אֶלָּא בְּהָאי. דִּכְתִיב: "כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ"[ל].

זָקַף רִבִּי שִׁמְעוֹן יְדוֹי, וְחַדֵּי. אָמַר, וַדָּאי עִדָּן הוּא לְגַלָּאָה. וְכֹלָּא, אִצְטְרִיךְ בְּשַׁעְתָּא דָּא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

הָאי חָכְמָה - זו החכמה [אבא דאצילות], **שָׁרוּתָא דְּכֹלָּא** - ההתחלה של הכל [של כל הפרצופים]. **מִנֵּיהּ** - ממנו [מכוחו], **מִתְפַּשְׁטָן** - מתפשטים [בחכמה של ז"א] **תְּלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין** - שלושים ושתיים שבילים. **וְאוֹרַיְיתָא** - והתורה, **בְּהוּ** - בהם [בל"ב שבילי החכמה] **אִתְכְּלִילַת** - נכללת, **בְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָן** - בעשרים ושתיים אותיות [כ"ב האותיות ששורשן באימא, והיא נכללת באבא], **וְעֶשֶׂר אֲמִירָן** - ועשר אמירות [עשרה מאמרות שבהם נברא העולם, שהם תשעה ספירות של ז"א והמלכות]. **הָאי חָכְמָה** - זו החכמה [אבא], **אָב לַאֲבָהָן** - היא אב ל[חב"ד של ז"א, שהם נקראים] אבות [לחג"ת שבז"א]. **וּבְהָאי חָכְמָה** - ובזו החכמה [אבא], **שָׁרוּתָא וְסִיּוּמָא אִשְׁתְּכַח** - ההתחלה [של גילוי ז"א] והסיום [של גילוי המלכות] נמצא. **וּבְגִין כָּךְ** - ומפני זה, **חָכְמָה עִלָּאָה, חָכְמָה תַּתָּאָה** - [יש] חכמה עליונה [אבא], [ויש] חכמה תחתונה [הנקבה]. **כַּד אִתְפַּשָּׁט חָכְמָה** - כאשר התפשט [אור] החכמה [כאשר אבא התפשט והתגלתה הבינה, היא אימא שכלולה בו, הם הולידו את החב"ד של ז"א], **אִקְּרֵי אָב לַאֲבָהָן** - נקרא [אבא] אב לאבות [שהם החג"ת של ז"א]. **כֹּלָּא** - כל [הפרצופים שתחת אבא], **לָא אִתְכְּלִיל** - לא נכללים, **אֶלָּא בְּהָאי** - אלא בזה [באבא]. **דִּכְתִיב** - שכתוב: **"כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ"**.

זָקַף - הרים [כלפי מעלה] **רִבִּי שִׁמְעוֹן יְדוֹי** - רבי שמעון את ידיו, **וְחַדֵּי** - ושמח. **אָמַר, וַדָּאי עִדָּן הוּא** - אמר, בודאי [עתה] הוא זמן [ראוי] **לְגַלָּאָה** - לגלות [סתרי תורה שמגלה עתה באדרא זוטא קדישא]. **וְכֹלָּא, אִצְטְרִיךְ** - והכל צריך [לגלות] **בְּשַׁעְתָּא דָּא** - בשעה זו [בטרם פטירתו].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(ל) תהלים קד, כד. כָּמָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ: **(לא)** הושע יד, י. מִי חָכָם וְיָבֵן אֵלֶּה נָבוֹן וְיֵדָעֵם כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְצַדִּקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם:

תָּאנָא: בְּשַׁעְתָּא דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין, בָּעָא לְאַתְקָנָא, אַתְקִין כֹּלָּא, כְּעֵין דְּכָר וְנוּקְבָא. בַּאֲתַר דְּאִתְכְּלִילוּ דְּכָר וְנוּקְבָא, לָא אִתְקְיָמוּ בְקִיּוּמָא אַחֲרָא, אֶלָּא בִּדְכָר וְנוּקְבָא.

וְהָאי חָכְמָה, כְּלָלָא דְּכֹלָּא, כַּד נָפְקָא, וְאִתְנְהִיר מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, לָא אִתְנְהִיר אֶלָּא בִּדְכָר וְנוּקְבָא. הָאי חָכְמָה, אִתְפַּשָּׁט, וְאַפִּיק מִנֵּיהּ בִּינָה. וְאִשְׁתְּכַח, דְּדְכָר וְנוּקְבָא הוּא. חָכְמָה אָב, בִּינָה אֵם.

חָכְמָה וּבִינָה, בְּחַד מַתְקְלָא אִתְקְלוּ, דְּכָר וְנוּקְבָא. וּבְגִינַיְהוּ, כֹּלָּא אִתְקְיָם בִּדְכָר וְנוּקְבָא. דְּאִלְמָלֵא הָאי, לָא מִתְקַיְּמִין.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

גילוי סוד פרצופי אבא ואימא

תָּאנָא - למדנו: **בְּשַׁעְתָּא דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא** - בשעה שעתיקא קדישא [א"א], **סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין** - הסתום [תוך או"א] של כל הסתומים [בתוך זו"ן], **בָּעָא לְאַתְקָנָא** - רצה לתקן [עולם האצילות], **אַתְקִין כֹּלָּא** - תקן הכל, **כְּעֵין דְּכָר וְנוּקְבָא** - כעין זכר ונקבה. **בַּאֲתַר דְּאִתְכְּלִילוּ** - [ו]במקום שנכללו **דְּכָר וְנוּקְבָא** - זכר ונקבה [בפרצוף אבא, הכלול מזכר ונקבה], **לָא אִתְקְיָמוּ** - לא התקיימו [לא התלבשו או"א] **בְקִיּוּמָא אַחֲרָא** - בקיום אחר [בז"א], **אֶלָּא** - אלא [עד שנתקן גם ז"א] **בִּדְכָר וְנוּקְבָא** - בזכר ונקבה.

וְהָאי חָכְמָה - וזו החכמה [אבא], **כְּלָלָא דְּכֹלָּא** - [שהיא] כלל הכל, **כַּד נָפְקָא** - כאשר יצאה [נאצלה מהאוירא של א"א], **וְאִתְנְהִיר מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא** - והאירה מהעתיקא קדישא [מחסד שבגולגלתא של א"א הבא לאבא דרך המזל], **לָא אִתְנְהִיר** - לא האיר [אבא] **אֶלָּא בִּדְכָר וְנוּקְבָא** - אלא בזכר ונקבה [כששניהם יחד כלולים בו]. **הָאי חָכְמָה** - זו החכמה [אבא], **אִתְפַּשָּׁט** - התפשט, **וְאַפִּיק מִנֵּיהּ בִּינָה** - והוציא ממנו את הבינה [היא אימא הכלולה בו]. **וְאִשְׁתְּכַח** - ונמצא, **דְּדְכָר וְנוּקְבָא הוּא** - [שאבא בסוד] זכר ונקבה הוא. **חָכְמָה אָב, בִּינָה אֵם** - [כי] חכמה היא אבא, ובינה היא אימא.

חָכְמָה וּבִינָה - [בחינות] אבא ואימא, **בְּחַד מַתְקְלָא** - במשקל אחד **אִתְקְלוּ** - נשקלו [הם שווים בקומתם], **דְּכָר וְנוּקְבָא** - [ומכל מקום הם בבחינת] זכר ונקבה. **וּבְגִינַיְהוּ** - ובשבילם [בשביל או"א שהם כעין זכר ונקבה, וכל אחד מהם כפרצוף בפני עצמו], **כֹּלָּא** - כל [הפרצופים והנמצאים] **אִתְקְיָם בִּדְכָר וְנוּקְבָא** - התקיימו בזכר ונקבה. **דְּאִלְמָלֵא הָאי** - שאם לא [נתקנו תחילה או"א בסוד הפרצופים בזכר ונקבה], **לָא**

שָׁרוּתָא דָּא, אָב לְכֹלָּא. אָב, לְכֻלְּהוּ אֲבָהָן. אִתְחַבָּרוּ דָּא בְדָא, וּנְהִירוּ דָּא בְדָא. כַּד אִתְחַבָּרוּ, אוֹלִידוּ, וְאִתְפַּשַּׁט מְהֵימְנוּתָא.

בְּאַגַּדְתָּא דְּבֵי רַב יֵיבָא סָבָא הָכִי תָּאנֵי: מָהוּ בִינָה? אֶלָּא, כַּד אִתְחַבָּרוּ דָּא בְדָא, יו"ד בְּהֵ"י, אִתְעֲבַרַת, וְאַפִּיקַת בֵּן, וְאוֹלִידַת. וּבְגִין כָּךְ, בִּינָה אִקְרֵי. בֵּן, יו"ד הֵ"י. שְׁלִימוּתָא דְכֹלָּא. אִשְׁתְּכָחוּ תַּרְוַיְיהוּ דְּמִתְחַבְּרָן, וּבֵן בְּגַוַיְיהוּ.

כְּלָלָא דְכֹלָּא, בְּתִקּוּנַיְיהוּ, אִשְׁתְּכַח שְׁלִימוּתָא דְכֹלָּא. אָב וָאֵם, בֵּן וּבַת.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

מִתְקַיְּמִין - לא מתקיימים [לא היו שאר הפרצופים התחתונים יכולים לקבל את האור העליון ולא היו מתקיימים. ומבואר עוד בסוד השבירה של שבעת המלכים, שהם יכלו להתקן רק כאשר יצא שם מ"ה, בגילוי בחינות זכר ונקבה, כאשר הו' קצוות בז"א הם בחינת זכר והנקודה השביעית היא בחינת נקבה].

שָׁרוּתָא דָּא - התחלה זו [אבא], **אָב לְכֹלָּא** - [היא] אב לכל [העולמות שלמטה ממנו המקבלים את המוחין מאבא]. **אָב, לְכֻלְּהוּ אֲבָהָן** - [והיא אפילו] אב לכל האבות [אפילו לחב"ד ולחג"ת של ז"א]. **אִתְחַבָּרוּ דָּא בְדָא** - [או"א] התחברו זה בזה, **וּנְהִירוּ דָּא בְדָא** - והאירו זה בזה [אבא נתן את טיפת המוחין דצלם לאימא]. **כַּד אִתְחַבָּרוּ** - וכאשר [או"א] התחברו, **אוֹלִידוּ** - הולידו [את בחינת הצלם של ז"א], **וְאִתְפַּשַּׁט מְהֵימְנוּתָא** - והתפשטה האמונה [המוחין שהם האמונה, התפשטו בתוך כל פרצוף ז"א].

בְּאַגַּדְתָּא - בספר האגדה **דְּבֵי רַב יֵיבָא סָבָא** - של בית רב ייבא סבא **הָכִי תָּאנֵי** - כך למדנו: **מָהוּ בִינָה** - מהי בינה [פי' למה נקראת אימא בתורה לפעמים בשם בינה, כי בהרבה מקומות הכתוב מזכירה בשם תבונה]? **אֶלָּא, כַּד אִתְחַבָּרוּ** - אלא, כאשר התחברו **דָּא בְדָא** - זה בזה [או"א], **יו"ד בְּהֵ"י** - אות יו"ד [אבא] באות ה"י [אימא], **אִתְעֲבַרַת** - התעברה [מזו"ן או מצלם המוחין של ז"א], **וְאַפִּיקַת בֵּן, וְאוֹלִידַת** - והוציאה בן, והולידה [את ז"א]. **וּבְגִין כָּךְ** - ומשום כך, **בִּינָה אִקְרֵי** - בינה היא נקראת. **בֵּן, יו"ד הֵ"י** - [נוטריקון] בן יו"ד הֵ"י [בן ליו"ד הֵ"י, הם רמז או"א]. **שְׁלִימוּתָא דְכֹלָּא** - [ובשם בינה] שלימות הכל. **אִשְׁתְּכָחוּ** - נמצאו [בשם בינה] **תַּרְוַיְיהוּ דְּמִתְחַבְּרָן** - שניהם [או"א] שהם מחוברים [אבא בימין א"א ואימא בשמאל א"א], **וּבֵן בְּגַוַיְיהוּ** - והבן [ז"א] באמצעם.

כְּלָלָא דְכֹלָּא - כלל הכל, **בְּתִקּוּנַיְיהוּ** - בתיקונם [של או"א שנתקנו בשני פרצופים זכר ונקבה], **אִשְׁתְּכַח שְׁלִימוּתָא דְכֹלָּא** - נמצא שלימות הכל [באצילות]. **אָב וָאֵם, בֵּן וּבַת** - [כל ארבע בבחינות בסוד ארבע אותיות שם הוי"ה].

מִלִּין אִלֵּין, לָא אִתְיְהִיבוּ לְגַלָּאָה, בַּר לְקַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין, דְּעָאלוּ וְנָפְקוּ. וְיָדְעִין אָרְחוֹי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלָא סָטָאן בְּהוּ לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא. דִּכְתִיב: "כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְהוָ"ה וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם"[לא]. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, דְּמָאן דְּזָכֵי לְמִנְדַּע אוֹרְחוֹי, וְלָא סָטֵי וְלָא יִטְעֵי בְּהוּ.

דְּמִלִּין אִלֵּין, סְתִימִין אִנּוּן. וְקַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין נְהִירִין בְּהוּ, כְּמָאן דְּנָהִיר מִנְּהִירוּ דְבוֹצִינָא. לָא אִתְמְסָרוּ מִלִּין אִלֵּין, אֶלָּא לְמָאן דְּעָאל וְנָפָק. דְּמָאן דְּלָא עָאל וְנָפָק, טָב לֵיהּ דְּלָא אִבְּרֵי. דְּהָא, גַּלְיָא קַמֵּי עַתִּיקָא קַדִּישָׁא, סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין, דְּמִלִּין אִלֵּין, נַהֲרִין בְּלִבָּאי, בְּאַשְׁלָמוּתָא דִּרְחִימוּתָא וּדְחִילוּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאִלֵּין בָּנֵי דְּהָכָא, יְדַעְנָא בְּהוּ דְּהָא עָאלוּ וְנָפְקוּ, וְאִתְנְהִירָן

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

מִלִּין אִלֵּין - דברים אלה, לָא אִתְיְהִיבוּ לְגַלָּאָה - לא נתנו [ברשות] לגלות, בַּר לְקַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין - רק לקדושים עליונים [רמז לצדיקים גמורים], דְּעָאלוּ וְנָפְקוּ - שנכנסו ויצאו [כראוי בפרד"ס חכמת התורה]. וְיָדְעִין אָרְחוֹי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא - ויודעים דרכיו של הקדוש ברוך הוא, דְּלָא סָטָאן בְּהוּ - ש[הם] לא נוטים בהם לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא - לימין ולשמאל. דִּכְתִיב - שכתוב: "כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי יהו"ה וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם". זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ - אשרי חלקו, דְּמָאן דְּזָכֵי - של מי שזוכה לְמִנְדַּע אוֹרְחוֹי - לדעת דרכיו [של הקב"ה], וְלָא סָטֵי - ולא נוטה וְלָא יִטְעֵי בְּהוּ - ולא יטעה בהם.

דְּמִלִּין אִלֵּין - שְׁאֵלֶה הדברים [של סוד הפרצופים], סְתִימִין אִנּוּן - סתומים הם. וְקַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין - ו[אפילו] הקדושים העליונים נְהִירִין בְּהוּ - מאירים [ומשיגים] בהם, כְּמָאן דְּנָהִיר - כמי שמאיר מִנְּהִירוּ דְבוֹצִינָא - מאור הנר [אור מעט]. לָא אִתְמְסָרוּ מִלִּין אִלֵּין - לא נמסרו דברים אלו, אֶלָּא לְמָאן דְּעָאל וְנָפָק - אלא למי שנכנס ויצא [כראוי בפרד"ס חכמת התורה]. דְּמָאן - כי מי דְּלָא עָאל וְנָפָק - שלא נכנס ויצא [כראוי], טָב לֵיהּ דְּלָא אִבְּרֵי - טוב לו שלא נברא. דְּהָא, גַּלְיָא - שהרי גלוי קַמֵּי עַתִּיקָא קַדִּישָׁא - לפני עתיקא קדישא [א"א], סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין - הסתום של כל הסתומים, דְּמִלִּין אִלֵּין - שהדברים האלו, נַהֲרִין בְּלִבָּאי - מאירים [וברורים] בלבי, בְּאַשְׁלָמוּתָא - בשלימות דִּרְחִימוּתָא וּדְחִילוּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא - של האהבה והיראה של הקדוש ברוך הוא. וְאִלֵּין בָּנֵי דְּהָכָא - ואלה הבנים שכאן [החבורא קדישא היושבים באדרא זוטא], יְדַעְנָא בְּהוּ - ידעתי בהם דְּהָא עָאלוּ וְנָפְקוּ - שהנה נכנסו ויצאו [כראוי בפרד"ס חכמת התורה], וְאִתְנְהִירָן - והאירו [והבינו] בְּאִלֵּין מִלִּין - באלה הדברים [של

בְּאִלֵּין מִלִּין, וְלָא בְּכֻלְּהוּ. וְהַשְׁתָּא, אִתְנְהִירוּ בִּשְׁלִימוּתָא כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ. זַכָּאָה חוּלָקִי עִמְּהוֹן, בְּהַהוּא עָלְמָא.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן: כָּל מַה דַּאֲמֵינָא דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, וְכָל מָה דַּאֲמֵינָא דִּזְעֵיר אַנְפִּין, כֹּלָּא חַד. כֹּלָּא הוּא חַד מִלָּה, לָא ☆ תַלְיָא בֵּיהּ פֵּרוּדָא. בְּרִיךְ הוּא בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ, לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין. דף ר"צ ע"ב

תָּא חֲזֵי, שָׁרוּתָא דָּא דְּאִקְרֵי אָב, אִתְכְּלִיל בְּיו"ד דְּתַלְיָא מִמַּזָּלָא קַדִּישָׁא. וּבְגִין כָּךְ, יו"ד, כְּלִיל אַתְוָן אַחֲרָנִין. יו"ד, סְתִימָא דְּכָל אַתְוָן אַחֲרָן. יו"ד, רֵישָׁא וְסוֹפָא דְכֹלָּא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

פרצופי או"א], **וְלָא בְּכֻלְּהוּ** - ולא בכולם [אבל לא היו יודעים את סודות או"א באר היטב]. **וְהַשְׁתָּא** - ועתה [לאחר שרשב"י גילה ולימד להם], **אִתְנְהִירוּ** - האירו [והבינו] **בִּשְׁלִימוּתָא כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ** - בשלימות כמו שצריך [כראוי]. **זַכָּאָה חוּלָקִי עִמְּהוֹן** - אשרי חלקי עימהם, **בְּהַהוּא עָלְמָא** - בעולם ההוא [עולם הבא].

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן: כָּל מַה דַּאֲמֵינָא דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא - של העתיקא קדישא [שיש כמה פרצופים באצילות, כמו א"א ואו"א], **וְכָל מָה דַּאֲמֵינָא דִּזְעֵיר אַנְפִּין** - וכל מה שאמרתי של הזעיר אנפין [שיש פרצוף זעיר אנפין ופרצוף הנקבה], **כֹּלָּא חַד** - הכל [נחשבים פרצוף] אחד. **כֹּלָּא הוּא חַד מִלָּה** - הכל הוא עניין אחד [מפני שהם כולם מלבישים יחד, זה על זה, על א"א], **לָא ☆ תַלְיָא בֵּיהּ פֵּרוּדָא** - לא תלוי בו [בא"א] פירוד [שאין פירוד בין הפרצופים המלבישים על א"א כלל]. **בְּרִיךְ הוּא בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ** - ברוך הוא ברוך שמו, **לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין** - לעולם ולעולמי עולמים.

תָּא חֲזֵי - בוא וראה, **שָׁרוּתָא דָּא** - התחלה זו [של הגילוי] **דְּאִקְרֵי אָב** - הנקראת אב [אבא דאצילות], **אִתְכְּלִיל בְּיו"ד** - כלולה באות יו"ד [משם הוי"ה] **דְּתַלְיָא מִמַּזָּלָא קַדִּישָׁא** - התלויה ממזל הקדוש [מזל השמיני מי"ג תיקוני הדִיקְנָא]. **וּבְגִין כָּךְ** - ומשום כך, **יו"ד, כְּלִיל אַתְוָן אַחֲרָנִין** - [אות] יו"ד כוללת אותיות אחרות [במילואה י-ו"ד. ויובן, כי מזל השמיני של הדִיקְנָא דא"א הוא בסוד אות א', הנרשמת כאות י' עליונה ואות י' תחתונה ואות ו' המחברת בינהם]. **יו"ד, סְתִימָא דְּכָל אַתְוָן אַחֲרָן** - אות יו"ד [היא] סתומה של כל האותיות [ו"ד] האחרות [שאות היו"ד נזכרת כיו"ד פשוטה, הרומזת רק לאבא, אבל גם אימא כלולה באותיות המילוי ו"ד, שנעשה מהם יחד ציור אות ה' הרומזת לאימא. נמצא שאות י' של אבא סותמת וכוללת בהיעלמה במילוי האותיות את הרמז לאימא]. **יו"ד, רֵישָׁא וְסוֹפָא דְכֹלָּא** - [ואות] יו"ד [המלאה, היא] ראש וסוף של הכל [שהיא רומזת לכל פרצופי האצילות כך, י' פשוטה רומזת לאבא, קוץ הי' כולל את אימא עם אבא, ו' רומז לז"א וד' לנקבה].

וְהַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק, אִקְּרֵי עָלְמָא דְּאַתֵּי, דְּאַתֵּי תָּדִיר וְלָא פָּסִיק. וְהָאי, הוּא עִדּוּנָא דְּצַדִּיקַיָּא, לְזַכָּאָה לְהָאי עָלְמָא דְּאַתֵּי, דְּאַשְׁקֵי תָּדִיר לְגִנְתָּא, וְלָא פָּסִיק. עֲלֵיהּ כְּתִיב: "וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר לֹא יְכַזְּבוּ מֵימָיו"[לב]. וְהַהוּא עָלְמָא דְּאַתֵּי, אִבְּרֵי בְיוֹ"ד. הָדָא הוּא דִכְתִיב: "וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן"[לג].

יוֹ"ד, כָּלִיל תְּרֵין אַתְוָן, וָי"ו דָּלֶת.

בְּאַגַּדְתָּא דְּבֵי רַב יֵיבָא סָבָא תָּנֵינָן, אֲמַאי וָי"ו דָּלֶת כְּלִילָן בְּיוֹ"ד? אֶלָּא, נְטִיעָה דְּגִנְתָּא דָּא, אִקְּרֵי וָי"ו. וְאִית גִּנְתָּא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

וְהַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק - ואותו הנהר הנמשך ויוצא [הבינה], **אִקְּרֵי עָלְמָא דְּאַתֵּי** - נקרא עולם הבא, **דְּאַתֵּי תָּדִיר וְלָא פָּסִיק** - שהוא בא תמיד ולא נפסק [הבינה תמיד משפיעה לתחתונים, והיחוד של חיות העולמות הבאה מהבינה, אינה נפסקת כלל, אפילו לא לאחר החורבן]. **וְהָאי, הוּא עִדּוּנָא דְּצַדִּיקַיָּא** - וזה הוא [הנהר, הבינה] התענוג של הצדיקים, **לְזַכָּאָה לְהָאי עָלְמָא דְּאַתֵּי** - לזכות לזה העולם הבא, **דְּאַשְׁקֵי תָּדִיר לְגִנְתָּא** - שמשקה [הנהר, הבינה] תמיד לגן [הוא ז"א], **וְלָא פָּסִיק** - ולא מפסיק [חיות העולמות כנ"ל]. **עֲלֵיהּ כְּתִיב** - עליו [על הנהר, הבינה] כתוב: **"וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר לֹא יְכַזְּבוּ מֵימָיו". וְהַהוּא עָלְמָא דְּאַתֵּי** - ואותו עולם הבא [היא הבינה], **אִבְּרֵי בְיוֹ"ד** - נברא ב[קוץ התחתון של האות] יו"ד. **הָדָא הוּא דִכְתִיב** - זה הוא שכתוב: **"וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן".**

יוֹ"ד, כָּלִיל תְּרֵין אַתְוָן, וָי"ו דָּלֶת - יו"ד כוללת שתי אותיות וָי"ו וְדָלֶת [שהם רמז לזו"ן. ומבואר כי כוונתו לשאול על הפסוק ונהר וכו' - מכיוון שאות יו"ד כוללת באותיותיה את או"א וזו"ן, מדוע בפסוק ונהר יוצא וכו' מובא הרמז רק לנהר שהוא אבא, ועדן שהיא אימא, וגן שהוא ז"א, ואילו הנקבה לא נזכרה כלל?].

בְּאַגַּדְתָּא - בספר האגדה **דְּבֵי רַב יֵיבָא סָבָא** - של בית רב ייבא סבא **תָּנֵינָן** - למדנו [והיא תשובה לשאלה], **אֲמַאי וָי"ו דָּלֶת כְּלִילָן בְּיוֹ"ד** - למה [אותיות] וָי"ו וְדָלֶת כלולות ב[אות] יו"ד [מברר איזה פרצוף נרמז בהם]? **אֶלָּא, נְטִיעָה דְּגִנְתָּא דָּא** - אלא, הנטיעה של גינה זו [ז"א הנטוע בעיבור בתוך אימא], **אִקְּרֵי וָי"ו** - נקראת וָי"ו [כי ז"א רמוז באות דָּלֶת בשם הוי"ה]. **וְאִית גִּנְתָּא אַחֲרָא** - יש גינה אחרת [היא המלכות], **דְּאִיהִי דָּלֶת** - שהיא

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(לב) ישעיה נח, י. וְנָחֲךָ ה' תָּמִיד וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשֶׁךָ וְעַצְמֹתֶיךָ יַחֲלִיץ וְהָיִיתָ כְּגַן רָוֶה וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר לֹא יְכַזְּבוּ מֵימָיו: **(לג)** בראשית ב, י. וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים:

אַחֲרָא, דְּאִיהִי דָּלֶת. וּמֵהַאי וָי"ו, אִתְשַׁקְיָא דָּלֶת. וְהַיְינוּ רָזָא דִּכְתִיב: "וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן". מָאן הוּא "עֵדֶן"? דָּא חָכְמָה עִלָּאָה, וְדָא יו"ד. "לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן", דָּא הוּא וָי"ו. "וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים", דָּא הִיא דָּל"ת. וְכֹלָּא כָּלִיל בְּיו"ד.

וּבְגִין כָּךְ, אִקְרֵי אָב לְכֹלָּא, אָב לַאֲבָהָן, שָׁרוּתָא דְּכֹלָּא, בֵּיתָא דְּכֹלָּא. דִּכְתִיב: "בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בַיִת"[לד]. וּכְתִיב: "כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ"[לה].

בְּאַתְרֵיהּ, לָא אִתְגַּלְיָא, וְלָא אִתְיְדַע. מִדְּאִתְחַבַּר בְּאִימָּא,

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

[נקראת] **דָּלֶת** [שהיא רמוזה באות דָּלֶת כיוון שהיא אחור באחור עם ז"א, אבל כשהיא פנים בפנים היא נרמזת באות ה' אחרונה בשם הוי"ה]. **וּמֵהַאי וָי"ו** - ומזו וָי"ו, **אִתְשַׁקְיָא דָּלֶת** - נשקית דָּלֶת [שמז"א מקבלת המלכות את שפעה]. **וְהַיְינוּ רָזָא דִּכְתִיב** - וזהו הסוד שכתוב: "**וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן**". **מָאן הוּא "עֵדֶן"** - מי הוא עדן [הנזכר בכתוב]? **דָּא חָכְמָה עִלָּאָה** - זו חכמה עליונה [אבא], **וְדָא יו"ד** - וזו יו"ד [שבמלואה היא כוללת את או"א וזו"ן]. "**לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן**", **דָּא הוּא וָי"ו** - [ויבואר מה שנאמר] "להשקות את הגן", זה הוא ו' [הוא ז"א]. "**וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים**", **דָּא הִיא דָּל"ת** - [ויבואר מה שנאמר] "ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים", זה הוא דָּלֶת [ובה רמוזה הנקבה, כשהיא אח"א עם ז"א]. **וְכֹלָּא כָּלִיל בְּיו"ד** - ו[נמצא] הכל כלול ב[אות] יו"ד.

וּבְגִין כָּךְ - ומשום כך, **אִקְרֵי אָב לְכֹלָּא** - נקרא [אבא] אב לכולם [לכל עולמות שלמטה ממנו], **אָב לַאֲבָהָן** - [והוא נקרא] אב לאבות [לאלה הנקראים אבות שהם, חב"ד וחג"ת של ז"א], **שָׁרוּתָא דְּכֹלָּא** - [והוא נקרא] התחלה של הכל [כי אבא רמוז באות יו"ד פשוטה שהיא תחילת עולם האצילות], **בֵּיתָא דְּכֹלָּא** - הבית של הכל [אבא נקרא בית על שם אימא הכלולה עמו]. **דִּכְתִיב** - שכתוב: "**בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בַיִת**". **וּכְתִיב** - וכתוב: "**כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ**".

בְּאַתְרֵיהּ - במקומו [של אבא בחכמה], **לָא אִתְגַּלְיָא, וְלָא אִתְיְדַע** - לא התגלה ולא נודע [שאבא לא מתגלה ולא נודע בתיבת 'חכמה', כי אין בה אות יו"ד רק אות ה"א, וה"א רומזת לאימא הכלולה באבא, אבל אבא לא נזכר כי הוא מחובר עם המזל שלמעלה ממנו ונכלל בזה

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(לד) משלי כד, ג. בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת וּבִתְבוּנָה יִתְכּוֹנָן: **(לה)** תהלים קד, כד. מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ:

אִתְּרְמִיז בְּאִימָּא. וּבְגִין כָּךְ, אִימָּא כְּלָלָא דְּכֹלָּא, בָּהּ אִתְיְדָע, וּבָהּ אִתְּרְמִיז. שָׁרוּתָא וְסִיּוּמָא דְּכֹלָּא, חָכְמָה אִקְּרֵי, דְּבָהּ סָתִים כֹּלָּא, כְּלָלָא דְּכֹלָּא, שְׁמָא קַדִּישָׁא.

עַד הַשְׁתָּא, רָמִיזְנָא, וְלָא אֲמֵינָא כָּל אִלֵּין יוֹמִין. וְהָאדָנָא, מִתְגַּלְּפִין סִטְרִין. יו"ד, כָּלִיל בְּהָאי חָכְמָה. ה"א, דָּא אִימָּא, וְקָרֵינָן בִּינָה. ו"ה, אִלֵּין תְּרֵין בְּנִין, דְּמִתְעַטְּרָן מֵאִימָּא. וְהָא תָּנֵינָן: דְּבִינָה אִתְכְּלִיל מִכֹּלָּא. יו"ד, דְּמִתְחַבְּרָא בְּאִימָּא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

בעתיקא קדישא]. **מִדְּאִתְחַבַּר בְּאִימָּא** - משהתחבר [אבא] באימא, **אִתְּרְמִיז בְּאִימָּא** - נרמז באימא [אבא נרמז באות יו"ד שבתיבת 'בינה']. **וּבְגִין כָּךְ** - ומשום כך, **אִימָּא כְּלָלָא דְּכֹלָּא** - אימא [היא] כוללת הכל [ששם בינה כולל את כל הפרצופים, כי אותיות י"ה שבבינה הם רמז לאו"א, ואותיות ב"ן רמז לז"א והנקבה עמו], **בָּהּ אִתְיְדָע, וּבָהּ אִתְּרְמִיז** - בה [בבינה] נודע [אבא], ובה [בבינה] נרמז [אבא בסוד אות יו"ד שבבינה]. **שָׁרוּתָא וְסִיּוּמָא דְּכֹלָּא, חָכְמָה אִקְּרֵי** - [ואף על פי כן] התחלת וסיום הכל בחכמה נקראת [אע"פ שאימא רומזת לאבא, אבל התחלת וסיום כל הפרצופים באצילות אינם אלא באבא], **דְּבָהּ סָתִים כֹּלָּא** - שבה [בחכמה, באבא] סתום הכל [שביו"ד של אבא סתומים ברמז כל פרצופי האצילות כנ"ל], **כְּלָלָא דְּכֹלָּא** - [וחכמה זו, אבא, היא] כלל הכל [כוללת את כל פרצופי האצילות]:, **שְׁמָא קַדִּישָׁא** - [והיא החכמה, אבא, נקראת] השם הקדוש [הוי"ה, כשם שיו"ד של החכמה רומזת לכל פרצופי האצילות, כך הם רמוזים בארבע אותיות השם הקדוש הוי"ה].

עַד הַשְׁתָּא - [ואמר רבי שמעון] עד עכשיו [בימים הראשונים עד היום], **רָמִיזְנָא** - רמזתי [בפרצופי או"א], **וְלָא אֲמֵינָא כָּל אִלֵּין יוֹמִין** - ולא אמרתי [בהרחבה בפרצופי או"א] כל אלה הימים. **וְהָאדָנָא** - ועתה [היום], **מִתְגַּלְּפִין סִטְרִין** - נפתחים הצדדים [בהבנת פרטי פרצופי או"א]. **יו"ד, כָּלִיל בְּהָאי חָכְמָה** - [אות] יו"ד [משם הוי"ה], כלולה בזו החכמה [אע"פ ששורש החכמה הוא למעלה במזל הדִּיקְנָא של א"א, מכל מקום החכמה מתגלה בשורשה גם באות יו"ד משם הוי"ה]. **ה"א, דָּא אִימָּא, וְקָרֵינָן בִּינָה** - [אות] ה"א היא אימא, וקוראים אותה בינה. **ו"ה, אִלֵּין תְּרֵין בְּנִין** - [אותיות] ו"ה, אלה שני בנים [הכוונה לבן ובת של אבא ואימא, והם ז"א ונקבה], **דְּמִתְעַטְּרָן מֵאִימָּא** - שמתעטרים [מקבלים את המוחין שלהם] מאימא. **וְהָא תָּנֵינָן** - והרי למדנו [אע"פ שאמרנו שאימא רמוזה באות ה', מכל מקום למדנו]: **דְּבִינָה אִתְכְּלִיל מִכֹּלָּא** - שבינה נכללת מהכל [מכל ארבע אותיות הוי"ה]. **יו"ד, דְּמִתְחַבְּרָא בְּאִימָּא** - [אות] יו"ד [של אבא] שמתחברת [בסוד היחוד העליון,

וּמַפִּיקִין בֵּן, וְהַיְינוּ בִּינָה. אָ"ב וָאֵ"ם דְּאִנּוּן י"ה, וּבֵן בְּגַוֵּיהוּ. הַשְׁתָּא, אִית לְאִסְתַּכְּלָא. בִּינָה, וְאִקְּרֵי תְּבוּנָה. אֲמָאי אִקְּרֵי תְּבוּנָה, וְלָא בִּינָה? אֶלָּא, תְּבוּנָה אִקְּרֵי, בְּשַׁעְתָּא דְּיָנְקָא לִתְרֵין בְּנִין. בֵּ"ן וּבַ"ת, דְּאִנּוּן ו"ה. וְהַהִיא שַׁעְתָּא, אִקְּרֵי תְּבוּנָה. דְּכֹלָּא, כָּלִיל בְּאִלֵּין אַתְוָן. בֵּ"ן וּבַ"ת, אִנּוּן ו"ה. וְכֹלָּא, חַד כְּלָלָא. וְהַיְינוּ, תְּבוּנָה.

בְּסִפְרָא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא אָמַר: דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, תִּקּוּנָא קַדְמָאָה דְגַלֵּי וְאָמַר: "הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי"[לו], מֵהָאי הוּא. וְתִקּוּנָא תִּנְיָנָא, אִקְּרֵי "כַלָּה", דְּאִיהִי נוּקְבָא דִלְתַתָּא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

ונותנת טיפת זרע של ז"א] באימא. **וּמַפִּיקִין בֵּן** - ומוציאים [או"א] ב"ן [מולידים את זו"ן. וכך למדנו כי בינה נכללת מכל ארבע אותיות הוי"ה, כי אבא - אות י', מחובר בה - אות ה' - בסוד היחוד, והיא כוללת בקרבה בסוד העיבור את זו"ן - אותיות ו"ה - העתידים לצאת], **וְהַיְינוּ בִּינָה** - ולכן [היא אימא נקראת בלשון] בינה. **אָ"ב וָאֵ"ם דְּאִנּוּן י"ה** - [כי] אב ואם שהם [בסוד אותיות] י"ה [שבתיבת בינה], **וּבֵן בְּגַוֵּיהוּ** - ובן [אותיות ב"ן הנותרים בתיבת בינה, שהם רומזים לז"א והנקבה שעמו] באמצעם.

הַשְׁתָּא, אִית לְאִסְתַּכְּלָא - עתה יש להתבונן. **בִּינָה, וְאִקְּרֵי תְּבוּנָה** - [בבחינת] בינה, ו[בתורה היא] נקראת תבונה. **אֲמָאי אִקְּרֵי תְּבוּנָה, וְלָא בִּינָה** - למה היא נקראת תבונה ולא בינה? **אֶלָּא, תְּבוּנָה אִקְּרֵי** - אלא, תבונה היא נקראת, **בְּשַׁעְתָּא דְּיָנְקָא** - בשעה ש[היא] מניקה [ומשפיעה] **לִתְרֵין בְּנִין** - לשני בנים. **בֵּ"ן וּבַ"ת, דְּאִנּוּן ו"ה** - [הם] בן ובת, שהם [נרמזים באותיות] ו"ה. **וְהַהִיא שַׁעְתָּא** - ואותה השעה, **אִקְּרֵי תְּבוּנָה** - היא [הבינה] נקראת תבונה. **דְּכֹלָּא** - שהכל [ז"א ונקבה], **כָּלִיל בְּאִלֵּין אַתְוָן** - כלול באלה האותיות [באותיות של תיבת 'תבונה']. **בֵּ"ן וּבַ"ת, אִנּוּן ו"ה** - ב"ן וב"ת, הם ו"ה [תיבת 'תבונה' רומזת באותיותיה נוטריקון ל'ב"ן' 'וב"ת', כאשר אות ב' משמשת פעמיים. ואותיות ו"ה הנותרות הם רמז לזו"ן באותיות שם הוי"ה]. **וְכֹלָּא, חַד כְּלָלָא** - והכל [בתבונה, הוא] כלל אחד [זו"ן שנכללים יחד]. **וְהַיְינוּ, תְּבוּנָה** - ולכן [בינה נקראת] תבונה.

אימא נקראת רעיה, והנוקבא נקראת כלה

בְּסִפְרָא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא אָמַר - בספר של בית רב המנונא סבא, אמר: **דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא** - כי שלמה המלך, **תִּקּוּנָא קַדְמָאָה דְגַלֵּי וְאָמַר** - התיקון הראשון שגילה ואמר: **"הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי"** - [כאן, בשיה"ש פרק ד' פסוקים א-ז, נרמז התיקון הראשון בתיבת

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(לו) שיר השירים א, טו. הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים:

וְאִנּוּן דְּאָמְרֵי, דְּתַרְוַיְיהוּ לְהָאי נוּקְבָא דִּלְתַתָּא אִנּוּן, לָאו הָכִי. דְּהֵ"א קַדְמָאָה, לָא אִקְרֵי כַּלָּה. וְהֵ"א בַּתְרָאָה, אִקְרֵי כַּלָּה, לְזִמְנִין יְדִיעִין. דְּהָא זִמְנִין סַגִּיאִין אִנּוּן, דְּדִכּוּרָא לָא אִתְחַבָּר עִמָּהּ, וְאִסְתַּלָּק מִנָּהּ. בְּהַהוּא זִמְנָא כְּתִיב: "וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב"[לז]. בְּשַׁעְתָּא דְּאִתְדַּכָּאַת נוּקְבָא, וּדְכוּרָא בָּעֵי לְאִתְחַבָּרָא עִמָּהּ, כְּדֵין אִקְרֵי כַּלָּ"ה. כְּכַלָּ"ה, מַמָּשׁ אַתְיָא.

אֲבָל, הָאי אִימָּא, לָא אַפְסִיק רְעוּתָא דְּתַרְוַיְיהוּ לְעָלְמִין. בְּחַד נָפְקִין, בְּחַד שַׁרְיָין. לָא אַפְסִיק דָּא מִן דָּא, וְלָא אִסְתְּלָק דָּא מִן

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

׳רעייתי׳], **מֵהָאי הוּא** - מ[ענין] זה [שאנו לומדים על או"א] הוא. **וְתִקּוּנָא תִנְיָנָא** - והתיקון השני, **אִקְרֵי "כַּלָּה"** - [אימא] נקראת כלה [בשיה"ש שם מפסוק ח׳, אתי מלבנון כלה וכו׳, בתיבת ׳כלה׳], **דְּאִיהִי נוּקְבָא דִּלְתַתָּא** - שהיא הנקבה שלמטה [למטה מז"א].

וְאִנּוּן דְּאָמְרֵי - ואלה שאומרים [החכמים המפרשים אחרת], **דְּתַרְוַיְיהוּ** - ששניהם [שני התיקונים, רעייתי וכלה] **לְהָאי נוּקְבָא דִּלְתַתָּא אִנּוּן** - לזו הנקבה שלמטה הם [לנקבה של ז"א הם מכוונים], **לָאו הָכִי** - לא כן [אין העיקר כדבריהם]. **דְּהֵ"א קַדְמָאָה** - כי ה"א ראשונה [בהוי"ה], **לָא אִקְרֵי כַּלָּה** - לא נקראת כלה. **וְהֵ"א בַּתְרָאָה** - וה"א אחרונה [בהוי"ה, שהיא הנקבה של ז"א], **אִקְרֵי כַּלָּה, לְזִמְנִין יְדִיעִין** - נקראת כלה, לזמנים ידועים. **דְּהָא זִמְנִין סַגִּיאִין אִנּוּן** - שהרי זמנים רבים הם, **דְּדִכּוּרָא** - שהזכר [ז"א] **לָא אִתְחַבָּר עִמָּהּ** - לא מתחבר עימה [עם הנקבה], **וְאִסְתַּלָּק מִנָּהּ** - ומסתלק [וז"א נפרד בעוונותיהם של ישראל] ממנה [מהנקבה]. **בְּהַהוּא זִמְנָא כְּתִיב** - באותו הזמן כתוב: **"וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב". בְּשַׁעְתָּא דְּאִתְדַּכָּאַת נוּקְבָא** - בשעה שנטהרת הנקבה [מאחיזת החיצונים], **וּדְכוּרָא בָּעֵי לְאִתְחַבָּרָא עִמָּהּ** - והזכר [ז"א] רוצה להתחבר עמה, **כְּדֵין אִקְרֵי כַּלָּ"ה** - אז היא נקראת כלה. **כְּכַלָּ"ה, מַמָּשׁ אַתְיָא** - [כי] ככלה ממש היא באה.

אֲבָל, הָאי אִימָּא - אבל, זו האימא [הרמוזה בה׳ ראשונה, שהיא התיקון הראשון הנ"ל בפסוק הנך יפה רעייתי], **לָא אַפְסִיק** - לא נפסק **רְעוּתָא דְּתַרְוַיְיהוּ לְעָלְמִין** - רצון של שניהם [אבא ואימא] לעולם. **בְּחַד נָפְקִין** - ביחד הם יוצאים [ביחד הם נאצלו מא"א], **בְּחַד שַׁרְיָין** - ביחד שרויים [ביחד הם שרויים זה עם זה פנים בפנים]. **לָא אַפְסִיק דָּא מִן דָּא** - לא נפסק [היחוד בין או"א] זה מזה, **וְלָא אִסְתְּלָק דָּא מִן דָּא** - ולא הסתלק [היחוד של

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(לז) ויקרא יח, יט. וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ:

דָּא. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב: "וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן". "יוֹצֵא", תָּדִיר, וְלָא פָּסִיק. הָדָא הוּא דִּכְתִיב: "וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר לֹא יְכַזְּבוּ מֵימָיו". וּבְגִין כָּךְ, כְּתִיב "רַעְיָתִי", בִּרְעוּתָא דְּאַחֲוָה שַׁרְיָן, בְּאַחֲדוּתָא שְׁלִימָתָא. אֲבָל הָכָא, אִקְּרֵי כַלָּה. דְּכַד אֲתָא דְּכוּרָא, לְאִתְחַבָּרָא עִמָּהּ, הִיא כַלָּה. כְּכַלָּה, אִיהִי אַתְיָא מַמָּשׁ. וּבְגִין כָּךְ, תְּרֵי תִּקּוּנִין דְּנוּקְבֵי, פֵּרוּשׁ שְׁלֹמֹה. תִּקּוּנָא דְּקַדְמִיתָא, סְתִימָא, בְּגִין דְּאִיהִי סְתִימָא. וְתִקּוּנָא תִנְיָינָא, פֵּרוּשׁ יָתִיר, וְלָא סָתִים כּוּלֵּי הָאי.

וּלְבָתַר, תָּלֵי כָּל שְׁבָחָא, בְּהַהִיא דְּלְעֵילָא. דִּכְתִיב: "אַחַת הִיא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

שניהם] זה מזה. **וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב** - ומשום כך, כתוב: **"וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן"** - ונהר [היא אימא] יוצא מעדן [הוא אבא]. **"יוֹצֵא", תָּדִיר, וְלָא פָּסִיק** - [והשפע שלהם] יוצא תמיד, ולא נפסק [כי השפע שלהם הוא היחוד שמקיים את חיות העולמות]. **הָדָא הוּא דִּכְתִיב** - זה הוא שכתוב: **"וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר לֹא יְכַזְּבוּ מֵימָיו"**. **וּבְגִין כָּךְ** - ומשום כך, **כְּתִיב "רַעְיָתִי"** - כתוב "רעיתי" [בפסוק הנ"ל משיר השירים, והוא מכוון דווקא לאימא], **בִּרְעוּתָא דְּאַחֲוָה שַׁרְיָן** - [כי או"א] ברצון של אחוה הם שרויים, **בְּאַחֲדוּתָא שְׁלִימָתָא** - [ו]באחדות שלימה. **אֲבָל הָכָא** - אבל כאן [בתיקון השני הנזכר בפסוק אתי מלבנון כלה וכו'], **אִקְּרֵי כַלָּה** - היא [הנקבה] נקראת כלה. **דְּכַד אֲתָא דְּכוּרָא** - שכאשר בא הזכר [ז"א], **לְאִתְחַבָּרָא עִמָּהּ** - להתייחד עמה, **הִיא כַלָּה** - היא [הנקבה] כלה. **כְּכַלָּה, אִיהִי אַתְיָא מַמָּשׁ** - [כי] ככלה היא באה ממש: [ליסוד אימא אין אפילו רמז בשיר השירים, ובזה תלויים חירות והיובל]. **וּבְגִין כָּךְ** - ומשום כך, **תְּרֵי תִּקּוּנִין** - שני תיקונים **דְּנוּקְבֵי** - של הנקבים [היסודות של אימא ושל נקבה], **פֵּרוּשׁ שְׁלֹמֹה** - פירש שלמה המלך [בפסוקים הללו, ולא אחד כדעת החכמים שאמרו כנ"ל]. **תִּקּוּנָא דְּקַדְמִיתָא, סְתִימָא** - התיקון של הראשונה [של אימא] סתום, **בְּגִין דְּאִיהִי סְתִימָא** - מפני שהיא סתומה [היסוד שלה סתום בתוך ז"א, וזהו ששבח אותה בכתוב בלשון כללית 'כולך יפה רעיתי' והזכיר רק ברמז על היסוד שלה בתיבת 'כל']. **וְתִקּוּנָא תִנְיָינָא** - והתיקון השני [של הנקבה], **פֵּרוּשׁ יָתִיר** - מפורש יותר [בשבח הנזכר בה בכתוב, במה שנאמר 'גן נעול' וכו' הרומז על היסוד של הנקבה], **וְלָא סָתִים כּוּלֵּי הָאי** - ולא סתום כל כך [כמו באימא].

וּלְבָתַר - ולאחר [לאחר שאמר שלמה המלך את שני התיקונים הללו על אימא ועל הנקבה], **תָּלֵי כָּל שְׁבָחָא** - תלה [ופירש] את כל השבח, **בְּהַהִיא דְּלְעֵילָא** - באותה שלמעלה [בפרצוף שלמעלה והיא אימא]. **דִּכְתִיב** - שכתוב: **"אַחַת הִיא לְאִמָּהּ בָּרָה הִיא לְיוֹלַדְתָּהּ"**.

לְאִמָּהּ בָּרָה הִיא לְיוֹלַדְתָּהּ"[לח]. וּבְגִין, דְּהָאי אִימָּא מִתְעַטְּרָא בְּעִטְרָא דְּכֹלָּה, וּרְעוּתָא דְיו"ד לָא אַפְסִיק מִנָּהּ לְעָלְמִין, אִתְיְהִיב בִּרְשׁוּתָהּ כָּל חֵרוּ דְעַבְדִּין, כָּל חֵרוּ דְכֹלָּא, כָּל חֵרוּ דְחַיָּבַיָּא, לְדַכָּאָה לְכֹלָּא. דִּכְתִיב: "כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם"[לט]. וּכְתִיב[מ]: "וְקִדַּשְׁתֶּם אֵת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרָאתֶם דְּרוֹר". "יוֹבֵל הִיא". מָאי "יוֹבֵל"? כְּמָה דְאַתְּ אָמַר: "וְעַל יוֹבַל יְשַׁלַּח שָׁרָשָׁיו"[מא]. מִשּׁוּם הַהוּא נָהָר, דְּאָתֵי וְנָגִיד וְנָפִיק, אֲתֵי תָּדִיר, וְלָא פָּסִיק.

דף רצ"א ע"א **כְּתִיב:** ☆ "כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא לַתְּבוּנָה תִּתֵּן קוֹלֶךָ"[מב]. כֵּיוָן

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

וּבְגִין, דְּהָאי אִימָּא - ומפני שזו האימא **מִתְעַטְּרָא** - מתעטרת [ומקבלת את המוחין שלה] **בְּעִטְרָא דְּכֹלָּה** - בעטרות של הכל [מא"א, שהוא כתר לכל האצילות], **וּרְעוּתָא דְיו"ד** - והרצון של יו"ד [הוא אבא] **לָא אַפְסִיק מִנָּהּ לְעָלְמִין** - לא מפסיק ממנה לעולם, **אִתְיְהִיב בִּרְשׁוּתָהּ** - [ולכן] ניתן ברשותה [של אימא] **כָּל חֵרוּ דְעַבְדִּין** - כל החירות של העבדים [שמאימא יורד השפע לעולם היצירה, שבו ממונה מלאך מ"ט הנקרא עבד], **כָּל חֵרוּ דְכֹלָּא** - כל החירות של כולם [ומאימא יורד השפע לכל שאר העולמות], **כָּל חֵרוּ דְחַיָּבַיָּא** - כל החירות של החייבים [מאימא יורד השפע לכל הרשעים לקבל חירות מעונשם], **לְדַכָּאָה לְכֹלָּא** - לטהר את כולם [ע"י מצוות התשובה הנשפעת מבחינת אימא]. **דִּכְתִיב** - שכתוב: "**כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם**". **וּכְתִיב** - וכתוב: "**וְקִדַּשְׁתֶּם אֵת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרָאתֶם דְּרוֹר**". "**יוֹבֵל הִיא**". **מָאי "יוֹבֵל"** - מה [פירוש המלה] יובל? **כְּמָה דְאַתְּ אָמַר** - כמו שאתה אומר: "**וְעַל יוֹבַל יְשַׁלַּח שָׁרָשָׁיו**". **מִשּׁוּם הַהוּא נָהָר** - מפני אותו הנהר [אימא], **דְּאָתֵי וְנָגִיד וְנָפִיק** - שבא, ונמשך ויוצא [להביא את השפע מאבא תמיד], **אֲתֵי תָּדִיר** - ובא תמיד, **וְלָא פָּסִיק** - ולא נפסק [ולכן אימא נקראת כאן 'יובל', כיובל המים הזורם תמיד ואינו נפסק].

בשם בינה נכללים: או"א וז"א, ובתבונה: רק זו"ן

כְּתִיב - כתוב: ★ "כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא לַתְּבוּנָה תִּתֵּן קוֹלֶךָ". **כֵּיוָן דְּאָמַר** - מכיוון שאמר

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(לח) שיר השירים ו, ט. אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַּמָּתִי אַחַת הִיא לְאִמָּהּ בָּרָה הִיא לְיוֹלַדְתָּהּ רָאוּהָ בָנוֹת וַיְאַשְּׁרוּהָ מְלָכוֹת וּפִילַגְשִׁים וַיְהַלְלוּהָ: **(לט)** ויקרא טז, ל. כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ: **(מ)** ויקרא כה, י. וְקִדַּשְׁתֶּם אֵת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ לְכָל יֹשְׁבֶיהָ יוֹבֵל הִוא תִּהְיֶה לָכֶם וְשַׁבְתֶּם אִישׁ אֶל אֲחֻזָּתוֹ וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשֻׁבוּ: **(מא)** ירמיה יז, ח. וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל מַיִם וְעַל יוּבַל יְשַׁלַּח שָׁרָשָׁיו וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבֹא חֹם וְהָיָה עָלֵהוּ רַעֲנָן וּבִשְׁנַת בַּצֹּרֶת לֹא יִדְאָג וְלֹא יָמִישׁ מֵעֲשׂוֹת פֶּרִי: **(מב)** משלי ב, ג. כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא לַתְּבוּנָה תִּתֵּן קוֹלֶךָ:

דְּאָמַר, "כִּי אִם לַבִּינָה", אֲמַאי "לַתְּבוּנָה"? אֶלָּא, כֹּלָּא כְּמָה דַאֲמִינָא. הֵי מִנַּיְהוּ עִלָּאָה? בִּינָה עִלָּאָה מִתְּבוּנָה. בִּינָה, אָב וָאֵם וּבֵן. יו"ד הֵ"א, אָב וָאֵם, וּבֵן בְּגַוָּיְהוּ. תְּבוּנָה, כֹּלָּא כְּלָלָא דִבְנִין, בֵּן וּבַת, וָי"ו הֵ"א. וְלָא אִשְׁתְּכַח אָב וָאֵם, אֶלָּא בְּבִינָה. דִּתְבוּנָה, וַדָּאי רְבִיעָא עֲלַיְהוּ, וְלָא אִתְגַּלְיָא. אִשְׁתְּכַח, דִּכְלָלָא דִתְרֵין בְּנִין, אִקְרֵי תְּבוּנָה. וּכְלָלָא דְאָב וָאֵם וּבֵן, אִקְרֵי בִּינָה.
וְכַד בָּעֵי לְאַכְלָלָא כֹּלָּא, בְּהָאי אִתְכְּלִיל.

וְהָאי אָב וָאֵם וּבֵן, אִקְרוּן חָכְמָה בִּינָה וָדָעַת. וּבְגִין, דְּהָאי בֵּן נָטִיל סִמָּנִין דַּאֲבוֹי וְאִמֵּיהּ, אִקְרֵי דַּעַת, דְּהוּא סַהֲדוּתָא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

[בפסוק], **"כִּי אִם לַבִּינָה"** - [וקרא לאימא בשם בינה], **אֲמַאי "לַתְּבוּנָה"** - למה [שינה את שמה] לתבונה? **אֶלָּא, כֹּלָּא כְּמָה דַאֲמִינָא** - אלא, הכל כמו שאמרנו [כנ"ל, כאשר או"א מיחדים להוליד את הבן זו"ן היא נקראת בינה, וכאשר היא מניקה את זו"ן היא נקראת תבונה]. **הֵי מִנַּיְהוּ עִלָּאָה** - [שואל] איזו מהן [מבינה ותבונה] עליונה? **בִּינָה עִלָּאָה מִתְּבוּנָה** - בינה עליונה מהתבונה. **בִּינָה, אָב וָאֵם וּבֵן** - [כי] בינה [כוללת] אב ואם ובן. **יו"ד הֵ"א, אָב וָאֵם, וּבֵן בְּגַוָּיְהוּ** - [וכך נרמז באותיותיה] יו"ד ה"א [הם] אב ואם, ו[אותיות ב"ן הם רמז לזו"ן, שהם בחינת] בן באמצעם. **תְּבוּנָה, כֹּלָּא כְּלָלָא דִבְנִין, בֵּן וּבַת, וָי"ו הֵ"א** - [אבל] תבונה, כולה כוללת [באותיותיה רק] את הבנים, בן ובת [שהם זו"ן], [והם רמוזים בשם הוי"ה באותיות] ו"ה. **וְלָא אִשְׁתְּכַח אָב וָאֵם** - ולא נמצא [רמז] אב ואם, **אֶלָּא בְּבִינָה** - אלא בבינה [באימא הנקראת בינה, ולא בתבונה]. **דִּתְבוּנָה, וַדָּאי רְבִיעָא עֲלַיְהוּ** - כי [כאשר אימא נקראת] תבונה, בודאי היא רובצת עליהם [על זו"ן], **וְלָא אִתְגַּלְיָא** - ו[היא עצמה] לא מתגלה [לכן אין לאימא רמז בתבונה]. **אִשְׁתְּכַח, דִּכְלָלָא דִתְרֵין בְּנִין, אִקְרֵי תְּבוּנָה** - נמצא, שהכללות של שני הבנים [זו"ן], נקראת תבונה. **וּכְלָלָא דְאָב וָאֵם וּבֵן, אִקְרֵי בִּינָה** - וכללות האב האם [או"א], והבן [ז"א], נקראת בינה. **וְכַד בָּעֵי לְאַכְלָלָא כֹּלָּא, בְּהָאי אִתְכְּלִיל** - וכאשר רוצה לכלול את הכל [או"א וזו"ן], בזה נכללים [בבינה הם נכללים ביחד ולא בתבונה].

ז"א מקבל מוחין: חו"ב חו"ג, מישסו"ת

וְהָאי אָב וָאֵם וּבֵן - ואלו האב [אבא] והאם [אימא] והבן [ז"א], **אִקְרוּן חָכְמָה בִּינָה וָדָעַת** - נקראים חכמה, בינה ודעת [של כללות האצילות]. **וּבְגִין, דְּהָאי בֵּן** - ומפני שזה הבן [ז"א] **נָטִיל סִמָּנִין דַּאֲבוֹי וְאִמֵּיהּ** - לוקח את הסימנים של אביו ואמו [מקבל מאו"א את חכמה ובינה שלו], **אִקְרֵי דַּעַת** - [לכן ז"א] נקרא דעת, **דְּהוּא סַהֲדוּתָא**

דְּתַרְוָיְהוּ. וְהָאי בֵּן, אִקְּרֵי בּוּכְרָא. דִּכְתִיב: "בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל"[מג]. וּבְגִין, דְּאִקְּרֵי בּוּכְרָא, נָטִיל תְּרֵין חוּלָקִין. וְכַד אִתְרַבֵּי בְּעִטְרוֹי, נָטִיל תְּלַת חוּלָקִין. וּבֵין כָּךְ וּבֵין כָּךְ, תְּרֵין חוּלָקִין וּתְלָת חוּלָקִין כֹּלָּא חַד מִלָּה. וְהָאי וְהָאי, הָכִי הֲוֵי, יְרוּתָא דְּאֲבוֹי וְאִמֵּיהּ יָרִית.

מָאי יְרוּתָא? דָּא אַחְסַנְתָּא דַאֲבוֹי וְאִמֵּיהּ. וּתְרֵין עִטְרִין דַּהֲווֹ גְנִיזִין בְּגַוַּיְהוּ, וְאַחֲסִינוּ לְבֵן דָּא, מִסִּטְרָא דַאֲבוֹי, הֲוָה גָנִיז בְּגַוֵּיהּ חַד עִטְרָא, דְּאִקְּרֵי חֶסֶד. וּמִסִּטְרָא דְאִימָּא, חַד עִטְרָא דְאִקְּרֵי גְבוּרָה. וְכֻלְּהוּ מִתְעַטְּרִין בְּרֵישֵׁיהּ, וְאֶחָיד לוֹן.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

דְּתַרְוָיְהוּ - שהוא [ז"א] עדות של שניהם. **וְהָאי בֵּן, אִקְּרֵי בּוּכְרָא** - וזה הבן [ז"א], נקרא בכור [מפני שז"א נולד ראשון קודם לנקבה]. **דִּכְתִיב** - שכתוב: **"בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל". וּבְגִין, דְּאִקְּרֵי בּוּכְרָא** - ומפני ש[ז"א] נקרא בכור, **נָטִיל תְּרֵין חוּלָקִין** - הוא נוטל שני חלקים [ז"א מקבל מוחין מאבא ומאימא]. **וְכַד אִתְרַבֵּי בְּעִטְרוֹי** - וכאשר התרבה ז"א בעטרות שלו [שהם חכמה ובינה שקבל מאו"א], **נָטִיל תְּלַת חוּלָקִין** - הוא לוקח שלושה חלקים [בנוסף לאו"א הוא לוקח גם את דעת עליון מאו"א]. **וּבֵין כָּךְ וּבֵין כָּךְ** - ובין כך [שלוקח חו"ב מאו"א], ובין כך [שלוקח את החב"ד מאו"א], **תְּרֵין חוּלָקִין וּתְלָת חוּלָקִין כֹּלָּא חַד מִלָּה** - שני חלקים ושלושה חלקים, הכל דבר אחד. **וְהָאי וְהָאי, הָכִי הֲוֵי** - וזה [חו"ב] וזה [חב"ד] כך הוא, **יְרוּתָא דְּאֲבוֹי וְאִמֵּיהּ יָרִית** - את ירושת אביו ואמו הוא [ז"א] יורש [מהם, ממה שקבלו או"א מא"א].

מָאי יְרוּתָא - מהי הירושה [למה קורא ירושה למוחין של ז"א]? **דָּא אַחְסַנְתָּא דַאֲבוֹי וְאִמֵּיהּ** - זו הנחלה של אביו ואמו [מה שהם ירשו וקבלו מא"א]. **וּתְרֵין עִטְרִין דַּהֲווֹ גְנִיזִין בְּגַוַּיְהוּ** - [אבל] ושתי עטרות [הם ה' תחתונות של הדעת, הם הדעת של ז"א], שהיו גנוזים בתוכם [בתוך או"א], **וְאַחֲסִינוּ לְבֵן דָּא, מִסִּטְרָא דַאֲבוֹי, הֲוָה גָנִיז בְּגַוֵּיהּ חַד עִטְרָא, דְּאִקְּרֵי חֶסֶד** - מצדו של אביו, היתה גנוזה בתוכו [בתוך הדעת של ז"א] עטרה אחת, שנקראת חסד. **וּמִסִּטְרָא דְאִימָּא, חַד עִטְרָא דְאִקְּרֵי גְבוּרָה** - ומצדה של אימא, [הייתה גנוזה בדעת של ז"א] עטרה אחת, שנקראת גבורה. **וְכֻלְּהוּ מִתְעַטְּרִין בְּרֵישֵׁיהּ** - וכולם [כל החב"ד מאו"א], מתעטרים [מתפשטים כמוחין] בראשו [של ז"א], **וְאֶחָיד לוֹן** - ו[ז"א] אוחז בהם [את כל החב"ד בראשו].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(מג) שמות ד, כב. וְאָמַרְתָּ אֶל פַּרְעֹה כֹּה אָמַר ה' בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל:

וְכַד נַהֲרִין אִלֵּין אָב וָאֵם עֲלֵיהּ, כֻּלְּהוּ אִקְּרוּן תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא. וְכֹלָּא, נָטִיל בֵּן דָּא. וְיָרֵית כֹּלָּא, וְאִתְפַּשָּׁט בְּכָל גּוּפָא. וְהָאי בֵּן, יָהִיב לִבְרַתָּא, וּבְרַתָּא מִנֵּיהּ אִתְּזָן. וְעַל כָּל פָּנִים, מִכָּאן, בְּרָא יָרִית וְלָא בְרַתָּא. בְּרָא יָרִית לַאֲבוּי וּלְאִמֵּיהּ, וְלָא בְרַתָּא. וּמִנֵּיהּ, אִתְּזַן בְּרַתָּא. כְּמָה דִּכְתִיב: "וּמָזוֹן לְכֹלָּא בֵיהּ"[מד].

הַנֵּי אָב וָאֵם, כְּלִילָן וּמִתְחַבְּרָן דָּא בְדָא. וְאָב, טָמִיר יָתִיר.

וְכֹלָּא, אָחִיד מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא. וְתַלְיָא, מִמַּזָּלָא קַדִּישָׁא, יַקִּירוּ דְכָל יַקִּירִין.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

וְכַד נַהֲרִין - וכאשר מאירים [בנתינת המוחין של חכמה ובינה] **אִלֵּין אָב וָאֵם עֲלֵיהּ** - אלה או"א על ז"א, **כֻּלְּהוּ אִקְּרוּן תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא** - כולם נקראים תפילין של ראש [כל המוחין, גם חו"ב דאו"א וגם חסד וגבורה של הדעת, הם ד' הפרשיות שבתפילין של ראש]. **וְכֹלָּא** - והכל [כל המוחין, גם חו"ב וגם הדעת וגם עטרא דגבורות], **נָטִיל בֵּן דָּא** - לוקח בן זה [ז"א]. **וְיָרֵית כֹּלָּא** - ויורש הכל, **וְאִתְפַּשָּׁט בְּכָל גּוּפָא** - ו[הם המוחין] מתפשטים בכל הגוף [של ז"א]. **וְהָאי בֵּן, יָהִיב לִבְרַתָּא** - וזה הבן [ז"א] נותן [את העיטרא דגבורות] לבת [לנקבה], **וּבְרַתָּא מִנֵּיהּ אִתְּזָן** - והבת [הנקבה] ממנו [מז"א] ניזונת [ונבנית בקומתה]. **וְעַל כָּל פָּנִים** - ובכל אופן, **מִכָּאן, בְּרָא יָרִית וְלָא בְרַתָּא** - מכאן [למדנו כי] הבן יורש [ז"א יורש ומקבל את המוחין מאו"א] ולא הבת [הנקבה]. **בְּרָא יָרִית לַאֲבוּי וּלְאִמֵּיהּ, וְלָא בְרַתָּא** - הבן [ז"א] יורש את אביו ואמו, ולא הבת [הנקבה]. **וּמִנֵּיהּ, אִתְּזַן בְּרַתָּא** - וממנו [מז"א] ניזונת הבת [הנקבה]. **כְּמָה דִּכְתִיב** - כמו שכתוב: **"וּמָזוֹן לְכֹלָּא בֵיהּ"** - ומזון לכל בו [ומזון של שפע יש באילן, הוא ז"א, לכל, גם לנקבה וגם לבי"ע].

הַנֵּי אָב וָאֵם - אלה האב והאם [הנותנים מוחין לז"א, והם ישסו"ת, בחינת ישראל סבא ותבונה], **כְּלִילָן וּמִתְחַבְּרָן דָּא בְדָא** - נכללים ומתחברים זה בזה [כדי לתת את המוחין לז"א]. **וְאָב, טָמִיר יָתִיר** - והאב נעלם יותר [מאימא].

וְכֹלָּא, אָחִיד מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא - וכולם [אבא ואימא] אחוזים [ויונקים את השפע] מעתיקא קדישא [א"א]. **וְתַלְיָא, מִמַּזָּלָא קַדִּישָׁא** - ותלויים [ונמשכים] מהמזל הקדוש [כנ"ל, משני המזלות, שמיני ושלש עשרה, נצר ונקה, של הדִיקְנָא דא"א], **יַקִּירוּ דְכָל יַקִּירִין** - יקר של כל היקרים [הוא שני המזלות ערכם יקר יותר מכל י"ג התיקוני דִיקְנָא היקרים].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(מד) דניאל ד, ט. עֲפָיֵהּ שְׁפִיר וְאִנְבֵּהּ שַׁגִּיא וּמָזוֹן לְכֹלָּא בֵהּ תְּחוֹתוֹהִי תַּטְלֵל חֵיוַת בָּרָא וּבְעַנְפּוֹהִי יְדָרָן צִפְּרֵי שְׁמַיָּא וּמִנֵּהּ יִתְּזִין כָּל בִּשְׂרָא:

וְאִלֵּין אָב וָאֵם, מִתַּקְּנִין בֵּיתָא, כְּמָה דַאֲמֵינָא. דִּכְתִיב: "בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת וּבִתְבוּנָה יִתְכּוֹנָן, וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ כָּל הוֹן יָקָר וְנָעִים"[מה]. וּכְתִיב: "כִּי נָעִים כִּי תִשְׁמְרֵם בְּבִטְנֶךָ"[מו]. הַנֵּי כְּלָלָא דְכֹלָּא, כְּמָה דְאֲמֵינָא. וְתַלְיָן, מִמַּזָּלָא קַדִּישָׁא יַקִּירָא.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּאִדְּרָא לָא גַלֵּינָא כֹּלָּא. וְכָל הַנֵּי מִלִּין, טְמִירִין בְּלִבָּאי הֲווֹ עַד הַשְׁתָּא, וּבָעֵינָא לְאַטְמְרָא לוֹן לְעָלְמָא דְאַתֵּי. מִשּׁוּם דְּתַמָּן, שְׁאִלְתָּא שָׁאִיל לָנָא. כְּמָה דִכְתִיב: "וְהָיָה אֱמוּנַת עִתֶּךָ חוֹסֶן יְשׁוּעוֹת חָכְמָה וָדָעַת"[מז]. וְחָכְמָה בַעְיָן מִנִּי. וְהַשְׁתָּא, רְעוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהָאי. הָא בְלָא כְּסוּפָא, אִיעוּל קַמֵּי פְּלַטְרוֹי.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

וְאִלֵּין אָב וָאֵם - ואלה האב והאם [ישסו"ת], **מִתַּקְּנִין בֵּיתָא** - מתקנים [ע"י נתינת המוחין] את הבית [קומת ז"א], **כְּמָה דַאֲמֵינָא. דִּכְתִיב** - כמו שאמרנו שכתוב: **"בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת וּבִתְבוּנָה יִתְכּוֹנָן, וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ כָּל הוֹן יָקָר וְנָעִים". וּכְתִיב** - וכתוב: **"כִּי נָעִים כִּי תִשְׁמְרֵם בְּבִטְנֶךָ". הַנֵּי כְּלָלָא דְכֹלָּא** - אלה [שני פרצופי או"א] הם כוללים הכל [כל האצילות], **כְּמָה דְאֲמֵינָא** - כמו שאמרתי. **וְתַלְיָן, מִמַּזָּלָא קַדִּישָׁא יַקִּירָא** - ותלויים [ויונקים] מהמזל הקדוש היקר [משני המזלות הנ"ל].

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּאִדְּרָא לָא גַלֵּינָא כֹּלָּא - באדרא [רבא] לא גליתי הכל. **וְכָל הַנֵּי מִלִּין** - וכל אלה הענינים, **טְמִירִין בְּלִבָּאי הֲווֹ עַד הַשְׁתָּא** - נסתרים בלבי היו עד עתה, **וּבָעֵינָא לְאַטְמְרָא לוֹן לְעָלְמָא דְאַתֵּי** - ורציתי להסתיר אותם ל[גלותם ב]עולם הבא. **מִשּׁוּם דְּתַמָּן** - מפני ששם [בעולם הבא], **שְׁאִלְתָּא שָׁאִיל לָנָא** - שאלה שואל אותנו [ראש המתיבתא בעולם הבא, על חידוש בסודות התורה שגילה בעולם הזה]. **כְּמָה דִכְתִיב** - כמו שנאמר: **"וְהָיָה אֱמוּנַת עִתֶּךָ חוֹסֶן יְשׁוּעוֹת חָכְמָה וָדָעַת". וְחָכְמָה בַעְיָן מִנִּי** - וחכמה יבקשו ממני. **וְהַשְׁתָּא** - ועתה [בעודי בחיים], **רְעוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהָאי** - רצון הקב"ה בזה [שאגלה]. **הָא בְלָא כְּסוּפָא** - הרי [בודאי] בלא בושה, **אִיעוּל קַמֵּי פְּלַטְרוֹי** - אבוא לפני חדריו [לגן עדן].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(מה) משלי כד, ג-ד. בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת וּבִתְבוּנָה יִתְכּוֹנָן: וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ כָּל הוֹן יָקָר וְנָעִים: **(מו)** משלי כב, יח. כִּי נָעִים כִּי תִשְׁמְרֵם בְּבִטְנֶךָ יִכֹּנוּ יַחְדָּו עַל שְׂפָתֶיךָ: **(מז)** ישעיה לג, ו. וְהָיָה אֱמוּנַת עִתֶּיךָ חֹסֶן יְשׁוּעֹת חָכְמַת וָדָעַת יִרְאַת ה' הִיא אוֹצָרוֹ:

כְּתִיב: "כִּי אֵל דֵּעוֹת יְהוָ֫ה אֶת־תֹּכֵן אֶת־מַעֲלָלֶיהָ", דֵּעוֹת וַדָּאי. הוּא, הַדַּעַת. בְּדַעַת, כָּל פְּלַטְרוֹי אִתְמַלְיָן. דִּכְתִיב: "וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ". וּבְגִין כָּךְ, דַּעַת אַחֲרָא לָא אִתְגַּלְיָא. דְּהָא טְמִירָא אָזִיל בְּגַוֵּיהּ, וְאִתְכְּלִיל בֵּיהּ. דַּעַת, נָהִיר בְּמוֹחִין, וְאִתְפַּשָּׁט בְּמוֹחָא כֹּלָּא.

בְּסִפְרָא דְּאַגַּדְתָּא תָּנֵינָן: "כִּי אֵל דֵּעוֹת יְהוָ֫ה אֶת־תֹּכֵן אֶת־מַעֲלָלֶיהָ" [מח]. אַל תִּקְרֵי "דֵּעוֹת", אֶלָּא עֵדוּת. דְּהוּא, סַהֲדוּתָא דְּכֹלָּא, סַהֲדוּתָא דִּתְרֵין חוֹלָקִין. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר: "וַיָּקֶם עֵדוּת בְּיַעֲקֹב" [מט]. וְאַף עַל גַּב, דְּהָאי מִלָּה אוֹקְמוּהָ בְּסִפְרָא דִּצְנִיעוּתָא בְּגַוְנָא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

דעת עליון ודעת תחתון דז"א. עכשיו בא לתת טעם למה נקרא ז"א בשם "דעת":

כְּתִיב - כתוב: "**כִּי אֵל דֵּעוֹת** יהו"ה", **דֵּעוֹת וַדָּאי** - שתי דעות בודאי [יש בז"א. דעת עליון המכריע בין חו"ב, ודעת תחתון המכריע בין חו"ג של הדעת]. **הוּא, הַדַּעַת** - [לכן ז"א] הוא [נקרא] דעת. **בְּדַעַת** - [כי] בדעת, **כָּל פְּלַטְרוֹי אִתְמַלְיָן** - כל החדרים מתמלאים. **דִּכְתִיב** - שכתוב: "**וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ**". **וּבְגִין כָּךְ** - ועל כן [ומפני שדעת התחתון לבדו הספיק למלאת את כל הו"ק של ז"א], **דַּעַת אַחֲרָא לָא אִתְגַּלְיָא** - דעת אחר [דעת עליון] לא התגלה [לא התפשט בו"ק של ז"א]. **דְּהָא טְמִירָא** - שהרי [הדעת העליון] הנסתר **אָזִיל בְּגַוֵּיהּ** - הולך [ומתפשט] בתוכו [של דעת התחתון], **וְאִתְכְּלִיל בֵּיהּ** - ונכלל בו [שדעת עליון נעשה נשמה לדעת תחתון]. **דַּעַת** - [דעת התחתון], **נָהִיר בְּמוֹחִין** - מאיר במוחין [שהוא מאיר בסוד אור חוזר בכחב"ד של ז"א], **וְאִתְפַּשָּׁט בְּמוֹחָא כֹּלָּא** - ומתפשט במוחין כולם [שדעת תחתון מתפשט בכל ג' קווים של החסדים, והם מאירים בכל המוחין של ז"א].

בְּסִפְרָא דְּאַגַּדְתָּא תָּנֵינָן - בספר האגדה למדנו [באופן אחר את ביאור הפסוק]: "**כִּי אֵל דֵּעוֹת יהו"ה**". **אַל תִּקְרֵי "דֵּעוֹת", אֶלָּא עֵדוּת** - [מה שנאמר] כי אל דעות ה', אל תקרא דעות, אלא עדות. **דְּהוּא, סַהֲדוּתָא דְּכֹלָּא** - [ולימוד זה רומז] שהוא [ז"א] עדות הכל, **סַהֲדוּתָא דִּתְרֵין חוֹלָקִין** - עדות של שני החלקים [חו"ב מאו"א]. **כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר** - כמו שאתה אומר: "**וַיָּקֶם עֵדוּת בְּיַעֲקֹב**". **וְאַף עַל גַּב, דְּהָאי מִלָּה** - ואף על פי שזו המלה [של השם יעקב] **אוֹקְמוּהָ בְּסִפְרָא דִּצְנִיעוּתָא** - ביארוה בספרא דצניעותא **בְּגַוְנָא אַחֲרָא** - באופן אחר, **הָתָם בְּאַתְרֵיהּ שְׁלִים** - שם במקומו [הביאור] שלם [שם ביארו את

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(מח) שמואל א' ב, ג. אַל תַּרְבּוּ תְדַבְּרוּ גְּבֹהָה גְּבֹהָה יֵצֵא עָתָק מִפִּיכֶם כִּי אֵל דֵּעוֹת ה' וְלוֹ נִתְכְּנוּ עֲלִלוֹת:
(מט) תהלים עח, ה. וַיָּקֶם עֵדוּת בְּיַעֲקֹב וְתוֹרָה שָׂם בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר צִוָּה אֶת אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדִיעָם לִבְנֵיהֶם:

אַחֲרָא, הָתָם בְּאַתְרֵיהּ שְׁלִים, הָכָא כֹּלָּא שַׁפִּיר, וְכֹלָּא הֲוֵי כַּד אַסְתִּים מִלָּה.

הָאי אָב וָאֵם, כֻּלְּהוּ בְּהוּ כְּלִילָן. כֻּלְּהוּ, בְּהוּ סְתִימָן. וְאִנּוּן, סְתִימָן בְּמַזָּלָא קַדִּישָׁא. עַתִּיקָא דְּכָל עַתִּיקִין, בֵּיהּ סְתִימָן, בֵּיהּ כְּלִילָן. כֹּלָּא הוּא, כֹּלָּא הֲוֵי. בְּרִיךְ הוּא, בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ, לְעָלָם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין.

כָּל מִלִּין דְּאִדְּרָא יָאוּת, וְכֻלְּהוּ מִלִּין קַדִּישִׁין, מִלִּין דְּלָא סָטָאן לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא. כֻּלְּהוּ, מִלִּין דִּסְתִימִין, וְאִתְגַּלְיָן לְאִנּוּן דְּעָאלוּ וְנָפְקוּ. וְכֹלָּא, הָכִי הוּא. וְעַד הַשְׁתָּא, הֲווֹ מִתְכַּסְיָן אִלֵּין מִלִּין, דְּדָחִילְנָא לְגַלָּאָה. וְהַשְׁתָּא, אִתְגַּלְיָן. וְגַלֵּי קַמֵּי מַלְכָּא עַתִּיקָא קַדִּישָׁא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

השם יעקב ברמז על התפארת וראוי הוא לבארו כך במקומו], **הָכָא כֹּלָּא שַׁפִּיר** - כאן הכל יפה [אבל כאן ראוי לבארו על ז"א], **וְכֹלָּא הֲוֵי** - והכל [כל פירוש ופירוש] נהיה [ראוי] **כַּד אַסְתִּים מִלָּה** - כאשר סתומה המלה.

הָאי אָב וָאֵם - זה האב והאם [או"א], **כֻּלְּהוּ בְּהוּ כְּלִילָן** - כולם בו [בזו"ן] כלולים [כמוחין שלו]. **כֻּלְּהוּ, בְּהוּ סְתִימָן** - כולם [נה"י של או"א] בו [בזו"ן] סתומים. **וְאִנּוּן, סְתִימָן** - והם [או"א] סתומים **בְּמַזָּלָא קַדִּישָׁא** - במזל הקדוש [תחת בחינת השערות של שני המזלות, נצר ונקה, שבדִיקְנָא דא"א]. **עַתִּיקָא דְּכָל עַתִּיקִין** - עתיק [הוא א"א] של כל העתיקים [הם או"א, שהם עתיקים לז"א], **בֵּיהּ סְתִימָן** - בו [בא"א, הם או"א] סתומים, **בֵּיהּ כְּלִילָן** - בו [בא"א, הם או"א] נכללים. **כֹּלָּא הוּא** - הכל [כל האצילות] הוא [נכלל בא"א], **כֹּלָּא הֲוֵי** - הכל נהיה [כל משיכת השפע נהיה מא"א, להמשיך מוחין לאו"א, והם או"א משפיעים מוחין לזו"ן]. **בְּרִיךְ הוּא, בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ, לְעָלָם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין** - ברוך הוא [א"א], ברוך שמו [כנגד עולם האצילות], לעולם ולעולמי עולמים [כנגד עולמות בי"ע].

כָּל מִלִּין דְּאִדְּרָא יָאוּת - כל דברי האדרא [האדרא זוטא שכאן] הם כראוי, **וְכֻלְּהוּ מִלִּין קַדִּישִׁין** - וכולם הם דברים קדושים [שנאמרו ברוח הקודש], **מִלִּין דְּלָא סָטָאן לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא** - דברים שלא נוטים לימין ולשמאל. **כֻּלְּהוּ, מִלִּין דִּסְתִימִין** - כולם הם דברים סתומים [מבני אדם], **וְאִתְגַּלְיָן לְאִנּוּן דְּעָאלוּ וְנָפְקוּ** - והם מתגלים לאלה [החברים] שנכנסו ויצאו [מפרדס החכמה]. **וְכֹלָּא, הָכִי הוּא** - והכל כך הוא [גם דברי הזוהר והאדרא רבא הם דברים קדושים]. **וְעַד הַשְׁתָּא, הֲווֹ מִתְכַּסְיָן אִלֵּין מִלִּין** - ועד עתה היו מכוסים אלה הדברים, **דְּדָחִילְנָא לְגַלָּאָה** - כי חששתי לגלות [כדי שלא יימשך מגילוי זה נזק ועונש ח"ו]. **וְהַשְׁתָּא, אִתְגַּלְיָן** - ועתה התגלו. **וְגַלֵּי קַמֵּי מַלְכָּא עַתִּיקָא קַדִּישָׁא** - וגלוי לפני

עַתִּיקָא קַדִּישָׁא, דְּהָא לָא לִיקָרָא דִילִי וּדְבֵית אַבָּא עֲבִידְנָא, אֶלָּא בְּגִין דְּלָא אֵעוּל בְּכִסּוּפָא קַמֵּי פְּלַטְרוֹי עֲבִידְנָא. וְעוֹד, דְּהָא חֲמֵינָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכָל הַנֵּי זַכָּאֵי קְשׁוֹט דְּהָכָא מִשְׁתַּכְחַן, כֻּלְּהוּ מִסְתַּכְּמִין עַל יָדִי. דְּהָא חֲמֵינָא, דְּכֻלְּהוּ חָדָאן בְּהָאי הִלּוּלָא דִילִי. וְכֻלְּהוּ זְמִינִין ☆ בְּהַהוּא עָלְמָא, בְּהִילּוּלָא דִילִי, זַכָּאָה חוּלָקִי. דף רצ"א ע"ב

אָמַר רִבִּי אַבָּא: כַּד סִיֵּים מִלָּה דָא, בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, בּוּצִינָא עִלָּאָה, אָרִים יְדוֹי וּבָכָה. וְחַיִּיךְ, בָּעָא לְגַלָּאָה מִלָּה חֲדָא. אָמַר: בְּמִלָּה דָא, אִצְטַעָרְנָא כָּל יוֹמָאי. וְהַשְׁתָּא, לָא יַהֲבִין לִי רְשׁוּתָא. אִתְתַּקַּף, וְיָתִיב. וְרָחִישׁ בְּשִׁפְוָתֵיהּ, וְסָגִיד תְּלַת זִמְנִין.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

המלך עתיקא קדישא [א"א], **דְּהָא לָא לִיקָרָא דִילִי וּדְבֵית אַבָּא עֲבִידְנָא** - שהרי לא לכבוד עצמי ו[לא לכבוד] בית אבי עשיתי [בגילוי סודות האדרא כאן], **אֶלָּא בְּגִין** - אלא בעבור **דְּלָא אֵעוּל בְּכִסּוּפָא** - שלא אבוא בבושה **קַמֵּי פְּלַטְרוֹי עֲבִידְנָא** - לפני חדריו [גן עדן], עשיתי [במה שגיליתי את סודות האדרא כאן, ולכן אינני ירא מנזק ח"ו]. **וְעוֹד** - [עוד סיבה שלא לחשוש לנזק מגילוי זה], **דְּהָא חֲמֵינָא** - שהנה ראיתי, **דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכָל הַנֵּי זַכָּאֵי קְשׁוֹט דְּהָכָא מִשְׁתַּכְחַן** - שהקב"ה, וכל אלה צדיקי האמת שכאן נמצאים, **כֻּלְּהוּ מִסְתַּכְּמִין עַל יָדִי** - כולם מסכימים על ידי [לגלות]. **דְּהָא חֲמֵינָא** - שהנה אני רואה, **דְּכֻלְּהוּ חָדָאן בְּהָאי הִלּוּלָא דִילִי** - שכולם שמחים בזו השמחה שלי. **וְכֻלְּהוּ זְמִינִין** - וכולם מזומנים ☆ **בְּהַהוּא עָלְמָא** - באותו העולם [עולם הבא], **בְּהִילּוּלָא דִילִי** - [להשתתף ולשמוח] בשמחה שלי, **זַכָּאָה חוּלָקִי** - אשרי חלקי.

אָמַר רִבִּי אַבָּא: **כַּד סִיֵּים מִלָּה דָא** - אמר רבי אבא, כאשר [רשב"י] סיים דבר זה, **בּוּצִינָא קַדִּישָׁא** - [הוא] המאור הקדוש, **בּוּצִינָא עִלָּאָה** - [הוא] המאור העליון, **אָרִים יְדוֹי** - הרים את ידיו [בתפילה] **וּבָכָה** - ובכה [על שלא נתנו לו רשות לגלות]. **וְחַיִּיךְ, בָּעָא לְגַלָּאָה מִלָּה חֲדָא** - ושחק, כי רצה לגלות דבר [סוד] אחד. **אָמַר: בְּמִלָּה דָא, אִצְטַעָרְנָא כָּל יוֹמָאי** - אמר, בדבר [סוד] זה הצטערתי [להבינו] כל ימי. **וְהַשְׁתָּא, לָא יַהֲבִין לִי רְשׁוּתָא** - ועתה, לא נותנים לי רשות [לגלותו לחברים]. **אִתְתַּקַּף, וְיָתִיב** - התחזק וישב. **וְרָחִישׁ בְּשִׁפְוָתֵיהּ** - ולחש בשפתיו [את דבר הסוד שבקש לגלות. או, לחש בשפתיו תפילה לבקש רשות לגלות עוד], **וְסָגִיד תְּלַת זִמְנִין** - והשתחוה שלש

וְלָא הֲוָה יָכִיל בַּרְנָשׁ לְאִסְתַּכְּלָא בַּאֲתְרֵיהּ, כָּל שֶׁכֵּן בֵּיהּ. אָמַר: פּוּמָא, פּוּמָא, דְּזָכִית לְכָל הָאי, לָא אִנְגִּיבוּ מַבּוּעָךְ. מַבּוּעָךְ נָפִיק, וְלָא פָּסִיק. עֲלָךְ קָרֵינָן: "וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן". וּכְתִיב: "וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר לֹא יְכַזְּבוּ מֵימָיו".

הָאִדָּנָא, אַסְהָדְנָא עָלַי, דְּכָל יוֹמִין דְּקָאִימְנָא, תָּאִיבְנָא לְמֵחֱמֵי יוֹמָא דָא. וְלָא סָלִיק רְעוּתִי, בַּר הָאִדָּנָא. דְּהָא, בְּעִטְרָא דָא מִתְעַטָּר הָאי יוֹמָא. וְהַשְׁתָּא, בָּעֵינָא לְגַלָּאָה מִלִּין קַמֵּיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּהָא, כֻּלְּהוּ מִתְעַטְּרָן בְּרֵישֵׁיהּ. וְהָאי יוֹמָא, לָא יִתְרְחָק לְמֵיעַל לְדוּכְתֵּיהּ, כְּיוֹמָא אַחֲרָא. דְּהָא, כָּל יוֹמָא דָא בִּרְשׁוּתִי קַיְמָא. וְהַשְׁתָּא, שָׁרֵינָא לְגַלָּאָה מִלִּין, בְּגִין דְּלָא אֵעוּל בְּכִסּוּפָא לְעָלְמָא דְּאֵתִי. וְהָא, שָׁרֵינָא אֵימָא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

פעמים [כנגד השכינה שלפניו]. **וְלָא הֲוָה יָכִיל בַּרְנָשׁ לְאִסְתַּכְּלָא בַּאֲתְרֵיהּ** - ולא היה יכול אדם להסתכל במקומו [של רשב"י], **כָּל שֶׁכֵּן בֵּיהּ** - וכל שכן בו [שלא יכלו להסתכל ברשב"י]. **אָמַר: פּוּמָא, פּוּמָא** - אמר, פה פה, **דְּזָכִית לְכָל הָאי** - שזכית לכל זה, **לָא אִנְגִּיבוּ מַבּוּעָךְ** - לא יבשו מימי מקורך. **מַבּוּעָךְ נָפִיק, וְלָא פָּסִיק** - מימי מקורך יצאו ולא פסקו. **עֲלָךְ קָרֵינָן** - עליך אנו קוראים [את הכתוב]: **"וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן". וּכְתִיב** - וכתוב: **"וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר לֹא יְכַזְּבוּ מֵימָיו".**

הָאִדָּנָא - היום הזה [קודם ההסתלקות מהעולם הזה], **אַסְהָדְנָא עָלַי** - אני מעיד על עצמי, **דְּכָל יוֹמִין דְּקָאִימְנָא** - שכל הימים שעמדתי [בחיי העולם הזה], **תָּאִיבְנָא** - הייתי משתוקק **לְמֵחֱמֵי יוֹמָא דָא** - לראות את [לזכות להגיע אל] היום הזה. **וְלָא סָלִיק רְעוּתִי, בַּר הָאִדָּנָא** - ולא נשלם רצוני, רק היום הזה. **דְּהָא** - שהרי, **בְּעִטְרָא דָא** - בעטרה זו [בגילוי סתרי תורה אלו] **מִתְעַטָּר הָאי יוֹמָא** - מתעטר זה היום. **וְהַשְׁתָּא** - ועתה [לפני ההסתלקות מן העולם הזה], **בָּעֵינָא לְגַלָּאָה מִלִּין** - רצוני לגלות דברים [סתרי תורה] **קַמֵּיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא** - לפני הקב"ה. **דְּהָא, כֻּלְּהוּ מִתְעַטְּרָן בְּרֵישֵׁיהּ** - שהרי כולם [כל אלו סתרי התורה] יהיו עטרות בראשו [של הקב"ה]. **וְהָאי יוֹמָא** - ובזה היום, **לָא יִתְרְחָק לְמֵיעַל לְדוּכְתֵּיהּ** - לא יתרחק [השמש לא תמהר] לבוא למקומה [לשקוע], **כְּיוֹמָא אַחֲרָא** - כמו ביום אחר. **דְּהָא, כָּל יוֹמָא דָא בִּרְשׁוּתִי קַיְמָא** - שהרי כל היום הזה ברשותי נמצא. **וְהַשְׁתָּא, שָׁרֵינָא לְגַלָּאָה מִלִּין** - ועתה אתחיל לגלות דברים, **בְּגִין דְּלָא אֵעוּל בְּכִסּוּפָא לְעָלְמָא דְּאֵתִי** - כדי שלא אבוא בבושה לעולם הבא. **וְהָא, שָׁרֵינָא אֵימָא** - והנה אתחיל לומר.

כְּתִיב: "צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ"[נ]. **מָאן חַכִּימָא, יִסְתַּכַּל בְּהָאי, לְמֶחֱמֵי אָרְחוֹי דְּקַדִּישָׁא עִלָּאָה. דִּינִין דִּקְשׁוֹט, דִּינִין דְּמִתְעַטְּרָן בְּכִתְרִין עִלָּאִין. דְּהָא אֲמֵינָא, דְּכֻלְּהוּ בּוּצִינִין נַהֲרִין מִבּוּצִינָא עִלָּאָה, טְמִירָא דְּכָל טְמִירִין. כֻּלְּהוּ, דַּרְגִּין לְאִתְנַהֲרָא. וּבְהַהוּא נְהוֹרָא דִּבְכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא, אִתְגַּלְיָא מַה דְּאִתְגַּלְיָא. וְכֻלְּהוּ נְהוֹרִין, אֲחִידָן. נְהוֹרָא דָא, בִּנְהוֹרָא דָא. וּנְהוֹרָא דָא, בִּנְהוֹרָא דָא. וְנַהֲרִין דָּא בְדָא, וְלָא מִתְפָּרְשָׁן דָּא מִן דָּא.**

נְהוֹרָא דְּכָל בּוּצִינָא וּבּוּצִינָא, דְּאִקְרוּ תִּקּוּנֵי מַלְכָּא, כִּתְרֵי מַלְכָּא, כָּל חַד וְחַד נָהִיר וְאֲחִיד, בְּהַהוּא נְהוֹרָא דִּלְגוֹ לְגוֹ, וְלָא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

דרוש זו"ן הנקראים צדק ומשפט. ומקדים סדר השתלשלות גבורה דעתיק: למו"ס, לדיקנא דא"א, לאו"א, ולזו"ן - ובכולם מתלבש א"א

כְּתִיב - כתוב: "**צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ**". **מָאן חַכִּימָא** - מי החכם, **יִסְתַּכַּל בְּהָאי** - יתבונן בזה [להבין את הפסוק], **לְמֶחֱמֵי אָרְחוֹי** - לראות את דרכיו [דרכי הנהגתו] **דְּקַדִּישָׁא עִלָּאָה** - של הקדוש העליון [א"א]. **דִּינִין דִּקְשׁוֹט** - [שהם כולם] דינים של אמת, **דִּינִין דְּמִתְעַטְּרָן בְּכִתְרִין עִלָּאִין** - דינים שמתעטרים בכתרים עליונים [הם או"א המעטרים במוחין מא"א, והם כתרים לזו"ן]. **דְּהָא אֲמֵינָא** - שהרי אמרתי, **דְּכֻלְּהוּ בּוּצִינִין** - שכל המאורות [ספירות של זו"ן] **נַהֲרִין מִבּוּצִינָא עִלָּאָה** - מאירים מהמאור העליון [א"א], **טְמִירָא דְּכָל טְמִירִין** - נסתר [א"א בתוך או"א], מכל הנסתרים [או"א בתוך זו"ן]. **כֻּלְּהוּ, דַּרְגִּין לְאִתְנַהֲרָא** - כל המדרגות [של או"א צריכים] להיות מוארים [מא"א]. **וּבְהַהוּא נְהוֹרָא דִּבְכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא** - ובאותו האור [של א"א שמתפשט] בכל דרגה ודרגה [בסוד מוחין לכל פרצופי האצילות], **אִתְגַּלְיָא מַה דְּאִתְגַּלְיָא** - מתגלה מה שמתגלה [הגבורת והדינים הנ"ל, מתגלים בכל פרצופי האצילות הללו, אבל לא בא"א בו הם נכפים]. **וְכֻלְּהוּ נְהוֹרִין** - וכל האורות [עם המוחין שהתפשטו בהם מא"א], **אֲחִידָן** - אחוזים. **נְהוֹרָא דָא, בִּנְהוֹרָא דָא** - אור [פרצוף] זה באור [א"א] זה. **וּנְהוֹרָא דָא, בִּנְהוֹרָא דָא** - ואור זה [של א"א] באור זה [של כל פרצוף]. **וְנַהֲרִין דָּא בְדָא** - ומאירים זה בזה, **וְלָא מִתְפָּרְשָׁן דָּא מִן דָּא** - ולא נפרדים זה מזה.

נְהוֹרָא - אור [האור הפנימי] **דְּכָל בּוּצִינָא וּבּוּצִינָא** - של כל מאור ומאור [בתוך האור של כל ספירה וספירה], **דְּאִקְרוּ תִּקּוּנֵי מַלְכָּא** - הנקראים תיקוני המלך [א"א], **כִּתְרֵי מַלְכָּא** - הכתרים של המלך [א"א], **כָּל חַד וְחַד** - כל אחד ואחד [מאלו האורות] **נָהִיר**

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(נ) תהלים פט, טו. צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ חֶסֶד וֶאֱמֶת יְקַדְּמוּ פָנֶיךָ:

מִתְפְּרֵשׁ לְבַר. וּבְגִין כָּךְ, כֹּלָּא בְּחַד דַּרְגָּא אִסְתַּלָּק, וְכֹלָּא בְּחַד מִלָּה אִתְעַטָּר, וְלָא מִתְפְּרֵשׁ דָּא מִן דָּא. אִיהוּ וּשְׁמֵיהּ, חַד הוּא.

נְהוֹרָא דְּאִתְגַּלְיָא, אִקְרֵי לְבוּשֵׁי מַלְכָּא. נְהוֹרָא דִּלְגוֹ לְגוֹ, נְהוֹרָא סָתִים. וּבֵיהּ, שַׁרְיָא הַהוּא דְּלָא אִתְפְּרַשׁ וְלָא אִתְגַּלְיָא.

וְכֻלְּהוּ בּוּצִינֵי, וְכֻלְּהוּ נְהוֹרִין, נַהֲרִין מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין, בּוּצִינָא עִלָּאָה. וְכַד מִסְתַּכְּלָן כֻּלְּהוּ נְהוֹרִין דְּמִתְפַּשְׁטָן, לָא אִשְׁתְּכַח, בַּר בּוּצִינָא עִלָּאָה, דְּאִטַּמָּר וְלָא אִתְגַּלְיָא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

וְאֲחִיד - מאיר ואוחז, **בְּהַהוּא נְהוֹרָא דִּלְגוֹ לְגוֹ** - באותו האור [של א"א] שהוא בתוך בתוך [בתוך ספירת האצילות, ובתוך העצמות שלהם], **וְלָא מִתְפְּרֵשׁ לְבַר** - ו[אור זה של א"א] לא נפרד אל חוץ [מהם]. **וּבְגִין כָּךְ** - ומשום כך, כֹּלָּא בְּחַד דַּרְגָּא אִסְתַּלָּק - כולם בדרגה אחת עולים [גם פרצופי האצילות וגם א"א בעצמו, עולים ונחשבים בדרגה אחת], **וְכֹלָּא בְּחַד מִלָּה אִתְעַטָּר** - וכולם בדבר אחד [בשם הוי"ה אחד] מתעטרים, **וְלָא מִתְפְּרֵשׁ דָּא מִן דָּא** - ולא נפרד זה מזה. **אִיהוּ וּשְׁמֵיהּ, חַד הוּא** - [כי] הוא [א"א], ושמו [ספירת האצילות הרמוזים בשם הוי"ה], אחד הם.

נְהוֹרָא דְּאִתְגַּלְיָא - האור שמתגלה [אור גוף הספירות], **אִקְרֵי לְבוּשֵׁי מַלְכָּא** - נקרא לבוש המלך [לבוש לאור הפנימי המתפשט מא"א]. **נְהוֹרָא דִּלְגוֹ לְגוֹ** - האור [אור המוחין הנמשכים מא"א], שהוא בתוך [או"א] בתוך [זו"ן], **נְהוֹרָא סָתִים** - [הוא] אור סתום [בתוך אור הספירות]. **וּבֵיהּ** - ובו [באור הספירות], **שַׁרְיָא** - שורה **הַהוּא** - אותו [אור א"א] דְּלָא אִתְפְּרַשׁ וְלָא אִתְגַּלְיָא - שלא מפורש [בתורה] ולא מתגלה [לפרצופי האצילות].

וְכֻלְּהוּ בּוּצִינֵי - וכל המאורות [האור של גוף ספירות האצילות], **וְכֻלְּהוּ נְהוֹרִין** - וכל האורות [של עצמות הספירות עצמם], **נַהֲרִין מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא** - מאירים מעתיקא קדישא [א"א], **סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין** - [שהוא א"א] סתום של כל הסתומים, **בּוּצִינָא עִלָּאָה** - המאור העליון. **וְכַד מִסְתַּכְּלָן** - וכאשר מסתכלים [מסתכלים למצוא את שורשם] **כֻּלְּהוּ נְהוֹרִין דְּמִתְפַּשְׁטָן** - [של] כל האורות המתפשטים [מא"א], **לָא אִשְׁתְּכַח** - לא ימצאו [לא ימצאו את מקורם], **בַּר בּוּצִינָא עִלָּאָה** - [אלא] רק את המאור העליון, **דְּאִטַּמָּר וְלָא אִתְגַּלְיָא** - הנסתר [כנשמה בתוך פרצופי האצילות], ו[לכן] אינו מתגלה [להם].

בְּאִנּוּן לְבוּשִׁין דִּיקָר, לְבוּשֵׁי קְשׁוֹט, תִּקּוּנֵי קְשׁוֹט, בּוּצִינֵי קְשׁוֹט, אִשְׁתְּכָחוּ תְּרֵין בּוּצִינִין, תִּקּוּנָא דְּכוּרְסְיָא דְּמַלְכָּא. וְאִקָּרוּן, צֶדֶק וּמִשְׁפָּט. וְאִנּוּן, שָׁרוּתָא וּשְׁלִימוּתָא דְּכָל מְהֵימְנוּתָא. וּבְהַנֵּי, מִתְעַטְּרִין כָּל דִּינִין דִּלְעֵילָא וְתַתָּא. וְכֹלָּא, סָתִים בְּמִשְׁפָּט. וְצֶדֶק, מֵהָאי מִשְׁפָּט אִתְּזָן.

וּלְזִמְנִין קָרֵינָן לָהּ: "וּמַלְכִּי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם"[נא]. כַּד מִתְעָרִין דִּינִין מִמִּשְׁפָּט, כֻּלְּהוּ רַחֲמֵי, כֻּלְּהוּ בִּשְׁלִימוּ. דְּהָאי, מְבַסֵּם לְהָאי

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

זיווג זו"ן הוא שמחת כל העולמות. עתה בא רשב"י לפרש את כוונת הפסוק הנ"ל "צדק ומשפט מכון כסאך"

בְּאִנּוּן לְבוּשִׁין דִּיקָר - באותם לבושים של כבוד [הם פרצופי האצילות המלבישים על א"א המתפשט בתוכם], **לְבוּשֵׁי קְשׁוֹט** - [הם] לבושי אמת [רמז לאו"א המלבישים על א"א מהגרון ועד החזה], **תִּקּוּנֵי קְשׁוֹט** - [והם] תיקוני אמת [רמז לישסו"ת המלבישים על א"א מהחזה עד הטבור], **בּוּצִינֵי קְשׁוֹט** - ומאורי האמת [רמז לזו"ן המלבישים על א"א מהטבור ולמטה], **אִשְׁתְּכָחוּ** - נמצאים [בלבוש הכבוד הללו] **תְּרֵין בּוּצִינִין** - שני מאורות [הם זו"ן], **תִּקּוּנָא דְּכוּרְסְיָא דְּמַלְכָּא** - [שהם] תיקון של כסא המלך [בחינת כסא לא"א, כי מקום הלבשתם על א"א מהטבור ולמטה הוא כמקום מושב האדם על הכסא]. **וְאִקָּרוּן, צֶדֶק וּמִשְׁפָּט** - ו[הם] הנקראים צדק ומשפט [צדק הוא מלכות, ומשפט הוא ז"א]. **וְאִנּוּן, שָׁרוּתָא** - והם [זו"ן] ההתחלה [ההתחלה ממטה למעלה של עולם האצילות] **וּשְׁלִימוּתָא דְּכָל מְהֵימְנוּתָא** - ו[הם] השלימות בכל האמונה [הם הסיום של כל העולמות העליונים הנקראים עולמות האמונה. כי משם ולמטה מתחילים עולמות הפירוד בי"ע]. **וּבְהַנֵּי** - ובהם [בזו"ן], **מִתְעַטְּרִין כָּל דִּינִין דִּלְעֵילָא וְתַתָּא** - מתעטרים [ומתלבשים] כל הדינים ש[שורשם] למעלה [בגבורה דעתיק, המלובש במוחא סתימאה של א"א], ושלמטה [המתפשט באו"א וישסו"ת]. **וְכֹלָּא** - והכל [כל הדינים, אפילו החמש גבורות של הדעת שהם חלק הנקבה], **סָתִים בְּמִשְׁפָּט** - סתום [מתלבשים תחילה] במשפט [בז"א, והוא נותנם לנקבה]. **וְצֶדֶק, מֵהָאי מִשְׁפָּט אִתְּזָן** - וצדק [הוא הנקבה], מזה המשפט [ז"א] ניזונית [לקבל את שפעה].

וּלְזִמְנִין קָרֵינָן לָהּ - ולפעמים אנו קוראים לה [לנקבה]: **"וּמַלְכִּי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם". כַּד מִתְעָרִין דִּינִין מִמִּשְׁפָּט** - [מפרש מתי הנקבה נקראת 'מֶלֶךְ שָׁלֵם'], כאשר מתעוררים דינים ממשפט [דינים של המלכות שהם בחינת דין, ומתערבבים בדינים של ז"א שביחס לדיני הנקבה הם בחינת רחמים], **כֻּלְּהוּ רַחֲמֵי** - כולם [גם דיני הצדק, הנקבה] הם רחמים, **כֻּלְּהוּ בִּשְׁלִימוּ** - כולם [גם דיני הנקבה הם] בשלימות [של דין ורחמים]. **דְּהָאי** - שזה [הז"א עם

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(נא) בראשית יד, יח. וּמַלְכִּי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם הוֹצִיא לֶחֶם וָיָיִן וְהוּא כֹהֵן לְאֵל עֶלְיוֹן:

צֶדֶק, וְדִינִין מִתְתַּקְּנִין. וְכֻלְּהוּ נָחֲתִין לְעָלְמָא, בִּשְׁלִימוּ, בְּרַחֲמֵי. וּכְדֵין, אִקְרֵי שַׁעְתָּא דְּמִתְחַבְּרָן דְּכַר וְנוּקְבָא. וְכָל עָלְמִין כֻּלְּהוּ, בְּרַחֲמֵי, וּבְחֶדְוָתָא.

וְכַד אַסְגִּיאוּ חוֹבֵי עָלְמָא, וְאִסְתַּאֲבַת מַקְדְּשָׁא, וּדְכוּרָא אִתְרָחַק מִן נוּקְבָא, וְחַוְיָא תַּקִּיפָא שַׁרְיָא לְאִתְעֲרָא, יַי לְעָלְמָא, דְּמִתְּזָן בְּהַהוּא זִמְנָא מֵהָאי צֶדֶק. כַּמָּה חֲבִילֵי טְרִיקִין, מִתְעֲרִין בְּעָלְמָא. כַּמָּה זַכָּאִין, מִסְתַּלְּקִין מֵעָלְמָא. וְכָל כָּךְ, לָמָּה? בְּגִין, דְּאִתְרָחַק דְּכוּרָא מִן נוּקְבָא. וּמִשְׁפָּט, לָא קָרֵב בְּצֶדֶק דָּא. וְעַל

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

הדינים שלו], **מְבַסֵּם לְהָאי צֶדֶק** - ממתיק לזה הצדק [לדינים של הנקבה], **וְדִינִין מִתְתַּקְּנִין** - והדינים [של התחתונים] נתקנים. **וְכֻלְּהוּ** - וכולם [וכל הדינים] **נָחֲתִין לְעָלְמָא** - יורדים לעולם [הזה], **בִּשְׁלִימוּ, בְּרַחֲמֵי** - בשלימות, [כשהם מעורבים] ברחמים. **וּכְדֵין** - ואז [כשהדינים יורדים לעולם כשהם ממותקים], **אִקְרֵי שַׁעְתָּא דְּמִתְחַבְּרָן דְּכַר וְנוּקְבָא** - נקראת השעה שמתחברים זכר ונקבה [שעת יחוד זו"ן]. **וְכָל עָלְמִין כֻּלְּהוּ** - וכל העולמות כולם [אפילו עולם הזה התחתון], **בְּרַחֲמֵי, וּבְחֶדְוָתָא** - [מתעוררים ושרויים] ברחמים ובשמחה.

חטא התחתונים גורם ח"ו לפירוד זו"ן, והוא יסוד הפורענות רח"ל

וְכַד אַסְגִּיאוּ - וכאשר מתרבים **חוֹבֵי עָלְמָא** - עוונות העולם, **וְאִסְתַּאֲבַת מַקְדְּשָׁא** - ונטמא המקדש [המלכות נטמאת ע"י אחיזת החיצונים], **וּדְכוּרָא אִתְרָחַק מִן נוּקְבָא** - והזכר [ז"א], מתרחק מהנקבה [המלכות], **וְחַוְיָא תַּקִּיפָא שַׁרְיָא לְאִתְעֲרָא** - והנחש החזק [הוא הנקבה של הקליפה הטמאה] מתחיל להתעורר [משום שניתן לה רשות לינוק מהקדושה בגלל העוונות שהתרבו], **יַי לְעָלְמָא** - [אז] אוי לעולם, **דְּמִתְּזָן בְּהַהוּא זִמְנָא** - שניזון [ומקבל שפע] באותו הזמן **מֵהָאי צֶדֶק** - מזה צדק [מהמלכות כשהיא באותה השעה נמצאת בדינים קשים עליה]. **כַּמָּה חֲבִילֵי טְרִיקִין** - הרבה חבורות משחיתים, **מִתְעֲרִין בְּעָלְמָא** - [אז] מתעוררים בעולם [להעניש, ואינם מבחינים בין רשע לצדיק]. **כַּמָּה זַכָּאִין, מִסְתַּלְּקִין מֵעָלְמָא** - הרבה צדיקים מסתלקים [אז] מן העולם. **וְכָל כָּךְ, לָמָּה** - ועד כדי כך, למה [ולמה ניתנה להם רשות עד כדי כך שהם יכולים להעניש מבלי להבחין בין רשע לצדיק]? **בְּגִין, דְּאִתְרָחַק דְּכוּרָא מִן נוּקְבָא** - משום שהתרחק הזכר [ז"א] מהנקבה [המלכות. משום שאין יחוד זו"ן]. **וּמִשְׁפָּט, לָא קָרֵב בְּצֶדֶק דָּא** - ו'משפט' [ז"א] לא מתקרב [להמתיק את הדינים] אל 'צדק' זה [המלכות]. **וְעַל הָאי**

הָאי כְּתִיב: "וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְלֹא מִשְׁפָּט"[נב]. דְּמִשְׁפָּט, אִתְּרַחַק מֵהָאי צֶדֶק, וְלָא אִתְבַּסְּמָא. וְצֶדֶק, יָנְקָא מֵאַתַר אַחֲרָא.

וְעַל דָּא, אָמַר שְׁלֹמֹה מַלְכָּא: "אֶת הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי הֶבְלִי יֵשׁ צַדִּיק אוֹבֵד בְּצִדְקוֹ"[נג]. "הֶבְלִי" דָּא, הַבָל חֲדָא מֵהַבָלִים דִּלְעֵילָא, דְּאִקְּרוּן אַנְפֵּי מַלְכָּא. וְדָא, אִיהוּ מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא. דְּכַד הִיא מִתְעָרָא בְדִינוֹי, כְּתִיב: "יֵשׁ צַדִּיק אוֹבֵד בְּצִדְקוֹ". מָאי טַעְמָא? מִשּׁוּם דְּמִשְׁפָּט אִתְּרַחַק מִצֶּדֶק. וּבְגִין כָּךְ, אִקְּרֵי: "וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְלֹא מִשְׁפָּט".

תָּא חֲזֵי, כַּד אִשְׁתְּכַח זַכָּאָה עִלָּאָה בְעָלְמָא, רְחִימָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲפִילוּ כַּד אִתְעָר צֶדֶק בִּלְחוֹדוֹי, יָכִיל

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

כְּתִיב - ועל זה כתוב: **"וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְלֹא מִשְׁפָּט". דְּמִשְׁפָּט, אִתְּרַחַק מֵהָאי צֶדֶק** - ש׳משפט׳ [ז״א] התרחק מזה ׳צדק׳ [המלכות], **וְלָא אִתְבַּסְּמָא** - ו[ז״א] לא ממתיק אותה [את דיני המלכות]. **וְצֶדֶק, יָנְקָא מֵאַתַר אַחֲרָא** - ו[לכן] צדק [המלכות] יונקת [שפע] ממקום אחר [מאימא עצמה, ולכן הדינים שבה במלכות קשים].

וְעַל דָּא, אָמַר שְׁלֹמֹה מַלְכָּא - ועל זה אמר שלמה המלך: **"אֶת הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי הֶבְלִי יֵשׁ צַדִּיק אוֹבֵד בְּצִדְקוֹ". "הֶבְלִי" דָּא** - הבל זה [זה הנזכר בכתוב], **הַבָל חֲדָא** - [הוא] הבל אחד **מֵהַבָלִים דִּלְעֵילָא** - מההבלים שלמעלה [מאותם שבעה הבלים הנזכרים בפסוק לעיל, פרק א׳ פסוק ב׳, הרומזים לזו״ן], **דְּאִקְּרוּן אַנְפֵּי מַלְכָּא** - ש[הם] נקראים פני המלך [מפני שהם שבעת ההבלים מקבלים הארה מאור פני א״א]. **וְדָא, אִיהוּ מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא** - וזו [ההבל האחרון משבעת ההבלים], היא המלכות הקדושה. **דְּכַד הִיא מִתְעָרָא בְדִינוֹי** - שכאשר היא מתעוררת בדיניה [לשלוט בדינים הקשים], **כְּתִיב** - [על זה] כתוב: **"יֵשׁ צַדִּיק אוֹבֵד בְּצִדְקוֹ". מָאי טַעְמָא** - מה הטעם? **מִשּׁוּם דְּמִשְׁפָּט אִתְּרַחַק מִצֶּדֶק** - משום ש׳משפט׳ [ז״א] התרחק מ׳צדק׳ [המלכות]. **וּבְגִין כָּךְ, אִקְּרֵי** - ומשום כך זה נקרא: **"וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְלֹא מִשְׁפָּט"**.

הצדיק מגין על דורו, וממתק דיני הצד״ק ונעשה צדקה

תָּא חֲזֵי - בוא וראה, **כַּד אִשְׁתְּכַח זַכָּאָה עִלָּאָה בְעָלְמָא** - כאשר נמצא צדיק נעלה בעולם, **רְחִימָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא** - אהובו של הקב״ה, **אֲפִילוּ כַּד אִתְעָר צֶדֶק**

מקור הפסוקים ודברי חז״ל

(נב) משלי יג, כג. רָב אֹכֶל נִיר רָאשִׁים וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט: **(נג)** קהלת ז, טו. אֶת הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי

עָלְמָא לְאִשְׁתָּזְבָא בְּגִינֵיהּ. וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בָּעֵי בִּיקָרֵיהּ, וְלָא מִסְתַּפֵּי ☆ מִן דִּינָא. וְכַד הַהוּא זַכָּאָה לָא קַיְמָא בְּקִיּוּמֵיהּ, מִסְתַּפֵּי אֲפִילוּ מִמִּשְׁפָּט, וְלָא יָכִיל לְמֵיקָם בֵּיהּ, כָּל שֶׁכֵּן בְּצֶדֶק. דף רצ"ב ע"א

דָּוִד מַלְכָּא בְּקַדְמִיתָא אָמַר: "בְּחָנֵנִי יְהוָה וּנְסֵנִי" [נד]. דְּהָא אֲנָא, לָא מִסְתַּפֵּינָא מִכָּל דִּינִין. אֲפִילוּ מֵהָאי צֶדֶק, וְכָל שֶׁכֵּן דַּאֲחִידְנָא בֵּיהּ. מַה כְּתִיב? "אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ" [נה], "בְּצֶדֶק" וַדָּאי, לָא מִסְתַּפֵּינָא לְמֵיקָם בְּדִינוֹי. בָּתַר דְּחָב, אֲפִילוּ מִמִּשְׁפָּט מִסְתַּפֵּי. דִּכְתִיב: "וְאַל תָּבֹא בְמִשְׁפָּט אֶת עַבְדֶּךָ" [נו].

תָּא חֲזֵי, כַּד מִתְבַּסְּמָא הָאי צֶדֶק מִמִּשְׁפָּט, כְּדֵין אִקְרֵי צְדָקָה.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

בִּלְחוֹדוֹי - אפילו כאשר מתעורר צדק לבדו [דיני הנקבה לבדם], **יָכִיל עָלְמָא לְאִשְׁתָּזְבָא בְּגִינֵיהּ** - יכול העולם להינצל בעבורו [בזכותו של הצדיק הזה]. **וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בָּעֵי בִּיקָרֵיהּ** - והקב"ה רוצה בכבודו [של זה הצדיק אהובו], **וְלָא מִסְתַּפֵּי ☆ מִן דִּינָא** - ו[הצדיק] לא ירא מן הדין. **וְכַד** - [אבל] וכאשר **הַהוּא זַכָּאָה לָא קַיְמָא בְּקִיּוּמֵיהּ** - אותו צדיק לא עומד בצדקו [מפני שבא לידי חטא], **מִסְתַּפֵּי אֲפִילוּ מִמִּשְׁפָּט** - [הוא] ירא אפילו ממשפט [מדינים של ז"א], **וְלָא יָכִיל לְמֵיקָם בֵּיהּ** - ולא יכול לעמוד בהם, **כָּל שֶׁכֵּן בְּצֶדֶק** - כל שכן [שאינו יכול לעמוד ולסבול את הדינים הקשים של המלכות, הנקראת] צדק.

דָּוִד מַלְכָּא - דוד המלך **בְּקַדְמִיתָא אָמַר** - בהתחלה אמר: **"בְּחָנֵנִי יהו"ה וְנַסֵּנִי"**. **דְּהָא אֲנָא** - שהרי אני, **לָא מִסְתַּפֵּינָא מִכָּל דִּינִין** - לא ירא מכל הדינים. **אֲפִילוּ מֵהָאי צֶדֶק** - אפילו מזה [הדינים הקשים האלה של] צדק [המלכות], **וְכָל שֶׁכֵּן דַּאֲחִידְנָא בֵּיהּ** - וכל שכן [שאין לי להיות ירא, מפני] שאני אחוז בבחינת המלכות. **מַה כְּתִיב** - מה כתוב? **"אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ"**, **"בְּצֶדֶק" וַדָּאי** - [לכן דוד הזכיר את כוח המלכות שהוא אחוז בה, ואמר] ב'צדק' בודאי, **לָא מִסְתַּפֵּינָא לְמֵיקָם בְּדִינוֹי** - אינני ירא לעמוד בדינים [של המלכות]. **בָּתַר דְּחָב** - [אבל] אחרי שחטא, **אֲפִילוּ מִמִּשְׁפָּט מִסְתַּפֵּי** - אפילו מ'משפט' היה ירא [מהדינים של ז"א]. **דִּכְתִיב** - שכתוב: **"וְאַל תָּבֹא בְמִשְׁפָּט אֶת עַבְדֶּךָ"**.

תָּא חֲזֵי - בוא וראה, **כַּד מִתְבַּסְּמָא הָאי צֶדֶק מִמִּשְׁפָּט** - כאשר מתמתקת זו צדק [המלכות בדיניה] מ'משפט' [מז"א], **כְּדֵין אִקְרֵי צְדָקָה** - אז היא [המלכות] נקראת צדקה.

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

הֶבְלֵי יֵשׁ צַדִּיק אֹבֵד בְּצִדְקוֹ וְיֵשׁ רָשָׁע מַאֲרִיךְ בְּרָעָתוֹ: **(נד)** תהלים כו, ב. בְּחָנֵנִי ה' וְנַסֵּנִי צָרְפָה כִלְיוֹתַי וְלִבִּי: **(נה)** תהלים יז, טו. אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ אֶשְׂבְּעָה בְהָקִיץ תְּמוּנָתֶךָ: **(נו)** תהלים קמג, ב. וְאַל

וְעָלְמָא, מִתְבַּסְּמָא בְּחֶסֶד, וְאִתְמַלְיָא מִנֵּיהּ. דִּכְתִיב: "אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד יְהוָה מָלְאָה הָאָרֶץ"[נז].

אַסְהֲדְנָא עָלַי, דְּכָל יוֹמָאי, הֲוֵינָא מִצְטָעֵר עַל עָלְמָא דְּלָא יְעֵרַע בְּדִינוֹי דְּצֶדֶק, וְלָא יוֹקִיד עָלְמָא בְּשַׁלְהוֹבוֹי. כְּמָה דִּכְתִיב: "אָכְלָה וּמָחֲתָה פִּיהָ"[נח].

מִכָּאן וּלְהָלְאָה, כְּפוּם כָּל חַד. כְּפוּם בִּירָא, עֲמִקָּא. וְהָא בְדָרָא דָא, אִית בֵּיהּ זַכָּאִין, וּזְעִירִין אִנּוּן, דִּיקוּמוּן לְאַגָּנָא עַל עָלְמָא, וְעַל עָנָא, מֵאַרְבָּעָה זִוְיָן.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

וְעָלְמָא, מִתְבַּסְּמָא בְּחֶסֶד - והעולם [הדינים שבעולם], מתמתק בחסד, **וְאִתְמַלְיָא מִנֵּיהּ** - ומתמלא [העולם] ממנו [מחסד של ז"א הנמשך לכל העולם]. **דִּכְתִיב** - שכתוב: **"אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד יהו"ה מָלְאָה הָאָרֶץ".**

אַסְהֲדְנָא עָלַי - [אמר רשב"י] אני מעיד על עצמי, **דְּכָל יוֹמָאי** - שכל ימי חיי, **הֲוֵינָא מִצְטָעֵר עַל עָלְמָא** - הייתי מצטער על העולם **דְּלָא יְעֵרַע** - שלא יפגע **בְּדִינוֹי דְּצֶדֶק** - בדינים של צדק [המלכות], **וְלָא יוֹקִיד** - ולא ישרוף [כדי שלא ישרוף] **עָלְמָא בְּשַׁלְהוֹבוֹי** - את העולם בשלהבות אש [הדינים הקשים של המלכות]. **כְּמָה דִּכְתִיב** - כמו שכתוב: **"אָכְלָה וּמָחֲתָה פִּיהָ".**

מִכָּאן וּלְהָלְאָה - [אבל] מכאן והלאה [אחר ההסתלקות של רשב"י], **כְּפוּם כָּל חַד** - כפי [זכות המעשים של] כל אחד [כך ינהגו עמו לשכר ועונש]. **כְּפוּם בִּירָא, עֲמִקָּא** - [כמשל האומר] כפי [גובה] הבאר, [כך] עומקו. **וְהָא בְדָרָא דָא** - והנה בדור הזה, **אִית בֵּיהּ זַכָּאִין** - יש בו צדיקים [צדיקים הראויים להגן על הדור], **וּזְעִירִין אִנּוּן** - [אבל אותם הצדיקים הללו שבדור] קטנים הם [שאין זכותם מספיקה], **דִּיקוּמוּן לְאַגָּנָא** - שיקומו להגן **עַל עָלְמָא** - על העולם, **וְעַל עָנָא** - ועל הצאן [עם ישראל שנקראים צאן קדושים], **מֵאַרְבָּעָה זִוְיָן** - מארבעה צדדים [מארבע כנפות העולם שישראל היו מפוזרים בגלותם. ועוד בו רמז לשעבוד ארבע מלכויות].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

תְּבוֹא בְמִשְׁפָּט אֶת עַבְדֶּךָ כִּי לֹא יִצְדַּק לְפָנֶיךָ כָּל חָי: **(נז)** תהלים לג, ה. אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד יהו"ה מָלְאָה הָאָרֶץ: **(נח)** משלי ל, כ. כֵּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנָאָפֶת אָכְלָה וּמָחֲתָה פִיהָ וְאָמְרָה לֹא פָעַלְתִּי אָוֶן:

עַד כָּאן, אֲחִידָן מִלֵּי דָא בְדָא, וּמִתְפָּרְשָׁן מִלִּין דִּסְתִימָן בְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, סְתִימָא דְכָל סְתִימִין, וְהֵיךְ אֲחִידָן אִלֵּין בְּאִלֵּין. מִכָּאן וּלְהָלְאָה, מִלִּין דִּזְעֵיר אַנְפִּין, אִנּוּן דְּלָא אִתְגַּלְיָן בְּאִדְּרָא. אִנּוּן, דַּהֲווֹ סְתִימָן בְּלִבָּאי, וְתַמָּן לָא אִתְתַּקָּנוּ. הַשְׁתָּא, אִתְתַּקָּנוּ וְאִתְגַּלְיָן. וְכֻלְּהוּ מִלִּין סְתִימִין, וּבְרִירִין כֻּלְּהוּ. זַכָּאָה חוּלָקִי, וְאִנּוּן דְּיָרְתוּ יְרוּתָא דָא. דִּכְתִיב: "אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ"[נט].

הָאי דְאוֹקִימְנָא, אָב וָאֵם בְּעַתִּיקָא אֲחִידָן בְּתִקּוּנוֹי, הָכִי הוּא. דְּהָא, מִמּוֹחָא סְתִימָאָה דְכָל סְתִימִין תַּלְיָן, וּמִתְאַחֲדָן בֵּיהּ. וְכַד

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

הקדמה לדרוש ז"א

עַד כָּאן - [מתחילת האדרא ועד כאן], **אֲחִידָן מִלֵּי דָא בְדָא** - מקושרים דבריי זה בזה [כפי סדר השתלשלות פרצופי האצילות זה למטה מזה], **וּמִתְפָּרְשָׁן מִלִּין דִּסְתִימָן** - ומתבארים דברים הסתומים **בְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא** - [הוא אריך אנפין], **סְתִימָא דְכָל סְתִימִין** - הסתום [באו"א שהם] של כל הסתומים [בתוך זו"ן], **וְהֵיךְ אֲחִידָן אִלֵּין בְּאִלֵּין** - ואיך [הפרצופים] נאחזים [ומלבישים] אלו באלו. **מִכָּאן וּלְהָלְאָה** - [ועתה, לאחר שדברנו בא"א ואו"א ואין צורך עוד להרחיב בהם] מכאן ואילך, **מִלִּין דִּזְעֵיר אַנְפִּין** - [נבאר] דברים של זעיר אנפין [תיקון ז"א], **אִנּוּן דְּלָא אִתְגַּלְיָן בְּאִדְּרָא** - אותם [סודות] שלא התגלו באדרא [רבא]. **אִנּוּן, דַּהֲווֹ סְתִימָן בְּלִבָּאי** - אותם [סודות] שהיו סתומים בלבי, **וְתַמָּן לָא אִתְתַּקָּנוּ** - ושם לא נתקנו [לא נסדרו בלימוד האדרא]. **הַשְׁתָּא, אִתְתַּקָּנוּ וְאִתְגַּלְיָן** - עתה [קודם ההסתלקות], נתקנו ומתגלים [סודות תיקון הז"א]. **וְכֻלְּהוּ מִלִּין סְתִימִין** - וכולם [כל הסודות הללו הם] דברים סתומים, **וּבְרִירִין כֻּלְּהוּ** - [אבל] ברורים כולם [למי שראוי להבינם]. **זַכָּאָה חוּלָקִי** - אשרי חלקי [שזכיתי לגלותם], **וְאִנּוּן דְּיָרְתוּ יְרוּתָא דָא** - ו[אשרי] אותם שירשו ירושה זו. **דִּכְתִיב** - שכתוב: **"אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ"**.

הָאי דְאוֹקִימְנָא - זה שביארנו [לעיל], **אָב וָאֵם בְּעַתִּיקָא אֲחִידָן** - [כי] אב ואם בעתיקא [א"א] נאחזים **בְּתִקּוּנוֹי** - בתיקוניו [של א"א. בשני תיקוני דִיקְנָא, אבא במזל שמיני ואימא במזל י"ג], **הָכִי הוּא** - כן הוא [האמת]. **דְּהָא** - שהרי, **מִמּוֹחָא סְתִימָאָה דְכָל סְתִימִין תַּלְיָן** - ממוחא סתימאה [של א"א] של כל הסתומים, הם תלויים [ויונקים], **וּמִתְאַחֲדָן בֵּיהּ** - ונאחזים בו [בא"א]. **וְכַד יִסְתַּכְּלוּן בְּכֹל מִלֵּי** - וכאשר יסתכלו בכל דבריי

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(נט) תהלים קמד, טו. אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁה' אֱלֹהָיו:

יִסְתַּכְּלוּן בְּכֹל מִלֵּי, כֹּלָּא הוּא עַתִּיקָא בִּלְחוֹדוֹי. הוּא הֲוֵי, וְהוּא יְהֵא. וְכָל הַנֵּי תִקּוּנִין, בֵּיהּ אֲחִידָן. אָב וָאֵם, מֵהָאי מוֹחָא נָפְקוּ, וְאִתְכְּלִילוּ בְּמַזָּלָא, בֵּיהּ תַּלְיָן, וּבֵיהּ אֲחִידָן. זְעֵיר אַנְפִּין, בְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא תַּלְיָא וְאַחִיד. וְהָא, אוֹקִימְנָא מִלֵּי בְּאִדְּרָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, דְּמָאן דְּעָאל וְנָפַק. וְיִנְדַּע אוֹרְחִין, דְּלָא יִסְטֵי לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא. וּמָאן דְּלָא עָאל וְנָפַק, טָב לֵיהּ דְּלָא אִבְּרֵי. וּכְתִיב: "כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְהוָ֗ה אתה־הכל" [ס].

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן: מִסְתָּכֵּל הֲוֵינָא כָּל יוֹמָאי בְּהָאי קְרָא, דִּכְתִיב: "בַּיהוָ֗ה אתה־הכל תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

[שגילתי], **כֹּלָּא הוּא עַתִּיקָא בִּלְחוֹדוֹי** - הכל [כל עולם האצילות], הוא עתיקא [א"א] לבדו [כי א"א הוא נשמה בתוך כל עולם האצילות]. **הוּא הֲוֵי** - הוא הווה [הוא א"א הווה וקיים ומתלבש בהתמדה באו"א וזו"ן], **וְהוּא יְהֵא** - והוא יהיה [הוא א"א יהיה קיים לעתיד, שבכל פעם שיימשכו מוחין חדשים, הם ימשכו מזל שבא"א]. **וְכָל הַנֵּי תִקּוּנִין, בֵּיהּ אֲחִידָן** - וכל אלה התיקונים [או"א וזו"ן] הם בו [אחוזים בא"א]. **אָב וָאֵם, מֵהָאי מוֹחָא נָפְקוּ** - אבא ואם מזה המוחא [סתימאה של א"א] יצאו, **וְאִתְכְּלִילוּ בְּמַזָּלָא** - נכללו במזל [בשני המזלות שבדִיקְנָא דא"א כנ"ל], **בֵּיהּ תַּלְיָן** - ובו [בשני מזלות של א"א] הם [או"א] תלויים, **וּבֵיהּ אֲחִידָן** - ובו [בא"א הם] נאחזים [או"א מלבישים את א"א מהגרון עד הטבור]. **זְעֵיר אַנְפִּין** - [וכן] זעיר אנפין, **בְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא תַּלְיָא וְאַחִיד** - בעתיקא קדישא [א"א] תלוי ואחוז [כי ז"א יונק מארבע שערות החוורתי שמאחורי ראשו של א"א, ומלביש על א"א מהטבור ולמטה]. **וְהָא, אוֹקִימְנָא מִלֵּי בְּאִדְּרָא** - והנה [כבר] העמדתי את דבריי [על ז"א המלביש על א"א] באדרא [רבא].

זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ - אשרי חלקו, **דְּמָאן דְּעָאל וְנָפַק** - של מי שנכנס ויוצא [בפרדס סוד התורה]. **וְיִנְדַּע אוֹרְחִין** - וידע את דרכי הסוד, **דְּלָא יִסְטֵי לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא** - שלא יטה [מקו האמת] לימין ולשמאל. **וּמָאן דְּלָא עָאל וְנָפַק** - ומי שלא נכנס ויצא [כראוי בשלימות], **טָב לֵיהּ דְּלָא אִבְּרֵי** - טוב לו שלא [היה] נברא. **וּכְתִיב** - וכתוב: **"כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי יהו'ה"**.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן: מִסְתָּכֵּל הֲוֵינָא כָּל יוֹמָאי בְּהָאי קְרָא - מסתכל הייתי כל ימי חיי [להבין] בזה הפסוק, **דִּכְתִיב** - שכתוב: **"בַּיהו'ה תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ"**. **וְהָאִדָּנָא** - ועתה, **אִתְקִיָּם קְרָא כֻּלָּא** - התקיים [והתבאר] הפסוק כולו.

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(ס) הושע יד, י. מִי חָכָם וְיָבֵן אֵלֶּה נָבוֹן וְיֵדָעֵם כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְצַדִּקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם:

וְיִשְׂמָחוּ"[סא]. וְהָאִדָּנָא, אִתְקְיָם קְרָא כֹּלָּא. "בַּיהוָה אדני אתהלל תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי", וַדָּאי. דְּהָא נִשְׁמָתִי, בֵּיהּ אֲחִידָא, בֵּיהּ לַהֲטָא, בֵּיהּ אִתְדַּבָּקַת וְאִשְׁתָּדַלָת. וּבְאִשְׁתָּדַלוּתָא דָא, תִּסְתַּלָּק לְאַתְרָהָא. "יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ", כָּל הַנֵּי צַדִּיקַיָּא, וְכָל בְּנֵי מְתִיבְתָּא קַדִּישָׁא. וְזַכָּאִין דְּאַתְיָין הַשְׁתָּא, עִם קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. כֻּלְּהוּ שָׁמְעִין מִלַּי, וְחֲדָאן. בְּגִין כָּךְ: "גַּדְּלוּ לַיהוָה אדני אתהלל אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּיו"[סב].

פָּתַח וְאָמַר, כְּתִיב: "וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם"[סג]. הָדָא הוּא דִכְתִיב: "כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ עָבְרוּ

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

"בַּיהו'ה תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי", וַדָּאי - [מה שנאמר] בה' תתהלל נפשי, בודאי [הוא]. **דְּהָא נִשְׁמָתִי, בֵּיהּ אֲחִידָא** - שהרי נשמתי בו [בקב"ה] אחוזה, **בֵּיהּ לַהֲטָא** - בו [בקב"ה] לוהטת [נשמתי], **בֵּיהּ אִתְדַּבָּקַת** - בו [בקב"ה] דבוקה [נשמתי] **וְאִשְׁתָּדַלָת** - ומשתדלת [עמלה בתורתו]. **וּבְאִשְׁתָּדַלוּתָא דָא, תִּסְתַּלָּק לְאַתְרָהָא** - ובהשתדלות זו תעלה [נשמתי] למקומה [בעולם הבא]. **"יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ"** - [פונה בפסוק זה לעורר את הנוכחים באדרא], **כָּל הַנֵּי צַדִּיקַיָּא** - כל אלה הצדיקים [נשמותיהם של הצדיקים שבאו מגן עדן], **וְכָל בְּנֵי מְתִיבְתָּא קַדִּישָׁא** - וכל בני הישיבה הקדושה [תלמידי רשב"י]. **וְזַכָּאִין** - ו[עוד] צדיקים **דְּאַתְיָין הַשְׁתָּא** - שבאו עתה, **עִם קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא** - עם הקב"ה. **כֻּלְּהוּ שָׁמְעִין מִלַּי** - כולם שומעים אל דבריי [שגליתי כאן באדרא], **וְחֲדָאן** - ושמחים. **בְּגִין כָּךְ** - ועל כן [פונה אל הנוכחים ואומר]: **"גַּדְּלוּ לַיהו'ה אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּיו".**

השבירה והתיקון בז' מלכים דז"א

פָּתַח וְאָמַר - התחיל ואמר [רשב"י], **כְּתִיב** - כתוב [שואל כדי לפרש את האמור בפסוק]: **"וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם"** - [בא לבאר את סוד בחינת ז' מלכים, הם הרמוזים בתואר 'המלכים', שהם בחינות רוחניות עליונות בעולם האצילות. אלה המלכים היו בסוד העיבור באימא עליונה, שהיא הנרמזת בכינוי 'ארץ אדום', על שם הדינים הנרמזים בגוון האדום, היוצאים ממנה. ושואל, הכיצד הם נקראים 'מלכים', והם היו רק בסוד העיבור באימא ועדיין לא יצאו?]. **הָדָא הוּא דִכְתִיב** - זה הוא שכתוב [משיב ומבאר מהנאמר בפסוק]: **"כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ עָבְרוּ יַחְדָּיו". "נוֹעֲדוּ", בְּאָן אֲתַר** - [שואל] נועדו, באיזה מקום [רשב"י שואל לבאר מלת נועדו בכתוב, שמשמעותה כי ז' המלכים התחברו להיות יחד. ועל

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(סא) תהלים לד, ג. בַּה' תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ: **(סב)** תהלים לד, ד. גַּדְּלוּ לַה' אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו: **(סג)** בראשית לו, לא. וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם לִפְנֵי מְלָךְ מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל:

יַחְדָּיו"[סד]. "נוֹעֲדוּ", בְּאָן אֵתַר? "בְּאֶרֶץ אֱדוֹם", בַּאֲתַר דְּדִינִין מִתְאַחֲדִין תַּמָּן.

"עָבְרוּ יַחְדָּיו", דִּכְתִיב: "וַיָּמֶת וַיִּמְלוֹךְ תַּחְתָּיו"[סה]. "הֵמָּה רָאוּ כֵּן תָּמָהוּ נִבְהֲלוּ נֶחְפָּזוּ", דְּלָא אִתְקַיְּמוּ בְּאַתְרֵיהוּ. בְּגִין, דְּתִקּוּנִין דְּמַלְכָּא לָא אִתְתַּקָּנוּ. וְקַרְתָּא קַדִּישָׁא, שׁוּרוֹי לָא אִזְדַּמְּנוּ. הָדָא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

זה שואל, והלא כשיצאו מבטן אימא נפרדו זה מזה ועל כך הם נקראים בסוד בחינת "רשות הרבים". וא"כ היכן הוא מה שנאמר 'נועדו']? **"בְּאֶרֶץ אֱדוֹם", בַּאֲתַר דְּדִינִין מִתְאַחֲדִין תַּמָּן** - [ומשיב] בארץ אדום, במקום שהדינים מתאחדים שם [הם נקראים 'מלכים' למרות היותם בסוד העיבור באימא הנקראת 'ארץ אדום', מפני שגם בהיותם בסוד העיבור הם כבר העלו מ"ן, ועל ידי זה גרמו להחזרת פב"פ ויחוד או"א, ועל כן הם נקראים 'מלכים'].

"עָבְרוּ יַחְדָּיו" - [ומה שנאמר 'עברו יחדיו'], **דִּכְתִיב** - [זה הוא] שכתוב: **"וַיָּמֶת וַיִּמְלוֹךְ תַּחְתָּיו"** - [בא לבאר את סוד השבירה. אלה ז' המלכים, ירדו אורותיהם להתלבש בכלים של הספירות. והחלו להיכנס ביחד כל אורותיהם של הז' מלכים בספירת הדעת כדי למלוך, וזהו שכתוב 'עברו יחדיו'. ובכניסת האורות לכלי הדעת הם מלכו מעט, אך הכלי לא היה יכול לסבול את ריבוי האורות שלהם, ועל כן הוא נשבר וירד לעולם הבריאה. ירידה זו של הכלי מעולם האצילות לעולם הבריאה היא הנחשבת בעבורו מיתה, וזהו שנאמר כאן 'וימת'. ומ"ש אח"כ 'וימלוך תחתיו', ששאר האורות נכנסו יחד לכלי החסד שתחתיו כדי למלוך, ומלכו מעט אבל שוב לא יכל כלי החסד להכילם וירדו לעולם הבריאה, וכך אירע לכל ז' המלכים בעת שבאו יחד ונכנסו בשאר הכלים]. **"הֵמָּה רָאוּ כֵּן תָּמָהוּ נִבְהֲלוּ נֶחְפָּזוּ"** - [ומה שכתוב] 'המה ראו כן תמהו נבהלו נחפזו' [כוונת הכתוב: המה, הכלים. ראו כן, שנכנסו האורות בתוכם יחדיו. תמהו, אז תמהו על האורות שלא באו כסדר הראוי. נבהלו, מריבויים. נחפזו, לרדת לבי"ע כי לא יכלו להכיל אותם ונשברו], **דְּלָא אִתְקַיְּמוּ בְּאַתְרֵיהוּ** - [מבאר] שלא התקיימו [הכלים] במקומם [משום נשברו]. **בְּגִין, דְּתִקּוּנִין דְּמַלְכָּא לָא אִתְתַּקָּנוּ** - משום שהתיקונים של המלך [הלבוש של א"ק שהוא עולם האצילות המלביש לא"ק מהטבור ולמטה], לא נתקנו. **וְקַרְתָּא קַדִּישָׁא** - ועיר הקדושה [המלכות של א"ק, שהארת ז"ת שלה ירדו ונעשו עתיק של האצילות], **שׁוּרוֹי** - חומותיה [של העיר הקדושה, א"א שהוא בבחינת חומה למלכו

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(סד) תהלים מח. ה-ט. כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ עָבְרוּ יַחְדָּו: הֵמָּה רָאוּ כֵּן תָּמָהוּ נִבְהֲלוּ נֶחְפָּזוּ: רְעָדָה אֲחָזָתַם שָׁם חִיל כַּיּוֹלֵדָה: בְּרוּחַ קָדִים תְּשַׁבֵּר אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ: כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ כֵּן רָאִינוּ בְּעִיר ה' צְבָאוֹת בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהִים יְכוֹנְנֶהָ עַד עוֹלָם סֶלָה: **(סה)** בראשית לו לב-טל. וַיִּמְלֹךְ בֶּאֱדוֹם בֶּלַע בֶּן בְּעוֹר וְשֵׁם עִירוֹ דִּנְהָבָה: וַיָּמָת בָּלַע וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו יוֹבָב בֶּן זֶרַח מִבָּצְרָה: וַיָּמָת יוֹבָב וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו חֻשָׁם מֵאֶרֶץ הַתֵּימָנִי: וַיָּמָת חֻשָׁם וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו הֲדַד בֶּן בְּדַד הַמַּכֶּה אֶת מִדְיָן בִּשְׂדֵה מוֹאָב וְשֵׁם עִירוֹ עֲוִית: וַיָּמָת הֲדַד וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו שַׂמְלָה מִמַּשְׂרֵקָה: וַיָּמָת שַׂמְלָה וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו שָׁאוּל מֵרְחֹבוֹת הַנָּהָר: וַיָּמָת שָׁאוּל וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו בַּעַל חָנָן בֶּן עַכְבּוֹר:

הוּא דִּכְתִיב: "כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ כֵּן רָאִינוּ בְּעִיר יְהוָה צְבָאוֹת בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ"[סו]. דְּהָא, כֻּלְּהוּ לָא אִתְקַיְּמוּ.

וְהִיא, אִתְקַיְּמַת הַשְׁתָּא בְּסִטְרָא דִּדְכוּרָא, דְּשַׁרְיָא עִמָּהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב: "וַיִּמְלוֹךְ תַּחְתָּיו הֲדַר, וְשֵׁם עִירוֹ פָּעוּ, וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהֵיטַבְאֵל בַּת מַטְרֵד בַּת מֵי זָהָב"[סז]. "מֵי זָהָב", וַדָּאי. כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא בְּאִדְּרָא.

וְהָא בְּסִפְּרָא דְּאַגַּדְתָּא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא אִתְּמַר: "וַיִּמְלוֹךְ תַּחְתָּיו הֲדָר", "הֲדָר" וַדָּאי. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר: "פְּרִי עֵץ הָדָר"[סח]. "וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהֵיטַבְאֵל", כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר: "כַּפֹּת תְּמָרִים". וּכְתִיב: "צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח"[סט], דְּאִיהִי דְּכַר וְנוּקְבָא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

של א"ק] **לָא אִזְדַּמְּנוּ** - לא הזדמנו [שהארות א"א לא היו מוכנים עבור מלכות של א"ק, ולכן הם נשברו]. **הָדָא הוּא דִּכְתִיב** - זה הוא שכתוב [וביאר, זה שאמרים המלכים התחתונים]: **"כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ כֵּן רָאִינוּ בְּעִיר יהו"ה צְבָאוֹת בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ** - [כאשר שמענו, שנשברו הכלים של המלכים העליונים. כן ראינו, שאירע גם לנו]. **דְּהָא, כֻּלְּהוּ לָא אִתְקַיְּמוּ** - שהרי כולם [כל שבעת המלכים] לא התקיימו.

וְהִיא, אִתְקַיְּמַת הַשְׁתָּא - והיא [מלכות של א"ק], התקיימה עתה **בְּסִטְרָא דִּדְכוּרָא** - בצד הזכר [כשיצא שם מ"ה החדש שהוא בחינת זכר], **דְּשַׁרְיָא עִמָּהּ** - ש[הוא מ"ה החדש] ששרה [והתחבר] עם המלכות. **הָדָא הוּא דִּכְתִיב** - זה הוא שכתוב: **"וַיִּמְלוֹךְ תַּחְתָּיו הֲדַר, וְשֵׁם עִירוֹ פָּעוּ, וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהֵיטַבְאֵל בַּת מַטְרֵד בַּת מֵי זָהָב". "מֵי זָהָב", וַדָּאי** - 'מי זהב', בודאי [מי – חסד, זהב – דין, ומבאר כי החסד של מ"ה החדש נכלו עם הדין של ב"ן ונתקנו בכל קומתם]. **כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא בְּאִדְּרָא** - כמה שביארנו באדרא [רבא].

וְהָא - והרי **בְּסִפְּרָא דְּאַגַּדְתָּא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא אִתְּמַר** - בספר האגדה של רב המנונא סבא, נאמר: **"וַיִּמְלוֹךְ תַּחְתָּיו הֲדָר", "הֲדָר" וַדָּאי** - [מה שנאמר 'הדר', בודאי]. **כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר** - כמו שאתה אומר: **"פְּרִי עֵץ הָדָר". "וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהֵיטַבְאֵל"** - [ומה שנאמר] ושם אשתו מהיטבאל, **כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר** - כמו שאתה אומר: **"כַּפֹּת תְּמָרִים". וּכְתִיב** - וכתוב:

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

וַיָּמָת בַּעַל חָנָן בֶּן עַכְבּוֹר וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו הֲדַר וְשֵׁם עִירוֹ פָּעוּ וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהֵיטַבְאֵל בַּת מַטְרֵד בַּת מֵי זָהָב: **(סו)** תהילים מח, ט. כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ כֵּן רָאִינוּ בְּעִיר יהו"ה צְבָאוֹת בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהִים יְכוֹנְנֶהָ עַד עוֹלָם סֶלָה: **(סז)** בראשית לו, טל. וַיָּמָת בַּעַל חָנָן בֶּן עַכְבּוֹר וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו הֲדַר וְשֵׁם עִירוֹ פָּעוּ וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהֵיטַבְאֵל בַּת מַטְרֵד בַּת מֵי זָהָב:

הָאי, אִתְקְרִיאַת "בַּת מַטְרֵד". "בַּת", מֵהַהוּא אֲתַר דְּטָרְדִין כֹּלָּא, לְאִתְדַּבְּקָא. וְאִקְּרֵי אָב. וּכְתִיב: "לֹא יָדַע אֱנוֹשׁ עֶרְכָּהּ וְלֹא תִמָּצֵא בְּאֶרֶץ הַחַיִּים"[ע].

דָּבָר אַחֵר, "בַּת" מֵאִימָּא, דְּמִסִּטְרָהָא מִתְאַחֲדִין דִּינִין, דְּטָרְדִין לְכֹלָּא. "בַּת מֵי זָהָב", דְּיָנְקָא בִּתְרֵין אַנְפִּין, דִּנְהִירָא בִּתְרֵין גַּוְנִין, בְּחֶסֶד וּבְדִינָא. ☆ דף רצ"ב ע"ב

עַד לָא אִבְּרֵי עָלְמָא, לָא הֲווֹ מַשְׁגִּיחִין אַנְפִּין בְּאַנְפִּין. וּבְגִין כָּךְ, עָלְמִין קַדְמָאֵי אִתְחֲרָבוּ. וְעָלְמִין קַדְמָאֵי, בְּלָא תִקּוּנָא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

"**צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח**", **דְּאִיהִי דְּכַר וְנוּקְבָא** - [ומה שנאמר] 'צדיק כתמר יפרח', שהוא [היסוד כולל] הזכר ['הדר'] והנקבה ['מהיטבאל'].

הָאי - זו [הנקבה הנקראת 'מהיטבאל'], **אִתְקְרִיאַת "בַּת מַטְרֵד"** - נקראת 'בת מטרד'. "**בַּת**", **מֵהַהוּא אֲתַר** - 'בת', מאותו מקום **דְּטָרְדִין** - שטרודים [ורודפים] **כֹּלָּא** - כולם [כל העולמות העליונים, הפרצופים], **לְאִתְדַּבְּקָא** - להדבק בו [לקבל מהמקום הוא שפע]. **וְאִקְּרֵי אָב** - ונקרא אב [והמקום ההוא הוא בחינת ע"ב דא"ק]. **וּכְתִיב** - וכתוב: "**לֹא יָדַע אֱנוֹשׁ עֶרְכָּהּ וְלֹא תִמָּצֵא בְּאֶרֶץ הַחַיִּים**".

דָּבָר אַחֵר - [עוד פירוש למה שמהיטבאל נקראת בת מטרד], "**בַּת" מֵאִימָּא** - [כי היא] בת מאימא [כי היא מהיטבאל יצאה מס"ג דא"ק, שהוא הבינה של א"ק], **דְּמִסִּטְרָהָא מִתְאַחֲדִין דִּינִין** - שמצידה [של אימא] נאחזים הדינים, **דְּטָרְדִין** - שמטרידים [ורודפים להעניש] ☆ **לְכֹלָּא** - לכולם [לכל פרצוף ופרצוף]. "**בַּת מֵי זָהָב**" - [ומה שמהיטבאל נקראת] מי זהב, **דְּיָנְקָא בִּתְרֵין אַנְפִּין** - שיונקת בשני פנים [שהיא יונקת משם ע"ב דא"ק ומשם ס"ג דא"ק], **דִּנְהִירָא בִּתְרֵין גַּוְנִין** - ש[הם, ע"ב וס"ג של א"ק] מאירים בשני גוונים [בשתי בחינות], **בְּחֶסֶד וּבְדִינָא** - בחסד ובדין.

עַד לָא אִבְּרֵי עָלְמָא - עד שלא נברא העולם [קודם שנברא עולם התיקון, כאשר עדין היה עולם הנקודים], **לָא הֲווֹ מַשְׁגִּיחִין** - לא היו [או"א] משגיחים [ומסתכלים] **אַנְפִּין בְּאַנְפִּין** - פנים בפנים [כי היו עדיין בבחינת אב"א]. **וּבְגִין כָּךְ** - ומשום כך, **עָלְמִין קַדְמָאֵי אִתְחֲרָבוּ** - עולמות ראשונים [עולם הנקודים] נחרבו. **וְעָלְמִין קַדְמָאֵי** - ועולמות

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(סח) ויקרא כג, מ. **וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים וַעֲנַף עֵץ עָבֹת וְעַרְבֵי נָחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים:** **(סט)** תהלים צב, יג. **צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה:**
(ע) איוב כח, יג. **לֹא יָדַע אֱנוֹשׁ עֶרְכָּהּ וְלֹא תִמָּצֵא בְּאֶרֶץ הַחַיִּים:**

אִתְעֲבִידוּ. וְהַהוּא, דְּלָא הֲוָה בְּתִקּוּנָא, אִקְּרֵי זִיקִין נִצּוֹצִין. כְּהָאי אוּמָּנָא מְרַצְּפָא, כַּד אַכְתַּשׁ בְּמָנָא דְּפַרְזְלָא, אַפִּיק זִיקִין לְכָל עֵיבַר. וְאִנּוּן זִיקִין דְּנָפְקִין, נָפְקִין לְהִיטִין וּנְהִירִין, וְדַעֲבִין לְאַלְתָּר. וְאִלֵּין, אִקְרוּן עָלְמִין קַדְמָאֵי. וּבְגִין כָּךְ, אִתְחֲרָבוּ וְלָא אִתְקַיָּמוּ, עַד דְּאִתְתַּקָּן עַתִּיקָא קַדִּישָׁא, וְנָפִיק אוּמָּנָא לְאוּמָּנוּתֵיהּ.

וְעַל הָאי, תָּנֵינָא בְּמַתְנִיתָא דִילָן, דְּנִצּוֹצָא אַפִּיק זִיקִין בְּזִיקִין, לִתְלַת מֵאָה וְעֶשְׂרִין עֵיבָר. וְאִנּוּן זִיקִין, עָלְמִין קַדְמָאֵי אִקְרוּן, וּמִיתוּ לְאַלְתָּר. לְבָתַר, נָפִיק אוּמָּנָא לְאוּמָּנוּתֵיהּ, וְאִתְתַּקָּן בִּדְכַר וְנוּקְבָא. וְהַנֵּי זִיקִין, דְּאִתְדַּעֲכוּ וּמִיתוּ, הַשְׁתָּא אִתְקְיָם כֻּלָּא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

ראשונים [שבעת המלכים], **בְּלָא תִקּוּנָא אִתְעֲבִידוּ** - בלי תיקון נעשו [עדיין לא נעשו מתוקנים בפרצוף אדם בסוד ג׳ קווים, אלא יצאו נפרדים זה מזה בבחינת קו אחד בלי ימין ושמאל]. **וְהַהוּא, דְּלָא הֲוָה בְּתִקּוּנָא** - ואותם [העולמות, שבעת המלכים] שלא היו בתיקון, **אִקְּרֵי זִיקִין נִצּוֹצִין** - נקראים ניצוצות של אש. **כְּהָאי אוּמָּנָא** - כמו זה האומן [חרש ברזל] **מְרַצְּפָא** - המרדד [טסי ברזל על הסדן], **כַּד אַכְתַּשׁ** - כאשר מכה **בְּמָנָא דְּפַרְזְלָא** - בכלי של ברזל, **אַפִּיק זִיקִין לְכָל עֵיבַר** - מוציא ניצוצי אש לכל צד. **וְאִנּוּן זִיקִין דְּנָפְקִין** - ואלו ניצוצי האש שיוצאים, **נָפְקִין לְהִיטִין וּנְהִירִין** - יוצאים לוהטים ומאירים, **וְדַעֲבִין לְאַלְתָּר** - ונכבים מיד. **וְאִלֵּין, אִקְרוּן עָלְמִין קַדְמָאֵי** - ואלו [וכדמיון משל זה] נקראים עולמות ראשונים. **וּבְגִין כָּךְ** - ומשום כך, **אִתְחֲרָבוּ וְלָא אִתְקַיָּמוּ** - נחרבו ולא התקיימו, **עַד דְּאִתְתַּקָּן עַתִּיקָא קַדִּישָׁא** - עד שנתקן עתיקא קדישא [הוא א״א], **וְנָפִיק אוּמָּנָא לְאוּמָּנוּתֵיהּ** - וגם יצא האומן לאומנותו [האומן הוא רמז לבוצינא דקרדנותא שהוא סוד הגבורות של עתיק הגנוזות במעי הבינה, שיצאה לאומנותו הראשונה, לבטוש באותם הניצוצות שנבררו כדי להפריד מהם את הסיגים והקלי׳, ועל ידי כך יכלו שבעת המלכים להתקיים].

וְעַל הָאי - ועל זה [על סוד השבירה שהיו ז׳ המלכים בבחינת ניצוצין], **תָּנֵינָא בְּמַתְנִיתָא דִילָן** - למדנו בברייתא שלנו, **דְּנִצּוֹצָא** - שהניצוץ [הגבורות שבבינה שהם בחי׳ בוצינא דקרדנותא] **אַפִּיק זִיקִין** - הוציא נצוצות [הם הז׳ מלכים שנשברו] **בְּזִיקִין** - לוהטים ומתנוצצים, **לִתְלַת מֵאָה וְעֶשְׂרִין עֵיבָר** - לשלש מאות ועשרים [ש״ך] צדדים. **וְאִנּוּן זִיקִין** - ואלו [ש״ך] הניצוצות, **עָלְמִין קַדְמָאֵי אִקְרוּן** - עולמות ראשונים נקראו [עולם הנקודים], **וּמִיתוּ לְאַלְתָּר** - ומתו מיד [מיד כשנכנסו, לא יכלו הכלים להכילם, ונשברו, וירדו מהאצילות לעולם הבריאה]. **לְבָתַר** - ואחר כך, **נָפִיק אוּמָּנָא לְאוּמָּנוּתֵיהּ** - יצא האומן לאומנותו [יצא הבוצינא דקרדנותא להפריד את הסיגים מהניצוצות הקדושים], **וְאִתְתַּקָּן**

מִבּוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא, נָפַק נִצּוֹצָא, פַּטִּישָׁא תַּקִּיפָא, דְּבָטַשׁ, וְאַפִּיק זִיקִין עָלְמִין קַדְמָאֵי. וּמִתְעָרְבֵי, בַּאֲוִירָא דַכְיָא, וְאִתְבַּסְּמוּ דָא בְדָא.

כַּד אִתְחַבְּרוּ אַבָּא וְאִימָּא, וְהַהוּא אָב, הוּא רוּחָא דְּגָנִיז בְּעַתִּיק יוֹמִין, בֵּיהּ אִתְגְּנִיז הָאי אֲוִירָא, וְאִכְלִיל לְנִצּוֹצָא דְנָפִיק מִבּוּצִינָא דְקַרְדִּינוּתָא, דְּגָנִיז בְּמֵעוֹי דְּאִימָּא. וְכַד אִתְחַבְּרוּ תַּרְוַיְיהוּ, וְאִתְכְּלִילוּ דָא בְדָא, נָפִיק גּוּלְגַלְתָּא חֲדָא תַּקִּיפָא, וְאִתְפַּשְׁטָא בְּסִטְרוֹי. דָּא בְסִטְרָא דָא, וְדָא בְסִטְרָא דָא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

בִּדְכַר וְנוּקְבָא - ונתקן בזכר ונקבה [ז׳ המלכים נתקנו בסוד זכר ונקבה, הם הדר ומהיטבאל]. **וְהַנֵּי זִיקִין** - ואלו הניצוצות, **דְּאִתְדַּעֲכוּ וּמִיתוּ** - ש[בהתחלה] נכבו ומתו, **הַשְׁתָּא אִתְקְיָם כֻּלָּא** - עתה התקיים הכל [כל הז׳ מלכים נתקנו והתקיימו].

מִבּוּצִינָא דְקַרְדִּינוּתָא - מהמאור החזק [הוא גבורה של עתיק המלובש בתוך מוחא סתימאה של א״א, והוא שורש כל הדינים, בסוד ה׳ גבורות שנתנו ליסוד של אימא], **נָפַק נִצּוֹצָא** - יצא ניצוץ [כח הגבורה הגנוז במעי אימא], **פַּטִּישָׁא תַּקִּיפָא** - כפטיש חזק, **דְּבָטַשׁ** - שהכה, **וְאַפִּיק** - והוציא **זִיקִין עָלְמִין קַדְמָאֵי** - את הניצוצות של העולמות הראשונים [הם ז׳ מלכים שנפלו לבריאה]. **וּמִתְעָרְבֵי** - ו[אלו הניצוצות] מתערבים, **בַּאֲוִירָא דַכְיָא** - באויר הטהור [הוא כח החסד של עתיק שבתוך הגולגלתא של א״א, שממנו נמשך כח לאבא], **וְאִתְבַּסְּמוּ דָא בְדָא** - ונמתקו [הניצוצות בכח החסד דעתיק] זה בזה.

כַּד אִתְחַבְּרוּ אַבָּא וְאִימָּא - כאשר התחברו או״א [כשהתחברו או״א להוציא את ז״א, אז הייתה ההמתקה של הניצוצות שיצאו מבוצינא דקרדנותא והתערבו באוירא דכיא], **וְהַהוּא אָב** - וזה האב, **הוּא רוּחָא דְּגָנִיז בְּעַתִּיק יוֹמִין** - הוא רוח הגנוז בעתיק יומין [הוא אבא הרמוז בי׳ של הוי״ה, ונרמז כאן באות י׳ של אוי״ר שהוא חסד דעתיק], **בֵּיהּ אִתְגְּנִיז הָאי אֲוִירָא** - בו [באבא] נגנז זה האויר [הוא חסד של עתיק], **וְאִכְלִיל לְנִצּוֹצָא** - ו[אבא] כלל את הניצוץ [הוא הגבורה] **דְנָפִיק מִבּוּצִינָא דְקַרְדִּינוּתָא** - שיצא מהמאור החזק, **דְּגָנִיז בְּמֵעוֹי דְּאִימָּא** - שנגנז במעי אימא. **וְכַד אִתְחַבְּרוּ תַּרְוַיְיהוּ** - וכאשר התחברו שניהם [או״א], **וְאִתְכְּלִילוּ דָא בְדָא** - ונכללו זה בזה [שנכללה גבורה של אימא בחסד של אבא, והתבררו הניצוצות לתיקון של ז״א], **נָפִיק גּוּלְגַלְתָּא חֲדָא תַּקִּיפָא** - יצאה גולגולת אחת חזקה [היא הראש של ז״א], **וְאִתְפַּשְׁטָא בְּסִטְרוֹי** - והתפשט בצדדיו [כיוון שטיפת או״א כלולה מחכמה ובינה, וחסד וגבורה, אזי כשנתקן הראש של ז״א גם כן התפשט לשני צדדים, ימין ושמאל]. **דָּא בְסִטְרָא דָא** - זה בצד זה [מוח של החכמה ועטרה של חסד דדעת התפשטו לצד ימין], **וְדָא בְסִטְרָא דָא** - וזה בצד זה [ומוח הבינה ועטרה של גבורה דדעת התפשטוו לצד שמאל].

כְּמָה דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, תְּלַת רֵישִׁין אִשְׁתְּכָחוּ בְּחַד, כָּךְ כֹּלָּא אִזְדַּמָּן בִּתְלַת רֵישִׁין, כְּמָה דַאֲמִינָא.

בְּהָאי גּוּלְגַּלְתָּא דִּזְעֵיר אַנְפִּין, נָטִיף טַלָּא מֵרֵישָׁא חִוָּרָא. וְהַהוּא טַלָּא, אִתְחֲזֵי בִּתְרֵי גַוְנֵי. וּמִנַּיהּ, מִתְּזָן חַקְלָא דְתַפּוּחִין קַדִּישִׁין. וּמֵהָאי טַלָּא דְּגוּלְגַּלְתָּא דָא, טַחֲנִין מַנָּא לְצַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי. וּבֵיהּ, זְמִינִין מֵתַיָּא לַאֲחָיָא.

וְלָא אִזְדַּמָּן מַנָּא דְנָפַל מֵהָאי טַלָּא, בַּר הַהוּא זִמְנָא, בְּזִמְנָא דְּאָזְלוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבְּרָא, וְזָן לְהוּ עַתִּיקָא דְכֹלָּא מֵהָאי אֲתַר, מַה דְּלָא אִשְׁתְּכַח לְבָתַר. הָדָא הוּא דִכְתִיב: "הִנְנִי מַמְטִיר

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

כְּמָה דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא - כמו שבעתיקא קדישא [א"א], **תְּלַת רֵישִׁין אִשְׁתְּכָחוּ בְּחַד** - שלשת הראשים [הם הרדל"א, והגולגולת ומוחא סתימאה] נמצאים ביחד, **כָּךְ כֹּלָּא** - כך הכל [גם או"א וזו"ן] **אִזְדַּמָּן בִּתְלַת רֵישִׁין** - הזדמן בשלושה ראשים [או"א עם שורשם במזל א"א הם בחינת שלושה ראשים, וזו"ן עם שורשם באימא הם בחינת שלושה ראשים], **כְּמָה דַאֲמִינָא** - כמו שאמרתי [לעיל דף רפ"ח ע"ב].

טל הנמשך מא"א לרישא דז"א

בְּהָאי גּוּלְגַּלְתָּא דִּזְעֵיר אַנְפִּין - בזו הגולגולת של זעיר אנפין, **נָטִיף טַלָּא** - נוטף טל [הוא הארת מוחא סתימאה דא"א, שיש בו יה"ו דאלפי"ן שמספרו ט"ל] **מֵרֵישָׁא חִוָּרָא** - מהראש הלבן [של א"א. הטל יורד מד' חוורתי של אחורי ראש א"א עד הראש של ז"א]. **וְהַהוּא טַלָּא** - ואותו הטל, **אִתְחֲזֵי בִּתְרֵי גַוְנֵי** - נראה בשני גוונים [בגוון לבן בהיותו א"א ובגוון אדום כשהוא יושב בראש של ז"א]. **וּמִנַּיהּ** - וממנו [מהטל הזה שבראש ז"א], **מִתְּזָן** - ניזון [שהטל הזה יורד עוד מחוורתי של ז"א, אל ראש הנקבה העומדת באחורי ז"א מהחזה ולמטה] **חַקְלָא דְתַפּוּחִין קַדִּישִׁין** - השדה של התפוחים הקדושים [הוא הנקבה של ז"א]. **וּמֵהָאי טַלָּא דְּגוּלְגַּלְתָּא דָא** - ומהטל הזה של גולגולת זו [של ז"א], **טַחֲנִין מַנָּא** - טוחנים מן **לְצַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי** - לצדיקים בעולם הבא [אחר תחיית המתים, כי הטל ירד מראש הנקבה על קברי הצדיקים]. **וּבֵיהּ, זְמִינִין מֵתַיָּא לַאֲחָיָא** - ובו עתידים המתים לחיות.

וְלָא אִזְדַּמָּן מַנָּא - ולא הזדמן מָן **דְנָפַל מֵהָאי טַלָּא** - שנפל מזה הטל, **בַּר הַהוּא זִמְנָא** - רק באותו הזמן, **בְּזִמְנָא דְּאָזְלוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבְּרָא** - בעת שהלכו ישראל במדבר, **וְזָן לְהוּ עַתִּיקָא דְכֹלָּא** - וזן אותם העתיק מכל **מֵהָאי אֲתַר** - מזה המקום [זן אותם דרך ז"א מאותו הטל היורד מראש א"א], **מַה דְּלָא אִשְׁתְּכַח לְבָתַר** - מה שלא נמצא אחר כך

לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמָיִם"[עא]. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר: "וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם"[עב]. תקוף,בעל היכולת ובעל הכוחות כולם

הָאי, בְּהַהוּא זִמְנָא. לְזִמְנָא אַחֲרָא, תָּנֵינָן: "קָשִׁים מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כַּמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא"[עג]. וְהָא בְּמַזָּלָא תַלְיָא? בְּמַזָּלָא וַדָּאי. וְעַל כֵּן: "בְּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי, לָאו בִּזְכוּתָא תַלְיָא מִלְּתָא, אֶלָּא בְּמַזָּלָא תַלְיָא מִלְּתָא"[עד]. וְכֹלָּא, תַלְיָן בְּהָאי מַזָּלָא, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא.

תִּשְׁעָה אַלְפִּין רִבּוֹא עָלְמִין, נָטְלִין וְסָמְכִין עַל הָאי גּוּלְגַּלְתָּא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

[שלא היה כן במשך השנים, כי בימי ישראל ירד השפע דרך ז"א, מה שאין כן במשך השנים יורד הפשע רק דרך הנקבה]. **הָדָא הוּא דִכְתִיב** - זה הוא שכתוב: "**הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמָיִם**" - [הלחם, המן הטל. מן השמים, הוא רמז לז"א]. **כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר** - כמו שאתה אומר: "**וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם**" - [יתן לך מהטל, של ז"א הנקרא שמים].

הָאי, בְּהַהוּא זִמְנָא - זה [היה רק] באותו הזמן [ירידת המן מטל העליון היה רק בזכות משה בדור המדבר]. **לְזִמְנָא אַחֲרָא, תָּנֵינָן** - לזמן אחר, למדנו: "**קָשִׁים מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כַּמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא**" - [מבאר, קשים, רמז למלכות שהיא דין, וכיוון שהיא צריכה להשפיע ממה שקבלה מהמזל העליון שהוא רחמים, על כן זה קשה לה. וזהו דווקא לאחר שפסק המן מן השמים, היורד מהטל העליון. קמי קב"ה, לפני המלכות העומדת לפני ז"א ולמטה ממנו]. **וְהָא בְּמַזָּלָא תַלְיָא** - והרי במזל תלויים [מזונותיו של האדם]? **בְּמַזָּלָא וַדָּאי** - במזל בודאי [ובמזל של א"א, ולא במזלות של מערכת השמים הגשמיים]. **וְעַל כֵּן** - [אמרו חז"ל]: "**בְּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי** - בנים, חיים ומזונות, **לָאו בִּזְכוּתָא תַלְיָא מִלְּתָא** - לא בזכות תלוי הדבר [אינם נמסרים ביד היכל הזכות, שהוא הגבורה של ז"א], **אֶלָּא בְּמַזָּלָא תַלְיָא מִלְּתָא**" - אלא במזל [העליון] תלוי הדבר. **וְכֹלָּא** - והכל [כל העליונים והתחתונים], **תַלְיָן בְּהָאי מַזָּלָא** - תלויים בזה המזל [העליון], **כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא** - כמו שאמרנו [וביארנו].

תשעה חוורתי, מוחין ונהורין, הנמשכים מא"א לז"א
מבאר ענין ט' החוורתי האחרים של רישא של ז"א

תִּשְׁעָה אַלְפִּין רִבּוֹא - תשעת אלפים רבוא [הם ט' החוורתי מי"ג שעל גולגולת א"א. וכיוון

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(עא) שמות טז, ד. וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמָיִם וְיָצָא הָעָם וְלָקְטוּ דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ לְמַעַן אֲנַסֶּנּוּ הֲיֵלֵךְ בְּתוֹרָתִי אִם לֹא: **(עב)** בראשית כז, כח. וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְרֹב דָּגָן וְתִירֹשׁ: **(עג)** פסחים קיח, א. **(עד)** מועד קטן כח, א.

וְהָאי אֲוִירָא דַכְיָא, אִתְכְּלִיל בְּכֹלָּא. וְכֵיוָן דְּהוּא אִתְכְּלִיל בְּכֹלָּא, וְכֹלָּא אִתְכְּלִיל בֵּיהּ, אִתְפַּשְׁטוּ אַנְפּוֹי לִתְרֵין סִטְרִין, בִּתְרֵי נְהוֹרִין כְּלִילָן מִכֹּלָּא.

וְכַד אִסְתַּכְּלוּ אַנְפּוֹי, בְּאַנְפִּין דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, כֹּלָּא "אֶרֶךְ אַפַּיִם" אִקְרֵי. מָאי "אֶרֶךְ אַפַּיִם"? אֶלָּא הָכִי תָּנֵינָן[עה]**: בְּגִין, דְּאַרִיךְ אַפֵּיהּ לְחַיָּבַיָּא. אֲבָל "אֶרֶךְ אַפַּיִם", אַסְוָתָא דְאַנְפִּין. דְּהָא, לָא אִשְׁתְּכַח אַסְוָתָא בְּעָלְמָא, אֶלָּא בְּזִמְנָא דְּאַשְׁגְּחִין אַנְפִּין בְּאַנְפִּין.**

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

שהם בא"א הם נערכים באלפים ורבבות] **עָלְמִין** - עולמות [הם אורת עליונים נעלמים], **נָטְלִין** - [הם] יורדים **וְסָמְכִין עַל הָאי גּוּלְגַלְתָּא** - ונסמכים על זו הגולגולת [של ז"א].

מבאר ענין המוחין הנמשכים לז"א

וְהָאי אֲוִירָא דַכְיָא - וזה האויר הטהור [טיפת החסד של אבא הכלולה מה' חסדים], **אִתְכְּלִיל בְּכֹלָּא** - נכלל בכל [נכלל בכל ה' הגבורות שבטיפת אימא]. **וְכֵיוָן דְּהוּא אִתְכְּלִיל בְּכֹלָּא** - וכיוון שהוא נכלל מהכל [שהם החסדים נכללים בכל הגבורות], **וְכֹלָּא אִתְכְּלִיל בֵּיהּ** - והכל נכלל בו [וכל הגבורות נכללים בו בחסד. ובכל זה, טיפות או"א התפשטו כמוחין בז"א], **אִתְפַּשְׁטוּ אַנְפּוֹי לִתְרֵין סִטְרִין** - [לכן] התפשטו פניו [של ז"א] לשני צדדים [לימין ולשמאל], **בִּתְרֵי נְהוֹרִין כְּלִילָן מִכֹּלָּא** - בשני אורות הכלולים מהכל [בשני אורות שהם חכמה ועטרה דחסדים של הדעת בצד המין, ובינה ועטרה דגבורות של הדעת בצד שמאל].

וְכַד אִסְתַּכְּלוּ אַנְפּוֹי - וכאשר מסתכלים פניו [של ז"א], **בְּאַנְפִּין דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא** - בפניו של עתיקא קדישא [בפניו, במצח של א"א], **כֹּלָּא "אֶרֶךְ אַפַּיִם" אִקְרֵי** - הכל, ארך אפיים נקרא [מפני שכאשר ז"א מסתכל ומואר מאורות מצח א"א, גם בפניו של ז"א מאירים ש"ע אורות כמו בפניו של א"א, יותר מק"ן אורות המאירים בדרך כלל בפני ז"א]. **מָאי "אֶרֶךְ אַפַּיִם"** - מהו ארך אפיים [מה פירושו כלפי הקב"ה]? **אֶלָּא הָכִי תָּנֵינָן** - אלא כך למדנו: **בְּגִין** - מפני, **דְּאַרִיךְ אַפֵּיהּ לְחַיָּבַיָּא** - שמאריך אפו [וכעסו] לחוטאים [עד שישובו בתשובה]. **אֲבָל "אֶרֶךְ אַפַּיִם"** - אבל ארך אפיים [מבאר מה מובנו לפי הסוד], **אַסְוָתָא דְאַנְפִּין** - רפואה [הנמשכת] מהפנים. **דְּהָא, לָא אִשְׁתְּכַח אַסְוָתָא בְּעָלְמָא** - שהרי לא נמצאת רפואה בעולם, **אֶלָּא בְּזִמְנָא דְּאַשְׁגְּחִין אַנְפִּין בְּאַנְפִּין** - אלא בזמן שמשגיחים [ז"א וא"א] פנים בפנים [כנזכר, כאשר פני ז"א מקבלים הארה ממצח א"א].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(עה) סנהדרין קיא, א: "... עתה תראה (את) אשר אעשה לפרעה. במלחמת פרעה אתה רואה, ואי אתה רואה במלחמת שלשים ואחד מלכים. וימהר משה ויקוד ארצה וישתחו. מה ראה משה? רבי חנינא בן גמלא אמר, ארך אפים ראה. ורבנן אמרי, אמת ראה: תניא, כמאן דאמר ארך אפים ראה. דתניא, כשעלה

בַּחֲלָלָא דְּגוּלְגַלְתָּא, נְהִרִין תְּלַת נְהוֹרִין. וְאִי תֵּימָא תְּלַת, אַרְבַּע אִנּוּן. כְּמָה דַאֲמֵינָא, אַחְסַנְתָּא דְּאָבוֹי וְאִמֵּיהּ. וּתְרֵין גְּנִיזִין דִּילְהוֹן, דְּמִתְעַטְּרָן כֻּלְּהוּ בְּרֵישֵׁיהּ. וְאִנּוּן, תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא? לְבָתַר מִתְחַבְּרָן בְּסִטְרוֹי, וְנַהֲרִין, וְעָאלִין בִּתְלַת חֲלָלֵי דְּגוּלְגַלְתָּא, וְנָפְקִין כָּל חַד בְּסִטְרוֹי, וּמִתְפַּשְּׁטִין בְּכָל גּוּפָא. וְאִלֵּין, מִתְחַבְּרִין בִּתְרֵי מוֹחֵי. וּמוֹחָא תְּלִיתָאָה, כָּלִיל לוֹן, וְאֲחִיד בְּהָאי סִטְרָא וּבְהָאי סִטְרָא, וּמִתְפַּשָּׁט בְּכָל גּוּפָא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

חב"ד דז"א

בַּחֲלָלָא דְּגוּלְגַלְתָּא - בחלל של הגולגולת [בשלושת חללי הגולגולת של ז"א], **נְהִרִין תְּלַת נְהוֹרִין** - מאירים שלושה אורות [הם ג' מוחין של חב"ד]. **וְאִי תֵּימָא תְּלַת** - ואם תאמר שלש [איך אמרנו, בתמיהה], **אַרְבַּע אִנּוּן** - [והרי] ארבע הם? **כְּמָה דַאֲמֵינָא** - [וממשיך לבאר כוונתו בשאלה זו] כמו שאמרתי [שהרי הם], **אַחְסַנְתָּא דְּאָבוֹי וְאִמֵּיהּ** - ירושת אביו ואמו [חכמה ובינה של ז"א שהם ממוחין של או"א]. **וּתְרֵין גְּנִיזִין דִּילְהוֹן** - ושני [חלקים] הגנוזים בהם [חסד וגברה של דעת של ז"א, שהוא חלקו מא"א הגנוז באו"א], **דְּמִתְעַטְּרָן כֻּלְּהוּ בְּרֵישֵׁיהּ** - שמתעטרים כולם [חו"ב וחו"ג של ז"א] בראשו [הם בסוד מוחין בראש של ז"א]. **וְאִנּוּן, תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא** - והם [סוד] תפילין של ראש [כי הארת המוחין הפנימיים יוצאת לחוץ ומאירה בסוד תפילין במצח של ז"א, ומכח הארה זו יש בתפילין ד' פרשיות. ואם כן, תמה כנ"ל, הנה יש בפנים של ז"א ד' מוחין, ואיך אמרנו שיש שלש מוחין]? **לְבָתַר מִתְחַבְּרָן בְּסִטְרוֹי** - [ומשיב] אחר כך, מתחברים בצדדיו [כי בתחילה בשעת לידת המוחין הם היו ד' מוחין נפרדים. אבל אחר כך, כאשר הד' מוחין מתלבשים בנה"י דתבונה, החסד וגבורה של הדעת מתחברים ומתלבשים שניהם כאחד ביסוד של אימא], **וְנַהֲרִין** - ומאירים [כנ"ל, הם מאירים יחד ביסוד של אימא], **וְעָאלִין** - ועולים [כל המוחין] **בִּתְלַת חֲלָלֵי דְּגוּלְגַלְתָּא** - בשלשת החללים של הגולגולת [של ז"א, כאשר בחלל ימין החכמה, ובחלל שמאל הבינה, ובחלל האמצעי נכנסים יחד החסד והגבורה דדעת המלובשים ביסוד של אימא], **וְנָפְקִין כָּל חַד בְּסִטְרוֹי** - יוצאים כל אחד בצד שלו [מתפשטים בז"א, כאשר מוח החכמה מתפשט בחח"ן של ז"א, ומוח הבינה מתפשט בבג"ה של ז"א], **וּמִתְפַּשְּׁטִין בְּכָל גּוּפָא** - ומתפשטים בכל הגוף [של ז"א, עד הנה"י שלו].

וְאִלֵּין - ואלו [חו"ב הנמשכות מאו"א], **מִתְחַבְּרִין בִּתְרֵי מוֹחֵי** - מתחברים בשני מוחין [בחו"ב של ז"א]. **וּמוֹחָא תְּלִיתָאָה** - ומוח השלישי [הוא מוח הדעת], **כָּלִיל לוֹן** - כולל אותם [משום שמוח הדעת מכריע ביניהם], **וְאֲחִיד בְּהָאי סִטְרָא וּבְהָאי סִטְרָא** - ואוחז

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

משה למרום, מצאו להקדוש ברוך הוא שיושב וכותב ארך אפים. אמר לפניו, רבונו של עולם, ארך אפים לצדיקים. אמר לו, אף לרשעים. אמר ליה, רשעים יאבדו. אמר ליה, השתא חזית מאי דמבעי לך.

וְאִתְעֲבִיד מִנֵּיהּ, תְּרֵי גַוְנֵי כְּלִילָן כַּחֲדָא. וּמֵהָאי, נָהִיר אַנְפּוֹי, וְאַסְהִיד בְּאַבָּא וְאִימָּא גַוְנֵי דְאַנְפּוֹי. וְהוּא, אִקְּרֵי דַעַת.

בְּדָא כְתִיב: "כִּי אֵל דֵּעוֹת ה'"[עו]**. וּבְגִין, דְּאִיהוּ בִתְרֵי גַוְנֵי, "לוֹ נִתְּכְנוּ עֲלִילוֹת". אֲבָל לְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא סְתִימָאָה, לָא נִתְּכְנוּ. מָאי טַעְמָא "נִתְּכְנוּ" לְהָאי? בְּגִין, דְּיָרֵית תְּרֵין חוּלְקִין. וּכְתִיב: "עִם חָסִיד תִּתְחַסָּד עִם גִּבּוֹר תָּמִים תִּתַּמָּם"**[עז]**.**

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

בזה הצד ובזה הצד [הדע אוחז ע"י עטרא דחסד עם מוח החכמה בצד ימין, וע"י עטרא דגבורה במוח הבינה בצד שמאל], **וּמִתְפַּשֵּׁט בְּכָל גּוּפָא** - ומתפשט בכל הגוף [של ז"א, שמוח הדעת מתפשט גם בקו האמצעי שהוא בחינות דת"י של ז"א]. **וְאִתְעֲבִיד מִנֵּיהּ** - ונעשה ממנו [מהדעת נעשה בתוך הגוף של ז"א], **תְּרֵי גַוְנֵי כְּלִילָן כַּחֲדָא** - שני גוונים [חסד ודין] כלולים כאחד. **וּמֵהָאי, נָהִיר אַנְפּוֹי** - ומזה [ממוח הדעת] מאירים פניו [של ז"א], **וְאַסְהִיד בְּאַבָּא וְאִימָּא גַוְנֵי דְאַנְפּוֹי** - ומעידות באו"א גווני פניו [ששני הגוונים המאירים בפניו של ז"א הם המעידים שהוא קבל מאו"א את המוחין]. **וְהוּא, אִקְּרֵי דַעַת** - והוא [זה המוחין שנו עוסקים בו כאן] נקרא דעת.

חו"ג ודעת עליון ודעת תחתון דז"א

בְּדָא כְתִיב - בזה [הדעת של ז"א] כתוב: **"כִּי אֵל דֵּעוֹת ה'"** - [בא לבאר מה שנזכר בפסוק מלת 'דעות' בלשון רבים]. **וּבְגִין** - ומשום, דְּאִיהוּ בִתְרֵי גַוְנֵי - שהוא [דעת של ז"א כלול] בשני גוונים [הם חסד וגבורה], **"לוֹ נִתְּכְנוּ עֲלִילוֹת"** - [כתיב 'לא' באל"ף, וקרי לו בוא"ו. ומבאר כי הקרי נאמר 'לו' באות וא"ו, ורומז לז"א, שמפני שהוא כלול מחו"ג, לכן הוא פועל פעולות משונות מצד החסד ומצד הגבורה]. **אֲבָל לְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא סְתִימָאָה** - אבל לעתיקא קדישא הסתום [א"א], **לָא נִתְּכְנוּ** - [לכן הכתיב בפסוק לא באל"ף, לרמוז על א"א שאינו פועל פעולות משונות אלא כל פעולותיו ברחמים]. **מָאי טַעְמָא "נִתְּכְנוּ" לְהָאי** - מה הטעם ש'נתכנו' [פעולות משונות] לזה [ז"א]? **בְּגִין, דְּיָרֵית תְּרֵין חוּלְקִין** - משום שהוא יורש שני חלקים [שהוא מקבל שני מוחין מאו"א, ועל ידי כך הוא פועל בשתי בחינות של חסד מצד אבא וגבורה מצד אימא]. **וּכְתִיב** - וכתוב: **"עִם חָסִיד תִּתְחַסָּד עִם גִּבּוֹר תָּמִים תִּתַּמָּם"** - [מבאר, רמז בכתוב לשני הצדדים, עם חסיד לצד החסד, עם גבור, לצד הגבורה].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

כשחטאו ישראל אמר לו, לא כך אמרת לי ארך אפים לצדיקים. אמר לפניו, רבונו של עולם, ולא כך אמרת לי אף לרשעים, והיינו דכתיב ועתה יגדל נא כח ה' כאשר דברת לאמר". **(עו)** שמואל א' ב, ג. אַל תַּרְבּוּ תְדַבְּרוּ גְּבֹהָה גְבֹהָה יֵצֵא עָתָק מִפִּיכֶם כִּי אֵל דֵּעוֹת ה' וְלוֹ נִתְּכְנוּ עֲלִלוֹת: **(עז)** שמואל ב כב, כו. עִם חָסִיד תִּתְחַסָּד עִם גִּבּוֹר תָּמִים תִּתַּמָּם:

דף רצ"ג ע"א

וְהָא בִּקְשׁוֹט אוֹקִימוּ חַבְרַיָּא, דִּכְתִיב: "וַיַּגֵּד יַעֲקֹב ⋆ לְרָחֵל כִּי אֲחִי אָבִיהָ הוּא"[עח]. "וַיַּגֵּד", הָא אוֹקְמוּהּ, דִּכְלָא רָזָא דְחָכְמְתָא. "וְכִי בֶן רִבְקָה הוּא", "בֶן רִבְקָה", וְלָא כְתִיב בֶּן יִצְחָק? רֶמֶז. וְכֹלָּא, רְמִיזָא בְחָכְמְתָא. וְעַל הָאי, אִקְּרֵי שָׁלִים בְּכֹלָּא. וּבֵיהּ, אִתְחֲזֵי מְהֵימְנוּתָא. וּבְגִין כָּךְ, כְּתִיב: "וַיַּגֵּד יַעֲקֹב", וְלָא כְתִיב וַיֹּאמֶר.

הַנֵּי גַוְנֵי, כְּמָה דְנַהֲרִין בְּעִטְרָא דְרֵישָׁא, וְעָאלִין בַּחֲלַלֵּי דְגוּלְגַלְתָּא, הָכִי מִתְפַּשְׁטִין בְּכָל גּוּפָא, וְגוּפָא אִתְאֲחִיד בְּהוּ. אֲבָל לְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא סְתִימָא, לָא נִתְכְּנוּ, וְלָא יָאָן לֵיהּ. דְּהָא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

וְהָא בִּקְשׁוֹט אוֹקִימוּ חַבְרַיָּא - והרי באמת ביארו החברים, **דִּכְתִיב** - [מה] שכתוב: **"וַיַּגֵּד יַעֲקֹב ⋆ לְרָחֵל כִּי אֲחִי אָבִיהָ הוּא". "וַיַּגֵּד"** - [מה שנאמר], **הָא אוֹקְמוּהּ** - הרי ביארוהו, **דִּכְלָא רָזָא דְחָכְמְתָא** - שהכל [רמוז הוא] סוד החכמה. **"וְכִי בֶן רִבְקָה הוּא", "בֶן רִבְקָה", וְלָא כְתִיב בֶּן יִצְחָק** - [ומה שנאמר עוד] וכי בן רבקה הוא, [ודייק הכתוב לומר] בן רבקה, ולא בן יצחק. **רֶמֶז** - [גם זה הוא] רמז. **וְכֹלָּא, רְמִיזָא בְחָכְמְתָא** - והכל רמוז בחכמה. **וְעַל הָאי** - ועל זה [שיעקב כלול מחסד וגבורה, ורמז בז"א הכלול גם כן מחו"ג], **אִקְּרֵי שָׁלִים בְּכֹלָּא** - נקרא שלם בכל [יעקב נקרא שלם בכל, ורמז בז"א שנקרא גם כן שלם בכל]. **וּבֵיהּ, אִתְחֲזֵי מְהֵימְנוּתָא** - ובו נראית האמונה [הנקבה הנקראת אמונה, מתגלה בז"א מצד שיש בו גם את חלק הנקבה, שהוא בחינת הגבורה]. **וּבְגִין כָּךְ** - ומשום כך [כדי ללמד שיש כאן סוד בחכמה], **כְּתִיב: "וַיַּגֵּד יַעֲקֹב", וְלָא כְתִיב וַיֹּאמֶר** - כתוב ויגד יעקב [לשון אגדה, רמז לסוד החכמה], ולא כתוב ויאמר [שהוא לשון אמירה פשוטה].

הַנֵּי גַוְנֵי - אלה [שני] הגוונים [שהם חו"ג בדעת של ז"א], **כְּמָה דְנַהֲרִין בְּעִטְרָא דְרֵישָׁא** - כמו ש[הם] מאירים בעטרה של הראש [בשורשם שבכתר], **וְעָאלִין בַּחֲלַלֵּי דְגוּלְגַלְתָּא** - ובאים [ונכנסים] בחללי הגולגלת [של מוח הדעת], **הָכִי מִתְפַּשְׁטִין בְּכָל גּוּפָא** - כך [הם] מתפשטים בכל הגוף [של ז"א], **וְגוּפָא אִתְאֲחִיד בְּהוּ** - והגוף [של ז"א] נאחז בהם [ז"א נשרש בהם, בחו"ג, ועל כן הוא פועל עלילות כנ"ל]. **אֲבָל לְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא סְתִימָא** - אבל לעתיקא קדישא הסתום [א"א], **לָא נִתְכְּנוּ** - [נרמז בכתיב 'לא נתכנו' באל"ף, כי א"א אינו פועל עלילות, אלא רק פעולות של רחמים], **וְלָא יָאָן לֵיהּ** - ו[הדינים] לא נאים לו [לא"א]. **דְּהָא כֹלָּא בְחַד אִשְׁתְּכַח** - שהרי כולו [כל א"א], באחד נמצא [הוא

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(עח) בראשית כט, יב. וַיַּגֵּד יַעֲקֹב לְרָחֵל כִּי אֲחִי אָבִיהָ הוּא וְכִי בֶן רִבְקָה הוּא וַתָּרָץ וַתַּגֵּד לְאָבִיהָ:

כֹּלָּא בְּחַד אִשְׁתְּכַח, חֵידוּ לְכֹלָּא, חַיִּים לְכֹלָּא. לָא תַלְיָא בֵּיהּ, דִּינָא. אֲבָל בְּהָאי, "לוֹ נִתְכְּנוּ עֲלִילוֹת", וַדָּאי.

בְּגוּלְגַלְתָּא דְּרֵישָׁא, תַּלְיָן כָּל אִנּוּן רִבְּוָן וְאַלְפִּין קוֹצֵי דְשַׂעְרִין, דְּאִנּוּן אֶכְמִין. וּמִסְתַּבְּכִין דָּא בְדָא, אֲחִידָן דָּא בְדָא. דַּאֲחִידָן בִּנְהִירוּ עִלָּאָה, דְּמִתְעַטָּר בְּרֵישֵׁיהּ. מֵאַבָּא, וּמִמּוֹחָא דְאִתְנְהִיר מֵאַבָּא. לְבָתַר, נָפְקִין נִימִין עַל נִימִין, מִנְּהִירוּ דְמִתְעַטָּר בְּרֵישֵׁיהּ, מֵאִימָּא וּמִשְּׁאַר מוֹחֵי. וְכֻלְּהוּ, אֲחִידָן וּמִסְתַּבְּכֵי בְּאִנּוּן שַׂעְרֵי דַּאֲחִידָן מֵאַבָּא. בְּגִין, אִנּוּן

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

פועל רק בבחינה אחת, והיא של רחמים], **חֵידוּ לְכֹלָּא** - [שכן א"א משפיע] שמחה לכל [העולמות], **חַיִּים לְכֹלָּא** - [ו]חיים לכל [הנבראים]. **לָא תַלְיָא בֵּיהּ, דִּינָא** - לא תלוי בו [בא"א] דין. **אֲבָל בְּהָאי** - אבל בזה [ז"א], **"לוֹ נִתְכְּנוּ עֲלִילוֹת", וַדָּאי** - [מה שנאמר] לו נתכנו עלילות [וקרי 'לו' בוא"ו], בודאי [נאה לז"א, והדין תלוי בו, ועל כן ז"א פועל עלילות משונות].

שערי גולגלתא דז"א

בְּגוּלְגַלְתָּא דְּרֵישָׁא - בגולגלת של הראש [של ז"א], **תַּלְיָן** - תלויות [משתלשלות] **כָּל אִנּוּן רִבְּוָן וְאַלְפִּין** - כל אותם רבבות ואלפים **קוֹצֵי דְשַׂעְרִין** - האגודות של השערות, **דְּאִנּוּן אֶכְמִין** - שהן שחורות [משום שבשערות אלו של ז"א, נמצא שורש אחיזת הקלי']. **וּמִסְתַּבְּכִין דָּא בְדָא** - ו[הן השערות] מסובכות זו בזו, **אֲחִידָן דָּא בְדָא** - [והן] אחוזות זו בזו. **דַּאֲחִידָן בִּנְהִירוּ עִלָּאָה** - שאחוזות באור העליון [מבאר שלכן השערות של ז"א מסובכות ואחוזות זו בזו, ואינן נפרדות כמו שערות א"א, משום שהן השערות של ז"א אחוז באור העליון], **דְּמִתְעַטָּר בְּרֵישֵׁיהּ** - שמתעטר בראשו [האור העליון מתעטר בראשו של ז"א]. **מֵאַבָּא, וּמִמּוֹחָא דְאִתְנְהִיר מֵאַבָּא** - מאבא, ומהמוח שמאיר מאבא [האור העליון מתעטר בראשו של ז"א מאבא, מאבא, הוא מוח החכמה. והוא מתעטר גם ממוח החכמה התחתון המקבל הארה ממוח החכמה שבכתר]. **לְבָתַר** - אחר כך [לאחר שצמחו השערות ממוח החכמה], **נָפְקִין נִימִין עַל נִימִין** - יוצאות [השערות, וצומחות] בהרבה נימין, **מִנְּהִירוּ דְמִתְעַטָּר בְּרֵישֵׁיהּ** - מאור שמתעטר בראשו [של ז"א], **מֵאִימָּא וּמִשְּׁאַר מוֹחֵי** - מאימא, ממוח הבינה שבכתר. ו[גם] משאר המוחות [גם ממוח הבינה התחתון]. **וְכֻלְּהוּ** - וכולן [כל השערות של הבינה והדעת], **אֲחִידָן וּמִסְתַּבְּכֵי** - אחוזות ומסובכות **בְּאִנּוּן שַׂעְרֵי דַּאֲחִידָן מֵאַבָּא** - באותן השערות שאחוזות מאבא [באותן השערות שצמחו בתחילה ממוח אבא]. **בְּגִין** - ו[משום, אִנּוּן - שהן [משום שכל השערות

מִתְעָרְבִין דָּא בְדָא, וּמִסְתַּבְּכִין דָּא בְדָא. וְכֻלְּהוּ מוֹחֵי, אֲחִידָן בְּגֻלְגַּלְתָּא בְמוֹחָא עִלָּאָה.

וְכֻלְּהוּ מְשִׁיכָן, דְּאִתְמַשְּׁכָן מִתְּלַת חֲלָלֵי דְמוֹחָא, מִתְעָרְבָן בְּדַכְיָא בִמְסָאֲבָא, בְּכָל אִנּוּן טַעֲמִין, וְרָזִין סְתִימָן, וּמִתְגַּלְיָן. וּבְגִין כָּךְ, כֻּלְּהוּ מוֹחֵי רְמִיזֵי, בְּ"אָנֹכִי יְהוָ"ה אֱלֹהֶיךָ" [עט], כְּמָה דְנַהֲרִין בְּעִטְרָא דְרֵישָׁא, וְעָאלִין בַּחֲלָלֵי דְגוּלְגַּלְתָּא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

צומחות מכח ג׳ המוחין של חב״ד] **מִתְעָרְבִין דָּא בְדָא, וּמִסְתַּבְּכִין דָּא בְדָא** - [לכן השערות] מתערבבות זו בזו, ומסובכות זו בזו. **וְכֻלְּהוּ מוֹחֵי** - וכל המוחין [של חב״ד התחתונות], **אֲחִידָן בְּגֻלְגַּלְתָּא בְמוֹחָא עִלָּאָה** - אחוזות בגולגולת, במוח העליון [בשרשי חב״ד שבכתר].

וְכֻלְּהוּ מְשִׁיכָן - וכל אלו [השערות] המשוכות [שנמשכו ועלו. ומבואר באד״ר דף קלו ע״א שאורות השערות הן מבחינת אור חוזר, וכשהן חוזרות לעלות הן פוגעות גם באורות ג׳ החללים וגם באורות החב״ד, ומאירות מכל ג׳ האורות הללו יחד], **דְּאִתְמַשְּׁכָן מִתְּלַת חֲלָלֵי דְמוֹחָא** - נמשכו משלשת חללי המוח [מחללי החב״ד וצמחו בראש של ז״א], **מִתְעָרְבָן** - מעורבים [האור חוזר ואור המוחין ואור החללים מעורבים כולם] **בְּדַכְיָא בִמְסָאֲבָא** - בטומאה ובטהרה [בטעמים של ענייני טומאה וטהרה שבתורה. ומבואר באד״ר דף קלו ע״א, כי שורש תרי״ג המצוות נאחזים בפלוגתא דשערי של ראשו של ז״א, וטעמי תרי״ג המצוות מושרשות בשערות הראש של ז״א. ועל כן, שערות הראש שבצד ימין הן שורש ענייני הטהרה, ואלה שבצד שמאל הן שורש לענייני אזהרת הטומאה], **בְּכָל אִנּוּן טַעֲמִין** - [וגם] בכל אותם הטעמים [של ענייני התורה, כשר ופסול, מותר ואסור, חייב וזכאי], **וְרָזִין סְתִימָן** - ו[גם הטעמים של] סודות סתומים, **וּמִתְגַּלְיָן** - ו[גם טעמים של ענייני התורה שהם] נגלים. **וּבְגִין כָּךְ** - ומשום כך [לפי שלמדנו ששורש הטעמים של תרי״ג מצוות הוא בשערות הראש. והנה, השערות נמשכות מהמוחין שבכתר וג׳ חללי הגולגולת. ואם כן, גם השורש של טעמי המצוות נמשך מהמוחין שבכתר], **כֻּלְּהוּ מוֹחֵי רְמִיזֵי, בְּ"אָנֹכִי יהו״ה אֱלֹהֶיךָ"** - [לכן] כל המוחין רמוזים בעשרת הדברות [בעשרת הדברות של פרשת יתרו, שיש בהן כת״ר אותיות, והן בבחינת מוחין לכל התורה. והרמז, שגם שלש התיבות: חכמ״ה בינ״ה ו׳דעת, עם וא״ו החיבור, עולה מספרם בגימ׳ כת״ר], **כְּמָה דְנַהֲרִין בְּעִטְרָא דְרֵישָׁא** - כמו שמאירים בעטרה של הראש [כמו שהמוחין מאירים בשורשם בכתר שבראש], **וְעָאלִין בַּחֲלָלֵי דְגוּלְגַּלְתָּא** - ו[כמו שהם ענפי המוחין] עולים ב[שלשת] חללי הגולגולת.

מקור הפסוקים ודברי חז״ל

(עט) שמות כ, ב. אָנֹכִי ה׳ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים:

כָּל אִנּוּן קוֹצִין אוּכָּמָן, חַפְיָן, וְתַלְיָן לְסִטְרָא דְאוּדְנִין. וְהָא אוֹקִימְנָא. דְּבְגִין כָּךְ כְּתִיב: "הַטֵּה יְהוָה אָזְנְךָ וּשְׁמָע"[9]. מִכָּאן אוֹקִימְנָא, מָאן דְּבָעֵי דְיַרְכִּין מַלְכָּא אוּדְנֵיהּ לָקָבְלֵיהּ, יְסַלְסֵל בְּרֵישֵׁיהּ דְמַלְכָּא, וְיַפְנֶה שַׂעְרֵי מֵעַל אוּדְנוֹי. וְיִשְׁמַע לֵיהּ מַלְכָּא, בְּכָל מַה דְבָעֵי.

בְּפַלְגּוּתָא דְשַׂעְרֵי, מִתְאַחֲדָא חַד אוֹרְחָא. בְּאָרְחָא דְּעַתִּיק יוֹמִין. וּמִתְפָּרְשָׁן מִנֵּיהּ, כָּל אָרְחוֹי דְפִקּוּדֵי אוֹרַיְתָא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

כָּל אִנּוּן קוֹצִין אוּכָּמָן - כל אותן אגודות שחורות [של השערות השחורות בראש של ז"א], **חַפְיָן** - מכוסות, **וְתַלְיָן לְסִטְרָא דְאוּדְנִין** - ותלויות לצד האוזניים [של ז"א. שלפעמים בגלל עוונות התחתונים, נמשכות השערות ומכסות את בחינת האוזניים של ז"א, כדי שלא יכנסו ולא יתקבלו אצלו תפילות ישראל]. **וְהָא אוֹקִימְנָא** - והרי ביארנו [באד"ר, דף קלו ע"א]. **דְּבְגִין כָּךְ כְּתִיב** - שמשום כך כתוב: **"הַטֵּה יהו'ה אָזְנְךָ וּשְׁמָע". מִכָּאן אוֹקִימְנָא** - מכאן ביארנו, **מָאן דְּבָעֵי** - מי שרוצה **דְיַרְכִּין מַלְכָּא אוּדְנֵיהּ** - שיטה המלך [ז"א] את אוזניו **לָקָבְלֵיהּ** - למולו [לשמוע את תפילתו], **יְסַלְסֵל בְּרֵישֵׁיהּ דְמַלְכָּא** - יסדר בראשו של המלך [יכוון בייחודי התפילה לסדר את השערות שבראש ז"א במקומן], **וְיַפְנֶה שַׂעְרֵי מֵעַל אוּדְנוֹי** - ויפנה את השערות מעל אוזניו [שיחזירם למקומם מאחורי העורף כדי שיתגלו האזניים]. **וְיִשְׁמַע לֵיהּ מַלְכָּא** - ו[אז] ישמע לו המלך [ז"א], **בְּכָל מַה דְבָעֵי** - בכל מה שרצה [מה שבקש בתפילתו].

ארחא שבאמצע גולגלתא דז"א

בְּפַלְגּוּתָא דְשַׂעְרֵי - באמצע השערות [שבראשו של ז"א], **מִתְאַחֲדָא** - נאחז [שבזה עיקר ההארה שא"א מאיר בז"א] **חַד אוֹרְחָא** - דרך אחת [קו של מקום באמצע הראש של ז"א הפנוי משערות]. **בְּאָרְחָא דְּעַתִּיק יוֹמִין** - בדרך של עתיק יומין [בקו שבאמצע ראשו של א"א הפנוי משערות]. **וּמִתְפָּרְשָׁן מִנֵּיהּ** - ונחלקות ממנו [יוצאות מאורח זה שבראשו של ז"א], **כָּל אָרְחוֹי** - כל הדרכים **דְפִקּוּדֵי אוֹרַיְתָא** - של מצוות התורה [שהן תרי"ג המצוות מושרשות באורח זה שבראשו של ז"א].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(פ) מלכים ב' יט, טז. הַטֵּה ה' אָזְנְךָ וּשְׁמָע פְּקַח ה' עֵינֶיךָ וּרְאֵה וּשְׁמַע אֵת דִּבְרֵי סַנְחֵרִיב אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ לְחָרֵף אֱלֹהִים חָי:

כָּל מָאֲרֵיהוֹן דִּיבָבָא, וִילָלָא, תַּלְיָן בְּכָל קוֹצָא וְקוֹצָא. וְאִנּוּן, מַפְּרִישִׁין רִשְׁתָּא לְחַיָּבַיָּא, דְּלָא יָדְעִין אִנּוּן אָרְחִין. הֲדָא הוּא דִכְתִיב: "דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה"[פא]. וְכָל אִלֵּין, תַּלְיָן בְּקוֹצִין תַּקִּיפִין. וּבְגִין כָּךְ, כֻּלְּהוּ תַּקִּיפִין.

וְאוֹקִימְנָא, בְּאִנּוּן שְׁעִיעָן אִתְאַחֲדָן. מָאֲרֵיהוֹן דְּמַתְקְלָא דְּרְחִימוּתָא. דִּכְתִיב: "כָּל אָרְחוֹת יְהוָ"ה חֶסֶד וֶאֱמֶת"[פב]. וְכָל כָּךְ, בְּגִין דְּמָשְׁכִין מִמּוֹחִין סְתִימִין, דִּרְהִיטֵי דְמוֹחָא. וּבְגִין כָּךְ, מִשְׁתַּכְחֵי כָּל חַד כְּפוּם אוֹרְחוֹי.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

מלאכים הנאחזים בג' מיני שערי רישא דז"א

כָּל מָאֲרֵיהוֹן - כל בעלי הדינים [בחינת המלאכים שנבראו מבירורי הכלים של ז' המלכים שמתו] **דִּיבָבָא** - של השברים [המלאכים שנבראו מבירורי כלי החסד], **וִילָלָא** - ו[של] התרועה [המלאכים שנבראו מבירורי כלי הגבורה], **תַּלְיָן** - תלויים [נאחזים ויונקים] **בְּכָל קוֹצָא וְקוֹצָא** - בכל קוץ וקוץ [כל קוץ שבאגודות השער בראש של ז"א]. **וְאִנּוּן, מַפְּרִישִׁין רִשְׁתָּא** - והם פורסים רשת **לְחַיָּבַיָּא** - לחוטאים [להענישם], **דְּלָא יָדְעִין אִנּוּן אָרְחִין** - שלא ידעו את אלה הדרכים [בגלל שאותם החוטאים לא רצו לדעת את דרכי התורה]. **הֲדָא הוּא דִכְתִיב** - זה הוא שכתוב: **"דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה". וְכָל אִלֵּין** - וכל אלה [המלאכים, בעלי השברים ובעלי התרועה], **תַּלְיָן** - תלויים [נאחזים ויונקים] **בְּקוֹצִין תַּקִּיפִין** - בקוצין קשים [באגודות השערות הקשות, אלה היוצאות מהמוח של הבינה]. **וּבְגִין כָּךְ** - ומשום כך, **כֻּלְּהוּ תַּקִּיפִין** - כולם קשים [אלה כל אלה המלאכים הם פועלים בדינים קשים].

וְאוֹקִימְנָא - וביארנו [באד"ר דף קלו ע"א], **בְּאִנּוּן שְׁעִיעָן** - באותן [השערות] החלקות [השערות היוצאות ממוח החכמה, ועל כן הן רכות] **אִתְאַחֲדָן** - נאחזים. **מָאֲרֵיהוֹן דְּמַתְקְלָא דְּרְחִימוּתָא** - בעלי הדינים [המלאכים] של משקל האהבה [המלאכים הממונים להטות כלפי חסד]. **דִּכְתִיב** - שכתוב: **"כָּל אָרְחוֹת יהו"ה חֶסֶד וֶאֱמֶת". וְכָל כָּךְ** - [והטעם שהשתנו המלאכים כל כך, שיש מהם בעלי יבבה ויללה המטים לדין, ויש מהם בעלי מתקלא המטים לחסד], **בְּגִין דְּמָשְׁכִין** - משום שהם מושכים [יונקים ומקבלים שפע] **מִמּוֹחִין** - מהמוחין [הם ג' המוחין של חב"ד בראש ז"א] **סְתִימִין, דִּרְהִיטֵי דְמוֹחָא** - הסתומים בתוך כלי המוח [בראש של ז"א. והם הנה"י של אימא (יפה שעה. וע"ע קהלות יעקב ערך רה, רהטים. וכ"כ מקדש מלך לזוהר ויצא דף קסא, א), המשפיעים על ג' חללי המוחין, שהם הכלים לחב"ד של ז"א]. **וּבְגִין כָּךְ** - ומשום כך, **מִשְׁתַּכְחֵי כָּל חַד** - נמצאים כל אחד **כְּפוּם אוֹרְחוֹי** - [פועל] כפי שורשו.

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(פא) משלי ד, יט. דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה לֹא יָדְעוּ בַּמֶּה יִכָּשֵׁלוּ: **(פב)** תהלים כה, י. כָּל אָרְחוֹת ה' חֶסֶד

מֵחַד מוֹחָא, בְּאִנּוּן קוֹצִין שְׁעִיעָן, אִתְמַשְׁכָן מָאֲרֵיהוֹן דְּמִתְקְלָא דִּרְחִימוּתָא. דִּכְתִיב: "כָּל אָרְחוֹת יְהוָ"ה חֶסֶד וֶאֱמֶת". מִמּוֹחָא תִנְיָנָא, בְּאִנּוּן קוֹצִין תַּקִּיפִין, אִתְמַשְׁכָן וְתַלְיָן מָאֲרֵיהוֹן דִּיבָבָא וִילָלָא. דִּכְתִיב בְּהוּ: "דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה לֹא יָדְעוּ בַּמֶּה יִכָּשֵׁלוּ". מָאי קָא מַיְירֵי? אֶלָּא "לֹא יָדְעוּ", כְּלוֹמַר לָא יָדְעִין, וְלָא בָעָאן לְמִנְדָּע.

"**בַּמֶּה יִכָּשֵׁלוּ**", אַל תִּקְרֵי "בַּמֶּה", אֶלָּא בְּאִימָּא יִכָּשֵׁלוּ. בְּאִנּוּן, דְּמִתְאַחֲדִין בִּסְטָרָא דְּאִימָּא. מָאי סִטְרָא דְּאִימָּא? גְּבוּרָה תַקִּיפָא, דְּמִנָּהּ מִתְאַחֲדִין מָאֲרֵיהוֹן דִּיבָבָא וִילָלָא.

מִמּוֹחָא תְלִיתָאָה, בְּאִנּוּן קוֹצִין דְּאִנּוּן בְּאֶמְצָעִיתָא, אִתְמַשְׁכָן וְתַלְיָן מָאֲרֵיהוֹן דְּמִדִּין. וְאִקְּרוּן, אַנְפִּין נְהִירִין וְלָא נְהִירִין.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

מֵחַד מוֹחָא - מהמוח האחד [הוא מוח החכמה], **בְּאִנּוּן קוֹצִין שְׁעִיעָן** - באותן אגודות [השער] החלקות, **אִתְמַשְׁכָן** - נמשכים **מָאֲרֵיהוֹן דְּמִתְקְלָא דִּרְחִימוּתָא** - בעלי הדינים של משקל החסד. **דִּכְתִיב** - שכתוב: **"כָּל אָרְחוֹת יהו"ה חֶסֶד וֶאֱמֶת". מִמּוֹחָא תִנְיָנָא** - מהמוח השני [הוא מוח הבינה], **בְּאִנּוּן קוֹצִין תַּקִּיפִין** - באותן אגודות [שער] הקשות, **אִתְמַשְׁכָן** - נמשכים **וְתַלְיָן** - ותלויים **מָאֲרֵיהוֹן דִּיבָבָא וִילָלָא** - בעלי הדינים של השברים ושל התרועה. **דִּכְתִיב בְּהוּ** - שכתוב בהם: **"דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה לֹא יָדְעוּ בַּמֶּה יִכָּשֵׁלוּ". מָאי קָא מַיְירֵי** - [שואל] מה כוונת הכתוב? **אֶלָּא "לֹא יָדְעוּ"** - אלא [מה שנאמר] לא ידעו, **כְּלוֹמַר לָא יָדְעִין** - ביאורו, לא יודעים, **וְלָא בָעָאן לְמִנְדָּע** - ו[הכוונה משום שהם] לא רוצים לדעת.

"בַּמֶּה יִכָּשֵׁלוּ" - [ומה שנאמר] במה יכשלו, **אַל תִּקְרֵי "בַּמֶּה", אֶלָּא בְּאִימָּא יִכָּשֵׁלוּ** - אל תקרא [כלשון הכתוב] 'במה', אלא [תלמד במשמעות הרומזת של] באימא יכשלו. **בְּאִנּוּן, דְּמִתְאַחֲדִין בִּסְטָרָא דְּאִימָּא** - באותם הנאחזים בצד של אימא. **מָאי סִטְרָא דְּאִימָּא** - [שואל] מהו הצד של אימא? **גְּבוּרָה תַקִּיפָא** - גבורה קשה, **דְּמִנָּהּ מִתְאַחֲדִין מָאֲרֵיהוֹן דִּיבָבָא וִילָלָא** - ממנה נאחזים בעלי הדינים של השברים והתרועה [שהם נאחזים במוח של אימא, שבו השורש לדינים הקשים, בהם נכשלים ונענשים אלה החוטאים].

מִמּוֹחָא תְלִיתָאָה - מהמוח השלישי [הוא מוח הדעת], **בְּאִנּוּן קוֹצִין דְּאִנּוּן בְּאֶמְצָעִיתָא** - באותן אגודות [שער] שהן באמצע, **אִתְמַשְׁכָן** - נמשכים **וְתַלְיָן** - ותלויים

וּבְהַנֵּי כְּתִיב: "פַּלֵּס מַעְגַּל רַגְלֶיךָ" [פג]. וְכֹלָּא, אִשְׁתְּכַח בְּאִנּוּן קוֹצִין וְשַׁעְרֵי דְרֵישָׁא.

מִצְחָא דְּגוּלְגַּלְתָּא, מִצְחָא לְאִתְפַּקְדָא חַיָּבַיָּא עַל עוֹבָדֵיהוֹן. וְכַד הָאי מִצְחָא אִתְגַּלְיָא, מִתְעֲרִין מָארֵיהוֹן דְּדִינִין, לְאִנּוּן דְּלָא מִתְכַּסְּפִין בְּעוֹבָדֵיהוֹן.

הָאי מִצְחָא, סוּמָקָא כְּוַרְדָּא. וּבְשַׁעֲתָא דְּאִתְגַּלְיָא מִצְחָא דְּעַתִּיקָא, בְּהָאי מִצְחָא, אִתְהַדַּרַת חִוָּרָא כְּתַלְגָּא. וְהַהִיא שַׁעְתָּא, עֵת רָצוֹן אִקְּרֵי לְכֹלָּא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

מָארֵיהוֹן דְּמִדִּין - בעלי הדינים המכריעים בדין [הם מלאכים הממונים להכריע בדין לפי מעשי בני אדם, פעמים לצד החסד שבדעת, ופעמים לצד הגבורה שבדעת]. **וְאִקְּרוּן** - ו[הם] נקראים, **אַנְפִּין נְהִירִין וְלָא נְהִירִין** - פנים מאירים [מצד החסד], ולא מאירים [מצד הגבורה]. **וּבְהַנֵּי כְּתִיב** - ובאלה [המלאכים] כתוב: **"פַּלֵּס מַעְגַּל רַגְלֶיךָ". וְכֹלָּא** - וכולם [כל אלה המלאכים הנמשכים מג׳ מוחין חב"ד של ז"א], **אִשְׁתְּכַח** - נמצאים **בְּאִנּוּן קוֹצִין וְשַׁעְרֵי דְרֵישָׁא** - באותם אגודות של שערות הראש [מג׳ בחינות השערות שבראשו של ז"א].

מצחא דז"א

מִצְחָא דְּגוּלְגַּלְתָּא - המצח של הגולגולת [בראש של ז"א], **מִצְחָא לְאִתְפַּקְדָא חַיָּבַיָּא** - [הוא] מצח לפקוד את החוטאים **עַל עוֹבָדֵיהוֹן** - על מעשיהם. **וְכַד הָאי מִצְחָא אִתְגַּלְיָא** - וכאשר זה המצח [של ז"א] מתגלה [כאשר המצח מתגלה משערות הראש המשתלשלות עליו], **מִתְעֲרִין מָארֵיהוֹן דְּדִינִין** - מתעוררים בעלי הדינים [מתעוררים להעניש], **לְאִנּוּן דְּלָא מִתְכַּסְּפִין בְּעוֹבָדֵיהוֹן** - לאלה [החוטאים] שלא מתביישים במעשיהם.

הָאי מִצְחָא - זה המצח [העור הנגלה של המצח], **סוּמָקָא כְּוַרְדָּא** - אדום כשושנה [כך הגוון שלו, ומורה על דינים קשים שבו]. **וּבְשַׁעֲתָא דְּאִתְגַּלְיָא** - ובשעה שמתגלה **מִצְחָא דְּעַתִּיקָא** - המצח של העתיק [א"א], **בְּהָאי מִצְחָא** - בזה המצח [של ז"א], **אִתְהַדַּרַת** - חוזר [המצח של ז"א] **חִוָּרָא כְּתַלְגָּא** - [להיות] לבן כשלג [והוא כעין מצ"ח א"א, להורות שהא נמצא ברחמים וחסד]. **וְהַהִיא שַׁעְתָּא** - ואותה השעה, **"עֵת רָצוֹן" אִקְּרֵי** - עת רצון נקראת **לְכֹלָּא** - לכולם [אפילו לרשעים, ותשובתם בעת רצון זו תתקבל לרצון. מבואר, כי אותה השעה מתקיימת בשעת מנחה של שבת, אז מתגלה המצח של א"א, ומאיר במצח של ז"א, ונמתקים כל הדינים שבו. ולכן תקנו בסדר התפילה לומר אז פסוק ׳ואני תפילתי לך ה׳ עת רצון׳].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

וְאֱמֶת לְנֹצְרֵי בְרִיתוֹ וְעֵדֹתָיו: **(פג)** משלי ד, כו. פַּלֵּס מַעְגַּל רַגְלֶךָ וְכָל דְּרָכֶיךָ יִכּוֹנוּ:

בְּסִפְרָא דְּאַגַּדְתָּא דְּבֵי רַב יֵיבָא סָבָא, אָמַר: מֶצַח. זָכֵי מֶצַח, מִצְחָא דְעַתִּיקָא. וְאִי לָאו, אַשְׁדֵי חֵי"ת בֵּין תְּרֵין אַתְוָן. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר: "וּמָחַץ פַּאֲתֵי מוֹאָב"[פד].

וְאוֹקִימְנָא, דְּאִקְּרֵי נֶצַח, בְּאַתְוָן רְצוּפִין. וְכַמָּה נְצָחִים הֲווֹ. וְאַף עַל גַּב, דְּנֶצַח אַחֲרָא, בְּנֶצַח אַחֲרָא אִסְתְּלָק, אִית נְצָחִים אַחֲרָנִין, דְּמִתְפַּשְׁטִין בְּכָל גּוּפָא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

בְּסִפְרָא דְּאַגַּדְתָּא דְּבֵי רַב יֵיבָא סָבָא, אָמַר - בספר האגדה של בית מדרשו של רב ייבא סבא, אמר: **מֶצַח** - [רומז שתיבת מצ"ח היא גם אותיות מח"צ, כדלקמן]. **זָכֵי מֶצַח, מִצְחָא דְעַתִּיקָא** - זכה המצח, מצח של עתיק [אם זכה המצח של ז"א, אזי נעשות האותיות צירוף של מצ"ח, לרמוז על מצח של א"א המאיר במצח של ז"א, ומתבטלים הדינים שבו]. **וְאִי לָאו** - ואם לא [אם לא זכה מצח של ז"א להארת מצח א"א בו], **אַשְׁדֵי חֵי"ת בֵּין תְּרֵין אַתְוָן** - מוטלת [אות] חֵי"ת בין שתי האותיות [תיכנס אות חֵי"ת בין שתי אותיות מ"צ של המצח, ותהיה תיבת מח"ץ]. **כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר** - כמו שאתה אומר: **"וּמָחַץ פַּאֲתֵי מוֹאָב"**.

וְאוֹקִימְנָא - וביארנו [רבי שמעון אומר, אבל אנחנו ביארנו. והוא שונה ממה שאמר רב ייבא סבא. כי רב ייבא סבא צירף את אותיות מצ"ח למח"צ לרמוז על מיד הדין, אבל רשב"י ביאר באופן אחר, והוא באד"ר דף קלו ע"ב], **דְּאִקְּרֵי נֶצַח** - ש[מצח] נקרא נצ"ח [לרמוז שהמצח נוצח את הדין], **בְּאַתְוָן רְצוּפִין** - באותיות רצופות [בהחלפת האות מ', באות נ' הרצופה אחריה. ומבואר טעם החילוף, כי נצח של אימא מריק שפע ליסוד של אימא, שהוא מתלבש בדעת של ז"א. הדעת הוא במוחין פנימיים של ז"א, וכנגד הדעת מבחוץ נמצא המצח של ז"א. על כן נקרא המצח שבחוץ, על שם גילוי אורות הנצח מבפנים]. **וְכַמָּה נְצָחִים הֲווֹ** - ויש כמה נצחים [אמנם נצח של אימא מתפשט בכל הגוף של ז"א, אך הוא מתחלק לג' פרקים המתפשטים בחח"ן של ז"א, ולכן נחשב שיש כמה נצחים]. **וְאַף עַל גַּב** - ואף על פי, **דְּנֶצַח אַחֲרָא** - שנצח אחר [פרק עליון של נצח של אימא], **בְּנֶצַח אַחֲרָא אִסְתְּלָק** - בנצח אחר עולה [מבואר, בנצח אחר, הוא מצח ז"א הנקרא נצח בהחלפת אותיות מ' ונ', והחכמה של ז"א. עולה, מתלבש, והוא פרק עליון דנצח דאימא המתלבש בחכמה של ז"א, ומוריק שפע ליסוד של אימא המלובש בדעת של ז"א. והוא הדעת נמצא בפנים במוחין של ז"א, והוא מבחוץ כנגד מצח של ז"א], **אִית נְצָחִים אַחֲרָנִין** - [ולכן, חוץ מפרק העליון דנצח דאימא,] יש נצחים אחרים, **דְּמִתְפַּשְׁטִין בְּכָל גּוּפָא** - המתפשטים בכל הגוף [של ז"א. ששני פרקים אחרים דנצח של אימא, מתפשטים בחסד ונצח של ז"א, מלבד הפרק העליון של נצח דאימא המתלבש כנ"ל ומתגלה במצח של ז"א].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(פד) במדבר כד, יז. אֶרְאֶנּוּ וְלֹא עַתָּה אֲשׁוּרֶנּוּ וְלֹא קָרוֹב דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב וְקָם שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל וּמָחַץ

וּבְגִין, דִּבְשַׁבְּתָא, בְּשַׁעְתָּא דִצְלוֹתָא דְמִנְחָה, בְּגִין דְּלָא יִתְעֲרוּן דִּינִין, גַּלְיָא עַתִּיקָא קַדִּישָׁא מִצְחָא דִילֵיהּ, וְכָל דִּינִין אִתְכַּפְיָן, וְאִשְׁתְּכָכוּ, וְלָא אִתְעֲבִידוּ.

בְּהָאי מִצְחָא, תַּלְיָן אַרְבַּע וְעֶשְׂרִין בָּתֵּי דִינִין, לְכָל אִנּוּן דְּחַצִּיפִין בְּעוֹבָדֵיהוֹן. כְּמָה דִכְתִיב: "וְאָמְרוּ אֵיכָה יָדַע אֵל וְיֵשׁ דֵּעָה בְּעֶלְיוֹן" [פה].

דף רצ"ג ע"ב **וְהָא עֶשְׂרִים אִנּוּן, אַרְבַּע ☆ לָמָּה? לָקֳבְלֵיהוֹן דְּאַרְבַּע מִיתוֹת בֵּי דִינָא דִלְתַתָּא, דְתַלְיָן מִלְּעֵילָא, וְאִשְׁתְּאֲרוּ עֶשְׂרִין. וּבְגִין כָּךְ,**

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

וּבְגִין, דִּבְשַׁבְּתָא - וכדי שבשבת, **בְּשַׁעְתָּא דִצְלוֹתָא דְמִנְחָה** - בשעת תפילת מנחה, **בְּגִין דְּלָא יִתְעֲרוּן דִּינִין** - כדי שלא יתעוררו דינים [דינים המתעוררים בשעת מנחה בימי החול], **גַּלְיָא** - [לכן] מגלה **עַתִּיקָא קַדִּישָׁא** - הוא א"א **מִצְחָא דִילֵיהּ** - [את] המצח שלו [א"א מגלה את הארת מצחו במצח של ז"א], **וְכָל דִּינִין אִתְכַּפְיָן** - וכל הדינים נכפים [במצח של ז"א], **וְאִשְׁתְּכָכוּ** - ונכבים, **וְלָא אִתְעֲבִידוּ** - ולא פועלים [אינם פועלים דינים בעולמות].

כ"ד בתי דינין שבמצח ז"א

בְּהָאי מִצְחָא - בזה המצח [של ז"א], **תַּלְיָן** - תלויים **אַרְבַּע וְעֶשְׂרִין בָּתֵּי דִינִין** - עשרים וארבעה בתי דינים [מבואר, כי בתי הדינים הללו הם בחינות הדין הנמשכים מה' גבורות שבדעת, המלובש במצח ז"א. ונמנו כ"ד, כי הם ה' גבורות של אימא בסוד חמש פעמים שם אהי"ה, ועוד ד' מיתות בית דין שבמלכות שמושרשים במצח ז"א, נמצאים כ"ד. ומהם נמשך הדין והעונש לתחתונים], **לְכָל אִנּוּן דְּחַצִּיפִין בְּעוֹבָדֵיהוֹן** - ל[העניש את] כל אותם החצופים במעשיהם. **כְּמָה דִכְתִיב** - כמו שכתוב: **"וְאָמְרוּ אֵיכָה יָדַע אֵל וְיֵשׁ דֵּעָה בְּעֶלְיוֹן"** - [ואמרו, הם הרשעים. א"יכה י"דע א"ל ו"יש ד"עה ב"עליון, ר"ת כ"ד, לרמוז על אלה כ"ד בתי הדינים שמהם נמשך הדין והעונש].

וְהָא עֶשְׂרִים אִנּוּן - [שואל] והרי עשרים הם [הבתי דינים, כנ"ל במניינם מצד ה' גבורות דאימא שהם בסוד ה' פעמים שם אהי"ה], **אַרְבַּע ☆ לָמָּה** - ארבע, למה [נזכרו לעיל בתור כ"ד]? **לָקֳבְלֵיהוֹן דְּאַרְבַּע מִיתוֹת בֵּי דִינָא דִלְתַתָּא** - [משיב, כי הארבע הם] כנגד ארבע מיתות בית דין שלמטה [מבואר, שהם עונשים ששורשם נמשך מד' אותיות שם אדנ"י שבמלכות], **דְתַלְיָן מִלְּעֵילָא** - שתלויות מלמעלה [שנמשכות למעלה ממצח של ז"א], **וְאִשְׁתְּאֲרוּ עֶשְׂרִין** - ונשארו עשרים [לאחר שארבע מיתות בית דין הם משפטים ועונשים

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

פֵּאֲתֵי מוֹאָב וְקַרְקַר כָּל בְּנֵי שֵׁת: **(פה)** תהלים עג, יא. וְאָמְרוּ אֵיכָה יָדַע אֵל וְיֵשׁ דֵּעָה בְּעֶלְיוֹן:

לָא מַעֲנִישִׁין בֵּי דִינָא עִלָּאָה, עַד דְּיַשְׁלִים וְסָלִיק לְעֶשְׂרִין שְׁנִין, לָקֳבְלֵיהוֹן דְּעֶשְׂרִין בָּתֵּי דִינָא. בְּמַתְנִיתָא סְתִימָאָה דִילָן תָּנֵינָן: לָקֳבְלֵיהוֹן דְּאַרְבַּע וְעֶשְׂרִין סְפָרִים, דְּאִתְכְּלִילָן בְּאוֹרַיְתָא.

עַיְנִין דְּרֵישָׁא, אִנּוּן עַיְנִין, דְּלָא מִסְתַּמְּרָן מִנַּיְהוּ חַיָּבַיָּא. עַיְנִין, דְּנַיְמִין וְלָא נַיְמִין. וּבְגִין כָּךְ, אִקְּרֵי: "עֵינָיו כְּיוֹנִים"[פז]. מָאי "יוֹנִים"? כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר: "וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ"[פז].

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

הניתנים לתחתונים, הנה נשארו מהכ"ד הנמנים לעיל, עשרים שהם בתי דין השופטים את החוטאים]. **וּבְגִין כָּךְ** - ומשום כך, **לָא מַעֲנִישִׁין בֵּי דִינָא עִלָּאָה** - לא מענישים בית דין העליון [של ז"א], **עַד דְּיַשְׁלִים וְסָלִיק לְעֶשְׂרִין שְׁנִין** - עד שישלים [האדם] ויעלה לעשרים שנים [עד שהחוטא פוגם ח"ו לכל עשרים שמות של הוי"ה אדנ"י ב"ה (דמשק אליעזר)], **לָקֳבְלֵיהוֹן דְּעֶשְׂרִין בָּתֵּי דִינָא** - כנגד עשרים בתי הדין [הנמצאים במצח של ז"א]. **בְּמַתְנִיתָא סְתִימָאָה דִילָן תָּנֵינָן** - בברייתא הסתומה שלנו למדנו [בא לבאר עוד למה הכ"ד נקראים בתי דינים, משום שהם]: **לָקֳבְלֵיהוֹן** - כנגד **דְּאַרְבַּע וְעֶשְׂרִין סְפָרִים** - עשרים וארבעה ספרים, **דְּאִתְכְּלִילָן בְּאוֹרַיְתָא** - שנכללים בתורה [להעניש לחוטאים, העוברים על דיני התורה הנמצאים בכ"ד ספרים. והם כל הדינים כלולים בתורה כמ"ש תענית ט', דליכא מידי דלא רמיזי בתורה].

עיני ז"א

עַיְנִין דְּרֵישָׁא - העיניים שבראש [בראש של ז"א המשגיחים על מעשי התחתונים], **אִנּוּן עַיְנִין** - הם עיניים, **דְּלָא מִסְתַּמְּרָן מִנַּיְהוּ חַיָּבַיָּא** - שלא נזהרים מהם החוטאים [מבואר, כי החוטאים אומרים לפי דעתם המקולקלת, לא יראה י"ה. וטועים הם בסוד הדורמיטא, שהיא סוד ענין השינה בעיניים של ז"א, כדלקמן]. **עַיְנִין, דְּנַיְמִין וְלָא נַיְמִין** - עיניים שישנות, ולא ישנות [זהו סוד הדורמיטא, היא השינה, הנראית בעיניים של ז"א, שהן נראות כישנות אבל אינן ישנות. כי יש זמן שעיני ז"א הם בדורמיטא, וזאת כי באותה העת מסתלקים ממנו המוחין שהיו לו, ונמשכים לז"א מוחין חדשים מעולים יותר. ובזמן הדורמיטא אפילו הנקבה לא ישנה, כי המוחין שהיו בז"א נכנסים בנקבה והיא משגיחה בעולם]. **וּבְגִין כָּךְ** - ומשום כך [משום שיש בז"א עניין של דורמיטא], **אִקְּרֵי** - נקראים [עיני ז"א]: **"עֵינָיו כְּיוֹנִים". מָאי "יוֹנִים"** - מה [משמעות הדימוי של עיני ז"א] ליונים? **כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר** - כמו שאתה אומר: **"וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ"** - [משום שז"א נראה

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(פו) שיר השירים ה, יב. עֵינָיו כְּיוֹנִים עַל אֲפִיקֵי מָיִם רֹחֲצוֹת בֶּחָלָב יֹשְׁבוֹת עַל מִלֵּאת: **(פז)** ויקרא כה, יז. וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם:

וְעַל דָּא כְּתִיב: "וַיֹּאמְרוּ לֹא יִרְאֶה יָהּ"[פח]. וּכְתִיב: "הֲנוֹטַע אֹזֶן הֲלֹא יִשְׁמָע אִם יוֹצֵר עַיִן הֲלֹא יַבִּיט"[פט].

תִּקּוּנָא דְּעַל עֵינָא שַׁעֲרֵי דְּמִתְשָׁעֲרָן בְּשִׁיעוּרָא שְׁלִים. מֵאנּוּן שַׁעֲרִין, תַּלְיָן שְׁבַע מֵאָה אַלְפֵי מָארֵי דְּאַשְׁגָּחוּתָא, לְאַגָּחָא קְרָבָא. וּכְדֵין, קַיְמֵי כֻּלְּהוּ מִשּׁוּלְשָׁלֵהוֹן, וּמִתְפַּקְּחִין עַיְנִין.

כְּסוּתָא דְּעַל עַיְנִין, גְּבִינִין מִתְאַחֲדָן בְּהוּ. וְאֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאָה רִבְּוָן מָארֵי תְּרִיסִין, מִתְאַחֲדָן בְּהוּ. וְאִנּוּן אִקְּרוּן, כְּסוּתָא דְעַיְנִין.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

כמאנה ומטעה, כי הוא נראה בעיניו כישן אבל אינו יש. לכן קורא לז"א בשם יונים מלשון אונאה, וזהו שמכנה את עיני ז"א בכ' הדמיון ואומר 'כיונים'. **וְעַל דָּא כְּתִיב** - ועל זה כתוב: "**וַיֹּאמְרוּ לֹא יִרְאֶה יָהּ**" - [מבאר, כי הכתוב רומז למה שטועים לומר החוטאים כנגד ז"א]. **וּכְתִיב** - וכתוב: "**הֲנוֹטַע אֹזֶן הֲלֹא יִשְׁמָע אִם יוֹצֵר עַיִן הֲלֹא יַבִּיט**" - [מבאר, כי טעות ביד החוטאים בטעמם הנ"ל, אבל אפילו בעת הדורמיטא הוא ז"א משגיח על ישראל עמו, כי הנוקבא איננה ישינה אלא נכנסים המוחין מז"א לנוקבא ואז יש הארה והשגחה על ישראל (כ"כ בשערי האדרא משם רי"מ יפ"ש וייה"ר, וכ"כ במתמ"ד)].

תִּקּוּנָא דְעַל עֵינָא - התיקון שעל העין [שערות שמעל העין הנקראות גבות] **שַׁעֲרֵי דְּמִתְשָׁעֲרָן בְּשִׁיעוּרָא שְׁלִים** - הם שערות הנמדדות בשיעור שווה [באורך שווה]. **מֵאנּוּן שַׁעֲרִין, תַּלְיָן** - מאותן השערות תלויים **שְׁבַע מֵאָה אַלְפֵי מָארֵי דְּאַשְׁגָּחוּתָא** - שבע מאות אלפי בעלי ההשגחה [מלאכים הממונים להשגיח על מעשי התחתונים], **לְאַגָּחָא קְרָבָא** - לעשות מלחמה [להילחם בחוטאים העוברים על רצון ה']. **וּכְדֵין** - ואז [לאחר שבעלי הדינים הללו התלויים בשער הגבות, נפרעים ומענישים את החוטאים], **קַיְמֵי כֻּלְּהוּ** - עומדים כולם [כל בעלי הדינים] **מִשּׁוּלְשָׁלֵהוֹן** - מהשתלשלותם [המכסה את עיני ז"א. וכך היו עיני ז"א מכוסות, בשעה שפעלו בדין להעניש לחוטאים], **וּמִתְפַּקְּחִין עַיְנִין** - ונפקחים העיניים [של ז"א, להחליש את כוח בעלי הדינים הללו, ולשוב להשגיח על מעשי התחתונים].

כְּסוּתָא דְעַל עַיְנִין - הכיסוי שעל העיניים [הם העפעפיים], **גְּבִינִין מִתְאַחֲדָן בְּהוּ** - [שערות] הגבות נאחזות בהם. **וְאֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאָה רִבְּוָן** - ואלף וארבע מאות רבבות **מָארֵי תְּרִיסִין** - בעלי מגינים [מלאכים בעלי דינים], **מִתְאַחֲדָן בְּהוּ** - נאחזים בהם [באלו העפעפיים]. **וְאִנּוּן אִקְּרוּן, כְּסוּתָא דְעַיְנִין** - והם נקראים כסוי של העיניים [גם

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(פח) תהלים צד, ז. וַיֹּאמְרוּ לֹא יִרְאֶה יָהּ וְלֹא יָבִין אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: **(פט)** תהילים צד, ט. הֲנֹטַע אֹזֶן הֲלֹא

וְכָל אִנּוּן דְּאִקְּרוּן "עֵינֵי יְהוָה אדני אתהמה ויהוה אתהמה", לָא פָקְחִין, וְלָא מִתְעֲרִין, בַּר בְּזִמְנָא דְאִלֵּין כְּסוּתֵי דִגְבִינִין מִתְפַּרְשָׁן אִינּוּן תַּתָּאֵי מֵעִלָּאֵי. וּבְשַׁעְתָּא דְאִתְפַּרְשָׁן גְּבִינֵי תַתָּאֵי מֵעִלָּאֵי, וְיָהֲבִין אֲתַר לְאַשְׁגָּחָא, מִתְפַּקְחִין עַיְנִין, וְאִתְחֲזֵי כְּמָאן דְּאִתְעַר מִשִּׁנְתֵּיהּ. וְאִסְתְּחֲרוּ עַיְנִין, וְחֲמָאן לְעֵינָא פְקִיחָא, וְאִתַּסְחָן בְּחִוָּרָא דִילֵיהּ. וְכַד אִתְסַחְיָן, אִתְכַּפְיָן מָארֵיהוֹן דְּדִינִין לְיִשְׂרָאֵל. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב: "עוּרָה לָמָּה תִישַׁן אֲדֹנָי הָקִיצָה"[צ].

אַרְבַּע גַּוְנִין, אִתְחַזְיָן בְּאִנּוּן עַיְנִין, מֵאִנּוּן נַהֲרִין אַרְבַּע בָּתֵּי

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

המלאכים הללו נקראים כסוי העיניים, כמו העפעפיים]. **וְכָל אִנּוּן** - וכל אלה [המלאכים שזכר רשב"י לקמן, שהם יוצאים מג' גווני העיניים] **דְּאִקְּרוּן "עֵינֵי יהו'ה"** - הנקראים 'עיני ה' [כי הם אחוזים בעיני ז"א], **לָא פָקְחִין** - אינם נפקחים, **וְלָא מִתְעֲרִין** - ואינם מתעוררים [אינם מתעוררים להשגיח על התחתונים], **בַּר בְּזִמְנָא** - רק בזמן **דְאִלֵּין כְּסוּתֵי דִגְבִינִין** - שאלו הכיסויים ש[נקראים] גבות [הם העפעפיים] **מִתְפַּרְשָׁן אִינּוּן תַּתָּאֵי מֵעִלָּאֵי** - נפרדים אלה התחתונים מהעליונים. **וּבְשַׁעְתָּא דְאִתְפַּרְשָׁן** - ובשעה שנפרדים **גְּבִינֵי תַתָּאֵי מֵעִלָּאֵי** - הגבות [העפעפיים] התחתונים מהעליונים, **וְיָהֲבִין אֲתַר** - ונותנים מקום [לעיניים] **לְאַשְׁגָּחָא** - להשגיח [על התחתונים], **מִתְפַּקְחִין עַיְנִין** - נפקחים העינים [של ז"א], **וְאִתְחֲזֵי** - ונראות [העינים] **כְּמָאן דְּאִתְעַר מִשִּׁנְתֵּיהּ** - כמי שהתעורר משנתו [רק כמי שהתעורר, אבל באמת אין שינה לפניו כלל]. **וְאִסְתְּחֲרוּ עַיְנִין** - [ואז] מסתובבות העיניים, **וְחֲמָאן לְעֵינָא פְקִיחָא** - ורואות לעין הפקוחה [העין של א"א שהיא פקוחה תדיר], **וְאִתַּסְחָן** - ונרחצות [עיני ז"א נרחצות מהדינים שבהן ונטהרות] **בְּחִוָּרָא דִילֵיהּ** - בלובן שלו [בגוון הלבן החיצון שעין של א"א, שכולו רחמים]. **וְכַד אִתְסַחְיָן** - וכאשר נרחצות [ונטהרות עיני ז"א], **אִתְכַּפְיָן מָארֵיהוֹן דְּדִינִין לְיִשְׂרָאֵל** - נכנעים בעלי הדינים לישראל [בעלי הדינים המקטרגים על ישראל]. **וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב** - ומשום כך כתוב: **"עוּרָה לָמָּה תִישַׁן אֲדֹנָי הָקִיצָה"**.

תלת גונין שבעיני ז"א

אַרְבַּע גַּוְנִין - ארבעה גוונים [מבואר, שבעיני ז"א הם שלושה, אדום ירוק שחור. ועוד גוון רביעי שהוא לבן, נמשך מא"א לעיני ז"א, כנ"ל], **אִתְחַזְיָן** - נראים [מאירים] **בְּאִנּוּן עַיְנִין** - באותם העיניים [של ז"א], **מֵאִנּוּן נַהֲרִין** - מאותם אורות **אַרְבַּע בָּתֵּי**

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

יִשְׁמָע אִם יֹצֵר עַיִן הֲלֹא יַבִּיט: **(צ)** תהלים מד, כד. עוּרָה לָמָּה תִישַׁן אֲדֹנָי הָקִיצָה אַל תִּזְנַח לָנֶצַח:

דִּתְפִלִּין, דְּנַהֲרִין בִּרְהִיטֵי מוֹחָא.

שִׁבְעָה, דְּאִקְּרוּן עֵינֵי ה׳ דְּאַשְׁגָּחוּתָא, נָפְקֵי מִגָּוָן אֶכְמָא דְּעֵינָא, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא בְּאִדְּרָא. דִּכְתִיב: "עַל אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינָיִם"[צא]. וְאִנּוּן, גַּוְנִין מִתְלַהֲטִין בְּסִטְרַיְהוּ.

מִסֶּמֶקָא, נָפְקִין אַחֲרָנִין מָאנֵי דְּאַשְׁגָּחוּתָא, לְדִינָא. וְאִנּוּן אִקְּרוּן: "עֵינֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מְשׁוֹטְטוֹת בְּכָל הָאָרֶץ"[צב]. "מְשׁוֹטְטוֹת", וְלָא מְשׁוֹטְטִים, בְּגִין דְּכֻלְּהוּ דִינָא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

דִּתְפִלִּין - [של] ארבע בתים של התפילין [מבואר, שארבע הפרשיות שבתוך בתי התפילין הם סוד המוחין, והבתים החלוקים לארבע חללים רומזים לכלים שהם חללי המוחין], **דְּנַהֲרִין בִּרְהִיטֵי מוֹחָא** - שמאירים בכלים שם חללי המוחין [מבואר, שהארת העיניים של ז״א נמשכת מד׳ המוחין שבראש של ז״א. ומכל מקום, הגוונים שבעיניים הם נמשכים בעיקר מהכלים של נה״י דאימא המלובשים במוח הדעת].

שִׁבְעָה, דְּאִקְּרוּן עֵינֵי ה׳ דְּאַשְׁגָּחוּתָא - שבעה הנקראים עיני ה׳ של ההשגחה [שבעה מלאכים הממונים להשגיח על מעשי התחתונים], **נָפְקֵי** - יוצאים **מִגָּוָן אֶכְמָא דְּעֵינָא** - מגוון שחור של העיניים [של עיני ז״א. מבואר, כי הגוון השחור נמשך מהארת מוח הדעת. והוא יוצא מהבת עין, שממנה יוצא כוח הראיה ומשגיח], **כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא בְּאִדְּרָא** - כמו שביארנו באדרא [רבא]. **דִּכְתִיב** - שכתוב: **"עַל אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינָיִם"**. **וְאִנּוּן, גַּוְנִין** - ואותם גוונים [של הגוון השחור] **מִתְלַהֲטִין בְּסִטְרַיְהוּ** - מתלהטים [ומאירים] בצדדים שלהם [של שבעה מלאכים].

מִסֶּמֶקָא - מ[גוון] האדום [של עיני ז״א. מבואר, כי הגוון האדום נמשך מהארת בינה של ז״א], **נָפְקִין אַחֲרָנִין** - יוצאים אחרים [שבעה מלאכים אחרים] **מָאנֵי דְּאַשְׁגָּחוּתָא** - בעלי ההשגחה [הממונים גם הם להשגיח על מעשי התחתונים], **לְדִינָא** - לדין [להביא את הדין של מעשי התחתונים לפני בית דין של מעלה]. **וְאִנּוּן אִקְּרוּן** - והם נקראים: **"עֵינֵי יהו׳ה מְשׁוֹטְטוֹת בְּכָל הָאָרֶץ"**. **"מְשׁוֹטְטוֹת", וְלָא מְשׁוֹטְטִים** - משוטטות, [כמו שכתוב בלשון נקבה], ולא משוטטים [ולא בלשון זכר], **בְּגִין דְּכֻלְּהוּ דִינָא** - משום שכולם דין [כל השבעה מלאכים האחרים הללו הם בחינת אימא].

מקור הפסוקים ודברי חז״ל

(צא) זכריה ג, ט. כִּי הִנֵּה הָאֶבֶן אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ עַל אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינָיִם הִנְנִי מְפַתֵּחַ פִּתֻּחָהּ נְאֻם ה׳ צְבָאוֹת וּמַשְׁתִּי אֶת עֲוֹן הָאָרֶץ הַהִיא בְּיוֹם אֶחָד: **(צב)** דברי הימים ב׳ טז, ט. כִּי ה׳ עֵינָיו מְשׁוֹטְטוֹת בְּכָל הָאָרֶץ לְהִתְחַזֵּק עִם לְבָבָם שָׁלֵם אֵלָיו נִסְכַּלְתָּ עַל זֹאת כִּי מֵעַתָּה יֵשׁ עִמְּךָ מִלְחָמוֹת:

מִירוֹקָא, נָפְקִין אַחֲרָנִין, דְּקָיְמִין לְגַלָּאָה עוֹבָדִין בֵּין טָב וּבֵין בִּישׁ. דִּכְתִיב: "כִּי עֵינָיו עַל דַּרְכֵי אִישׁ"[צג]. וְאִלֵּין אִקְרוּן: "עֵינֵי יְהוָ"ה מְשׁוֹטְטִים"[צד]. "מְשׁוֹטְטִים", וְלָא מְשׁוֹטְטוֹת, בְּגִין דְּאִנּוּן לִתְרֵין סִטְרִין, לְטַב וּלְבִישׁ.

מֵחְוָרָא, נָפְקִין כָּל אִנּוּן רַחֲמֵי, כָּל אִנּוּן טָבָאן דְּמִשְׁתַּכְחֵי בְּעָלְמָא, לְאוֹטָבָא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל. וּכְדֵין, מִתְסַחְיָן כָּל אִנּוּן תְּלַת גַּוְנֵי, לְרַחֲמָא עֲלַיְהוּ.

אִלֵּין גַּוְנִין, מִתְעָרְבִין דָּא בְדָא, וְמִתְדַּבְּקָן דָּא בְדָא. כָּל

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

מִיְּרוֹקָא - מ[גוון] הירוק [של עיני ז"א. מבואר, כי הגוון הירוק נמשך מהארת החכמה של ז"א], **נָפְקִין אַחֲרָנִין** - יוצאים אחרים [שבעה מלאכים אחרים], **דְּקָיְמִין לְגַלָּאָה עוֹבָדִין** - העומדים לגלות [את] המעשים [של התחתונים] **בֵּין טָב וּבֵין בִּישׁ** - בין טוב, ובין רע. **דִּכְתִיב** - שכתוב: **"כִּי עֵינָיו עַל דַּרְכֵי אִישׁ"**. **וְאִלֵּין אִקְרוּן** - ואלה נקראים: **"עֵינֵי יהו"ה מְשׁוֹטְטִים"**. **"מְשׁוֹטְטִים", וְלָא מְשׁוֹטְטוֹת** - משוטטים [כמו שכתוב בלשון זכר], ולא משוטוטות [ולא בלשון נקבה], **בְּגִין דְּאִנּוּן לִתְרֵין סִטְרִין** - משום שהם [ממונים להשגיח] לשני צדדים, **לְטַב וּלְבִישׁ** - לטוב, ולרע.

מֵחְוָרָא - מ[גוון] הלבן [של עיני ז"א. מבואר, כי הגוון הלבן נמשך מאור הלבן של עיני א"א], **נָפְקִין** - יוצאים **כָּל אִנּוּן רַחֲמֵי** - כל אותם [מלאכי] רחמים, **כָּל אִנּוּן טָבָאן דְּמִשְׁתַּכְחֵי בְּעָלְמָא** - כל אותן הטובות הנמצאות בעולם, **לְאוֹטָבָא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל** - להיטיב להם לישראל [דווקא לישראל, ולא לאומות העולם]. **וּכְדֵין** - ואז [כנ"ל, כאשר עיני ז"א מסתכלות בעיני א"א], **מִתְסַחְיָן** - נרחצים **כָּל אִנּוּן תְּלַת גַּוְנֵי** - כל אותם שלושה גוונים [שבעיני ז"א, ועל ידי זה כל הארבע גוונים נעשים לבנים, בחינת רחמים], **לְרַחֲמָא עֲלַיְהוּ** - לרחם עליהם [לרחם על ישראל, שגרמו לזה על ידי תפילותיהם או מעשיהם הטובים].

סדר הגוונים מבפנים ולחוץ הוא באופן זה: הבת עין - הוא גוון שחור. ועליו - מקיף גוון ירוק. ועליו - מקיף גוון אדום. כל גוון כלול מחברו באופן זה: הגוון הירוק - עומד באמצע בין הגוון השחור והאדום, ועל כן הוא כלול ומעורב בהם והם בו. הגוון השחור - מקיף עליו חוט אדום, וכן על הגוון האדום מקיף חוט שחור - וסדר זה נהיה מכיוון שהשחור והאדום מרוחקים זה מזה, ועל מנת לכוללם זה בזה (הקדמה ע"פ בעל מתוק מדבש מאדרא רבא דף קלז ע"א)**.**

אִלֵּין גַּוְנִין - אלה הגוונים [שלש הגוונים שבעיני ז"א], **מִתְעָרְבִין דָּא בְדָא** - מעורבים זה בזה, **וְמִתְדַּבְּקָן דָּא בְדָא** - ודבוקים זה בזה. **כָּל חַד** - כל אחד [מאלה הגוונים], **אוֹזִיף**

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(צג) איוב לד, כא. כִּי עֵינָיו עַל דַּרְכֵי אִישׁ וְכָל צְעָדָיו יִרְאֶה: **(צד)** זכריה ד, י. כִּי מִי בַז לְיוֹם קְטַנּוֹת

חַד, אוֹזִיף לְחַבְרֵיהּ מִגַּוְנָא דִילֵיהּ. בַּר מֵחִוָּרָא, דְּכֻלְּהוּ כְּלִילָן בֵּיהּ. כַּד אִצְטְרִיךְ, הוּא חַפֵּי עַל כֹּלָּא. כָּל גַּוְנִין דִּלְתַתָּא, לָא יָכְלִין כָּל בְּנֵי עָלְמָא, לְאַסְחֲרָא לוֹן חִוָּרָא, לְאֶכְמָא, לְסוּמְקָא וּלְיָרוֹקָא. וְהָכָא, בְּאַשְׁגָּחוּתָא חַד, כֻּלְּהוּ אִתְאַחֲדָן, וְאִתְסַחְיָן בְּחִוָּרָא.

גְּבִינוֹי, לָא מִשְׁתַּכְּכִין, בַּר כַּד בַּעְיָן גַּוְנִין לְאַשְׁגָּחָא. בְּגִין, דִּגְבִינִין יָהֲבִין אֲתַר לְאַשְׁגָּחָא לְכֻלְּהוּ גַּוְנֵי. וְאִי אִנּוּן לָא יָהֲבִין אֲתַר, לָא יָכְלִין לְאַשְׁגָּחָא וּלְאִסְתַּכָּלָא. גְּבִינִין, לָא קָיְמִין, וְלָא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

לְחַבְרֵיהּ - משאיל לחברו [כל אחד מהגוונים משאיל לשני הגוונים האחרים] **מִגַּוְנָא דִילֵיהּ** - מהגוון שלו [כדי להיות מעורבים ודבוקים זה בזה]. **בַּר מֵחִוָּרָא** - חוץ מהלבן [משום שהשלושה נמשכים ממוחין של ז"א, אבל זה הלבן נמשך מעינא דא"א], **דְּכֻלְּהוּ כְּלִילָן בֵּיהּ** - שכולם [כל השלושה גוונים] כלולים בו [בגוון הלבן]. **כַּד אִצְטְרִיךְ** - כאשר צריך [למתק את הדינים, ולעורר רחמים על התחתונים], **הוּא חַפֵּי עַל כֹּלָּא** - והוא [הגוון הלבן], מכסה על כולם [על כל השלושה גוונים. כאשר השלושה נרחצים ממנו וכולם הופכים להיות יחד עמו בגוון לבן, בחינת רחמים]. **כָּל גַּוְנִין דִּלְתַתָּא** - כל הגוונים שלמטה [הנמצאים בעולם הזה], **לָא יָכְלִין כָּל בְּנֵי עָלְמָא** - לא יכולים בני אדם, **לְאַסְחֲרָא לוֹן חִוָּרָא** - להפוך אותם ל[בחינת] לבן, **לְאֶכְמָא, לְסוּמְקָא וּלְיָרוֹקָא** - לשחור, לאדום, ולירוק [את אלה הגוונים, כמו כל הגוונים בעולם הזה, אי אפשר להסיר את הגוון שלהם מכל וכל ולהחזירו לבן כשלג]. **וְהָכָא** - וכאן [בשלשת הגוונים שבעיני ז"א], **בְּאַשְׁגָּחוּתָא חַד** - בהשגחה אחת [בהסתכלות אחת שז"א מגביה את עיניו, ומסתכל בעיני א"א], **כֻּלְּהוּ אִתְאַחֲדָן** - כולם [כל השלושה גוונים] נאחזים, **וְאִתְסַחְיָן בְּחִוָּרָא** - ומתרחצים ב[גוון] הלבן [וכולם חוזרים לגוון הלבן, שהוא בחינת הרחמים].

גְּבִינוֹי - עפעפיו [של עיני ז"א], **לָא מִשְׁתַּכְּכִין** - לא נחים [מבואר, כי בז"א הוא סוד הדורמיטא, השינה, כנ"ל, שעיקר הווייתה באה מכוח שעיני א"א אינם מאירים בעיני ז"א. כאשר ז"א ישן, עיניו סתומים כי עפעפיו מכסים עליהם. וכאשר ז"א מתעורר מהשנה, עפעפיו נפתחים ונסגרים, ואינם נחים להיות פתוחים תמיד], **בַּר** - רק **כַּד בַּעְיָן** - כאשר רוצים **גַּוְנִין לְאַשְׁגָּחָא** - הגוונים להשגיח [כאשר הגוונים שבעיני ז"א רוצים להסתכל בעיני א"א, אז עפעפי עיניו של ז"א נחים ועיניו פתוחים כל אותו הזמן]. **בְּגִין** - משום, **דִּגְבִינִין** - שהעפעפיים [של ז"א. כשהם נפתחים] **יָהֲבִין אֲתַר לְאַשְׁגָּחָא** - נותנים מקום להסתכל [בעיני א"א] **לְכֻלְּהוּ גַּוְנֵי** - לכל הגוונים. **וְאִי אִנּוּן** - ואם הם [עפעפי עיניו של ז"א] **לָא יָהֲבִין אֲתַר** - לא נותנים מקום [כשהם נסגרים], **לָא יָכְלִין** - לא יכולים [כל

מִשְׁתַּכְּכִין שַׁעְתָּא חֲדָא שְׁלִימְתָּא, אֶלָּא פָּקְחִין וְסָתְמִין, סָתְמִין וּפָקְחִין. מִשּׁוּם, עֵינָא פְּקִיחָא דְקָאֵי עֲלַיְהוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב: "וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב" [צה].

וְהָא אוֹקִימְנָא, כְּתִיב: "עֵינֶיךָ תִּרְאֶנָה יְרוּשָׁלִַם נְוֶה שַׁאֲנָן" [צו]. וּכְתִיב: "תָּמִיד עֵינֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה" [צז]. דְּהָא, יְרוּשָׁלַיִם בַּעְיָא כֵן. דִּכְתִיב: "צֶדֶק יָלִין בָּהּ" [צח]. וּבְגִין כָּךְ, "יְרוּשָׁלַיִם", וְלָא צִיּוֹן. דִּכְתִיב: "צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה" [צט], דְּכֹלָּא רַחֲמֵי.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

הגוונים שבעיני ז"א אינם יכולים] **לְאַשְׁגָּחָא וּלְאִסְתַּכָּלָא** - להשגיח, ולהסתכל [בעיני א"א]. **גְּבִינִין** - העפעפיים [של עיני ז"א], **לָא קָיְמִין** - אינם עומדים [כאשר ז"א מתעורר מהדורמיטא אז עפעפיו אינם עומדים בבחינה אחת], **וְלָא מִשְׁתַּכְּכִין** - ואינם נחים [להיות פתוחים] **שַׁעְתָּא חֲדָא שְׁלִימְתָּא** - שעה אחת שלימה, **אֶלָּא פָּקְחִין וְסָתְמִין, סָתְמִין וּפָקְחִין** - אלא, [הם עפעפי ז"א] נפתחים ונסגרים, נסגרים ונפתחים. **מִשּׁוּם, עֵינָא פְּקִיחָא** - משום העין הפקוחה [של א"א] **דְקָאֵי עֲלַיְהוּ** - העומדת עליהם [העין הפקוחה תמיד של א"א מסתכלת על עיני ז"א]. **וְעַל דָּא כְּתִיב** - ועל זה כתוב: **"וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב"**.

וְהָא אוֹקִימְנָא - והרי ביארנו [באדרא רבא דף קלז ע"א], **כְּתִיב** - כתוב: **"עֵינֶיךָ תִּרְאֶנָה יְרוּשָׁלַיִם נְוֶה שַׁאֲנָן"**. **וּכְתִיב** - וכתוב: **"תָּמִיד עֵינֵי יהו"ה אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה"**. **דְּהָא, יְרוּשָׁלַיִם בַּעְיָא כֵן** - שהרי ירושלים צריכה כן [ירושלים היא בחינת המלכות, והיא צריכה השגחה מעינא עילאה להמתיק את דיניה, או מעיני ז"א או מעיני א"א]. **דִּכְתִיב** - שכתוב: **"צֶדֶק יָלִין בָּהּ"** - [ומבואר, כי 'צדק' היא בחינת דין]. **וּבְגִין כָּךְ** - ומשום כך, **"יְרוּשָׁלַיִם", וְלָא צִיּוֹן** - [שעל כן כתוב בסוף הפסוק 'ירושלים', ולא כתוב ציון, כי ירושלים היא המלכות והיא בחינת דין, ועל כן היא צריכה השגחה מעיניים עליונים]. **דִּכְתִיב** - שכתוב [אבל מה שכתוב]: **"צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה"** - [מה שכאן נזכר 'ציון'], **דְּכֹלָּא רַחֲמֵי** - [משום] שהכל רחמים [ומבואר, כי ציון היא בחינת רחמים].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

וְשָׂמְחוּ וְרָאוּ אֶת הָאֶבֶן הַבְּדִיל בְּיַד זְרֻבָּבֶל שִׁבְעָה אֵלֶּה עֵינֵי ה' הֵמָּה מְשׁוֹטְטִים בְּכָל הָאָרֶץ: **(צה)** יחזקאל א, יד. וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב כְּמַרְאֵה הַבָּזָק: **(צו)** ישעיה לג, כ. חֲזֵה צִיּוֹן קִרְיַת מוֹעֲדֵנוּ עֵינֶיךָ תִרְאֶינָה יְרוּשָׁלַם נָוֶה שַׁאֲנָן אֹהֶל בַּל יִצָּעֵן בַּל יִסַּע יְתֵדֹתָיו לָנֶצַח וְכָל חֲבָלָיו בַּל יִנָּתֵקוּ: **(צז)** דברים יא, יב. אֶרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ דֹרֵשׁ אֹתָהּ תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה: **(צח)** ישעיה א, כא. אֵיכָה הָיְתָה לְזוֹנָה קִרְיָה נֶאֱמָנָה מְלֵאתִי מִשְׁפָּט צֶדֶק יָלִין בָּהּ וְעַתָּה מְרַצְּחִים: **(צט)** ישעיה א, כז.

"עֵינֶיךָ", "עֵינֶךָ" כְּתִיב. עֵינָא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, סְתִימָא דְכֹלָּא. הַשְׁתָּא, "עֵינֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּהּ", לְטַב וּלְבִישׁ, כְּמָה דְאִתְחֲזֵי. בְּגִין כָּךְ, לָא אִתְקַיְּמוּ בְקִיּוּמָא תָדִיר. וְהָתָם, "עֵינֶךָ תִּרְאֶינָה יְרוּשָׁלַיִם"[ק], כֹּלָּא לְטַב, כֹּלָּא בְרַחֲמֵי. דִּכְתִיב: "וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ"[קא].

"תָּמִיד עֵינֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מֵרֵאשִׁית הַשָּׁנָה". "מֵרֵשִׁית", חָסֵר אָלֶ"ף כְּתִיב, וְלָא רֵאשִׁית בְּאָלֶ"ף. מָאן הִיא? הֵ"א דְלְתַתָּא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

"עֵינֶיךָ" - [בא לבאר מה שכתוב בפסוק 'עיניך תראינה ירושלים'], **"עֵינֶךָ" כְּתִיב** - עינך, כתוב [בלשון יחיד]. **עֵינָא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא** - [לרמוז על] העין של העתיקא קדישא [א"א], **סְתִימָא דְכֹלָּא** - הסתום מהכל [כנ"ל, שהוא סתום מלהשיג את בחינתו]. **הַשְׁתָּא** - עכשיו [מה שאמר לעיל, על הארת עיני א"א שהיא כולה רחמים – זה יהיה לעתיד לבוא. אבל עכשיו תתקיים ההארה בעיני ז"א כמו שמפרש], **"עֵינֵי יהו'ה אֱלֹהֶיךָ בָּהּ"** - [כאן נאמר 'עיני' בלשון רבים], **לְטַב וּלְבִישׁ** - לטוב ולרע [בעין ימין לטוב, ובעין שמאל לרע], **כְּמָה דְאִתְחֲזֵי** - כמו שראוי [כראוי לז"א, שהוא כלול מחסד וגבורה]. **בְּגִין כָּךְ** - משום כך, **לָא אִתְקַיְּמוּ בְקִיּוּמָא תָדִיר** - בקיום תמידי [רומז על ישראל שלא התקיימו בירושלים בקיום תמידי, משום שעין א"א לא הייתה משגיחה בירושלים]. **וְהָתָם** - ושם [לעתיד לבוא בגמן הגאולה השלימה], **"עֵינֶךָ תִּרְאֶינָה יְרוּשָׁלַיִם"** - [פסוק זה נאמר על זמן הגאולה, ונזכרה בו 'ירושלים', שהיא המלכות בבחינת הדין. ועין של א"א תשגיח עליה להמתיק את דיניה], **כֹּלָּא לְטַב** - הכל טוב [שאז יהיה הכל טוב, כי עין א"א תשגיח ויהיה הכל לטובה], **כֹּלָּא בְרַחֲמֵי** - הכל רחמים [כן יהיה לעתיד לבוא]. **דִּכְתִיב** - שכתוב: **"וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ"**.

"תָּמִיד עֵינֵי יהו'ה אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מֵרֵאשִׁית הַשָּׁנָה" - [מבואר, 'עיני ה' ז"א. 'בה' המלכות. רומז לעיני ז"א המשגיחים במלכות]. **"מֵרֵשִׁית", חָסֵר אָלֶ"ף כְּתִיב, וְלָא רֵאשִׁית בְּאָלֶ"ף** - [בפסוק הזה נכתבה המלה 'מרשית' בלי האות א', ולא נכתבה מראשית בכתיב מלא עם האות א'. ומבואר, כי המלה 'מרשית' רומזת לאימא, והאות א' רומזת לאור א"א. אור א"א גנוז באימא ומאיר בה, אבל המלכות איננה מקבלת מאור א"א, ולכן נחסרת האות א']. **מָאן הִיא** - מי היא [במי מדבר הפסוק, החסר אות א']? **הֵ"א דְלְתַתָּא** - ה"א שלמטה [ן, אות

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה וְשָׁבֶיהָ בִּצְדָקָה: **(ק)** ישעיה לג, כ. חֲזֵה צִיּוֹן קִרְיַת מוֹעֲדָנוּ עֵינָיִךְ תִּרְאֶינָה יְרוּשָׁלֵם נָוֶה שַׁאֲנָן אֹהֶל בַּל יִצָּעֵן בַּל יִסַּע יְתֵדֹתָיו לָנֶצַח וְכָל חֲבָלָיו בַּל יִנָּתֵקוּ: **(קא)** ישעיה נד, ז. בְּרֶגַע קָטֹן

וּלְעֵילָא כְּתִיב: "הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל" [קב]**. מָאי טַעְמָא, "הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ"? מִשּׁוּם דִּכְתִיב: "אַלְבִּישׁ ☆ שָׁמַיִם קַדְּרוּת"** [קג]**. וְעַיְנִין בְּקַדְּרוּתָא, כְּגַוְנָא אֶכְּמָא אִתְחַפּוּ.** דף רצ"ד ע"א

"מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה", מֵאָן אֲתַר, מִסְתַּכְּלִין בִּירוּשָׁלַיִם אִלֵּין "עֵינֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ"? חָזַר וּפֵרַשׁ, "מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה", דְּהוּא דִינָא בְּלָא אָלֶ"ף. וְדִינָא, אִתְאֲחַד בְּסִטְרָהָא. אַף עַל גַּב, דְּלָאו הוּא דִינָא מַמָּשׁ. "וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה", "אַחֲרִית שָׁנָה" וַדָּאי דִינָא אִשְׁתְּכַח. דְּהָא כְּתִיב: "צֶדֶק יָלִין בָּהּ" [קד]**, דְּהִיא אַחֲרִית הַשָּׁנָה.**

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

ה׳ האחרונה בארבע אותיות הוי״ה, והיא רומזת לנקבה של ז״א]. **וּלְעֵילָא כְּתִיב** - ולמעלה כתוב [למעלה בז״א, ענין יותר גדול מהנרמז לעיל בחסרון אות הא׳]: **"הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל"** - [מבואר, כי ׳שמים׳ רמז לתפארת, ׳ארץ׳ רמז למלכות, ׳תפארת ישראל׳ רמז לז״א. ז״א השליך מהתפארת שלו את המלכות והרחיקה מלהיות מחוברת בו]. **מָאי טַעְמָא, "הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ"** - מה הטעם [במה שנאמר] השליך משמים ארץ [לבאר למה הייתה השלכה זו]? **מִשּׁוּם דִּכְתִיב** - משום שכתוב: **"אַלְבִּישׁ ★ שָׁמַיִם קַדְּרוּת"** - [וכך פירוש הפסוק]. **וְעַיְנִין** - והעיניים [של ז״א] **בְּקַדְּרוּתָא** - נעשו קודרים [כהים], **כְּגַוְנָא אֶכְּמָא אִתְחַפּוּ** - [כי] בגוון שחור הם התכסו [מפני תוקף הדינים הנרמז בעיני ז״א שכהו מפני הגוון השחור שכסה אותם, וזה גרם להרחקת המלכות מלהיות מחוברת עם ז״א].

"מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה" - [שב לבאר, כי מה שנאמר בפסוק ׳מראשית׳ ונחסרה בו האות א׳, הוא כדי ללמדנו], **מֵאָן אֲתַר** - מאיזה מקום [ללמדנו מאיזו מדרגה רוחנית], **מִסְתַּכְּלִין בִּירוּשָׁלַיִם אִלֵּין "עֵינֵי יהו׳ה"** - [כי מה שנאמר לעיל הפסוק ׳עיניך תראינה ירושלים׳, וכן הפסוק ׳תמיד עיני ה׳ אלהיך בה׳, ונזכר בהם הסתכלות בירושלים - כל זה בא ללמדנו, שאלה הם עיני ה׳, והם עיני ז״א המסתכלים בהשגחה על הנקבה הנקראת ברמז ״ירושלים״]? **חָזַר וּפֵרַשׁ, "מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה"** - חזר [הכתוב] ומפרש, [במה שהוא אומר] ׳מרשית השנה׳, **דְּהוּא דִינָא בְּלָא אָלֶ"ף** - [הכוונה] שהוא דין, בלי [אות] אָלֶ״ף [שהיא הנקבה בבחינת דין, מפני שהיא בלי האות אָלֶ״ף הרומזת להארת א״א. וכיוון שהנקבה לא קבלה הארה מאור א״א לפיכך היא בבחינת דין, ועל כן האות א׳ נחסרה במלה ׳מרשית׳]. **וְדִינָא, אִתְאֲחַד בְּסִטְרָהָא** - והדין נאחז בצדה [שמפני זה החיצונים עדיין נאחזים בנקבה]. **אַף עַל גַּב** - אף על פי, **דְּלָאו הוּא דִינָא מַמָּשׁ** - שזה הוא לא דין ממש [שהנקבה איננה בבחינת דין לגמרי כי היא בגדלות, רק שעדין יש בה אחיזה מעטה של הדין]. **"וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה"** - [ומה שעוד

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

עֲזַבְתִּיךְ וּבְרַחֲמִים גְּדֹלִים אֲקַבְּצֵךְ: **(קב)** איכה ב, א. אֵיכָה יָעִיב בְּאַפּוֹ אֲדֹנָי אֶת בַּת צִיּוֹן הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא זָכַר הֲדֹם רַגְלָיו בְּיוֹם אַפּוֹ:

תָּא חֲזֵי, אָלֶ"ף בִּלְחוֹדוֹי, אִקְּרֵי רִאשׁוֹן, דְּכַר. בְּאָלֶ"ף, סָתִים וְגָנִיז מַה דְּלָא אִתְיְדַע. כַּד אִתְחַבַּר הָאי אָלֶ"ף, בַּאֲתַר אַחֲרָא, אִקְּרֵי "רֵאשִׁית". וְאִי תֵימָא דְּאִתְחַבְּרָא? לָא, אֶלָּא אִתְגַּלְיָא בֵּיהּ, וְנָהִיר לֵיהּ. וּכְדֵין, אִקְּרֵי "רֵאשִׁית". וַאֲפִילוּ בְּהָאי "רֵאשִׁית", לָא אַשְׁגַּח בִּירוּשָׁלַיִם. דְּאִלְמָלֵי הֲוַת בְּהָאי, אִתְקַיְּמַת תָּדִירָא. אֲבָל, "מֵרֵאשִׁית"

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

נאמר] ועד אחרית שנה, **"אַחֲרִית שָׁנָה" וַדָּאי דִּינָא אִשְׁתְּכַח** - 'אחרית שנה', בודאי הדין ימצא [מבאר, כי מה שנאמר 'אחרית שנה', רומז למלכות הנקראת כך, בעת שהיא תרד לסוף כל המדרגות ותחזור לבחינת נקודה קטנה]. **דְּהָא כְּתִיב** - שהרי כתוב: **"צֶדֶק יָלִין בָּהּ"**, **דְּהִיא אַחֲרִית הַשָּׁנָה** - צדק ילין בה, שהיא 'אחרית השנה' ['צדק' שהוא סוד הדין, נאמר על המלכות בעת שתרד למדרגה האחרונה שיש בה דינים קשים, ובכל מדרגות ירידתה יהיו עיני ז"א משגיחות עליה מפני הדינים].

תָּא חֲזֵי - בוא וראה, **אָלֶ"ף בִּלְחוֹדוֹי** - [אות] אל"ף, לבדו [כאשר א"א הנרמז באות א', לבדו הוא מאיר בכל פרצופי האצילות מבלי להתלבש באו"א], **אִקְּרֵי רִאשׁוֹן, דְּכַר** - נקרא ראשון, זכר [אז א"א נקרא 'ראשון' לשון זכר ולא 'ראשית', כי הוא רק בחינת זכר, ואין בו בחינת נקבה כמו או"א וזו"ן]. **בְּאָלֶ"ף** - ב[אות] אל"ף [בא"א הנרמז באות אל"ף], **סָתִים וְגָנִיז** - סתום וגנוז **מַה דְּלָא אִתְיְדַע** - [עתיק הנקרא רדל"א רישא דלא אתיידע]. **כַּד אִתְחַבַּר הָאי אָלֶ"ף, בַּאֲתַר אַחֲרָא** - כאשר מתחבר זה אל"ף במקום אחר [א"א הנרמז באות אל"ף. ורומז כאן לחטא אדם הראשון שגרם שא"א יתחבר עם או"א, ואורו יהיה גנוז בתוכם, ועל כן נחלש כוחו של א"א], **אִקְּרֵי "רֵאשִׁית"** - ונקרא 'ראשית' [ואז כשא"א התחבר עם או"א, הוא נקרא 'ראשית' בחינת נקבה]. **וְאִי תֵימָא דְּאִתְחַבְּרָא** - ואם תאמר, שנהיה חיבור [הוא שואל, ואם תחשוב כי א"א התחבר בסוד היחוד עם או"א]? **לָא** - [הוא משיב, לא. לא הייתה זו התחברות של א"א באו"א], **אֶלָּא אִתְגַּלְיָא בֵּיהּ** - אלא מתגלה בו [כאשר א"א התחבר עם או"א היה זה רק בבחינת התגלות אורו באו"א], **וְנָהִיר לֵיהּ** - ומאיר לו [א"א רק מאיר באו"א]. **וּכְדֵין, אִקְּרֵי "רֵאשִׁית"** - ואז נקרא 'ראשית' [ואז כאשר א"א התחבר כך באו"א, הוא א"א נקרא 'ראשית' בלשון נקבה]. **וַאֲפִילוּ בְּהָאי "רֵאשִׁית"** - ואפילו בזו 'ראשית' [ואפילו בבחינה זו שא"א האיר באו"א ונקרא 'ראשית'], **לָא אַשְׁגַּח בִּירוּשָׁלַיִם** - לא משגיח בירושלים [א"א אינו משגיח על המלכות, הנקראת ירושלים]. **דְּאִלְמָלֵי הֲוַת בְּהָאי** - שאם אכן הייתה בזו [שאם אכן המלכות תקבל שפע מא"א הגנוז באו"א, ולא דרך ז"א], **אִתְקַיְּמַת תָּדִירָא** - תתקיים תמיד [שאם המלכות תקבל שפעה מא"א הגנוז באו"א, אזי היא תהיה קיימת תמיד במדרגה גבוהה, ולא יהיו חורבן וגלות]. **אֲבָל, "מֵרֵאשִׁית" כְּתִיב** - אבל 'מרשית' כתוב [אבל כתוב בפסוק 'מרשית' חסר אל"ף, ורומז

כְּתִיב. וּלְעָלְמָא דְּאַתֵּי כְּתִיב: "רִאשׁוֹן לְצִיּוֹן הֵנָּה הִנָּם" [קה].

חוֹטָמָא דִּזְעֵיר אַנְפִּין, תִּקּוּנָא דְּפַרְצוּפָא. כָּל פַּרְצוּפָא, בֵּיהּ אִשְׁתְּמוֹדַע. חוֹטָמָא דָא, לָא כְּחוֹטָמָא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, סְתִימָא דְכָל סְתִימִין. דְּחוֹטָמָא דְעַתִּיקָא, חַיִּים דְּחַיִּים לְכֹלָּא. דְּהָא, מִתְּרֵין נוּקְבִין נָפְקִין רוּחִין דְּחַיִּין, לְכֹלָּא. בְּהָאי זְעֵיר אַנְפִּין, כְּתִיב: "עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ" [קו].

בְּהָאי תְּנָנָא, כָּל גַּוְנֵי אֲחִידָן בֵּיהּ. בְּכָל גַּוְנָא וּגַוְנָא, אֲחִידָן כַּמָּה

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

למלכות שאיננה מקבלת הארה מא"א הנרמז באות אל"ף זו, אלא היא המלכות מקבלת הארה רק דרך ז"א]. **וּלְעָלְמָא דְּאַתֵּי כְּתִיב** - ולעולם הבא כתוב [אבל לעולם הבא כתוב שהמלכות אכן תקבל הארה אפילו מא"א בעצמו, הנרמז לקמן בפסוק בתיבת 'ראשון']: **"רִאשׁוֹן לְצִיּוֹן הֵנָּה הִנָּם"**.

חוטמא דז"א

חוֹטָמָא דִּזְעֵיר אַנְפִּין - החוטם של ז"א, **תִּקּוּנָא דְּפַרְצוּפָא** - [הוא] תיקון הפרצוף [החוטם מתקן את פרצוף הפנים ביופיו]. **כָּל פַּרְצוּפָא, בֵּיהּ אִשְׁתְּמוֹדַע** - כל פרצוף בו [בחוטם הוא] נודע [שע"י החוטם הפרצוף ניכר – כמחז"ל יבמות דף קכ ע"א "אין מעידין אלא על פרצוף הפנים עם החוטם"]. **חוֹטָמָא דָא** - חוטם זה [של ז"א], **לָא כְּחוֹטָמָא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, סְתִימָא דְכָל סְתִימִין** - אינו כחוטם של עתיקא קדישא הסתום מכל סתומים [של א"א]. **דְּחוֹטָמָא דְעַתִּיקָא** - כי חוטם של עתיק [א"א], **חַיִּים דְּחַיִּים לְכֹלָּא** - חיים של חיים לכולם [מחוטם א"א נמשכים חיים, שהם חיים לכל העולמות]. **דְּהָא** - שהרי, **מִתְּרֵין נוּקְבִין** - משני נקבים [של חוטם א"א. ושאפילו מנקב שמאלי כן הוא] **נָפְקִין רוּחִין דְּחַיִּין** - יוצאות רוחות של חיים, **לְכֹלָּא** - לכל [לכל העולמות]. **בְּהָאי זְעֵיר אַנְפִּין** - בזה ז"א כתוב [אבל בחוטם של ז"א], **כְּתִיב** - כתוב: **"עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ"**.

בְּהָאי תְּנָנָא - בזה העשן [בזה העשן הנזכר בפסוק 'עלה עשן באפו', הרומז לחוטם של ז"א], **כָּל גַּוְנֵי אֲחִידָן בֵּיהּ** - כל הגוונים אחוזים בו [שהעשן הזה הוא שורש לכל הגוונים.

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קג) ישעיה נ, ג. אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת וְשַׂק אָשִׂים כְּסוּתָם: **(קד)** ישעיה א, כא. אֵיכָה הָיְתָה לְזוֹנָה קִרְיָה נֶאֱמָנָה מְלֵאתִי מִשְׁפָּט צֶדֶק יָלִין בָּהּ וְעַתָּה מְרַצְּחִים: **(קה)** ישעיה מא, כז. רִאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּה הִנָּם וְלִירוּשָׁלִַם מְבַשֵּׂר אֶתֵּן: **(קו)** שמואל ב' כב, ט. עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ וְאֵשׁ מִפִּיו תֹּאכֵל גֶּחָלִים בָּעֲרוּ מִמֶּנּוּ:

מָאֵרֵיהוֹן דְּדִינָא קַשְׁיָא, דַּאֲחִידָן בְּהַהוּא תְנָנָא. וְלָא מִתְבַּסְּמִין כֻּלְּהוּ, אֶלָּא בִתְנָנָא דְמַדְבְּחָא דִלְתַתָּא. וְעַל דָּא כְּתִיב: "וַיָּרַח יְהֹוָה אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ"[קז]. מַהוּ "הַנִּיחֹחַ"? אִתְבַּסָּמוּתָא דְמָאֵרֵי דִינָא, נַחַת רוּחַ.

"וַיָּרַח יְהֹוָה אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ", אֶת רֵיחַ הַקָּרְבָּן לָא כְּתִיב, אֶלָּא "אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ". דְּכֻלְּהוּ גְּבוּרָאן דַּאֲחִידָן בְּחוֹטָמָא, וְכָל דְּאִתְאַחֲדָן בְּהוּ, כֻּלְּהוּ מִתְבַּסְּמָן.

וְכַמָּה גְבוּרָאן, מִתְאַחֲדָן כַּחֲדָא. דִּכְתִיב: "מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְהֹוָה יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ"[קח].

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

גוון השחור הנראה בעשן, וגוון האדום הנראה בגחלים, וגווני השלהבת בין שני הגוונים הללו]. **בְּכָל גַּוְנָא וּגַוְנָא** - בכל גוון וגוון, **אֲחִידָן** - אחוזים **כַּמָּה מָאֵרֵיהוֹן דְּדִינָא קַשְׁיָא** - הרבה בעלי דינים קשים [הם המלאכים הממונים להיפרע מן הרשעים, בזמן חרון אף ה׳, הרמוז בחוטם של ז״א], **דַּאֲחִידָן בְּהַהוּא תְנָנָא** - ש[אלה הגוונים הנ״ל הם] אחוזים באותו העשן. **וְלָא מִתְבַּסְּמִין כֻּלְּהוּ** - ולא מתמתקין כולם [שגם הגוונים וגם בעלי הדינים הנאחזים בהם, אינם נמתקים מתוקף הדינים שבהם], **אֶלָּא בִתְנָנָא דְמַדְבְּחָא דִלְתַתָּא** - אלא בעשן של המזבח שלמטה [בעשן אש המערכה העולה מהקרבנות הנקרבים על המזבח בבית המקדש שלמטה. כיוון שעשן אש המערכה דומה לבבחינת העשן היוצא מתוקף החוטם של ז״א, לכן עשן הדין היוצא מהחוטם נמתק בעשן אש המערכה]. **וְעַל דָּא כְּתִיב** - ועל זה כתוב: **"וַיָּרַח יהו׳ה אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ". מַהוּ "הַנִּיחֹחַ"** - מה [פירוש] ׳הניחוח׳? **אִתְבַּסָּמוּתָא דְמָאֵרֵי דִינָא** - המתקת בעלי הדינים, **נַחַת רוּחַ** - נחת רוח [היא לקב״ה].

"וַיָּרַח יהו׳ה אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ" - [ממשיך ומפרש עוד את הפסוק], **אֶת רֵיחַ הַקָּרְבָּן לָא כְּתִיב, אֶלָּא "אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ"** - [הנה בפסוק] ׳את ריח הקרבן׳ לא כתוב, אלא [כתוב] ׳את ריח הניחוח׳. **דְּכֻלְּהוּ גְּבוּרָאן דַּאֲחִידָן בְּחוֹטָמָא** - שכל הגבורות שאחוזות בחוטם, **וְכָל דְּאִתְאַחֲדָן בְּהוּ** - וכל האחוזים בהם [בעלי הדינים הנ״ל], **כֻּלְּהוּ מִתְבַּסְּמָן** - כולם נמתקים [שהם כולם נמתקים בתוקף הדינים שבהם בעשן הקרבנות שעל המזבח שלמטה].

וְכַמָּה גְבוּרָאן, מִתְאַחֲדָן כַּחֲדָא - וכמה גבורות נאחזות ביחד [נאחזות יחד בשורשם שהוא בחוטם של ז״א]. **דִּכְתִיב** - שכתוב: **"מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יהו׳ה יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ".**

מקור הפסוקים ודברי חז״ל

(קז) בראשית ח, כא. וַיָּרַח ה׳ אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ וַיֹּאמֶר ה׳ אֶל לִבּוֹ לֹא אֹסִף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בַּעֲבוּר הָאָדָם כִּי יֵצֶר לֵב הָאָדָם רַע מִנְּעֻרָיו וְלֹא אֹסִף עוֹד לְהַכּוֹת אֶת כָּל חַי כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי: **(קח)** תהלים קו, ב. מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה׳ יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ:

וְהָאי חוֹטְמָא, מֵחַד נוּקְבָא נָפִיק אֶשָּׁא, דְּאָכְלָא כָּל שְׁאָר אֶשִּׁין. וּמֵחַד נוּקְבָא, תְּנָנָא. וְהָאי וְהָאי, מִשְׁתְּכֵּי בְּאֶשָּׁא וּתְנָנָא דְּמַדְבְּחָא. וְאִתְגַּלְיָא הָאי עַתִּיקָא קַדִּישָׁא, וְאִשְׁתְּכַּךְ כֹּלָּא. הָיְינוּ דְּאִתְּמַר: "וּתְהִלָּתִי אֶחֱטָם לָךְ" [קט].

חוֹטְמָא דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, אָרִיךְ, וּמִתְפַּשֵּׁט וְאִקְּרֵי "אֲרֶךְ אַפַּיִם". וְהָאי חוֹטְמָא, זְעֵיר. וְכַד תְּנָנָא שָׁרֵי, נָפִיק בִּבְהִילוּ, וְאִתְעֲבִיד דִּינָא. וּמָאן מְעַכֵּב לְהָאי? חוֹטְמָא דְּעַתִּיקָא. וְכֹלָּא, כְּמָה דַּאֲמִינָא בְּאִדְּרָא, וְאִתְעֲרוּ חַבְרַיָּא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

וְהָאי חוֹטְמָא - וזה החוטם [של ז"א], **מֵחַד נוּקְבָא** - מנקב אחד [הוא הנקב השמאלי] **נָפִיק אֶשָּׁא, דְּאָכְלָא כָּל שְׁאָר אֶשִּׁין** - יוצאת אש שאוכלת את כל שאר האישות [ומבואר, כי זה רומז על דין קשה מאוד]. **וּמֵחַד נוּקְבָא** - ומנקב אחד [הוא הנקב הימני], **תְּנָנָא** - עשן [יוצא עשן, והוא רומז על דין שאינו קשה]. **וְהָאי וְהָאי** - וזה וזה [וזה הנקב השמאלי וזה הנקב הימני], **מִשְׁתְּכֵּי** - נשקטים [נמתקים] **בְּאֶשָּׁא וּתְנָנָא דְּמַדְבְּחָא** - באש ועשן של המזבח [מבואר, כי הדין שבנקב השמאלי נמתק באש הקרבנות, והדין של הנקב הימיני נמתק בעשן הקרבנות]. **וְאִתְגַּלְיָא הָאי עַתִּיקָא קַדִּישָׁא** - ומתגלה זה העתיקא קדישא [הארת חוטם א"א], **וְאִשְׁתְּכַּךְ כֹּלָּא** - ונשקט הכל [נמתקים כל הדינים שבחוטם ז"א, וכל בעלי הדינים האחוזים בדינים שבחוטם]. **הָיְינוּ דְּאִתְּמַר** - זהו שנאמר: **"וּתְהִלָּתִי אֶחֱטָם לָךְ"**.

חוֹטְמָא דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא - החוטם של העתיקא קדישא [א"א], **אָרִיךְ** - [הוא] ארוך, **וּמִתְפַּשֵּׁט** - ומתפשט [מבואר, שהוא מתפשט לש"ע נהורין] **וְאִקְּרֵי "אֲרֶךְ אַפַּיִם"** - ו[הוא] נקרא ארך אפיים [מבואר, כי מההתפשטות של חוטם א"א לש"ע נהורין, הוא נותן ק"ן נהורין לז"א, ונשאר לו אר"ך נהורין. על כן הוא נקרא 'ארך אפים']. **וְהָאי חוֹטְמָא** - וזה החוטם [אבל זה החוטם של ז"א], **זְעֵיר** - קטן [הוא קצר, כי יש בו כנ"ל רק ק"ן נהורין. על כן הוא נקרא 'זעיר אנפין']. **וְכַד תְּנָנָא שָׁרֵי** - וכאשר העשן מתחיל [כאשר העשן, שהוא בחינת דין, מתחיל לצאת מנקבי החוטם של ז"א], **נָפִיק בִּבְהִילוּ** - יוצא במהירות [העשן שהוא בחינת דין, יוצא מנקבי חוטם ז"א במהירות ללא עיכוב, מכיוון שהחוטם של ז"א הוא קצר], **וְאִתְעֲבִיד דִּינָא** - ונעשה הדין [מיד מתקיים הדין. ויבואר לקמן כי זהו רק כל זמן שלא נמשכה עדיין הארה מחוטם א"א]. **וּמָאן מְעַכֵּב לְהָאי** - ומי מעכב לזה [לחוטם של ז"א שלא יצאו ממנו גבורות]? **חוֹטְמָא דְּעַתִּיקָא** - החוטם של העתיקא [החוטם של א"א,

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קט) ישעיה מח, ט. לְמַעַן שְׁמִי אַאֲרִיךְ אַפִּי וּתְהִלָּתִי אֶחֱטָם לָךְ לְבִלְתִּי הַכְרִיתֶךָ:

וּבְסִפְרָא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא אוֹקִים, הַנֵּי תְּרֵי נוּקְבֵי. מֵחַד, תְּנָנָא וְאֶשָּׁא. וּמֵחַד, נְיָיחָא וְרוּחָא טָבָא. דְּאִית בֵּיהּ, יְמִינָא וּשְׂמָאלָא. וּכְתִיב: "וְרֵיחַ לוֹ כַּלְּבָנוֹן"[קי]. וּבְנוּקְבָא כְּתִיב: "וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים"[קיא]. וּמַה בְּנוּקְבָא הָכִי, כָּל שֶׁכֵּן בֵּיהּ. וְשַׁפִּיר קָאָמַר.

וּמַה דְּאָמַר: "וַיָּרַח יְהוָה אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ". "הַנִּיחֹחַ", בִּתְרֵי סִטְרֵי. חַד נְיָיחָא, דְּאִתְגַּלְיָא עַתִּיקָא קַדִּישָׁא, סְתִימָא דְּכָל

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

כאשר נמשכת הארה מחוטם א"א אל ז"א]. **וְכֹלָּא** - והכל [כל העניין הזה של חוטם א"א וחוטם ז"א], **כְּמָה דַּאֲמִינָא בְּאִדְּרָא** - כמו שאמרתי באדרא [באדרא רבא – דף קלח ע"א], **וְאִתְעֲרוּ חַבְרַיָּא** - והתעוררו החברים [התעוררו שם באדרא רבא לבאר את העניין].

וּבְסִפְרָא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא - ובספרו של רב המנונא סבא **אוֹקִים** - ביאר, **הַנֵּי תְּרֵי נוּקְבֵי** - אלה שני הנקבים [את העניין של שני נקבי החוטם של ז"א באופן אחר]. **מֵחַד, תְּנָנָא וְאֶשָּׁא** - מאחד, עשן ואש [מנקב אחד שהוא הנקב השמאלי, יוצא עשן ואש. שהם בחינת דין וגבורה]. **וּמֵחַד, נְיָיחָא וְרוּחָא טָבָא** - ומאחד, נחת ורוח טובה [ומהנקב האחר הוא הנקב הימני, יוצאים נחת ורוח טובה, שהם בחינת חסדים]. **דְּאִית בֵּיהּ** - שיש בו [בחוטם של ז"א], **יְמִינָא וּשְׂמָאלָא** - ימין ושמאל [שיש בחוטם של ז"א שני נקבים, הנקב הימני בחינת חסדים, והנקב השמאלי בחינת גבורות]. **וּכְתִיב** - וכתוב: **"וְרֵיחַ לוֹ כַּלְּבָנוֹן". וּבְנוּקְבָא כְּתִיב** - ובנקבה [של ז"א] כתוב: **"וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים". וּמַה בְּנוּקְבָא הָכִי** - ומה בנקבה כך [ואם בנקבה שהיא בעלת דינים יותר מז"א, ונאמר בה 'כתפוחים' לשון נחת], **כָּל שֶׁכֵּן בֵּיהּ** - כל שכן בו [כל שכן בז"א עצמו, שיש בו פחות דינים מז"א, ולכן יש בו בודאי נחת רוח]. **וְשַׁפִּיר קָאָמַר** - ויפה אמר [רשב"י אמר כי יפה ביאר רב המנונא, שיש בז"א זמן של רחמים, כאשר מנקב הימני יוצאת רוח טובה. אבל בדרך כלל משני הנקבים של חוטם ז"א יוצאים דינים וכמו שביאר רשב"י].

וּמַה דְּאָמַר - ומה שנאמר: **"וַיָּרַח יהו'ה אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ". "הַנִּיחֹחַ", בִּתְרֵי סִטְרֵי** - 'הניחוח' בשני צדדים [כי תיבת 'הניחוח' מורה על נחת משני צדדים, כדלקמן]. **חַד נְיָיחָא** - נחת אחת [שיש לז"א], **דְּאִתְגַּלְיָא עַתִּיקָא קַדִּישָׁא, סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין** - שמתגלה עתיקא קדישא [א"א], הסתום מכל סתומים [כשא"א מתגלה ומאיר

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קי) הושע יד, ז. יֵלְכוּ יוֹנְקוֹתָיו וִיהִי כַזַּיִת הוֹדוֹ וְרֵיחַ לוֹ כַּלְּבָנוֹן: **(קיא)** שיר השירים ז, ט. אָמַרְתִּי אֶעֱלֶה

סְתִימִין. דְּהָאי, הוּא נְיָחָא וְאִתְבַּסְּמוּתָא לְכֹלָּא. וְחַד, אִתְבַּסְּמוּתָא דִּלְתַתָּא, בְּהַהוּא תְּנָנָא וְאֶשָּׁא דְּמַדְבְּחָא. וּבְגִין, דְּאִיהוּ מִתְּרֵין סִטְרִין, כְּתִיב: "נִיחֹחַ". וְכֹלָּא, בִּזְעֵיר אַנְפִּין אִתְמַר.

תְּרֵי אוּדְנִין, לְמִשְׁמַע טָב וּבִישׁ. וְתַרְוַיְיהוּ, סַלְקִין לְחַד. דִּכְתִיב: "הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ וּשְׁמָע" [קיב].

אוּדְנָא לְגוֹ, בְּגוֹ דִילֵיהּ, תַּלְיָא בִּרְשִׁימִין עֲקִימִין, בְּגִין דְּיִתְעַכָּב קָלָא לְאַעֲלָא בְּמוֹחָא. וְיַבְחִין בֵּיהּ מוֹחָא, וְלָא בִּבְהִילוּ. דְּכָל מִלָּה דַּהֲוֵי בִּבְהִילוּ, לָא הֲוֵי בְּחָכְמְתָא שְׁלִימָתָא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

בחוטם של ז"א]. **דְּהָאי, הוּא נְיָחָא** - שזה [הארת א"א בחוטם של ז"א], הוא נחת **וְאִתְבַּסְּמוּתָא לְכֹלָּא** - והמתקה להכל [שעל ידי הארת א"א בחוטם של ז"א, נמתקים כל הדינים בחוטם של ז"א. ומבואר, כי זו נחת מצד אחד שיש לז"א ע"י הארה הבאה מלמעלה מא"א]. **וְחַד** - ואחד [ונחת שיש לז"א מצד שני], **אִתְבַּסְּמוּתָא דִּלְתַתָּא** - [היא] המתקה הבאה מלמטה, **בְּהַהוּא תְּנָנָא וְאֶשָּׁא דְּמַדְבְּחָא** - באותו עשן ואש של המזבח [שע"י הקרבנות מתקשרים כל העולמות. וכאשר מקריבים את הקרבנות על גבי המזבח, עולה מהם העשן והאש הרומזים לגבורות, ונכנסים בחוטם של ז"א ומתמתקים]. **וּבְגִין, דְּאִיהוּ מִתְּרֵין סִטְרִין** - ומשום שהוא משני צדדים [שהמתקת הגבורות באה משני צדדים, על ידי הארת א"א ועל ידי העשן והאש של הקרבנות], **כְּתִיב: "נִיחֹחַ"** - [לכן] כתוב 'ניחוח' [בלשון כפולה של נחת]. **וְכֹלָּא** - והכל [כל המתקת הגבורות], **בִּזְעֵיר אַנְפִּין אִתְמַר** - בזעיר אנפין נאמר [דווקא בז"א שיחש בו גכבורות, אבל לא בא"א שכולו רחמים].

אודנין דז"א

תְּרֵי אוּדְנִין - שני האזניים [כל אחת מהאוזניים של ז"א], **לְמִשְׁמַע טָב וּבִישׁ** - לשמוע טוב ורע. **וְתַרְוַיְיהוּ, סַלְקִין לְחַד** - ושתיהן עולות לאחת [לכן שתי האוזניים של ז"א נחשבות לאזן אחת]. **דִּכְתִיב** - שכתוב: **"הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ וּשְׁמָע"**.

אוּדְנָא לְגוֹ - האוזן [היא] לפנים [לפנים משערות הראש החופפים עליה], **בְּגוֹ דִילֵיהּ** - בפנימיות שלה, **תַּלְיָא בִּרְשִׁימִין עֲקִימִין** - תלויה במקומות עקומים [רשימין כינוי למקומות (הרב דמשק אליעזר). מקומות מעוקלים אלו הם השביל הנמצא בנקב האזן, שהוא מתעקם ועולה עד למוח], **בְּגִין דְּיִתְעַכָּב קָלָא** - בכדי שיתעכב הקול [הנכנס] **לְאַעֲלָא בְּמוֹחָא** - לעלות [ולהיכנס] במוח. **וְיַבְחִין בֵּיהּ מוֹחָא** - ויבחן בו המוח [המוח

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

בְּתָמֵר אֹחֲזָה בְּסַנְסִנָּיו וְיִהְיוּ נָא שָׁדַיִךְ כְּאֶשְׁכְּלוֹת הַגֶּפֶן וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים: **(קיב)** מלכים ב' יט, טז.

מֵאוּדְנִין אִלֵּין, תַּלְיָן כָּל מָאֵרֵיהוֹן דְּגַדְפִין, דְּנָטְלִין קָלָא מֵעָלְמָא. וְכֻלְּהוּ, הָכִי אִקְּרוּן 'אָזְנֵי יְהֹוָה'. דִּכְתִּיב בְּהוּ: "כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל"[קיג]. "כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל", הָאי קְרָא קַשְׁיָא. הַשְׁתָּא, מָאי קוֹל אִיכָּא הָכָא? דְּהָא, רֵישָׁא דִקְרָא כְּתִיב: "גַּם בְּמַדָּעֲךָ מֶלֶךְ אַל תְּקַלֵּל". "בְּמַדָּעֲךָ" כְּתִיב, "וּבְחַדְרֵי מִשְׁכָּבְךָ". מָאי טַעְמָא? "כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל". וְהָא, לֵיכָּא הָכָא קָלָא?

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

ידע שהקול נכנס, ויבחין בו אם הוא קול טוב או לא], **וְלָא בִבְהִילוּ** - ולא במהירות [שלא יכנס הקול במהירות, לכן מקום האזן הוא נקב מעוקל ולא ישר]. **דְּכָל מִלָּה דַהֲוֵי בִבְהִילוּ** - שכל דבר הנעשה במהירות, **לָא הֲוֵי בְחָכְמְתָא שְׁלֵימָתָא** - לא נעשה בחכמה שלימה [לא נעשה כראוי].

מארי גדפין המעלים את הקול

מֵאוּדְנִין אִלֵּין - מאזניים אלו [משני האזניים של ז"א], **תַּלְיָן כָּל מָאֵרֵיהוֹן דְּגַדְפִין** - תלויים כל בעלי הכנפיים [הם שש מאות אף ריבוא המלאכים, כמבואר באדרא רבא דף קלח ע"ב], **דְּנָטְלִין קָלָא מֵעָלְמָא** - שלוקחים את הקול מבני העולם [את קול התורה והתפילה]. **וְכֻלְּהוּ** - וכולם [כל המלאכים הללו], **הָכִי אִקְּרוּן 'אָזְנֵי יהו'ה'** - כך נקראים "אזני ה'" [הם נקראים על שם שורשם]. **דִּכְתִּיב בְּהוּ** - שכתוב בהם [במלאכים הללו]: **"כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל". "כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל", הָאי קְרָא קַשְׁיָא** - [מה שנאמר] כי עוף השמים יוליך את הקול, זה הפסוק קשה. **הַשְׁתָּא, מָאי קוֹל אִיכָּא הָכָא** - עתה, מהו הקול שיש כאן [הנזכר בפסוק]? **דְּהָא, רֵישָׁא דִקְרָא** - שהרי בתחילת הפסוק **כְּתִיב** - כתוב: **"גַּם בְּמַדָּעֲךָ מֶלֶךְ אַל תְּקַלֵּל". "בְּמַדָּעֲךָ" כְּתִיב, "וּבְחַדְרֵי מִשְׁכָּבְךָ"** - [ויבואר, כי מה שנאמר] 'במדעך' [הוא] כתוב [גם על הנאמר בסוף הפסוק] 'ובחדרי משכבך' [כאילו כתוב 'ובחדרי משכבך אל תקלל, במדעך מלך']. **מָאי טַעְמָא** - מה הטעם [לבאר מה הטעם שהכתוב מצווה 'גם במדעך' וכו']? **"כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל"** - [עונה מהנאמר בסוף הפסוק, מפני מה שנאמר] 'כי עוף השמים יוליך את הקול'. **וְהָא, לֵיכָּא הָכָא קָלָא** - והרי אין כאן קול [זהו כנ"ל מה שקשה בפסוק, משום שהרי אין כאן ענין לקול אלא רק מחשבה בלבד]?

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

הַטֵּה ה' אָזְנְךָ וּשְׁמָע פְּקַח ה' עֵינֶיךָ וּרְאֵה וּשְׁמַע אֵת דִּבְרֵי סַנְחֵרִיב אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ לְחָרֵף אֱלֹהִים חָי: **(קיג)** קהלת י, כ. גַּם בְּמַדָּעֲךָ מֶלֶךְ אַל תְּקַלֵּל וּבְחַדְרֵי מִשְׁכָּבְךָ אַל תְּקַלֵּל עָשִׁיר כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר:

אֶלָּא וַדָּאי, כָּל מַה דְּחַשִּׁיב בַּר נָשׁ, וְכָל מַה דְּיִסְתְּכָּל בְּלִבּוֹי, לָא עֲבִיד מִלָּה, עַד דְּאַפִּיק לָהּ בְּשִׂפְוָתֵיהּ. וְאַף עַל גַּב, דְּאִיהוּ לָא אִתְכְּוָן בֵּיהּ, וְהַהוּא מִלָּה דְּאַפִּיק מִתְבַּקָּע בַּאֲוִירָא, ☆ וְאַזְלָא וְסַלְקָא וְטָסָא בְּעָלְמָא, וְאִתְעֲבִיד מִנֵּיהּ קָלָא. וְהַהוּא קָלָא, נָטְלִין לֵיהּ מָאנֵי דְגַדְפִּין, וְסָלְקִין לֵיהּ לְמַלְכָּא, וְעָיֵיל בְּאוּדְנוֹי. הָדָא הוּא דִכְתִיב: "וְיִשְׁמַע יְהוָ"ה אֶת קוֹל דִּבְרֵיכֶם" [קיד], "וְיִשְׁמַע יְהוָ"ה וַיִּחַר אַפּוֹ" [קטו].

דף רצ"ד ע"ב

וּבְגִין כָּךְ, כָּל צְלוֹתָא וּבְעוּתָא, דְּבָעֵי בַּר נָשׁ מִקַּמֵּי קוּדְשָׁא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

אֶלָּא וַדָּאי - אלא בודאי [זו התשובה לקושי הנ"ל בפסוק], **כָּל מַה דְּחַשִּׁיב בַּר נָשׁ** - כל מה שחושב האדם, **וְכָל מַה דְּיִסְתְּכָּל בְּלִבּוֹי** - וכל מה שיתבונן בלבו, **לָא עֲבִיד מִלָּה** - לא עושה דבר [איננו משפיע], **עַד דְּאַפִּיק לָהּ בְּשִׂפְוָתֵיהּ** - עד שיוציא אותו בשפתיו [כמאחז"ל דברים שבלב אינם דברים]. **וְאַף עַל גַּב, דְּאִיהוּ לָא אִתְכְּוָן בֵּיהּ** - ואף על פי שהוא לא התכוון בו [ואע"פ שהוא יוציא את הדיבורים בפה בלי כוונה, הם נחשבים כדיבור. ולפיכך, אם יתרגל לקלל במדעו, במחשבת, הוא עלול מאוד לבוא לידי כשלון להוציאם בפיו], **וְהַהוּא מִלָּה דְּאַפִּיק** - ואותה המלה שהוציא **מִתְבַּקָּע בַּאֲוִירָא** - בוקעת באויר [בעולם הזה. המלה מזדככת באויר הרקיע], ☆ **וְאַזְלָא וְסַלְקָא** - והולכת ועולה [אותה המלה שהוציא בפיו] **וְטָסָא בְּעָלְמָא** - ומשוטטת בעולם, **וְאִתְעֲבִיד מִנֵּיהּ קָלָא** - ונעשה ממנה קול [קול רוחני]. **וְהַהוּא קָלָא** - ואותו הקול, **נָטְלִין לֵיהּ מָאנֵי דְגַדְפִּין** - לוקחים אותו בעלי הכנפיים [המלאכים הנ"ל], **וְסָלְקִין לֵיהּ לְמַלְכָּא** - ומעלים אותו אל המלך, **וְעָיֵיל בְּאוּדְנוֹי** - ונכנס באוזניו [כנ"ל, אזני ז"א. והקול נכנס, בין לטוב ובין לרע]. **הָדָא הוּא דִכְתִיב** - זה הוא שכתוב: **"וְיִשְׁמַע יהו"ה אֶת קוֹל דִּבְרֵיכֶם", "וְיִשְׁמַע יהו"ה וַיִּחַר אַפּוֹ"** - [הובאו לראיה שני פסוקים, אחד לקול טוב 'קול דבריכם', ואחד לקול רע 'וישמע... ויחר אפו'].

וּבְגִין כָּךְ - ומשום כך, **כָּל צְלוֹתָא וּבְעוּתָא** - כל תפילה ובקשה, **דְּבָעֵי בַּר נָשׁ** - שמבקש האדם **מִקַּמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא** - מלפני הקב"ה, **בָּעֵי לְאַפָּקָא מִלִּין בְּשִׂפְוָתֵיהּ** - צריך

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קיד) דברים ה, כה. וַיִּשְׁמַע ה' אֶת קוֹל דִּבְרֵיכֶם בְּדַבְּרְכֶם אֵלַי וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי שָׁמַעְתִּי אֶת קוֹל דִּבְרֵי הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֵלֶיךָ הֵיטִיבוּ כָּל אֲשֶׁר דִּבֵּרוּ: (וזה הפסוק לטוב כנ"ל, ולא לשון דומה בפסוק בדברים א, לד וַיִּשְׁמַע ה' אֶת קוֹל דִּבְרֵיכֶם וַיִּקְצֹף וַיִּשָּׁבַע לֵאמֹר שעניינו במשמעות שלילית). **(קטו)** במדבר יא, א. וַיְהִי הָעָם כְּמִתְאֹנְנִים רַע בְּאָזְנֵי ה' וַיִּשְׁמַע ה' וַיִּחַר אַפּוֹ וַתִּבְעַר בָּם אֵשׁ ה' וַתֹּאכַל בִּקְצֵה הַמַּחֲנֶה:

בְּרִיךְ הוּא, בָּעֵי לְאַפְּקָא מִלִּין בְּשִׁפְוָתֵיהּ. דְּאִי לָא אַפִּיק לוֹן, לָאו צְלוֹתֵיהּ צְלוֹתָא, וְלָאו בָּעוּתֵיהּ בָּעוּתָא. וְכֵיוָן דְּמִלִּין נָפְקִין, מִתְבַּקְעִין בַּאֲוִירָא, וְסָלְקִין וְטָסִין, וְאִתְעָבִידוּ קָלָא. וְנָטִיל לוֹן מָאן דְּנָטִיל, וְאַחִיד לוֹן לַאֲתַר כּוּרְסְיָא קַדִּישָׁא, בְּרֵישָׁא דְמַלְכָּא.

מִתְּלַת חֲלָלֵי דְמוּחֵי, נָטִיף נְטִיפָא לְאוּדְנִין. וְהַהוּא אִקְרֵי 'נַחַל כְּרִית', כְּמָה דְאַתְּ אָמַר: "נַחַל כְּרִית"[קטז]. כְּלוֹמַר, כְּרוּתָא דְאוּדְנִין. וְקָלָא, עָיֵיל בְּהַהוּא עֲקִימָא, וְאִשְׁתְּאָב בְּנַהֲרָא דְּהַהוּא נְטִיפָא. וּכְדֵין, אִתְעֲכַּב תַּמָּן, וְאִתְבְּחִין בֵּין טָב לְבִישׁ. הָדָא הוּא דִכְתִיב: "כִּי אֹזֶן מִלִּין תִּבְחָן"[קיז]. מָאי טַעְמָא "אֹזֶן מִלִּין תִּבְחָן"?

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

להיוצא המלים בשפתיו. **דְּאִי לָא אַפִּיק לוֹן** - שאם לא יוציא אותם [בשפתיו], **לָאו צְלוֹתֵיהּ צְלוֹתָא** - לא תפילתו תפילה [ולא תהיה נחשבת], **וְלָאו בָּעוּתֵיהּ בָּעוּתָא** - ולא בקשתו בקשה [ולא תהיה נחשבת]. **וְכֵיוָן דְּמִלִּין נָפְקִין** - וכיוון שהמלים יוצאות [מפיו], **מִתְבַּקְעִין בַּאֲוִירָא** - מתבקעות באויר [מזדככות באוויר הרקיע], **וְסָלְקִין וְטָסִין** - ועולות ומשוטטות, **וְאִתְעָבִידוּ קָלָא** - ונעשות לקול. **וְנָטִיל לוֹן מָאן דְּנָטִיל** - ולוקח אותן מי שלוקח [המלאך הממונה], **וְאַחִיד לוֹן** - ואוחז [ומעלה] אותן **לַאֲתַר כּוּרְסְיָא קַדִּישָׁא** - למקום הכתר הקדוש, **בְּרֵישָׁא דְמַלְכָּא** - בראשו של המלך.

המשך אודנין דז"א

מִתְּלַת חֲלָלֵי דְמוּחֵי - משלושת חללי המוח [הם כלי המוחין של חב"ד של ז"א], **נָטִיף נְטִיפָא לְאוּדְנִין** - נוטפת נטיפה לאזניים [משלושת כלי החב"ד נוטפות אורות לתוך האזניים. והוא כמבואר באדרא רבא דף קלח ע"ב, שממוח הבינה יוצא נקב אחד ונמשך לאזן, ודרכו נוטפת נטיפת אור מהמוח אל האזן]. **וְהַהוּא** - והוא [הנקב הזה היוצא מהמוח של הבינה] **אִקְרֵי 'נַחַל כְּרִית'** - נקרא 'נחל כרית', **כְּמָה דְאַתְּ אָמַר** - כמו שאתה אומר [בפסוק]: **"נַחַל כְּרִית". כְּלוֹמַר** - [מבאר את הלשון 'כרית'], **כְּרוּתָא דְאוּדְנִין** - חפירת האזניים [הנקב הזה הוא כעין חפירה באזניים]. **וְקָלָא** - והקול [הנשמע], **עָיֵיל בְּהַהוּא עֲקִימָא** - נכנס באותה העקימה [דרך הנקב הזה המתעקם בתוך האזן], **וְאִשְׁתְּאָב** - ונשאב [אותו הקול] **בְּנַהֲרָא** - בנהר **דְּהַהוּא נְטִיפָא** - של אותה הנטיפה [ההארה היורדת ממוח הבינה אל האזן]. **וּכְדֵין, אִתְעֲכַּב תַּמָּן** - ואז, [הקול] מתעכב שם [באותו נהר הנטיפה], **וְאִתְבְּחִין בֵּין טָב לְבִישׁ** - ומבחין [בקול] בין טוב לרע. **הָדָא הוּא דִכְתִיב** - זה הוא שכתוב: **"כִּי אֹזֶן מִלִּין תִּבְחָן". מָאי טַעְמָא "אֹזֶן מִלִּין תִּבְחָן"** - ומה הטעם 'אזן מלין

מִשּׁוּם, דְּאִתְעֲכַּב קָלָא בְּהַהוּא נַהֲרָא דְּנִטִּיפָא, בַּעֲקִימוּתָא דְּאוּדְנִין, וְלָא עָיֵיל בִּבְהִילוּ. וּבְגִין כָּךְ, אִתְבְּחִין בֵּין טָב לְבִישׁ.

"וְחֵיךְ יִטְעַם לֶאֱכוֹל", מָאי טַעְמָא "חֵיךְ יִטְעַם לֶאֱכוֹל"? בְּגִין, דְּיִתְעֲכַּב תַּמָּן, וְלָא עָיֵיל בִּבְהִילוּ בְּגוּפָא. וְעַל דָּא, יִטְעָם וְיִתְבְּחָן בֵּין מְתִיקָא לִמְרִירוּ.

בְּהָאי נוּקְבָא דְּאוּדְנִין, תַּלְיָן נוּקְבִין אַחֲרָנִין, נוּקְבָא דְעַיְנִין, נוּקְבָא דְפוּמָא, נוּקְבָא דְחוֹטְמָא. מֵהַהוּא קָלָא דְעָיֵיל בְּנוּקְבָא דְאוּדְנִין, אִי אִצְטְרִיךְ, עָיֵיל לְנוּקְבֵי דְעַיְנִין, וְנַבְעִין דִּמְעִין מֵהַהוּא קָלָא. אִי אִצְטְרִיךְ, עָיֵיל לְנוּקְבָא דְחוֹטְמָא דְּפַרְדַּשְׁקָא,

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

תבחן' [על ידי מה האזן יכולה לבחון את הקול]? **מִשּׁוּם, דְּאִתְעֲכַּב קָלָא** - מפני שמתעכב הקול **בְּהַהוּא נַהֲרָא דְּנִטִּיפָא** - באותו הנהר של הנטיפה, **בַּעֲקִימוּתָא דְּאוּדְנִין** - בעקימת האזניים, **וְלָא עָיֵיל בִּבְהִילוּ** - ולא נכנס [הקול] במהירות. **וּבְגִין כָּךְ** - ומשום כך, **אִתְבְּחִין בֵּין טָב לְבִישׁ** - נבחן [הקול] בין טוב רע.

"**וְחֵיךְ יִטְעַם לֶאֱכוֹל", מָאי טַעְמָא "חֵיךְ יִטְעַם לֶאֱכוֹל"** - מה טעם [האמור בפסוק זה] "חֵיךְ יִטְעַם לֶאֱכוֹל"? **בְּגִין, דְּיִתְעֲכַּב תַּמָּן** - משום ש[המאכל] יתעכב שם [בחיך], **וְלָא עָיֵיל בִּבְהִילוּ בְּגוּפָא** - ולא נכנס במהירות לגוף. **וְעַל דָּא** - ועל ידי זה, **יִטְעָם וְיִתְבְּחָן** - יטעם ויבחן [החיך את המאכל] **בֵּין מְתִיקָא לִמְרִירוּ** - בין מתוק למר.

בְּהָאי נוּקְבָא דְּאוּדְנִין - בזה הנקב של האזניים, **תַּלְיָן נוּקְבִין אַחֲרָנִין** - תלויים נקבים אחרים [נקבים אחרים שבראש. והם תלויים באזניים ע"י גידים דקים וחלולים הנמשכים מהאזניים אל שאר נקבי הראש הללו], **נוּקְבָא דְעַיְנִין** - [אל] נקב העיניים, **נוּקְבָא דְפוּמָא** - [אל] נקב הפה, **נוּקְבָא דְחוֹטְמָא** - [ואל] נקב החוטם. **מֵהַהוּא קָלָא** - מאותו הקול [של תפילות עם ישראל] **דְעָיֵיל בְּנוּקְבָא דְאוּדְנִין** - הנכנס בנקב של האזניים, **אִי אִצְטְרִיךְ** - אם צריך [אם המצב מצריך לעורר רחמי ז"א, והוא בעת צרתם של ישראל העולה בקול תפילותיהם], **עָיֵיל** - נכנס לנקבי העיניים [קול תפילות ישראל עולה מהאזניים דרך הגידים ונכנס] **לְנוּקְבֵי דְעַיְנִין** - לנקבי העיניים, **וְנַבְעִין דִּמְעִין מֵהַהוּא קָלָא** - ונובעות דמעות [בגלל] אותו הקול [שהדמעות הללו מעוררות להוציא את הדינים שבמוחין, והדינים נמתקים, וישראל נושעים]. **אִי אִצְטְרִיךְ** - אם צריך [אם המצב מצריך להעניש את הרשעים, והוא עקב עוונותיהם], **עָיֵיל** - נכנס [קול תפילות ישראל הזועקים חמס על הרשעים הוא עולה מהאזנים דרך הגידים ונכנס] **לְנוּקְבָא דְחוֹטְמָא דְּפַרְדַּשְׁקָא** - לנקב של החוטם

וּמַפְּקֵי תְנָנָא וְאֶשָּׁא מֵהַהוּא קָלָא. הָדָא הוּא דִכְתִּיב: "וְיִשְׁמַע יְהֹוָה אדני, וַיִּחַר אַפּוֹ, וַתִּבְעַר בָּם אֵשׁ יְהֹוָה אדני" [קיח].

וְאִי אִצְטְרִיךְ, עָיִיל הַהוּא קָלָא לְנוּקְבָא דְפוּמָּא, וּמָלִּיל וְגָזַר מִלִּין. מֵהַהוּא קָלָא, כֹּלָּא. מֵהַהוּא קָלָא דְאוּדְנִין, עָיִיל בְּכָל גּוּפָא, וְאִתְרְגִישׁ מִנֵּיהּ. כֹּלָּא, תַלְיָא בְהָאי אוּדְנָא. זַכָּאָה, מָאן דְּנָטִיר מִלּוֹי. עַל דָּא כְּתִיב: "נְצוֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע וּשְׂפָתֶיךָ מִדַּבֵּר מִרְמָה" [קיט].

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

בצינור החלול, **וּמַפְּקֵי תְנָנָא וְאֶשָּׁא** - ומוציא עשן ואש [מוציא דינים כדי להעניש] **מֵהַהוּא קָלָא** - מאותו הקול [בגלל קול התפילות הזועקות חמס, והן המעוררות את הדינים שבז"א]. **הָדָא הוּא דִכְתִּיב** - זה הוא שכתוב: **"וְיִשְׁמַע יהו'ה, וַיִּחַר אַפּוֹ, וַתִּבְעַר בָּם אֵשׁ יהו'ה".**

וְאִי אִצְטְרִיךְ - ואם צריך [אם המצב מצריך לגזור גזירה לטוב או למוטב], **עָיִיל הַהוּא קָלָא** - נכנס אותו הקול [אותו הקול של תפילות ישראל הנכנס באזני ז"א, והוא עולה מהאזנים דרך הגידים ונכנס] **לְנוּקְבָא דְפוּמָּא** - לנקב הפה, **וּמָלִּיל וְגָזַר מִלִּין** - ומדבר וגוזר דיבורים [שהקול הנכנס בנקב הפה של ז"א, מעורר את ז"א לדבר ולגזור דיבורים המגיעים אל הנביאים, כדי שהם ימסרו את הנבואה אל ישראל]. **מֵהַהוּא קָלָא, כֹּלָּא** - מאותו הקול [הקול המגיע לאזני ז"א], הכל [תלוי]. **מֵהַהוּא קָלָא דְאוּדְנִין** - מאותו הקול ש[נכנס] באזניים, **עָיִיל בְּכָל גּוּפָא** - נכנס [ומתפשט] בכל הגוף [של ז"א], **וְאִתְרְגִישׁ מִנֵּיהּ** - ומתרגש ממנו [הגוף של ז"א מתנרגש כולו מהקול הנכנס באזני ז"א. וכיוון שהגוף הוא בחינת התפארת, הוא המכריע בין דין לרחמים, הרי שגם עתה כאשר נכנס קול התחתונים באזני ז"א, הנה הוא הגוף הנרגש ממנו מכריע בין לטוב בין למוטב]. **כֹּלָּא, תַלְיָא בְהָאי אוּדְנָא** - הכל תלוי בזו האזן [שכל ענייני עולם הזה תלויים ומכרעים בהשגחתם לפי אותו הקול הנכנס ועולה באזני ז"א]. **זַכָּאָה, מָאן דְּנָטִיר מִלּוֹי** - אשרי מי ששומר את דבורו. **עַל דָּא כְּתִיב** - על זה כתוב: **"נְצוֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע וּשְׂפָתֶיךָ מִדַּבֵּר מִרְמָה".**

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קטז) מלכים א יז, ג.. ה. לֵךְ מִזֶּה וּפָנִיתָ לְךָ קֵדְמָה וְנִסְתַּרְתָּ בְּנַחַל כְּרִית אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הַיַּרְדֵּן:... וַיֵּלֶךְ וַיַּעַשׂ כִּדְבַר ה' וַיֵּלֶךְ וַיֵּשֶׁב בְּנַחַל כְּרִית אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הַיַּרְדֵּן: **(קיז)** איוב לד, ג. כִּי אֹזֶן מִלִּין תִּבְחָן וְחֵךְ יִטְעַם לֶאֱכֹל: **(קיח)** במדבר יא, א. וַיְהִי הָעָם כְּמִתְאֹנְנִים רַע בְּאָזְנֵי ה' וַיִּשְׁמַע ה' וַיִּחַר אַפּוֹ וַתִּבְעַר בָּם אֵשׁ ה' וַתֹּאכַל בִּקְצֵה הַמַּחֲנֶה: **(קיט)** תהלים לד, יד. נְצֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע וּשְׂפָתֶיךָ מִדַּבֵּר מִרְמָה:

הָאי אוּדְנָא, קָרֵי בֵיהּ שְׁמִיעָה. וּבְשְׁמִיעָה, אִתְכְּלִילָן אִנּוּן תְּלַת מוֹחֵי, דְּאִנּוּן חָכְמָה בִינָה וָדַעַת. חָכְמָה אִתְכְּלִיל בֵּיהּ, דִּכְתִיב: "וְנָתַתָּ לְעַבְדְּךָ לֵב שׁוֹמֵעַ" [קכ]**. בִּינָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר: "דַּבֵּר כִּי שׁוֹמֵעַ עַבְדֶּךָ"** [קכא]**, "כִּי שׁוֹמְעִים אֲנַחְנוּ"** [קכב]**. דַּעַת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר: "שְׁמַע בְּנִי וְקַח אֲמָרָי"** [קכג]**, "וּמִצְוֹתַי תִּצְפֹּן אִתָּךְ"** [קכד]**. הָא, כֻּלָּא תַּלְיָן בְּאוּדְנִין.**

בְּהָאי אוּדְנָא, תַּלְיָן צְלוֹתִין וּבָעוּתִין, וּפְקִיחָא דְעַיְנִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב: "הַטֵּה יְהוָ"ה אָזְנְךָ וּשְׁמָע פְּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה" [קכה]**. הָא, כֻּלָּא בֵיהּ תַּלְיָא.**

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

הָאי אוּדְנָא - זו האזן [של ז"א], **קָרֵי בֵיהּ שְׁמִיעָה** - קורא בה [בחינת] שמיעה. **וּבְשְׁמִיעָה, אִתְכְּלִילָן אִנּוּן תְּלַת מוֹחֵי**, **דְּאִנּוּן חָכְמָה בִינָה וָדַעַת** - שהם חכמה בינה ודעת. **חָכְמָה אִתְכְּלִיל בֵּיהּ** - חכמה נכלל בה [לשון שמיעה], **דִּכְתִיב** - שכתוב: **"וְנָתַתָּ לְעַבְדְּךָ לֵב שׁוֹמֵעַ". בִּינָה** - [נכלל בה בבינה לשון שמיעה], **כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר** - כמו שנאמר: **"דַּבֵּר כִּי שׁוֹמֵעַ עַבְדֶּךָ"**, **"כִּי שׁוֹמְעִים אֲנַחְנוּ". דַּעַת** - [נכלל בה בדעת לשון שמיעה], **כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר** - כמו שנאמר: **"שְׁמַע בְּנִי וְקַח אֲמָרָי"**, - [ועוד נאמר] **"וּמִצְוֹתַי תִּצְפֹּן אִתָּךְ". הָא, כֻּלָּא תַּלְיָן בְּאוּדְנִין** - הרי, הכל [גם ג' מוחין דחב"ד] תלויים באזניים.

בְּהָאי אוּדְנָא - בזו האזן [של ז"א], **תַּלְיָן צְלוֹתִין וּבָעוּתִין** - תלויות התפילות והבקשות [שקול התפילות והבקשות עולה באזן ז"א ופועל בה], **וּפְקִיחָא דְעַיְנִין** - ופקיחת העיניים [שהקול העולה באזן ז"א, גם פועל לעורר את ז"א לפקוח את עיניו להסתכל בעיני א"א, ולהשגיח בעין טובה על ישראל]. **הָדָא הוּא דִּכְתִיב** - זה הוא שכתוב: **"הַטֵּה יהו"ה אָזְנְךָ וּשְׁמָע פְּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה". הָא, כֻּלָּא בֵיהּ תַּלְיָא** - הרי, הכל בה תלוי [באזן ז"א].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קכ) מלכים א' ג, ט. וְנָתַתָּ לְעַבְדְּךָ לֵב שֹׁמֵעַ לִשְׁפֹּט אֶת עַמְּךָ לְהָבִין בֵּין טוֹב לְרָע כִּי מִי יוּכַל לִשְׁפֹּט אֶת עַמְּךָ הַכָּבֵד הַזֶּה: **(קכא)** שמואל א' ג, ט. וַיֹּאמֶר עֵלִי לִשְׁמוּאֵל לֵךְ שְׁכָב וְהָיָה אִם יִקְרָא אֵלֶיךָ וְאָמַרְתָּ דַּבֵּר ה' כִּי שֹׁמֵעַ עַבְדֶּךָ וַיֵּלֶךְ שְׁמוּאֵל וַיִּשְׁכַּב בִּמְקוֹמוֹ: **(קכב)** מלכים ב' יח, כו. וַיֹּאמֶר אֶלְיָקִים בֶּן חִלְקִיָּהוּ וְשֶׁבְנָה וְיוֹאָח אֶל רַבְשָׁקֵה דַּבֶּר נָא אֶל עֲבָדֶיךָ אֲרַמִּית כִּי שֹׁמְעִים אֲנָחְנוּ וְאַל תְּדַבֵּר עִמָּנוּ יְהוּדִית בְּאָזְנֵי הָעָם אֲשֶׁר עַל הַחֹמָה: **(קכג)** משלי ד, י. שְׁמַע בְּנִי וְקַח אֲמָרָי וְיִרְבּוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים: [במ"ש כאן: שְׁמַע בְּנִי וְקַח אֲמָרָי. וּמִצְוֹתַי תִּצְפֹּן אִתָּךְ. יראה הלומד שאין זה פסוק שלם, כי אינו בנמצא בכתובים. והוא מחולק משני חלקי פסוקים: שְׁמַע בְּנִי וְקַח אֲמָרָי הוא במשלי ד, י. ופסוק וּמִצְוֹתַי תִּצְפֹּן אִתָּךְ הוא במשלי ב, א. ויש עוד פסוק דומה במשלי ז, א בְּנִי שְׁמֹר אֲמָרָי וּמִצְוֹתַי תִּצְפֹּן אִתָּךְ. וציינו כאן ע"פ מ"ש בביאור מתוק מדבש]. **(קכד)** משלי ב, א. בְּנִי אִם תִּקַּח אֲמָרָי וּמִצְוֹתַי תִּצְפֹּן אִתָּךְ: **(קכה)** מלכים

בְּהָאי אוּדְנָא, תַלְיָן רָזִין עִלָּאִין, דְּלָא נָפְקִין לְבַר. בְּגִין כָּךְ, הִיא עֲקִימָא לְגוֹ, וְרָזָא דְרָזִין סְתִימִין בֵּיהּ. וַי, לְהַהוּא מְגַלֶּה רָזִין. וּבְגִין, דְּהָאי אוּדְנָא כָּנִישׁ רָזִין, וַעֲקִימוּתָא דִלְגוֹ נָטִיל לוֹן, לָא גַלֵּי רָזִין לְאִנּוּן דַּעֲקִימִין בְּאָרְחַיְהוּ, אֶלָּא לְאִנּוּן דְּלָא עֲקִימִין. הָדָא הוּא דִכְתִּיב: "סוֹד יְהֹוָה אדני אלהים יהוה לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם"[קכו]. דְּנָטְלֵי אָרְחוֹי, וְנָטְרֵי מִלִּין.

וְאִנּוּן דַּעֲקִימִין בְּאָרְחָיְהוּ, נָטְלֵי מִלִּין, וְעָיְלִין לוֹן בִּבְהִילוּ, וְלֵית בְּהוּ אֲתַר לְאִתְעֲכַּבָא. וְכָל נוּקְבִין אַחֲרַנִּין, מִתְפַּתְּחִין בֵּיהּ, עַד

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

בְּהָאי אוּדְנָא - בזו האזן [של ז"א], **תַלְיָן רָזִין עִלָּאִין** - תלויים סודות עליונים, **דְּלָא נָפְקִין לְבַר** - שלא יוצאים לחוץ. **בְּגִין כָּךְ** - ולכן, **הִיא עֲקִימָא לְגוֹ** - היא [האזן] עקומה כלפי פנים [ששבילי האזן מתעקמים בנקב האזן מבחוץ לפנים], **וְרָזָא דְרָזִין סְתִימִין בֵּיהּ** - וסוד הסודות סתום בה [שעל כן שבילי האזן עקומים כדי לסתום בתוכה את הסודות העליונים]. **וַי, לְהַהוּא מְגַלֶּה רָזִין** - אוי, למי שמגלה סודות [מי שמגלה סודות התורה לשאינו ראוי]. **וּבְגִין** - ומפני, **דְּהָאי אוּדְנָא כָּנִישׁ רָזִין** - שזו האזן [של ז"א] מכנסת את הסודות, **וַעֲקִימוּתָא דִלְגוֹ נָטִיל לוֹן** - והעקמימות שבפנים [האזן] לוקחת אותם [שהיא שומרת בקרבה את הסודות], **לָא גַלֵּי רָזִין** - לא מגלה [הקב"ה] סודות **לְאִנּוּן דַּעֲקִימִין בְּאָרְחַיְהוּ** - לאלה שהם עקומים בהתנהגותם, **אֶלָּא** - [אבל הקב"ה מגלה] **לְאִנּוּן דְּלָא עֲקִימִין** - לאלה שלא עקומים [בהתנהגותם]. **הָדָא הוּא דִכְתִּיב** - זה הוא שכתוב: **"סוֹד יהו'ה לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם". דְּנָטְלֵי אָרְחוֹי** - שלוקחים דרכיו [של הקב"ה], **וְנָטְרֵי מִלִּין** - ושומרים דברים [שומרים את דברי הסודות].

וְאִנּוּן דַּעֲקִימִין בְּאָרְחָיְהוּ - ואלה שעקומים בהתנהגותם, **נָטְלֵי מִלִּין** - לוקחים דברים [את דבר הסודות], **וְעָיְלִין לוֹן בִּבְהִילוּ** - ומכניסים אותם בבהילות, **וְלֵית בְּהוּ אֲתַר לְאִתְעֲכַּבָא** - ואין בהם מקום להתעכב [מפני שהם ממהרים לגלות את הסודות לאחרים שלא כראוי]. **וְכָל נוּקְבִין אַחֲרַנִּין** - וכל הנקבים האחרים [נקבי העיניים והחוטם], **מִתְפַּתְּחִין בֵּיהּ** - נפתחים בו [בדיבור הסוד שלקחו אלה שהתנהגותם עקומה, כיוון שהם בהולים להכניס את דבורי הסוד ולהוציאם ולגלותם שלא כראוי], **עַד דְּנָפְקִין מִלִּין** - עד

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

ב' יט, טז. הַטֵּה ה' אָזְנְךָ וּשְׁמָע פְּקַח ה' עֵינֶיךָ וּרְאֵה וּשְׁמַע אֵת דִּבְרֵי סַנְחֵרִיב אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ לְחָרֵף אֱלֹהִים חָי: **(קכו)** תהלים כה, יד. סוֹד ה' לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם:

דְּנָפְקִין מִלִּין בְּנוּקְבָא דְּפוּמָּא. וְאִלֵּין, אִקְּרוּן חַיָּבֵי דָרָא, שְׁנוּאֵי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּמַתְנִיתָא דִּילָן תְּנָן, כְּאִלּוּ קָטִיל גּוּבְרִין, וּכְאִלּוּ פָּלַח לְעֲבוֹדָה זָרָה. וְכֹלָּא בְּחַד קְרָא, דִּכְתִיב: "לֹא תֵלֵךְ רָכִיל בְּעַמֶּךָ לֹא תַעֲמֹוד עַל דַּם רֵעֶךָ אֲנִי יְהוָה" [קכז]. מָאן דְּעָבַר עַל הָאי רֵישָׁא דִּקְרָא, כְּאִלּוּ עָבַר עַל כֹּלָּא.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא, דְּעֲלַיְהוּ כְּתִיב: "וְנֶאֱמָן רוּחַ מְכַסֶּה דָבָר" [קכח]. "נֶאֱמָן רוּחַ", וַדַּאי. דְּהָא, רוּחָא דִּילְהוֹן, מֵאֲתַר עִלָּאָה קַדִּישָׁא אִשְׁתְּלִיף. וּבְגִין כָּךְ, "נֶאֱמָן" אִקְּרוּן. וְסִימָן דָּא אוֹקִימְנָא: הַהוּא דְּמְגַלֶּה רָזִין, בְּיָדוּעַ דְּנִשְׁמָתֵיהּ לָאו אִיהִי מִגּוּפָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא. וּבְגִין כָּךְ, לֵית בֵּיהּ רָזָא, וְלָא מֵאֲתַר דְּרָזָא הוּא. וְכַד

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

שיוצאים דיבורים [דבורי הסודות] **בְּנוּקְבָא דְּפוּמָּא** - בנקב הפה [שהם מגלים שלא כראוי את דבורי הסודות לאחרים]. **וְאִלֵּין, אִקְּרוּן חַיָּבֵי דָרָא** - והם נקראים רשעי הדור, **שְׁנוּאֵי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא** - שנואי הקב"ה. **בְּמַתְנִיתָא דִּילָן תְּנָן** - בברייתא שלנו למדנו, **כְּאִלּוּ קָטִיל גּוּבְרִין** - כאילו הרג אנשים [שכיוון שהוא מגלה סודו שלא כראוי, על ידי כך ניתן כוח לחיצונים להרוג בני אדם], **וּכְאִלּוּ פָּלַח לְעֲבוֹדָה זָרָה** - וכאילו עובד לעבודה זרה. **וְכֹלָּא בְּחַד קְרָא** - והכל [נרמז] בפסוק אחד, **דִּכְתִיב** - שכתוב: **"לֹא תֵלֵךְ רָכִיל בְּעַמֶּךָ לֹא תַעֲמֹוד עַל דַּם רֵעֶךָ אֲנִי יהו"ה"**. **מָאן דְּעָבַר עַל הָאי רֵישָׁא דִּקְרָא** - מי שעבר על זה ראש הפסוק, **כְּאִלּוּ עָבַר עַל כֹּלָּא** - כאילו עבר על הכל [על כל הנזכר בסוף הפסוק, לעניין רציחה וע"ז].

זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא - אשרי חלקם של הצדיקים, **דְּעֲלַיְהוּ כְּתִיב** - שעליהם כתוב: **"וְנֶאֱמָן רוּחַ מְכַסֶּה דָבָר"**. **"נֶאֱמָן רוּחַ", וַדַּאי** - [מה שנאמר] 'נאמן רוח', בודאי [נאמר על הצדיקים]. **דְּהָא, רוּחָא דִּילְהוֹן** - שהרי הרוח שלהם, **מֵאֲתַר עִלָּאָה קַדִּישָׁא אִשְׁתְּלִיף** - ממקום עליון וקדוש נחצב. **וּבְגִין כָּךְ** - ועל כן, **"נֶאֱמָן" אִקְּרוּן** - 'נאמן' נקראים [הם הצדיקים. על שם שורש רוחם]. **וְסִימָן דָּא אוֹקִימְנָא** - וסימן זה ביארנו [לראיה על מעלה זו]: **הַהוּא דְּמְגַלֶּה רָזִין** - מי שמגלה סודות, **בְּיָדוּעַ דְּנִשְׁמָתֵיהּ** - בידוע שנשמתו **לָאו אִיהִי מִגּוּפָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא** - אין היא מגוף המלך הקדוש [מז"א]. **וּבְגִין כָּךְ** - ועל כן, **לֵית בֵּיהּ רָזָא** - אין בו סוד [אינו שומר את הסוד], **וְלָא מֵאֲתַר דְּרָזָא הוּא** - ולא ממקום של הסוד הוא [שורש נשמתו איננה ממקום הסוד]. **וְכַד תִּפּוּק**

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קכז) ויקרא יט, טז. לֹא תֵלֵךְ רָכִיל בְּעַמֶּיךָ לֹא תַעֲמֹד עַל דַּם רֵעֶךָ אֲנִי ה': **(קכח)** משלי יא, יג. הוֹלֵךְ

תִּפּוּק נִשְׁמָתֵיהּ, לָא אִתְדַּבְּקָא בְּגוּפָא דְּמַלְכָּא, דְּהָא לָא אַתְרֵיהּ הוּא. וַי לְהַהוּא בַּר נָשׁ, וַי לֵיהּ, וַי לְנִשְׁמָתֵיהּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא, דְּמְכַסִּין רָזִין, כָּל שֶׁכֵּן רָזִין עִלָּאִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רָזִין עִלָּאִין דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא. עֲלַיְיהוּ כְּתִיב: "וְעַמֵּךְ כּוּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ" [קכט].

דף רצ"ה ע"א ☆ **אַנְפּוֹי**, כִּתְרֵין תַּקְרוּבִין דְּבוּסְמָא. כֻּלְּהוּ, סַהֲדוּתָא עַל מַה דְּאֲמֵינָא. דְּהָא, סַהֲדוּתָא בְּהוּ תַלְיָא, וּבְכֹלָּא תַלְיָא סַהֲדוּתָא. אֲבָל הַנֵּי תַקְרוּבֵי דְּבוּסְמָא, חִוָּרָא וְסֻמָּקָא, סַהֲדוּתָא לְאַבָּא וְאִימָּא. סַהֲדוּתָא, לְאַחְסַנָּא דְּיָרִית וְאַחִיד לוֹן.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

נִשְׁמָתֵיהּ - וכאשר תצא נשמתו, **לָא אִתְדַּבְּקָא בְּגוּפָא דְּמַלְכָּא** - לא תתדבק בגוף המלך [ז"א], **דְּהָא לָא אַתְרֵיהּ הוּא** - שהרי, לא מקומו הוא [אין הסוד שורש לנשמתו של זה]. **וַי לְהַהוּא בַּר נָשׁ** - אוי לאותו האדם, **וַי לֵיהּ** - אוי לו, **וַי לְנִשְׁמָתֵיהּ** - אוי לנשמתו. **זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא** - אשרי חלקם של הצדיקים, **דְּמְכַסִּין רָזִין** - המכסים סודות [בהנהגתם הכללית אפילו בין אדם לחברו], **כָּל שֶׁכֵּן רָזִין עִלָּאִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא** - כל שכן [שהם מכסים סוד], בסודות עליונים של הקדוש ברוך הוא, **רָזִין עִלָּאִין דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא** - סודות עליונים של המלך הקדוש [ז"א]. **עֲלַיְיהוּ כְּתִיב** - עליהם [על הצדיקים המכסים סוד], כתוב: **"וְעַמֵּךְ כּוּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ"**.

אנפי ז"א וגווני חיוור וסומק דבגביה

☆ **אַנְפּוֹי** - הפנים שלו [של ז"א. ושערות הזקן הצומחים בשני לחיי הפנים של ז"א], **כִּתְרֵין תַּקְרוּבִין דְּבוּסְמָא** - כשני ערוגות של בושם (כן מפורש באד"ר קלט, א).

כֻּלְּהוּ - כולם [כל הפנים של ז"א, גם החלק שצומח בו שער וגם החלק שלא צומח בו שער], **סַהֲדוּתָא עַל מַה דְּאֲמֵינָא** - עדות על מה שאמרתי [לעיל דף רצ"ב ע"ב, שהמוחין של ז"א בוקעים את מצחו, והארת המוחין מתפשטת ומאירה את פניו של ז"א, והארה זו מעידה בפניו כי הוא זכה לקבל מוחין של חו"ב מבחינות או"א כנ"ל]. **דְּהָא, סַהֲדוּתָא בְּהוּ תַלְיָא** - שהרי העדות בהם תלויה [בהארת הפנים], **וּבְכֹלָּא תַלְיָא סַהֲדוּתָא** - ובכל תלויה העדות [העדות תלויה גם בהארה המתפשטת בכל הגוף של ז"א, כי הנה"י של אימא עם המוחין, מתפשטים בכל שלוש קווי גוף ז"א עד סיום רגליו, והארתם בוקעת דרך שערות הגוף של ז"א]. **אֲבָל הַנֵּי תַקְרוּבֵי דְּבוּסְמָא** - אבל אלה הערוגות של הבושם [בחינת שערות

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

רָכִיל מְגַלֶּה סוֹד וְנֶאֱמַן רוּחַ מְכַסֶּה דָּבָר: **(קכט)** ישעיה ס, כא. וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ

וְהָא בְמַתְנִיתָא דִילָן אוֹקִימְנָא, כַּמָּה פַּרְסֵי, בֵּין חִוָּרָא לְסֻמָּקָא, וְאִתְכְּלִילָן בֵּיהּ כַּחֲדָא. בְסִטְרָא דְחִוָּרָא, כַּד אִתְנְהִיר מִן נְהִירוּ דְחִוָּרָא דְעַתִּיקָא, חַפְיָא הַהוּא חִוָּרָא עַל סֻמָּקָא. וְכֹלָּא, בִּנְהִירוּ אִשְׁתְּכַח. וּכְדֵין כְּתִיב: "יָאֵר יְהֹוָה (אדני) **פָּנָיו אֵלֶיךָ"** [קל].

וְכַד תַּלְיָן דִּינִין בְּעָלְמָא, אִשְׁתְּכַחַת סְגִירוּתָא בְכֹלָּא. וְסֻמָּקָא אִתְפַּשָּׁט בְּאַנְפִּין, וְחַפְיָא עַל חִוָּרָא. וּכְדֵין, כֹּלָּא אִשְׁתְּכַח

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

הזקן הצומחים בשני לחיי הפנים של ז"א], **חִוָּרָא וְסֻמָּקָא** - לבן ואדום [שיש בהן בשערות הללו], **סַהֲדוּתָא לְאַבָּא וְאִימָּא** - עדות לאבא ואימא [מפני שבשערות הזקן תלויה עיקר העדות על המוחין של ז"א, שהם אבא ואימא, שהתקבלו מא"א]. **סַהֲדוּתָא** - עדות [הם שערות הזקן הללו], **לְאַחְסָנָא דְיָרִית וְאֲחִיד לוֹן** - לירושה שירש [מה שקבלו אבא ואימא מא"א, והורישו לז"א] ואוחז בהם [שז"א קבל אותם להיות לו למוחין].

וְהָא בְמַתְנִיתָא דִילָן אוֹקִימְנָא - והרי בברייתא שלנו ביארנו, **כַּמָּה פַּרְסֵי** - הרבה מרחק, **בֵּין חִוָּרָא לְסֻמָּקָא** - בין [הגוון] הלבן ל[גוון] האדום [מבואר, כי שורשם של גווני הלבן והאדום בשני זרועות א"א. ובין זרוע ימין לזרוע שמאל קיים מרחק של רוחב גופו, שהוא מרחק גדול בבחינות העליונות], **וְאִתְכְּלִילָן בֵּיהּ כַּחֲדָא** - ונכללים בו כאחד [כאשר גווני לבן ואדום מאירים מא"א אל פניו של ז"א. הגוון הלבן נמשך מאבא והגוון האדום נמשך מאימא, אז הם נכללים בו בגוון אחד]. **בְסִטְרָא דְחִוָּרָא** - בצד [הגוון] הלבן [שהגוון האדום נכלל בלבן, ועיקר המתגלה הוא הגוון הלבן], **כַּד אִתְנְהִיר** - כאשר מאיר [פניו של ז"א] **מִן נְהִירוּ דְחִוָּרָא דְעַתִּיקָא** - מהאור של [הגוון] הלבן של עתיק [א"א], **חַפְיָא** - מכסה [ממתיק] **הַהוּא חִוָּרָא עַל סֻמָּקָא** - אותו [הגוון] הלבן על [הגוון] האדום. **וְכֹלָּא, בִּנְהִירוּ אִשְׁתְּכַח** - וכולם באור נמצאים [כל פניו של ז"א נמצאים מוארים רק באור החסדים המתגלה בגוון הלבן, כשהוא מכסה על הגוון האדום]. **וּכְדֵין כְּתִיב** - ואז כתוב: **"יָאֵר יהו'ה פָּנָיו אֵלֶיךָ"**.

וְכַד תַּלְיָן דִּינִין בְּעָלְמָא - וכאשר תלויים דינים בעולם, **אִשְׁתְּכַחַת סְגִירוּתָא בְכֹלָּא** - נמצאת סגירות בכל [סגירות בז"א, כי מתכסים ממנו המוחין הנמשכים מצד אבא, וכל שכן ההארה הבאה ויורדת מא"א]. **וְסֻמָּקָא אִתְפַּשָּׁט בְּאַנְפִּין** - ו[גוון] אדום מתפשט בפניו [של ז"א], **וְחַפְיָא עַל חִוָּרָא** - ומכסה על [הגוון] הלבן. **וּכְדֵין** - ואז, **כֹּלָּא אִשְׁתְּכַח בְּדִינָא** - הכל נמצא בדין [הכל, אפילו המוחין שמצד אבא שהם חסדים, נאלצים להסכים לצד

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר: **(קל)** במדבר ו, כה. יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ:

בְּדִינָא. וּכְדֵין כְּתִיב: "פְּנֵי יְהוָה אֶהְיֶה בְּעוֹשֵׂי רָע"[קלא]. וְכֹלָּא, בְּהָאי תַּלְיָא.

וּבְגִין, דְּסַהֲדוּתָא הוּא בְּכֹלָּא, כַּמָּה וְכַמָּה מָאנֵי תְּרִיסִין, מְחַכָּאן לְהַנֵּי גַוְנֵי, מְצַפָּאן לְהַנֵּי גַוְנֵי. כַּד נְהִירִין גַּוְנֵי, כָּל עָלְמִין כֻּלְּהוּ בְּחֵדוּ. בְּזִמְנָא דְנָהִיר חִוָּרָא, כֹּלָּא אִתְחֲזוּ בְּהַהוּא גַוְנָא. וְכַד אִתְחֲזֵי בְּסֻמָּקָא, כֹּלָּא הָכִי אִתְחֲזוּ בְּהַהוּא גַוְנָא.

בְּאִלֵּין תַּקְרֻבִין דְּבוּסְמָא, שָׁאֲרֵי דִקְנָא לְאִתְחֲזָאָה מֵרֵישָׁא דְאוּדְנִין, וְנָחִית וְסָלִיק בְּתַקְרוֹבְתָּא דְבוּסְמָא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

הדין של אימא, ונשפע משניהם דין]. **וּכְדֵין כְּתִיב** - ואז כתוב: **"פְּנֵי יהו"ה בְּעוֹשֵׂי רָע". וְכֹלָּא, בְּהָאי תַּלְיָא** - והכל בזה תלוי [שכל השינוי לרחמים או לדין תלוי רק בפניו של ז"א, מה שאין כן א"א הוא תמיד בהארת פנים לטובה].

וּבְגִין - וכיוון, **דְּסַהֲדוּתָא הוּא בְּכֹלָּא** - שהעדות היא בכל [בכל פניו של ז"א], **כַּמָּה וְכַמָּה מָאנֵי תְּרִיסִין** - כמה וכמה בעלי מגינים [הם מלאכים ממונים], **מְחַכָּאן לְהַנֵּי גַוְנֵי** - מחכים לאלה הגוונים [המאירים בפניו של ז"א. וכאן נרמזו המלאכים המחכים לגוון האדום לפעול דין], **מְצַפָּאן לְהַנֵּי גַוְנֵי** - מצפים לאלה הגוונים [המאירים בפניו של ז"א. וכאן נרמזו המלאכים המצפים לגוון הלבן לפעול חסד]. **כַּד נְהִירִין גַּוְנֵי** - כאשר מאירים הגוונים [כשהם מאירים במראה הלבן], **כָּל עָלְמִין כֻּלְּהוּ בְּחֵדוּ** - כל העולמות כולם בשמחה. **בְּזִמְנָא דְנָהִיר חִוָּרָא** - בעת שמאיר [הגוון] הלבן, **כֹּלָּא אִתְחֲזוּ בְּהַהוּא גַוְנָא** - כולם נראים באותו הגוון [כל העולמות מאירים בחסדים]. **וְכַד אִתְחֲזֵי בְּסֻמָּקָא** - וכאשר נראה ב[גוון] האדום, **כֹּלָּא הָכִי אִתְחֲזוּ בְּהַהוּא גַוְנָא** - כולם כך נראים באותו הגוון [כל העולמות שרויים בדין].

עתה מפרש את התשעה תיקוני זקן של ז"א, המפורשים בחומש במדבר פרשת שלח יד, יח. ואלו הם: יְהֹוָה. אֶרֶךְ (א'), **אַפַּיִם** (ב'), **וְרַב חֶסֶד** (ג'), **נֹשֵׂא עָוֹן** (ד'), **וָפָשַׁע** (ה'), **וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה** (ו'), **פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים** (ז'), **עַל שִׁלֵּשִׁים** (ח'), **וְעַל רִבֵּעִים** (ט'):

בְּאִלֵּין תַּקְרֻבִין דְּבוּסְמָא - באלו ערוגות הבושם [שני לחיי הפנים של ז"א שבהם צומחים שערות הזקן], **שָׁאֲרֵי דִקְנָא לְאִתְחֲזָאָה מֵרֵישָׁא דְאוּדְנִין** - מראש האזניים [מכאן מתחיל תיקון (א') של זקן של ז"א], **וְנָחִית** - ויורד [סדר

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קלא) תהלים לד, יז. פְּנֵי ה' בְּעֹשֵׂי רָע לְהַכְרִית מֵאֶרֶץ זִכְרָם:

שַׁעֲרִין אֶכְמִין דְּדִקְנָא, בְּתִקּוּנָא יָאָה שַׁפִּיר, כְּגִבַּר תַּקִּיף שַׁפִּיר. מִשְׁחָא דְּרִבּוּת דְּדִקְנָא עִלָּאָה דְּעַתִּיקָא, בְּהָאי דִּקְנָא דִּזְעֵיר אַנְפִּין אִתְחֲזֵי, וְנָהִיר.

שַׁפִּירוּ דְּהָאי דִּקְנָא, בְּתִשְׁעָה תִּקּוּנִין אִשְׁתְּכַח. וְכַד, מִשְׁחָא דְּרִבּוּת דְּתִלַת עֲשַׂר נְבִיעִין דְּדִקְנָא דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, נָהִיר בְּהָאי דִּקְנָא, אִשְׁתְּכַחוּ עֶשְׂרִין וּתְרֵין תִּקּוּנִין. וּכְדֵין, מִתְבָּרְכִין כֻּלְּהוּ. וְיִשְׂרָאֵל סָבָא, מִתְבָּרְכָא בְּהָאי. וְסִימָן: "בְּךָ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל" [קלב].

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

תיקון הזקן של ז"א יורד דרך הלחיים סביב הפה] **וְסָלִיק** - ועולה [וסדר תיקון הזקן של ז"א עולה] **בְּתַקְרוֹבְתָּא דְבוּסְמָא** - בערוגת הבושם [בלחיי הפנים, הם תפוחי הפנים, שם נמצאים שאר תיקוני זקן של ז"א. אד"ר קלט, א].

תשעה תיקוני דיקנא דז"א

שַׁעֲרִין אֶכְמִין דְּדִקְנָא - השערות השחורות של הזקן [של ז"א], **בְּתִקּוּנָא יָאָה שַׁפִּיר** - בסידור יפה וטוב [שהם סדורים בשורותיהם, ואינם מעורבים זה בזה כשער הראש], **כְּגִבַּר תַּקִּיף שַׁפִּיר** - כמו גיבור בכוחו טוב [כדמיון בחור צעיר הנראה בכוחו, כך סדורות השערות השחורות של הזקן כיאה]. **מִשְׁחָא דְּרִבּוּת דְּדִקְנָא עִלָּאָה דְּעַתִּיקָא** - שמן המשחה של הזקן העליון של עתיק [שמן משחת קודש, אור השער של תשעה תיקוני זקן דא"א], **בְּהָאי דִּקְנָא דִּזְעֵיר אַנְפִּין אִתְחֲזֵי** - בזה הזקן של ז"א הוא נראה [הוא מתגלה בתשעה תיקוני הזקן של ז"א], **וְנָהִיר** - ומאיר [שעל ידי כך תיקוני הזקן של ז"א נמתקים מהגבורות שבהם, ומאירים].

שַׁפִּירוּ דְּהָאי דִּקְנָא - היופי של זה הזקן [של ז"א], **בְּתִשְׁעָה תִּקּוּנִין אִשְׁתְּכַח** - בתשעה התיקונים נמצא [בתשעה תיקוני זקן של ז"א]. **וְכַד, מִשְׁחָא דְּרִבּוּת** - וכאשר שמן המשחה **דְּתִלַת עֲשַׂר נְבִיעִין** - של שלושה עשר הנביעות **דְּדִקְנָא דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא** - של הזקן של עתיקא קדישא [א"א], **נָהִיר בְּהָאי דִּקְנָא** - מאיר בזה הזקן [של ז"א. ומבואר שהוא בכל עת אמירת י"ג מידות הרחמים בתפילה, או בעשרת ימי תשובה], **אִשְׁתְּכַחוּ עֶשְׂרִין וּתְרֵין תִּקּוּנִין** - נמצאים כ"ב תיקונים [שיחד מאירים בז"א כל עשרים ושנים התיקונים, הם י"ג תיקוני הזקן של א"א ועוד ט' תיקוני זקן של ז"א. והם שורש כ"ב אותיות התורה]. **וּכְדֵין** - ואז, **מִתְבָּרְכִין כֻּלְּהוּ** - מתברכים כולם [שכל הכ"ב תיקונים מאירים ברחמים]. **וְיִשְׂרָאֵל סָבָא** - [הוא ז"א], **מִתְבָּרְכָא בְּהָאי** - מתברך בזה [כיוון שהכל מאיר בז"א ברחמים כנ"ל, גם זקנו מאיר בגוון הלובן העליון, כמראה סבא]. **וְסִימָן** - ורמז [בכתוב]: **"בְּךָ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל"**.

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קלב) בראשית מח, כ. וַיְבָרֲכֵם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בְּךָ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יְשִׂמְךָ אֱלֹהִים כְּאֶפְרַיִם וְכִמְנַשֶּׁה

כָּל תִּקּוּנִין דְּדִקְנָא דָא, אוֹקִימְנָא בְּאִדְּרָא קַדִּישָׁא. דְּכֻלְּהוּ, מִתִּקּוּנִין דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא אִתְּתַקָּנוּ. וְהָכָא, בָּעֵינָא לְגַלָּאָה, מַה דְּלָא אִתְּגְּלֵי תַּמָּן, בְּגִין לְמֵיעַל בְּלָא כְּסוּפָא.

שִׁתָּא אִנּוּן, תִּשְׁעָה אִקְּרוּן. תִּקּוּנָא קַדְמָאָה, נָפַק הַהוּא נִצּוּצָא, בּוֹצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא, וּבָטַשׁ בִּתְחוֹת שַׁעְרָא דְּרֵישָׁא מִתְּחוֹת קוֹצִין דְּעַל אוּדְנִין, וְנָחִית מִקַּמֵּי פִּתְחָא דְּאוּדְנִין, עַד רֵישָׁא דְּפוּמָּא.

הָא תִּקּוּנָא דָא, מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא לָא אִשְׁתְּכַח, כַּד נָגִיד מַזְּלָא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

כָּל תִּקּוּנִין דְּדִקְנָא דָא - כל התיקונים של זקן זה [הם ט׳ תיקוני זקן של ז״א], **אוֹקִימְנָא בְּאִדְּרָא קַדִּישָׁא** - ביארנו באדרא קדישא [באדרא רבא, כמבואר שם דף קלט ע״א]. **דְּכֻלְּהוּ** - שכולם [כל ט׳ תיקוני זקן של ז״א], **מִתִּקּוּנִין דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא אִתְּתַקָּנוּ** - מהתיקונים של העתיקא קדישא נתקנו [ע״י הארת תיקוני זקן דא״א הם נתקנו בזקן של ז״א]. **וְהָכָא, בָּעֵינָא לְגַלָּאָה** - וכאן [באדרא זוטא] אני רוצה לגלות, **מַה דְּלָא אִתְּגְּלֵי תַּמָּן** - מה שלא התגלה שם [באדרא רבא], **בְּגִין לְמֵיעַל בְּלָא כְּסוּפָא** - כדי להיכנס בלי בושה [לעולם הבא. והבושה, חסרון הגילוי שהיה ראוי לגלות בעולם הזה].

שִׁתָּא אִנּוּן - שש הם [בתחילה היו רק ששה תיקוני זקן בז״א], **תִּשְׁעָה אִקְּרוּן** - תשעה נקראים [אבל התיקוני זקן של ז״א נקראים תשעה. ומבואר, שאחר שז״א קיבל מאימא ג׳ מוחין, הם האירו בו ונשלמו לתשעה תיקונים]. **תִּקּוּנָא קַדְמָאָה** - תיקון ראשון [בזקן של ז״א], **נָפַק הַהוּא נִצּוּצָא** - יצא אותו הניצוץ, **בּוֹצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא** - המאור החזק [מבואר כנ״ל, שהוא גבורה של עתיק המלובש בתוך מוחא סתימאה של א״א, והוא שורש כל הדינים, בסוד ה׳ גבורות שנתנו ליסוד של אימא], **וּבָטַשׁ** - והכה [זה הניצוץ מהמאור החזק]: **בִּתְחוֹת שַׁעְרָא דְּרֵישָׁא** - מתחת שער הראש [הניצוץ מהמאור החזק הכה מפנימיות הפנים, במקום שהוא תחת סיום שער הראש] **מִתְּחוֹת קוֹצִין דְּעַל אוּדְנִין** - מתחת קוצי השער שעל האזניים [מתחת פאות הראש. ומבואר, שמכוח ההכאה התנוצץ אור הניצוץ הנ״ל בחוץ, בפנים של ז״א. וזהו התיקון הראשון שהתגלה בזקן של ז״א], **וְנָחִית** - וירד [שער התיקון הראשון] **מִקַּמֵּי פִּתְחָא דְּאוּדְנִין** - מלפני פתח האזניים, **עַד רֵישָׁא דְּפוּמָּא** - עד ראש הפה [ששער התיקון הראשון בזקן של ז״א יורד עד ראשי שערות השפתיים העליונות].

הָא תִּקּוּנָא דָא - הנה תיקון זה [התיקון הראשון של זקן של ז״א], **מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא לָא אִשְׁתְּכַח** - מעתיקא קדישא לא נמצא [אין בו הארה מתיקוני זקן של א״א], **כַּד נָגִיד מַזְּלָא דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא** - כאשר מושך המזלא של העתיקא קדישא [כשהמזלא של א״א מושך

דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, וְתַלְיָא מִנֵּיהּ הַהוּא מַבּוּעָא דְּחָכְמְתָא. אֶלָּא כַּד אִימָּא אִתְמַשְׁכַת, וְאִתְכְּלִילַת בַּאֲוִירָא דַכְיָא, הַהוּא חִוָּרָא, נָקִיט אִימָּא, וְנִיצוֹצָא עָאלַת וְנָפְקַת, וְאִתְאֲחַד דָּא בְדָא, וְאִתְעֲבִיד חַד תִּקּוּנָא.

וְכַד אִצְטְרִיךְ, סַלְקָא דָא עַל דָּא, וְאִתְכַּסְיָא חַד מִקַּמֵּי חַד. וּבְגִין כָּךְ, כֹּלָּא אִצְטְרִיךְ. חַד לְמֶעְבַּד נוּקְמִין, וְחַד לְרַחֲמָא. וְעַל הָאי, תָּאִיב לְהָאי דִּקְנָא דָּוִד מַלְכָּא, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

הארה], **וְתַלְיָא מִנֵּיהּ** - ותלוי ממנו **הַהוּא מַבּוּעָא דְּחָכְמְתָא** - אותו המבוע של החכמה [מבואר, כאשר המזלא של א"א מושך הארה, שממנה נמשך האור של מוחא סתימאה להאיר בתיקוני זקן של ז"א, אזי איננו מאיר בהארה א' של תיקוני זקן של ז"א אלא רק בשאר ח' תיקוני הזקן]. **אֶלָּא** - אבל **כַּד אִימָּא אִתְמַשְׁכַת** - כאשר אימא נמשכת [כאשר נה"י של אימא נמשכים להיכנס בז"א בבחינת מוחין], **וְאִתְכְּלִילַת בַּאֲוִירָא דַכְיָא** - והיא נכללת באויר הטהור [נכללת במוחין של אבא], **הַהוּא חִוָּרָא** - אותו [הגוון] הלבן [הגוון הלבן המאיר מאבא], **נָקִיט אִימָּא** - לוקחת אימא [שהמוחין של אבא מתלבשים במוחין של אימא], **וְנִיצוֹצָא** - וניצוץ [שאז הארת הניצוץ שהוא מוחין דאימא] **עָאלַת** - נכנסת [לתוך הראש של ז"א בבחינת מוחין] **וְנָפְקַת** - ויוצאת [שהארה ממוחין דאימא יוצאת תחת שערות הראש של ז"א], **וְאִתְאֲחַד דָּא בְדָא** - ומתאחד זה בזה [שהארה זו ממוחין דאימא מתאחדת עם תיקון ראשון מתיקוני זקן של ז"א], **וְאִתְעֲבִיד חַד תִּקּוּנָא** - ונעשה תיקון אחד [וכך נעשה אור של תיקון הראשון מתיקוני זקן של ז"א].

וְכַד - וכאשר **אִצְטְרִיךְ** - צריך [העולם צריך לרחמים], **סַלְקָא דָא עַל דָּא** - עולה זה על זה [המוחין של אבא עולים על המוחין של אימא], **וְאִתְכַּסְיָא חַד מִקַּמֵּי חַד** - ומתכסה זה מלפני זה [שמתכסה המוחין של אימא ונכפים הדינים שבו, מלפני המוחין של אבא שהם בחינת חסד, כדי לפעול רחמים בעולם]. **וּבְגִין כָּךְ** - ולכן, **כֹּלָּא אִצְטְרִיךְ** - הכל צריך [שמכיוון שצריך לפעול רחמים בעולם, לכן גם המוחין של אבא וגם המוחין של אימא צריכים להתלבש בראש של ז"א]. **חַד לְמֶעְבַּד נוּקְמִין** - אחד, כדי לעשות נקמות [שמוחין של אימא צריכים להתלבש בראש של ז"א, כדי שבכוח הדין שבהם, ז"א יעניש את החוטאים בעולם הזה], **וְחַד לְרַחֲמָא** - ואחד, לרחמים [שמוחין של אבא צריכים להתלבש בראש של ז"א, כדי שבכוח החסד שבהם, ז"א יעורר רחמים בעולם]. **וְעַל הָאי** - ועל זה [על כך שתיקוני זקן של ז"א כלולים גם מגבורות, מכוח המוחין דאימא], **תָּאִיב** - חשק **לְהָאי דִּקְנָא** - לזה הזקן [לקבל הארה מדִיקְנָא של ז"א דווקא, ולא מדִיקְנָא דא"א שכולו רק רחמים] **דָּוִד מַלְכָּא** - דוד המלך [מבואר, שלזה חשק דוד המלך מפני שהיה צריך כוח גבורה ללחום מלחמות ה' נגד שונאי ישראל], **כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא** - כמו שביארנו [והוא באדרא רבא דף קלט, ב].

בְּהָאי דִּקְנָא, תִּשְׁעָה תִּקּוּנִין אִשְׁתְּכַחוּ. שִׁתָּא רִבְוָן דְּתַלְיָן בְּהוּ, מִתְפַּשְׁטִין בְּכָל גּוּפָא. וְאִלֵּין שִׁתָּא דְּתַלְיָן, תַּלְיָן בְּשַׁעֲרֵי דְּתְחוֹת תַּקְרוֹבְתָּא דְּבוּסְמִין. תְּלַת מֵהָאי סִטְרָא, וּתְלַת מֵהָאי סִטְרָא. וּבְיַקִּירוּתָא דְּדִקְנָא, תַּלְיָן תְּלַת אַחֲרָנִין, חַד לְעֵילָא בְּשִׁפְוָן, וּתְרֵין בְּאִנּוּן שַׁעֲרִין דְּתַלְיָן עַד טַבּוּרָא.

וְכָל הַנֵּי שִׁתָּא, תְּלַת מִכָּאן וּתְלַת מִכָּאן, אִתְמַשְׁכָן וְתַלְיָן כֻּלְּהוּ, בְּאִנּוּן שַׁעֲרֵי דְּתַלְיָן וּמִתְפַּשְׁטַן בְּכָל גּוּפָא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

בְּהָאי דִּקְנָא - בזה הזקן [של ז"א], **תִּשְׁעָה תִּקּוּנִין אִשְׁתְּכַחוּ** - תשעה תיקונים נמצאים [ט' הארות מתיקוני דִּיקְנָא של א"א]. **שִׁתָּא רִבְוָן דְּתַלְיָן בְּהוּ** - שש רבבות שתלויות בהן [שש שערות, והן שש הארות מתיקוני דִּיקְנָא של א"א, לאחר שנתלו והאירו בשש תיקוני דִּיקְנָא של ז"א. מנין הרבבות כנודע, הוא לערך כל בחינה בא"א הנמדדת ברבבות], **מִתְפַּשְׁטִין בְּכָל גּוּפָא** - ומתפשטים בכל הגוף [בו' קצוות של ז"א]. **וְאִלֵּין שִׁתָּא דְּתַלְיָן** - ואלו השש שתלויות [שש הארות מתיקוני דִּיקְנָא של א"א, שנתלו והאירו בשש תיקוני דִּיקְנָא של ז"א], **תַּלְיָן** - תלויים [שעיקר הארתם] **בְּשַׁעֲרֵי דְּתְחוֹת תַּקְרוֹבְתָּא דְּבוּסְמִין** - בשער שמתחת לערוגות הבושם [השער שמתחת לתפוחי הפנים, והוא עובי הזקן היורד ומשתלשל עד החזה. והם נקראים שני מזלות, על שם השער היורד שהוא בדמיון מים נוזלים. והם תיקון ששי ותיקון תשיעי במנין תיקוני דִּיקְנָא של ז"א]. **תְּלַת מֵהָאי סִטְרָא** - שלש מזה הצד [שלש הארות מתוך השש מתלבשות בצד הימין של עובי הזקן, ולא בעובי עצמו], **וּתְלַת מֵהָאי סִטְרָא** - ושלש מזה הצד [ושלש הארות הנוספות מתוך השש מתלבשות בצד השמאל של עובי הזקן, ולא בעובי עצמו]. **וּבְיַקִּירוּתָא דְּדִקְנָא** - ובמקום הכבוד של הזקן [באמצע הפנים, שהוא מקום הדרת הזקן], **תַּלְיָן תְּלַת אַחֲרָנִין** - תלויות שלש אחרות [תלויות ומתלבשות עוד שלש הארות אחרות מט' תיקוני הדִּיקְנָא של א"א], **חַד לְעֵילָא בְּשִׁפְוָן** - אחד, למעלה בשפתיים [הארה אחת מהן מתלבשת בשערות שלמעלה בשפתיים, והיא תיקון ב' מתיקוני דִּיקְנָא של ז"א], **וּתְרֵין בְּאִנּוּן שַׁעֲרִין דְּתַלְיָן עַד טַבּוּרָא** - ושניים באלה השערות שתלויות עד הטבור [ועוד שתי ההארות הנוספות מהן, מתלבשות בשני המזלות הנוספות, שהן שערות הזקן היורדות עד למקום החזה של ז"א, הנקרא טבור].

וְכָל הַנֵּי שִׁתָּא - וכל אלה השש [שש הארות תיקוני הדִּיקְנָא של א"א], **תְּלַת מִכָּאן וּתְלַת מִכָּאן** - שלושה מכאן [בצד הימין], ושלושה מכאן [בצד השמאל], **אִתְמַשְׁכָן וְתַלְיָן כֻּלְּהוּ** - נמשכות ותלויות כולן [שהן ההארות נמשכות ונכללות], **בְּאִנּוּן שַׁעֲרֵי** - באותן השערות [שער המזלות היורדות עד למקום החזה] **דְּתַלְיָן וּמִתְפַּשְׁטַן בְּכָל גּוּפָא** - שתלויות ומתפשטות בכל הגוף [שהארת אלה תיקוני הדִּיקְנָא של א"א, מתפשטת בכל הגוף של ז"א. ומבואר, כי ט' תיקוני דִּיקְנָא דא"א המאירים בט' תיקוני דִּיקְנָא של ז"א,

וּבְגִין דְּהַנֵּי תְּלָתָא אִנּוּן בְּיַקִּירוּ דְּדִקְנָא יַתִּיר מִכֻּלְּהוּ, כְּתִיב בְּהוּ שְׁמָא קַדִּישָׁא. דִּכְתִיב: "מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ, עָנָנִי בַמֶּרְחָב יָהּ, יְהוָ"ה לִי לֹא אִירָא" [קלג]**. וְהָא דְּאוֹקִימְנָא בְּאִדְּרָא, "מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ", מֵאַתַר דְּשָׁרֵי דִּקְנָא לְאִתְפַּשְׁטָא, דְּהוּא אֲתַר דָּחִיק מִקַּמֵּי אוּדְנִין, שַׁפִּיר הוּא.**

וּבְסִפְּרָא דְּאַגַּדְתָּא דְּבֵי רַב יֵיבָא סָבָא, הָכִי אָמַר וְאוֹקִים: דְּשָׁרוּתָא דְּדִקְנָא, מֵחֶסֶד עִלָּאָה. דִּכְתִיב: "לְךָ יְהוָ"ה

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

הם נכללים באלה שתי המזלות שבשני צדדי שער הזקן המשתלשלות עד לחזה, ומשם הם מתפשטים בכל הו"ק של ז"א, הוא הגוף של ז"א].

וּבְגִין דְּהַנֵּי תְּלָתָא - וכיוון שאלה השלושה [שלושת תיקוני הדִיקְנָא של ז"א הנ"ל, השער שסביב השפתיים והשער שבשני צדדי שער הזקן] **אִנּוּן בְּיַקִּירוּ דְּדִקְנָא** - הם במקום הכבוד של הזקן [מפני שהם במקום שהוא עיקר כבוד והדרת הזקן. ומבואר, שהם גם סוד המוחין של הדִיקְנָא] **יַתִּיר מִכֻּלְּהוּ** - יותר מכולם [יותר משאר תיקוני הדִיקְנָא של ז"א], **כְּתִיב בְּהוּ שְׁמָא קַדִּישָׁא** - [לכן] כתוב בהם שם הקודש [הם רמוזים בפסוק שבו נזכרו שלושה שמות קודש סמוכים ורצופים]. **דִּכְתִיב** - שכתוב: **"מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ, עָנָנִי בַמֶּרְחָב יָהּ, יהו"ה לִי לֹא אִירָא"** - [מבואר, שכאן נרמזו שלושת התיקוני דִיקְנָא של ז"א כך: מן המצר – התיקון בשער שסביב השפתיים. עני במרחב – התיקון שברוחב הזקן שהוא המזל העליון. לא אירא – התיקון שבמזל התחתון. ובכל אחד מהם רשום שם קדוש, והם סמוכים ורצופים]. **וְהָא דְּאוֹקִימְנָא בְּאִדְּרָא** - והרי ביארנו באדרא [שואל לעניין זה שמבואר באדרא רבא דף קלט, ב], **"מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ", מֵאַתַר דְּשָׁרֵי דִּקְנָא לְאִתְפַּשְׁטָא** - [כי הכתוב] 'מן המצר קראתי יה', ממקום שמתחיל הזקן להתפשט [שפסוק זה רומז לתיקון הראשון דווקא], **דְּהוּא אֲתַר דָּחִיק מִקַּמֵּי אוּדְנִין** - שהוא מקום צר מלפני האוזניים [והוא ששואל על פסוק זה, איך באדרא רבא ביארנו על תיקון א', וכאן באדרא זוטא אנו מבארים על תיקון ב'], **שַׁפִּיר הוּא** - טוב הוא [שמשיב על השאלה, כי אכן שני הביאורים נכונים וטובים, מפני שלשון הכתוב 'מן המצר' מתאימה הן לתיקון א' והן לתיקון ב'].

וּבְסִפְּרָא דְּאַגַּדְתָּא דְּבֵי רַב יֵיבָא סָבָא - ובספר האגדה של בית מדרשו של רב ייבא סבא, **הָכִי אָמַר** - כך אמר [שבספר אגדה זה נאמר, כי ביאור הפסוק 'מן המצר' הוא על תיקון א', כמו שמבואר באדרא רבא] **וְאוֹקִים** - ו[עוד] ביאר: **דְּשָׁרוּתָא דְּדִקְנָא** - שהתחלת הזקן [שגם התחלת הזקן של ז"א], **מֵחֶסֶד עִלָּאָה** - מהחסד העליון [הוא נמשך מבחינת

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

וַיָּשֶׂם אֶת אֶפְרַיִם לִפְנֵי מְנַשֶּׁה: **(קלג)** תהלים קיח, ה-ו. מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ עָנָנִי בַמֶּרְחָב יָהּ: ה' לִי לֹא

הַגְּדוּלָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת"[קלד]**. וְכֹלָּא, הָכִי הוּא, וְהָכִי שָׁאֲרֵי. וְתִשְׁעָה, אִתְמַשְׁכָן וְתַלְיָן בְּדִקְנָא. וּמִקַּמֵּי אוּדְנִין, הָכִי שָׁאֲרֵי. וְקִיּוּמָא, לָא מִתְקַיְּמִין, אֶלָּא בַּאֲתַר אָחֳרָא, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. וְכַד אִצְטְרִיךְ עָלְמָא לְרַחֲמֵי, אִתְגַּלְיָא מַזְּלָא קַדִּישָׁא, וְכָל הַנֵּי תִקּוּנִין דִּבְדִקְנָא יַקִּירָא דְזְעֵיר אַנְפִּין, כֻּלְּהוּ רַחֲמֵי מִשְׁתַּכְחֵי. וְכַד אִצְטְרִיךְ לְדִינָא, מִתְחַזְיָא דִינָא. וּכְדֵין, עַבְדִּין נוּקְמִין לְשַׂנְאֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, לְאִנּוּן דְּעָקִין לְהוּ.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

החסד, שהוא בחינה ראשונה ועליונה בו"ק. ותיקון א' בדִיקְנָא נקרא 'חסד', וכן שאר התיקוני דִיקְנָא של ז"א נקראים כסדר הו"ק, חג"ת נה"י]. **דִּכְתִיב** - שכתוב: **"לְךָ יהו"ה הַגְּדוּלָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת"** - [עד כאן הם דברי רב ייבא סבא בספר האגדה. ובא עתה לבאר, כי בפסוק זה נזכרו כל הו"ק ביחס לתיקוני הדִיקְנָא של ז"א, ואף על פי שבפשט הפסוק מדובר על ו' הספירות של ז"א ולא כרמז תיקוני דִיקְנָא]. **וְכֹלָּא, הָכִי הוּא** - והכל כך הוא [הכל בבחינות של ז"א, הן בבחינת הספירות והן בבחינת התיקוני דִיקְנָא, כך הם מסודרים בו' קצוות], **וְהָכִי שָׁאֲרֵי** - וכך מתחיל [כך מתחיל הסדר בהם, הן בספירות והן בתיקני דִיקְנָא, שהוא מתחיל דווקא מבחינת החסד ועיקרו הוא בסדר של ו' קצוות. כי שורש ז"א הוא באות ו' של שם הוי"ה, ואח"כ נוספים לו הג"ר, וכך הוא גם בגופו וגם בתיקוני דִיקְנָא שלו]. **וְתִשְׁעָה** - [ט' תיקוני הדִיקְנָא של א"א], **אִתְמַשְׁכָן וְתַלְיָן בְּדִקְנָא** - נמשכים ותלויים בזקן של ז"א. **וּמִקַּמֵּי אוּדְנִין, הָכִי שָׁאֲרֵי** - ומלפני האזניים כך מתחיל [תיקון א' של הדִיקְנָא המתחיל מלפני האזניים, כך הוא מתחיל דווקא מבחינת החסד].

וְקִיּוּמָא - וקיום [קיום הט' תיקוני דִיקְנָא של ז"א], **לָא מִתְקַיְּמִין** - לא מתקיימים, **אֶלָּא בַּאֲתַר אָחֳרָא** - אלא במקום אחר [ע"י הארת ט' תיקוני הדִיקְנָא של א"א], **כְּמָה דְאוֹקִימְנָא** - כמו שביארנו. **וְכַד אִצְטְרִיךְ עָלְמָא לְרַחֲמֵי** - וכאשר צריך העולם לרחמים [לרחם על ישראל], **אִתְגַּלְיָא מַזְּלָא קַדִּישָׁא** - מתגלה המזל הקדוש [מזל הקדוש הוא הארת שני המזלות מי"ג תיקוני הזקן של א"א, מזל השמיני ומזל השלושה עשר, הנרמזים בפסוק במלים 'נצר' ו'נקה', ומאירה בזקן של ז"א], **וְכָל הַנֵּי תִקּוּנִין** - ו[אז] כל אלה התיקונים **דִּבְדִקְנָא יַקִּירָא דְזְעֵיר אַנְפִּין** - אשר בזקן הנכבד של ז"א, **כֻּלְּהוּ** - כולם [גם בחינת הגבורות שבהם] **רַחֲמֵי מִשְׁתַּכְחֵי** - ברחמים נמצאים. **וְכַד אִצְטְרִיךְ לְדִינָא** - וכאשר צריך לדין [לפעול דין בעולם], **מִתְחַזְיָא דִינָא** - נראה דין [שכל הזקן נראה ומתגלה בבחינת דין]. **וּכְדֵין, עַבְדִּין נוּקְמִין לְשַׂנְאֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל** - ואז עושים נקמות לשונאיהם של ישראל, **לְאִנּוּן דְּעָקִין לְהוּ** - לאותם המצערים להם.

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם: **(קלד)** דברי הימים א' כט, יא. לְךָ ה' הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְההוֹד

דף רצ"ה ע"ב ☆ כָּל יְקִירוּ דְּדִקְנָא, בְּאִנּוּן שַׁעֲרֵי דְתַלְיָן אִנְּהוּ, מִשּׁוּם דְּכֹלָּא בְּהָאי תַּלְיָן.

כָּל הַנֵּי שַׁעְרֵי דְּדִקְנָא דְּזְעֵיר אַנְפִּין, כֻּלְּהוּ קְשִׁישִׁין וְתַקִּיפִין, מִשּׁוּם דְּכֻלְּהוּ אַכְפְּיָן לְדִינִין, בְּשַׁעְתָּא דְּמַזָּלָא קַדִּישָׁא אִתְגַּלֵּי.

וְכַד בָּעֵי לְאַגָּחָא קְרָבָא, בְּהָאי דִּקְנָא אִתְחֲזֵי, כְּגִבָּר תַּקִּיף מָאֲרֵי נִצְחָן קְרָבַיָּא. וּכְדֵין, מָרִיט מָאן דְּמָרִיט, וְאַגְלִישׁ מָאן דְּאַגְלִישׁ.

הַנֵּי תִּשְׁעָה תִקּוּנִין, אָמַרַן מֹשֶׁה זִמְנָא תִּנְיָנָא, בְּשַׁעְתָּא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

☆ **כָּל יְקִירוּ דְּדִקְנָא** - כל הכבוד של הזקן, **בְּאִנּוּן שַׁעֲרֵי דְתַלְיָן אִנְּהוּ** - באותם השערות התלויות הוא [הם השערות של שני המזלות, היורדות ומשתלשלות בשני צדדי הזקן], **מִשּׁוּם דְּכֹלָּא בְּהָאי תַּלְיָן** - מכיוון שהכל בזה תלוי [שכל השפע הבא מהזקן מתקבץ ויוצא מהשערות הללו].

כָּל הַנֵּי שַׁעְרֵי דְּדִקְנָא דְּזְעֵיר אַנְפִּין - כל אלה שערות הזקן של ז"א, **כֻּלְּהוּ קְשִׁישִׁין וְתַקִּיפִין** - כולם קשים וחזקים, **מִשּׁוּם דְּכֻלְּהוּ אַכְפְּיָן לְדִינִין** - מכיוון שכולם כופים לדינים [שעל כן שערות הזקן קשים וחזקים, מכיוון שהם צריכים להתגבר ולכפות את הדינים, כי זהו הכלל שאין הדין נמתק אלא בשורשו], **בְּשַׁעְתָּא דְּמַזָּלָא קַדִּישָׁא אִתְגַּלֵּי** - בשעה שהמזל הקדוש מתגלה [שאז הוא העת רצון של כפיית הדינים, כאשר המזל של א"א מתגלה ומאיר בזקן של ז"א, ואז הכל מתעורר ברחמים ונכפים הדינים].

וְכַד בָּעֵי לְאַגָּחָא קְרָבָא - וכאשר [ז"א] רוצה לערוך מלחמה בשונאיהם של ישראל, **בְּהָאי דִּקְנָא אִתְחֲזֵי** - בזה הזקן מתראה [הרצון של ז"א מתראה על ידי הזקן שלו. ובמתוק מדבש ביאר ע"פ האד"ר דף קמ ע"ב, כי הלשון מתראה מורה על גילוי חלקי, שהוא רק מתראה גיבור, אך אינו גיבור ממש רק לאחר שנשלמים בו כל י"ג תיקוני הדִיקְנָא], **כְּגִבָּר תַּקִּיף מָאֲרֵי נִצְחָן קְרָבַיָּא** - כגיבור חזק בעל נצחון במלחמות. **וּכְדֵין** - ואז [כשז"א מתראה לבוא לערוך מלחמה], **מָרִיט מָאן דְּמָרִיט** - תולש מי שתולש [שאז בעת שז"א עורך מלחמה, פעמים הוא תולש ועוקר לגמרי את אלה שונאי ישראל], **וְאַגְלִישׁ מָאן דְּאַגְלִישׁ** - ומגלח מי שמגלח [ופעמים ז"א מגלח ומאבד חלק משונאי ישראל אך אינו עוקר אותם לגמרי].

הַנֵּי תִּשְׁעָה תִקּוּנִין - אלה ט' התיקונים [ט' תיקוני הזקן של ז"א], **אָמַרַן מֹשֶׁה זִמְנָא תִּנְיָנָא** - אמר אותם משה שנית [בפעם ראשונה משה אמר אחר חטא העגל את י"ג תיקוני

דְּאִצְטְרִיךְ לְאַהְדָּרָא לוֹן כֻּלְּהוּ רַחֲמֵי. דְּאַף עַל גַּב, דִּתְלֵיסָר תִּקּוּנִין לָא אָמְרָן הַשְׁתָּא, בְּכַוָּנָא תַלְיָא מִלְּתָא. דְּהָא, לָא יֵעוּל בְּהַנֵּי תִּקּוּנִין לְאַדְכָּרָא, אֶלָּא בְּמַזָּלָא אִתְכַּוָּן, וְאַדְכַּר לֵיהּ. הָדָא הוּא דִכְתִיב: "וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אֲדֹנָי"[קלה]. מָאן "כֹּחַ אֲדֹנָי"? הַהוּא דְּאִקְּרֵי מַזָּלָא קַדִּישָׁא, סְתִימָא דְכָל סְתִימִין. דְּחֵילָא דָא, וּנְהִירוּ דָא, מִמַּזָּלָא תָלֵי. וְכֵיוָן דְּאָמַר מֹשֶׁה דָא, וְאַדְכַּר דָא וְאִתְכַּוָּן בֵּיהּ. אָמַר הַנֵּי תִּשְׁעָה תִּקּוּנִין, דְּתַלְיָן בִּזְעֵיר אַנְפִּין, בְּגִין

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

הזקן של א"א והמשיך מהם הארה לי"ג תיקוני הזקן של ז"א. ובשנית, משה אמרם אחר חטא המרגלים, בפרשת שלח, והזכיר רק תשעה מהתיקונים הללו], **בְּשַׁעְתָּא דְּאִצְטְרִיךְ** - בשעה שהיה צריך **לְאַהְדָּרָא לוֹן** - להחזיר אותם [להחזיר את כל תיקוני הזקן שבא"א שיאירו לז"א] **כֻּלְּהוּ רַחֲמֵי** - כולם רחמים [שיתעוררו כל התיקונים ברחמים על ישראל]. **דְּאַף עַל גַּב** - [ושואל] ואף על פי, **דִּתְלֵיסָר תִּקּוּנִין** - שי"ג תיקונים **לָא אָמְרָן הַשְׁתָּא** - לא אמרם עכשיו [כי הזכיר כנ"ל רק תשעה מהם. ועל זה שואל איך יכל להמתיק את הדינים שבתיקוני הזקן של ז"א, כשלא הזכיר את כל י"ג התיקונים המאירים מא"א לז"א], **בְּכַוָּנָא תַלְיָא מִלְּתָא** - בכוונה תלוי הדבר. **דְּהָא** - שהרי, **לָא יֵעוּל** - לא ייכנס [משה] **בְּהַנֵּי תִּקּוּנִין** - באלה התיקונים [תיקוני הזקן של ז"א] **לְאַדְכָּרָא** - להזכיר [להזכירם סתם ולעורר דינים, ובודאי התכוון בכך לכתחילה כדי לעורר רחמים, כפי שיבאר דלקמן], **אֶלָּא בְּמַזָּלָא אִתְכַּוָּן** - אלא במזל התכוון [משה מלכתחילה היה מכוון במזל של א"א, להמשיך ממנו הארה לתיקני הזקן של ז"א על מנת להמתיקם ברחמים], **וְאַדְכַּר לֵיהּ** - והזכיר להם [ואחר שכוון במזל של א"א, הזכיר את תשעת תיקוני הזקן]. **הָדָא הוּא דִכְתִיב** - זה הוא שכתוב: **"וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אֲדֹנָי". מָאן "כֹּחַ אֲדֹנָי"** - מי הוא 'כח אדנ"י' [מי הוא הכוח בז"א הנקרא 'אדנ"י']? **הַהוּא דְּאִקְּרֵי מַזָּלָא קַדִּישָׁא** - אותו שנקרא מזל הקדוש [הכח בז"א הוא הארת תיקוני הזקן של א"א הנקראים כך], **סְתִימָא דְכָל סְתִימִין** - הסתום [בא"א], של כל הסתומים [בז"א]. **דְּחֵילָא דָא, וּנְהִירוּ דָא** - פחד זה והארה זו [כח זה בט' תיקוני הדִיקְנָא של ז"א, שיש בו צד של פחד להמתיק את הדינים שבז"א, ויש בו הארה להשפיע רחמים], **מִמַּזָּלָא תָלֵי** - מהמזל תלוי [כח זה בז"א תלוי מהמזל הקדוש של א"א]. **וְכֵיוָן דְּאָמַר מֹשֶׁה דָא** - וכיוון שאמר משה זה [משה אמר את הפסוק הזה 'ועתה יגדל נא כח אדנ"י'], **וְאַדְכַּר דָא** - והזכיר זה [הזכיר את כח המזל הקדוש של א"א] **וְאִתְכַּוָּן בֵּיהּ** - והתכוון בו [והתכוון בכוח המזלא שבא"א להמשיך ממנו הארה אל תיקוני ז"א]. **אָמַר הַנֵּי תִּשְׁעָה תִּקּוּנִין** - אמר את אלה ט' התיקונים, **דְּתַלְיָן בִּזְעֵיר אַנְפִּין** - התלויים בז"א, **בְּגִין דְּיַנְהִירוּ כֻּלְּהוּ** - כדי

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ ה' הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ: **(קלה)** במדבר יד, יז-יח. וְעַתָּה יִגְדַּל נָא

דִּינָהִירוּ כֻּלְּהוּ, וְלָא יִשְׁתְּכַח דִּינָא. וְעַל דָּא, כֹּלָּא בְּמַזָּלָא תָּלֵי.

הָאי דִּקְנָא, כַּד שָׁרָאן שַׁעְרֵי לְאִתְעֲרָא, אִתְחֲזֵי כְּגִבָּר תַּקִּיף, כְּגִבָּר מָאֲרֵי נַצָּח קְרָבִין. בְּהָאי דִּקְנָא, נָגִיד מְשָׁח דִּרְבוּת מֵעַתִּיקָא סְתִימָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר: "כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יוֹרֵד עַל הַזָּקָן זְקַן אַהֲרֹן" [קלו].

אִלֵּין שַׁעְרֵי, לָא חַפְּיָן עַל שִׁפְּוָן. וְשִׁפְּוָן כֻּלְּהוּ, סְמָקִין כְּוַרְדָּא. דִּכְתִיב: "שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים" [קלז]. שִׁפְּוָן, מְרַחֲשָׁן גְּבוּרָה, מְרַחֲשָׁן

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

שיאירו כולם [שיאירו כל הט׳ תיקוני ז״א מהארת המזלא של א״א], **וְלָא יִשְׁתְּכַח דִּינָא** - ולא יימצא דין [שלא יימצא בדִיקְנָא של ז״א]. **וְעַל דָּא** - ועל זה [כמו ׳ומפני זה אנו אומרים׳], **כֹּלָּא בְּמַזָּלָא תָּלֵי** - הכל במזלא תלוי [במזלא של דִיקְנָא דא״א].

הָאי דִּקְנָא - זה הזקן [הזקן של ז״א], **כַּד שָׁרָאן** - כאשר מתחילים **שַׁעְרֵי** - השערות [של הַזָּקָן] **לְאִתְעֲרָא** - להתעורר [לצמוח בפנים של ז״א], **אִתְחֲזֵי** - מתראה [הזקן של ז״א] **כְּגִבָּר תַּקִּיף** - כגיבור חזק, **כְּגִבָּר מָאֲרֵי נַצָּח קְרָבִין** - כגיבור בעל נצחון במלחמות. **בְּהָאי דִּקְנָא** - בזה הזקן [הזקן של ז״א], **נָגִיד** - נמשך [על מנת להמתיק את הדינים שבזקן של ז״א] **מְשָׁח דִּרְבוּת** - שמן המשחה [הארת ט׳ תיקוני הדִיקְנָא] **מֵעַתִּיקָא סְתִימָא** - מהעתיק הסתום [מא״א]. **כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר** - כמו שאתה אומר: **"כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יוֹרֵד עַל הַזָּקָן זְקַן אַהֲרֹן"**.

שפוון ופומא דז״א

אִלֵּין שַׁעְרֵי - אלה השערות [השערות של תיקון ב׳ שלמעלה מהשפתיים], **לָא חַפְּיָן** - לא מכסים **עַל שִׁפְּוָן** - על השפתיים [ומבואר באדרא רבא דף קמא ע״א תיקון ז׳, שהשערות שעל השפה העליונה אינן מכסות את הפה, על מנת שהבל הפה יצא ללא עיכוב ויהנו ממנו מיד]. **וְשִׁפְּוָן כֻּלְּהוּ** - והשפתיים כולם, **סְמָקִין כְּוַרְדָּא** - אדומים כשושנה [ומבואר, שגוון השפתיים אדום, מפני הדינים המרובים שבחוטם היורדים ועוברים דרך השפתיים]. **דִּכְתִיב** - שכתוב: **"שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים". שִׁפְּוָן** - השפתיים [יבואר, שהן מביעות כדלקמן מצד החסד וגבורה של דעת הגנוזים בפה של ז״א], **מְרַחֲשָׁן גְּבוּרָה** - מדברות גבורה [לפעמים השפתים מדברות בעניין גבורות וגזירות, שהן מצד הגבורות שבדעת], **מְרַחֲשָׁן חָכְמְתָא** - מדברות חכמה [ולפעמים השפתים מדברות בעניין חכמת התורה, שהיא מצד

מקור הפסוקים ודברי חז״ל

כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר: ה׳ אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד נֹשֵׂא עָוֹן וָפָשַׁע וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים עַל שִׁלֵּשִׁים וְעַל רִבֵּעִים: **(קלו)** תהלים קלג, ב. כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יֹרֵד עַל הַזָּקָן זְקַן אַהֲרֹן שֶׁיֹּרֵד עַל פִּי מִדּוֹתָיו: **(קלז)** שיר השירים ה, יג. לְחָיָו כַּעֲרוּגַת הַבֹּשֶׂם מִגְדְּלוֹת מֶרְקָחִים שִׂפְתוֹתָיו

חָכְמְתָא. בְּאִנּוּן שִׁפְוָן תַּלְיָן, טָב וּבִישׁ, חַיֵּי וּמוֹתָא. מֵאִלֵּין שִׁפְוָן, תַּלְיָן מָאֲרֵיהוֹן דְּאִתְעֲרוּתָא. דְּכַד מְרַחֲשִׁין אִלֵּין שַׁפְוָן, מִתְעֲרִין כֹּלָּא לְמִגְזָר דִּינָא בְּכָל בָּתֵּי דִינִין, דְּאִקְּרוּן "עִירִין". דִּכְתִיב: "בִּגְזֵרַת עִירִין פִּתְגָּמָא" [קלח].

מָאי 'עִיר'? בְּסִפְרָא דְאַגַּדְתָּא תָּנֵינָן, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר: "וַיְהִי עָרֶךָ" [קלט]. דְּמִתְעֲרִין דִּינִין, לְאִנּוּן דְּלָא אִתְרְחִימוּ לְעֵילָּא. בְּגִין כָּךְ, מִתְעֲרִין אִלֵּין, דְּאִנּוּן מָאֲרֵי דְבָבוּ לְהוּ. וְעִם כָּל דָּא, בִּתְרֵי גַוְנֵי, בְּרַחֲמֵי וְדִינָא. וְעַל דָּא, אִקְּרוּן "עִיר וְקַדִּישׁ", דִּינָא וְרַחֲמֵי.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

החסד שבדעת]. **בְּאִנּוּן שִׁפְוָן** - [כי] באלו השפתיים **תַּלְיָן, טָב וּבִישׁ, חַיֵּי וּמוֹתָא** - תלויים טוב ורע, חיים ומות. **מֵאִלֵּין שִׁפְוָן** - מאלה השפתיים, **תַּלְיָן מָאֲרֵיהוֹן דְּאִתְעֲרוּתָא** - תלויים בעלי ההתעוררות [הם המלאכים המתעוררים על ידי דיבורים אלו של שפתי ז"א]. **דְּכַד מְרַחֲשִׁין אִלֵּין שַׁפְוָן** - שכאשר מדברים אלו השפתיים [כאן השפתיים מדברות גבורות, וגוזרות דין], **מִתְעֲרִין כֹּלָּא** - מתעוררים כולם **לְמִגְזָר דִּינָא** - לגזור דין **בְּכָל בָּתֵּי דִינִין** - בכל בתי הדין [בתי הדין של היכל הזכות], **דְּאִקְּרוּן "עִירִין"** - הנקראים עירין [שהמלאכים שם נקראים 'עירין']. **דִּכְתִיב** - שכתוב: **"בִּגְזֵרַת עִירִין פִּתְגָּמָא"**.

מָאי 'עִיר' - מהו 'עיר' [מי הוא הנקרא עיר, הנזכר בלשון רבים שבכתוב 'עירין']? **בְּסִפְרָא דְאַגַּדְתָּא** - [ומשיב מהמבואר] בספר האגדה **תָּנֵינָן, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר** - כמו שאתה אומר: **"וַיְהִי עָרֶךָ"**. **דְּמִתְעֲרִין דִּינִין** - שמתעוררים דינים, **לְאִנּוּן דְּלָא אִתְרְחִימוּ לְעֵילָּא** - לאותם שאינם אהובים למעלה. **בְּגִין כָּךְ** - ולכן, **מִתְעֲרִין אִלֵּין** - מתעוררים אלה [מלאכי 'עירין' הנזכרים], **דְּאִנּוּן מָאֲרֵי דְבָבוּ לְהוּ** - שהם בעלי שנאה להם [שמלאכי עירין אלה הם שונאים למי שאינם אהובים למעלה]. **וְעִם כָּל דָּא** - ועם כל זה [ואע"פ שמלאכי העירין הם בעלי דינים], **בִּתְרֵי גַוְנֵי** - בשני גוונים [הם מלאכי העירין דנים בהיכל הזכות בשתי דרכי דין], **בְּרַחֲמֵי וְדִינָא** - ברחמים ובדין [ברחמים לצדיקים, ובדין לרשעים]. **וְעַל דָּא** - ועל זה [על זה שהם מלאכי העירין דנים בשתי דרכים], **אִקְּרוּן "עִיר וְקַדִּישׁ"** - נקראים 'עיר וקדיש' [שלכן הם נקראים בלשון הכתוב כך], **דִּינָא וְרַחֲמֵי** - דין ורחמים [הם נקראים 'עיר' מצד הדין, ונקראים 'קדיש' מצד הרחמים].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

שׁוֹשַׁנִּים נִטְפוֹת מוֹר עֹבֵר: **(קלח)** דניאל ד, יד. בִּגְזֵרַת עִירִין פִּתְגָּמָא וּמֵאמַר קַדִּישִׁין שְׁאֵלְתָּא עַד דִּבְרַת דִּי יִנְדְּעוּן חַיָּיָא דִּי שַׁלִּיט עִלָּאָה בְּמַלְכוּת אֱנָשָׁא וּלְמַן דִּי יִצְבֵּא יִתְּנִנַּהּ וּשְׁפַל אֱנָשִׁים יְקִים עֲלַהּ: **(קלט)** שמואל א כח, טז. וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וְלָמָּה תִּשְׁאָלֵנִי וַה' סָר מֵעָלֶיךָ וַיְהִי עָרֶךָ:

וּבְאִלֵּין שִׂפְוָן, אִתְחֲזֵי פּוּמָא כַּד אִתְפְּתַח. רוּחָא דְּנָפִיק מִן פּוּמָא, בֵּיהּ מִתְלַבְּשִׁין כַּמָּה אֶלֶף וְרִבְוָן. וְכַד אִתְפַּשַּׁט, מִתְלַבְּשִׁין בֵּיהּ נְבִיאָן מְהֵימְנֵי. וְכֻלְּהוּ, "פִּי יְהוָ"ה אִקְּרוּן.

כַּד מִלִּין נָפְקִין מִן פּוּמָא, וּמִתְרַחֲשָׁן בְּשִׂפְוָן, מְנַהֲרִין לְכֻלְּהוּ תַּמְנֵי סָרֵי אַלְפֵי עָלְמִין, עַד דְּמִתְקַטְּרִין כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא, בְּתַמְנֵיסָר אָרְחִין וּשְׁבִילִין דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָן.

וְכֹלָּא, מְחַכָּאן לְפוּמָא דָא, בְּלִישָׁן מְמַלֵּל רַבְרְבָן, בְּקִטְרָא דְטֵהֲרָא בְּעוּטְרָא. וְעַל דָא כְּתִיב: "חִכּוֹ מַמְתַּקִּים"[קמ].

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

וּבְאִלֵּין שִׂפְוָן - ובאלה השפתיים [של ז"א], **אִתְחֲזֵי פּוּמָא** - מתראה הפה **כַּד אִתְפְּתַח** - כאשר [הוא] נפתח. **רוּחָא** - הרוח [ההבל] **דְּנָפִיק מִן פּוּמָא** - היוצא מן הפה, **בֵּיהּ מִתְלַבְּשִׁין** - בו מתלבשים **כַּמָּה אֶלֶף וְרִבְוָן** - כמה אלף ורבבות [המוני מלאכים הניזונים מהבל הפה]. **וְכַד אִתְפַּשַּׁט** - וכאשר מתפשט [כשהבל הפה של ז"א מתפשט עד בחינות נצח והוד שלו, ועד נצח והוד של הנקבה], **מִתְלַבְּשִׁין בֵּיהּ** - מתלבשים בו [מקבלים ממנו] **נְבִיאָן מְהֵימְנֵי** - נביאי האמת. **וְכֻלְּהוּ** - וכולם [כל הנביאים], **"פִּי יהו"ה" אִקְּרוּן** - "פה ה'" נקראים [שנביאי האמת נקראים כן לפי שהם מקבלים את נבואתם מההבל היוצא מהפה של ז"א].

כַּד - כאשר **מִלִּין נָפְקִין** - דיבורים יוצאים **מִן פּוּמָא** - מן הפה [ומבואר, שהדיבור יוצא בפה של ז"א מיחוד חיך וגרון על ידי הלשון. כי החיך והגרון והלשון הם בחינות חב"ד שבפה של ז"א. והם סוד אותיות אחה"ע וגיכ"ק כפי שיזכיר לקמן. ויחוד זה הוא הנקרא יחוד דנשיקין הגורם ליחוד תחתון], **וּמִתְרַחֲשָׁן בְּשִׂפְוָן** - ומדוברים בשפתיים [של ז"א], **מְנַהֲרִין** - מאירים [ועל ידי זה גורמים ליחוד תחתון] **לְכֻלְּהוּ תַּמְנֵי סָרֵי אַלְפֵי עָלְמִין** - לכל שמונה עשרה אלפי עולמות [בחינת היסוד של ז"א הנקרא ח"י העולמים], **עַד דְּמִתְקַטְּרִין** - עד שמתקשרים **כֻּלְּהוּ כַּחֲדָא** - כולם כאחד [כל הח"י אלפי עולמות מתקשרים ביחד], **בְּתַמְנֵיסָר אָרְחִין וּשְׁבִילִין** - בשמונה עשר דרכים ושבילים **דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָן** - הנודעים [הנודעים ביסוד של הנקבה, שגם בה יש ח"י בחינות של דרכים].

וְכֹלָּא - והכל [כל היסודות של זו"ן], **מְחַכָּאן לְפוּמָא דָא** - מחכים לפה זה [מחכים ליחוד תחתון, הוא יחוד דנשיקין, המתקיים בפה של ז"א], **בְּלִישָׁן מְמַלֵּל רַבְרְבָן** - בלשון המדבר

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קמ) שיר השירים ה, טז. חִכּוֹ מַמְתַּקִּים וְכֻלּוֹ מַחֲמַדִּים זֶה דוֹדִי וְזֶה רֵעִי בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם:

"מַמְתַּקִּים", וַדַּאי. מָאי "חִכּוֹ"? כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר: "וְחֵךְ יִטְעַם לֶאֱכוֹל" [קמא]**. "וְכֻלּוֹ מַחֲמַדִּים", אֵשׁ וּמַיִם. אֶשָּׁא וּמַיָּא מִתְתַּקְּנִין וְיָאָן בְּצִיּוּרוֹי, דְּהָא גַוְנֵי מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא.**

"חִכּוֹ", בְּאַתְוָן רְשִׁימָן דְּמִתְגַּלְּפָן בְּעִטְרוֹי, גְּלִידִין.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

גדולות [מבואר, שהוא רמז ליחוד דנשיקין. הלשון מדברת גדולות, מייחדת את הבחינות הגדולות של חכמה ובינה ביחוד החיך והגרון], **בְּקִטְרָא דְטַהֲרָא בְעוּטְרָא** - בקשר של החסדים [שבסוד החיך], עם הגבורות [שבסוד הגרון]. **וְעַל דָּא כְּתִיב** - ועל זה כתוב [על יחוד זה שבו נמתקים הדינים שבגרון בחסדים שבחיך, כתוב הפסוק הזה]: **"חִכּוֹ מַמְתַּקִּים"**. **"מַמְתַּקִּים", וַדַּאי** - [מה שנאמר 'מַמְתַּקִים', בודאי הוא. מפני שהחסדים שבחיך ממתיקים לדינים שבגרון]. **מָאי "חִכּוֹ"** - מהו 'חכו' [ולפי דקדוק ביאורו, בא ומבאר עוד בלשון הכתוב, מהו שנאמר 'חכו']? **כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר** - [ומשיב בראיה מהכתוב] כמו שאתה אומר: **"וְחֵךְ יִטְעַם לֶאֱכוֹל"** - [וכאן יובן היטב שכוונתו לחיך ממש, ולא לדיבור היוצא מהפה]. **"וְכֻלּוֹ מַחֲמַדִּים"** - [וממשיך לבאר מה שנאמר עוד 'וכלו מחמדים', ויובן שמלת 'כלו' תכלול את החיך והגרון ביחודם, ועל יחוד זה נאמר 'מחמדים'], **אֵשׁ וּמַיִם** - [ומבאר, כי סוד החיך והגרון, נקראים 'אש' ו'מים', כי הגבורות יקראו אש, והחסדים יקראו מים. והם רמוזים במלת 'מחמדי"ם', כי אותיות ח"מ רמז לאש שהיא חמה, ואותיות מי"ם מפורשים למים, ושניהם בתיבה אחת כמו הם מתיחדים על ידי הלשון]. **אֶשָּׁא וּמַיָּא מִתְתַּקְּנִין וְיָאָן** - אש ומים נתקנים יפה **בְּצִיּוּרוֹי** - בציורו [במראהו של ז"א], **דְּהָא** - שהרי **גַוְנֵי** - הגוונים [גוון הלבן שבחסדים, וגוון האדום שבגבורות] **מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא** - מתחברים כאחד [מתחברים על ידי הלשון ונמתקים ביחוד דנשיקין].

אחה"ע וגיכ"ק שבגרון וחיך

"חִכּוֹ" - [ובא לבאר, מה שנאמר 'חכו'], **בְּאַתְוָן רְשִׁימָן** - באותיות רשומות [מבואר, שהן אותיות החיך גיכ"ק] **דְּמִתְגַּלְּפָן** - שנחקקות **בְּעִטְרוֹי** - בעטרות [שעל ידי אותיות הגרון אחה"ע, שהן העטרות של הגבורות שבגרון], **גְּלִידִין** - נגלדות [מבואר, שאותיות החיך גיכ"ק נגלדות, יוצאות מהכוח אל הפועל, על ידי שנחקקות אותיות הגרון אחה"ע. כי תחילת הברת הקול היא בגרון, שם נחקקות אותיות אחה"ע. ומהגרון יוצא ההבל של האותיות הללו אל החיך, ושם ההבל נגלד בחיך ומתגלם באותיות גיכ"ק].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קמא) איוב לד, ג. כִּי אֹזֶן מִלִּין תִּבְחָן וְחֵךְ יִטְעַם לֶאֱכֹל:

אַחְהַ"ע בַּגְּרוֹן. **א'**, **דְּטָרִיד מַלְכִין**, **"וּמְהַעְדֵּא מַלְכִין"** [קמב], **"וּמְהָקֵם מַלְכִין"**.

ח', **דְּטָרִיד וְנָחִית**, **וְסָלִיק וְעָטִיר**, **כָּבִישׁ בְּאֶשָׁא**, **גַּלִיד בְּרוּחָא**.

ה', **יְנִיקָא דְּאִימָּא**, **סָטִיר לְנוּקְבָא**. **אִתְפַּשָּׁט לְנוּקְבָא רַבָּא**, **בְּתִיאוּבְתָּא דְּקַרְתָּא קַדִּישָׁא**, **עַד דְּמִתְקַטְּרֵי**, **אַתְרִין דָּא בְדָא**.

כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר: "הַר הַמּוֹר גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה" [קמג].

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

"ועד עכשיו אמר סתמא ולא הודיענו מי הם אותיות הגרון ומי הם אותיות החיך, ועכשיו התחיל לבארם, וקאמר אחה"ע בגרון" (יין הרקח. דף רצה ע"ב, סוף אות מא).

אַחְהַ"ע בַּגְּרוֹן - [באופן כללי, אלו אותיות אחה"ע הן האותיות הגרוניות. ובפירוט יבואר לקמן: אות א' רומזת לאור א"א, ואות ח' רומזת לאור אבא, ואות ה' רומזת לאור אימא, ואות ע' רומזת לשבעים שמות שהם שבעים הבלים היוצאים מפה של ז"א]. **א'** - אות א' [א' מאחה"ע, שהיא רמז לאור א"א שהוא מלך מלכי המלכים], **דְּטָרִיד מַלְכִין** - אות א', שמגרש את המלכים [יש פעמים והוא מגרש בכוח הגבורות שבאותיות הגרון, את המלכים מכִּסאם], **"וּמְהַעְדֵּא מַלְכִין"** - ומסיר מלכים [מסירם מממשלתם], **"וּמְהָקֵם מַלְכִין"** - ומקים מלכים [ויש פעמים שאות א' הרומז לא"א, מקים וממנה מלכים מכוח אור א"א עצמו שהוא כולו רחמים].

ח' - אות ח' [ח' מאחה"ע, שהיא רמז לאור החכמה שהוא אבא], **דְּטָרִיד וְנָחִית** - שמגרש ומוריד [מעניש נכבדים ועשירים על מעשיהם, ומגרש ומוריד אותם מגדולתם], **וְסָלִיק וְעָטִיר** - ומעלה ומעטר [מעלה ומגביה שפלים, ומעטר אותם בעושר וכבוד], **כָּבִישׁ בְּאֶשָׁא** - כובש באש [כובש ומושל ורודה באש הגבורה שבו, עד שהוא מוריד את הנכבדים שסרחו מכבודם], **גַּלִיד בְּרוּחָא** - מחזק ברוח [מחזק ברצונו את השפלים עד שמעלה אותם לגדולה וכבוד].

ה' - אות ה' [ה' מאחה"ע, שהיא רמז לאור אימא], **יְנִיקָא דְּאִימָּא** - היניקה של אימא [שהאות ה' היא בחינת היניקה של אימא, שתחילה אימא מתלבשת בז"א ואח"כ מניקה שפע לזו"ן], **סָטִיר לְנוּקְבָא** - מצדדת לנקבה [אימא מצדדת ומפנה את עצמה, לנקבה ומניקה לה]. **אִתְפַּשָּׁט לְנוּקְבָא רַבָּא** - מתפשטת לנקב הגדול [אימא מתפשטת לנקב הגדול הנמצא בחזה של ז"א, שדרכו עוברות ההארות של הגבורות], **בְּתִיאוּבְתָּא** - בחשק [אימא מתפשטת בחשק ורצון גדול להעניק משפע שלה] **דְּקַרְתָּא קַדִּישָׁא** - של העיר הקדושה [הנקבה נקראת 'עיר הקדושה', עיר הקדש ירושלים. ואימא מתפשטת בחשק גדול כדי להניק שפע ולהגדיל את הנקבה בפרצוף גמור, כדי שתוכל להתייחד עם ז"א], **עַד דְּמִתְקַטְּרֵי** - עד

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קמב) דניאל ב, כא. וְהוּא מְהַשְׁנֵא עִדָּנַיָּא וְזִמְנַיָּא מְהַעְדֵּה מַלְכִין וּמְהָקֵים מַלְכִין יָהֵב חָכְמְתָא לְחַכִּימִין וּמַנְדְּעָא לְיָדְעֵי בִינָה: **(קמג)** שיר השירים ד, ו. עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים אֵלֶךְ לִי אֶל הַר הַמּוֹר

ע׳, טִיהֲרָא דְטִיפְסָא, גְּלִיפָא בְשִׁפְסָא, רְהִיטִין דְעַנְפִין, מִתְאַחֲדָן לְסִטְרוֹי, לְרוּחִין גְּלִיפִין.

וְהָא, בְּרָזֵי דְאַתְוָן דִשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, אִתְעַטָּרוּ אִלֵּין אַתְוָן דָּא בְדָא.

גִיכַ"ק בַּחֵיךְ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר: "וְחֵיךְ יִטְעַם לָאֱכוֹל" [קמד], **"הֲיֵאָכֵל תָּפֵל מִבְּלִי מֶלַח"** [קמה]**. וּכְתִיב: "וְהָיָה מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה שָׁלוֹם"** [קמו]**. "הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפָּז רָב וּמְתוּקִים"** [קמז] **וְגוֹ׳, "מְתוּקִים" וַדָּאי. דָּוִד מַלְכָּא אָמַר: "גַּם עַבְדְּךָ נִזְהָר בָּהֶם"** [קמח]**.**

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

שמתקשרים, **אַתְרִין דָּא בְדָא** - המקומות זה בזה [עד שהיסודות של ז"א והנקבה יתקשרו ויתיחדו אלו באלו]. **כְּמָה דְאַתְּ אָמַר** - כמו שאתה אומר: **"הַר הַמּוֹר גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה"**.

ע׳ - אות ע׳ [ע׳ מאחה"ע, שהיא רמז לאור שבעים ההבלים היוצאים מהפה של ז"א], **טִיהֲרָא דְטִיפְסָא** - אור השלהבת [מבואר, שהאות ע׳ רומזת לז׳ הבלים היוצאים מהפה של ז"א, וכל אחד מהם כלול מעשרה, והרי הם שבעים הבלים], **גְּלִיפָא בְשִׁפְסָא** - החקוק בשפה [שבעים הבלי הפה החקוקים בשפתיים של ז"א], **רְהִיטִין דְעַנְפִין** - קורות הענפים [שבעים ענפי האילן העליון], **מִתְאַחֲדָן לְסִטְרוֹי** - מתקשרים לצדדיו [אלו ענפי האילן העליון מתקשרים ונאחזים בשבעים הבלי הפה של ז"א], **לְרוּחִין גְּלִיפִין** - [שהם] לרוחות חקוקים [שהם שבעים ענפי האילן העליון, חקוקים בארבע רוחות העולם].

וְהָא - והרי, **בְּרָזֵי דְאַתְוָן** - בסודות האותיות [אותיות התורה] **דִשְׁלֹמֹה מַלְכָּא** - [בספרו] של שלמה המלך, **אִתְעַטָּרוּ** - התעטרו [האירו] **אִלֵּין אַתְוָן דָּא בְדָא** - אלו האותיות זו בזו (בנדפס הגיר׳ ד׳ בד׳. בייה"ר הגיר׳ "דא בדא". במתמ"ד הגיר׳ "ארבע בארבע") [האירו ארבע אותיות אחה"ע שבגרון, בארבע אותיות גיכ"ק שבחיך, ועל ידי כך גרמו לאותיות גיכ"ק להגליד ולהתגלות].

גִיכַ"ק בַּחֵיךְ - אותיות גיכ"ק הן בחיך [מבואר, שאותיות גיכ"ק שבחיך שורשם בחכמה, והן ממתיקות לאותיות הגרון אחה"ע ששורשן בבינה], **כְּמָה דְאַתְּ אָמַר** - כמו שאתה אומר: **"וְחֵיךְ יִטְעַם לָאֱכוֹל", "הֲיֵאָכֵל תָּפֵל מִבְּלִי מֶלַח". וּכְתִיב** - וכתוב: **"וְהָיָה מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה שָׁלוֹם". "הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפָּז רָב וּמְתוּקִים" וְגוֹ׳, "מְתוּקִים" וַדָּאי** - [מבואר, על

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

וְאֶל גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה: **(קמד)** איוב לד, ג. כִּי אֹזֶן מִלִּין תִּבְחָן וְחֵךְ יִטְעַם לָאֱכֹל: **(קמה)** איוב ו, ו. הֲיֵאָכֵל תָּפֵל מִבְּלִי מֶלַח אִם יֶשׁ טַעַם בְּרִיר חַלָּמוּת: **(קמו)** ישעיה לב, יז. וְהָיָה מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה שָׁלוֹם וַעֲבֹדַת הַצְּדָקָה הַשְׁקֵט וָבֶטַח עַד עוֹלָם: **(קמז)** תהלים יט, יא. הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז רָב וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים: **(קמח)** תהילים יט, יב. גַּם עַבְדְּךָ נִזְהָר בָּהֶם בְּשָׁמְרָם עֵקֶב רָב:

אַסְהַדְנָא עָלָי, דְּכָל יוֹמָאי אִזְדַּהַרְנָא בְהוּ, דְלָא לְאַטְעֲאָה בְהוּ. בַּר יוֹמָא חַד, דְּעֲטִירְנָא עִטְרֵי מַלְכָּא בִמְעַרְתָּא דִּמְרוֹנְיָא, וַחֲמֵינָא בוּצִינָא דְאֶשָׁא, מִתְלַהֲטָא אַפּוּתְיָא דִּמְרוֹנְיָא, וְאִזְדַּעְזַעְנָא. מֵהַהוּא יוֹמָא, אִזְדַּהֲרְנָא בְדַעְתָּאי בְהוּ, וְלָא שְׁבִיקְנָא לוֹן כָּל יוֹמָאי. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, מָאן דְּאִזְדְּהַר בִּמְתִיקָא דְמַלְכָּא, וְטָעִים בְּהוּ כִדְקָחֲזֵי. עַל דָּא כְּתִיב: "טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב יְהֹוָה אדני [קמט]**. וּכְתִיב: "לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי"** [קנ].

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

אותיות גיכ"ק שבחיך שהם מתוקים מצד עצמם בודאי, ואינם צריכים להמתקה מאחרים]. **דָּוִד מַלְכָּא אָמַר** - דוד המלך אמר: **"גַּם עַבְדְּךָ נִזְהָר בָּהֶם"**.

אַסְהַדְנָא עָלָי - אני מעיד עלי [מבואר, שאומר רשב"י ומעיד על עצמו כך, לפני העליונים, הצדיקים והנשמות, הנמצאים כאן במעמד האדרא], **דְּכָל יוֹמָאי** - שכל ימי **אִזְדַּהַרְנָא בְהוּ** - נזהרתי בהם [נזהרתי אחרי המשכת המוחין לכוין ביחוד של חיך וגרון], **דְלָא לְאַטְעֲאָה בְהוּ** - שלא לטעות בהם [שלא לטעות ביחוד שביניהם]. **בַּר יוֹמָא חַד** - חוץ מיום אחד, **דְּעֲטִירְנָא עִטְרֵי מַלְכָּא** - שהכתרתי עטרות למלך [שכוונתי להמשיך מוחין, שהם בחינת עטרות לז"א. ומבואר, שבפעם ההיא לא המשיך לכוון ביחוד חיך וגרון] **בִמְעַרְתָּא דִּמְרוֹנְיָא** - במערה של מירון, **וַחֲמֵינָא** - וראיתי [שזה המראה הראו לו משמים, כדי להזהירו] **בוּצִינָא דְאֶשָׁא** - לפיד של אש [הם רמז להתעוררות הדינים], **מִתְלַהֲטָא** - מתלהט [באש] **אַפּוּתְיָא דִּמְרוֹנְיָא** - תחת ציר השער של מירון, **וְאִזְדַּעְזַעְנָא** - והזדעזעתי [נחרד ממה ששכח לכוון ביחוד החיך והגרון]. **מֵהַהוּא יוֹמָא** - מאותו היום, **אִזְדַּהֲרְנָא בְדַעְתָּאי בְהוּ** - נזהרתי בדעתי בהם [נזהרתי בדעתי לזכור תדיר לכוון בהם, ביחוד חיך וגרון], **וְלָא שְׁבִיקְנָא לוֹן** - ולא עזבתי אותם [שלא זנחתי מלכוון בהם] **כָּל יוֹמָאי** - כל ימי. **זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ** - אשרי חלקו, **מָאן דְּאִזְדְּהַר** - [של] מי שנזהר **בִּמְתִיקָא דְמַלְכָּא** - במתיקות של המלך [למתק את ז"א, על ידי מיתוק גבורות הגרון בחסדים שבחיך], **וְטָעִים בְּהוּ כִדְקָחֲזֵי** - וטועם בהם כראוי [על ידי שיהיה מיתוק של הגבורות בחסדים, וישפיעו החסדים ויהנו מהם בעולם]. **עַל דָּא כְּתִיב** - על זה כתוב: **"טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב יהו'ה"**. **וּכְתִיב** - וכתוב: **"לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי"**.

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קמט) תהלים לד, ט. טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב ה' אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר יֶחֱסֶה בּוֹ: **(קנ)** משלי ט, ה. לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחֲמִי וּשְׁתוּ בְּיַיִן מָסָכְתִּי:

אִתְפַּשָּׁט דְּכוּרָא בְּדַעַת, וְאִתְמַלְיָן אַכְסַדְרִין וְאִדָּרִין. מֵרֵישָׁא דְּגוּלְגַלְתָּא שְׁרֵי, וְאִתְפַּשָּׁט בְּכָל גּוּפָא, בְּחַדּוֹי, וּדְרוֹעוֹי וּבְכֹלָּא.

מֵאַחוֹרוֹי, אִתְדַּבָּק נִיצוֹצָא דְּבוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא, וְלַהֲטָא, וְאַפִּיק ☆ גּוּלְגַלְתָּא חֲדָא, סְתִימָא מִכָּל סִטְרוֹי. וּנְהִירוּ דִּתְרֵי מוֹחֵי, גְּלִיפָן בָּהּ. וְאִתְדַּבְּקַת, בְּסִטְרוֹי דִּדְכוּרָא. בְּגִין כָּךְ, דף רצ"ו ע"א

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

בנין גולגלתא דנוקבא

אִתְפַּשָּׁט - התפשט **דְּכוּרָא** - הזכר [הגוף של ז"א] **בְּדַעַת** - [מבואר, שהתגדלות ז"א היא על ידי אור החסדים שבדעת. שורש החסדים שבדעת הוא ביסוד של אימא המסתיים בחזה של ז"א. וכמבואר לקמן, משם הם יורדים וממלאים את בחינות הנה"י, וכשהם מגיעים ליסוד של ז"א, הם חוזרים ועולים באור חוזר להגדיל את ז"א וממלאים את החג"ת. ולכן רשב"י מזכיר תחילה את התמלאות הנה"י ואח"כ את התמלאות החג"ת, כי הכל הוא באור חוזר], **וְאִתְמַלְיָן** - והתמלאו [מאור הדעת] **אַכְסַדְרִין** - המקומות שלפני החדרים [מבואר, הם נה"י של ז"א] **וְאִדָּרִין** - והחדרים [מבואר, הם חג"ת של ז"א]. **מֵרֵישָׁא דְּגוּלְגַלְתָּא שְׁרֵי** - מהראש של הגולגולת מתחיל [תחילת התפשטות החסד והגבורה של הדעת הוא מראש הגולגולת, מהדעת שבגולגולת], **וְאִתְפַּשָּׁט בְּכָל גּוּפָא** - ומתפשט בכל הגוף [של ז"א], **בְּחַדּוֹי** - בחזהו [שאמנם התחלת ההתפשטות היא בדעת שבגולגולת, אבל גילוי החסד והגבורה של הדעת הוא בחזה של ז"א], **וּדְרוֹעוֹי** - ובזרועותיו [ממשיך אור החו"ג של הנדעת ומתפשט בבחינת זרועותיו של ז"א] **וּבְכֹלָּא** - ובכל [ממשיכה ההתפשטות בכל הגוף של ז"א על ידי שהיא עולה להגדיל גם את הכתר של ז"א].

מֵאַחוֹרוֹי - מאחוריו [מאחורי ז"א, והוא המקום שכנגד החזה שם מסתיים היסוד של אימא], **אִתְדַּבָּק** - נדבק **נִיצוֹצָא** - ניצוץ **דְּבוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא** - של המאור החזק [סוד הגבורות דאימא], **וְלַהֲטָא** - ולוהט [הניצוץ הזה לוהט כאש, כי הגבורות מהיסוד של אימא יורדות עד היסוד של ז"א, ומשם הם עולות עד החזה של ז"א, ונוקבות שם בנקב גדול, ונכפפות ויורדות מאחורי ז"א], **וְאַפִּיק** - והוציא [ועל ידי התדבקות הניצוץ הזה, אימא הוציאה] ☆ **גּוּלְגַלְתָּא חֲדָא** - גולגולת אחת [היא ראש הנקבה], **סְתִימָא מִכָּל סִטְרוֹי** - סגורה מכל צדדיה [מבואר, שהיא כמו הגולגולת של האשה שנבראה מעצם אחת, בשונה מזו של האיש הברואה מכמה חלקים. והביא המתמ"ד בשם מתנות כהונה, לבאר טעם שהגולגולת בנקבה עשויה עצם אחת, מפני חבלי לידה העתידים להיות לה, ושחלילה מחמת לחץ כאבם הגדול לא תבקע הגולגולת שלה]. **וּנְהִירוּ דִּתְרֵי מוֹחֵי** - והאורות של שני המוחין [אורות החכמה ובינה], **גְּלִיפָן בָּהּ** - חקוקים בה [בגולגלת שבנקבה. ומבואר, כי זה מפני שמוח הדעת ירד בנקבה עד שני הכתפיים שלה, בשליש העליון של תפארת]. **וְאִתְדַּבְּקַת** - ונדבקה [הגוף של הנקבה נדבק], **בְּסִטְרוֹי דִּדְכוּרָא** - בצד של הזכר [באחורי ז"א, והנקבה וז"א נמצאים אב"א, אחור באחור]. **בְּגִין כָּךְ** - ולכן, **אִתְקְרֵי** - נקראת [הנקבה]: **"יוֹנָתִי תַּמָּתִי". אַל תִּקְרֵי "תַּמָּתִי"**,

אִתְקְרֵי: "יוֹנָתִי תַּמָּתִי"[קנא]. אַל תִּקְרֵי "תַּמָּתִי", אֶלָּא תְּאוֹמָתִי, וַדָּאי.

שַׁעְרוֹי דְּנוּקְבָא, כְּלִילָן בְּהוּ גַּוְנֵי. כְּדִכְתִיב: "וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן"[קנב].

אִתְקְטַר גְּבוּרָה, בְּחָמֵשׁ גְּבוּרָאן. וְאִתְפַּשְׁטַת נוּקְבָא בְּסִטְרָהָא, וְאִתְדַּבְקַת בְּסִטְרוֹי דִּדְכוּרָא. עַד דְּאִתְפַּרְשָׁא מִסִּטְרוֹי, וְאַתְיָאת לְאִתְחַבְּרָא עִמֵּיהּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין. וְכַד מִתְחַבְּרָן, מִתְחַזְיָן חַד גּוּפָא מַמָּשׁ.

מֵהָכָא אוֹלִיפְנָא[קנג], דְּכַר בִּלְחוֹדוֹי אִתְחֲזֵי פְּלַג גּוּפָא. וְכֹלָּא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

אֶלָּא תְּאוֹמָתִי, וַדָּאי - [מבואר, שכן הוא דורש בכתוב 'תאומתי', להורות על היות ז"א והנקבה דבוקים יחד כתאומים].

הנוקבא: שער רישא דנוק', חמש גבורותיה, ונסירתה מז"א

שַׁעְרוֹי דְּנוּקְבָא - שערות הנקבה [של ז"א], **כְּלִילָן בְּהוּ** - כלולים בהן **גַּוְנֵי** - גוונים [ששערות הנקבא הם בצבע ארגמן הכלול מכמה גוונים]. **כְּדִכְתִיב** - כמו שכתוב: **"וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן"**.

אִתְקְטַר - נקשרת **גְּבוּרָה** - [גבורה של אימא], **בְּחָמֵשׁ גְּבוּרָאן** - בחמש גבורות [מבואר, כי באימא היא גבורה אחת בהשם הוי"ה אחד. אבל שאימא נותנת את הגבורות שלה בדעת של הנקבה, שם הגבורות שלה מתחלקות לחמש, והן בחמש הויו"ת]. **וְאִתְפַּשְׁטַת נוּקְבָא בְּסִטְרָהָא** - ומתפשטת הנקבה בצדדיה [על ידי החמש גבורות מאימא, הנקבה מתגדלת], **וְאִתְדַּבְקַת בְּסִטְרוֹי דִּדְכוּרָא** - ונדבקת בצדדי הזכר [ואף על פי שהנקבה מתגדלת בעצמה, עדין היא נשארת דבוקה בז"א אב"א]. **עַד דְּאִתְפַּרְשָׁא מִסִּטְרוֹי** - עד שפרשה מצדדיו [שהנקבה הייתה דבוקה בז"א, עד בוא העת שהיא נפרדה מז"א, והוא על ידי הנסירה], **וְאַתְיָאת** - ובאה [לאחר הנסירה הנקבה באה] **לְאִתְחַבְּרָא עִמֵּיהּ** - להתחבר עמו [עם ז"א] **אַנְפִּין בְּאַנְפִּין** - פנים בפנים [פב"פ]. **וְכַד מִתְחַבְּרָן** - וכאשר מתחברים [ז"א עם הנקבה פב"פ], **מִתְחַזְיָן** - נראים [ז"א והנקבה נראים] **חַד גּוּפָא מַמָּשׁ** - גוף אחד ממש.

דכר בלי נוקבא אקרי פלג גופא

מֵהָכָא אוֹלִיפְנָא - מכאן למדנו, **דְּכַר בִּלְחוֹדוֹי** - הזכר לבדו [כשז"א לבדו בלי הנקבה]

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קנא) שיר השירים ה, ב. אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק פִּתְחִי לִי אֲחֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי שֶׁרֹּאשִׁי נִמְלָא טָל קְוֻצּוֹתַי רְסִיסֵי לָיְלָה: **(קנב)** שיר השירים ז, ו. רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים: **(קנג)** ראה במדרש הנעלם בזוה"ק ויקרא, ח"ג ז, ב: "דכר בלא נוקבא פלג גופא

אִיהוּ רַחֲמֵי, וְכָדְ נוּקְבָא. וְכַד מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, אִתְחֲזֵי כֹּלָא חַד גּוּפָא מַמָּשׁ. וְהָכִי הוּא אוּף הָכָא, כַּד דְּכַר אִתְחַבַּר בְּנוּקְבָא, כֹּלָא הוּא חַד גּוּפָא. וְעָלְמִין כֻּלְּהוּ בְּחֵדוּ, דְּהָא כֻּלְּהוּ מִגּוּפָא שְׁלִים מִתְבָּרְכָן.

וְהַיְינוּ רָזָא: "עַל כֵּן בֵּרַךְ יְהוָ"ה אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ" [קנד]**. דְּהָא, אִשְׁתְּכַח כֹּלָא בְּחַד גּוּפָא שְׁלִים. דְּהָא, מַטְרוֹנִיתָא אִתְדַּבְּקַת בְּמַלְכָּא, וְאִשְׁתְּכַח גּוּפָא חַד. וְעַל כֵּן, בִּרְכָאן מִשְׁתַּכְּחִין בְּהָאי יוֹמָא.**

וּמֵהָכָא, מָאן דְּלָא אִשְׁתְּכַח דְּכַר וְנוּקְבָא, אִקְרֵי פְּלַג גּוּפָא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

אִתְחֲזֵי פְּלַג גּוּפָא - נראה חצי גוף. **וְכֹלָא אִיהוּ רַחֲמֵי, וְכָדְ נוּקְבָא** - וכולו הוא רחמים, וכך הנקבה [כשם שז"א לבדו ביחס לנקבה הוא כולו רחמים, כך הנקבה ביחס לז"א כולה גבורות]. **וְכַד מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא** - וכאשר מתחברים כאחד [כשז"א ונוק' פב"פ], **אִתְחֲזֵי כֹּלָא חַד גּוּפָא מַמָּשׁ** - נראה הכל גוף אחד ממש [מפני שבהתחברם נעשה כל אחד מהם, ז"א והנקבה, כלול מחסד וגבורה. וזו היא השלימות האמיתית]. **וְהָכִי הוּא** - וכך הוא [כן הוא שז"א ונוק' בשורשם העליון הם אחד ממש] **אוּף הָכָא** - גם כאן [בזו"ן של האצילות], **כַּד** - כאשר **דְּכַר אִתְחַבַּר בְּנוּקְבָא** - הזכר מתחבר בנקבה [כשז"א והנוק' פב"פ], **כֹּלָא הוּא חַד גּוּפָא** - הכל הוא גוף אחד. **וְעָלְמִין כֻּלְּהוּ בְּחֵדוּ** - והעולמות כולם בשמחה [כל עולמות בי"ע שרויים בשמחה], **דְּהָא** - שהרי **כֻּלְּהוּ** - כולם [כל העולמות בי"ע] **מִגּוּפָא שְׁלִים** - מגוף שלם [שהגוף נעשה שלם בהיותו כלול מחסד וגבורה] **מִתְבָּרְכָן** - מתברכים.

וְהַיְינוּ רָזָא - וזהו סוד [מה שנאמר]: **"עַל כֵּן בֵּרַךְ יהו"ה אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ"**. **דְּהָא** - שהרי, **אִשְׁתְּכַח כֹּלָא** - נמצא הכל **בְּחַד גּוּפָא שְׁלִים** - בגוף אחד שלם [בכל יום השבת שבו מתקיים יחוד ז"א והנקבה פב"פ]. **דְּהָא** - שהרי, **מַטְרוֹנִיתָא אִתְדַּבְּקַת בְּמַלְכָּא** - המלכה נדבקת במלך [המלכה שהיא הנקבה, נדבקת ומתיחדת פב"פ עם המלך שהוא ז"א], **וְאִשְׁתְּכַח גּוּפָא חַד** - ונמצא הגוף אחד. **וְעַל כֵּן** - ולכן, **בִּרְכָאן מִשְׁתַּכְּחִין בְּהָאי יוֹמָא** - הברכות נמצאות בזה היום [ביום השבת שהוא מקור הברכה, כי ממנו נשפעת הברכה לכל ימי השבוע].

וּמֵהָכָא - ומכאן, **מָאן דְּלָא אִשְׁתְּכַח דְּכַר וְנוּקְבָא** - מי שלא נמצא זכר ונקבה [שהוא שרוי לבדו בלי אשה], **אִקְרֵי פְּלַג גּוּפָא** - נקרא 'חצי גוף'. **וְלֵית בִּרְכָתָא שַׁרְיָא** - ואין

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

אתקרי". **(קנד)** שמות כ, יא. כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר

וְלֵית בִּרְכָתָא שַׁרְיָא בְּמִלָּה פְּגִימָא וַחֲסֵרָא, אֶלָּא בַּאֲתַר שְׁלִים. בְּמִלָּה שְׁלִים, וְלָא בְּפַלְגוּת מִלָּה. וּפַלְגוּת מִלָּה לָא אִתְקְיָם לְעָלְמִין, וְלָא אִתְבָּרְכָא לְעָלְמִין.

נוֹי דְּנוּקְבָא, כֹּלָּא מִנּוֹי דִּדְכוּרָא הוּא. וְהָא אוֹקִימְנָא מִלֵּי, וְאִשְׁתְּמוֹדְעָן בֵּינֵי חַבְרַיָּא.

מֵהָאי נוּקְבָא, מִתְאַחֲדָן כָּל אִנּוּן דִּלְתַתָּא. מִנָּהּ, יַנְקִין וּמִתְבָּרְכִין. וְהָאי, אִתְקְרִיאַת אֵם לְכֻלְּהוּ. כְּמָה דְּאַחֲרָא אֵם לְגוּפָא, וְכָל גּוּפָא מִנָּהּ יַנְקָא, כָּךְ הָאי, אֵם לְכֻלְּהוּ אַחֲרָנִין דִּלְתַתָּא.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

הברכה שורה **בְּמִלָּה פְּגִימָא וַחֲסֵרָא** - בדבר פגום וחסר, **אֶלָּא בַּאֲתַר שְׁלִים** - אלא במקום שלם. **בְּמִלָּה שְׁלִים** - בדבר שלם, **וְלָא בְּפַלְגוּת מִלָּה** - ולא בחצי דבר. **וּפַלְגוּת מִלָּה לָא אִתְקְיָם לְעָלְמִין** - וחצי דבר לא מתקיים לעולם, **וְלָא אִתְבָּרְכָא לְעָלְמִין** - ולא מתברך לעולם.

הנוקבא נבנית ע"י ז"א, והיא אם הבנים בי"ע

נוֹי דְּנוּקְבָא - יופי הנקבה [מבואר, כי יופי הנקבה הם החסדים שהיא מקבלת מז"א, שהם מאירים בכח"ב שבה, ועל ידי זה היא נראית ביופיה], **כֹּלָּא** - הכל [כל יופיה] **מִנּוֹי דִּדְכוּרָא הוּא** - מיופי הזכר [ז"א] הם. **וְהָא אוֹקִימְנָא מִלֵּי** - והנה ביארתי את הדברים, **וְאִשְׁתְּמוֹדְעָן** - ונודעו [ביאורי הדברים] **בֵּינֵי חַבְרַיָּא** - בין החברים שלנו [בחבורא קדישא של תלמידי רשב"י].

מֵהָאי נוּקְבָא - מזו הנקבה [שהיא מלכות של האצילות], **מִתְאַחֲדָן** - נאחזים **כָּל אִנּוּן דִּלְתַתָּא** - כל אלה שלמטה [כל העולמות בי"ע]. **מִנָּהּ, יַנְקִין וּמִתְבָּרְכִין** - ממנה יונקים ומתברכים. **וְהָאי, אִתְקְרִיאַת אֵם לְכֻלְּהוּ** - והיא נקראת אם לכולם [לכל העולמות בי"ע]. **כְּמָה דְּאַחֲרָא אֵם לְגוּפָא** - כמו שאחרת אם לגוף [כמו פרצוף אחר שהיא אימא עילאה, שהיא נחשבת אם לגוף, שהוא פרצוף ז"א המלביש לא"א מטבורו ולמטה, ועל כן ז"א נקרא גוף של האצילות], **וְכָל גּוּפָא מִנָּהּ יַנְקָא** - וכל הגוף ממנה יונק [וכל הגוף שהוא פרצוף ז"א, יונק ונתקן על ידי אימא], **כָּךְ הָאי** - כך זו [הנקבה של האצילות], **אֵם לְכֻלְּהוּ אַחֲרָנִין דִּלְתַתָּא** - אם לכול האחרים שלמטה [לכל עולמות בי"ע שמתחתיה].

כְּתִיב: "אֱמוֹר לַחָכְמָה אֲחוֹתִי אָתְּ"[קנה]. אִית חָכְמָה, וְאִית חָכְמָה. וְהָאי נוּקְבָא, אִתְקְרֵי חָכְמָה זְעֵירָא, לְגַבֵּי אַחֲרָא. וְעַל דָּא כְּתִיב: "אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ"[קנו]. דְּהָא, דָּא בְּגָלוּתָא אִתְמְשָׁךְ.

"אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה", וַדָּאי "קְטַנָּה" אִתְחֲזֵי. אֲבָל רַבְּרְבָא הִיא, וְסַגִּיאָה הִיא, דְּהָא הִיא שְׁלִימוּ דְּנָטִיל מִכֹּלָּא. כְּמָה דִכְתִיב: "אֲנִי חוֹמָה וְשָׁדַי כַּמִּגְדָּלוֹת"[קנז]. "וְשָׁדַי", דְּהָא מַלְיָן אִנּוּן, לְיָנְקָא לְכֹלָּא. "כַּמִּגְדָּלוֹת", דְּאִנּוּן נַהֲרִין רַבְּרְבִין, דְּנָפְקֵי מֵאִימָּא עִלָּאָה.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

נוקבא נקראת חכמה זעירא, אחות קטנה

כְּתִיב - כתוב: **"אֱמוֹר לַחָכְמָה אֲחוֹתִי אָתְּ". אִית חָכְמָה, וְאִית חָכְמָה** - יש חכמה, ויש חכמה [יש חכמה עליונה שהיא אבא, ויש חכמה תחתונה שהיא הנקבה]. **וְהָאי נוּקְבָא** - וזו הנקבה [של ז"א], **אִתְקְרֵי חָכְמָה זְעֵירָא** - נקראת חכמה קטנה, **לְגַבֵּי אַחֲרָא** - לעומת האחרת [לעומת החכמה העליונה של אבא]. **וְעַל דָּא כְּתִיב** - ועל זה כתוב: **"אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ". דְּהָא** - שהרי, **דָּא בְּגָלוּתָא אִתְמְשָׁךְ** - זו בגלות נמשכת [זו הנקבה, נמשכת בגלות בעוונות התחתונים, לכן אינה יכולה להניק ולהשפיע לעולמות בי"ע].

"אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה", וַדָּאי "קְטַנָּה" אִתְחֲזֵי - בודאי קטנה היא נראית [הנקבה של ז"א. ומבואר, מכיון שהנקבה צריכה לרדת להשפיע בעולם הבריאה, לכן הכרח לה שתתמעט בסוד הכתוב 'לכי ומעטי את עצמך']. **אֲבָל רַבְּרְבָא הִיא** - אבל גדולה היא [היא גדולה באור פנימי שלה], **וְסַגִּיאָה הִיא** - וגדולה היא [בגופה ובכליה, כי היא מעולם האצילות], **דְּהָא הִיא שְׁלִימוּ** - שהרי היא השלימות [הנקבה היא השלימה, המשלימה את כל הפרצופים בעולם האצילות] **דְּנָטִיל מִכֹּלָּא** - שנוטלת מכולם [שהיא מקבלת שפע מכל הפרצופים, וזו ראיה להיותה כלי קיבול גדול הראוי לזה]. **כְּמָה דִכְתִיב** - כמו שכתוב: **"אֲנִי חוֹמָה וְשָׁדַי כַּמִּגְדָּלוֹת". "וְשָׁדַי"** - [לבאר מה שנאמר 'ושדי'], **דְּהָא** - שהרי **מַלְיָן אִנּוּן** - מלאים הם [הנקבה בהיותה באצילות היא מליאה שפע], **לְיָנְקָא לְכֹלָּא** - להניק לכולם [לכל עולמות בי"ע]. **"כַּמִּגְדָּלוֹת"** - [לבאר מה שנאמר 'כמגדלות'], **דְּאִנּוּן** - שהם **נַהֲרִין רַבְּרְבִין** - נהרות גדולים [הם רמז לנה"י של אימא], **דְּנָפְקֵי מֵאִימָּא עִלָּאָה** - שיצאו מאימא עליונה [מבואר, שהנה"י של אימא הם גדולים, והם מגדילים את ז"א, וזה שנאמר 'כמגדלות'].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

בָּם וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל כֵּן בֵּרַךְ ה' אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ: **(קנה)** משלי ז, ד. אֱמֹר לַחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ וּמֹדָע לַבִּינָה תִּקְרָא: **(קנו)** שיר השירים ח, ח. אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ מַה נַּעֲשֶׂה לַאֲחֹתֵנוּ בַּיּוֹם שֶׁיְּדֻבַּר בָּהּ: **(קנז)** שיר השירים ח, י. אֲנִי חוֹמָה וְשָׁדַי כַּמִּגְדָּלוֹת אָז הָיִיתִי בְעֵינָיו כְּמוֹצְאֵת שָׁלוֹם:

תּוּ, אִתְפַּשָּׁט דְּכוּרָא בִּימִינָא וּשְׂמָאלָא, בִּירוּתָא דְּאַחֲסָנָא. וְכַד גַּוְנֵי אִתְחֲבַרוּ, אִקְרֵי תִּפְאֶרֶת. וְאִתְתַּקָּן כָּל גּוּפָא. וְאִתְעֲבִיד אִילָנָא רַבְרְבָא וְתַקִּיף, שַׁפִּיר וְיָאֶה. תְּחוֹתוֹהִי תַּטְלִיל חֵיוַת בָּרָא, וּבְעַנְפּוֹהִי יֶדְרָן עוֹפֵי שְׁמַיָּא, וּמָזוֹן לְכֹלָּא בֵּיהּ [קנח].

דְּרוֹעוֹי יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, בִּימִינָא חַיִּים וָחֶסֶד, בִּשְׂמָאלָא מִיתָה

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

התפשטות חו"ב וחג"ת דז"א

תּוּ - עוד, **אִתְפַּשָּׁט דְּכוּרָא** - התפשט הזכר [מלבד התפשטות הדעת, גם ז"א עצמו התגדל] **בִּימִינָא וּשְׂמָאלָא** - בימין ובשמאל [בבחינה של קו ימין שהוא חח"ן, חכמה חסד נצח. ובקו שמאל שהוא בג"ה, בינה גבורה הוד], **בִּירוּתָא דְּאַחֲסָנָא** - בירושת נחלה [ההתפשטות של ז"א היתה על ידי חכמה ובינה, שהם ירושה לו מאבא ואימא, כאשר מוח החכמה מתפשט בחח"ן, ומוח הבינה מתפשט בבג"ה]. **וְכַד** - וכאשר **גַּוְנֵי** - הגוונים [הם חב"ד, חכמה בינה ודעת] **אִתְחֲבַרוּ** - התחברו [התחברו בז"א], **אִקְרֵי תִּפְאֶרֶת** - נקרא תפארת [ז"א נקרא תפארת, מהיותו מפואר בגוונים הכלולים בו. כי מוח החכמה בגוון לבן ומתפשט בקו הימין, ומוח הבינה בגוון אדום ומתפשט בקו השמאל, ומוח הדעת כלול מלבן ומאדום ומתפשט בקו האמצע, וגווני שלושתם הם תפארת לז"א]. **וְאִתְתַּקָּן** - ונתקן [ג' המוחין של חב"ד מתקנים ומגדילים] **כָּל גּוּפָא** - כל הגוף [הגוף של ז"א]. **וְאִתְעֲבִיד** - ונעשה [ז"א נעשה לאחר שנתקן והתגדל] **אִילָנָא רַבְרְבָא וְתַקִּיף** - אילן גדול וחזק, **שַׁפִּיר וְיָאֶה** - טוב ויפה [טוב בחסדים ויפה בגבורות]. **תְּחוֹתוֹהִי תַּטְלִיל חֵיוַת בָּרָא, וּבְעַנְפּוֹהִי יֶדְרָן עוֹפֵי שְׁמַיָּא, וּמָזוֹן לְכֹלָּא בֵּיהּ** - [הוא לשון קרוב לנאמר בדניאל ד, ט. וביאורו כך] תחתיו תחסה חיית השדה, ובענפיו ידורו עופי השמים, ומזון לכול בו [מבואר, שהכל הוא רמז לקומת ז"א לאחר שנתקן כולו. חית השדה - רמז לנקבה המלבישה על ז"א מחזה ולמטה, וכיון שהיא יורדת מחוץ לאצילות להשפיע לבריאה לכן היא נקראת חית השדה. עופי השמים - הם רמז לנשמות הנקראות עופות, והן של מלאכים ושל הצדיקים. וזה שהן נמשכות מחסד וגבורה ומתפשטות בכל הו' קצוות של ז"א, לכן קורא לזה ענפי אילן וענפי ז"א שהוא האילן. שפע מזון – שממנו יורד שפע לכל העולמות, וה' גבורות מיסוד דאימא היורדות ליסוד של ז"א, הן מזון לנקבה שהיא אח"כ משפיעה מזון לכל עולמות בי"ע שתחתיה].

עתה מבאר את שני קווי ז"א:

דְּרוֹעוֹי יְמִינָא וּשְׂמָאלָא - זרועות הימין והשמאל [של ז"א. שכן בחינתם קבועה תמיד], **בִּימִינָא חַיִּים וָחֶסֶד** - בימין, חיים וחסד [מבואר, כן הוא על ידי מוח החכמה שהוא רחמים], **בִּשְׂמָאלָא מִיתָה וּגְבוּרָה** - בשמאל, מיתה וגבורה [מבואר, שכן הוא על ידי מוח הבינה

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קנח) הוא לשון קרוב לנאמר בדניאל ד, ט. עֲפֵיה שַׁפִּיר וְאִנְבֵּהּ שַׁגִּיא וּמָזוֹן לְכֹלָּא בֵּהּ תְּחוֹתוֹהִי תַּטְלֵל

וּגְבוּרָה. מֵעוֹי, אִתְתַּקָּן בְּדַעַת, וְאִתְמַלְיָן כָּל אַכְסַדְרִין וְאִדָּרִין, כְּמָה דַּאֲמִינָא. דִּכְתִיב: "וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ" [קנט].

תּוּ, אִתְפְּשַׁט גּוּפָא בִּתְרֵין שׁוֹקִין. וּמִתְאַחֲדָן בֵּינַיְהוּ, תְּרֵין כּוּלְיָן וּתְרֵי בֵּיעֵי דְּדִכּוּרָא. דְּכָל מִשְׁחָא, וּרְבוּת וְחֵילָא דְּכָל גּוּפָא, בְּהוּ אִתְכְּנָשׁ. דְּכָל חֵילִין דְּנָפְקֵי, מִנְּהוֹן נָפְקִין. וְשַׁרְיָן כֹּלָּא, בְּפוּם אַמָּה. וּבְגִין כָּךְ, אִקְּרוּן "צְבָאוֹת". וְאִנּוּן, נֶצַח וְהוֹד. -

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

שהוא דין]. **מֵעוֹי** - המעיים שלו [הפנימיות של ז"א (הסולם), והן הו"ק של ז"א], **אִתְתַּקָּן בְּדַעַת** - נתקנים על ידי הדעת [על ידי החסד וגבורה שבדעת], **וְאִתְמַלְיָן** - ומתמלאים [מתמלאים בשפע] **כָּל אַכְסַדְרִין וְאִדָּרִין** - כל המקומות שלפני החדרים [הם נה"י של ז"א], וכל החדרים [הם חג"ת של ז"א], **כְּמָה דַּאֲמִינָא** - כמו שאמרתי [לעיל דף רצה עמוד ב'], **דִּכְתִיב** - שכתוב: **"וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ"**.

התפשטות נה"י דז"א

תּוּ - עוד [אחרי שז"א התגדל בבחינות חג"ת, עוד התגדל בזה], **אִתְפְּשַׁט גּוּפָא** - התפשט הגוף [של ז"א] **בִּתְרֵין שׁוֹקִין** - בשני השוקיים [בבחינות נצח והוד]. **וּמִתְאַחֲדָן בֵּינַיְהוּ** - ונאחזים ביניהם, **תְּרֵין כּוּלְיָן וּתְרֵי בֵּיעֵי דְּדִכּוּרָא** - שתי כליות ושתי ביצים של הזכר [מבואר, שבחינת הכליות של ז"א, מקבלות טיפת מוחין מהדעת. ומוסרות אותה לבחינת שתי הביצים הללו הנמצאות ביניהם. ואלו שתי הביצים, מבשלות את טיפת המוחין ומורידות אותת ליסוד של ז"א]. **דְּכָל מִשְׁחָא** - שכל השמן [שפע החכמה], **וּרְבוּת** - וגדלות [שפע הבינה] **וְחֵילָא דְּכָל גּוּפָא** - וכוח של כל הגוף [טיפת החסד וגבורה של הדעת, שממנה נבנה כל הגוף של ז"א], **בְּהוּ אִתְכְּנָשׁ** - בהם מתכנסים [כל שפע החכמה ושפע הבינה וכוח הגוף, מתקבצים בנצח והוד של ז"א, כי שם מתבשלת טיפת המוחין ויורדת ליסוד]. **דְּכָל חֵילִין דְּנָפְקֵי** - שכל צבאות שיוצאים [נשמות ישראל הנקראות צבאות ה'], **מִנְּהוֹן נָפְקִין** - מהם יוצאים [מייחוד תחתון של זו"ן]. **וְשַׁרְיָן** - ושוכנות **כֹּלָּא** - כולם [כל הנשמות], **בְּפוּם אַמָּה** - בפי האמה [היסוד. כי נה"י מוסרים את טיפת המוחין בפי היסוד]. **וּבְגִין כָּךְ** - ולכן, **אִקְּרוּן "צְבָאוֹת"** - נקראים צבאות [נצח והוד נקראים צבאות, כי מהם יוצאות נשמות ישראל הנקראות כך]. **וְאִנּוּן, נֶצַח וְהוֹד** - והם נצח והוד. [ומפרש עוד]. - **תִּפְאֶרֶת, "יהו'ה"** - [כי שם הוי"ה בכלל, הוא ספירת התפארת]. **נֶצַח וְהוֹד, "צְבָאוֹת"** - [ונצח והוד יחד, נקראים 'צבאות']. **וּבְגִין כָּךְ: "יהו'ה צְבָאוֹת"** - ולכן [נה"י נקראים בכתוב] 'ה' צבאות'.

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

חֵיוֹת בָּרָא וּבְעַנְפּוֹהִי יְדָרָן צִפָּרֵי שְׁמַיָּא וּמִנַּהּ יִתְזִין כָּל בַּשְׂרָא: **(קנט)** משלי כד, ד. וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ כָּל הוֹן יָקָר וְנָעִים:

תִּפְאֶרֶת, "יְהֹוָה אדני אתה הוה אהרונה". נֶצַח וְהוֹד, "צְבָאוֹת". וּבְגִין כָּךְ: "יְהֹוָה אדני אתה הוה אהרונה צְבָאוֹת".

אַמָּה דִדְכוּרָא, סִיּוּמָא דְכָל גּוּפָא, וְאִקְּרֵי יְסוֹד. וְדָא הוּא, דַּרְגָּא דִּמְבַסֵּם לְנוּקְבָא. וְכָל תִּיאוּבְתָּא דִדְכוּרָא לְגַבֵּי נוּקְבָא, בְּהָאי יְסוֹד עָיִיל לְנוּקְבָא, לְאֲתַר דְּאִקְּרֵי צִיּוֹן. דְּהָתָם, הוּא אֲתַר כְּסוּתָא דְנוּקְבָא, כְּבֵית רֶחֶם לְאִתְּתָא. וּבְגִין כָּךְ: "יְהֹוָה אדני אתה הוה אהרונה צְבָאוֹת", אִקְּרֵי יְסוֹד.

כְּתִיב: "כִּי בָּחַר יְהֹוָה אדני אתה הוה אהרונה בְּצִיּוֹן אִוָּה לְמוֹשָׁב לוֹ"[קס]. כַּד אִתְפָּרְשָׁת מַטְרוֹנִיתָא, וְאִתְחֲבַרַת בְּמַלְכָּא אַנְפִּין בְּאַנְפִּין, בְּמַעֲלֵי שַׁבְּתָא, אִתְעֲבִיד כֹּלָּא חַד גּוּפָא. וּכְדֵין, יָתִיב קוּדְשָׁא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

אַמָּה דִדְכוּרָא - האמה של הזכר [היסוד של ז"א], **סִיּוּמָא דְכָל גּוּפָא** - סיום של כל הגוף [של ז"א], **וְאִקְּרֵי יְסוֹד** - ונקרא יסוד [מבואר, לפי שז"א יש לו רק ט' ספירות, והמלכות משלימה אותו לי' ספירות. ונמצא אם כן, שהיסוד היא הספירה האחרונה בז"א]. **וְדָא הוּא** - וזה הוא [היסוד], **דַּרְגָּא** - המדרגה **דִּמְבַסֵּם לְנוּקְבָא** - שמבסמת את הנקבה [שממתיקה את הגבורות שבנקבה של ז"א]. **וְכָל תִּיאוּבְתָּא דִדְכוּרָא** - וכל תשוקת הזכר [כל תאוותו של ז"א. והכוונה על רצונו למתק את הגבורות שבנקבה] **לְגַבֵּי נוּקְבָא** - אל הנקבה, **בְּהָאי יְסוֹד** - בזה היסוד [להמתיק את הגבורות שבנקבה על ידי החסדים שביסוד של ז"א]: **עָיִיל לְנוּקְבָא** - נכנס לנקבה [ז"א נכנס], **לְאֲתַר דְּאִקְּרֵי צִיּוֹן** - למקום שנקרא 'ציון' [היסוד של הנקבה נקרא 'ציון']. **דְּהָתָם** - ששם [ביסוד של הנקבה], **הוּא אֲתַר** - הוא מקום **כְּסוּתָא דְנוּקְבָא** - הכיסוי של הנקבה [המקום בנקבה שבו היא מכסה את היסוד של ז"א], **כְּבֵית רֶחֶם לְאִתְּתָא** - כמו בית רחם לאשה [כמו בית הרחם של אשה המכסה את העובר עד שיבוא זמן הלידה]. **וּבְגִין כָּךְ** - ולכן: **"יהו'ה צְבָאוֹת", אִקְּרֵי יְסוֹד** - 'ה' צבאות' נקרא היסוד [כך נקרא היסוד מפני שהוא מקבל מהתפארת ומנה"י].

זיווג זו"ן פב"פ

כְּתִיב - כתוב: **"כִּי בָּחַר יהו'ה בְּצִיּוֹן אִוָּה לְמוֹשָׁב לוֹ". כַּד אִתְפָּרְשָׁת מַטְרוֹנִיתָא** - כאשר נפרדה המלכה [כאשר נפרדה הנקבה בסוד הנסירה מאחורי ז"א], **וְאִתְחֲבַרַת בְּמַלְכָּא** - והתחברה למלך [לז"א] **אַנְפִּין בְּאַנְפִּין** - פנים בפנים [ביחוד פב"פ], **בְּמַעֲלֵי שַׁבְּתָא** - בליל שבת, **אִתְעֲבִיד כֹּלָּא חַד גּוּפָא** - נעשה הכל גוף אחד [זו"ן מתיחדים

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קס) תהלים קלב, יג. כִּי בָּחַר יהו'ה בְּצִיּוֹן אִוָּה לְמוֹשָׁב לוֹ:

בְּרִיךְ הוּא בְּכֻרְסְיֵיהּ, וְאִקְּרֵי כֹּלָּא. שְׁמָא שְׁלִים, שְׁמָא קַדִּישָׁא. בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ לְעָלָם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין. כָּל אִלֵּין מִלִּין, סָלִיקְנָא עַד יוֹמָא דָא, דְּאִתְעַטַּר בְּהוּ לְעָלְמָא דְּאָתֵי. וְהַשְׁתָּא, אִתְגַּלְיָין הָכָא. זַכָּאָה חוּלָקִי.

הָאי מַטְרוֹנִיתָא, כַּד אִתְחַבְּרַת עִם מַלְכָּא, כָּל עָלְמִין מִתְבָּרְכָן, וְאִשְׁתְּכַחוּ בְּחֶדְוָתָא דְכֹלָּא.

דף רצ"ו ע"ב **☆ כְּמָה דְּדְכוּרָא כָּלִיל בִּתְלָתָא, וְשָׁרוּתָא בִתְלָתָא, כָּךְ כֹּלָּא הָכִי, וְסִיּוּמָא דְכָל גּוּפָא הָכִי. וּמַטְרוֹנִיתָא לָא מִתְבָּרְכָא, אֶלָּא**

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

ונשלמים להיות גוף אחד]. **וּכְדֵין** - ואז, **יָתִיב** - יושב **קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכֻרְסְיֵיהּ** - הקדוש ברוך הוא בכסאו [לפי שהנקבה נעשית כסא אליו, לכן נקרא שהקב"ה יושב על כסאו], **וְאִקְּרֵי כֹּלָּא** - ונקראים כולם [ונקראים כל הפרצופים כך]. **שְׁמָא שְׁלִים** - שם שלם, **שְׁמָא קַדִּישָׁא** - שם קדוש [מבואר, מפני שהיחוד של זו"ן גורם ליחוד כל הפרצופים, אז יש שילוב גם בין שמות הקודש, ולכן הם נקראים כך]. **בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ** - ברוך שמו [ברוך שמו יתברך באצילות] **לְעָלָם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין** - לעולם ולעולמי עולמים [מבורך בבי"ע]. **כָּל אִלֵּין** - כל אלו **מִלִּין** - דברי הסודות, **סָלִיקְנָא** - שמרתי [שמרתי ולא גיליתים] **עַד יוֹמָא דָא** - עד היום הזה, **דְּאִתְעַטַּר בְּהוּ** - שאתכבד בהם **לְעָלְמָא דְּאָתֵי** - לעולם הבא [על מנת שאגלה אותם לפני נשמות הצדיקים, ואתכבד לפניהם בעולם הבא]. **וְהַשְׁתָּא** - ועכשיו, **אִתְגַּלְיָין** - התגלו **הָכָא** - כאן [בעולם הזה]. **זַכָּאָה חוּלָקִי** - אשרי חלקי [אשריי שזכיתי לגלותם כבר כאן בעוה"ז].

הָאי מַטְרוֹנִיתָא - זו המלכה [המלכות], **כַּד אִתְחַבְּרַת** - כאשר היא מתחברת [ביחוד פב"פ המתקיים בליל שבת] **עִם מַלְכָּא** - עם המלך [ז"א], **כָּל עָלְמִין** - כל העולמות **מִתְבָּרְכָן** - מתברכים, **וְאִשְׁתְּכַחוּ בְּחֶדְוָתָא דְכֹלָּא** - ונמצאים בשמחה של כולם.

☆ **כְּמָה** - כמו **דְּדְכוּרָא** - שהזכר [ז"א] **כָּלִיל בִּתְלָתָא** - כלול בשלושה [ז"א כולל שלש ספירות, את נה"י של א"א ואת הנה"י של או"א, שמתלבשים בו להיות מוחין], **וְשָׁרוּתָא בִתְלָתָא** - וההתחלה בשלושה [התחלת התיקון גם כן כלולה בשלושה, שהם נה"י של א"ק, כאשר פרצופי האצילות הלבישו עליהם], **כָּךְ כֹּלָּא הָכִי** - כן הכל כך [כן הוא בכל פרצופי האצילות, שהנה"י של פרצוף עליון מתלבש בסוד המוחין לפרצוף התחתון ממנו], **וְסִיּוּמָא דְכָל גּוּפָא הָכִי** - וסיום של כל הגוף כן [גם ז"א שהוא הגוף של כללות האצילות, הסיום שלו שהוא ספירות הנה"י, מתלבש בסוד מוחין לנקבה]. **וּמַטְרוֹנִיתָא לָא מִתְבָּרְכָא** - והמלכה לא מתברכת [הנקבה לא מקבלת את השפע], **אֶלָּא בִּכְלָלָא דִתְלָתָא**

בִּכְלָלָא דִּתְלָתָא אִלֵּין, דְּאִנּוּן נֶצַח הוֹד יְסוֹד. וּמִתְבַּסְּמָא, וּמִתְבָּרְכָא, בַּאֲתַר דְּאִקְּרֵי קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים דִּלְתַתָּא. דִּכְתִיב: "כִּי שֵׁם צְוָה יְהוָ"ה אֶת הַבְּרָכָה" [קסא]. דְּהָא, תְּרֵין דַּרְגִּין אִנּוּן, לְעֵילָא וְתַתָּא.

וּבְגִין כָּךְ, לֵית רְשׁוּתָא לְמֵיעַל תַּמָּן, בַּר כַּהֲנָא רַבָּא, דְּאָתֵי מִסִּטְרָא דְחֶסֶד. בְּגִין, דְּלָא עָיִיל לְהַהוּא אֲתַר דִּלְעֵילָא, אֶלָּא הַהוּא דְּאִקְּרֵי חֶסֶד. וְעָיִיל בַּקּוֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים, וּמִתְבַּסְּמָא נוּקְבָא, וּמִתְבָּרְכָא. הָאי קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים, בְּגוֹ לְגוֹ, אֲתַר דְּאִקְּרֵי צִיּוֹן.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

אִלֵּין - אלא בכללות של השלושה האלה, **דְּאִנּוּן נֶצַח הוֹד יְסוֹד** - שהם הנה"י של ז"א [המתלבשים בנקבה כמוחין]. **וּמִתְבַּסְּמָא** - והיא מתבסמת [הנקבה מתמתקת מהגבורות הנמצאות בה], **וּמִתְבָּרְכָא** - ומתברכת [הנקבה מתברכת מהחסדים של היסוד של ז"א], **בַּאֲתַר** - במקום [מבואר, שמקום זה הוא בחינת היסוד של הנקבה] **דְּאִקְּרֵי** - שנקרא **קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים דִּלְתַתָּא** - קדש הקדשים שלמטה. **דִּכְתִיב** - שכתוב: **"כִּי שֵׁם צְוָה יהו"ה אֶת הַבְּרָכָה"**. **דְּהָא** - שהרי, **תְּרֵין דַּרְגִּין אִנּוּן** - שתי דרגות הן [שתי דרגות שיש בה בנקבה], **לְעֵילָא וְתַתָּא** - למעלה, ולמטה [ומבואר, למעלה – היסוד הנקרא ציון ונקרא קדש הקדשים, והוא במקומו למעלה ובְּפָנִים. ולמטה – עטרת היסוד הנקראת ירושלים ונקראת היכל, שהיא במקומה למטה וכלפי חוץ].

וּבְגִין כָּךְ - ומפני כך [מפני שקדש הקדשים הוא כך, מכוון כנגד היסוד של הנקבה], **לֵית רְשׁוּתָא** - אין רשות **לְמֵיעַל תַּמָּן** - להיכנס לשם [לקדש הקדשים שלמטה], **בַּר כַּהֲנָא רַבָּא** - מלבד הכהן הגדול, **דְּאָתֵי מִסִּטְרָא דְחֶסֶד** - שבא מצד החסד [רומז ליסוד של ז"א שיש בו טיפות חסדים]. **בְּגִין** - מפני, **דְּלָא עָיִיל** - שלא נכנס **לְהַהוּא אֲתַר דִּלְעֵילָא** - לאותו המקום שלמעלה [רומז ליסוד של הנקבה], **אֶלָּא הַהוּא דְּאִקְּרֵי חֶסֶד** - אלא אותו הנקרא חסד [רומז ליסוד של ז"א הנקרא חסד, על שם החסדים שבו]. **וְעָיִיל בַּקּוֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים** - ונכנס בקודש הקדשים [וכאשר היסוד של ז"א נכנס בקדש הקדשים, הוא היסוד של הנקבה], **וּמִתְבַּסְּמָא נוּקְבָא** - ומתבסמת הנקבה [היסוד של ז"א הנכנס ממתק את הגבורות שבנקבה], **וּמִתְבָּרְכָא** - ומתברך. **הָאי קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים** - זה קדש הקדשים [היסוד של הנקבה], **בְּגוֹ לְגוֹ** - בפנים לפנים [לפני ולפנים, לפנים מהעטרה הנקראת היכל], **אֲתַר דְּאִקְּרֵי צִיּוֹן** - מקום הנקרא ציון [הוא המקום הנקרא ציון, כי הוא לפנים ממקום העטרה, הנקראת ירושלים].

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קסא) תהלים קלג, ג. כְּטַל חֶרְמוֹן שֶׁיֵּרֵד עַל הַרְרֵי צִיּוֹן כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם:

צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם, תְּרֵין דַּרְגִּין אִנּוּן. חַד רַחֲמֵי, וְחַד דִּינָא. צִיּוֹן, דִּכְתִיב: "צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה" [קסב]**. יְרוּשָׁלַיִם, דִּכְתִיב: "צֶדֶק יָלִין בָּהּ"** [קסג]**, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא.**

וְכָל תִּיאוּבְתָּא דִּדְכוּרָא לְגַבֵּי נוּקְבָא, הָכָא הוּא. וְקָרֵינָן לְהוּ בְּרָכָה, דְּמִתַּמָּן נָפְקֵי בִּרְכָן לְכֻלְּהוּ עָלְמִין, וְכֻלְּהוּ מִתְבָּרְכָן. הָאי אֲתַר, אִקְרֵי קֹדֶשׁ. וְכָל קֻדָּשִׁים דִּדְכוּרָא, עָיְלִין תַּמָּן, בְּהַהוּא דַּרְגָּא דַּאֲמֵינָא.

וְכֻלְּהוּ, אַתְיָן מֵרֵישָׁא עִלָּאָה, דְּגוּלְגַּלְתָּא דִּדְכוּרָא, מִסִּטְרָא דְמוֹחֵי עִלָּאֵי. דְּשַׁרְיָן בֵּיהּ, וְנָגִיד הַהִיא בְּרָכָה בְּכָל שַׁיְפֵי גּוּפָא,

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם, תְּרֵין דַּרְגִּין אִנּוּן - [בחינות] ציון וירושלים, שתי דרגות הם. **חַד רַחֲמֵי** - אחד רחמים [מבואר, זה ציון, שהוא בחינת היסוד של הנקבה], **וְחַד דִּינָא** - ואחד דין [מבואר, זה ירושלים, שהוא בחינת העטרה של הנקבה]. **צִיּוֹן, דִּכְתִיב** - [מביא ראיה] ציון, שכתוב: **"צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה". יְרוּשָׁלַיִם, דִּכְתִיב** - שכתוב: **"צֶדֶק יָלִין בָּהּ", כְּמָה דְאוֹקִימְנָא** - כמו שביארנו [כפי שמבואר העניין באדרא רבא דף קלז ע"א].

וְכָל תִּיאוּבְתָּא - וכל התשוקה [הרצון למתק את הגבורות] **דִּדְכוּרָא** - של הזכר [ז"א] **לְגַבֵּי נוּקְבָא** - אל הנקבה, **הָכָא הוּא** - כך הוא [כמבואר, שז"א משפיע וממתק על ידי שהיסוד שלו נכנס ליסוד של הנקבה]. **וְקָרֵינָן לְהוּ בְּרָכָה** - וקוראים להם ברכה [ליסוד ולעטרת היסוד של הנקבה קוראים ברכה], **דְּמִתַּמָּן** - כי משם **נָפְקֵי** - יוצאות **בִּרְכָן** - ברכות **לְכֻלְּהוּ עָלְמִין** - לכל העולמות [בי"ע], **וְכֻלְּהוּ מִתְבָּרְכָן** - וכולם מתברכים [מתברכים לפי צרכם הראוי להם]. **הָאי אֲתַר** - זה המקום [היסוד של הנקבה], **אִקְרֵי קֹדֶשׁ** - נקרא קדש. **וְכָל קֻדָּשִׁים דִּדְכוּרָא** - וכל הקדשים של הזכר [כל החסדים של ז"א], **עָיְלִין תַּמָּן** - עולים שם [בשעת היחוד של ז"א עם הנקבה], **בְּהַהוּא דַּרְגָּא דַּאֲמֵינָא** - באותה המדרגה שאמרתי [ביסוד הנקבה הנקרא ציון, ובעת היחוד הוא נקרא קדש קדשים].

וְכֻלְּהוּ - וכולם [כל החסדים], **אַתְיָן** - באים **מֵרֵישָׁא עִלָּאָה** - מהראש העליון [מהמוחין], **דְּגוּלְגַּלְתָּא דִּדְכוּרָא** - של הגולגולת של הזכר [של ז"א], **מִסִּטְרָא** - מהצד [ממה שז"א קבל את המוחין הללו] **דְמוֹחֵי עִלָּאֵי** - של המוחין העליונים [שז"א קבל את המוחין שלו מצד המוחין העליונים של אבא ואימא]. **דְּשַׁרְיָן בֵּיהּ** - שהם שרויים בו [בגולגולת של ז"א],

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קסב) ישעיה א, כז. צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה וְשָׁבֶיהָ בִּצְדָקָה: **(קסג)** ישעיה א, כא. אֵיכָה הָיְתָה לְזוֹנָה קִרְיָה

עַד אִנּוּן דְּאִקְּרוּן "צְבָאוֹת". וְכָל הַהוּא נְגִידוּ, דְּאִתְנְגִיד מִכָּל גּוּפָא, מִתְכַּנְּשֵׁי תַּמָּן. וְעַל דָּא, אִקְּרוּן "צְבָאוֹת". דְּכָל צִבְאוֹת דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין, מִתַּמָּן נָפְקִין. וְהַהוּא נְגִידוּ, בָּתַר דְּאִתְכְּנִישׁ תַּמָּן, שַׁרְיָן לֵיהּ בְּהַהוּא יְסוֹד קַדִּישָׁא, כֹּלָּא חִוָּרָא. בְּגִין כָּךְ, אִקְּרֵי חֶסֶד. וְהַהוּא חֶסֶד, עָיִיל לְקֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים. דִּכְתִיב: "כִּי שֵׁם צְוָה יְהוָ"ה אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם" [קסד].

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

וְנָגִיד - ונמשכת [ומשם מהמוחין של ז"א, נמשכת] **הַהִיא בְּרָכָה** - הברכה ההיא [הברכה השופעת מהחסדים, שירדו מאו"א והאירו במוחין של ז"א] **בְּכָל שַׁיְפֵי גּוּפָא** - בכל איברי הגוף [בכל הו"ק של ז"א], **עַד אִנּוּן** - עד אלו [עד האיברים שהם נצח והוד] **דְּאִקְּרוּן "צְבָאוֹת"** - שנקראים "צבאות". **וְכָל הַהוּא נְגִידוּ** - וכל אותן ההמשכות [כל הארת החסדים], **דְּאִתְנְגִיד מִכָּל גּוּפָא** - הנמשכים מכל הגוף [שממשיכים להתפשט מכוח התפשטותם בו"ק של ז"א], **מִתְכַּנְּשֵׁי תַּמָּן** - מתכנסים שם [גם הם מתקבצים בנו"ה של ז"א]. **וְעַל דָּא** - ועל זה [על שכל הארות החסדים מתקבצים בנו"ה], **אִקְּרוּן "צְבָאוֹת"** - נקראים "צבאות" [הם הנצח והוד נקראים כן]. **דְּכָל צִבְאוֹת** - שכל הצבאות [כל נשמות ישראל הנקראים צבאות ה"] **דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין** - של העליונים והתחתונים [עליונים – הם נשמות ישראל הנמשכות מהארה עליונה של החסדים של חב"ד. ותחתונים – הם נשמות ישראל הנמשכות מהארת החסדים התחתונים בו"ק של ז"א], **מִתַּמָּן נָפְקִין** - משם יוצאים [מנו"ה הן נשמות ישראל יוצאות]. **וְהַהוּא נְגִידוּ** - ואותן ההמשכות [של הארות החסדים], **בָּתַר דְּאִתְכְּנִישׁ תַּמָּן** - אחרי שהתכנסו שם [בנו"ה של ז"א], **שַׁרְיָן לֵיהּ** - שורים להם [נו"ה מַשְׁרִים ומשפיעים את הארות החסדים] **בְּהַהוּא יְסוֹד קַדִּישָׁא** - באותו היסוד הקדוש [היסוד של ז"א], **כֹּלָּא חִוָּרָא** - הכל לבן [כל החסדים נשארים לבנים בבחינת רחמים, ואע"פ שבתחילתם הם נמשכו מחב"ד, ואע"פ שהם נמשכו והתעבו בכל ההמשכות הללו מלמעלה למטה]. **בְּגִין כָּךְ** - ומשום כך, **אִקְּרֵי חֶסֶד** - נקרא חסד [היסוד נקרא חסד, על שם טיפת החסד הזו השרויה בו]. **וְהַהוּא חֶסֶד** - ואותו החסד [היסוד עם טיפת החסד שבו], **עָיִיל** - נכנס **לְקֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים** - לקדש הקדשים [נכנס ליסוד של הנקבה להמתיק את הגבורות שבה]. **דִּכְתִיב** - שכתוב: **"כִּי שֵׁם צְוָה יהו"ה אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם"**.

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

נָאֱמָנָה מְלֵאָתִי מִשְׁפָּט צֶדֶק יָלִין בָּהּ וְעַתָּה מְרַצְּחִים: **(קסד)** תהלים קל"ג, ג. כְּטַל חֶרְמוֹן שֶׁיֵּרֵד עַל הָרְרֵי צִיּוֹן כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם:

אָמַר רִבִּי אַבָּא: לָא סִיֵּים בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא לְמֵימַר "חַיִּים", עַד דְּאִשְׁתְּכָכוּ מִלּוֹי. וַאֲנָא, כַּתְּבַנָא. סַבְרְנָא לְמִכְתָּב טְפֵי, וְלָא שְׁמַעְנָא. וְלָא זָקִיפְנָא רֵישָׁאי, דְּנְהוֹרָא הֲוָה סַגִּי, וְלָא הֲוָה יָכִילְנָא לְאִסְתַּכָּלָא. אַדְּהָכִי, אִזְדַּעְזַעְנָא. שְׁמַעְנָא קָלָא, דְּקָארֵי וְאָמַר: "אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ" [קסה]. שָׁמַעְנָא קָלָא אַחֲרָא: "חַיִּים שָׁאַל מִמְּךָ נָתַתָּ לוֹ אֹרֶךְ יָמִים עוֹלָם וָעֶד" [קסו].

כָּל הַהוּא יוֹמָא, לָא אַפְסִיק אֶשָּׁא מִן בֵּיתָא. וְלָא הֲוָה מָאן

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

הסתלקות בוצינא קדישא רשב"י זיע"א

"ופטירת הרשב"י ע"ה וסגולתה לקדש את הנפש היפה מאד מאד, ואף באין מבין, קריאתה זו היא הללה, ועוררת אהבת ריעים ודודים למעלה. רק שיקראנה באימה וביראה מלה במלה, ולא בחטיפה פן יהרסו אל ה' ח"ו. ובהגיע לפטירת הרשב"י סגולה נפלאה היא מאד להוריד דמעות, עליו, כי בזה מתכפר עונותיו על דרך שאמרו בזוהר בענין מיתת בני אהרן ז"ל ועל דא ביומא דא קרינן אחרי מות שני בני אהרן בגין דישמעון עמא ויצטערון על אבודיהון דצדיקייא ויתכפר להו חובייהו. וכל דמצטער על אבודיהון דצדיקייא או אחית דמעין עלייהו קב"ה מכריז עליה וסר עוניך וכו'" (חמ"י חג סוכות פ"ו).

אָמַר רִבִּי אַבָּא: **לָא סִיֵּים** - לא גמר **בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא** - המאור הקדוש [הוא רבי שמעון בר יוחאי] **לְמֵימַר "חַיִּים"** - לומר 'חיים' [לומר בסיום הפסוק הנזכר את המלה "חיים"], **עַד דְּאִשְׁתְּכָכוּ** - עד שהשתתקו **מִלּוֹי** - דבריו [שלימד כאן באדרא זוטא קדישא, באומרו את המלים "את הברכה"]. **וַאֲנָא, כַּתְּבַנָא** - ואני הכותב [הוא רבי אבא הממונה מרשב"י לכתוב את דברי קדשו]. **סַבְרְנָא** - חשבתי **לְמִכְתָּב טְפֵי** - לכתוב יותר, **וְלָא שְׁמַעְנָא** - ולא שמעתי [אבל לא שמעתי מרשב"י עוד]. **וְלָא זָקִיפְנָא רֵישָׁאי** - ולא הרמתי את ראשי [לא הרמתי לראות למה פסק רשב"י מלדבר עוד], **דְּנְהוֹרָא** - כי האור [האור הקדוש השורה במקום] **הֲוָה סַגִּי** - היה גדול, **וְלָא הֲוָה יָכִילְנָא** - ולא הייתי יכול **לְאִסְתַּכָּלָא** - להסתכל [להביט אל המקום בו שכב רשב"י]. **אַדְּהָכִי** - בתוך כך, **אִזְדַּעְזַעְנָא** - הזדעזעתי. **שְׁמַעְנָא קָלָא** - שמעתי קול, **דְּקָארֵי וְאָמַר** - שקורא ואומר [קול שמכריז]: **"אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ"**. **שָׁמַעְנָא** - שמעתי [אחרי קול הכרוז הזה שמעתי] **קָלָא אַחֲרָא** - קול אחר [קול שני שמכריז ואומר]: **"חַיִּים שָׁאַל מִמְּךָ נָתַתָּ לוֹ אֹרֶךְ יָמִים עוֹלָם וָעֶד"**.

כָּל הַהוּא יוֹמָא - כל אותו היום [הינו, יום ההסתלקות של רשב"י], **לָא אַפְסִיק** - לא הפסיק **אֶשָּׁא** - האש **מִן בֵּיתָא** - מהבית [האש שסבבה את רשב"י, מהתחלת גילוי הסודות כאן באדרא]. **וְלָא הֲוָה** - ולא היה **מָאן דְּמַטֵּי** - מי שיגש **לְגַבֵּיהּ** - אליו [אל רשב"י, לראות

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קסה) משלי ג, ב. כִּי אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ: **(קסו)** תהלים כא, ה. חַיִּים שָׁאַל מִמְּךָ נָתַתָּה לוֹ אֹרֶךְ יָמִים עוֹלָם וָעֶד:

דְּמַטֵּי לְגַבֵּיהּ, דְּלָא יָכִילוּ. דִּנְהוֹרָא וְאֶשָּׁא, הֲוָה בְּסוֹחֲרַנֵּיהּ כָּל הַהוּא יוֹמָא. נָפִילְנָא עַל אַרְעָא, וְגַעֵינָא.

בָּתַר דְּאָזִיל אֶשָּׁא, חֲמֵינָא לְבוּצִינָא קַדִּישָׁא קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים, דְּאִסְתְּלָק מִן עָלְמָא. אִתְעַטָּף, שָׁכִיב עַל יְמִינֵיהּ, וְאַנְפּוֹי חַיְכִין.

קָם רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, נָטִיל יְדוֹי וְנָשִׁיק לוֹן. וַאֲנָא, לָחִיכְנָא עַפְּרָא דִּתְחוֹת רַגְלוֹי. בָּעוּ חַבְרַיָּא לְמִבְכֵּי, וְלָא יָכִילוּ לְמַלָּלָא. שָׁארוּ חַבְרַיָּא בְּבִכְיָה. וְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, נָפַל תְּלַת זִמְנִין, וְלָא יָכִיל לְמִפְתַּח פּוּמֵיהּ. לְבָתַר, פָּתַח וְאָמַר: אַבָּא, אַבָּא, תְּלַת הֲוֹ, חַד אִתְחֲזָרוּ.

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

מה אירע לו], **דְּלָא יָכִילוּ** - שלא יכלו [לגשת]. **דִּנְהוֹרָא** - כי האור **וְאֶשָּׁא** - והאש, **הֲוָה בְּסוֹחֲרַנֵּיהּ** - היו מסבבים [את מקומו של רשב"י] **כָּל הַהוּא יוֹמָא** - כל אותו היום. **נָפִילְנָא** - [ולכן] נפלנו **עַל אַרְעָא** - על הארץ, **וְגַעֵינָא** - וצעקנו [צעקו לפני ה' שיתן להם רשות להתקרב אל רשב"י].

בָּתַר דְּאָזִיל אֶשָּׁא - אחרי שהלכה האש, **חֲמֵינָא** - ראינו **לְבוּצִינָא קַדִּישָׁא קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים** - המאור הקדוש קדש קדשים [רשב"י], **דְּאִסְתְּלָק מִן עָלְמָא** - שהסתלק מן העולם. **אִתְעַטָּף** - מעוטף [בטליתו], **שָׁכִיב עַל יְמִינֵיהּ** - שכוב על צד ימינו, **וְאַנְפּוֹי חַיְכִין** - ופניו שוחקות.

קָם רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ - עמד רבי אלעזר בנו [של רשב"י], **נָטִיל יְדוֹי** - ולקח את ידיו [של אביו] **וְנָשִׁיק לוֹן** - ונשק אותם. **וַאֲנָא** - ואני [רבי אבא הדובר כאן], **לָחִיכְנָא עַפְּרָא** - ליחכתי את העפר **דִּתְחוֹת רַגְלוֹי** - שהיה תחת רגליו [של רשב"י]. **בָּעוּ** - רצו **חַבְרַיָּא** - החברים **לְמִבְכֵּי** - לבכות [רצו לבקש רחמים מלפני ה' שיוכלו לבכות], **וְלָא יָכִילוּ לְמַלָּלָא** - ולא יכלו לדבר [אבל לא יכלו להביע בפה, ומכל מקום הקב"ה שמע לרחשי לבם]. **שָׁארוּ חַבְרַיָּא בְּבִכְיָה** - התחילו החברים לבכות [וגם כוח דיבורם חזר להם בפה]. **וְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ** - ורבי אלעזר בנו, **נָפַל תְּלַת זִמְנִין** - נפל שלש פעמים [נפל על פני אביו], **וְלָא יָכִיל** - ולא יכל **לְמִפְתַּח פּוּמֵיהּ** - לפתוח את פיו [מפני רוב צערו לא יכל לדבר]. **לְבָתַר** - לאחר [כפי שיסביר להלן, לאחר שנפל בפעם השלישית], **פָּתַח** - פתח את פיו [לאחר ששב לו כוחו לדבר] **וְאָמַר: אַבָּא, אַבָּא** - [ופנה אל נשמת אביו, בפנייה כפולה, ואמר, אבא אבא], **תְּלַת הֲוֹ** - שלש היו [בקש להסביר את מה שנפל על פני אביו שלש פעמים. ומבואר, שזה שונה מהנלמד על יוסף הצדיק שנפל על פני יעקב אבינו רק פעם אחת], **חַד** אחת]

הַשְׁתָּא, תְּנוּד חֵיוָתָא. צִפָּרָאן, טָאסִין מִשְׁתַּקְעָן בְּנוּקְבָא דְּיַמָּא רַבָּא. וְחַבְרַיָּא, כֻּלְּהוּ שַׁתְיָן דָּמָא.

קָם רִבִּי חִיָּיא עַל רַגְלוֹי, וְאָמַר: עַד הַשְׁתָּא, בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא מִסְתַּכָּל עֲלָן. הַשְׁתָּא, לָאו הוּא עִדָּן, אֶלָּא לְאִשְׁתַּדְּלָא בִּיקָרֵיהּ. קָם רִבִּי אֶלְעָזָר, וְרִבִּי אַבָּא, נָטְלוּ לֵיהּ בְּטִקְרָא דְּסִקְלָא.

מָאן חָמָא עִרְבּוּבְיָא דְּחַבְרַיָּא, וְכָל בֵּיתָא הֲוָה סָלִיק רֵיחִין. סְלִיקוּ בֵיהּ בְּפוּרְיֵיהּ, וְלָא אִשְׁתַּמַּשׁ בֵּיהּ אֶלָּא רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

אִתְחֲזָרוּ - אחד נחשבו [רבי אלעזר הסביר, כי כל שלש הפעמים נחשבות לו כפעם אחת, מפני שלא יכל לדבר רק בפעם השלישית האחרונה (כך מבואר לרבי יהודא פתיה זיע"א וכתב שהוא ע"פ מה שגילו לו משמים בחלום)].

הַשְׁתָּא - עכשיו [המשיך רבי אלעזר כמספיד לאביו, כי מעתה לאחר הסתלקות רשב"י ואילך], **תְּנוּד** - תזוז [תלך למקומה] **חֵיוָתָא** - החיות [השכינה, וגם חיות הקדש]. **צִפָּרָאן** - ציפורים [רומז לנשמות הצדיקים], **טָאסִין** - טסות [ישובו למקומן בגן עדן] **מִשְׁתַּקְעָן** - שוקעות [נקבעות] **בְּנוּקְבָא דְּיַמָּא רַבָּא** - בנקב של הים הגדול [רומז ליסוד של בחינת המלכות]. **וְחַבְרַיָּא** - וגם החברים, **כֻּלְּהוּ** - כולם **שַׁתְיָן דָּמָא** - ישתו דם [היינו, עד עכשיו זכו החברים לקבל סודות התורה מרשב"י, שהם בחינת משקה כיין וחלב ומים חיים. אבל מעתה ואילך כולם יתעסקו בסברות משובשות כמי ששותים דם].

קָם רִבִּי חִיָּיא - עמד רבי חייא **עַל רַגְלוֹי** - על רגליו [מאחר והיו יושבים ועתה הוא קם לעמוד], **וְאָמַר: עַד הַשְׁתָּא** - ואמר, עד עכשיו [היה], **בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא** - המאור הקדוש **מִסְתַּכָּל עֲלָן** - מסתכל עלינו [להשגיח עלינו וללמד אותנו]. **הַשְׁתָּא** - עכשיו [מעתה ואילך], **לָאו הוּא עִדָּן** - אין זה הזמן [לבכות ולהספיד, כי כבר היום נטה לערוב], **אֶלָּא לְאִשְׁתַּדְּלָא בִּיקָרֵיהּ** - אלא לעסוק בכבודו [לעסוק בקבורתו]. **קָם רִבִּי אֶלְעָזָר, וְרִבִּי אַבָּא** - עמד רבי אלעזר, ורבי אבא [עמו], **נָטְלוּ לֵיהּ** - לקחו אותו [את רשב"י] **בְּטִקְרָא דְּסִקְלָא** - בכסא של עצים [הוא כסא מיוחד לכך, כדי להעבירו לחדר אחר ולעסוק שם בטהרה ובהלבשת התכריכים].

מָאן חָמָא - מי ראה [אומר בתדהמה רבה, מפני המספר העצום של התלמידי חכמים, שבאו לזכות ולחלוק כבוד אחרון לרשב"י] **עִרְבּוּבְיָא דְּחַבְרַיָּא** - ערבוביה של כל החברים, **וְכָל בֵּיתָא** - וכל הבית **הֲוָה סָלִיק רֵיחִין** - היה מעלה ריחות [ריחות טובים מבשמי גן עדן, שהביאו עימהם נשמות הצדיקים אשר באו גם כן לכבוד רשב"י]. **סְלִיקוּ בֵיהּ בְּפוּרְיֵיהּ** - יצאו

אַבָּא. אֲתוּ טְרִיקִין וּמָאֲרֵי תְּרִיסִין דִּכְפַר צִפֶּרִי, וְהֲווֹ בְּנֵי מְרוֹנְיָא, צַוְחִין בִּקְטִירִין, וְטַרְדֵי בְּהוּ, דְּחַשִּׁיבוּ דְּלָא יִתְקְבַּר תַּמָּן.

בָּתַר דְּנָפַק פּוּרְיָא, הֲוָה סָלִיק בַּאֲוִירָא, וְאֶשָּׁא הֲוָה לָהִיט קַמֵּיהּ. שָׁמְעוּ קָלָא: עוּלוּ וְאֶתוּ, וְאִתְכְּנַשׁוּ לְהִילּוּלָא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן. "יָבֹא שָׁלוֹם יָנוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם" [קסז].

כַּד עָאל לִמְעַרְתָּא, שָׁמְעוּ קָלָא בִּמְעַרְתָּא: זֶה הָאִישׁ, מַרְעִישׁ הָאָרֶץ, מַרְגִּיז מַמְלָכוֹת. כַּמָּה פִּטְרִין בִּרְקִיעָא, מִשְׁתַּכְּכִין בְּיוֹמָא

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

בו במיטה [רבי אלעזר ורבי אבא יצאו בארון שבו היה מונח רשב"י, מהחדר אל החצר, כדי למוסרו לכתפים הממונים], **וְלָא אִשְׁתַּמַּשׁ בֵּיהּ** - ולא התעסקו בו [בכל מה שנצרך לקבורתו] **אֶלָּא רִבִּי אֶלְעָזָר וְרִבִּי אַבָּא** - אלא [רק] רבי אלעזר ורבי אבא. **אֲתוּ** - באו **טְרִיקִין** - גיבורים **וּמָאֲרֵי תְּרִיסִין** - ובעלי מגיני מלחמה **דִּכְפַר צִפֶּרִי** - של כפר ציפורי, **וְהֲווֹ בְּנֵי מְרוֹנְיָא** - והיו בני מירון, **צַוְחִין בִּקְטִירִין** - צועקים ביחד [על בני ציפורי אלו], **וְטַרְדֵי בְּהוּ** - ודוחקים בהם [בבני ציפורי להשיבם לאחור], **דְּחַשִּׁיבוּ** - שחִישְׁבוּ [בני מירון חשבו בעצה כיצד לא יניחו לקבור את רשב"י חוץ למירון] **דְּלָא יִתְקְבַּר תַּמָּן** - [כדי] שלא יקבר שם [אצל בני ציפורי].

בָּתַר דְּנָפַק פּוּרְיָא - לאחר שיצאה המיטה [מהחצר], **הֲוָה סָלִיק בַּאֲוִירָא** - הייתה נישאת באויר [מבואר, שכך עש הקב"ה נס על מנת למנוע את המחלוקת שכמעט פרצה בין בני מירון לבני ציפורי], **וְאֶשָּׁא** - והאש **הֲוָה לָהִיט קַמֵּיהּ** - הייתה לוהטת לפניו [לפני מיטתו]. **שָׁמְעוּ קָלָא** - שמעו קול [קול עליון]: **עוּלוּ וְאֶתוּ** - הכנסו ובואו, **וְאִתְכְּנַשׁוּ** - והתקבצו **לְהִילּוּלָא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן** - לשמחה של רבי שמעון. **"יָבֹא שָׁלוֹם יָנוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם"**.

כַּד עָאל - כאשר נכנסה [המיטה של רשב"י, ונכנסה מעצמה למקום הנכון לה] **לִמְעַרְתָּא** - למערה [של מקום הקבורה], **שָׁמְעוּ קָלָא בִּמְעַרְתָּא** - שמעו קול במערה [קול עליון]: **זֶה הָאִישׁ** - הוא רבי שמעון בר יוחאי, **מַרְעִישׁ הָאָרֶץ** - שהרעיש את יושבי הארץ, כמעשה שעשה בעיר טבריה (הנזכר בירושלמי שביעית פ"ט), **מַרְגִּיז מַמְלָכוֹת** - שביטל את גזירות המלכות, כמעשה שעשה עם בן תמליון (הנזכר במסכת מעילה דף יז ע"א). **כַּמָּה פִּטְרִין** - הרבה מקטרגים **בִּרְקִיעָא** - בשמים, **מִשְׁתַּכְּכִין** - משתתקים **בְּיוֹמָא דֵּין** - ביום הזה [של עליית נשמת רשב"י] **בְּגִינָךְ** - בזכותך.

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קסז) ישעיה נז, ב. יָבוֹא שָׁלוֹם יָנוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם הֹלֵךְ נְכֹחוֹ:

דֵּין בְּגִינָךְ. דְּנָא רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, דְּמָארֵיהּ מִשְׁתַּבָּח בֵּיהּ בְּכָל יוֹמָא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, לְעֵילָּא וְתַתָּא. כַּמָּה גְּנִיזִין עִלָּאִין, מִסְתַּמְרָן לֵיהּ. עָלֵיהּ אִתְמַר: "וְאַתָּה לֵךְ לַקֵּץ וְתָנוּחַ וְתַעֲמוֹד לְגוֹרָלְךָ לְקֵץ הַיָּמִין" [קסח]:

עַד כָּאן הַאִדְּרָא זוּטָא קַדִּישָׁא:

בסיום הלימוד יאמר:

בָּרוּךְ יְהֹוָה אדני אתה הוא אהרונה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

יִמְלוֹךְ יְהֹוָה אדני אתה הוא אהרונה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

אדרא זוטא קדישא - תרגום המלים וביאור קל

דְּנָא רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי - זה הוא רשב"י, **דְּמָארֵיהּ** - שרבונו הקב"ה **מִשְׁתַּבָּח בֵּיהּ** - משתבח בו **בְּכָל יוֹמָא** - בכל יום. **זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ** - אשרי חלקו, **לְעֵילָּא וְתַתָּא** - למעלה ולמטה [בגן עדן העליון, ובגן עדן התחתון]. **כַּמָּה גְּנִיזִין עִלָּאִין** - הרבה אוצרות עליונים, **מִסְתַּמְרָן לֵיהּ** - שמורים לו. **עָלֵיהּ אִתְמַר** - עליו נאמר: **"וְאַתָּה לֵךְ לַקֵּץ וְתָנוּחַ וְתַעֲמוֹד לְגוֹרָלְךָ לְקֵץ הַיָּמִין":**

מקור הפסוקים ודברי חז"ל

(קסח) דניאל יב, יג. וְאַתָּה לֵךְ לַקֵּץ וְתָנוּחַ וְתַעֲמֹד לְגֹרָלְךָ לְקֵץ הַיָּמִין:

התעוררות הלב

לזה הוא נקרא "ספר הזוהר"

"ולזה הספר יקרא ספר הזוהר מפני השפעת האור ההוא מהזוהר העליון, ודרך אורו משפיעים בהשגחה אלהית כל המתעסקים בו, שהיה אור ושפע עליון מהדעת מושפע ברזי תורה דהיינו רזי וסתרי תורה וכו' כיון שנשפע משם אתקרי החיבור הזה ספר הזוהר, כלומר שנשפע מהזוהר ההוא".

(הרב משה קורדובירו, הרמ"ק, דע את אלקי אביך, ב')

◆

ממנו נובעים כל המוסרים ואהבת ה' התמימה

"ספר הזוהר בו דבוק נפשי עד אשר בשכבי ובקומי בו נקשרתי, לא נח ולא שקט לבי, כי באמת הספר הלזה ידוע ומפורסם סגולת עסקו בו, והוא מקור לכל ספרי יראים וממנו נובעים כל המוסרים ואהבת ה' התמימה וכו'".

(מתוך מכתב בעל עטרת צבי לרבו הראי"ה מאפטא זצוק"ל)

◆

ללמוד בספר הזוהר בפרט לעת הזאת אשר ניצוצי הגאולה החלו לפרוח

"הבה נקוה כי באופן כזה כל אחינו בית ישראל יקבעו לימוד בספר הזוהר הקדוש יחד עשיר ואביון קטון וגדול שם הוא. ומה טוב ומה נעים אם ישתדלו לקבוע חברות ללימוד הזהר ובפרט לעת כזאת אשר ניצוצי הגאולה החלו לפרוח עלינו להשתדל בלימוד הקדוש הזה המסוגל לביאת משיח צדקינו, כאשר דבר בקדשו אליהו הנביא זכור לטוב לרעיא מהימנא, דבהאי ספר הזוהר יתפרקון מן גלותא וביה יפקון מו גלותא. וה' יחיש גאולתינו בביאת משיח צדקנו בעגלה ובזמן קרב במהרה בימינו אמן".

(הקדמת הרבנים לזוהר דפוס ג'רבה)

שער
מאמרי חיזוק
בלימוד הקבלה
בחכמת הנסתר

התעוררות הלב

ויחשב כאילו עומד הוא כל היום תמיד בחצרות ה'

"אין שיעור וערך למעלת ההוגה בדברי אלקים חיים, בספר הזוהר וכל הנלוים אליו, ובדברי חכמי אמת וביותר בכתבי הארי ז"ל הברורים... כי ע"י העסק התמידי יגלו שערי אורה ופתחי חכמה לכל ההולך בתום בדרך ה', אשר חמדה נפשו לקרבה אל היכל מלך הכבוד חי העולמים ב"ה, ועל כן יהיו ברוכים כל המתנדבים לעסוק בכמה אפילו שעה או שתים ביום מדי יום ביומו... ומחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, ויחשב כאילו עומד הוא כל היום תמיד בחצרות ה' ומשכנותיו ברזין דאורייתא".

(הרב ראי"ה קוק, אוהב ישראל בקדושה, 232)

◆

עיקר לימודו צריך שיהיה להכיר את קונו

"ידע כבודו, שכל עיקר כוונתי בחוברותיי, ובכל מה שאני כותב, הוא רק לעורר לבב תלמידי חכמים, זקנים וצעירים, לעסוק בעיון בפנימיות התורה... וללמוד את כל הספרים עם דברי זוהר הקדוש וספרא דצניעותא, ספר הבהיר וספר יצירה, וכל מדרשי חז"ל, בעיון ובבקיאות, צריך על זה התמדה גדולה, ממש כהתמדת הש"ס ופוסקים. אמנם לא הכל מוכנים לזה מטבע נפשם, על כן כל מי שאינו מסוגל ולבו לב חריף, ודאי שעליו להאריך בעומק פלפול גפ"ת ופוסקים, אבל מי שמוכשר לעסוק בעיון חכמתא וקבלה על כן הוא צריך לסדר לו סדרים קצרים... אבל עיקר לימודו צריך שיהיה להכיר את קונו".

(הרב ראי"ה קוק, אגרות א', מג)

מאמרי חיזוק בלימוד הקבלה בחכמת הנסתר

להוסיף חיזוק ללומד ובלימוד, זכינו בס"ד לצרף כמה מאמרים שהדפסנו בספר עמודי עולם ח"א, והם מאמרים יקרים ונפלאים ושווים לכל נפש החפצה להגות בתורת ה' בכלל ובקבלה בחכמת הנסתר בפרט, וכן יהי רצון וחפץ ה' בידנו יצלח.

והם: **א.** מאמר בגודל מעלת וחשיבות לימוד חכמת הקבלה. **ב.** מאמר הנהגות דרכי הלימוד בזוה"ק בכלל. **ג.** מאמר מעלות הלימוד בספר הזוהר הקדוש. **ד.** מאמר "עיקר הקבלה היא מוסר לאדם". **ה.** מאמר "תוכחה מגולה מאהבה". **ו.** מאמר "סוד ה' ליראיו". **ז.** מאמר בדרך הלימוד. **ח.** מאמר: "תכלית שנדעך הוא - שלא נדעך". **ט.** הערה כללית לכוונות בכלל וכוונות התפילה בפרט. **י.** קיצור ראשי פרקים והקדמות יסודיות בלימוד קבלה ובאדרא זוטא על פי האר"י הקדוש זיע"א. ותרשים קיצור ערכים בעניין סדר השתלשלות העולמות.

א. מאמר בגודל מעלת וחשיבות לימוד חכמת הקבלה

ישמחו השמים ותגל הארץ. בגודל מעלת וחשיבות לימוד חכמת הקבלה, הנה מפורשים דברי רשב"י זיע"א בזוה"ק[א]: "והמשכילים יבינו, אינון מארי קבלה דאתמר בהון והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע, אילין אינון דקא משתדלין בזוהר דא דאתקרי ספר הזוהר, דאינו כתיבת נח דמתכנשין בה שנים מעיר ושבע ממלכותא, דבהון יתקיים כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו. ודא אורה דספרא דא".

ועוד מפורשים דברי אליהו הנביא לרשב"י[ב]: "והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע, בהאי חבורא דילך, דאיהו ספר הזהר, מן זוהרא דאימא עילאה, תשובה, באלין לא צריך ניסיון, ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי, דאיהו האי ספר הזהר, יפקון ביה מן גלותא ברחמי, ויתקיים בהון ה' בדד ינחנו..." וכו'.

ודברי המקובל האלהי הרב שלום בן משה בוזגלו זיע"א[ג]: ומי שיכול לקנות לו רב שילמדהו קבלה, או מחבר, או מתוך הספרים, ומתרשל - גורם אורך גלותא. ובפירוש אמר אליהו הנביא לרבי שמעון 'דבהאי ספר הזוהר הקדוש יתפרקון מן גלותא, כד אתגליא בדרא בתראה'. ועוד שנה ופירש דברים פעמים שלוש, ומגודל העונש שכתב כאן רח"ל 'ויליה טב ליה דלא אתברי ולא יוליף'... וממנו יודע גודל החיוב וגודל השכר למי שלומד קבלה, כי לימוד הזוהר בגירסא בונה עולמות, וכ"ש אם יזכה ללמוד ולהבין פרוש מאמר אחד יעשה בו תיקון למעלה בשעה אחת מה שלא יעשה בלימוד פשט שנה תמימה. ואין צריך להאריך בראיות לזה כלל". עכ"ל.

דברי המקובל האלהי הגר"א זיע"א בספר אבן שלמה[ד]: "הגאולה לא תהיה רק ע"י לימוד התורה, ועיקר הגאולה תליא בלימוד הקבלה".

א. זוה"ק בהעלותך קנ"ג. **ב.** זוהר פרשת נשא, ח"ג דף קכד, ב. **ג.** המקובל האלהי הרב שלום בן משה בוזגלו זיע"א, בפירושו כסא מלך על תיקוני הזוהר, תיקון מג' אות ס'. **ד.** האלהי הגר"א זיע"א

דברי המקובל האלהי הרב יצחק איזיק יחיאל ספרין מקומרנה זיע"א[ה]: "דבק נפשך תמיד, לפי השגתך בספר הזוהר ובכתבי מרן האר"י. ודבק נפשך מאוד ביראה ואהבה והכנעה, שלא תהיה כוונתך חלילה להיות רב ורבי, כי זהו עבודה זרה ממש וכו' ולכן אחיי ובניי נפשות יקרות גבוהים ורמים, תדבקו נפשכם בספר הזוהר תקונים זוהר חדש" וכו'.

ודברי גאון עוזנו המקובל האלהי רבי יוסף חיים בן איש חי זיע"א[ו]: "ישמע השומע ויבין המשכיל, את אשר חכמים הגידו ואשר הזהירו והודיעו לכל איש ישראל, לגשת אל הקודש בעסק סודות התורה ונסתריה, עץ חיים היא למחזיקים בה".

יהי רצון, וחפץ ה' בידנו יצלח, ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תורתך באהבה, לעילוי שכינת עוזנו בב"א[ז].

אשרינו מה טוב חלקנו

אשרינו מה טוב חלקינו[ח] שזכינו לאורו לילך ולהגות באמרי נועם מזיו זוהר עליון אור הקדוש, חכו ממתקים וכולו מחמדים, מים שאין להם סוף וקץ להבין ולהשכיל במעשה בראשית ובמעשה המרכבה, ואיך להיות מרכבה להתייחד ולהשיב נפש אל המקור מחצבה ושרשה. וזאת נחלט ונשרש בנפשי אשר מי שלא ראה אור ספר הזהר לא ראה אור מימיו[ט].

שמעוני אחיי ורעי החברים המשתוקקים ומבקשי אמת אמיתת עבודת הלב לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו נפשי תשתוחח ותדבק בספר הזוהר, כאשר ידוע מפי קדמונינו סגולת עסק ספר הקדוש'.

הקדוש הזה ספר הזוהר, יפרש הדרכים יסקל המסלה, יכניס אהבה ויראה בלבו של אדם, ילמדנו ידריכנו במעגלי צדק להביא אותנו אל המנוחה ואל הנחלה[יא].

ומי יוכל שיח גודל קדושת ספר הזהר ותועלתו, אשר דבריו צפונים ונסתרים כלפידים בוערים מאירים ומזהירים. פתח עינים מקור החיים. חיי הנפשות

בספר אבן שלמה פי"א סי' ג'. **ה.** המקובל האלהי הרב יצחק איזיק יחיאל ספרין מקומרנה זיע"א בספרו נוצר חסד פרק ד' משנה א'. **ו.** המקובל האלהי רבי יוסף חיים בן איש חי זיע"א בראש ספרו דעת ותבונה. **ז.** מתוך דברי ברכת-הרב בפתח הספר "מאיר אור לי", ביאורים וחידושים משיעורי מו"ר אברהם-מרדכי יצחקי שליט"א בספרי עץ-חיים ושער הכוונות ועוד. **ח.** ראה ספר **שערי הזוהר** למקובל הרב דניאל פריש זצ"ל. וספר **לימוד סודות התורה** לרב דוד יצחק שליט"א ב"ב. **ובפרט הספר הכולל ומקיף "אור הזוהר"**, כלשונו בהקדמה: "ישמחו החסידים ויגילו הלומדים, בעזרת השי"ת ובזכות רבן שמעון בר יוחאי הרינו נותנים לפניכם היום ברכה הספה"ק אור הזוהר, קובץ גדול מתלמוד בבלי ירושלמי, מדרשים, זוה"ק, תיקונים, ראשונים ואחרונים, ספרי בעשטה"ק ותלמידיו, ספרי מוסר, כללים יסודיים ועיקריים בענין לימוד הזוהר והתיקונים, ובהשלמות שונות". והוא ניתן חינם לכל דורש ומבקש, והרבה פעולות הסברה והפצה נעשים על ידי "מפעל הזוהר העולמי" - שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א (קהל האלמין. רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש 99093). **ט.** ר' צבי הירש אייכנשטיין מזידיטשוב, עטרת צבי, פ' בהעלותך. **י.** ר' צבי הירש אייכנשטיין מזידיטשוב, סור מרע, דף ד'. **יא.** הקדמת המו"ל זהר דפוס מנטובה.

תוכו רצוף אהבה, דבריו מלהיבים את הלבבות לאהבה וליראה את ה׳ הנכבד והנורא. ואף מי שאינו מבין תוכיות פנימיות דבריו, כל חיך הטועמו ולומד לשונו דבריו המה מסוגלים לנשמה להאירה ולזככה כנודע[יב].

אמר הבעל שם טוב ז״ל, בג׳ דברים הכלל היפך ממה שאמרו אחד המרבה ואחד כו׳ ובלבד שירבה, אמירת הזוהר מסוגל לנשמה, שקידת מקוואות מטהר הגוף, נתינת צדקה, אמרו חז״ל ״הנותן סלע לצדקה בשביל שיחיה בני הרי זה צדיק גמור״, דעל כל פנים מחיה את העני[יג].

למה נקרא בשם ספר ״הזוהר״? - כותב הרמ״ק: ולזה הספר יקרא ספר הזוהר מפני השפעת האור ההוא מהזוהר העליון, ודרך אורו משפיעים בהשגחה אלהית כל המתעסקים בו, שהיה אור ושפע עליון מהדעת מושפע ברזי תורה דהיינו רזי וסתרי תורה וכו׳. כיון שנשפע משם אתקרי החיבור הזה ספר הזוהר, כלומר שנשפע מהזוהר ההוא[יד].

ועוד אומר בהקדמת דפוס הזוהר: הלומד הזוהר פניו מזהירים, וזהו הטעם למה נקרא ספר הזהר. ואדוני אבי ז״ל בראש פרשת בראשית כתב: דקראו ספר הזהר רמז למלין עלאין כי תיבת זה״ר גימטריא האי״ן סו״ף ברוך הוא[טו].

עיקר בריאת האדם שילמוד חכמת הנסתר. כמו שאמר רבי אלעזר: קוב״ה ברא לי׳ לבר נש ברזא דחכמתא, ועבד לי׳ באומנותא סגי, ונפח באנפוי נשמתא דחיי למנדע ולאסתכלא ברזין דחכמתא, למנדע ביקרא דמארי׳, כד״א כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, ולכבודי בראתיו דייקא[טז].

לימוד הזוה״ק הוא בכלל מצוות עשה ולדבקה בו יתברך. כ״כ ר׳ יצחק איזיק יחיאל ספרין מקומרנה: ודע שכל ספר הזוהר וחיוב לימודו וכו׳, הכל מצוות עשה לדבקה בו ולידע שיש אלוקי מצוי בידיעה קדושה בפרט וביחודים ואהבה ויראה ואחדות[יז].

חיות אדם הישראלי תלוי בספר הזוהר. חיות אדם הישראלי תלוי בספר הזוהר ובכתבי מרן, ללמוד בקדושה ובשמחה ובנועם וביראה ואהבה כל אחד לפי השגתו וקדושתו וכל ישראל קדושים[יח]. ואומר: אינו דומה חיות ותענוג לימוד הנגלה כלימוד הזוהר והתיקונים. ואמר על עצמו, שהוא אין לו חיות ותענוג אפילו בלימוד הגמרא כמו מן הזהר ותיקונים[יט].

קיימו וקבלו עליהם היהודים. כותב מו״ר הרי״ח הטוב זיע״א: מזמן אשר הציץ וזרח אור יקרות של שני מאורות הגדולים ספר התיקונים וספר הזוהר, קיימו וקבלו היהודים קהל עדת ישראל להחזיק בלימוד הקדוש של התיקונים והזוהר יחיד ורבים מנער ועד זקן. והגם דאין לאל ידם להשיג ולהבין סוד

יב. הקדמת בית דין אמסטרדם לדפוס הזוהר תקס״ד. **יג.** ר׳ הלל מפאריטש, ספר נתיב רש״י. **יד.** הרב משה קורדובירו, דע את אלקי אביך, ב׳. **טו.** הקדמת המו״ל זהר ליוורנו. **טז.** זהר ח״ב דף קנ״ה ע״א, ועוד הרבה נזכר בזוה״ק ובתיקו״ז ומפרשיהם. **יז.** ר׳ יצחק איזיק יחיאל ספרין מקומרנה, נתיב מצוותיך, שביל היחוד, שביל ב׳ אות ג׳. **יח.** ר׳ יצחק איזיק יחיאל ספרין מקומרנה, נוצר חסד, פרק ד׳ משנה כ׳. **יט.** מדרש פנחס, מהרה״ק ר״פ מקורין, ע״ב, אות ג׳.

אמרות טהורות שבספרים הקדושים האלה, אף על פי כן שותים בצמא את דבריהם ומתלהבין בקריאתן מאד מאד[כ].

וכ"כ בהקדמת הרבנים לספר הזוה"ק: הבה נקוה כי באופן כזה כל אחינו בית ישראל יקבעו לימוד בספר הזוהר הקדוש, יחד עשיר ואביון קטון וגדול שם הוא. ומה טוב ומה נעים אם ישתדלו לקבוע חברות ללימוד הזהר, ובפרט לעת כזאת אשר ניצוצי הגאולה החלו לפרוח עלינו, להשתדל בלימוד הקדוש הזה המסוגל לביאת משיח צדקינו, כאשר דבר בקדשו אליהו הנביא זכור לטוב לרעיא מהימנא דבהאי ספר הזוהר יתפרקון מן גלותא וביה יפקון מן גלותא. וה' יחיש גאולתינו בביאת משיח צדקנו, בעגלא ובזמן קריב במהרה בימינו אמן[כא].

מטהר ומקדש את נפש הלומד. למוד ספר הזוהר נשגב מאוד לטהר ולקדש הנפש. ואפילו אי לא ידע מאי קאמר, ושוגה בו שגיאות הרבה, הוא חשוב לפני הקדוש ברוך הוא, כדכתיב ודגלו עלי אהבה פירשו רבותינו ז"ל ודלוגו עלי אהבה. הא למה הדבר דומה, לתינוק קטן שאינו יודע דבר, ומדבר חציין של תיבות בלעגי שפה, ואביו ואמו יצחקו לו ישמחו לקולו, כך יושב בשמים ישחק וישמח כשהאיש הישראלי יש לו חיבה בתורה ורוצה ללמוד אך אין דעתו משגת, או אין לו מי שילמדנו ולומד כשיודע, בודאי עושה נחת רוח ליוצרו ובא בשכרו. הנה כי כן, אין מקום פטור למי שאינו יודע ללמוד, אין טענה זו פוטרתו ליום הדין, כי יכול ללמוד כמו שיודע[כב].

ואומר: שיתחזק כל בר ישראל ללמוד בזוהר הקדוש, אף שיעבור עליו כמה נסיונות להפריד אותו חלילה מללמוד בזוהר הקדוש, וכן אם עבר עליו כמה נסיונות מבני אדם המגושמים בחומר שלהם, שהם ליצני הדור רחמנא ליצלן, והוא יושב ביניהם כשושנה בין החוחים... שיתחזק בעל נפש מישראל הרוצה לדבק בדביקות הבורא ברוך הוא... אף על פי שנראה לו במקצת איזה פעמים שהוא כשושנה בין החוחים, אל ישגיח על זה חזק ונתחזק בכח האין סוף ברוך הוא וברוך שמו[כג].

אין שום הגבלה על לימוד הזוהר. וכן אמר הגאון הצדיק רבי שלמה בלוך ז"ל משם רבו החפץ חיים ז"ל, שעל לימוד ספר הזוהר אין שום הגבלה, כי רובו מדרש. והיה החפץ חיים מעורר לכולם שילמדו כל שבת את הזוהר של אותה פרשה ואפילו לבחורים[כד].

מיוסד על מוסר גדול. כל ספר הזוהר מיוסד על מוסרים גדולים עד אין שיעור, ובפרט להיות מרכבה ליחוד הקב"ה והשכינה, ומעיר עיני ישנים מתרדמתם, ומסיר לב האבן, אם אבן הוא נימוח. וגם הוא סגולה להינצל ממים הזידונים, מים המרים המאררים חכמת החיצוניות. וכל הטועם

כ. רבנו יוסף חיים, הבן איש חי, בהקדמת התיקונים בניהו. **כא.** הקדמת הרבנים לזוהר דפוס ג'רבה.
כב. ר' אליעזר בר יצחק פאפו, פלא יועץ, ערך זוהר. **כג.** הרב אליעזר בר שם טוב פאפו, דמשק אליעזר, בהקדמה דרך הקודש אות י"ב. **כד.** ר' יוסף בן שלמה מפוז'ין, הוספות בנין יוסף.

ממנו יטעום בעצמו אשר אין חכמה בעולם כחכמת עמקי סתרי טעמי תורה, וכל החכמות מבלעדה לאפס ותוהו נחשבו[כה].

ספר הזוהר מלא מוסר. ספר הזוהר מלא מוסר, וכל אות שלו הם תיקונים גדולים לנשמה לתקן כל הגלגולים[כו].

כולל כל החכמות שבעולם. כח גדלות קדושת התיקוני זוהר. והיה רגיל לעסוק בו ביותר גם בכל השנה אפילו שלא בימי אלול. ואמר, שבספר התיקונים כלולים כל החכמות שבעולם[כז].

אין שיעור וערך למעלת הלומד. אין שיעור וערך למעלת ההוגה בדברי אלקים חיים, בספר הזוהר וכל הנלוים אליו, ובדברי חכמי אמת וביותר בכתבי הארי ז"ל הברורים... כי על ידי העסק התמידי יגלו שערי אורה ופתחי חכמה לכל ההולך בתום בדרך ה', אשר חמדה נפשו לקרבה אל היכל מלך הכבוד חי העולמים ברוך הוא, ועל כן יהיו ברוכים כל המתנדבים לעסוק בכמה, אפילו שעה או שתים ביום מדי יום ביומו... ומחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, ויחשב כאילו עומד הוא כל היום תמיד בחצרות ה' ומשכנותיו ברזין דאורייתא[כח].

מהארת האור הגנוז. הנה ביום הזה אשר נכתב הספר הקדוש הזוהר שהוא מהארת האור כי טוב הגנוז... וזה מאיר לנו בגלות עד יתגלה בזכות זה משיח צדקנו. יהי אור זה, אורו של מלך המשיח[כט].

ואומר: ולכן אחי, טעמו וראו אור הגנוז ומתיקות שיש בזוהר הקדוש המאיר לנפש, עד שמרוב אור תקבל על עצמך כל הרעות והצרות והיסורין, ולא יתחלש דעתך ולא תיפול ממדרגתך, ותתעלה למעלה עד רום המעלות, חזק חזק חזק ואמץ, לא תירא ולא תפחד[ל].

כה. ר' צבי הירש אייכנשטיין מזידיטשוב, מהרצ"ה, סור מרע ועשה טוב. **כו.** ר' יצחק איזיק יחיאל ספרין מקומרנה, נוצר חסד, פרק ד' משנה כ'. **כז.** הרבי נחמן מברסלב, שיחות הר"ן קכ"ח. **כח.** הרב ראי"ה קוק, אוהב ישראל בקדושה, 232. **כט.** ר' צבי אלימלך שפירא מדינוב, מהרצ"א, בני יששכר, מאמרי חדש אייר מאמר ג' אות ד'. וראה מ"ש בס' אור המאיר (זיטאמיר) פ' פקודי, דף כ"ח טור ג': פעם אחת שאלו לבעל שם טוב ז"ל אחד מהדברים, ואזי פתח ספר הזוהר שהיה מונח על השולחן והסתכל בו ואמר להם כל המאורע, ואחר כך נמצא האמת אתו שכיוון בדבריו. ושאלו פיו הקדוש, וכי בשביל שפתח את ספר הזוהר והסתכלות מעט בזוהר יתכן לדעת ולראות מרחוק. ואז השיב, הלא מצינו אור שברא בו הקב"ה את עולמו היה מאיר מראש העולם ועד סופו וגם האדם יכול לראות מראש העולם ועד סופו עם אור הבהיר ומאיר לארץ ולדרים עליה, וכיוון שראה הקב"ה שאין העולם כדאי להשתמש עם זה האור, גנזו לצדיקים, ואפוא המקום המכיל את האור והיכן גנזות גנז את האור בתורה, שתורה אוצרו הטוב של הקב"ה, וכשאדם לומד תורה לשמה מסתכל בה בעין שכלו, המאור הגנוז מאיר לו נתיב להשכיל ולראות מראש העולם, כאשר מאז קודם שנגנז האור. **ל.** ר' יצחק איזיק יחיאל ספרין

ב. מאמר הנהגות דרכי הלימוד בזוה"ק בכלל

במאמר זה בס"ד ליקטנו הנהגות לדרכי הלימוד בזוהר הקדוש מחכמי ח"ן, כפי שבאו הדברים רשומים בחיבוריהם. והם הנהגות נאמנות וישרות לכל הבא ללמוד בפרד"ס התורה בכלל. ולמען ירוץ בהם הלומד, ערכנו אותם בפסקאות קצובות. והבא ללמוד, יהגה בהם וישנן אותם, ויזכה לקנין תורה. וחפץ השי"ת בידינו יצלח.

א. ללמוד בחשק גדול. וללמוד ספר הזוהר בחשק גדול[לא].

ב. יעיין בכל מלה ומלה. כשלומד זוהר יעיין בכל מלה ומלה. כי כל אות הוא חידוש בפני עצמו. ודברים הנראים כפשט אינם אלא סוד. כי הזוהר כולו אורה[לב].

ג. בוכה עד שיזכה להבין. בלימוד הזוהר היה בוכה הרבה עד שיזכה להבין[לג].

ד. צריך התמדה גדולה. ידע כבודו, שכל עיקר כוונתי בחוברותי, ובכל מה שאני כותב, הוא רק לעורר לבב תלמידי חכמים, זקנים וצעירים, לעסוק בעיון בפנימיות התורה... וללמוד את כל הספרים עם דברי זוהר הקדוש וספרא דצניעותא, ספר הבהיר וספר יצירה, וכל מדרשי חז"ל, בעיון ובבקיאות, צריך על זה התמדה גדולה, ממש כהתמדת הש"ס ופוסקים[לד].

ה. ללמוד בכל יום בבקיאות. אמר מורי [האר"י] זכרונו לברכה לרב אברהם הלוי עצה טובה לעניין השגה, שילמוד בזוהר דרך בקיאות בלבד בלי שיעמיק בעיון ארבעים או חמישים עלין בכל יום ושיקרא בספר הזוהר פעמים רבות[לה].

ו. ידע כי בכל יום מתחדש פירוש. שמעתי ממורי ז"ל שספר הזוהר יש לו בכל יום פירוש אחר[לו].

ז. ידע כי בכל אות בזוה"ק יש חידוש בפני עצמו. אם זכה לחכמת אמת מסוגלת ההצלחה בעתים הללו, כי אז נאמר סוד ה' ליראיו ואין האשה מגלה סתרה אלא לבעלה. ובלילה ילמוד זוהר באשמורות, כי בזכותו יצאו ישראל מהגלות והגלות נמשל ללילה. ומי שלא זכה להבין בזוהר, אף על פי כן יקרא, כי הלשון מסוגל לזכך הנשמה ולהאירה זוהר נפלא. ובספר התיקונים על היותר טוב. וכשלומד זוהר יעיין לחכמת אמת בכל מלה ומלה, כי כל אות חידוש בפני עצמו, והדברים הנראים פשוטים אינם רק סוד[לז].

ח. שעת לימוד בזוהר עושה תיקון עליון יותר משנה של לימוד בפשט. כ"כ בהקדמת דפוס הזוה"ק: וכבר ידוע מעלת לימוד ספר הזוהר כמו שאמר האר"י ז"ל, שלימוד יום אחד מספר הזוהר וסודות התורה הוא כנגד לימוד שנה תמימה מפשט. ובזכות זה הקב"ה יאריך ימיהם בטוב ושנותיכם בנעימים. העושר והכבוד יחדיו יהיו תמים בבנים ובני בנים, ובתים מכל טוב מלאים בברכת ה' וברכת אליהו[לח]. וכ"כ בהקדמת פירוש כסא למלך על הזוהר: לימוד

מקומרנה, נתיב מצוותיך, נתיב התורה, שביל א' אות ל'. **לא.** הנהגות מר' נחום מטשרנוביל זצוק"ל. **לב.** רבי חיים הכהן, הנהגות טובות, אות מ"ו. **לג.** הרבי נחמן מברסלב, שיחות הר"ן, ח'. **לד.** הרב ראי"ה קוק, אגרות א', מ"א - מ"ב. **לה.** הרב חיים ויטאל, כתבי האר"י, שער רוח הקודש. **לו.** ר' משה חיים אפרים מסדילקוב, דגל מחנה אפרים, פ' בא, עמ' פ"ד. **לז.** סידור ר' שבתי ראשקובער סדר הלימוד דף י"ז. **לח.** הקדמה זהר דפוס ליוורנו תרנ"ב.

הזוהר בגירסא בעלמא בונה עולמות. וכל שכן אם יזכה ללמוד ולהבין פירוש מאמר, יעשה בו תיקון למעלה בשעה אחת מה שלא יעשה בלימוד הפשט שנה תמימה[לט].

ט. ילמד גם בלי להבין כי הלימוד בזוהר הקדוש מטהר ומזכך את הנשמה. אמת שמקובל בידינו שגם מי שלא ידע כלום, אף על פי כן לשון הזוהר מסוגל לזכך הנפש[מ].

ואומר: ומי שלא זכה להבין הזוהר, אף על פי כן ילמוד, כי הלשון של הזוהר מזכך הנשמה[מא].

ואומר: אמירת הזוהר הקדוש בכל יום, אף כי לא ידע מה הוא אומר, עם כל זה אמירת הזוהר הקדוש מזכך הנשמה[מב].

ואומר: לשון הזוהר הקודש הוא מסוגל לנשמה אף שאינו מבין כלל מה שאומר, כמשל הנכנס לחנות של בושם, אף על פי שלא לקח כלום מכל מקום ריח טוב קלט עמו[מג].

ואומר: ילמוד בספר קבלה, ואף אם אינו מבין בהם יאמר דברי הזוהר ותיקונים כי הם מסוגלים לטהר הנשמה[מד].

ואומר: מי שהוא בעל עסק גדול יהיה רוב לימודו בזהר אף שאינו מבין, כי מה איכפת ליה שאינו מבין אפילו הכי הוא סגולה[מה].

ואומר: מי שלא זכה להבין, אפילו הכי, יקרא הלשון מפני כי הלשון מסוגלת לזכך הנשמה ולהאירה בזוהר נפלא[מו].

ואומר: לימוד ספר הזוהר מרומם על כל לימוד, בשגם לא ידע מאי קאמר, ואף שיטעה בקריאתו. והוא תיקון גדול לנשמה. לפי שהגם דכל התורה שמותיו של הקב"ה, מכל מקום נתלבשה בכמה סיפורים, ואדם הקורא ומבין הסיפורים נותן דעתו על פשט הפשוט. אבל ספר הזוהר הן הסודות עצמן בגלוי, והקורא יודע שהם סודות וסתרי תורה, אלא שאינו מובן מקוצר המשיג ועומק המושג[מז].

ואומר: בניי ואחיי, תרגילו עצמכם ללמוד בדברי הזוהר והתיקונים בשקידה, ומי שלא ראה אור הזוהר מתוקים מדבש, לא ראה מאורות מימיו ולא טעם טעם התורה, ועוד שהוא מטהר הנפש ומזככה, אפילו אמירה בעלמא מן השפתיים סגולה ותיקון הנפש מאוד, ובפרט ספר התיקונים שהם תיקוני הנפש ממש מכל פגם וסיג וחולאת[מח].

ואומר: על כן ראוי ללמוד בזוהר הקדוש ובספר תיקונים, אשר הם מלאים זיו ומפיקים נוגה בסתרי תורה, גם דלא ידע מה קאמר. ועל ידי לימוד

לט. הרב שלום בן משה בוזגלו, כסא מלך, תיקון מ"ג אות ס'. **מ.** ר' צבי אלימלך שפירא מדינוב, מהרצ"א, הוספות מהרצ"א, אות ט'. **מא.** הר"מ פאפריש, אור צדיקים, סימן א' סעיף ט"ז. **מב.** בספר אור לישרים. **מג.** ר' משה חיים אפרים מסדילקוב, דגל מחנה אפרים, ליקוטים. **מד.** רבי יעקב קאפיל, סידור קול יעקב, בסדר כוונת הלימוד. **מה.** רבי שניאור זלמן מלאדי, מאמרי האדמו"ר הזקן הקצרים דף תקע"א. **מו.** רבי חיים הכהן, הנהגות טובות, אות מ"ה. **מז.** ר' חיים דוד יוסף אזולאי, החיד"א, מורה באצבע, אות מ"ד. **מח.** ר' יצחק איזיק יהודה יחיאל ספרין מקומרנה, הקדמת ספר

הנסתר בורא שמיים חדשים, ועל ידי לימוד הפשט בורא ארצות חדשות, כמו שנאמר כי כאשר השמים החדשים וכו'[מט].

ואומר: כמו ששמענו בפירוש מפי אדמו"ר הזקן בליאזני, שיש בחינת טמטום המוח וכו', ולזה מועיל קריאת דברי הזוהר הקדוש אף דלא ידע מאי קאמר[נ].

ואומר: לימוד התיקוני זוהר הקדוש מטהר הגוף והנשמה, וסגולתו לקרב הגאולה במהרה בימינו[נא].

י. לימוד ג' דפים בכל יום. לכן ראוי שיקבע שיעור הלימוד מהזוהר הקדוש ותיקונים ג' דפין בכל יום, שיוכל להשלים כל הזוהר ישן וחדש ותיקונים בכל שנה, ואחר לימוד ג' דפין יקבע לימודו בשאר ספרי המקובלים, וילמוד ספרי המקובלים על סדר שיכול עד שיסיים כל ספרי המקובלים הנמצאים וכו', אך הזוהר הקדוש והתיקונים יזהר לסיימם בכל שנה כנ"ל, וכזה יתנהג כל ימי חייו[נב].

יא. לימוד חמשה דפים ליום הם תיקון גדול. המקובלים כתבו, כי חמש דפין מזוהר הקדוש בכל יום הוא תועלת גדול ותיקון גדול לנפש להאירה ולזככה ולתקנה, והוא מרפא ותיקון לחטאים ולפשעים של הנפש[נג].

ואומר: תשובה השבתי למשכיל אחד ששאל על אשר כתבו גורי האר"י זכרונו לברכה, שלימוד הזוהר הוא תיקון גדול להאיר הנפש ולקדשה, והרב זכרונו לברכה נתן תיקון לבעל תשובה ללמוד חמשת דפים זהר בכל יום אף על גב דלא ידע מאי קאמר, דקריאתה זו היא להאיר הנפש ולתקנה, ונראה כי דווקא לימוד הזוהר יש בו סגולה זו יותר על לימוד משנה ותלמוד ומקרא, והוא פלא במה כוחו גדול מכל התורה אם למקרא ואם למשנה וכו', אלו דבריו[נד].

ואומר: וראוי לקבוע עצמו ללמוד חמש דפין בזוהר בכל יום והוא תועלת גדול ותיקון גדול לנפש להאירה ולזככה ולתקנה, ולכלות קוצים מדות רעות ותאוות רעות, לזכות בנועם השם, והוא מרפא ותיקון לחטאים ופשעים של הנפש. וכן נתן מרן האר"י תיקון לבעל תשובה שיאמר חמשה דפין זוהר או תיקונים בכל יום, וכן נהג מורי ורבי דודי הקדוש רבי צבי[נה].

יב. יזכה ללמוד את חלקו-חלק נשמתו בספר הזוהר הקדוש, ובלבד שילמד לשם שמים מתוך יראה טהורה, ואפילו בגירסה בלבד וכל-שכן בהבנה. וכבר נדפסו פרקים מהזוהר הקדוש בסדר הלימוד היומי "חק לישראל", וכן הם נאמרים על שולחן שבת בכל אחת מג' הסעודות, וכן במצוות ברית המילה ובמעמד חנוכת-בית וכדומה. ויש המהדרים לשנות פרקם בחלוקה ליום בזוהר או בתיקוני הזוהר או באדרא רבא ואדרא זוטא[נו].

עצי עדן. **מט.** רבי חיים חורי, ספר חסד ואמת. **נ.** חנה אריאל, להרי"א מהומיל, שמות עמ' ס"ד. **נא.** ר' אפרים בן אברהם ארדוט, מטה אפרים, קצה המטה, סעיף קטן כ"ג. **נב.** יסוד ושורש העבודה, שערי השישי, שער הניצוץ. **נג.** ר' אפרים בן אברהם ארדוט, מטה אפרים סימן תקט"ו סימן ז'. **נד.** ר' חיים דוד יוסף אזולאי, החיד"א, הגדולים להחיד"א מערכת ספרים אות ב'. **נה.** ר' יצחק איזיק יחיאל ספרין מקומרנה, נתיב מצוותיך, בהקדמה, שביל התורה א' אות ל"א. **נו.** הנה ב"ה זכה דורנו

ג. מאמר מעלות הלימוד בספר הזוהר הקדוש

במאמר זה, ליקטנו מדברי חכמי ח"ן מה שכתבו על מעלות הלימוד בספר הזוהר הקדוש, והנם כאן ערוכים כסדרן מא' ועד ת':

אהבה - הלומד בזוהר הקדוש יזכה לאהבת הבורא ויראתו, שהם עיקרי כל התרי"ג מצוות[נז].

אור - הלומד בזוהר הקדוש יזכה לאור השכינה שיהא שורה עליו. בפרט בעת לימוד ספר הזוהר, שממש השכינה שורה עליך והקדוש ברוך הוא מאיר עליך אור וחיות, ובלבד שתהיה לך הכנעה באמת. ועוד שתזכה על ידי לימוד זה להיות עפר ואפר לסבול יסורים וחרופין, ודרישות עקב שתהיה בעיניך כאסקופה התחתונה שהכל דשין עליך, והשם יתברך יעזור לך בהרחבות המוחין של הקדושה ובנועם זיו השכינה שלא תרגיש מכל אלה שום הרגש כלל וכלל, אלא הרחבות הדעת והמוחין משמחת נועם זיו אור שכינתו שישרה עליך[נח].

אורחות חיים - הלומד בזוהר הקדוש יזכה לכוון את אורחות חייו כפי רצון הבורא יתברך שמו, ויזכה לעמוד בדעתו גם על כוונת הסוד במילי דעלמא, ולקיים בזה מאמר הכתוב 'בכל דרכיך דעהו'[נט].

אמונה - הלומד בזוהר הקדוש יזכה לאמונה[ס], ולהתחזק באמונה שלימה ע"י שיכיר שהכל נמצא בהשגחה פרטית של הבורא יתברך ויתעלה[סא].

בונה - הלומד בזוהר הקדוש יזכה לבנות ולתקן בעולמות העליונים[סב].

ביטול - הלומד בזוהר הקדוש יזכה לבטל גזירות, כמ"ש כבר ידוע לכבודם מעלת לימוד הזוהר הקדוש אשר הוא מבטל כל מיני פורעניות וגזירות קשות ורעות[סג].

בן - נעשה בן לקב"ה. הלומד בזוהר הקדוש יזכה להיעשות בן להקדוש ברוך הוא, ואמרו אפילו שאינו מבין אפילו הכי נעשה בן להקדוש ברוך הוא והוא נכון שפירש[סד].

גאולה - הלומד בזוהר הקדוש יזכה שעל ידי לימודו הגאולה קרבה ובאה. וכן אמר אליהו הנביא לרשב"י זיע"א: ובגלל שעתידים ישראל לטעום מאילן החיים שהוא ספר הזוהר הקדוש, יצאו על ידו מן הגלות[סה].

ואומר: בזכות לימוד הזוהר הקדוש יבוא הגואל[סו].

ונדפסו מהדורות המצויות לכל דורש ומבקש. ובפרט המהדורות בחלוקה לקונטרסים בהוצאת הגאון המקובל הרב בניהו שמואלי שליט"א ראש ישיבת נהר שלום והיכלא דרשב"י בעיה"ק ירושלים.

נז. הרמ"ז בהגהותיו לספר הכוונות. שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"ט. **נח.** ר' יצחק איזיק יחיאל ספרין מקומרנה, נתיב מצוותיך, בהקדמה, שביל היחוד א' אות ד'. **נט.** ראה מ"ש על לימוד הקבלה שעיקרו מוסר לאדם. וע"ע שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"יז ע"פ זוה"ק קרח דף קעז ע"ב. **ס.** אמרי פנחס שער ט' אות ג. **סא.** שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"יא ע"פ זוהר פקודי דף רכד ע"א. **סב.** כסא מלך על תקוני הזהר תיקון מ"ג אות ס'. **סג.** רבני ירושלים, שנת תרפ"א. שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"ב. **סד.** הקדמת המו"ל זהר ליוורנו. **סה.** ר' שמעון בר יוחאי, הזוהר, נשא אות צ'. שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"מא ע"פ תיקו"ז תיקון ו'. **סו.** רבי אליהו בן סולימן מאני, כסא אליהו, שער ד'.

ואומר[סז]: כעת הזמן המחייב להרבות קנין בתורה הפנימית. ספר הזוהר הפורץ נתיבות חדשות, משים במדבר דרך מסילה בערבה, הוא וכל תבואתו מוכן הוא לפתוח פתחי גאולה.

ואומר: אמר קודם ביאת המשיח תתגבר מינות ואפיקורסות רחמנא ליצלן בעולם העצה לזה ליזהר בשלושה דברים הללו, האחד לאמר בכל יום זוהר אף על פי שאינו מבין מה שאומר כי אמירת זוהר מסוגלת לטהרת הלב[סח].

ואומר: הרי לעיניך, שגאולת ישראל וכל מעלת ישראל תלוי בלימוד הזוהר ובפנימיות התורה[סט].

ואומר: הנה מבואר, שכל העוסק בספר זה מקרב הגאולה ועושה נחת רוח גדול ליוצרו, כמו שכתוב כאילו פדאני אני ובן מן הגלות כו׳. כי כך גזר הבורא שלא יתגלה ויהיה גנוז עד סוף יומיא דבגיניה יבוא דרור, כי סגולה זו בו ולא בזולת[ע].

ואומר: הגאולה וביאת המשיח תלויים רק בלימוד הקבלה[עא] ועוד[עב].

גדולה - הלומד בזוהר הקדוש יזכה להכיר את גדולתו ומעלתו של הקב״ה ובכוח זה לעובדו[עג].

דבקות - הלומד בזוהר הקדוש יזכה לדבקות בבורא יתברך, כמ״ש ודבק נפשך תמיד לפי השגתך בספר הזוהר ובכתבי מרן האר״י, ודבק נפשך מאוד ביראה ואהבה והכנעה שלא תהיה כוונתך חלילה להיות רב ורבי כי זהו עבודה זרה ממש וכו׳. ולכן אחיי ובניי נפשות יקרות גבוהים ורמים תדבקו נפשכם בספר הזוהר תקונים זוהר חדש וכו׳[עד].

דרך - הלומד בזוהר הקדוש יזכה להשיג דרך בעבודת ה׳. כמ״ש, לא ישיג אורחות חיים אלא על ידי לימוד הזוהר... ובדור הזה אי אפשר להמשיך שכינתא עליונה אלא על ידי הזוהר וכתבי האר״י והרב חיים ויטאל בלבד שנאמרו ברוח הקודש. ובדור הזה מי האיש החפץ חיים, אוהב ימים מבלי לבלות יום בלתי קדושה, לראות טוב עולם הבא בעולם הזה, ידבק נפשו בספר הזוהר ובכתבי האר״י והרב חיים ויטאל בלבד[עה].

הבנה - הלומד בזוהר הקדוש יזכה להבנה רבה בנגלות התורה[עו].

הסרה - הלומד בזוהר הקדוש יזכה להסיר ממנו טמטום הלב[עז].

הצלה - הלומד בזוהר הקדוש יזכה להציל את עצמו ממינות ואפיקורסות[עח].

סז. הספר יצא לאור בשנת התרפ״א, מהרב ראי״ה קוק, אורות, נ״ז. **סח.** אור ישרים, מירא דכיא. **סט.** הרב יהודה אשלג, הקדמה לספר הזהר, אות ס״ט. **ע.** הרב שלום בן משה בוזגלו, מקדש מלך לתיקוני הזוהר. **עא.** הגאון מוילנא. ספר ״אבן שלמה״ 3, 11. **עב.** כ״כ בהקדמת דפוס המו״ל ספר הזוהר, דפוס ליוורנו: הלומד הזוהר מקרב הגאולה וכך כתב הרב אמת ליעקב ז״ל בהקדמת ספרו משם הזוהר והתיקונים והחריד הרבה הרב על מי שלומד תורה שבכתב ותורה שבעל פה עונשו גדול אם לא ילמוד בספר הזוהר וחכמת הקבלה. וכ״כ לקמן הר״מ פאפריש, אור צדיקים, סימן א׳ סעיף ט״ו. והרב אפרים ארדוט בעל ס׳ מטה אפרים. **עג.** שערי זוהר שער ד׳ פ״ו סע״ו. **עד.** ר׳ יצחק איזיק יחיאל ספרין מקומרנה, נוצר חסד, פרק ד׳ משנה א׳. שערי זוהר שער ד׳ פ״ו סע״ז סע״יג סע״יד וסע״ל. **עה.** ר׳ יצחק איזיק יהודה יחיאל ספרין מקומרנה, היכל הברכה, דברים נ״ח. **עו.** רבי אברהם מסלונים בספר תורת אבות. **עז.** הרב בעל ״מאה שערים״, בשם בעל התניא. **עח.** שערי זוהר שער ד׳ פ״ו

השגה - הלומד בזוהר הקדוש יזכה להשגה רוחנית עליונה[עט].

התחדשות - הלומד בזוהר הקדוש יזכה ויתחדש לו בכל רגע אור חדש ממש, עד שנעשה ממש בריה חדשה, על ידי הזוהר ומר"ן האר"י[פ].

התלהבות - הלומד בזוהר הקדוש יזכה להתלהבות של קדושה בכל קיום מצווה ומעשה טוב[פא].

התקשרות - הלימוד בתדירות [בזוהר הקדוש וכתבי האר"י] סגולה להביא את האדם להתקשרות לאין סוף ב"ה[פב].

התעוררות - הלומד בזוהר הקדוש יזכה להתעורר מאוד לעבודת ה'. כמ"ש, ידוע שלימוד הזוהר מסוגל מאד מאד, ודע שעל ידי לימוד הזוהר נעשה חשק, והלשון הקדוש של הזוהר מעורר מאד לעבודת השם יתברך[פג].

זיכוך - הלומד בזוהר הקדוש יזכה להזדכך בנר"ן שלו[פד].

זכות - הלומד בזוהר הקדוש יזכה וזכות רבי שמעון והחברים שלו יגינו עליו[פה]. ועוד שזכות רשב"י בפרטות יגן עליו גם לעולם הבא[פו].

חיבור - הלומד בזוהר הקדוש יזכה להתחבר בדביקות עם הבורא יתברך שמו ויתעלה, וזוכה לעורר את התיקון כמו בשעת החיבור ביחוד העליון[פז].

טהרה - הלומד בזוהר הקדוש יזכה לטהרת וקדושת הנפש[פח].

יחוד - הלומד בזוהר הקדוש יזכה לייחד בעולמות העליונים ומעורר בזה עונג לשכינה[פט].

יצר - הלומד בזוהר הקדוש יזכה להגן כנגד היצר המושל בעוון הזנות ובמלשינות ולשון-הרע ושנאה בלב, ולבטל את כוחו[צ].

יראה - הלומד בזוהר הקדוש יזכה לתחזק ביראת שמים טהורה[צא], ולזרזו לקיום רצון ה' בתורה ובדברי חכמים בקיום מצוות ומע"ט[צב], וכמ"ש 'כל ספר הזוהר כולו יראת שמים'[צג].

כבוד - הלומד בזוהר הקדוש יזכה לפרסם את כבוד ה' וכבוד התורה[צד], ומזה יזכה גם לכבוד גדול לעצמו לפני אלוקים ואדם.

ג, י בשם הרב אור ישרים. **עט.** האריז"ל בשער רוח הקודש דף יא עמוד ב'. **פ.** ר' יצחק איזיק יהודה יחיאל ספרין מקומרנה, היכל הברכה דברים דף י"א. **פא.** פלא יועץ ערך סוד. שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"מב. **פב.** שארית ישראל שער ההתקשרות שער א' דרוש ה' מאמר ב'. שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"לד. **פג.** הרבי נחמן מברסלב, שיחות הר"ן, ק"ח. **פד.** ראה לקמן תיקון לנשמה. וע"ע שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"לג וסע"לז. **פה.** זכירה לחיים דף יד עמוד ד'. שערי זוהר שער ד' פ"ו ג, א-ב בשם הרב אברהם במחזה דרוש טז. **פו.** ספר אברהם במחזה דרוש ט"ז. **פז.** שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"ג. **פח.** הגהות מהרצ"א אות ט'. פלא יועץ ערך זהר. **פט.** שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"יז וסע"כ. **צ.** שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"ה. **צא.** הקדמת רבי משה בסולה לספר התקונים. **צב.** שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"חי. **צג.** שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"מב, מדברי רבי משה בסולה זיע"א. **צד.** שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"כד.

מזהיר - הלומד בזוהר הקדוש יזכה ולימודו יזהיר ויאיר בנפשו. וכמ"ש, ואני אמרתי לו, דע כי אין ספק כי כל לימוד בתורה הקדושה נשא ורם הוא מרומם, ובפרט אם יהיה לשמה באמיתיות ודאי בונה בשמים מעלותיו ומתקן העולמות ומייחד הדודים, אמנם אשר גדול לימוד הזוהר, היינו שהמקרא ומשנה והתלמוד הם מלובשים מאוד ואינו ניכר בהם הסוד כלל, לא כן הזוהר שמדבר בסודי התורה בפירוש ואין פתי הקורא שלא יבין כי דבריו בעומקי רזי התורה. ולכן להיות סתרי תורה גלויים בלי לבוש הן מזהירין ומאירים הנפש[צה].

מידות - הלומד בזוהר הקדוש יזכה ליישר את אורחותיו במידות טובות ונעלות, ולבטל מעצמו מידות ותאוות רעות[צו].

מציל - מציל מגאוה. כמ"ש, שביקש מרבו שינצל מן הגיאות והפציר לו מאוד על זה, ואמר לו שילמוד זהר, ואמר לו אני לומד זהר, השיב לו רבו: שילמוד הרבה זהר[צז].

משכיל - הלומד בזוהר הקדוש יזכה להיות מהמשכילים, וכמ"ש והמשכילים יבינו אינון מארי קבלה דאתמר בהון והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע, אילין אינון דקא משתדלין בזהר, דא דאתקרי ספר הזהר, דאינו כתיבת נח דמתכנשין בה שנים מעיר ושבע ממלכותא, דבהון יתקיים כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, ודא אורה דספרא דא[צח].

נועם - הלומד בזוהר הקדוש יזכה לראות נועם ה'. שכן כתיב מבשר"י אחזה אלוה', ראשי תיבות מתורת רבי שמעון בן יוחאי[צט].

נשמה - הלומד בזוהר הקדוש יזכה לניקוי רוחני לנשמתו. אני קורא לכל אחד, להקדיש כל יום לכל אחד זמן ללימוד הקבלה, מפני שבזה תלוי ניקוי נשמתכם[ק]. ויזכה ע"י לימודו בזוה"ק ונשמתו תתעלה עד כדי דבקות בעולם האצילות העליון[קא].

נשמה - הלומד בזוהר הקדוש יזכה לעורר את כוח הנשמות והצדיקים עם רשב"י ועם משה רבנו. כמ"ש, כשעוסק בחיבור זה מעוררים כח הנשמות וכח הצדיקים ההם עם כח משה רבינו עליו השלום... כי בהיותם מתעסקים בו הם מחדשים האור המחודש שנתחדש בעת חבורו, ומזהירה השכינה ומאירה מאותו האור כתחלת חדושה אז, וכל העוסקים בה חוזרים ומעוררים אותו התועלת ואותו האור הקודם שגילה רבי שמעון בר יוחאי וחבריו בשעת חבורו[קב]. וכתב המגיד ממזריעטש זיע"א כי כבר כשמזכיר תיבת "שמעון" מעורר חיות התנא ומקשר עצמו עימה, וז"ל: כשלומד בגמ'

צה. ר' חיים דוד יוסף אזולאי, החיד"א, הגדולים להחיד"א מערכת ספרים אות ב'. **צו.** שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"לח. **צז.** הרב ר"פ מקוריץ מדרש פנחס, ל"ו, אות ע"ג. **צח.** זהר בהעלותך קנ"ג. שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"כח. **צט.** בית אהרן, ל"ג בעומר. **ק.** הרב יצחק כדורי זיע"א. **קא.** שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"כט. **קב.** הרב משה חיים בן יעקב קורדובירו, הרמ"ק, אור יקר, שער א' סימן ה'. ועוד שיש בזה אתדבקות רוחא ברוחא, כמ"ש מאור עינים ריש מסכת שבת: "בדורות האחרונים כשלומדים דברי שום תנא וחכם מדברי הקדמונים, שהדבר ההוא הוא חיות והמוחין שלו, והאדם (מלומד)

אמר רבי שמעון, תיבת שמעון הוא חיות התנא, וכן שם כל אדם הוא החיות שלו, ושם הוי״ה הוא מחיה ומקשר החיות עם המוחין, והדין שאומר, הוא השכל שלו, דהיינו המוחין. ונמצא שכשלומד בדחילו ורחימו, הוא מקשר עצמו לרבי שמעון[קג].

נשמה - הלומד בזוהר הקדוש יזכה לנשמת התורה, ובזה יזכה בנשמתא לנשמתא דברים עתיקים וכו׳[קד].

סגולה - הלומד בזוהר הקדוש יזכה למוסר האדם ולאהבת ה׳. כמ״ש, ספר הזוהר בו דבוק נפשי עד אשר בשכבי ובקומי בו נקשרתי, לא נח ולא שקט לבי, כי באמת הספר הלזה ידוע ומפורסם סגולת עסקו בו, והוא מקור לכל ספרי יראים וממנו נובעים כל המוסרים ואהבת ה׳ התמימה וכו׳[קה].

סעד וסמך - הלומד בזוהר הקדוש יזכה לגרום סעד וסמך לשכינה הקדושה בגלות[קו].

עבודה - הלומד בזוהר הקדוש יזכה וייקרא עובד אלוקים. כתוב בספר הקנה: ושבתם וראיתם בין צדיק וגו׳ בין עובד אלקים לאשר לא עבדו, עובד אלקים היינו העוסק בתלמוד ובזהר. לא עבדו, העוסק בתלמוד לבד ואינו עוסק בזוהר[קז].

עולם הבא - הלומד בזוהר הקדוש יזכה ולעתיד לא יהא בבושת פנים, אלא יזכה לתועלת רבה בימות המשיח ולחיי העולם הבא[קח].

עולמות - הלומד בזוהר הקדוש יזכה לתקן בעולמות, וכמ״ש הלומד בזוהר הקדוש מתקן עולמות העליונים, והלומד בתיקונים מבריח הקליפות ומתקן עולם העשייה. ומזה הטעם יסד רבי שמעון בר יוחאי הזוהר הקדוש בחשבון גדול, וספר התיקונים בחשבון קטן. וזה שכתוב ״ויברא אלוהים את שני המאורות הגדולים״, רמז לספר הזוהר הקדוש וספר התיקונים, טובים השנים וכו׳, אך החילוק בין זה לזה, זה בחשבון גדול וזה בחשבון קטן. לכן אמר המאור הגדול הוא הזוהר הקדוש, למשלת היום וכו׳, ואת המאור הקטן,

---

הלומד ומדבר דבריו מדבק ומכניס חיות ומוחין שלו לתוך הדיבורים נקרא אתדבקות רוחא ברוחא, ולכך מחיה אותו שמכניס החיות בהדברים, שלכך אמרו (יבמות צז.) שפתותיו דובבות בקבר, שאפשר לומר כי זה בחינת השתטחות על קברי הצדיקים, כי דיבורי הצדיק שם הוא קבור וטמון החיות שלו, כאמור, וזה הלומד בהכנסו עם החיות והמוחין שלו לתוך החיות ומוחין של הצדיק שטמן בדבריו, נקרא אתדבקות רוחא ברוחא ושפתותיו דובבות בקבר, כנודע זה מדברי הבעל שם טוב נשמתו בגנזי מרומים. ונקראת בחינה זו השתטחות על קברי הצדיקים שהן דבריהם שלומד ומזכיר היום הלומד, ולכך מחיה מוחין של אותו הצדיק״. וכ״כ הרב ישמח משה בפי׳ להפטרת תולדות: ״כשאומר דבר בשם אומרו שפתותיו דובבות בקבר, שמעורר חיות להצדיק, וע״כ נחשב להדור, והיינו שדרשו אגורה באהלך עולמים, דהוי כדר בעוה״ז״. **קג.** המגיד ממעזריטש, בספרו לקוטי אמרים. **קד.** הדרת מלך לזהר פ׳ בהעלות שם, דף רמ״ז. **קה.** מתוך מכתב בעל עטרת צבי לדבו הראי״ה מאפטא זצוק״ל. **קו.** שערי זוהר שער ד׳ פ״ו סע״א. **קז.** ר׳ צבי אלימלך שפירא מדינוב, מהרצ״א, מעין גנים פרק א׳. **קח.** זהר פרשת וישב דף קפ״ה ע״א. ועיין היטב בלקוטי תורה לבעל התניא פרשת צו. שערי זוהר שער ד׳ פ״ו סע״כו וסע״כז.

לממשלת הלילה, רמז לעולם העשייה. הרי שלימוד בהם הוא דבר גדול לתקן עולמות בשמים ובארץ[קט].

פקידת עקרות - הלומד בזוהר הקדוש יזכה לסגולה לפקידת עקרות[קי].

פרנסה - הלומד בזוהר הקדוש יזכה לפרנסה טובה. ואמרו, אמר לאדם אחד שיאמר זהר בכל יום ויום ויהיה לו פרנסה[קיא].

קישור - הלומד בזוהר הקדוש יזכה להתקשר עם אין-סוף יתברך ויתעלה. התיבות והדיבור של זוהר הקדוש עצמן מקשרין את האדם לאין סוף יתברך[קיב].

רפואה - הלומד בזוהר הקדוש יזכה לרפואה שלא לפחד בעת השינה[קיג], ורפואה לכאב שיניים[קיד]. והוא רפואה לרגלים ולהוצאת קוץ[קטו], ולמנוע מגיפות ר"ל[קטז], לריפוי מחולאים קשים[קיז] ורפואה להסיר טמטום הלב[קיח].

רצון - הלומד בזוהר הקדוש יזכה להשלים את הרצון העליון של הבורא יתברך אשר רצה שספר הזוה"ק יתגלה בדור האחרון הזה[קיט].

שלימות - הלומד בזוהר הקדוש יזכה לשלימות גדול לנפש ומסוגל לנשמה. כל אות ואות של ספר הזוהר וכתבי מר"ן של הרח"ו... הם תיקונים גדולים לנשמה לתקן כל הגלגולים[קכ]. ואומר: לימוד הזוהר הוא שלימות גדול אל הנפש, ואף על פי שאינו מבין, הלשון של הזוהר לבד מסוגל מאד[קכא]. ואומר: יעסוק בספר הזוהר אף על גב דלא ידע ולא מבין מאי קאמר, מכל מקום הלשון של הזוהר מסוגל לשכינתא ולנשמתא לקרוא בו יותר מכל עסק התורה[קכב].

תורה - הלומד בזוהר הקדוש יזכה להשלים את עצמו בלימודו בפרד"ס התורה, תורה שבכתב ותורה שבעל-פה[קכג]. ויזכה להשכלת פסוקי התורה בכלל[קכד], וגם להתבונן בלימודו ולקחת מוסר לעצמו בפרט[קכה]. וגם בחלק שלא ישכיל בעוה"ז יזכה והקב"ה ישכילו בעוה"ב[קכו].

תיקון - הלומד בזוהר הקדוש יזכה לתיקון לפגם הברית. ויהיה רגיל ללמוד בקבלה, שקריאת הקבלה היא תיקון לעון זה. ולכן נקראו המקובלים

קט. רבי חיים חורי, ספר חסד ואמת. שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"טו ע"פ זוה"ק אמור דף צב ע"ב ועוד שם סע"טל. **קי.** שערי זוהר שער ד' פ"ו ג, יג בשם ספר המידות. **קיא.** מדרש פנחס דף ל"ו, אות מ"ג. **קיב.** הרב משה ישראל בר אליהו, שארית ישראל, שער ההתקשרות, שער א' דרוש ה' מאמר ב'. **קיג.** שערי זוהר שער ד' פ"ו ג, יח בשם הרב בעל כתר שם טוב. **קיד.** מעשי אמת לתלמיד החוזה מלובין בספר אמת ויציב חלק ד' עמוד ל'. **קטו.** אמרי פנחס שער ט' אות ג'. **קטז.** שערי זוהר שער ד' פ"ו ג, טו בשם אמרי פינחס. **קיז.** שערי זוהר שער ד' פ"ו ג, יד בשם ספר המידות ערך סוד. **קיח.** שערי זוהר שער ד' פ"ו ג, ח בשם בעל התניא והרב בעל מאה שערים. **קיט.** כמאמר הידוע של אליהו הנביא ז"ל לרשב"י זיע"א. שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"ד. **קכ.** ר' יצחק איזיק יחיאל ספרין מקומרנה, נוצר חסד, פרק ד' משנה כ'. שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"כב. **קכא.** רבי חנוך הניך מאלסק, סדר הלימוד, אות ב'. שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"כה. **קכב.** כך הלשון במחזור להושענא רבא בהקדמת לימוד הזוה"ק בתיקון הלילה בהוש"ר. **קכג.** שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"טז ע"פ תיקו"ז חדש דף קיח ע"ב, ועוד שם סע"יט וסע"כג. **קכד.** שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"ח וסע"חי. **קכה.** ראה שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"יב וסע"כא. **קכו.** שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"לא.

מחצדי חקלא, על שם שכורתים כל הקליפות. ולימוד ספר הזוהר הוא בכלל תיקון זה, ובפרט לימוד תיקון מ"ח מהתיקונים שהוא טוב לאמרו ביום שראה קרי[קכז].

תיקון - תיקון לנשמה - הלומד בזוהר הקדוש יזכה לתיקון גדול לנשמה[קכח].

תיקון לדור - הלומד בזוהר הקדוש יזכה לחזק תיקון לדור. וכמ"ש רבי יעקב צמח זיע"א בהקדמת עץ-חיים להאר"י ז"ל: לימוד הזוהר הקדוש בזמן הזה נצרך לנו מאד להגן ולהציל אותנו נגד כל רע, כי גילוי החכמה זאת עתה בדורות גרועות הוא, כדי שיהיה לנו מגן עתה לאחוז בלבב שלם לאבינו שבשמים. כי אותן דורות קודמים היו אנשי מעשה וחסידים, והמעשים טובים היו מצילין אותן מפני המקטרגים. עתה רחוקים אנו משרש העליון, כמו השמרים בתוך החביות. מי יגן עלינו אם לא קריאתנו בחכמה הזאת[קכט].

וכן כותב ר' יצחק איזיק יהודה יחיאל ספרין מקומרנה זיע"א: ובעת עיקבתא דמשיחא, התגברות הרע והעזות והמדות רעות בהנהגות ראשי ערב רב, נתגלה האור הגנוז מן השמים ספר הזוהר והתיקונים ואחריהם כתבי מורנו האר"י, ובזה הלימוד מבער הקוצים והרע שבנפשו, ויזכה לדבק עצמו באור עליון ויזכה לכל מידות טובות שבעולם, ולזה נתגלה האור הזה. ועיקר למודך בפנימיות התורה יהיה שתשיג הארה וחיות אלוהי"ת בנפשך בעת למודך ובכל היום... אמר מורנו האר"י, שבזמן הזה נסתרות נעשו נגלות ושמחה לפני המקום ללמוד ברזי התורה ולגלות רזין לכל בר ישראל[קל]. ואומר: אבל העיקר תדע אחי, שעיקר לימוד זה שנתגלה בזמן הזה בכל כך בהירות ואור והתפשטות, הוא מחמת שהרע גובר מאוד וכנסת ישראל נופלת, ובלימוד זה נזדכך הנפש. ובאמת בעת לימוד הסודות ובפרט ספר הזוהר והתיקונים מאיר הנפש[קלא].

ואמר "לו עמי שומע לי": ולו עמי שומע לי בדור הזה שהמינות גובר, היו לומדין עם תינוק בן תשעה שנים ספר הזוהר והתיקונים להגות בהם, והיה יראת חטאו קודמת לחכמתו ויתקיים... ולו עמי שומע לי בעקבות משיחא אשר הרע והמינות גובר, היו שוקדין כל ימיהם ללמוד ספר הזוהר והתקונים כתבי מרן, והיו מבטלין כל גזירות רעות, והיו ממשיכים שפע ואור[קלב].

תפילה - הלומד בזוהר הקדוש יזכה להתפלל בכוונה גדולה מתוך דבקות בבורא יתברך, ותתקבל תפילתו ברצון[קלג].

תשובה - הלומד בזוהר הקדוש יזכה להיות בעל תשובה[קלד], כי ע"י שידע וישכיל בעולם הנשמות יידע להיזהר במעשיו ואורחותיו ויעשה תשובה שלימה לפני ה'[קלה].

קכז. הנהגות יושר של הרב סרוק ז"ל. ובספר יסוד יוסף. **קכח.** מורה באצבע אות מ"ד. שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"לו. **קכט.** הרב יעקב צמח, בהקדמתו לעץ החיים. **קל.** ר' יצחק איזיק יהודה יחיאל ספרין מקומרנה, היכל הברכה, דברים ר"ח. **קלא.** ר' יצחק איזיק יחיאל ספרין מקומרנה, נתיב מצוותיך, בהקדמה, שביל היחוד א' אות ד'. **קלב.** ר' יצחק איזיק יחיאל ספרין מקומרנה, נוצר חסד, פרק ד' משנה כ'. **קלג.** שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"יד. **קלד.** שבחי האריז"ל. שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"לה. **קלה.** שערי זוהר שער ד' פ"ו סע"י ע"פ זוה"ח רות דף קט ע"א.

ד. מאמר "עיקר הקבלה היא מוסר לאדם"

"עיקר הקבלה היא מוסר לאדם" - כך מרגלא בפומיה דמו"ר עטרת ראשינו הרב המקובל אברהם-מרדכי יצחקי שליט"א, הרב מפורת, בשם הגאון הגדול מעוז ומגדול ראש ישיבת "פורת יוסף" הרב יהודה צדקה זצ"ל[קלו].

דרך במהות ותכלית חכמת הקבלה

הנה, במהות ותכלית לימוד הקבלה אמרו חכמי ישראל כמה דעות, וכמו שנסקרו בהרחבה בספר "פחד יצחק"[קלז], ומנה שם ג' שיטות מרכזיות: א. "להגיע לעבוד את בוראנו ית"ש ע"י כוונות התפלה והמצוות". ב. "ידיעת דרכי ההנהגה אשר הבורא ית"ש מנהיג את כל העולמות ומתגלה אלינו". ג. "לימוד בכוון המכונה עבודה" וכו' עיי"ש[קלח]. ונכון ללומדים לראות את החילוק בין השיטות, לא כחולקות זו על זו, אלא כמשלימות כל אחת בדרכה, על מנת שישתלם האדם בעבודתו לפני קונו הבורא יתברך שמו ויתעלה.

ובזה נכון לנו להבין על נכונה את דברי קדשו של מו"ר כי עיקר הקבלה היא מוסר לאדם, היינו במובן שאינה לימוד של ידיעות גרידא אלא היא בעיקר מהותה לימוד לשם התעלות האדם ביראת ה' ואהבתו, לקיים מצוות הכתוב המפורש בדברים[קלט]: "וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בְּכָל דְּרָכָיו וּלְאַהֲבָה אֹתוֹ וְלַעֲבֹד אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ: לִשְׁמֹר אֶת מִצְוֹת ה' וְאֶת חֻקֹּתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לְטוֹב לָךְ: הֵן לַה' אֱלֹהֶיךָ הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ".

היינו, שכל מה שילמד האדם בתורת הח"ן על "הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ", הוא על מנת שישכיל וידע בשלמות ההכרה והעבודה שהכל הוא "לַה' אֱלֹהֶיךָ". וע"י זה יתחזק "לְיִרְאָה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בְּכָל דְּרָכָיו וּלְאַהֲבָה אֹתוֹ וְלַעֲבֹד אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ", והכל הוא בעבור האדם עצמו: "לְטוֹב לָךְ"[קמ].

ואלו דברי קדשו של רשב"י[קמא]: "רבי יצחק פתח, עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה[קמב], וכתיב[קמג], עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה, הני קראי קשיין אהדדי. אלא הכי תאנא, עבדו את ה' ביראה, דכל פולחנא דבעי בר נש למפלח קמי מאריה, בקדמיתא בעי יראה, לדחלא מניה, ובגין דחלא דמאריה, ישתכח לבתר דיעביד בחדוותא פקודי אורייתא, ועל דא כתיב[קמד] מה ה' אלהי"ך שואל מעמך כי אם ליראה..." עיי"ש.

ויסוד הדברים הוא כמו שכותב המהר"ח מוולוזין זצ"ל בספר נפש החיים[קמה]: "מי שזיכהו ית"ש להשיג נסתרות תוה"ק אשר השאירו לנו ברכה קדושי עליונין חכמי התלמוד כגון רשב"י וחביריו ותלמידיו, וששותין מימיו בדורות

קלו. מתוך הקדמות הספר "מאיר אור לי" הנ"ל. **קלז.** פירוש לספר "אוצרות חיים" לרב המקובל יצחק בן זכרי שליט"א, ראש הישיבה למקובלים. **קלח.** וע"ע בס' שער הזהר לרב המקובל הרב דניאל פריש זצ"ל בעל מתוק מדבש, שער ראשון פרק י"ב. **קלט.** דברים פרק י' פסו' יב-יד. **קמ.** וכמ"ש בתיקוני הזוהר בהקדמה דף ו' ע"א, וכ"כ הרמ"ק בספר אור נעקב ח"ב פ"ב, ע"ש. **קמא.** בזוהר הקדוש ח"ג דף נו ע"א. **קמב.** תהלים ב, יא. **קמג.** תהילים ק, ב. **קמד.** דברים י', יב. **קמה.** שער א' פרק

האחרונים כמו הרב הקדוש איש אלקים נורא האריז"ל, אשר האירו עינינו בקצת טעמי וכוונות המצות, הוא רק כדי שיתבונן כל אחד לפי שכלו והשגתו, עד היכן מגיעים כל פרטי מעשיו ודבוריו ומחשבותיו וכל עניניו בהעולמות והכחות עליונים ותחתונים, ויתפעל ויתעורר מזה לעשות ולקיים כל מצווה וכל עניני עבודתו לבוראו ית"ש בתכלית הדקדוק ובאימה ויראה ואהבה עצומה ובקדושה וטהרת הלב. ועי"ז יגרום תקונים יותר גדולים בהעולמות...".

עוד הנה מה שכתבו, כי ספר הזוהר הקדוש מיוסד על מוסר גדול. כל ספר הזוהר מיוסד על מוסרים גדולים עד אין שיעור, ובפרט להיות מרכבה ליחוד הקב"ה והשכינה, ומעיר עיני ישנים מתרדמתם, ומסיר לב האבן, אם אבן הוא נימוח, וגם הוא סגולה להינצל ממים הזידונים מים המרים המאררים חכמת החיצוניות, וכל הטועם ממנו יטעום בעצמו אשר אין חכמה בעולם כחכמת עמקי סתרי טעמי תורה, וכל החכמות מבלעדה לאפס ותוהו נחשבו[קמו]. ואמרו: ספר הזוהר מלא מוסר, וכל אות שלו הם תיקונים גדולים לנשמה לתקן כל הגלגולים[קמז].

ולזה יכוונו דברי המקובל האלהי מדורות ראשונים, הוא הרמב"ן זיע"א, בסיום האגרת המפורסמת לבנו[קמח], במ"ש: "והוי זהיר לקרות בתורה תמיד אשר תוכל לקיימה. וכאשר תקום מן הספר תחפש באשר למדת, אם יש בו דבר אשר תוכל לקיימו. ותפשפש במעשיך בבקר ובערב, ובזה יהיו כל ימיך בתשובה".

מוסר לאדם "כי אם ליראה"

ולהוסיף עיון במימרא זו, להבין מה פשר המימרא ש"עיקר הקבלה היא מוסר לאדם", שלכאורה נדמה כאילו הדבר ממעט ומצמצם בחכמה האלהית הנעלית הזו העוסקת ברזי רזין עליונין, לעשותה מוסר לאדם בלבד.

אפשר בס"ד שיובן העניין ביסודו, ממ"ש הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל בספר חידושיו קול יהודה[קמט], בזה"ל: "קבלת יראת ה'. "וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה אֶת ה'... הכול תלוי בהתחלה. והנה משה רבנו ע"ה מתחיל, "וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה אֶת ה', כלומר דבר קטן, וממשיך והולך: לָלֶכֶת בְּכָל דְּרָכָיו וּלְאַהֲבָה אֹתוֹ וְלַעֲבֹד אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ. והדברים מפליאים! תחילה אומר 'מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ', כלומר דבר קטן, ואח"כ ממשיך עד מסירות נפש: בכל לבבך ובכל נפשך, א"כ מה נשאר עוד.

והנה ראיתי בספר העמק דבר שהביא מהמדרש כי שאלה כזו שאל הקב"ה את דוד המלך ע"ה שאמר[קנ]: 'אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית

כ"ב. וע"ע שם בשער ג' פרק ח'. **קמו.** ר' צבי הירש אייכנשטיין מזידיטשוב, מהרצ"ה, סור מרע ועשה טוב. **קמז.** ר' יצחק איזיק יחיאל ספרין מקומרנה, נוצר חסד, פרק ד' משנה כ'. **קמח.** הובאו דבריו בספר חרדים ע"ה, ובס' ראשית חכמה שער הענווה פ"ו ועוד. **קמט.** קול יהודה עמ' רלה, בחידושיו לפר' עקב. **קנ.** תהילים כז, ד.

ה' כל ימי חיי', שתחלה אמר 'אחת שאלתי', ולבסוף הולך ומוסיף 'כִּי יִצְפְּנֵנִי בְּסֻכָּה בְּיוֹם רָעָה יַסְתִּרֵנִי בְּסֵתֶר אָהֳלוֹ בְּצוּר יְרוֹמְמֵנִי. וְעַתָּה יָרוּם רֹאשִׁי עַל אֹיְבַי סְבִיבוֹתַי' וגו'. אמר לו ה' לדוד.. תחילה אתה אומר 'אחת שאלתי' ולבסוף אתה מרבה לשאול. אמר לו דוד, ממך למדתי, תחלה משה רבנו ע"ה אומר 'מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה', ולבסוף מוסיף והולך 'לאהבה וגו' בכל לבבך ובכל נפשך'. עיין שם מה שבאר.

ולי נראה להסביר תשובת דוד, כי סוף כל סוף כיצד יוציא מפיו דבר [כזה..], שאומר 'אחת' ולבסוף מוסיף והולך. הנראה בזה כי למד דבר זה ממשה רבינו ע"ה... אלא שכוונת משה רבינו ע"ה כך - השאלה היא אחת יראת ה', ואם יקיים את זה, אזי יתר הדברים באים מאליהם, כי הם תוצאה של היראה... כך גם דוד בקש 'אחת.. שבתי בבית ה'', והיתר 'ירום ראשי' וכו' הם תוצאה של 'שבתי בבית ה''. עכ"ל.

הנה כי כן, מעלות רבות ועצומות יש בלימוד חכמת הקבלה. תא חזי, בפרק "רשימת המעלות והסגולות שישיג העוסק בסתרי תורה" שערך הרב המקובל דניאל פריש זצ"ל בספרו שערי הזהר, בשער רביעי פרק ו', והם כולם שלבי הסולם העולה בית-אל. ובאו כאן דברי הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל לסמן את הפתח הנכון לכל הבא בשערי הלימוד, לומר לו, דע כי עיקר הקבלה היא מוסר לאדם! כי המוסר הוא הפתח הנכון להיכנס בו. ומשעה שנכנס האדם בפתח המוסר שהוא מידת היראה, "אם יקיים את זה, אזי יתר הדברים באים מאליהם, כי הם תוצאה של היראה", ויתקיימו בו המשך דברי הכתוב: "ירום ראשי... אשירה ואזמרה לה'" וכו'.

וראה מ"ש רבי משה בסולה זצוק"ל בהסכמתו להדפסת ספר התיקונים בדפוס ראשון[קנא], בזה"ל: "כל ספר הזוהר כולו יראת שמים".

ועל כן, נתייסדו הרבה ספרי מוסר על מאמרי הזוהר הקדוש, כמו בספר ראשית חכמה לרבי אליהו דוידש זצ"ל, שחבר את הספר הזה בתור מבוא ללימוד חיבורי רבו המקובל האלהי הרמ"ק זיע"א. וכן הספר מנורת המאור לרבי ישראל אלנקווא, וס' קב הישר, וס' יסוד ושורש העבודה, וס' קול ששון לרבי ששון מרדכי משה זיע"א רבו של רבי יוסף חיים, וכן בחיבורי רבי יוסף חיים בעל הבן איש חי כמו בספרו מים חיים ועוד הרבה.

"עליהם הכתוב אומר: ואת צנועים חכמה"

וכיוון דאתינן להכי, וזכינו לזכור מאמר קדשו של הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל כי "עיקר הקבלה היא מוסר לאדם", נוסיף ממשנתו בבחי' והיו עיניך רואות את מוריך.

חפשנו אחר מקור דבריו, ומו"ר שליט"א מזכיר זאת משיעור ששמע משיעורי הגרי"צ זצ"ל. שאלנו מבנו הרב דוד צדקה שליט"א רבה של פרדס-חנה,

---

קנא. ראה שערי הזוהר עמ' קלד שם אות מב.

והשיבנו כי אינו יודע על מימרא זו. ולא היה זה דבר פלא בעיניו, כי כן הייתה דרכו בקדש של הגרי"צ זצ"ל שהיה מסתיר עצמו בתורת הסוד עד למאוד. וכן מובא בס' וזאת ליהודה[קנב]: "כשהלך רבינו לבית עולמו, ומנהלי ישיבת פורת יוסף פרסמו בחוצות ירושלים מודעות אבל על פטירתו, נאמר בהן בתוך שבחיו: 'ששקד על חכמת הסוד בצנעא' - ולא בכדי. אחת ממעלותיו הייתה שלמד בסתר תורת הקבלה, והיה לו יד ושם בחכמה אלקית זו, אך הבריות לא ידעו על כך. אפילו בני ביתו לא ידעו, והעמיד פנים עד סוף ימיו כמי שאין לו עסק בנסתרות... עליהם הכתוב אומר: ואת צנועים חכמה...", עע"ש.

ובעדות נוספת שם מוסר הראשון לציון הרב מרדכי אליהו שליט"א ששמע מהמקובל האלהי הישיש רבי אפרים הכהן זצוק"ל: "הלא חכם יהודה צדקה נשמתו חצובה מהיכלא דמארי דרזין, אלא שהעלים הדבר..." וכו' עיין שם כל המעשה הנפלא שהתקיים לפני המקובל האלהי חכם סלמן אליהו זצוק"ל.

ונחתום בדברי קדשו המובאים בספר[קנג], ונאמרו ע"י הגרי"צ זצ"ל במעמד חנוכת הבית של ישיבה קדושה ללימוד קבלה, וז"ל: "ידוע מה שאמר רשב"י כי בלימוד זה יפקו ישראל מגלותא, ולזה אנו מצפים... וכבר אמר שלמה המלך ע"ה בספר החכמה 'עץ חיים היא למחזיקים בה'. יש לפרש הכוונה בדרך רמז, אם ילמדו בספר הקדוש עץ-חיים למהרח"ו, היינו למחזיקים בה!

וכות רבינו האריז"ל ותלמידו רבנו חיים ויטאל ז"ל שכתב את הספר הקדוש והנורא הזה יעמוד לנו ולכל ישראל, ויהיה הלימוד הזה עץ חיים ממש לכל בני ישראל.

וכשם שרשב"י בזמנו היה עמוד האש לדורו, כן גם עתה תעמוד לנו זכותו להינצל מכל הגזירות הרעות, ונזכה לביאת גואל צדק במהרה בימינו".

מעתה, מוארים היטב דברי קדשו הנ"ל, שעיקר הקבלה היא מוסר לאדם - ויהי רצון ויעמדו דבריו לכל הבאים כאן בשערי לימוד חכמת האמת.

ה. מאמר "תוכחה מגולה מאהבה"

ערוך מדברי המקובל האלהי הרב אליהו מני זיע"א בספר כסא אליהו[קנד]

אתה קורא ישר, שים עיניך ולבך אל הדברים היוצאים מן הלב הטהור, דברי פי חכם חן, וא"כ אתה בעתה עד מתי עצל תשכב, מתי תקום משנתך, עד מתי תהיה כשכור נרדם וכאיש נדהם, עד מתי תאבד הזמן אנה ואנה. ואם יבטיחך יצרך לאמר הן עוד היום גדול להבין משל ומליצה דברי חכמים וחידותם, הגידה לי מי שמע לעצת יצרו והצליח, מי קיים דבריו והרוויח, מי הלך בדרכיו ולא ראה חושך, הלא ידעת הלא שמעת כנען בידו מאזני מרמה לעשוק אהב, הזהר אחי הזהר לבל תלכד במצודתו.

קנב. וזאת ליהודה (עמ' 143). **קנג.** וזאת ליהודה (עמ' 146). **קנד.** מלשון קדשו בספר כסא אליהו מהד' אהבת שלום. שער ד' תהלתו עומדת לעד, שם עמ' קסג-קסט.

ואל תאמר לרעך הוא היצה״ט לך ושוב ולמחר אתן כוחי בעמלה של תורה ועדיין עת לעשות לה׳, שאם כה תאמר דע כי מעתה הפרו תורתך, כי לא תדע מה ילד יום, ומשחרב בית המקדש אין לך יום וכו׳, ויום אתמול לא ישוב, ועל זה וכיוצא בזה אמר הכתוב מעוות לא יוכל לתקון, ובכל יום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת ואומרת אוי להם לבריות וכו׳, החנות פתוחה והחנווני מקיף וכו׳ והגבאים מחזירין בכל יום ונפרעין וכו׳.

נא ונא חזק עצמך דבר יום ביומו, כי כציפור נודדת מקנה כן איש נודד ממקומו, ואם אאריך לך בדברים כאלו לא תכילם כמה וכמה דפים, ורמז לחכמים די. והנה אם יפתוך רעיונות זדונים לאמר ראה עצמך טרוד בהבלי הזמן ושמעתתא בעיא צילותא, הנה אל תשחית לבך לדבריהם ואל תלכד במצודתם, כי מוקש הם לך, ואם בעל שכל אתה תבין כי תחבולה גדולה זאת, כי הא ודאי שההתרשלות שאתה עושה לא יהיה לך ממנה ריווח. אבל אם תשתדל התורה, הנה תחילת הכל אתה מרוויח שמחה וששון לגופך נר״ן, כי פקודי ה׳ ישרים משמחי לב, ובפרט כשילמוד האדם בהשתדלות עצומה ויחדש חידושין דאורייתא ודאי יהיה שמח כשמחה בקציר יותר מאיש עשיר, ודבר זה בדוק ומנוסה ונאה בחוש. גם עוד כי הא שהקב״ה יראה בענייך ויפתח לך שערי שמים להריק לך ברכה, ויזמין לך ריווח והצלה ממקום אשר לא תדענו ועל לבך לא תשימנו, והוא יישר אורחותיך, ואז תלך לבטח דרכיך קווה אל ה׳ ויאמץ לבך.

ואם כן, כמה וכמה צריך אתה להשתדל השתדלות רב בעסק התורה, ולשוט בים התלמוד הגדול והרחב לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, ולחדש חידושין דאורייתא... ואם זיכך ה׳ ללמוד בחכמת האמת, הנה העצה היעוצה שכל סדר הלימוד אשר כתבנו - ... הנזכר שם בלימוד הנגלה - בס״ד תתנהג בו ביום דווקא, אבל בלילה תלמוד בחכמת האמת, ועיקר הלימוד אחר חצות [לילה]... והאדם צריך ללמוד בכל ענייני התורה... ועל כן אחי, הפוך בה והפוך בה דכולא בה, וסיב ובלי בה ומינה לא תזוע, שאין לך מידה טובה ממנה, ובדבר הזה תאריך ימים ושנות חיים ותמצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם.

ו. מאמר: סוד ה׳ ליראיו

הקדמות יקרות ללימוד התורה, ערוכות מכתבי חז״ל וחכמי הקבלה

א. יראה האדם ויתבונן הלומד באמרי הכתובים המפורשים בתנ״ך, כי תנאי הוא בלימוד לכל הבא בשערי הלימוד, וככל שיעלה בפרד״ס התורה מהפשט אל הדרש, אל הרמז ואל הסוד, הוא חייב הקדמות נכונות ומתאימות שיורו לו את הדרך הנכונה לעלות בה, על מנת שיעלה תלמודו בידו באמת ובאמונה.

דוד מלך ישראל חי וקיים אומר בתהילותיו: ״מי יעלה בהר ה׳ ומי יקום במקום קדשו״. פסוק זה מציב תנאי מוקדם לכל הבא לעלות ולקום ״בהר ה׳״ ו״במקום קדשו״, היינו בתלמוד פרד״ס התורה ובקיום מצוותיה.

וכן נאמר: סוד ה׳ ליראיו ובריתו להודיעם[קנה]. ואמרו בזוה״ק: רבי אבא פתח ואמר, סוד יהו״ה ליראיו וגו׳, סוד יהו״ה ליראיו, רזא עלאה דאורייתא לא יהיב קב״ה אלא לאינון דחלי חטאה, ומאן דאינון דחלי חטאה אתגלי לון רזא עלאה דאורייתא, ומאן איהו רזא עלאה דאורייתא, הוי אימא דא את קיימא קדישא, דאקרי סוד יהו״ה ברית קודש[קנו]. וכן ביאר האברבנאל ואמר: ״ואמר, סוד יי׳ ליראיו ובריתו להודיעם, לפי שהיראים הם שומרי הברית והיסוד התוריי״[קנז].

וכתב הרב בעל ספר הפליאה זיע״א: ״ועתה בני, סוד ה׳ ליראיו ובריתו להודיעם, מי שהוא ירא שמים ובריתו שלם יודיעוהו בריתו, ואם לאו יסתירהו מלפניו כי לא נאוה לכסיל כבוד״[קנח].

ושוב ראה מ״ש בספר רזיאל המלאך: ״ברוך חכם הרזים אשר חלק מחכמתו ליראיו, ונתן לנו תורת אמת, להודיע לבני אדם גבורותיו וכבוד הדר שכינתו, וכח מעשיו יסוד מעליונים ותחתונים, כבוד אלהים הסתר דבר, ודבש וחלב תחת לשונך, יהי לך לבדך ואין לזרים אתך. אין מוסרין הספר הזה הנקרא סודי רזיאל, אלא למי שהוא צנוע, ועומד בחצי ימיו, ואינו משתכר, ומעביר על מדותיו, וירא אלהים וסר מרע, והולך בדרכי קונו, ורודף צדק, סוד ה׳ ליראיו״[קנט].

ב. חז״ל במשנתם ובתלמודם. פתחו במסכת חגיגה בריש פרק אין דורשין ואמרו ופסקו בלשון ברורה: ״אין דורשין... - אלא...״, ללמד כי יש תנאים המחייבים בהכנה ללימוד. וזו לשון קדשם[קס]:

״משנה. אין דורשין בעריות בשלשה ולא במעשה בראשית בשנים ולא במרכבה ביחיד, אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו. כל המסתכל בארבעה דברים - רתוי לו כאילו לא בא לעולם: מה למעלה מה למטה, מה לפנים ומה לאחור, וכל שלא חס על כבוד קונו - רתוי לו שלא בא לעולם:

גמרא. אמרת ברישא: ולא במרכבה ביחיד, והדר אמרת: אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו! הכי קאמר: אין דורשין בעריות לשלשה, ולא במעשה בראשית לשנים, ולא במרכבה ליחיד, אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו... ולא במעשה בראשית בשנים; מנא הני מילי? דתנו רבנן: ״כי שאל נא לימים ראשנים״ - יחיד שואל, ואין שנים שואלין. יכול ישאל אדם קודם שנברא העולם? תלמוד לומר: ״למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ״. יכול לא ישאל אדם מששת ימי בראשית? תלמוד לומר: ״לימים ראשונים אשר היו לפניך״. יכול ישאל אדם מה למעלה ומה למטה, מה לפנים ומה לאחור? - תלמוד לומר: ״ולמקצה השמים ועד קצה השמים״; ולמקצה השמים ועד קצה השמים אתה שואל, ואין אתה שואל מה למעלה מה למטה, מה לפנים מה לאחור״[קסא].

קנה. תהילים כה, יד. **קנו.** זוה״ק ח״א דף רלו ע״ב. **קנז.** אברבנאל דברים י, יב. **קנח.** הפליאה ד״ה נעשה אדם. **קנט.** ס׳ רזיאל המלאך. **קס.** חגיגה דף יא ע״ב. **קסא.** ביאור רש״י: בשלשה - שנים והוא. בשנים - אחד והוא. ביחיד - אין שם אלא הוא לבדו, ובגמרא מפרש לה. ארבעה דברים -

ועוד שם בהמשך הגמרא[קסב]: "ולא במרכבה ביחיד; תני רבי חייא: אבל מוסרין לו ראשי פרקים. אמר רבי זירא: אין מוסרין ראשי פרקים אלא לאב בית דין ולכל מי שלבו דואג בקרבו. איכא דאמרי: והוא שלבו דואג בקרבו[קסג]. אמר רבי אמי: אין מוסרין סתרי תורה אלא למי שיש בו חמשה דברים: "שר חמשים ונשוא פנים ויועץ וחכם חרשים ונבון לחש". אמר ליה רבי יוחנן לרבי אלעזר: תא אגמרך במעשה המרכבה! אמר ליה: לא קשאי. כי קש - נח נפשיה דרבי יוחנן, אמר ליה רבי אסי: תא ואגמרך במעשה מרכבה! אמר ליה: אי זכאי - גמירתא מרבי יוחנן רבך. רב יוסף הוה גמיר מעשה המרכבה; סבי דפומבדיתא הוו תנו במעשה בראשית. אמרו ליה: ליגמור לן מר מעשה מרכבה. אמר להו: אגמרון לי מעשה בראשית. בתר דאגמרון אמרו ליה: ליגמרון מר במעשה מרכבה! אמר להו, תנינא בהו: "דבש וחלב תחת לשונך" - דברים המתוקין מדבש וחלב יהו תחת לשונך. רבי אבהו אמר, מהכא: "כבשים ללבושך" - דברים שהן כבשונו של עולם יהיו תחת לבושך. אמרו ליה: תנינן בהו עד "ויאמר אלי בן אדם..." אמר להו: הן הן מעשה המרכבה. מיתיבי: עד היכן מעשה המרכבה? רבי אומר: עד "וארא" בתרא, רב יצחק אומר: עד ה"חשמל"; עד "וארא" - מגמרינן, מכאן ואילך - מסרינן ראשי פרקים. איכא דאמרי: עד "וארא" - מסרינן ראשי פרקים, מכאן ואילך, אם הוא חכם מבין מדעתו - אין, אי לא - לא. ומי דרשינן בחשמל?! והא ההוא ינוקא דדרש בחשמל ונפקא נורא ואכלתיה! שאני ינוקא, דלאו מטי זימניה"[קסד].

הני דמפרש ואזיל. מה למעלה - מרקיע שעל ראשי החיות. ומה למטה - מהן. ומה לפנים - חוץ למחיצת הרקיע למזרח. כל שלא חס על כבוד קונו - בגמרא מפרש מאי היא. רתוי הוא לו - טוב ויפה היה לו אם לא בא לעולם, ואומר אני שהוא לשון רחמנות, כלומר מרוחם הוא אם לא בא לעולם, ודוגמתו בתורת כהנים אל אלעזר ואל איתמר בניו הנותרים (ויקרא י) ראויין היו לישרף, אלא שריתה הכתוב לאהרן. אמרת ולא במרכבה ביחיד - וכיון דיחידי הוא ואינו שומע מפי הרב - על כרחך מדעתו הוא מבין, וקאסרת ליה, והדר אמרת: אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו. לשלשה - לבד מן הדורש. לא במעשה בראשית לשנים - וכל שכן לשלשה. ולא במרכבה ליחיד - לתלמיד יחיד. אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו - שלא יצטרך לשאול לרב כשיסתפק לו, דלאו אורח ארעא לפרושא בהדיא. מנא הני מילי - דאין שנים שואלין במעשה בראשית. יכול ישאל אדם - מה היה קודם שנברא העולם. יכול לא ידרוש ולא ישאל בששת ימי בראשית - דהא למן בריית אדם הוא דיהיב רשותא, והוא בערב שבת נברא. תלמוד לומר לימים ראשונים - מיום ראשון. **קסב.** חגיגה דף יג ע"א. **קסג.** עיין למהרש"א שביאר, כי הכוונה בעיקרה היא שיהיה חכם ומבין מדעתו גם אם אינו משמש עכשיו בבית הדין. ולדעת ה'איכא דאמרי' צריך את שני תנאים הללו, גם שיהיה אב"ד וגם שיהיה לבו דואג. **קסד.** ביאור רש"י: ראשי פרקים - ראשי פרשיות שבה. שלבו דואג - ואינו מיקל את ראשו. איכא דאמרי והוא שלבו דואג בקרבו - תרתי בעינן. סתרי תורה - כגון מעשה המרכבה וספר יצירה ומעשה בראשית, והיא ברייתא. יועץ וחכם חרשים ונבון לחש - לקמן מפרש להו. לא קשאי - לא זקנתי, ובעינן לבו דואג. מעשה המרכבה ומעשה בראשית - ברייתות הן. כבשונו של עולם - סתרו של עולם, כמו: רישא בכבשא (חולין צג, ב), בהדי כבשי דרחמנא למה לך (ברכות י, א), ממני יצאו כבושין (מכות כג, ב). תנינא עד ויאמר אלי בן אדם - כבר שנינו עד ויאמר אלי בן אדם עמוד על רגליך. הן הן מעשה המרכבה - אם עד כאן שניתם - הרבה שניתם, ששני מקראות הללו שהן וארא כעין החשמל וגו' כמראה הקשת וגו' הם שהקפידו עליהם חכמים מלדורשם, שהן מדברין בצורת שכינה ומראהו. מיתיבי - גרסינן, ולא גרסינן: ומי הוי מעשה המרכבה עד הכא. עד וארא - כעין החשמל ולא הוא בכלל. עד החשמל - עד התיבה הזו, והיא בכלל

דברי חז"ל אלו צריכים ביאור, והם מפורשים בכמה שיטות שביארו בהם חז"ל.

הנה לכאורה, מהאמור כאן משמע שיש תנאי בלימוד מעשה בראשית ומעשה מרכבה. אך עיין בגמ' מגילה דף כה ע"א, שם למדנו שקוראים את פסוקי מעשה בראשית בציבור וגם מתרגמים אותם, ועוד לשיטת רבי יהודה מותר להפטיר בציבור גם במעשה מרכבה. וכך משמע גם מדברי סבי דפומבדיתא שאמרו לרב יוסף: "תנינן בהו עד..." ולא אמרו "קרינן בהו", ולפי זה הדבר מותר גם בציבור. אך תירצו ע"פ רש"י עה"פ ביחזקאל פרק א, פסוק כז: "וארא כעין החשמל. לא נתן רשות להתבונן במקרא זה". ולפירוש רש"י תתיישב השאלה, שאמנם התירו קריאה בציבור, אך האיסור דנקטו ביה בגמ' חגיגה הוא להתבונן ולהעמיק בפירוש פסוקים אלו.

על דברי חז"ל אלו שקבעו תנאי בלימוד, "ולא במרכבה ביחיד, אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו" - כותב הרמב"ם כך[קסה]:

"**דע**, כי ההתחלה בזאת החכמה מזקת מאוד - רצוני לומר, החכמה האלוקית; וכן באור עניני משלי הנבואה וההערה על ההשאלות הנעשות בסיפור, אשר ספרי הנביאים מלאים מהם.. ומי שיראה שלם בשכל, מזומן לזאת המדרגה העליונה - רצוני לומר, מדרגת העיון המופתי וההוראות השכליות האמיתיות - יעלוהו מעט מעט עד שיגיע אל שלמותו, אם ממעורר שיעירהו או מעצמו. אמנם כשיתחיל בזאת החכמה האלוקית, לא יתחדש לו בלבול לבד באמונות, אבל בטול גמור. ואין המשל בו אצלי אלא כמי שיזון הנער היונק בלחם החיטה והבשר ושתית היין, שהוא ימיתהו בלא ספק; לא שאלו המזונות רעים, בלתי טבעיים לאדם, אבל לחולשת לוקחם לעכלם עד שיגיע לקבל התועלת בהם. כן אלו הדעות האמתיות, לא העלימום ודברו בהם בחידות ולא עשה כל אדם חכם תחבולה ללמדם בבלתי באור בכל צד מן התחבולות מפני היות בהם דבר רע נסתר, או מפני היותם סותרים ליסודות התורה, כמו שיחשבו הפתאים אשר חשבו שהשיגו למדרגת העיון; אבל העלימום, לקצור השכל בתחילה לקבלם, וגילו בהם מעט, שילמדם השלם. ולזה נקראו 'סודות' ו'סתרי תורה', כמו שנבאר... וכשיהיה האיש שלם ונמסרו לו סתרי תורה, אם מזולתו או מעצמו, כשיעוררוהו קצתם אל קצתם, יגיע למדרגה שיאמין בדעות האמיתיות ההם בדרכי ההאמנה האמיתית, אם במופת - במה שאפשר בו מופת, או בטענות החזקות - במה שאפשר בו זה; וכן יצייר העניינים ההם, אשר היו לו דמיונות ומשלים, באמיתותיהם, ויבין מהותם. וכבר נזכר פעמים רבות במאמרנו אמרם, "ולא במרכבה ביחיד, אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו", ואז "מוסרין לו ראשי פרקים". ובעבור זה אין צריך להתחיל עם אדם בזה העניין אלא כשיעור

לידרש. עד וארא מגמר גמרינן - כלומר, הכי קאמר: עד היכן מעשה מרכבה שנתנו לדרוש - עד וארא או עד החשמל, ומשם עד ויאמר - הן הן מעשה מרכבה שהקפידו עליהן חכמים. **קסה.** מורה נבוכים, ח"א פרק לג. ולביאור דעת הרמב"ם עיין מ"ש בהלכות יסודי התורה ב, יא-יב, ולמ"ש בפי' למשנה, ודנו ונחלקו הראשונים בדבריו. וע"ע למ"ש הדרישה והרמ"א בשו"ע חיו"ד סימן רמו.

שכלו, ובשני התנאים האלה, האחד מהם - היותו 'חכם' - כלומר, שעלו בידו החכמות שיילקחו מהם הקדמות העיון; והשני - שיהיה מבין, משכיל, זך הטבע, ירגיש בעניין במעט רמז - והוא עניין אמרם 'מבין מדעתו'..".

לביאור ערכים אלו של "מעשה בראשית" ו"מעשה מרכבה", כתב הרב הקדוש מהרח"ו זצ"ל: "שמעתי ממורי הרב זלה"ה, כי מעשה בראשית - הם דרושי עולם התהו שזה היה בבראשית קודם התיקון, ומעשה מרכבה - הם דרושי התיקון והתלבשות הפרצופים זה בזה והרכבת פרקי אימא בזו"ן, וזה נקרא חידוש העולם והשינויים שיש מזמן לזמן בענייני סדרי התלבשות"[קסו].

לפיכך, כותב המקובל האלהי רבי טודרוס הלוי אבולפיה זיע"א[קסז]: "אחר שרבותינו ז"ל הזהירו אזהרה זו, מי הוא גדול וחכם אשר יעבור על דבריהם ויפרוץ גדר שגדרו באזהרותיהם, אף כי אנחנו קלים שבקלים הדיוטים שבהדיוטים, מאין חכמה ואין עצה ואין תבונה, ואם שמענו דבר, שמא לא הבננו על בוריו, ואיך ימלא לנו לבנו לכתבו על הספר בדיו. אמנם משום עת לעשות לה', וישר הוא לרשום נקודות נקודות דקות כגון זכרונות במאמרים הללו כפי מה שהיד משגת".

ולרווחא דמילתא ראה עוד מ"ש בזה רבי צדוק הכהן זיע"א[קסח]: "ומי שמשים עצמו כמי שאינו, נעשה מרכבה למדת 'אַיִן', שהוא עתיקא סתימאה דכל סתימין, כמו שאמרו בזוהר הקדוש[קסט], ויכול לזכות כרגע להתגלות עתיקא על ידי בחינת הדעת. וזהו שאמרו ולא במרכבה ליחיד אלא אם כן היה חכם ומבין מדעת"ו דייקא, שיכול להבין על ידי בחינת הדעת, וזוכה להשיג כרגע על דרך מה שאמרו והחיות רצוא ושוב וגו'..".

קסו. מהרח"ו בליקוטי ש"ס למסכת חגיגה לערך מעשה בראשית: דעת רש"י ד"ה סתרי תורה וד"ה מעשה המרכבה ומעשה בראשית - הכוונה לברייתות העוסקות במעשה בראשית ומעשה מרכבה. וע"ע בפירוש רש"י על העין יעקב מובא הסבר נוסף כי מעשה בראשית הוא ספר יצירה. ודעת רבנו תם מובא בתוספות ד"ה אין דורשין - הכוונה ל"שם מ"ב אותיות היוצא מבראשית ומפסוק שלאחריו". ובעל תוספות יום טוב - הכוונה על כוח הפעולה והמעשה שע"י שם זה. ובעל תפארת ישראל – הכוונה ללימודי חכמת הקבלה. ולערך מעשה מרכבה: פירוש רש"י - הכוונה כנ"ל לברייתות העוסקות בזה. וע"ע בפירוש רש"י על העין יעקב מובא הסבר נוסף כי מעשה מרכבה הוא ספר היכלות או ברייתא דרבי ישמעאל. ובעל תפארת ישראל – הכוונה לחלק הנקרא "קבלה אלהית", היינו ההתבוננות בספירות. ולרבנו עובדיה מברטנורא – הכוונה "שעל ידי הזכרת שמות של קדושה משתמשים בכתר וצופין איך משמרות המלאכים במעמדן ואיך היכל לפנים מהיכל כעין הסוכין ברוח הקודש". וע"ע במפרשי הגמרא וכן על העין-יעקב, ועוד למהר"ל זיע"א בס' באר הגולה, באר ה. ועוד בספרו גבורות ה', הקדמה ראשונה. והרחיב בזה הרבה רבי צדוק הכהן מלובלין – ראה בליקוטי מאמרים, אות ח, דף נד ע"א-נה ע"ד. ועוד בספ' צדקת הצדיק, אות רלא. וכן בקונטרס משיב הטענה. וכן בס' דובר צדק, פרשת אחרי מות אות ד, דף נט ע"א-ע"ב, נזכר גם בצדקת הצדיק אות קפט, ועוד בספר הזכרונות, מצוה ג'. וכן במה שביאר הר"ן בדרשותיו, דרוש א. והחיד"א בחידושיו פתח עינים. והראי"ה באורות הקודש חלק א, עמ' ז, ובפירוש האגדות לרבי עזריאל עמ' 103. וע"ד החסידות בשיטה אחרת ראה מ"ש בנועם אלימלך, פרשת כי תצא. **קסז.** בספרו אוצר הכבוד. **קסח.** רבי צדוק הכהן, פרי צדיק פרשת בשלח, אות יא. **קסט.** זוה"ק בשלח סד, ב.

וכן למ״ש רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע״א[קע] על דברי חז״ל בגמ׳ ״חרשים, בשעה שפותח בדברי תורה הכל נעשין כחרשין״: ״חכם חרשים כשהוא פותח פיו הכל נעשין כחרשין. ויש להבין מאי זה הכל נעשים כחרשין. והנראה, כי יש אדם שעובד את הבורא ברוך הוא בשכלו שכל אנושי, ויש אדם שהוא מסתכל על האי״ן כביכול, וזהו אי אפשר בשכל אנושי רק בעזר ה׳ יתברך. וזהו הרמז במשה[קעא] ותמונת ה׳ יביט, מחמת שהיה לו עזר ה׳ - יביט, היה יכול להסתכל על האי״ן. ובאמת זה האדם כשהוא במדריגה זו שיש לו עזר ה׳ להסתכל על האי״ן, אז השכל שלו הוא בטל במציאות, והוא כחרש שהשכל אנושי שלו הוא בטל במציאות. וזהו שרמזו חכמינו ז״ל חכם חרשים כו׳, כשמסתכל בהאי״ן כנ״ל״.

ג. למי מגלים רזי תורה? - מפורש בזוהר הקדוש[קעב]: ״אמר רבי יצחק, אין מגלים סתרי תורה אלא לאדם חכם, וקורא, ושונה, ותלמודו מתקיים בידו, והוא ירא שמים ובקי בכל דבר״.

ובאדרא רבא[קעג] למדנו: ״יתיב רבי שמעון ובכה ואמר, ווי אי גלינא ווי אי לא גלינא, חברייא דהוו תמן אשתיקו, קם רבי אבא ואמר, אי ניחא קמיה דמר הא כתיב סוד ה׳ ליראיו, והא חברייא אלין דחילין דקוב״ה, וכבר עאלו באדרא דבי משכנא מנהון עאלו מנהון נפקו״.

וכן מובא באדרא זוטא[קעד]: ״ בהאי אודנא, תליין רזין עלאין, דלא נפקין לבר, בגין כך היא עקימא לגו. ורזא דרזין סתימין ביה, ווי להההוא מגלה רזין. ובגין דהאי אודנא כניש רזין, ועקימותא דלגו נטיל לון, לא גלי רזין לאינון דעקימין בארחייהו, אלא לאינון דלא עקימין. הדא הוא דכתיב, סוד ה׳ ליראיו ובריתו להודיעם, דנטלי ארחוי ונטלי (ונטרי) מלין. ואינון דעקימין בארחייהו, נטלי מלין ועיילין לון בבהילו, ולית בהו אתר לאתעכבא. וכל נוקבין אחרנין, מתפתחין ביה, עד דנפקין מלין בנוקבא דפומא. ואלין אקרו חייבי דרא, שנואי דקודשא בריך הוא. במתניתא דילן תנן, כאילו קטיל גוברין, וכאלו פלח לעבודה זרה. וכלא בחד קרא, דכתיב לא תלך רכיל בעמך לא תעמוד על דם רעך אני ה׳. מאן דעבר על האי רישא דקרא, כאילו עבר על כלא. זכאה חולקיהון דצדיקייא, דעלייהו כתיב ונאמן רוח מכסה דבר. נאמן רוח ודאי, דהא רוחא דלהון מאתר עלאה קדישא אשתליף, ובגין כך נאמן רוח אקרון. וסימן דא אוקימנא, ההוא דמגלה רזין, בידוע דנשמתיה, לאו איהו מגופא דמלכא קדישא. ובגין כך לית ביה רזא, ולא מאתר דרזא הוא. וכד תיפוק נשמתיה, לא אתדבקא בגופא דמלכא, דהא לא אתריה הוא. ווי להההוא בר נש, ווי ליה, ווי לנשמתיה. זכאה חולקיהון דצדיקייא, דמכסין רזין, כל שכן רזין עלאין דקודשא בריך הוא. (רזין עלאין דמלכא קדישא) עלייהו כתיב, ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ״.

קע. קדושת לוי, פרשת פקודי. **קעא.** במדבר יב, ח. **קעב.** בזוהר חדש דף י׳. **קעג.** באדרא רבא דף קכז ע״ב. **קעד.** אדרא זוטא דף רצד ע״ב, רצה ע״א.

ד. לעניין חיוב הקדמת לימודים בנגלה. מהרח״ו כותב בהקדמת שער ההקדמות:

״ואמנם אל יאמר אדם אלכה לי ואעסוק בחכמת הקבלה מקודם שיעסוק בתורה במשנה ובתלמוד. כי כבר אמרו רז״ל, אל יכנס אדם לפרדס אלא אם כן מלא כריסו בבשר ויין. והרי זה דומה לנשמה בלתי גוף, שאין לה שכר ומעשה וחשבון עד היותה מתקשרת בתוך הגוף, בהיותו שלם מתוקן במצות התורה בתרי״ג מצות. וכן בהפך, בהיותו עוסק בחכמת המשנה והתלמוד בבלי, ולא יתן חלק גם אל סודות התורה וסתריה, כי הרי זה דומה לגוף היושב בחושך בלתי נשמת אדם נר ה׳ המאירה בתוכה, באופן שהגוף יבש בלתי שואף ממקור חיים. אשר זהו עניין אומרו במדרש אגדה ההוא הנ״ל, וז״ל דאילין אינון דעבדי לאורייתא יבשה ולא בעאן לאשתדלא בחכמת הקבלה וכו׳, באופן כי הת״ח העוסקים בתורה לשמה ולא לשמו לעשות לו שם צריך שיעסוק בתחילה בחכמת המקרא והמשנה והתלמוד כפי מה שיוכל שכלו לסבול ואח״כ יעסוק לדעת את קונו בחכמת האמת, וכמו שציוה דוד המלך עליו השלום את שלמה בנו דַּע אֶת אֱלֹקֵי אָבִיךָ וְעָבְדֵהוּ.

ואם האיש הזה יהיה כבד וקשה בעניין העיון בתלמוד, מוטב לו שיניח את ידו ממנו אחר שבחן מזלו בחכמה זאת ויעסוק בחכמת האמת. וזה שאמר, כל תלמיד חכם שאינו רואה סימן יפה בתלמוד בחמשה שנים שוב אינו רואה. אמנם כל האיש שהוא קל לעיון מחויב לתת חלק שעה או ב׳ שעות ביום בעיון ההלכה ולכוין ולתרץ הקושיא הנופלת בפשט ההלכה, ויכוון כי אין הקליפה הרעה מצד הנחש סמאל עבד רע נאחזת אלא בקליפה הטובה היא משנה מטטרון עולם היצירה הנקרא עבד ושפחה דמטרוניתא אבל לא במטרוניתא שהיא המוח הפנימי חכמת האמת ונקרא עץ החיים ועליו אתמר אני ה׳ הוא שמי בסוד כל התורה היא שמותיו של הקב״ה. וכבודי לאחר לא אתן דלא יכיל לאתערבא עמה קליפה אלא בעץ הדעת טוב ורע משנה טמא וטהור אסור ומותר כשר ופסול. ויכון בעיונו להסיר הקליפה הרעה שהיא הגורמת קושיות שלא יבין האדם תרוצים ויסלקנה מע״ג עץ הדעת טוב ורע היא המשנה שפחה דמטרוניתא ואח״כ יכווין לקשט המטרוניתא עצמה שהיא חכמת הקבלה ודי בזה כי אין מקום ביאורו של עניין זה״.

וע״ע במ״ש בהקדמת עץ חיים מהדורא קמא: ״והלומדים בחכמה הזאת צריכים שילמדו מקרא ומשנה ותלמוד, כל מה שיד שכלם מגעת בעיון קושיות ותירוצים לשבר הקלי׳, כי זה בלא זה לא יקום, כגוף בלא נשמה״. וראה שכן העיד מהר״ש ויטאל בן מהרח״ו בשו״ת באר מים חיים סימן י״ט, על מו״ר אביו מהרח״ו ועל האר״י זיע״א ״אשר בתחילה מלאו כריסם מהוויות דאביי ורבא לתורה לתעודה, ואח״כ נכנסו לפרדס בדרך אמת ילכו בה״, וכו׳.

וכן הוא בפסק עמוד ההוראה הרמ״א בשו״ע יו״ד קעה: ״ואין לאדם לטייל בפרדס רק לאחר שמלא כריסו בשר ויין, והוא לידע איסור והיתר ודיני

קעה. בשו״ע יו״ד סימן רמו סע״ד.

המצות". וכתב הש"ך[קעו]: "גם המקובלים ושאר האחרונים הפליגו בדבר שלא ללמוד חכמת הקבלה עד אחר שמילא כריסו מהש"ס" וכו' עיי"ש.

וראה גם לדברי הרמח"ל זיע"א[קעז]: "דע שכל עניין חכמת הקבלה אינו אלא לברר משפטו יתברך שמו, ושהוא אחד בתכלית היחוד האמיתית, ואין בו שינוי ואחד ממקרי הגוף ח"ו, ולהורות אותנו מחכמה ומשפטי תמים דעים סדר חוקת הנהגה, איך ית"ש מסדר ומנהיג את עולמו בגודל שלימות חכמתו", עכ"ל.

ובוודאי שצריך גם להשלים לימודו ביסודי האמונה והמוסר, ובעבודת המידות, כמ"ש המקובלים בהקדמותיהם. ראה למהרח"ו בהק' המפורסמת "סור מרע ועשה טוב". וראה עוד מה 2שמסכם בכל זה המקובל הרב יעקב משה הלל שליט"א[קעח]: "והנה זה ברור לכל מודה על האמת, שהלומדים קבלת האר"י ז"ל בלי ההקדמות הצריכות והנחוצות בענייני יסודי האמונה, מעולם לא יבינו ולא יראו מתוך לימודם אחדות הבורא יתברך וכו' אלא ההיפך ממש. וטח מראות עיניהם ומהשכיל לבותם... ההיפך הגמור מהתכלית המבוקש והמקווה".

ה. ויידע הבא ללמוד עוד הערה בעניין זה, ממה שהאירו לעיניים והעירו ללב, כי יש לשונות בכתבי האר"י, ובכל מקור מדובר מעניין אחר, ויידמה ללומד כי הם מתחלפים ושונים ושמא סותרים זה לזה. וזה ידוע לבקיאים בכתבי האר"י, הן לעניין ההקדמות והתנאים והן לענייני הסוד הנלמדים.

ובדוגמא, ראה מ"ש המקובל הרב יעקב משה הלל שליט"א[קעט], לעניין התנאי של הקדמת לימוד ההלכה בעיון ופלפול, כמה לשונות: בשער המצוות ואתחנן דף ל"ג ע"א ד"ה "גם בעניין עסק ההלכה בעיון...", ובשער רוה"ק דף יא ע"ב ד"ה "גם אמר לי מורי ז"ל, כי שורש הכל לעניין ההשגה הוא העיון בהלכה... אבל לא יתמיד כל היום בעיון", ובטעמי המצוות ואתחנן ד"ה "כשהיה מורי זלה"ה קורא הלכה בישיבה בין החברים...", ומ"ש בהקדמת עץ חיים ד"ה "הלומדים בחכמה זאת צריך שילמדו מקרא...", ובהקד' שער ההקדמות ד"ה "ואמנם אל יאמר אדם...", וכו' עיין שם.

להבין את חילוק הלשונות, השיב מו"ר המקובל הרב אברהם-מרדכי יצחקי שליט"א וביאר כמה פעמים, כי עיקר הלימוד נמשך לאדם ע"פ שורש נשמתו. יש מי ששורש נשמתו נכון ללימוד הפשט, ויש שהוא ראוי לדרש, יש שהוא ראוי לרמז, ויש שמקומו בסוד. ולפיכך, בוודאי שצריך להתחיל לימודו בנגלה, בלימוד הפשט, ולהשיג ככל כוחו בלימוד זה - הן מצד הלימוד שע"י העיסוק בפשט הוא קונה דרכי לימוד נכונים בגרסא ובהעמקה, והן מצד חובת המעשה שהוא צריך להכשיר עצמו בקיום מצוות ובנין המידות האישיות. וכל

קעו. הש"ך בשו"ע יו"ד סימן רמו סק"ו. **קעז.** רמח"ל בריש ספרו חוקר ומקובל דף ב'. **קעח.** המקובל הרב יעקב משה הלל שליט"א, ראש ישיבת המקובלים ומוסדות אהבת שלום בעיה"ק ירושלים, בספרו פתח שער השמים עמ' קד. **קעט.** ספר פתח שער השמים עמו' כב-לו.

זה מחובתו בקיום מצוות תלמוד תורה כל ימי חייו, ולא רק כהקדמה ומכשיר ואמצעי ללימוד הבא. על כן רק לאחר שביסס עצמו באלה יוכל לבוא אל שערי לימוד הסוד.

עוד כותב בזה המקובל הרב יעקב משה הלל שליט"א בספרו הנ"ל ברוחב העיון טובא, ובזהירות יתירה נעלה מדבריו בקציר האומר חמישה כללים, ואלו הם:

א) "כל אלו הלשונות יצאו מתחת ידי הרח"ו ז"ל בעצמו, והמה בעצם מהדורות שונות של אותן העניינים שכתבם פעם בקיצור ופעם באורך, אבל לא יעלה בדעת שיסתור עצמו מפעם לפעם"[קפ].

ב) "כבר ידוע ומפורסם האי כללא יציבא בסדר לימוד השערים המצוינים של רבינו האר"י ז"ל, חדא, שדברי תורתו עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר"[קפא].

ג) "דטפי סמכינן להכריע ע"פ סוגיא בדוכתא דנחית לדייק בה טפי"[קפב].

ד) "דלשונות ה'שמונה שערים' שסידר מהרש"ו ז"ל להם זכות הקדימה והכרעה, שלשונם מדוייק טפי יותר משאר ספרים"[קפג].

ה) "ולאחר העיון היטב בלשונות רבינו האר"י ז"ל בשער המצוות ובשער רוח הקדש, מתבאר בדעתו, כי יש חילוק בין העסק בתורה בעצם, לעניין העיון ופלפול בדברי תורה וכמ"ש לעיל. ובחילוק זה תלויה הבנת רוב התמיהות שהזכרנו למעלה. והוא, כי עניין עסק התורה ממש - הגדירו רבינו האר"י ז"ל בשער המצוות שם, שאינו העיון והפלפול בקושיות ותירוצים (כי זה עניין צדדי מתלווה אל עצם עסק התורה), אלא עניינו הוא קריאת התורה בעצמה, היינו הכתוב בספרי רבותינו ז"ל, כדי להבין ולדעת הדברים כפי שנאמרו לאמיתתן וליושרן בפשיטות... אמנם, עניין העיון והפלפול תכליתו לברר וליישב ולהבהיר כל התמיהות והסתירות והקשיים שישנן באותן הסוגיות עצמן..."[קפד].

תנאי לימודי הנגלה קודם שיבוא אל לימודי הנסתר

הנה מ"ש המקובל הרב יעקב משה הלל שליט"א בספרו הנ"ל:

ו. "והנה יש בני אדם הטוענים כי אדרבא, רבינו האר"י ז"ל בעצמו הורה שמי שניסה ידו בחכמת התלמוד חמש שנים ולא ראה סימן ברכה בעמלו, כי שערי ההשגה בדרכי הגמרא נשארו נעולים לפניו, זהו סימן מובהק שביאתו לעולם היא ללמוד סודות התורה, ולכן יניח לימודי הנגלה ויפנה עצמו לגמרי ללימודי הסוד ומובטח לו... - ולזה אשיב, דאדרבא העסק בפשטי התורה בעיון ובפלפול, לעולם הוא תנאי הכרחי להכנס לפניות החכמה, ומי שלא יצליח בלימודי הנגלה, בוודאי ומכל שכן שלא יראה מאורות בלימודי הנסתר..."[קפה].

קפ. ספר פתח שער השמים עמ' כז. **קפא.** ספר פתח שער השמים עמ' ל'. **קפב.** ספר פתח שער השמים עמ' ל'. **קפג.** ספר פתח שער השמים עמ' ל'. **קפד.** ספר פתח שער השמים עמ' ל'. **קפה.** ספר פתח שער השמים עמ' כ"ב.

ועוד כתב שם בזה"ל:

"**וחלילה** להאמין שכאילו רבינו האר"י ז"ל התיר, ויתר על כן אפילו עודד, הכניסה אל לימודי הסוד, אל גבר לא יוצלח, כבד העיון, שמרוב חוסר כשרונותיו, הוכרח לעזוב העסק אפילו בפשטי התורה, מחמת חסרון שכלו להבין, ושמעתה הוא נכשל בחלק הנגלה, ימליץ לו האר"י ז"ל לעסוק רק בפנימיות סודות התורה העמוקים והנסתרים והמכוסים מסך גו מסך, שכאילו יוכל להבין הרמזים הדקים והנעלמים שבלשונותיהם של ספרי המקובלים זיע"א - חס שלא להזכיר. דאיך יעלה על הדעת שכך יסבור רבינו האר"י ז"ל, חלילה"[קפו].

יוצא לן מכל זה למסקנא, דהגם שלימוד חכמת הקבלה הוא הכרחי לשלימות קיום מצות תלמוד תורה, ובזכות הלימוד בה נזכה לגאולה, על כל פנים מאז ומעולם אין חיוב לימודה נוגע רק אל השלימים בתורה ובעבודה, ואין שום היתר לבלתי שלימים לעסוק בה, ויקבלו שכר על הפרישה יותר מעל הדרישה..."[קפז].

יוצא לנו מכל האמור בבירור דעת האר"י ז"ל בזה:

א) שכדי שיוכל האדם לעסוק בסתרי תורה, צריך בתחילה שיהיה בקי בכל דיני התורה כדי שלא יכשל בשום דקדוק שבהלכה.

ב) וצריך שימלא כריסו בשר ויין, דהיינו שיהיה בקי בש"ס ובפוסקים ובמדרשים וכו'.

ג) וגם צריך לעמול ולטרוח בפלפול לפחות חמש שנים, דהיינו לשאת ולתת ולהקשות ולתרץ על מנת ליישב הסוגיא ולבררה כסולת נקייה, באופן שיוכל מתוכה לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא.

ד) ואם לאחר חמש שנים של עמל לנסות ידו בזה, לא עלתה יפה בידו להסיק מתוך העיון והפלפול מסקנות מבוררות לאמיתה של תורה, וליישב הדברים על לבו ולזכרן, הנה בהיות שאינו קל העיון ובעל זכרון להצליח בכך, יניח ידו מהפלפול כיון שעיקר מטרת הפלפול הוא להגיע מתוכו לבירור הלכה, ויעסוק בכל חלקי התורה לקנות ידיעתם ביושר ההבנה.

ה) ובכלל סדרי לימודיו יקבע עת וזמן גם ללימוד הקבלה שהוא אחת מחלקי פרד"ס התורה שצריך כל אדם להשתלם בידיעתן אם קיים בעצמו התנאים הצריכים לזה.

ו) אבל מי שהוא קל העיון, וראה סימן ברכה בעמלו ויגיעו בפלפול הסוגיות להעלות מתוכן מסקנות ברורות, ומתברכים הדברים בלבו שלא ישכח מה שלומד, כיון שהכניע הקלי' בכוח פלפולו וניפה הסוגיא כסולת נקיה, טוב לו שיעסוק כשעתיים שלש בפלפול בכל יום, ושאר היום יעסוק בעיקר חיוב לימוד התורה עצמה, שהיא ידיעתה בכל דרכי הפרד"ס בהבנה ישרה ונכונה,

---

קפו. ספר פתח שער השמים עמ' מ"ג. **קפז.** ספר פתח שער השמים עמ' כ"ב.

ויזכה בעמלו לעומק ולפנימיות התורה מאחר שכבר יישר לפניו הדרך ע"י עסקו בפלפול[קפח].

ועיין היטב מ"ש מהרח"ו בהקד' לעץ חיים: "... לכן אסור לעסוק בחכמה הזאת אם לא שכבר נכנס בחקירות ויצא בשלום ולא נשאר בתוכו מבוכות וספקות. ונלע"ד שאין הכונה כפשוטו, שא"כ לא ימצא בדור הזה כמו רשב"י שיבאר לו ספיקותיו. לכן לעד"נ, שגם אם האדם מובטח שאעפ"י שיראה לו כמה ספיקות ודברים תמוהים, יאמר בלבו רק מחסרון שכלי אני לא משיג, ולא שח"ו בדבר עצמו יש פקפוק. לזה האיש מצוה ללמוד עמו, שמתוך כך מתוך שלא לשמה בא לשמה, ואין אסור אלא למי שאין לו כח לעמוד בהיכל המלך ויבא לידי כפירה ח"ו, וזה בחשבו כי הוא חכם גדול ואין העדר מצדו עכ"ל".

ולפיכך, ידע הבא בשערי הלימוד את חובתו לצעוד בדרך נכונה אשר סללו הראשונים, ויעשה לו רב ללמוד מפה קדשו אשר קבל מדורות ראשונים, וישכיל להתחיל בספרי הקדמות להבין יסודות הלימוד. וכמ"ש המקובל הרב יעקב משה הלל שליט"א[קפט]: "הנה אין ראוי להתחיל כלל בלימוד ספרי רבינו האר"י ז"ל, עד שבתחילה ילמד בספר הקדוש שומר אמונים למהר"י אירגאס ז"ל ויחזור עליו כמה פעמים עד שידע הקדמותיו היקרות כמעט בעל פה. ושוב ילמד בספר כסא אליהו המיוחד למהר"א מני ז"ל, ושוב ילמד בספר הקדוש דעת ותבונה למרן הרי"ח הטוב ז"ל, וכן ילמד מה שכתב בקונטריס חוט המשולש שבספר עוד יוסף חי, ובתשובה שבספר רב פעלים ח"ג בקונטריס סוד ישרים סימן א', אשר בהם נתבארו יסודי האמונה לאור תורת הקבלה, כי מהם פינה ויסוד לכל המבקש ליכנס בהיכלי חכמה זו...

והנה ראיתי איזה מן הלומדים הרוצים לסמוך על דברי הרח"ו ז"ל אלו, להצדיק דרכם המעוקש, שעוסקים בלימודי האר"י ז"ל בלי שום הקדמות וידיעות נחוצות בענייני שרשי האמונה ועיקרי הדת ויסודי התורה כפי שנתבארו בספרי המקובלים הראשונים, ובפרט מן הפרט בספריו הכבירים של הרמ"ק ז"ל. וטועים בזה, שאין התמימות ותליית חסרון ההבנה בו בעצמו, מַתֶּרֶת, אלא למי שאצלו יסודי האמונה בהירים ונהירים לאמיתתם, דאז כשרואה בכתבי המקובלים דבר המנגד לעיקרי האמונה, יתלה החסרון בעצמו, ואינו נתפס על אי הבנת הדבר. אבל אותם שנעדרת מהם כל ידיעה בענייני עיקרי ויסודי האמונה, ולומדים כתבי האר"י ז"ל מלכתחילה כפשוטן, הרי שהם נופלים בפח ובפחת, שבהרבה עניינים כשלומדם בשטחיות, הרי הם אומרים בפה מלא ההיפך הגמור מעיקרי האמונה, אלא שמצדיקים עצמם ברוב ענוה, באומרם, שיודעים ומאמינים שכל מה שהם מבינים אין בעניין כך, ויש לדבר הבנה אחרת עמוקה, את"ד. ומי התיר להם זה, דהרי אנשים כאלו מעולם לא יבינו דבר אמת

קפח. ספר פתח שער השמים עמ' מ"ה. **קפט.** בספרופתח שער השמים עמ' קב.

לאמיתו, ומראש, כל לימודם הוא רק לכשלון להם, ולומדים על מנת לטעות ולהשתבש, ומי בקש זאת מידם...".

על כן, כל הבא בשערי לימוד תורת ה' בכלל כל הפרד"ס הנטוע בה, ובפרט בשערי הסוד, ייזהר בכל זה להכין את עצמו כראוי ובהדרכה נכונה. וכבר האירו, כי כל דבר ההקדמות שכתבו המקובלים הם לאותם העוסקים בקבלה, אך לאלה שלא הכירו ולא ידעו יש הרבה להכשיר לבם ונפשם בטרם יקרבו אל הקדש, ועל זה רמזו את הכתוב "ואל יהרסו אל ה' לראות".

מו"ר המקובל הרב אברהם-מרדכי יצחקי מרבה להזכיר את לשון קדשו של קדוש ישראל שר הקבלה מנשמת האר"י ז"ל, הוא הרש"ש זיע"א, שאע"פ שכל רז לא אניס ליה וכל פרד"ס התורה מונח ביה, מכל מקום העמיד בלשון קדשו את תורת הסוד במעלתה, וגלה עצמו ביחס אליה, עד שיזדעזע הקורא והשומע, ואפשר שמזה יבין במעט את אשר הזהירו המקובלים בתנאי הלימוד ובחובת ההקדמות. וכך כותב בנו של הרש"ש, הח"י בשמ"ש זיע"א[קצ]: "וראיתי את השאלות אשר שלחו מעכ"ת מהתם לשאול דברים העומדים ברומו של עולם ממני חרפת אדם נבזה ונמאס בער ולא אדע. אמנם ראיתי כי לא עת השב, כי נלע"ד כי עדיין לא נשתוינו בסדר לימוד עץ חיים והבנת דבריו. ע"כ אמרתי אל לבי לשלוח להם קונטריס של ברכות השחר מן סדור סדר הכוונות אשר התחלתי לסדר לעצמי הנקרא נהר שלום, וגם קונטריס מתחילת הקדמת הסידור הנז' הנקרא רחובות הנהר. ובעה"י ממה שיתחדש מן הסידור הנזכר ומההקדמה הנזכר אשלח להם בעה"י, ובכן ישתוו דעותינו בהבנת דברי הרב ז"ל. אמנם, חלותי היא שיתנו לב בדברי' האמורים שם, ובפרט במה שכתוב בהקדמה שבה נכללו ונסתמו דברים גדולים וסודות נעלמים, להשקיף עליהם פעם ושתים בהשקפה טובה כראוי וכנכון, כי לא דבר ריק הוא. והנה עדי בשמים וסהדי במרומים, כי כל הכתוב שם כולם דברי אלהים חיים האמורים מפי האר"י ז"ל למוהרח"ו ז"ל ואין עוד מלבדו. ואפילו בדברי שאר תלמידי האר"י זלה"ה לא למדתי, ואין לי מגע יד בספרי המקובלים לא ראשונים ולא אחרונים ולא למדתי בהם, ואין לי ידיעה מהם כלל. כי גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שכן האמת. ולפיכך אמרתי שיעיינו בהם, כי הם דברי הרב האר"י ז"ל. והי"ת יאיר עינינו בתורתו כי"ר".

ז. מאמר: בדרך הלימוד

למקובל האלהי רבי משה קורדובירו זיע"א[קצא]

בדרך הלימוד - צריך שתשתתפנה אל הלומד היראה והשמחה יחד כדכתיב וגילו ברעדה, ותשתתף אל שתי מדות אלה הענוה.

אמנם טעם אל שלש מדות אלה יחד הוא, **כי היראה צריכה אליו פן יטעה ויחטא**, ועוד שהוא עוסק במקום להבת שלהבת. **השמחה דשמעתא**

קצ. נהר שלום דף לב ע"א. **קצא.** ספר אור נערב ח"ג פ"ב.

בעיא צלותא, ועוד בחדוה תליא אורייתא ודאי. והענוה עולה על הכל, לומר מי אני מה חיי לעסוק ברזי התורה האלקית כבשים ללבושך, שהעלים הקב"ה מבשר ודם, ומי ידבר במדות המלך והמלך שומע ולא יתבייש. וקרוב בעיני שצריך גם להצטרף אל שלש אלה הדאגה מזמן הנעורים הפגום, וגם החרטה מהפעולות החולפות שהם מסך קצת מבדיל. ובפירוש אמרו בספר התקונים כי העבירה קליפה אל השכל מהשכיל בנעלם, וכאשר תתעלם מן המשכיל ההלכה יעסוק במצות שהן מימין ואז ישיג הסוד, עד כאן כונתם במלות שונות. ומה שהורגלנו ולמדנו שם, כי בזמן שיקיים האדם מצוה או כיוצא לעסוק בנסתר אז מתגלה המסופק. עוד יתמיד האדם בלב נשבר להתודות על העוון ובודאי מועיל נגד הקליפה.

ואל קצת הדברים מצאנו מבואר בפרשת נשא בריש האדרא זו לשונו: תניא, אמר רבי שמעון לחברייא עד מתי ניתיב בקיימא דסמכא חד דכתיב עת לעשות לה', יומין זעירין אינון ומארי דחובא דחוק כרוזא כל יומא קארי ומחצדי חקלא זעירין אינון ואינון בשולי כרמא לא אשגחן ולא ידעין לאן הוא אתר כמה דיאות. אתכנשו חברייא לבי אדרא מלבשין שריין ורמחין, אזדרזו בתקוניכון בעיטא בחכמתא בסוכלתנו בדיעותא בחיזו בידין ברגלין. אמליכו עליכון למאן דברשותיה חיי ומותא למגזר מילין דקשוט, מילין דקדישי עליונים צייתין להו וחדאן למשמע להו ולמנדע להו. יתיב רבי שמעון ובכה ואמר, ווי אי גלינא ווי אי לא גלינא, חברייא דהוו תמן אשתיקו, קם רבי אבא ואמר, אי ניחא קמיה דמר הא כתיב סוד ה' ליראיו, והא חברייא אלין דחילין דקוב"ה, וכבר עאלו באדרא דבי משכנא מנהון עאלו מנהון נפקו. תנא אתמנון חברייא קמי דרבי שמעון, ואשתכחו רבי אלעזר בריה, ורבי אבא, ורבי יהודה, ורבי יוסי בר יעקב, ורבי יצחק, ורבי חזקיה בר רב, ורבי חייא, ורבי יוסי, ורבי ייסא, ידין יהבו לרבי שמעון ואצבעין זקפו, עאלו בחקלא ביני אילני ויתבו. קם רבי שמעון וצלי צלותיה, יתיב בגווייהו, אמר, כל חד ישוי ידוי בתוקפי, שוו ידייהו ונסיב לון. פתח ואמר, (דברים כ"ז) 'ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה'. פתח רבי שמעון ואמר, (תהלים קי"ט) 'עת לעשות לה' הפרו תורתך', מאי עת לעשות לה', משום דהפרו תורתך תורה דלעילא דאיהי מתבטלא, אי לא אתעביד בתיקונא דא ולעתיק יומין אתמר (דברים ל"ג) 'אשריך ישראל מי כמוך', וכתיב (שמות ט"ו) 'מי כמכה באלים ה'". קרא לרבי אלעזר בריה אותביה קמיה, ולרבי אבא מסטרא אחרא, ואמר, אנן כללא דכלא, עד כאן (נ"א עד השתא) אתתקנו קיימין. אשתיקו שמעו חד קלא וארכובן נקשן דא לדא, מאי קלא קלא דכנופי עלאה דמתכנפי. חדי רבי שמעון ואמר, (חבקוק ג') 'ה' שמעתי שמעך יראתי', אמר, התם יאות הוא למהוי דחיל, אנן בחביבותא תליא מילתא דכתיב (ויקרא י"ט) ואהבת לרעך כמוך (דברים ו') ואהבת את ה' אלקיך, וכתיב (מלאכי א') אהבתי אתכם אמר ה', עכ"ל האדרא.

והנה מתוך המאמר הזה מבואר כי צריך יראה גדולה אל החכמה הזאת, ומה גם בהיותו עוסק בשעור קומה. וגם צריך אהבה...".

ח. מאמר: "תכלית שנדעך הוא - שלא נדעך"

מדברי מו"ר הרי"ח הטוב זיע"א

א. תחילה לכל: "כללו של דבר, החושב עצמו יודע - אין זה יודע. והחושב עצמו שאינו יודע - זה אפשר לקרותו יודע. וכמ"ש החכם לפני הבורא, תכלית שנדעך הוא - שלא נדעך"[קצב].

ב. והנה עוד שאלה ותשובה ערוכים[קצג], ונכון לכל הבא בשערי הלימוד להקדים ללמוד בו ולשנן מהם את לקחו, וישמע חכם ויוסף דעת: מכתב לת"ח א' תושב עיר אחרת ששאל ממני שאלות בלימוד הסוד, ואיני מזכיר שמו ולא שם עירו ככתוב וסוד אחר אל תגל. והנושא בא. חכם בעיניו איש עשיר ודל מבין יחקרנו. איש ידיד מכתבך הגיעני, וע"ד השאלות ששאלת ממני בענייני הסוד והקבלה, **אין לי מה להשיב על שאלות סודיות כי דל אנכי בחכמה זאת, אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני ולרחמים אני צריך עינאי לשמייא נטלית גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך.**

על כן עמד קנה במקומו ושערי תשובה ננעלו על שאלות אלו. ורק אמרתי אמלא האגרת הזאת אליך הידיד בתוכחת מגולה, לקיים בה מצות הוכח תוכיח את עמיתך ואקוה שיהיו דברי אלה קרובים לקרב התועלת אליך ולאנשים כיוצא בך, ואין אני חושש על ההקפדה הטבעית שבחומר האדם, כי סומך אני על הכתוב הוכח לחכם ויאהבך. על כן בוטח אני שיעלו דברי אלה לרצון לכל הקורא היושב בשבת תחכמוני.

הנה מבין רסי עיניך בדברים שכתבת במכתבך ניכר כי אתה עשיר בלימוד זה הקדוש, כי ראיתי אתה משתבח שזכית ללמוד ספר הקדוש עץ חיים חמש פעמים, על כן חכם אתה בעיניך בחכמה זו, וחושב אתה בעצמך כיון שלמדת עץ חיים חמש פעמים נעשית מקובל גדול, עד כי עלה בלבך לשאל ממני אם מעתה חייב אתה להעמיד תלמידים הרבה בחכמה זו שיקבע להם עת ביום או בלילה בלימוד עץ חיים, ואם צריך לצמצם בתלמידים או כל דכפין יתי ויכול ניכר מדבריך שאתה יצאת י"ח עצמך בלימוד שקיימת מצות ללמוד, ועתה משתדל על מצות ללמד, אמנם אני הדל מבין שלמודך שלמדת בע"ח דומה ללימוד אנשים פשוטים שלומדים ספר הזוהר ותיקונים אחת בשנה ואדרות הקדושות ד"פ בשנה אשר לעת זקנותם נמצאו בידם מאה פעמים, והשגתם במאה שנה שוה עם השגתם בפעם הראשונה, **כן אתה השגתך בפעם החמשית של ע"ח שוה עם פעם הראשונה ואין אתה עומד במקום שראוי לעמוד, ואין אתה יושב במקום הראוי לישב, וכפעם בפעם חדא היא.**

וקורא אני עליך המשל שהביא בעוגת רצפים לענייננו, ואני אמשלהו לענייננך בשינוי, והוא: כי באיים המיוחסות למלך פורטוגאל היה אדם אחד

קצב. בהק' דעת ותבונה. **קצג.** שו"ת רב פעלים ח"ג, סוד ישרים סימן א'.

מסויים לדרך הים והוא רב החובל מכלכל ספינות המלך על פיו יחנו ועל פיו יסעו, והאיש זקן בא בימים ויש לו אשה במלכות צרפת ובן אחד קטן, והאיש ההוא שאל מאת המלך לתת לו לפקוד את אשתו ואת בנו הקטן הנעים, ויתן לו רשות וילך ויבא אליהם, ויהי היום ויבט בבנו ויאנח ותאמר לו אשתו על מה אתה נאנח, ויאמר רואה עצמו זקן בא בימים והייתי רוצה שלמראה עיני יהיה בני רב החובל וירש כתרי, מי יתן והיה שתתניהו על ידי ואוליך אותו באניות של הים ואלמדהו המלאכה הזאת וחכמתי בה עד שיהיה ראוי להיות המשרה של רב החובל על שכמו וימלא מקומי, ותבך אמו בכי גדול ותאמר איך יתכן למסור לך בן יחיד וקטן בשנים להוליכו בלב ימים, וגם הדבר הזה אשר דברת להיות הבן הזה רב החובל לבי הומה עליו ואתאוה בכל לבי לעשותו רב החובל בתנאי שתלמדהו החכמה של מלאכה זו בעודו יושב אצלי בביתי ועיני רואות אותו, ואם לא תעשהו בכך הנה היא כל ימיה תשב במרר ובכיה ולא תשקוט ולא תנוח, על כן ראה מה תעשה ללמדו המלאכה כדי שיהיה רב החובל.

ויהי בראות רב החובל צרת אשתו ומצוקתה ובכיתה ודמעתה, אמר לה לא תבכי ולא ירע לבבך עתה אעשה כחפציך ואלמד את בניך להיות רב החובל בעודו יושב לפניך. ויצו רב החובל ויביאו לו קערה מלאה מים, ואת בנו הושיבו על הברכיים, ויאמר לו ראה בני זה הים הגדול החלוק מן היבשה, אשר בו יתהלכו דורכי הים כאלו הולכים בקרקע כבושה, ויאמר להביא שפופרת ביצה ויצף אותה על פני המים, ויקם באמצעיתה מחט ויאמר לבנו ראה בני יפה עיניים, זו היא הספינה וזה שבאמצעיתה הוא האילן שבו ימצאו נחת, כי עליו יבטח הרב החובל ולא יחת. ויקח עוד שלשה מחטים דקים וגרועים, ויאמר לבנו ראה בני אלה הם שאר האילנות המיוחסים לספינה, ואולם האמצעי הוא אביהם, על כן הוא יותר עב ושמתיו לראש פנה. ויקח קרום הביצה ויקרעהו לשנים עשר קרעים, ויקף אותם על המחטים עולים ויורדים במקומות נודעים, ויאמר אל בנו ראה בני אלה הם הוילונות קטנים וגדולים, המקבצים את הרוח ומוליכין הספינה בלב ים ושאון גלים, ויקח מעט שערות דקות ויקשרם מבין המחטים לקרומות, תחתיים שניים ושלישים עולים ויורדין בסולמות, ויאמר ראה בני אלה הם החבלים אשר ישתמשו בהם המלחים, להפריד מהרה כל וילון מלמטה למעלה או לקבצו ברוח סערה כדי שלא יהיו נאלחים. ויקח שתי שערות וישזור אותם ויעשם חבל אחד, ויאמר ראה בני זהו חבל התשועה אשר יקשרו בו הספינה כשתגיע לנמל, וחבל זה אצל רוכבי הים כמו אצל היהודים ברכת הגומל. ויקח חתיכת שעווה קטנה ויבן ממנה כמו פטיש, ויחבר אותו לראש חבל התשועה, ויאמר לבנו ראה זהו הברזל שתופס הספינה בים ואוחז בה שלא תזוז ממקומה. ויצייר עוד בחתיכת שעוה קני השריפה והחדרים והתאים אשר בספינה, ויצייר את בית התבשיל ובראש הספינה נתן חדר אחד לראש פנה, ויאמר לבנו זהו חדרך ומקום מושבך, ויקח כף אחת ויטרוף בקערה, עד אשר נתק מחשבון השערות שערה, ויאמר לבנו ראה בני כי עמד בים רוח סערה, וישוב לטרוף יותר בחזקה עד אשר נפל המחט האמצעי, ויאמר לבנו עת צרה עבר, כי האילן הגדול נשבר, ואז צריך אתה

להוציא עלים אחרים מאותם הכפולים שיש בספינה כדי להעמידם במקום אלו הנשברים והנפולים, ויעבור הכף מן הקערה וינוחו המים כמשפט הראשון, ויאמר ראה בני נח הים מזעפו והמלחים הלכו להם לישון, ויחבקהו וינשקהו, ויתנהו ביד אמו, ויאמר לה התבשרי אשתי הגבירה, שכבר נתחכם בניך ועתה בשם רב החובל נקרא, ע"כ.

כן אני קורא המשל הזה על מי שהוא חלש השכל בחלק הנגלה של תורתנו הקדושה, והוא לומד דברי רבינו האר"י ז"ל בעץ חיים ומב"ש ושער ההקדמות, והשגתו בהם כהשגת בעלי בתים בספר הזוהר ותיקונים, ואינו מכיר ערכו אלא חושב עצמו שנעשה מקובל מוסמך וחושב שבלימודו זה נהירין ליה שבילין דרקיעא כשבילי דנהרדעה.

והנה כל איש חכם ומבין יודע כי באמת הסודות של עולמות העליונים הם ים גדול ונורא שאין להם סוף ותכלית, וא"א לשום נברא להשיג אותם אפילו חלק אחד מאלף אלפי אלפים וריבי רבבות מהם. פוק חזי מ"ש רבינו מהרח"ו ז"ל על סוד אחד מעניין קריאת ים סוף וז"ל, הסוד הזה צריך להעלימו אם מפאת עצמו ואם מפני שאין אנו יודעים אמיתתו אפילו טיפת גרגיר של חרדל מן הדרוש ההוא עכ"ל. על כן צא וחשוב בשאר סודות אחרים וכ"ש בסודות עניינים רבים.

והנה מורינו הרב המחבר ספר הזה שקראו עץ חיים, כדי להראות לבני אדם את מי ים הגדול והנורא הביא שיעור שני קבים מים והניחם בתוך הקערה שהיא הספר הקדוש הזה שקראו בשם עץ חיים, ועשה ז' היכלות דוגמת שבעה ספינות גדולות ההולכים בלב הים הגדול והנורא, והניחם והעמידם תוך הקערה הוא הספר הקדוש עץ חיים שהוא קטן הכמות ורב האיכות, וכאשר יבא האדם לאכול מעץ החיים תחלה וראש נכנס בהיכל הא' שבו דרוש היושר והעגולים, הנה הקורא ודאי הוא יודע משמעות תיבת עגולים ומשמעות תיבת היושר, ולכן יודע לצייר בשכלו איך הוא תמונת היושר ואיך הוא תמונת העיגול, אך איך עומדים עולמות העגולים ועולמות היושר ואיך נכנסים ונכללים זב"ז, ועד היכן מגיעים ומסתיימין הם ופרטיהם ופרטי פרטיהם, בכל זאת אין מבין ואין יודע ואין משכיל. ומורינו המחבר זלה"ה עשה בהיכל הא' הזה ששה שערים הנקובים בשמותם משער אח"פ עד עקודים, שהקורא נכנס בהם ומתלמד מדבריהם, אח"כ נכנס הקורא בהיכל הב' שיש בו ד' שערים, ואח"כ נכנס בהיכל ג' שיש בו שני שערים, אח"כ בהיכל ד' שיש בו שלשה שערים, אח"כ בהיכל ה' שיש בו י"ז שערים, אח"כ בהיכל ו' שיש בו ח' שערים, אח"כ בהיכל ז' שבו תשעה שערים, ואין השגת כל אדם שווה בהם כי כל אחד משיג כפי כוח שכלו וכפי המלמד אותו, כי הדברים הקדושים דברי קבלה נקראים ואין אמיתותם מושגת לאדם אלא ע"י רב מוסמך שמקבל ממנו. כי אין הקולמוס מטיף דברים ברחבה כאשר יטיף הלשון מפה לאוזן.

והנה רבינו המחבר הספר הקדוש הנקרא עץ חיים, עשה לים הגדול ורחב ידיים דוגמה בשני קבין מים שהניחם בתוך הקערה, ועשה לספינה הגדולה

הנקראת לויתן העומדת בתוך הים הגדול, דוגמה בשפופרת של ביצה שהעמיד בתוך ב׳ קבין מים שבקערה, כאשר עשה רב החובל לפני בנו הקטן, והנה בודאי רב החובל יודע הוא שאין הקערה ים הגדול ואין שפופרת הביצה ספינה הגדולה, ורק הבן לקוצר דעתו חושב כן הוא ממש זה הים הגדול וזו היא ספינה הגדולה אשר אביו רב החובל מושל בה ומהלך בה, וכן איש הפתי טועה בדמיונו בלימוד הסודות אשר הובאו בעץ חיים הן הן כפשוטן וצביונן אשר עליהם אין להוסיף לבאר יותר, ותשלם כל המלאכה בדברים אלו, ותן לא מידי, וחושב כי מורינו הרב זלה״ה ככה כיון בדברים אלו כאשר עולה במחשבתו של הקורא, ונמצא זה הפתי טועה בדמיונו כאשר טעה אותו תינוק בקוצר דעתו.

וכן נמי עוד רבינו המחבר זלה״ה הראה לנו בשערים שעשה בתוך ספר הקדוש הנז׳, כאשר הראה רב החובל לבנו בתוך הקערה, האלונות במחטים והוילונות בקרומות הביצה, והחבלים בשערות והאנקר וקני השריפה והחדרים בחתיכות השעוה, ורב החובל יודע מה אלו הדוגמאות, אך בנו הקטן לקוצר דעתו חשב שאלו הם הכלים וכל הדברים שצריכין להיות בתוך הספינה, ועד״ז הוא הטעות שטועה איש הפתי בלימודו סודות התורה בעץ חיים כאמרו.

וכן עוד נמי כשלקח רב החובל כף אחת ויטרוף בחזקה בקערה עד שניתק מחשבון השערות שערה אחת וישוב לטרוף בחזקה יותר עד שנפל המחט הגדול האמצעי ואמר לבנו ראה בני עמד בים רוח סערה והוא עת צרה גדולה, וכאשר העביר הכף ונחו המים, אמר לו ראה בני היתה הרווחה כי נח הים מזעפו והמלחים הלכו לישן במנוחה ויחשוב הבן לקוצר דעתו כן הוא ממש, וכזאת יקרה לאיש הפתי בלמדו עץ חיים ולפעמים יתקשה בגוף הדברים, ואח״כ ימצא לפי דעתו ישוב לקושיתו, ובאמת אין בקושיתו ממש, ואין בישובו טעם, והקושיא שראוי להתקשות בה לא עלתה על דעתו ולא השיגה, וכן ישוב הדברים באמת לא עלה על לבו ונטה לדרך אחרת ותלי תניא בדלא תניא, ולפעמים יבין מן ציונים שמציינין בדברי רבינו ז״ל על שערים אחרים או על שער ההקדמות או מב״ש הוא טועה בהם, ואינו מבין על מה ציינו אותם ולכן הוא יוצא ממרכז האמת ומתיישבת דעתו בדבר שאינו מן הישוב ולא נגע הא בהא.

שמע נא איש הידיד, הנה עיניך רואות בספר הקדוש עץ חיים ומבוא שערים ושער ההקדמות, כמה וכמה דרושים וכמה וכמה הקדמות ארוכות וקצרות שנראין חלוקין זה מזה וסותרין זא״ז, ובאמת אין שם לא סתירה ולא מחלוקת אלא כאן מדבר במקום אחד וכאן מדבר במקום אחר, ואע״פ דמן הדברים נראה שב׳ המקומות בדבר אחד מדברים, גם יזדמן כי לבחינה אחת כאן קורא אותה בשם מ״ה וכאן קורא אותה בשם ב״ן, כאן קורא אותה אבא וכאן מלכות וכאן קורא אותה בשם פרצוף וכאן בשם ספירה, כאן קורא אותה בשם עצמות וכאן בשם כלים, והלומד בלא לב מבין ולא ירד לעומק הדברים אם יבא לפרש בדעתו איזה דבר בעניינים אלו מוכרח שיבא לידי טעות, וכ״ש אם יבא ללמוד דבר מדבר ותלי תניא בדלא תניא.

ואטעים ואסביר לך איש הידיד את דברי אלה ע"פ מ"ש רז"ל במדרש שמות פ' נ"ב עוז והדר לבושה זה משה שנאמר ומשה לא ידע כי קרן עור פניו, ותשחק ליום אחרון אלו ליצני הדור שהיו מליצים אחריו ואומרים אלו לאלו אפשר שהשכינה שורה על ידיו של בן עמרם. כיון שא"ל הקב"ה להקים את המשכן התחיל שוחק עליהם שנאמר ותשחק ליום אחרון, אמר להם בואו שנקים את המשכן התחילו טוענין ובאין אצלו שנאמר ויביאו המשכן אל משה, כמה חכמים היו שם ובאו אצל משה ולא היו יכולים להקימו אלא אמר שלמה רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה, למה כולנה שמשה היה מעולה מכולם, למה שעשו את המשכן ולא היו יודעין ליישבו, מה עשו, נטלו כל או"א מלאכתו ובאו להם אצל משה ואומרים הרי קרשים הרי בריחים, כיון שראה אותם משה מיד שרתה עליו רוה"ק והקימו עכ"ל. והדבר ייפלא מי שעשה את המלאכה הגדולה הזאת בחכמה בתבונה ובדעת, הייתכן שלא יוכל לידע להקים המשכן ולהרכיב הכלים זב"ז, דמאחר שהכל מונח לפניהם מה חכמה גדולה נשאר בהקמתו, אמנם ודאי נראה כי החכמה היא בסודות של המשכן כי כל דבר ודבר מן המשכן הוא רומז לדבר עליון בעולם העליון הקדוש, והמקים אותו צריך שידע סוד כל דבר ודבר באיזה מקום הוא עומד ומה נרמז בו ויכוין באותם דברים שרמוזים במשכן והוא מיחד אותם בכוונת הלב בהקמתו ע"ד שהחסידים מתפללין תפילת העמידה ובכל תיבה ותיבה מכוונין בסוד אורות עליונים הרמוזים בהם, ומייחדים שמות הקודש והספירות והעולמות בפרטיהם ופרטי פרטיהן, וכן צריך לעשות במשכן בהקמתו הראשונים, ולכן לא היה להם ידיעה והשגה שלימה בכוונות הראויים לכוון בהקמתו בכל דבר ודבר בפ"ע, כי אם מרע"ה ששרתה עליו רוה"ק, וכיון הדברים על בוריין בלתי טעות ובלבול כונה, ראה בסוד ארבעה שעלו לפרד"ס דשלשתן ניזוקו בשביל בלבול הכוונה וערבוב הסדר של ההמשכות, ורק רבי עקיבה, שכיון בסדר נכון נכנס בשלום ויצא בשלום.

על כן הלומד בדברי רבינו האר"י ז"ל, ומבאר דבר בדרוש זה בדבר שאמור בדרוש אחר שרואה הדבר נאמר בבחינה אחת ובשם אחד, אפשר שאינו כן, ונמצא מערבב הדברים, ואפשר שיהיה נחשב בזה מקצץ בנטיעות. אתה הידיד עשה אזניך כאפרכסת ושמע דברים המוצדקים דכתב רבינו מהרח"ו בשם רבינו הגדול האר"י זלה"ה בשער ההקדמות דף ה' ע"ב בד"ה דע שכתב וז"ל, אחרי אשר הקדמנו לך הקדמות השאלה צריכים אנחנו לעורר אל המעיין הבא להתעסק בספר הזוהר, כי הנה ימצא בו מאמרים רבים שונים וחלוקים וסותרים זא"ז, ואם לא יהיו לו הקדמות אלו נוחם ייסתר מעיניו ואזלת יד שכלו להבינם ויבנה עליהם במות טלואות בלות בעקודים נקודים וטלואים טלאי ע"ג טלאי, כאשר הוא מצוי ונמצא דבר זה אצל המתחכמים בספר הזוהר בעיון שכלם האנושי וסיבת טעותם הוא מפני כי לא ידעו באיזה בינה מתעסק המאמר ההוא ולא יבחין אם הוא בא"ק עצמו או אם הוא באורות היוצאים ממנו, אם בבחינת אורות האזן ואם בבחינת אורות החוטם ואם באורות הפה הנקראים עולם

העקודים, ואם באורות העין הנקראים עולם הנקודים, שהוא בחינת עולם האצילות טרם שנתקן, ואם באורות המצח שהוא עולם האצילות אחר התיקון, ואם בעולם אבי״ע.

וכל זה הוא בדרך כללות, ועד״ז ג״כ יש להסתכל אם מתעסק המאמר ההוא בפרטות פרצוף עתיק יומין שבכל עולם מהם, או אם באריך אנפין או באבא או באימא או בישראל סבא או בתבונה או בז״א או ברחל נוקבא דז״א או ביעקב או בלאה. עוד צריך להבחין בפרטי פרטים אם מדבר בבחינת העשר ספירות דעיגולים או בבחינת עשר ספירות דיושר בצורת אדם ואם באור המקיף או אם באור הפנימי, ואם בעצמות אורות העשר ספירות, או אם בכלים שלהם, וגדולה מכולם צריך להבחין כי אופני הי״ס ומצבן ומעמדם ומלואם וחסרונם עצמו מספר, אם בעת שנאלצו ונתקנו ואם קודם תיקונם שהם עניין השבעה מלכים אשר מלכו בארץ אדום הנזכרים בשתי האדרות ואם בעת קטרוג הלבנה, ואם כאשר נברא אדם הראשון ואם אחר שחטא כי אז נשתנו כל העולמות ממציאותם, ואם בדור המדבר ואם בבנין בית ראשון ואם בחרבנו ואם בבנין בית שני ואם בחרבנו.

וגדולה מכולם אם בימי החול ואם בשבתות ואם בימים טובים, ואם ביום ואם בלילה. ולא עוד אלא שבכל עת ובכל שעה משתנים העולמות ואין שעה זה דומה לזו, ומי שיסתכל בעניין מהלך הכוכבים והמזלות ושינוי מעמדם ומצבן בכל עת ורגע, זה אינו דומה לזה כפי פגיעת הכוכבים זב״ז בשינוי גמור אשר זהו סיבת הנולדים שאין זה דומה לזה כפי הרגע שבו נולד, ומזה יוכל להסתכל לעולמות העליונים שאין להם קץ ומספר, וגם לשינוייהם כי הלא הם משתנים בכל עת ובכל רגע כי התחתונים הם צל העליונים, ואם עיני שכל לך תדע ותשכיל ממוצא דברינו, כי אין שכל האנושי יכול לעמוד בדקדוק על כל הפרטים האלה, ועל זה אמר דוד הע״ה גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, וכן שלמה הע״ה אמר אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, כמבואר אצלנו בהקדמת הספר הזה, ולך נא ראה בספר התיקונים בתיקון כ״ב וממנו יתבאר לך איך משתנה מצב ומעמד העולמות אשר הם הלבושין שבהם מתלבש האין סוף לכמה שנויים בכל עת ובכל רגע וכפי השנויים ההם נשתנו בחינת דברי המאמרים אשר בספר הזוהר וכולם דברי אלקים חיים בלי שום מחלוקת כלל, ולא פליגי וכולם נכוחים למבין אין בהם נפתל ועיקש חלילה וחס עכ״ל. והעתקתי לך כל לשונו הטהור הנז׳ אע״פ דודאי מצוי אצלך ספר זה שהוא שער ההקדמות, עכ״ז אגב חבתיה העתקתיו כי באמת מי שיש לו מוח בקדקדו ילמוד מלשונו הזך הנז׳ כמה מילי דמעליותא אשר עתה אין מקום כאן לפרשם וישמע ויוסף לקח.

והן אמת דרבינו זלה״ה דבר כל הנז׳ על דברי זוה״ק שהם סתומים, ולכך הזהיר אזהרות הנז׳ לעיין ולדקדק בכל הפרטים שפרט אותם, אבל דברי רבינו זלה״ה בעץ חיים הם הקדמות מפורשים וגלויים יותר מדברי זוה״ק דע לך כי לדידן אע״פ שרבינו זלה״ה דבר דבריו בלשון מפורש עכ״ז חשיב לגבי דידן

שקצרה ידיעתנו כל הדברים ההם סתומים וחתומים במאה עזקאן, כי הוא פירש מה שאפשר לפרש להסביר העניין לשומע, אבל באמת גילה טפח וכיסה עשרה טפחים בכל עניין וענין, ולכן הפתי אשר לא ידע ערכו וחכם הוא בעיניו, ועי״כ פותח הסתומות ומפרש בהם על פי שכלו אפשר שיבא לידי קצוץ בנטיעות אשר החכם האמיתי שרואה דבריו עושה קריעה בעבורם וכאשר תמצא לרבינו הרש״ש ז״ל בנהר שלום דף ס״א ע״ב וז״ל, וראיתי מה שכתבו מעכ״ת על עניין עבודת ה׳ שקצרתי במקום שהיה ראוי להרחיב הדבור, אמת הוא כי לכתחילה קצרתי בו יען ראיתי כמה מהנזק שיצא ממה שכתבו בזה המקובלים שקדמו כי רבים חללים הפילו וחלול כבוד ה׳ וכבוד התורה ה׳ יכפר בעדם, כי כל דבריהם לא על פי התורה ואינם מיוסדים על האמת, ומהם יצאו אבות ומאבות תולדות הריסת יסודי התורה ח״ו ה׳ יכפר. וכל זה לא שלמדתי בדבריהם ח״ו אלא שפעם אחת הוכרחתי בעל כרחי לעיין בדף אחד שכתוב בו קיצור מה שכתבו בעניין זה וכמעט שקרעתי בגדי לראות דברים אשר לא כן על ה׳, ה׳ יכפר עכ״ל. הרי לך אם האדם יבא להוסיף טעם או לפרש דבר סתום או לתרץ קושיא שעומד בה אפשר שיטה מן האמת ויבא לידי קצוץ בנטיעות וכפירה והורס יסוד התורה ח״ו, על כן אם האדם לומד בעץ חיים וחושב עצמו שהוא חכם ומבין בדבריו ורואה עצמו שהוא יש לו לב לדבר דבר על אופניו, ואינו מחטיא המטרה, הנה זה קרוב שיעלה בלבו דבר שיהיה נחשב לו לעוון כפירה.

ואני אוכיח לדברי אלו מדברי רבינו האר״י ז״ל בעצמו אשר דבר סמוך לפטירתו בעידנא דאזיל לעלמא דקשוט, וכנז׳ בסוף שער הגלגולים כי בעת פטירת רבינו האר״י ז״ל נכנס אצלו רבי יצחק הכהן ז״ל ויבך לפניו ויאמר לו מה נעשה מכאן ואילך, וא״ל רבינו האר״י ז״ל תאמר לחברים משמי שמהיום והלאה לא יתעסקו כלל בחכמה זו שלמדתים כי לא הבינו אותה כראוי ויבואו ח״ו לידי כפירה ואבוד נפש, ואמנם הרח״ו לבדו יעסוק בה לבדו בלחישה בסתר, ע״כ. ועתה עמוד אתה האיש לפני ואשאלך דבר, הייתכן למודך בעץ חיים הנדפס ופתוח לפניך הוא עדיף מאם היית שומע דברים אלו הכתובים בספר מפיו של רבינו הגדול האר״י ז״ל בעצמו, והייתכן שתחשוב אתה הלומד דברים אלו מתוך הספר תהיה עדיף מאותם הרבנים ששמעו דברים אלו מפיו של רבינו האר״י ז״ל הא ודאי השגתם בדברים אלו עולה אלף עולות למעלה מהשגתך ולמה אומר עליהם שלא הבינו הדברים כראוי, ויבואו ח״ו לידי כפירה ואבוד נפש, והלא הדברים האלה שאתה לומד בעץ חיים הם שמעו אותם ממנו כמו שהם כתובים לפניך, ואם יש דברים שלא שמעו יאמר להם שילכו אצל מהרח״ו ז״ל וילמדום פעם ושתים ושלש, כי רבינו מהרח״ו כתב הכל כמו ששמע ולא הוסיף אות משלו, ולמה סתם השער בפניהם וצווה שלא ילמדו, על כן מוכרח לומר כי דברים אלו שכתב מהרח״ו ז״ל כפי מה ששמע מרבינו האר״י ז״ל גם רבינו ז״ל אמרם סתומים בהעלם גדול ופירשם בעל פה, ולכן חושש פן יטעו בפירושם וביאורם ויטו מדרך האמת כי ימצא דרוש אחד מדבר בבחינה אחת והקורא חושב זה הדרוש הוא קאי על עולם פ׳ ומקום פ׳ ובאמת הוא מדבר בעולם אחר ובמקום אחר והכינוי והשם הוא שוה, ויש עוד העלמה בדברים

יותר מזה שהוא מדבר בערכין ואינו בדבר ההוא ממש, דהיינו זה בערך זה נקרא כך וזה בערך זה נקרא כך, ויש מן העניינים אלו שמדבר בהם רבינו בערכין דברים הרבה, ועיין נהר שלום ותורת חכם, ועל כן רבינו האר״י ז״ל חשש להם פן אחר ששמעו הדברים מפיו הקדוש יסמכו על עצמם להרחיב הדברים כפי שכלם, וגם ילמדו דבר מדבר בחשבם זה וזה במקום אחד הם עומדים, ובאמת לא קרב זה אל זה, וממילא יבואו לידי טעות והטעות בדברים אלו העליונים מביאים האדם לידי כפירה ח״ו ואבוד נפש, ולכן הזהירם בכך, ומכ״ש אזובי קרי כמונו שלומדים הדברים מן הספר בלי מלמד מובהק, ומוסמך שקבל מרב מוסמך, יש לנו ללמוד קל וחומר מדברים שאמר רבינו על תלמידיו הגדולים ומזה ידע האדם ערכו ולא יהרוס לעלות אל ההר כאשר ישאנו הרוח.

דע לך ידידי כי אני הדל תהילות לאל יודע אני בעצמי שאיני יודע כלום, על כן אומר ראוי להיות נקרא יודע מאחר שאני מכיר האמת על עצמי שאיני יודע, אבל עליך אני אומר שאין אתה יודע אע״פ שלא ראיתיך מאחר שראיתי במכתבך שאתה חושב עצמך יודע. ודע לך שאין כוונתי בדברים אלו לבטלך מן למודך בע״ח אלא אני אומר למוד עשה והצלח, ורק לא תבא לפרש מדעתך דבר בשער זה ממה שראית כתוב בשער אחר אע״פ שהמקום והשם שווה כי אפשר דכאן מדבר על בחי׳ זו בעולם זה וכאן מדבר על בחי׳ זו בעולם אחר, וכאן מדבר בחב״ד וכאן מדבר בחג״ת אלא קורא את החג״ת בשם חב״ד בערכין, וכן כיוצא בזה. קנצי למילין בכל עת תחליט בדעת לומר איני יודע ותחשוב בעצמך אפילו למדת ע״ח עשרה פעמים עכ״ז בפעם הי״א אתה לומד אותו כמו שאומרים אנשים פשוטים אדרא רבא ואדרא זוטא, ואם ידעת לפרש איזה רמז בפסוק בהקדמה של הסוד לא תפרש אלא בהקדמה קצרה, וגם בזאת יראה ופחד ורעדה תהיה בלבבך אולי ח״ו שגית ברמז זה, כי באמת חכמה זו אינה כסחורה של חנוונים שיד כל אדם ממשמש בה, ואין בית המדרש של חכמה זו כשוק של מזונות שרגלי כל אדם נכנסים לתוכו הלא תמצא מ״ש בגמרא על ר״ח ששנה לשני תלמידיו בשוק וכעס עליו רבי בנזיפה שלושים יום, ופרשתי בסה״ק כ״כ רתח עליה מפני ששנה להם סתרי תורה, ואתה אשר בעיניך השלמת לימוד שלך ופנית להעמיד תלמידים, ועוד מעט ויעלה בדעתך להכניס ילדים מן המקרא לסתרי תורה, ואם ראית בספר הזוהר בדורו של אדונינו רשב״י זיע״א, הוו ינוקי דבי רב לומדים סתרי תורה, אין דור זה דורו של רשב״י, ועוד אותם ינוקי כבר פירש עליהם רבינו האר״י ז״ל מה היו ואיך היו גדולים מזקנים.

איך שיהיה שמע לעצתי ותן כבוד לסתרי תורה, ואל תזלזל בלימודם ואל תזוח דעתך עליך, ואז עשה והצלח בלימודך כי אפשר ברבות הימים הקב״ה יעזרך ויתן לך שכל להשיג ולהבין האמת מפי סופרים ומפי ספרים אמתיים, ואתה שלום.

עכ״ל התשובה לשאלה ממו״ר המקובל האלהי הרי״ח הטוב זיע״א.

ט. הערה כללית לכוונות בכלל וכוונות התפילה בפרט

נאמר בתורה: "ולעבדו בכל לבבכם". ודרשו חז"ל: "איזוהי עבודה שבלב? הוי אומר זו תפילה". כך מבוארת בתורה מהות העבודה הנדרשת מהאדם לפני הבורא יתברך שמו ויתעלה, וכלל כללו בזה חז"ל באומרם (בגמ' סנהדרין קו ע"ב) "רחמנא ליבא בעי". עבודת הלב! זה מה שנדרש מהאדם לפני בוראו.

ובזוהר הקדוש: "אמר רבי שמעון, הכא בעינא לגלאה מלה, תא חזי, כל מאן דידע לסדרא עובדא כדקא יאות, ולסדרא מלין כדקא יאות, הא ודאי מתערי לקודשא בריך הוא, לאמשכא מלין עלאין דמתכשרן, ואי לא, לא אתכשר לגבייהו. אי הכי כל עלמא ידעי לסדרא עובדא ולסדרא מלין, מאי חשיבו דלהון דצדיקייא דידעי עיקרא דמלה ועובדא, וידעי לכוונא לבא ורעותא, יתיר מאלין אחרנין, דלא ידעי כל כך? אלא אלין דלא ידעי עיקרא דעובדא כולי האי, אלא סדורא בעלמא ולא יתיר, משכין עלייהו משיכו דבתר כתפוי דקודשא בריך הוא, דלא טס באוירא, דשגיחו אקרי. ואלין דידעי ומכווני לבא ורעותא, מפקי ברכאן מאתר דמחשבה, ונפקי בכל גזעין ושרשין, בארח מישר כדקא יאות, עד דמתברכן עלאין ותתאין, ושמא קדישא עלאה מתברך על ידיהון".

הנה אמר רבי שמעון זיע"א, אני רוצה לגלות דבר, והוא דבר נעלה ונורא במהות עבודת ה': בוא וראה, כל מי שיודע לסדר מעשה כראוי, ולסדר דיבורו כראוי, הוא בוודאי מעורר לקב"ה להמשיך דברים עליונים ראויים. ואם לא, אין הקב"ה מתרצה להם. ומבאר, מה בין אלה היודעים לסדר דיבורם לפני ה' ובין אלה שאינם יודעים - ולמדנו כי אלה היודעים לסדר דיבורם בכוונה נכונה לפני ה', הם המוציאים ברכות ממקום המחשבה, עד שהכל מתברכים מהם גם העליונים וגם התחתונים, והשם הקדוש מתברך על ידיהם (זוה"ק חוקת קפד, א).

וראה מה שכתב בזה המקובל האלהי רבי שלמה אלישיב זיע"א, בעל הלשם שבו ואחלמה: "בפרט בענין התפילה אשר עיקרה הוא לפתוח שערי רחמים להפק רצון בכל משאלות לבב בני אדם, הנה שם הוא הכרח הכוונה פנימית למי שזכה לזה יותר, צורך וחיוב מכוונת כל המצות כולן. כי ע"י הכוונה פנימית שהם השמות הקדושים כולן, אשר הם עצמן הכוח דכל הפעולות כולן, הנה כאשר מכוון את כל שם ושם המיוחד לאותן העניין בכל דרגא ודרגא, עד מקור המקורות כולן, הרי פותח המקור וממשיך על עצמו את השפע והברכה מקודש הקדשים וממשיכה בכוונתו דרך כל המדרגות ע"י השם המיוחד לכל מדרגה ומדרגה, עד שממשיכה עליו את הרצון ואת הברכה לבקשתו. ונמצא כי הוא בא בשלו, מאת אשר חרש וזרע וקצר הוא עצמו. שהרי הוא עצמו גרם וסיבב את גילוי השפע והברכה עליו. משא"כ אם מתפלל בסתם, הלא אי אפשר שיותן לו בקשתו אלא ברחמי שמים בלבד, שהוא במתנת חנם. אשר לא כן היה כוונתו ורצונו ית"ש בכל בריאת עולמו, אלא שהאדם בעצמו יסבב עליו כל טוב עולם ע"י מעשיו ופעולותיו ודיבורו ומחשבתו, אשר קשור בהם למעלה

למעלה, ומכוון למטה, ומעורר למעלה, וזהו שאמרו, מפני מה ישראל מתפללים ואינן נענים, מפני שאינם יודעים סוד שם המפורש" (הקדמות ושערים שער ז' פרק ד').

אמת ואמונה, כי ענייני הכוונות נשגבו עד למאוד במעלת עבודת ה', וכמ"ש בשער הכוונות בזה"ל: "הכלל העולה מכל זה הוא, כי נתבאר לך איך כמה גדולה ונפלאה מעלת אדם **העושה כסדר שאמרנו שיכווין אל הייחודים** הנעשים בכל יום... ואין קץ ותכלית לשכרו, ואין למעלה ממנו, ויהיה מכלל אותם הצדיקים הגוזרים למטה ודבריהן מתקיימים למעלה...", עכ"ל עיי"ש (דרושי הלילה דרוש ד'. וראה לרבנו הרי"ח הטוב זיע"א בסוד ישרים ח"ג סי' ב').

אומנם, כל הבא בשערי הלימוד יידע, כי סוד ה' ליראיו, ולא כל הרוצה ליטול את ה' ייטול, גם בעצם הלימוד וגם בעבודת הכוונות. ועל כן חובה עליו לעשות מעשה רב, ולדעת כי יש תנאים מחייבים ללומד, ויש הקדמות אמיתיות הנצרכות ללימוד, ועל כולנה הוא צריך תפילה לסיעתא דשמייא לישוב הדעת ופתיחת שערי השכל להבין להשכיל ללמוד ולקיים.

זיכנו השי"ת לקבל ממו"ר המקובל הרב אברהם-מרדכי יצחקי שליט"א פרקי הקדמות ללימוד, וכל רגעי הלימוד הם שערים גדולים להיכנס בהם להיכל הלימוד. מכת"ר למדנו עד כמה פרק זה צריך לימוד היטב, ולידע ולהיזהר מאוד במשמעות הערכים הנזכרים בו. וכמה גדלו ועמקו ורבו כוונות עבודת ה' בכלל לימוד התורה וקיום המצוות והתפילות בפרט, שהם מתקנים ומייחדים עולמות עליונים, וממתקים את הדינים, ומסלקים פגיעת הקליפות, ומאירים להביא שפע לכל העולמות, יש מהם בפרצוף הזמנים ויש מהם בפרצוף הימים בבחינת הכתוב (איוב ז, יח) "וַתִּפְקְדֶנּוּ לִבְקָרִים לִרְגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ". והכל הוא אך ורק בסוד הייחוד העליון, כמ"ש "לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה ביחודא שלים... בשם כל ישראל".

מו"ר שליט"א מרבה להדגיש את דברי האזהרה שכותב רבנו המהרח"ו וכל חכמי הקבלה זיע"א, שאין לדמות כלפי מעלה שום דמיון כלל, ולידע כי זה רק לשבר את האוזן לתפוס בשכלנו המוגבל, בבחינת מ"ש חז"ל דברה תורה בלשון בני-אדם.

מו"ר שליט"א גם מרבה לחזק לקרב כל יהודי לאבינו שבשמים ולהאהיב שם שמים לכל. ועל כן העלינו כאן מעט ראשי פרקים לחזק ללמוד ולקרב לבבות בסולם העולה בית א-ל, בבחינת הכתוב (ישעיה נז, יט) "שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה' ורפאתיו", והוא גם לצדיקים וגם לבעלי תשובה כפירוש רש"י. וכן להתפעל מרום המעלה של פנימיות התורה הגנוזה בסוד האין-סוף ב"ה יתברך שמו ויתעלה, ולהתעורר מזה בהתלהבות קודש לעבודת ה' תמה, ולהתפלל לזכות להבין את מנת חלקינו.

מכלל הכוונות הן ג' סוגים:

א. ביאור המלים - זה שווה לכל נפש ללמוד ולידע, ורבים הספרים הנמצאים היום לכל לומד, המבארים את המלים בברכות ובתפילות ובטעמי המצוות.

ועל זה נכון לאדם לידע, כי תפילה בלא כוונה היא כגוף בלי נשמה. ונפסקה הלכה זו בשו"ע: "המתפלל צריך שיכוין בלבו פירוש המלות שמוציא בשפתיו" (שו"ע או"ח סי' צח סע"א).

ב. הכוונות המחויבות בהלכה - והן חובה על כל אחד, לקיים מה שפסק מרן בשו"ע או"ח סימן ה' בזה"ל: "יכוין בברכתו פירוש המלות. כשיזכיר השם, יכוין פירוש קריאתו באדנות שהוא אדון הכול ויכוין בכתיבתו ביו"ד ה"א שהיה והוה ויהיה. ובהזכירו אלהים, יכוין שהוא תקיף בעל היכולת ובעל הכוחות כולם".

ובמה שהסביר רבנו הגרי"ח זיע"א בספר בן איש חי: "יזהר לכוון בברכה בהזכרת שם הוי"ה שמזכירו בשם אדני, שיצייר במחשבתו אותיות שם הוי"ה ובתוך אות ה"א אחרונה יצייר שם אדני, וגם יצייר בשם השילוב של הוי"ה אדנ"י, ומה טוב ומה נעים להיזהר בזה בכל פעם שמזכיר השם, הן בפסוקים הן בתפלה, וגם צריך להיזהר כשיזכיר שם הוי"ה יצייר במחשבתו אותיות השם בנקודות, ובסידורים וחומשים, נהגו לנקדו בניקוד לעולם, וכל המתפלל ולומד מקראות מתוך הספר אז יהיה זה אצלו בנקל, בלא טורח, ויזהר שלא יתחיל לומר ברוך עד שיחשוב בלבו, וידע על מה מברך, וכנזכר באחרונים ז"ל" (בא"ח שנה א' וישב ג).

ועוד כתב: "על מ"ש מרן ז"ל בסי' ה', הוסיף הגאון ר"ז בש"ע וכתב וז"ל, כשיזכיר השם יכוין פירוש קריאתו באל"ף דל"ת לשון אדנות שהוא אדון הכול, ויכוין עוד פירוש כתיבתו ביו"ד ה"א לשון הוי"ה שהוא היה הוה ויהיה, אבל במקום שגם כתיבתו הוא באל"ף דלי"ת, אין צריך לכוון אלא שהוא אדון הכול" (בא"ח שנה א' ויחי כז).

ג. הן הכוונות הנעלות שבאו בסוד התפילה והמצוות במה שמבואר בעיקר בשער הכוונות ובכתבי בעלי ח"ן. וכתב המקובל האלהי מרן החיד"א בשו"ת חיים שאל (ח"ב סימן יא) בזה"ל: "נודע כי כל עניני התפלות בנוי ומיוסד על אדני רזי עולם, כמו שנראה מספר הזהר הקדוש ומכתבי רבינו האר"י זצ"ל, דהכל מתוקן ומסודר בכוונות עליונות... ובזה תבין מה שאמרו בברכות סוף דף כ"ח, אמר להם ר"ג לחכמים כלום יש אדם שיודע לתקן ברכת המינים? עמד שמואל הקטן ותקנה. ולכאורה ייפלא על גדולי ישראל ר"ג וחכמים, מה חכמה זו לתקן דברות שתים בלשון הקדש, ומה קאמר רבן גמליאל כלום יש אדם וכו' והלא התינוקות שיודעים לשון הקדש יכולים בנקל לתקן אותה? אמנם להיות כל אות ואות מהברכות סו"ד שתלו בייחוד וזיווג המידות, לכן צריך חכם גדול ורוח הקדש שורה עליו לכוון הדברים לפי סודן, לידע פגם המינים והמשכת האורות לדחות יניקת הסט"א וכיוצא, דברים העומדים ברומו של עולם".

וראה מ"ש המקובל האלהי רבי חיים כהן מארם-צובא זיע"א, בעל סידור כוונות האר"י ז"ל (וכתבו כי "זה הוא כנראה ראשון הסידורים שנסדרו עפ"י כוונות האר"י"): "כי המתעסק בלימוד זה, מלבד כי יכיר גדלותו יתברך, מקיים מש"ה דע את אלהי

אביך ועבדהו, גם ינצל מן העונש לעתיד, וגורם טובה לעצמו, ולא למעלה כי אם צדקת מה תתן לו, וממהר הגאולה. וכל אלו הייחודים וכוונות הטובות בתורה ובתפילה, מטיב לו לנשמתו בעה"ז ובעוה"ב".

וכמ"ש המקובל האלהי רבי אברהם אזולאי זיע"א בעל חסד לאברהם, בזה"ל:

"באר מיני תפלות ועיון הכוונה. העניין, כי התפלה שהיא עבודה שבלב היא אל האדם על שני פנים. האחד - הוא סוד המשכת השפע למלכות ולהשפיעה, והעובד על דרך זה אין כוונתו בתפלתו וברכותיו אל הדברים הגשמיים רק אל מזון השכינה וקישוטיה... אמנם, עניין הכוונה בתפלה - דע להיות אדם חלק אלו"ה ממעל אחוז בשרשרות הקדושה ע"י שלשלת השתלשלות נשמתו ממדרגה למדרגה, הנה שלשלת הנזכרת תהיה סולם שבו תעלה התעוררות מעשיו עד שתתייחדנה הספירות העליונות על ידו, ובו ימשוך שפע הברכה אל הספירות, מהראשונה אל האחרונה, ומהם אל המדרגות התחתונות עד שיגיע ויחול עליו דרך הסולם הנזכר, וכפי שיעור התעוררות והכשר המעשה כך יהיה התרחבות הצינור והארת השפע העליון, וכן כפי מקום אחיזת הנשמה כן תהיה מדרגות הצינור והארת ההשפעה..." (חסד לאברהם, מעיין ב' נהר מ"ד).

ואעפ"כ, ודווקא מפני כן, באלה ייזהר כל אחד להבחן להיות ראוי ונכון להם, כי על כגון זה אמרו חכמים, וכמו שהעיר רבנו הבא"ח (שנה ב' בראשית ל'): "שב ואל תעשה עדיף". ועוד הרחיב ופסק בספרו עוד יוסף חי (פרשת וארא) בזה"ל: "והנה שמעתי וגם ידעתי שיש כמה חסידים ואנשי מעשה שיש להם יד ושם בספרי רבינו האר"י זיע"א, ולומדים בהם בקבע, ועכ"ז בורחים מסדר הכוונות בק"ש ותפלה האמורים בשער הכוונות, וכ"ש הכוונות של סידור רבינו הרש"ש ז"ל, ונותנים טעם לדבריהם. ורק הם נזהרים באותיות של תיבה ותיבה היוצאה מפיהם, לצייר אותם בלבבם. וכאשר נתן הגאון מוהר"ר חיים וואלאזין ז"ל עצה נכונה בדבר זה וטעמו ונימוקו עמו. הנה אלו ודאי צריך לכוון כונה פשוטה שכתבנו... זה הוא הדרך הישרה שיבור לו האדם, אע"פ שהוא אדם ורק הוא יודע ספר ואינו עם הארץ. והשי"ת ברחמיו לא ימנע טוב להולכים בתמים וחפץ ה' בידינו יצלח ויהי נועם ה' עלינו וכו'" ע"ש. וכן פסקו גדולי הקבלה וההוראה.

ועיקר ההערה נאמרה על הכוונה בפועל, ואילו על הלימוד כבר אמרו חכמים "תורה היא וללמוד אני צריך", אך גם בזה יקפיד הבא ללמוד - שיזהר ללמוד, כהוגן מפי סופרים ומפי ספרים וידייק בהם הדק היטב, ואעפ"כ יבחן את עצמו הרבה מאוד אם הוא ראוי ואם נכון לו לצעוד במקום גדולים.

י. קיצור ראשי פרקים והקדמות יסודיות בלימוד קבלה ובאדרא זוטא על פי האר"י הקדוש זיע"א

סדר בעבודת ה' - כך זוכים אנו לקבל ממו"ר הרב אברהם מרדכי יצחקי שליט"א, להבין ולדעת כי זו התכלית המכוונת בכל לימוד התורה וקיום המצוות והמעשים הטובים. בשיעורי הלימוד זכינו בס"ד לקבל הדרכה להבין ולהשכיל בראשי פרקים והקדמות יסודיות בלימוד קבלה ובאדרא זוטא על פי האר"י הקדוש זיע"א, ולתועלת הלומד ולכוון את הלימוד ערכנו אותם כאן בקיצור כפי הסדר. עיקרם ביסודות של מוסר ואמונה, והקדמות של ערכים יסודיים וכלליים בלימוד.

בס"ד יובאו לקמן בחמישה חלקים: חלק א - מבוא כללי. חלק ב - הקדמות מוסר ואמונה נחוצות והכרחיות. חלק ג - הקדמות כלליות בלימוד קבלה. חלק ד - קיצור ערכים בעניין סדר השתלשלות העולמות. חלק ה - הערה כללית בלימוד האדרא זוטא.

וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

חלק א - מבוא כללי

א. נפתח בתפילה שהיא לנו תמצית הכוונה, לקראת קבלת עול מלכות שמים ועול מצוות מידי יום בברכת קריאת שמע שבתפילת שחרית: "אַהֲבַת עוֹלָם אָהַבְתָּנוּ [ר"ת גי' ע"ב] **ה' אֱלֹהֵינוּ. חֶמְלָה גְּדוֹלָה וִיתֵרָה חָמַלְתָּ עָלֵינוּ. אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּעֲבוּר שִׁמְךָ הַגָּדוֹל וּבַעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבָּטְחוּ בָךְ וַתְּלַמְּדֵמוֹ חֻקֵּי חַיִּים לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. כֵּן תְּחָנֵּנוּ אָבִינוּ אָב הָרַחֲמָן. הַמְרַחֵם רַחֵם נָא עָלֵינוּ וְתֵן בְּלִבֵּנוּ בִּינָה לְהָבִין. לְהַשְׂכִּיל. לִשְׁמוֹעַ. לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד. לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתְךָ בְּאַהֲבָה. וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ. וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְיַחֵד לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ".**

ב. עבודת ה' של האדם מישראל היא תכלית החיים והיא קיומו של העולם כולו. על כן, הבא ללמוד בתורה בכלל ובסתרי תורה בפרט ובמיוחד, חייב להכין את עצמו כראוי לדעת מה ואיך ולאיזו תכלית עליו לשאוף כדי להשיג את המטרה הזו בלימוד, ויתעורר וישאל את עצמו, ויברר עם עצמו: מה המטרה שלי? למה אני מבקש ללמוד? ולאיזו מטרה אני שואף להגיע?

ג. המטרה העיקרית והיסודית והשלימה היא כאמור בתפילה: "לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם". וכהוראה כללית למעשה היא הנאמרת בתפילת "עלינו לשבח": "לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי". כי עשיית רצון ה' בשלמות היא תיקון העולם. מתוך כך נדע, כי התכלית המעשית הנדרשת בכל עבודת ה', היא המפורשת בתורה בפסוק: "וְעַתָּה, יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ, שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ. כִּי אִם לְיִרְאָה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בְּכָל דְּרָכָיו, וּלְאַהֲבָה אֹתוֹ, וְלַעֲבֹד אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ, בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ" (דברים י', יב). יראה ואהבה - אלו הן שתי הבחינות המשלימות בסדר עבודת ה', וכל לימוד התורה וכל המצוות וכל עבודת המידות בדרך ארץ שקדמה, הכל הכל מכוון להגיע לתכלית השלמות הזו: שעל ידי עבודת כל יחיד ביראה ואהבה, בלימוד תורה וקיום מצוות ומעשים טובים - מתוך כך הוא זוכה בחלקו לתקן עולם - ומתוך כך הוא מגיע לשלמות העבודה לעשות את רצון ה' בלבב שלם.

ד. הבירורים העצמיים הם: אם ללמוד או לא ללמוד, איך ללמוד ואיך לא ללמוד, ואח"כ עוד יתברר מה ללמוד ומה לא ללמוד. את ההדרכה לבירורים אלו, הציבה לנו התורה בפסוק: "כְּבֹד אֱלֹהִים - הַסְתֵּר דָּבָר. וּכְבֹד מְלָכִים - חֲקֹר דָּבָר" (משלי כה, ב). על כך כותב האדמו"ר מספינקא בהקדמה לספרו "אמרי יוסף": אם מטרתך בלימוד חכמת האמת היא לדעת כמה עולמות וספירות יש, מהו אדם קדמון, ואיך משתלשלים העולמות, לדעת את גודל "כבוד אלהים", אז - "הסתר דבר". אבל אם מטרתך ללמוד, כדי לדעת איך להמליך אותו עליך, לעובדו בכוונה הראויה ולקדש עצמך להיות מרכבה לקדושה, אם רצונך ב"כבוד מלכים", אז אדרבא - "חקור דבר".

ה. זו ההדרכה שידע הבא ללמוד: מצוות לימוד תורה כפי גדרה הוא בשתיים: 1) עצם הלימוד, 2) ללמוד כדי לקיים (ראה רמב"ם ספה"מ מ"ע י"א, והל' ת"ת בשו"ע הרב). אמנם, עצם הלימוד מאיר לאדם, והמאור שבתורה מחזירן למוטב, אך עם כל זה, בוודאי שהלומד נדרש להכין את עצמו כראוי לעצם הלימוד, וכפי ההכנה כך הוא ישיג הבנה נכונה בלימוד ובנייה רוחנית נכונה בעצמו. ההכנה הזו היא המכוונת להביא את הלומד להשיג את המטרה. זה מה שבעל האמרי-יוסף מברר בנ"ל: מהי המטרה הראויה בלימוד "חכמת האמת"? והמטרה איננה נמדדת בתוכן הלימוד, אלא בעיקר במגמה של האדם הלומד בעצמו. המטרה הזו מתבררת אצל האדם הבא ללמוד באופן כזה: "אם מטרתך בלימוד חכמת האמת היא לדעת כמה עולמות וספירות יש, מהו אדם קדמון, ואיך משתלשלים העולמות, לדעת את גודל כבוד אלהים, אז - הסתר דבר". הסתר ואל תלמד, כי האדם לעולם לא ישיג את "גודל כבוד אלהים". גם לימוד כזה שהוא "לדעת כמה.. מהו.. ואיך", שהוא רק ידיעה חיצונית, זה הוא לימוד חסר ואולי גם פגום. אמנם, יש אופן אחר: "אבל אם מטרתך ללמוד, כדי לדעת איך להמליך אותו עליך, לעובדו בכוונה הראויה ולקדש עצמך להיות מרכבה לקדושה, אם רצונך בכבוד מלכים, אז אדרבא - חקור דבר". כאשר המטרה היא "ללמוד כדי לדעת", והידיעה היא "איך להמליך אותו עליך, לעובדו בכוונה...", זו היא עבודה ראויה. כי איננה חוקרת בצד שכלפי האלקות, אלא היא לומדת כדי להבין את הנדרש מצד האדם בעבודת ה'. זו עבודה שעניינה "כבוד מלכים", כבוד מלכותו יתברך, לעבוד את ה' מצד כבוד מלכותו המתגלה עלינו. זה הוא הלימוד המותר, שהוא ראוי ונכון וחובה על כל אחד.

ו. להדריך את הלומד, כותב רבנו הרי"ח הטוב זיע"א בזה"ל: "הנה דוד המלך ע"ה אמר אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך. הרי זה כלל גדול בידך, קודם כל דבר, צריך להביט בגדולתו יתברך ברוך הוא וברוך שמו, וברוממותו העליונה, הן קודם תפלה הן קודם עסק התורה, ובפרט כאשר תבוא ללמוד בסתרי תורה. על כן, בכל עת ובכל פעם אשר תלמוד, אמור בפיך ורחוש בלבבך פתיחת אליהו הנביא זכור לטוב אשר פתח ואמר, רבון עלמא אנת הוא חד ולא בחשבן אנת הוא עלאה על כל עילאין סימא דכל סתימין לית מחשבה תפיסא בך כלל, וכו' וכו' וכו' עד סוף פתיחת אמריו הישרים. ותן דעתך היטב על הדברים הקדושים

והטהורים. ואז עיניך תחזינה מישרים להבין ולהשכיל בסודות הנסתרים" (פתיחה שלישית לספר הגדול דעת ותבונה).

ז. בסייעתא דשמיא, לתכלית הכנה זו שתהיה לנו פתח ושער בלימוד, באנו להתעורר בחשק אהבת ה', לעמוד בתפילה לזכות להיות מעמלי תורה ולהיות הוגים בתורה, דבקים ביראת שמים ומקיימי מצוות. וכמו שבס"ד זכינו לראות בעיננו מגדולי ישראל, ומהם איהו מו"ר שליט"א הרב מפורת, שכל עמלם בתורה ובמצוות, וכל משא תפילתם למען שמו יתברך וגילוי מלכותו בעולם, לאקמא שכינתא מעפרא ולעילוי שכינת עוזנו, להחיש גאולה לעם ישראל בניו אהוביו, ועיקר דאגתם ביומם ולילם להועיל לכל צרכי הכלל והפרט בעם ישראל.

ח. ע"כ באנו בדלותנו ללקט אחר הקוצרים, הם תלמידי חכמים שבדור ובדורות הנקראים "מחצדי חקלא" - ולהעלות כדברי רבנו הרי"ח הטוב זיע"א ראשי פרקים שהם יסודות לכל הבא ללמוד להיות לו "פתח ושער" ללימוד תורה בכלל וללימוד "חכמה זו" שבאדרא זוטא קדישא במיוחד. וידע הבא ללמוד, כי אין כאן אלא פתח ושער של ראשי פרקים בסידור וביאורי הערכים בהשתלשלות מעילא לתתא, אבל כל אחד מהערכים האלה הוא פרק לימוד גדול מאוד וסוגיה רחבה מאוד ללמוד ולעיין במקורותיהם, ויש בהם ביאורים ושיטות להעמיד כל עניין, וכאן רשמנו קיצור דברים כלליים להעיר ולהכין את לב הלומד.

ט. בתפילת "אתה חונן לאדם דעת - חננו מאתך חכמה בינה ודעת". למדנו בדרך הלימוד ממו"ר שליט"א, כי הלומד צריך תדיר להתעורר בתפילתו לבקש מהקב"ה נותן התורה חכמה בינה ודעת של גדלות, שיפתח את לבו לתלמוד תורתו ליראתו ולאהבתו, ויחונן את דעתו להבין ולהשכיל. וגם אם פעמים יקשה עליו הלימוד בערך זה או בפרק זה, יעצור יתפלל לזכות ויחזור וישנן, ועי"כ יתחזק בלימודו ויעלה מחיל אל חיל.

י. מקורם של "ראשי פרקים והקדמות יסודיות", הוא כנ"ל במה שזכינו וקבלנו בשיעורי מו"ר שליט"א עם המובא בספרו "מאיר אור לי" הכולל ביאורים וחידושים על עץ חיים ושעה"כ. וע"פ סדר הלימוד בביאורי רבי יהודא פתיא ורבי סלמאן אליהו, ועוד מהמובא בספר דעת ותבונה לרבנו הרי"ח הטוב ועוד בחיבוריו, ועיקרם בדרך שסלל מורנו ורבנו הרש"ש בכתבי האר"י ובזוה"ק דרשב"י זיע"א. עוד השלמנו ממפרשים בכתבי האר"י, ובספרי מערכות וערכי לימוד בקבלה ובחסידות (שעיקרם יצוין בלשון "כתבי חסידות חב"ד", והם מספר התניא קדישא, ספר המאמרים תער"ב, וספר סדר ההשתלשלות ע"פ קבלה וחסידות").

יא. בוודאי זכותם כל הצדיקים בכלל ובפרט שאנו מבקשים להיות מקושרים בהם ובתורתם, תעמוד לנו ולכל הבא ללמוד בתורת ה'. ויהי רצון וחפץ השי"ת בידנו יצלח לעשות נחת רוח לפניו, לכוון לאמיתה של תורה באמת ובאמונה. "לֹא נֵבוֹשׁ וְלֹא נִכָּלֵם וְלֹא נִכָּשֵׁל לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא בָּטָחְנוּ. נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתֶךָ. וְרַחֲמֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וַחֲסָדֶיךָ הָרַבִּים אַל יַעַזְבוּנוּ נֶצַח סֶלָה וָעֶד... לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְיַחֶדְךָ בְּאַהֲבָה".

חלק ב - הקדמות מוסר ואמונה נחוצות והכרחיות

א. יסוד הכל - להבין, מהו יסוד הכל במציאות הקיימת? מאיזו התחלה ניתן להשיג הבנה במציאות שברא הקב"ה?

נדע, כי יסוד הכול הוא במה שקבלנו בתורה מתחילתה: "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", ואין לנו השגה לפני התורה כלל וכלל, וכמ"ש שהקב"ה הסתכל בתורה וברא את העולם (בראשית רבא, והקדמת הזוה"ק).

ובזה ייקבע, כי יסוד הכל הוא כפי שהקב"ה כתב בתורה ומסר לעמו ישראל, שזה הוא רצונו וכך הוא רצונו, וכל גילויו בעולם הוא רצונו יתברך ויתעלה. וביארו חז"ל את יסוד הכל, באומרם "רצה הקב"ה לברוא את העולם..." (רש"י בראשית א, א. בר"ר יב טו).

וכל מה שחז"ל עוד למדו לנו, על תתקע"ד דורות שקדמה התורה לבריאת העולם (חגיגה קטז, ב ורש"י מגילה יג, ב), ועל עולמות שהקב"ה ברצונו בראם והחריבם (בר"ר ג, ז), ועל דברים שנבראו ערב שבת בין השמשות (אבות ה, ו) ועוד הרבה מסוד מעשה בראשית בזוהר הקדוש ובכתבי המקובלים, הכול הוא בכלל מה שאמרה התורה וכללה בלשון קדשה מ"בראשית ברא" ועד "וזאת הברכה". וכאשר עלה ברצונו יתברך לברוא את המציאות - מני אז, נתהוותה המציאות כרצונו והוא יתברך מנהיג את עולמו כרצונו. וכל מה שנראה כתהליכים הנמשכים בערך הזמן, או נראה כשינויים מתכלית כוונת הבריאה לטוב, הם אך ורק מצד הנבראים כפעולות הכרחיות עבורם כדי שיוכלו להתקיים, אבל אמת ואמונה כי כל הנהגת העולם כולו היא כלולה ומכוונת מלכתחילה ברצון ה', והכול בכוונת מכוון שהוא צופה עתידות וקורא הדורות כמ"ש (ישעיה מא, ד) "מִי פָעַל וְעָשָׂה קֹרֵא הַדֹּרוֹת מֵרֹאשׁ אֲנִי ה' רִאשׁוֹן וְאֶת אַחֲרֹנִים אֲנִי הוּא", וסוף מעשה במחשבה תחילה.

ב. א"ב של יהדות - להבין, אילו עיקרים יסודיים יותר נקבעו בהתהוות המציאות?

בהתהוות המציאות השתרשו שני היסודות שהם א"ב של יהדות: א'מונה וב'יטחון. האמונה - היא הידיעה במציאותו יתברך שהוא אדון הכול היה הווה ויהיה. והביטחון - בא מידיעת היותו תקיף בעל היכולת ובעל הכוחות כולם, וכולם בעליונים ובתחתונים לפרטי פרטים נתונים תחת ממשלתו והשגחתו יתברך ויתעלה. שני היסודות הללו הם יסוד החיים, ומתוך כך הם קובעים את צורת אורח החיים של עם ישראל.

ג. הבורא יתברך ויתעלה - להבין, מה אפשר להשיג ומה נכון לדעת כלפי הבורא יתברך ויתעלה?

הבורא יתברך ויתעלה נודע ומתגלה במה שגילה את רצונו לברוא את העולם, זה הנודע בערך של **"אור אין סוף"** ברוך-הוא. הבורא יתברך ברצונו ברא את עולמו, והוא הווה בו מלא פשוט ושווה בכל העולמות וסובב את כל העולמות. האדם בא לידי הכרת האמונה בה' באחת מדרכי ההכרה, מתוך קבלה

בהתעוררות פנימית או מתוך חקירה שכלית, בבחינת מאמר הכתוב "דע את אלוהי אביך ועבדהו", והכתוב "וידעת היום והשבות אל לבבך". ואעפ"כ ידע, כי כל דרכי ההכרה הללו הן רק פתח לידיעת האדם מצד עצמו, אבל מציאותו של הקב"ה קבועה וקיימת בהוויה כולה ולמעלה ממנה.

לכן חז"ל כינו להקב"ה בתואר "מקום", ללמד שהקב"ה הוא מקומו של עולם אבל אין העולם מקומו. כי קודם שנברא העולם היה אין סוף ברוך-הוא, והוא ראשון והוא אחרון, והוא פשוט ושווה בכל מכל כל, ללא גדרי זמן וללא תפיסה של מקום. ומשנברא העולם ברצונו, הנה מלכותו בכל משלה, והווייתו יתברך היא מקור הקיום והחיים של כל המציאות, והוא יתברך כנשמה בתוך כל המציאות כולה ולמעלה ממנה.

ד. דַּע מַה לְּמַעְלָה מִמְּךָ - להבין, מהי הדרך הנכונה והראויה לדעת את רצון הבורא?

חז"ל מדריכים אותנו במשנה אבות (ב, א): "דַּע מַה לְּמַעְלָה מִמְּךָ". ולכאורה, שני צדדים יש כאן: מחד מחויב האדם בהוראת "דַּע", ומאידך הרי מדובר ב"מַה לְּמַעְלָה מִמְּךָ"? וביארו, כי יש כאן הכוונה נכונה לאדם בידיעה עליונה זו, ואין כאן שלילת הידיעה. אדרבא, זה מה שצריך האדם לדעת - שיש למעלה ממנו, וכמ"ש בעל תפארת ישראל "דע מה למעלה ממך - למעלה מהשגתך".

ברמז אמרו: דַּע! מַה - לְּמַעְלָה מִמְּךָ. כלומר, אתה האדם דע, כי מ"ה שהוא בגימטרייה אד"ם, הוא למעלה ממך, שאפילו מציאות האדם עצמו היא למעלה מהשגתו שלו, וכולה נתונה ברצון הבורא יתברך.

עוד בכלל זה רמזו: דַּע מַה לְּמַעְלָה - מִמְּךָ! כלומר, דע את מה שהוא למעלה, את כל הנהגת ה' בעולם, שהיא מִמְּךָ, שהיא לפי ידיעותיו ומעשיו של האדם, בבחינת מאמר הכתוב "וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹהַּ" (איוב יט, כו). ובדרך שאדם רוצה ללכת בה מוליכים אותו (ראה בעש"ט בראשית אות ל', ונח אות קלז ועוד).

לפיכך חז"ל מדריכים אותנו לכוון נכונה את הידיעה שבנו, לדעת מה שנכון לדעת, ולדעת איך שנכון לדעת. ואמרו: בגדול ממך - אל תדרוש, בחזק ממך - בל תחקור, במופלא ממך - בל תדע, במכוסה ממך - בל תשאל (ב"ר ח, ב. הרמב"ן סוף הקד' לפירושו עה"ת לבראשית). במה שהורשית התבונן. שאין לך עסק בנסתרות. כל זה זה נאמר, על מהותו יתברך, שלא תושג לעולם לשום נברא, ולית מחשבה תפיסה ביה כלל.

ה. "כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה" - להבין, איך נכון להבין את הלשון בתורה ובכתבי הקדש המייחסת לבורא יתברך תוארים והגדרות?

הערה ואזהרה היא בלימוד, לדעת שכל מה שנאמר בתורה ובחז"ל כלפי הקב"ה, בביטויי מלים של מידות או של זמן ומקום, כמו: אוהב או כועס או חזק וגיבור. או כמו היה או יהיה, או שהוא למעלה, או שעלה או ירד וכדומה בכל אלה, כל הביטויים הללו אינם אלא לשכך את אוזן האדם בבחינת דברה תורה

כלשון בני אדם, שנוכל להבין את משמעות העניין הנלמד בלבד, אבל בעצמותו יתברך אין שום הגדרה ולא תואר. אזהרה זו נכללת במה שהתורה אסרה מפורש בכתוב: "וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֹׁתֵיכֶם כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה בְּיוֹם דִּבֶּר ה' אֲלֵיכֶם" (דברים ד, טו). לכן, אין לנו בכל זה אלא אך ורק במה שהורשינו להביע, ומלבד זה כבר נאמר "לְךָ דֻמִיָּה תְּהִלָּה" (תהילים סה, ב).

על כך, כותב רבנו הרי"ח הטוב זיע"א: "בראשית כל דבר דע, כי כל מה שתלמוד בסודות הקבלה בעניינים הרוחניים של מעלה, אע"פ שתמצא שבהכרח הדברים על דרך ציורים הגשמיים אשר משיג כוח ראיית עינינו ושכלינו, הנה עם כל זה אין הדברים כפשוטן, ואי אפשר לשום אדם גשמי להשיג מהותן ועניינם באמת, יען כי כוח המדמה שבאדם אינו יכול לצייר בציור רוחני, ואינו משיג אמיתותו כלל... אמנם לשכך את האזן לכשיוכל האדם להבין הדברים העליונים הרוחניים בלתי נתפסים ונרשמים בשכל האנושי, לכן נתן רשות לדבר בבחינת ציורים ודמיונים... ואמנם יש עוד דרך אחרת כדי להמשיל ולצייר בה הדברים העליונים" (פתיחה שנייה לספר הגדול דעת ותבונה).

ו. **במהות הבריאה** - להבין, אם הקב"ה נודע כ"אין סוף ברוך הוא", איך ממנו נוצרה הבריאה המוגבלת במקום וזמן?

על כך, כותב רבנו הרי"ח הטוב זיע"א להסביר את הערכים של "**צמצום**", "**מקום פנוי**" וכו' בזה"ל: "כתב הרב - האר"י - ז"ל בעץ חיים שער א' וז"ל, דע כי טרם שנאצלו הנאצלים ונבראו הנבראים היה אור עליון פשוט ממלא כל המציאות, ולא היה שם מקום פנוי בבחינת אויר ריקני וחלל, אלא היה הכל ממולא מן אור אין סוף פשוט, ולא היה לו בחינת ראש ולא בחינת סוף, אלא הכל היה אור אחד פשוט שווה בהשוואה אחת. והוא הנקרא אור אין סוף, ושמו מוכיח עליו שאין בו שום תפיסה לא במחשבה ולא בהרהור כלל ועיקר, והוא מופשט ומובדל מכל מחשבות, והוא קודם אל כל הנאצלים והנבראים והיצורים והנעשים ולא היה בו זמן התחלה וראשית, כי תמיד הוא נמצא וקיים לעד. וכאשר עלה ברצונו הפשוט לברוא העולמות ולהאציל הנאצלים להוציא לאור שלימות פעולותיו... הנה אז צמצם אורו במקום אחד ידוע לו, ואז במקום הצמצום נשאר מקום פנוי ואויר וחלל ריקני. ועניין הצמצום הזה ומהותו איך הוא ואיך היה, אין שום בריה יכולה להשיג ולהבין הדבר הזה, ולא לציירו במחשבה, יען כי כבר אמרנו דלית מחשבה תפיסה באור אין סוף כלל, כי אינו מושג ונתפס בשום מחשבה וציור, ואין אנחנו יכולים לדבר בו כלום. ומה שאנחנו זוכרים בדברינו לשון צמצום, הכל הוא לשכך את האזן, והוא משל ודמיון להבין מציאות בריאת העולמות" (דעת ותבונה ריש פ"א).

יובן מדברי רבנו הרי"ח הטוב זיע"א, כי גם הערכים של "צמצום", "מקום פנוי" וכו', הם אך ורק ביטויי לשון בתור "משל ודמיון להבין מציאות בריאת העולמות". הרמח"ל זיע"א מבאר בפרטות את מה שדיבר האריז"ל במהות הבריאה כך: הוא יתברך ויתעלה כולל ברצונו בהשוואה גמורה גם כוח

בלתי-מוגבל וגם כוח מוגבל. והיה הכוח הבלתי-מוגבל הווה בכל, אבל הכוח המוגבל לא היה ניכר כלל. על מנת שיהיה הכוח המוגבל ניכר, עלה ברצונו יתברך לברוא את המציאות, שהיא גילוי וביטוי לכוחו המוגבל. לפיכך, ברצונו יתברך פינה מכוחו הבלתי-מוגבל כדי לגלות את כוחו המוגבל במציאות. והיה הכוח המוגבל נגלה בנקודת העיגול שהתפנה, והכוח הבלתי-מוגבל הותיר בנקודת העיגול הזה את רישומו ועיקרו התפנה להיות מקיף מסביב. ואיך מתקיים כוחו המוגבל בנקודת העיגול? - ע"י קו הנכנס מכוחו הבלתי מוגבל ומחייה ומקיים את המציאות ההווה בכוחו המוגבל (ראה שערי רמח"ל, וקל"ח פתחי חכמה).

ז. **תכלית הבריאה** - להבין, מהי הסיבה של בריאת העולם? לשם איזו תכלית הבורא יתברך ויתעלה ברא את המציאות כולה?

אמת ואמונה, כי המאציל יתברך ויתעלה שלם בכל. ומה שברא, אינו מסיבת הכרח, ולא חסרון ולא תועלת לו. וכל מה שברא הוא מפני שכך הוא רצונו, וזה מ"ש חז"ל "רצה הקב"ה לברוא את העולם...".

וכאשר עלה ברצונו, הייתה כל תוכנית העולם מבראשית ועד אחרית כמוסה ברצונו, ובזה דברו המקובלים גם על "העשר ספירות הכמוסות בעצמותו יתברך". וכאשר התפשט אורו בבחינת גילוי רצונו, יצא הכול מהכוח לפועל כפי רצונו בסיבה ותכלית, בזמן ובמקום לכל פרטי ברואיו ולכל פרטי הנהגת עולמו עד אחרית.

ובתכלית כוונת הבורא בבריאה, הנה הם דברי האר"י זיע"א כמ"ש בע"ח, שהעולמות נבראו כדי לגלות בפועל מה שהיה כמוס בכח באו"ס ב"ה. והמקובלים עיינו בלשון קדשו, ודקדקו הדק היטב להשוות עם לשונות בעוד כתבים, בהם נזכר בתכלית הבריאה גם לברר את העולמות, וגם לגלות על ידם את ייחודו. ובכלל העיון, סכמו כמה סיבות ברצונו יתברך לברוא את המציאות כולה.

בעניין זה, מהרח"ו זיע"א כותב כך: "הנה בתחילת הבריאה נבראו כל העולמות על הסדר הנזכר לעיל מכוח האין סוף, ברצון הפשוט בתורת נדבה וחסד". תכלית זו נרמזת בפסוק: "כִּי אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה שָׁמַיִם תָּכִן אֱמוּנָתְךָ בָהֶם" (תהילים פט, ג), וכמו שמבאר המלבי"ם: "כי אמרתי - והנה בעת בריאת העולם נתגלו שתי המידות כאחת, כי ראשית הבריאה הייתה מצד החסד הגמור, כי אז לא היה עוד שום נמצא במציאות שיבטיח לו הקיום והמציאות, וחקי הטבע נתייסדו אז בלא הבטחה וחיוב קודם רק בחסד גמור. וזה שנאמר, כי אמרתי עולם חסד יבנה - שתחילת בנין העולם היה מצד החסד לבד. אבל אחר שע"י חסדו ברא את העולם, ויסד וחקק חוקי הטבע בששת ימי המעשה, אז נתייסדה מידת אמונה, רצה לומר, שקיום הנמצאים אחר שבראם בחסדו, וכן קיום חוקי הטבע אחר שחקקם בחסדו, הוא מצד האמונה ומדת האמת, שהוא כאילו הבטיח אז שיעמדו החוקים והנבראים כל ימי עולם, ולא יפחתו מיניהם ולא יגרעו חוקיהם. וחוקי הטבע הקבועים הנוסדים על אמונה הם מן השמים, שהוא מעולם הגלגלים

ולמטה, כי למעלה מן השמים הוא עולמות השכליים, ששם מקום הפלאות שהם למעלה מחוקי הטבע שלנו, ועל זה אמר שמים תכין אמונתך בהם" (שערי קדושה ח"ג ש"ב).

והרמח"ל זיע"א כותב בזה"ל: "הנה התכלית בבריאה היה להטיב מטובו יתברך לזולתו".

"**והנה** תראה, כי הוא לבדו ית"ש השלמות האמיתי המשולל מכל החסרונות, ואין שלימות אחר כמוהו כלל... ועל כן בהיות חפצו יתברך להטיב לזולתו, לא יספיק לו בהיותו מטיב קצת טוב, אלא בהיותו מטיב תכלית הטוב שאפשר לברואים שיקבלו. ובהיותו הוא לבדו יתברך הטוב האמיתי, לא יסתפק חפצו הטוב אלא בהיותו מהנה לזולתו בטוב ההוא עצמו שהוא בו יתברך מצד עצמו, שהוא הטוב השלם והאמיתי. והנה מצד אחר, הטוב הזה אי אפשר שימצא אלא בו. על כן, גזרה חכמתו שמציאות ההטבה האמיתית הזאת, יהיה במה שינתן מקום לברואים לשיתדבקו בו יתברך, באותו השיעור שאפשר להם שיתדבקו. ואז, נמצא שמה מצד עצמם אי אפשר שיתוארו בשלמות כשלמותו יתברך, הנה מצד התדבקם בו, יגיע להם באותו השיעור שאפשר לתאר בשלמות ההוא יתברך, מצד היותם מתדבקים בו. וימצאו נהנים בטובה האמיתית ההיא, בערך שאפשר להם ליהנות בה. ונמצא, היות כוונתו ית"ש בבריאה שברא, לברוא מי שיהיה נהנה בטובו יתברך באותו הדרך שאפשר שיהנה בו" (דרך ה' ח"א פ"ב אות א).

"**ואולם** גזרה חכמתו, שלהיות הטוב שלם, ראוי שיהיה הנהנה בו, בעל הטוב ההוא. פירוש - מי שיקנה הטוב בעצמו, ולא מי שיתלווה לו הטוב בדרך מקרה... ועל כן, גזר וסידר שיבראו ענייני שלימות ועניני חסרון, ותברא בריה שיהיה בה האפשרות לשני העניינים בשווה, ויותנו לבריה הזאת אמצעיים שעל ידם תקנה לעצמה את השלמיות, ותעדיר ממנה את החסרונות, ואז יקרא שנתדמית במה שהיה אפשר לה לבוראה, ותהיה ראויה לידבק בו וליהנות בטובו" (הרמח"ל שם אות ב').

זו היא עיקר התכלית בבריאת העולם ובהנהגתו - "להטיב מטובו יתברך לזולתו". וההטבה - היא בשלמות הטוב. וההטבה מתאפשרת - ע"י התדבקות בו יתברך. וההתדבקות אפשרית - ע"י השתדלות המקבל באמצעים שנתן לו הבורא.

על ידי תכלית ההטבה האלהית, מתגלה ייחודו יתברך שהוא מקור הכול, והוא מקור הטוב שכל מעשיו לטובה. על כן, העולם מתנהל בבירור מתמיד מרע לטוב, ובתהליך של תיקון מתמיד במה שחסר בו להיות שלם. לשם כך, נקבעה עבודת ה' בתורה ומצוות ומעשים טובים.

ח. תכלית רצונו יתברך - להבין, כיוון שתכלית הבריאה היא להיטיב, אם כן מהי תכלית רצונו יתברך מהנבראים?

תכלית רצונו יתברך מהנבראים שברא, היא המבוארת בביאור רש"י עה"פ "בראשית ברא אלקים": "כמו שאמרו רז"ל במדרש בראשית רבא,

בשביל התורה שנקראת 'ראשית דרכו', ובשביל ישראל שנקראו 'ראשית תבואתו'" (בראשית א, א).

לדעת, כי תכלית רצונו יתברך איננה רק בעצם בריאת המציאות, אלא התכלית היא שהברואים במעשים נכונים יביאו את המציאות לידי תיקונה ושלמותה כפי שרצה הקב"ה.

תכלית רצונו יתברך במעשים הנכונים - היא זו שציווה בלימוד התורה וקיום המצוות. תכלית רצונו יתברך מהנבראים - היא דווקא בעם ישראל שהם עמו ונחלתו. ועל כן, זו תעודתם של ישראל בעולם, כמאמר הנביא ישעיה (מג, כא): "עַם זוּ יָצַרְתִּי לִי תְּהִלָּתִי יְסַפֵּרוּ", להיות עוסקים בתורה ומקיימים את מצוותיה. בזה הם מספרים ומפרסמים את אמונת ה' בעולם, וזו היא תהילתו יתברך. בזה נשלמת תכלית רצונו יתברך, הן בבריאה והן בברואים שברא.

ט. תורת ה' - להבין, מהי התורה? וכיצד נשלמת תכלית התורה?

התורה היא גילוי רצונו יתברך בבריאה. כאשר עלה ברצונו יתברך לברוא את עולמו, גילה את רצונו בתורה - בה הסתכל וברא עלמא, ואותה נתן לישראל כדי שיקיימו את רצונו. וזוהי תכלית התורה, במה שציווה ה' ללמוד את התורה ולקיים את מצוותיה. ובתמצית הכוונה, זהו שנאמר בתורה: "וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ, כִּי אִם לְיִרְאָה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בְּכָל דְּרָכָיו, וּלְאַהֲבָה אֹתוֹ וְלַעֲבֹד אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ. לִשְׁמֹר אֶת מִצְוֹת ה' וְאֶת חֻקֹּתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לְטוֹב לָךְ" (דברים י, יב-יג). בזה נשלם רצונו יתברך כנ"ל.

י. יסוד התורה - להבין, מהם היסודות העיקריים בלימוד התורה?

יסודי התורה הם שהרמב"ם קבע בחיבורו הגדול משנה-תורה, ופתח בו בפרק ראשון וקבע את שמו: "הלכות יסודי התורה". הרמב"ם קובע, כי ביסודי התורה "יש בכללן עשר מצות. שש מצות עשה, וארבע מצות לא תעשה. וזהו פרטן: (א) לידע שיש שם אלוה. (ב) שלא יעלה במחשבה שיש שם אלוה אחר זולתי ה'. (ג) לייחדו. (ד) לאהבו. (ה) ליראה ממנו. (ו) לקדש שמו. (ז) שלא לחלל שמו. (ח) שלא לאבד דברים שנקרא שמו עליהם. (ט) לשמוע מן הנביא המדבר בשמו. (י) שלא לנסותו". והלכה ראשונה בפרק היא: "יסוד היסודות ועמוד החכמות, לידע שיש שם מצוי ראשון והוא ממציא כל נמצא וכל הנמצאים משמים וארץ ומה שביניהם לא נמצאו אלא מאמתת הימצאו". אלו הם יסודי התורה, והם היסודות העיקריים שבהם נסללת עבודת ה' של האדם.

יא. יסוד האמונה - מהי האמונה? ומהו היסוד העיקרי שעליו האמונה ניצבת?

האמונה בבורא עולם יתברך ויתעלה, איננה עניין של שכל או רגש, אלא היא עניין של סוד החיים. כי האמונה בה', איננה רק עניין של ידיעה גרידא או הכרה או הרגשה, אלא כדברי החזון איש זיע"א: "מדת אמונה, היא נטייה דקה מעדינות הנפש". גדר האמונה, הוא המבואר בדברי רבי יהודה הלוי: "אני מאמין באלהי אברהם יצחק ויעקב, אשר הוציא את בני ישראל באותות ובמופתים

ממצרים, וכלכלם במדבר והנחילם את ארץ כנען אחרי אשר העבירם את הים ואת הירדן במופתים רבים, ואשר שלח אליהם את משה בתורתו, ואחריו אלפי נביאים שכלם קראו אל תורתו, ביעדם שכר טוב לכל שומרה וענש לכל עובר עליה. אנחנו מאמינים בכל הכתוב בתורה הזאת, והדברים ארוכים" (ספר הכוזרי ח"א סע"יא).

בביאור מפורט למעשה, הרמב"ם קבע י"ג עיקרים, ואלו הם:

הֲרֵי אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה עִקָּרִים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה: א. שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצוּי וּמַשְׁגִּיחַ. ב. וְהוּא אֶחָד. ג. וְאֵין לוֹ גּוּף וְאֵין לוֹ דְּמוּת הַגּוּף. ד. וְשֶׁהוּא קַדְמוֹן לְכָל קְדוּמִים. ה. וְאֵין עֲבוֹדָה לְזוּלָתוֹ. ו. וְיוֹדֵעַ מַחְשְׁבוֹת בְּנֵי אָדָם. ז. וּנְבוּאַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם אֱמֶת. ח. וְשֶׁהוּא אָדוֹן לְכָל הַנְּבִיאִים. ט. וְשֶׁהַתּוֹרָה נְתוּנָה מִן הַשָּׁמַיִם. י. וְשֶׁלֹּא תִּשְׁתַּנֶּה בְּשׁוּם זְמַן, חַס וְשָׁלוֹם. יא. וְשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַעֲנִישׁ לָרְשָׁעִים וּמְשַׁלֵּם שָׂכָר טוֹב לַצַּדִּיקִים. יב. וְשֶׁיָּבוֹא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ. יג. וְשֶׁהַמֵּתִים עֲתִידִים לְהֵחָיוֹת. יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּכוֹף יִצְרֵנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ כָּל יְמֵי חַיֵּינוּ תָּמִיד, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

זו האמונה, ואלו הם י"ג העיקרים הקבועים בה, וידוע כי מנהג טוב לאומרם בכל יום לאחר תפילת שחרית.

יב. פרד"ס התורה - להבין, כיצד מתבארת התורה לאדם ההוגה בה?

בלימוד התורה קבלנו ארבע בחינות של הבנה, הרמוזים בסימן פרד"ס: פשט, רמז, דרש וסוד, וכל עניין שבתורה מתבאר בארבע בחינות אלו.

דוד המלך אומר בתהילותיו: "סוֹד ה' לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם". מהפסוק הזה מתבאר, כי שני תנאים ניצבים לפני כל הבא בשערי לימוד התורה בכלל וסתרי תורה בפרט: א) בחי' "יִרְאָיו" - מצד ההכנה הנדרשת מהבא ללמוד, שיהיה ראוי ומוכשר ע"פ מידותיו והנהגתו ועסקו בתורה ובמצוות ובכל אורחותיו. ב) בחי' "סוֹד ה'... לְהוֹדִיעָם" - מצד ידיעת מהות הלימוד ודרכי קניית הלימוד, שכל הלימוד מתחיל ובא מקבלה הנמסרת מפי רב לתלמיד בהקדמות נאמנות, ואיננו מתחיל לא בסברה ולא בדעה. רק לאחר שקבל מפי רב, הלומד יזכה ויתעלה במה שזיכה הקב"ה לנשמתו, והוא יוסיף עוד בהבנת לימוד התורה כמנת חלקו מאת ה'.

אמנם, בתחילת לימודו האדם רוכש ידיעות של הפשט הנגלה, וחושב כי הידיעות הללו באו לו מאת הרב או משכלו, אבל כשהוא מתעלה יותר ללמוד בדרש וברמז, וכאשר הוא זוכה להיכנס בהיכל הסוד, מתוך כך הוא מבין כי מעצמו אין לו כלום, וכל הבנתו בתורה היא אך ורק בחינה של "קבלה", שהוא זוכה ומקבל מנסתרות הקב"ה נותן התורה, הן בפשט ובדרש שבנגלה והן ברמז ובסוד שבחכמת הנסתר.

על זאת יתפלל כל לומד: "וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ".

יג. ההכנה ללימוד - להבין, איך צריך הלומד לגשת אל הלימוד?

מתוך כל ההקדמות הנ"ל, בוודאי יודע הבא ללמוד, עד כמה הוא חייב בהכנה מתאימה. חסד עשה עימנו הקב"ה בהעמדת החכמים בכל דור ודור, ומהם

ומהוראתם אנו לומדים איך להכין את עצמנו לזכות בתורה במעט ממה שהם זוכים. כי מצד עצמנו, אנו כבחינת מאמר הכתוב "ואנחנו לא נדע מה נעשה, כי עליך עיננו" - אבל "עליך עיננו", ובזה נרמז תואר חכמי הדורות הנקראים "עיני העדה", כדי להתבונן בהם ובהנהגותיהם ומהם ללמוד. וזה שנאמר "והיו עיניך רואות את מוריך". זה הפתח להכנה ראויה, כדי להתחזק בתשובה, ובמידות טובות בדרך ארץ שקדמה לתורה, ובהשתדלות ובדבקות, וביראה ואהבה, ועוד במה שאמרו חז"ל "וְהַתּוֹרָה נִקְנֵית בְּאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה דְּבָרִים" המנויים במסכת אבות (פ"ו, מ"ו). וכגודל ההכנה, כך יזכה הלומד ללמוד ולהבין ולקיים כפי מנת חלקו בתורה.

אמנם, שערי תורה פתוחים לכל, וכתר תורה מוכן ומונח ועומד לכל שנאמר (דברים לג, ד) מורשה קהילת יעקב (כמאמר רבי יוחנן ביומא עב, ב). ואמרו חז"ל, שלעולם יעסוק האדם בתורה ואע"פ שאינו מבין. ואפילו בדילוגו, ואפילו בלגלוגו, הוא בבחינת "ודגלו עלי אהבה". ולעולם יעסוק אפילו שלא לשמה, ויזכה ויבוא לידי לימוד תורה לשמה. מכל מקום, הכול הוא לפי ההכנה שהוא מתכונן ומוכן לקבל להיות כלי נכון לתורה.

ואם בלימוד חלקי הנגלה שבתורה צריך האדם להכנות כלליות, הרי שבבואו לזכות בחלק הנסתר הפנימי שבתורה, בזה הורו חז"ל כי תנאי הוא להקפיד על הכנות מתאימות, ומהן: הקדמת טהרה בטבילה, הקפדה רבה בשמירת הברית: העיניים והפה והמילה, ביראת ה' כל היום, בתיקון "חצות לילה אקום להודות לך", ובהשתדלות בעמל תורה בלילה וביום. על כן, הלומד צריך ללמוד תחילה בפרקי ההכנה הנדרשים כפי שסודרו בספרים מתאימים, ובזה יזכה כפי מידת נשמתו להיות עוסק בתורה וזוכה בקניינה, כדי להשלים את בחינת מציאותו בעולם.

יד. לעסוק בתורת הסוד - להבין, האם מתאים לכל אחד לעסוק בתורת הסוד?

ראה, אליהו הנביא זכור לטוב גילה לרשב"י זיע"א ואמר: "וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזוֹהַר הָרָקִיעַ בְּהַאי חִבּוּרָא דִּילָךְ דְּאִיהוּ סֵפֶר הַזֹּהַר, מִן זוֹהֲרָא דְּאִימָא עִלָּאָה תְּשׁוּבָה. בְּאִלֵּין לָא צָרִיךְ נִסָּיוֹן, וּבְגִין דַּעֲתִידִין יִשְׂרָאֵל לְמִטְעַם מֵאִילָנָא דְּחַיֵּי, דְּאִיהוּ הַאי סֵפֶר הַזֹּהַר, יִפְקוּן בֵּיהּ מִן גָּלוּתָא בְּרַחֲמֵי". כלומר, בזה החיבור שלך רשב"י, שהוא ספר הזוהר, יצאו עם ישראל מהגלות ברחמים לגאולה שלימה.

חכמי ישראל הרבו לחזק כל אחד להשלים את חלקו בלימוד התורה בכל ארבע בחינות הפרד"ס שבה. והבא ללמוד כבר יודע מהנ"ל את ההכנה הנכונה והראויה לו בבואו ללמוד, ואם כן אין מעכב בעדו מלהיות עמל גם בלימוד חכמת האמת. הנה מה שכותב רבנו הרב יוסף חיים זיע"א: "ישמע השומע ויבין המשכיל, את אשר חכמים הגידו, ואשר הזהירו והודיעו לכל איש ישראל לגשת אל הקודש, בעסק סודות התורה הקדושה ונסתריה עץ חיים היא למחזיקים בה, וכבר דברו בעניין זה כמה גדולי ישראל ראשונים ואחרונים בראיות ברורות וחזקות בחיוב העסק והלימוד הקדוש הזה על כל תלמיד חכם מישראל, ואין

צורך להביא פה כל דבריהם הלא המה כתובים בספריהם כיד ה׳ הטובה עליהם״ (בריש פתיחה ראשונה לחיבורו הגדול דעת ותבונה).

ובפרט בדור האחרון בזמן הזה שהוא בפאתי הגאולה, ״כי עת לחננה כי בא מועד״, ראוי לכל אחד להשלים את תלמודו גם בתורת הסוד, כי הוא הזכות העומדת להם לישראל לצאת מכל רשמי הגלות ברחמים לגאולה שלימה בב״א.

טו. הבא ללמוד - להבין, מה צריכה להיות מגמת הלומד? ובמה ואיך נכון לו לסלול את דרכו בלימוד התורה?

הבא ללמוד, צריך להקדים ולהתמיד ולעסוק בחלקי הנגלה: בפשט ובדרש וברמז, גם במקרא התנ״ך, גם במשנה ובתלמוד. ובוודאי, גם בענייני האמונה והמוסר שהם חייבים לימוד, כדי לחזק בקרבו יראת שמים ואהבת תורה במידות טובות לכל, ולהיות עובד ה׳ בשמחה תמיד. וילמד הרבה בספרי ההלכות, כי ההלכה היא תמצית לימוד התורה למעשה, ובהן נאמר ״הליכות עולם לו״. מתוך כך, יהיה עמל כפי הדרכת רבו בלימוד הסוד, בסדר נכון ובספרים מתאימים לעלייתו בקודש, ויחזק את ידיעותיו בערכים וביסודות שהם מפתחות לכל הלימוד כולו.

וידע תמיד, כי עיקר הלימוד הוא לעשות רצון ה׳. ובכל לימוד שהוא לומד, יראה איך לבנות את אישיותו בהנהגות נכונות של אורח חיים, להיות עושה רצון ה׳. כי הלימוד, אינו לאגירת רוב ידיעות במה שחושב שהשיג בשכלו, ובוודאי לא להראות מיעוט שכלו המוגבל ממילא, וכמו שהדריכו לנו חז״ל בזה באומרם ״תכלית הידיעה - שלא נדע״ (ראה רמב״ם הלכות תשובה ה, ה). אבל ילמד ויהגה בתורה כפי כוחו ביום ובלילה, כדי להשיג קניין בנפשו להיות עובד ה׳, וכמו שמדריך לנו הרמב״ן באגרת המוסר: ״וְהֱוֵי זָהִיר לִקְרוֹת בַּתּוֹרָה תָּמִיד, אֲשֶׁר תּוּכַל לְקַיְּמָהּ. וְכַאֲשֶׁר תָּקוּם מִן הַסֵּפֶר, תְּחַפֵּשׂ בַּאֲשֶׁר לָמַדְתָּ אִם יֵשׁ בּוֹ דָּבָר אֲשֶׁר תּוּכַל לְקַיְּמוֹ...״.

טז. סדר לימוד תורת הסוד - להבין, מהו הסדר בלימוד תורת הסוד?

קבלנו הדרכה ממו״ר הרב אברהם מרדכי יצחקי שליט״א, להיות הוגים בספר הזוהר הקדוש: ואפילו בגירסא. ומי שזוכה ללמוד ולהתבונן גם בפירושים שנכתבו עליו, ומהם מסודרים כמו מקדש מלך, או פירוש הסולם, או פירוש מתוק מדבש, ויין הרקח על האדרות לרבי יהודא פתיא זיע״א ועוד. ולהוסיף לימוד בכתבי האר״י הקדוש זיע״א שסדרם מהרח״ו זיע״א, ומהם: בעיקר בספר עץ חיים, ובסדר העבודה בספר שער הכוונות. ולעיין בפירושים ראשונים ואחרונים שנכתבו עליהם, ומהם: תורת חכם, טועמיה חיים זכו, וביאור בית לחם יהודה לרבי יהודא פתיא זיע״א, וכרם שלמה לרבי סלמאן אליהו זיע״א ועוד.

ויש עוד ספרים ראשונים ואחרונים, חלקם הקדמות ופתחי שערים, וחלקם ביאורים ועיונים, וכל הנחלים הולכים אל הים, היא התורה שנתנה הקב״ה לישראל ע״י משה, וגילוי סתריה ע״י רשב״י שהוא ניצוץ מיוחד מנשמתו של

משה, ולימוד בכתבי האר"י שהוא ניצוץ מיוחד מנשמת הרשב"י, וכהכרעת רבנו הרש"ש שהוא ניצוץ מיוחד מנשמת האר"י זיע"א.

ולהעיר תשומת הלב, ראה מה שרבנו הרש"ש זיע"א כותב: "והנה עדי בשמים וסהדי במרומים כי כל הכתוב שם כולם דברי אלהים חיים האמורים מפי האר"י ז"ל למוהרח"ו ז"ל, ואין עוד מלבדו. ואפילו בדברי שאר תלמידי האר"י זלה"ה לא למדתי, ואין לי מגע יד בספרי המקובלים לא ראשונים ולא אחרונים, ולא למדתי בהם ואין לי ידיעה מהם כלל, כי גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שכן האמת, ולפיכך אמרתי שיעיינו בהם כי הם דברי הרב האר"י ז"ל וה' יתברך יאיר עינינו בתורתו כן יהי רצון". עיון גדול עיינו המקובלים בדברי קדשו שצריך להבינם לאשורם ולא כפשוטם, ופירשו דבריו בכמה הסברים.

ומכאן ידע החפץ ללמוד, כי הוא חייב מתחילה לקבל הדרכה נכונה מפי רבו לידע במה ללמוד ובמה לעיין, ובמה לא ללמוד ולא לעיין, ולא ידחק עצמו לטעות בכוח הסברא או הסקרנות שלו וחלילה יהרוס בהר ה', ועל כגון זה נרמז בכתוב "לָמָּה זֶּה אַתֶּם עֹבְרִים אֶת פִּי ה' וְהִוא לֹא תִצְלָח" (במדבר יד, מא). ונכונה הדרכה זו לכל הספרים, ובפרט ספרי קדמונים שקדמו להאר"י, אע"פ שהם נדפסים ומצויים. וראה מה שכותב רבנו הרי"ח הטוב זיע"א: "ואנשי לבב ישמעו לי, אל יהרסו לראות בספרי האחרונים הבנויים ע"פ השכל האנושי, ושומע לי ישכון בטח ושאנן מפחד רעה - ולמען אל ישט לבך אל אשר תמצא בקצת דברי המקובלים המחברים ע"פ עיון שכלם האנושי, אכין לך הדרך ואשכילך בדרך זו תלך באורח מישור" (בפתיחה ראשונה לספר הגדול דעת ותבונה).

לפיכך, יקפיד להתבונן כמאמר הכתוב "מִי יַעֲלֶה בְהַר ה' וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ" (תהלים כד, ג), לדעת את הדרך הנכונה בה ילך ויעלה. ועל לימודו יוסיף לימוד בספרי המוסר, כמ"ש מו"ר שליט"א בשם רבי יהודא צדקא זיע"א, שכל הקבלה היא מוסר לאדם. ועוד יתעלה בלימוד בספרי החסידות, כמו ספר התניא לרבי שניאור זלמן זיע"א, וספר ליקוטי מוהר"ן לרבי נחמן זיע"א, וכלל חיבורי רבנו יוסף חיים זיע"א, שיסוד כולם הוא בספרי הקבלה, על מנת להדריך את האדם מלימוד למעשה בסדר העבודה התמימה.

חלק ג - הקדמות כלליות בלימוד קבלה

א. לֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בָּךְ כְּלָל.

כלל גדול הוא לדעת, כי הנה בעצמות ה' יתברך אין מחשבה ואין תפיסה כלל, ומה שזוכים לקבל בהשגה הוא אך ורק מפעולותיו והנהגתו עם ברואיו. ולפיכך, אסור לחשוב בו עצמו ולא להרהר בזה כלל וכלל. ולדעת, שכל מה שאנו לומדים בענייני הנהגתו, בערכי הפרצופים והספירות והעולמות העליונים וצורת אדם עליון וכדומה בכל עיקרי תורת הקבלה, הכל הוא מרצון ה' ומהשגחתו ופעולותיו עם ברואיו בלבד. וזה הוא המפורש בדברי פתח אליהו זכור לטוב: "רִבּוֹן עָלְמִין. דְּאַנְתְּ הוּא חָד וְלָא בְּחֶשְׁבָּן. אַנְתְּ הוּא עִלָּאָה עַל כָּל עִלָּאִין, סְתִימָא עַל כָּל סְתִימִין. לֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בָּךְ כְּלָל".

ב. אור.

הנה לה׳ יתברך יקראו בספרים בשם ״אור״. ואין הכוונה לעצמותו יתברך, ולא להסביר בו ממשות של מציאות כל שהיא, כי אין מחשבה בו ואין תפיסה בו כלל וכלל, ואין לו כל הגדרה ולא כינוי, ואין בו מידה ולא גבול ולא ממשות. וכל מה שמכנים לו בתואר ״אור״, הוא רק לשכך את האזן, להבין כי הוא נבדל רוחני מוחלט כמו אור פשוט. והקרוב לזה הוא עניין ה״אור״ שאין ממשותו מורגשת, ועל כן קוראים בשם ״אור״ כמשל ודמיון בלבד למהות רוחנית זכה וטהורה. ואמרו ברמז, כי מלת או״ר עולה בגימטרייה אי״ן-סו״ף, ולזו הכוונה רמזו לומר שהוא יתברך בלי גבול ובלי תכלית. ונדע עוד, כי המקובלים משתמשים בתואר ׳אורות׳ גם ביחס לנשמה הפנימית שבעשר ספירות, וזה על מנת להבדילה מהכלים החיצוניים שבהם.

ג. אֵין סוֹף ב״ה.

הנה לה׳ יתברך יקראו בספרי הקבלה בשם ״אין סוף ב״ה״ [ר״ת אסב״ה] - ואין הכוונה לעצמותו יתברך כלל וכלל, אלא רק להבין את רצונו לפי פעולותיו עמנו. כי פעולותיו הם המגלים שזה רצונו יתברך שהוא רצון בלי גבול ובלי תכלית, והביטוי הקרוב להבנה זו הוא בכינוי ״אין סוף ברוך הוא״. וכן מובא בספר הכללים: ״אין סוף ב״ה, הוא רצונו יתברך הכל יכול״, לומר שהוא אור פשוט הנובע מהתפשטות עצמותו יתברך כאור הכלול בעצמותו. ונדע עוד, כי המקובלים יקראו בתואר זה של האור-אין-סוף, גם את האור העליון היורד מא״ק אל עולם האצילות, כי כל האורות שהם עליונים נקראים אין-סוף ביחס לבחינת העולם אשר למטה מהם.

ד. שמו יתברך.

הוא יתברך ויתעלה בעצמותו אין לו שם ולא תואר השם. כל מה מזכירים שם ביחס לקב״ה, זה הוא רק לפי הנהגתו ופעולותיו עם ברואיו. המקובל האלהי רבי יוסף גיקטילייא זיע״א בספריו (שערי אורה וגינת אגוז) כותב, כי מכל התארים הנקשרים אליו יתברך, הנה רק תואר אחד ייקרא נכונה בתור שֵם, והוא שם הוי״ה המעיד על הווייתו יתברך, היינו על מציאותו וייחודו שהוא היה הווה ויהיה. וע״פ זה יובן, כי שם הוי״ה הוא השם הקדמון המורה על הוויית הקב״ה במציאות, אבל שאר התארים הם כינויים וכינויי כינויים הנגזרים משם קדמון זה לפי פעולותיו של הקב״ה עם ברואיו.

ה. האצלת עשר הספירות והתכלית בהן.

כשעלה ברצון ה׳ יתברך לברוא את עולמו בכוחו המוגבל, ראה שברואיו לא יוכלו להשיג את אורו הגדול העליון. והוא יתברך ויתעלה חפץ שברואיו יעבדוהו ויתעלו להיות דבקים ברצונו. לכן האציל עשר אורות הנקראים ספירות [ר״ת י״ס], וקבע מספרם בעשר לשלמות הדבר, וע״י עשר ספירות אלו מתגלה רצון ה׳ בהשתלשלות המתאימה לפי צרכי הנבראים, כדי לקיים ולהנהיג אותם בעולם.

סדר השתלשלות הספירות היה בשלושה שלבים: בתחילה ב"נקודה" - הרמוזה ב"עולם העקודים", אח"כ כ"ספירות" - הנרמזות ב"עולם הנקודים", ולאחר התיקון הם נקשרו יחד להיות "פרצוף" - ונרמזות ב"עולם הברודים" (ראה עניינם בפרק הבא על סדר ההשתלשלות).

ו. חמש בחינות רוחניות: נרנח"י.

הבורא יתברך עוד הכין ברצונו חמש בחינות שהם כלים לעשר ספירות, והם: נפש, רוח, נשמה, חיה ויחידה [ר"ת נרנח"י].

הם נחלקים לשתי קבוצות: חיה יחידה - שהם אורות גבוהים ומקיפים (ר"ת ח"י), ונשמה רוח ונפש שהם אורות פנימיים [ר"ת נר"ן].

חמשת חלקי הנרנח"י מקבילים לחמשה פרצופים, בסדר הזה: נפש - מלכות, רוח - ו"ק, נשמה - בינה, חיה - חכמה, יחידה - כתר. ולמדנו שיש להבדיל בין נרנח"י דכללות, לבין נרנח"י דפרטות השייך לכל בחינה ובחינה, כמו נרנח"י של בחינת הנפש ונרנח"י של בחינת הרוח וכו'. כי נרנח"י דכללות מתלבשים כולם בכלים שלהם, שהם בחינות העור, בשר, גידין, עצמות ומיח שבעצמות [ר"ת עבגע"מ], אבל בנרנח"י בפרטות, רק הנר"ן בלבד מתלבשים בג' כלים והחיה ויחידה מקיפים מבחוץ.

חמשת חלקי הנרנח"י נמצאים בפרטות בכל הנאצלים, אך הם ניכרים ביותר באדם, כאשר חלקי הח"י מקיפים מחוץ לגוף, והנר"ן נמצאים בתוך הגוף בסדר הזה: הנפש - בכבד, הרוח - בלב, והנשמה - שורה על מוח האדם בההוא אוירא דעל גבי קרומא דמוחא. ואומר האריז"ל: דע, כי האדם עצמו הוא הרוחניות אשר בתוך הגוף, והגוף הוא לבוש האדם ואיננו האדם עצמו (שעה"ג הקדמה א' דף ב'). ואע"פ שיש לכל אדם שייכות לכל חלקי הנרנח"י, הם נכנסים באדם בשלבים של שנות חייו ולפי מה שהוא זוכה לתקן במעשיו:

לפי שנות חייו - כפי שמבאר האריז"ל: הנה בעת שנולד גוף האדם ויוצא לאוויר העולם - נכנסת בו הנפש שלו. ואם יוכשרו מעשיו, יזכה ויכנס בו הרוח - בתשלום שנת השלש עשרה, שאז נקרא איש גמור כנודע. ואם יוכשרו עוד מעשיו מאז ואילך, נכנסת בו הנשמה - בתשלום שנת העשרים. אבל אם לא תקן את הרוח לגמרי, לא תכנס בו הנשמה, ויהיו בו נו"ר בלבד. וכן אם לא תקן את הנפש לגמרי, אין בו רק נפש בלבד, וישאר מבלי רוח ונשמה, וישארו הרוח והנשמה באתר ידוע לקב"ה. מכל מקום, אעפ"י שלא כל אדם זוכה לחלקו הנקרא נשמה, יש לו חלק בנשמת אדה"ר שהיה כולל כל הנבראים אעפ"י שהאדם הזה עדיין לא זכה אליה הוא בעצמו.

ולפי מעשיו - כמו שמבאר האריז"ל: כי האדם מתעסק בעשיית המצות לבד -, הנה הוא זוכה אל הנפש הנקרא עשייה ולא יותר. ואם ישתדל עוד האדם הזה, לעסוק גם בתורה, ולומד והוגה ושונה בה תמיד בתורה שבע"פ, ועוסק תמיד לשמה בה - אז יזכה גם אל הרוח שהוא מן יצירה. ואם ישתדל עוד האדם

הזה, ויעסוק בחכמה הנעלמת, ובסודות התורה - אז יזכה גם אל הנשמה, שהיא מן הבריאה, ותאיר הנשמה ברוח שבו, ותוסיף מעלה על מעלתו, וחכמה על חכמתו. ואז נקרא אדם שלם, אשר עליו נאמר, ויברא אלהים את האדם בצלמו.

ז. עשר הספירות - מהותם.

הם עשר אורות עליונים בהדרגת הנהגת הקב"ה עם ברואיו, ככלים ולבושים להכיל את אורו הגדול העליון, שהוא גילוי רצונו יתברך. ועתה, בהשתלשלות אורו מעילא לתתא יוכלו ברואיו לסבול וליהנות ממנו, ובעלייתם מתתא לעילא יוכלו להתעלות להיות דבקים ברצונו. וזה הוא המפורש בדברי פתח אליהו זכור לטוב: "אַנְתְּ הוּא דְּאַפַּקְתְּ עֶשֶׂר תִּקּוּנִין, וְקָרֵינָן לוֹן עֶשֶׂר סְפִירָן, לְאַנְהָגָא בְהוֹן עָלְמִין סְתִימִין דְּלָא אִתְגַּלְיָן וְעָלְמִין דְּאִתְגַּלְיָן".

עשר הספירות הם: כתר, חכמה, בינה, [דעת], חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד ומלכות [ר"ת כח"ב/חב"ד, חג"ת, נהי"מ].

על מהות העשר ספירות בבריאה, כותב רבי נתן בשם רבי נחמן זיע"א: "בכל דבר שבעולם יש בו בחינת עשר ספירות, כי הספירות הם מידותיו יתברך, שבהם הוא מחייה ומנהיג את כל העולם מראש ועד סוף" (ליקוטי הלכות הל' שילוח הקן ה"ד אות ב').

עוד ראה מה שרבנו הרי"ח הטוב זיע"א כותב בעניין העשר ספירות: "דע, דאלו העשר ספירות שהם כח"ב חג"ת נהי"ם, אין אנחנו יכולים לידע מהותם ועצמותם ודמותם ומראיהם, יען כי הם רוחניים בתכלית הרוחניות. ואנחנו בני אדם גשמיים, ואיך נוכל להשיג ולדעת ולהכיר מהות עצמותם ודמותם" (עוד יוסף חי וישלח). ועוד כותב: "העשר ספירות יש להם מדה קצובה לכל אחת מהם ומספר קצוב, כדי שיהיה להם בחינת השגחה קצובה בתחתונים כפי הצורך להם, וזה מוכרח... אמנם, בהיותם קשורים ונאחזים בו דרך הקו ההוא כשלהבת הקשורה בגחלת כנזכר בספר יצירה פ"א, אם כן, הוא והם והם הכל אחד, וגם הם בשם 'אין סוף' יקראו" (דעת ותבונה פתיחה ב').

ח. שם הוי"ה.

הוא עצמות הקרובה אליו יתברך, והוא השם הקדמון הידוע בארבע אותיותיו כך: י - ה - ו - ה. כל ההנהגה של המאציל העליון ב"ה, מתגלית בארבע אותיות שם הוי"ה. וכך נרמזות כל העשר ספירות בארבע אותיות שם הוי"ה בסדר זה: בקוץ העליון של אות י' - נרמז הכתר. באות י' עצמה - נרמזת החכמה. באות ה' הראשונה - נרמזת הבינה. באות ו' - נרמזות שש הספירות חג"ת נה"י. ובאות ה' אחרונה - נרמזת המלכות.

עוד נרמזות ארבע אותיות הוי"ה גם דרך גילוי שרשי האותיות בארבע המרכיבים שבהן, שהם טעמים, נקודות, תגין ואותיות [הנקראים בר"ת טנת"א].

ועוד הן נרמזות בארבעת היסודות, שהם אש רוח מים ועפר [הנקראים בר"ת ארמ"ע], והם המרכיבים את ארבע העולמות הנבראים שהם אצילות, בריאה, יצירה ועשייה [הנקראים בר"ת אבי"ע], כפי שיובא להלן.

ט. רמיזת י"ס בשם הוי"ה מלא.

בכל אחת מאותיות שם הוי"ה, יוצא ממנה שם הוי"ה שלם. ההבדל בין שמות ההוי"ה היוצאים מכל אחת מארבע האותיות, הוא לפי בחינת מילוי האותיות שבהם.

ארבעה מילויים יש בארבע אותיות שם הוי"ה, והם מילוי ע"ב, מילוי ס"ג, מילוי מ"ה ומילוי ב"ן [ר"ת עסמ"ב]. וזה סדרם:

אות י' - כנגד ספירת החכמה - ובה שם הוי"ה במילוי יודי"ן כזה, יו"ד ה"י וי"ו ה"י, הנקרא ע"ש הגימטרייא הכוללת של המילוי הזה שם ע"ב.

אות ה' הראשונה - כנגד ספירת הבינה - ובה שם הוי"ה במילוי יודי"ן ואל"ף כזה, יו"ד ה"י וא"ו ה"י, הנקרא שם ס"ג.

אות ו' - כנגד שש הספירות חג"ת נה"י - ובה שם הוי"ה במילוי אלפי"ן כזה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, הנקרא שם מ"ה.

אות ה' אחרונה - כנגד ספירת המלכות - ובה שם שם הוי"ה במילוי ההי"ן וו' כזה, יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה, הנקרא שם ב"ן.

י. עשר הספירות - תכונתן.

כל אחת מהספירות היא אור מיוחד המאיר לפי תכונתו, ובו הקב"ה מנהיג את העולם. כיוון שתכליתן של העשר ספירות היא קיום רצונו יתברך בהנהגת עולמו, הרי שתכונתן היא ביטוי להשפעת רצון ה' מהמאציל אל הנאצלים.

משמעות התכונה המיוחדת לכל אחת מהעשר ספירות, מראשית גילויים במידת החכמה ועד לביטוי כל השפעתן בפועל במידת המלכות, מתבארת בקצרה כך: החכמה - נקודת השכל בגילוי רצון המאציל כלפי הנאצלים. בינה - הרחבת נקודת השכל בפרטים ובהסברה. דעת - התקשרות והתעמקות אל השכל. חסד - תכונת ההשפעה אל הנאצלים. גבורה - תכונת צמצום ומיעוט ההשפעה. תפארת - הכרעה ותווך בין החסד לגבורה, לצורך מזיגת ההשפעה. נצח - לנצח על המונעים, שתהיה ההשפעה בפועל. הוד - תקיפות איתנה שלא תשתנה ההחלטה. יסוד - התקשרות המאציל המשפיע אל הנאצל המקבל. מלכות - ההשפעה בפועל אל הנאצלים (ע"פ ספר "סדר ההשתלשלות" עמ' צא).

ולקמן נבאר עוד בפרטות את תכונת הי"ס כלפי הנהגת העולם.

יא. עשר הספירות - פנימיות וחיצוניות.

כל ספירה מתחלקת בכללות לשני חלקים: פנימיות וחיצוניות.

הפנימיות שבכל ספירה - היא ההנהגה הנסתרת. היא כוללת את חמש הספירות הפרטיות הראשונות שבה [שהן: כתר חכמה בינה חסד גבורה], והן הקישור של ספירה זו לספירה שלמעלה ממנה.

והחיצוניות שבכל ספירה - היא ההנהגה הגלויה. היא כוללת את חמש הספירות הפרטיות האחרונות שבה [שהן: תפארת נצח הוד יסוד ומלכות], והן הקישור של ספירה זו לספירה שלמטה ממנה (ראה ספר סדר ההשתלשלות פ"ט).

יב. עשר הספירות - ציורן בספירות דעיגולים וספירות דיושר.

בהנהגת הקב"ה יש שתי בחינות: הנהגה כללית והנהגה פרטית. שתי הבחינות הללו בהנהגת הקב"ה באות לידי ביטוי בציור העשר ספירות, כמבואר בסדר ההשתלשלות, בחלל ומקום פנוי של הרשימו שלאחר הצמצום (ראה עניינם בפרק הבא).

בספירות דעיגולים - הוא ציור ההנהגה הכללית, היינו כאשר הספירות מצוירות כמערכת של עיגולים מלאים ככדורים זה בתוך זה כגלדי בצל. והיא ההנהגה הקבועה, שהבורא יתברך ויתעלה טבע בחוק טבע הבריאה.

בספירות דיושר - הוא ציור ההנהגה הפרטית, היינו כאשר הספירות מצוירות ביושר לפי סדרן מלמעלה למטה. ראה לקמן, איך היה מעמדן ביושר לפני התיקון ולאחר התיקון.

יג. עשר הספירות - מעמדן קודם התיקון ואחרי התיקון.

שתי בחינות הן בעולם האצילות, אחת קודם התיקון, והשנייה לאחר התיקון.

תיקון, הוא הבחינה שהמאציל כוון ברצונו, כדי לצמצם את האור העליון ולאפשר לכלי המקבל להתרחב על מנת שיוכל לסבול את האור השופע בו ולהתקיים כראוי.

כי הנה האור העליון רב ועצום ואין בתחתונים כוח לקבלו ולסבלו. לכן הבורא יתברך ויתעלה האציל כמה אמצעי מעבר לאור, ומהם: מסכים, ופרצופים במבנה הי"ס, וצינורות צרים ודקים במיני השערות והנימים, על מנת שהאור הנאצל מעילא לתתא יתמעט במניעת אמצעי המעבר הללו. התמעטות האור העליון דרך אמצעי מעבר אלו כדי לאפשר התלבשותו בכלים התחתונים, היא בחינת התיקון.

הי"ם קודם התיקון - היו בחד סמכא, כעומדות זו מתחת לזו, בלי התפשטות לחמשה פרצופים וללא התלבשותם זה בתוך זה. במעמד ישר זה לא היה בכוח הכלים המקבלים לסבול את האור השופע בהם, ועל כן הייתה בהם שבירה.

וכאשר עלה ברצון המאציל לגלות את סדר התיקון, כדי לאפשר לכלים להיתקן ולסבול את האור השופע בהם כדי להתקיים, עתה לאחר התיקון הי"ס נתקנו בעולם האצילות במערכת של ג' קוין, ובהתפשטות לחמשה פרצופים המתלבשים זה בתוך זה, ויכלו לעמוד לקבל ולסבול את האור העליון הנאצל להם.

יד. עשר הספירות - סדרן במעמד ג' קוין.

לצורך קיום העולם, הקב"ה חילק את העשר ספירות לפי מעמדן מעילא לתתא במערכת של ג' קוין: קו החסד בימין, קו הגבורה בשמאל וקו הרחמים

ממצע באמצע. מערכת זו היא ההנהגה של ההשגחה הפרטית על כל אדם, לדון אותו לפי מעשיו לחסד או לדין או ברחמים.

סדר הספירות במעמד סדר ג׳ קוין, הוא כך:

קו הימין - הוא קו החסד להנהיג את העולם בחסד גמור כלפי כל מי שראוי לזה, ובו נכללים שלשת הספירות חכמה חסד ונצח (ר״ת חח״ן), כאשר: החכמה - מתחת הכתר בימין. החסד - מתחת לחכמה בימין. והנצח - מתחת לחסד בימין.

קו השמאל - הוא קו הגבורה להנהיג את העולם בדין כלפי כל מי שראוי לזה, ובו נכללים שלושת הספירות בינה גבורה והוד (ר״ת בג״ה), כאשר: הבינה - מתחת הכתר בשמאל. הגבורה - מתחת לבינה בשמאל. והוד - מתחת לגבורה בשמאל.

וקו האמצע - המכריע בין קו החסד לקו הגבורה, והוא קו הרחמים, להנהיג את העולם כלפי מי שאינו ראוי לחסד והקב״ה מעורר עליו רחמים, ובו נכללים שלשת הספירות כתר [דעת] תפארת ויסוד (ר״ת כת״י, או דת״י), כאשר: הכתר - עליון לכל. הדעת כאשר מזכירים אותה - היא מתחת חו״ב באמצע. התפארת - מתחת חו״ג באמצע. היסוד - מתחת לנו״ב באמצע. והמלכות - מתחת ליסוד, מתחת לכל הט׳ ספירות הערוכות מעליה ומשפיעות בה לפי הצורך המתגלה בהנהגת הבורא יתברך.

וזה ציורם:

קו החסד	קו הרחמים	קו הדין
	כתר	
חכמה		בינה
	[דעת]	
חסד		גבורה
	תפארת	
נצח		הוד
	יסוד	
	מלכות	

ולשנן היטב נדע, כי אין בספירות ולא בעליונים הרוחניים, לא מקום ולא מידה לא מרחק ולא זמן לא נקודה ולא קו ולא שום ציור מוחשיים, וכל הכינויים הללו של צד ימין או שמאל או למעלה ומתחת וכד׳, הם כנ״ל אך ורק ביטוי לשוני, כדי לקרב את המידות העליונות של הנהגת הקב״ה לשכל האדם והבנתו לפי שפתו.

טו. עשר הספירות - נרמזות במבנה קומת אדם עליון.

כלל הי״ס מתחלקות במבנה קומת אדם עליון כנזכר בדברי פתח אליהו זכור לטוב, בסדר זה: כתר - עליון ככתר מלכות. חכמה - מוח ימין. בינה - מוח שמאל. חסד - זרוע ימין. גבורה - זרוע שמאל. תפארת - מרכז הגוף. נצח - שוק ימין. הוד - שוק שמאל. יסוד - הברית הנקרא סיום הגוף כי הוא כולל בתוכו את כל השפע המשתלשל מחמש הספירות שעליו חג״ת נ״ה. מלכות - העטרה, ובה מקושרת השכינה.

וזה ציורם:

כתר - עליון

חכמה - מוח ימין. בינה - מוח שמאל.

חסד - זרוע ימין. גבורה - זרוע שמאל.

תפארת - מרכז הגוף.

נצח - שוק ימין. הוד - שוק שמאל.

יסוד - הברית.

מלכות - העטרה.

בפרטות עוד מתחלקת הנהגה האלוקית לתרי״ג מיני הנהגות, והן מכוונות בתרי״ג המצוות שבתורה (רמ״ח מצוות עשה ושס״ה מצוות לא תעשה), והן המכוונות באיברי גוף האדם (רמ״ח איברים ושס״ה גידים). וכמו בגוף, גם בנשמה יש תרי״ג חלקים.

ולשנן היטב נדע, כי אין בספירות ולא בעליונים הרוחניים, לא תואר ולא צורה ולא דמות, וכל הכינויים הללו של דמיון איברי הגוף וכד׳, הם כנ״ל אך

ורק ביטוי לשוני, כדי לקרב את המידות העליונות של הנהגת הקב"ה לשכל האדם והבנתו לפי שפתו, בבחינת הכתוב "מבשרי - אחזה אלוה" (איוב יט, כו). על כן הקב"ה ברא את האדם בצלם אלוקים, שיהיה לו יסוד וקשר ויחס לדעת את אשר למעלה ממנו.

טז. עשר הספירות - בהנהגת העולם.

לכל ספירה יש תכונה מיוחדת לה, שבה הקב"ה קבע ברצונו להנהיג את עולמו. וזו תכונתן לפי סדרן:

הכתר - הוא מידת הרחמים הגדולים מאוד לאין קץ, הנקראת בלשון הזוה"ק "אריך אנפין", היינו ארך אפים [ר"ת א"א]. היא המדרגה העומדת למעלה מעולם האצילות ומעל לספירות, כמידה הממצעת בין אור אין סוף ב"ה לבין הנאצלים שראשיתם בעולם האצילות. היא מידת החסד הגמור ושורש ההטבה והחסד לכל עד אין קץ, ואין בה דין כלל, ועל כן היא מטיבה גם למי שאינו ראוי לקבל, כמ"ש חז"ל במסכת ברכות (ז, א) עה"פ וחנותי את אשר אחון - אע"פ שאינו הגון.

החכמה - גם היא מידה של רחמים וחסד, והיא מקור הנהגת החסד בפועל. גם החכמה משפיעה למי שאינו ראוי לקבל, אך פחות ממידת הכתר, כי כבר יש בה גילוי של קצת דין רק שהדין הוא כנוע וממותק.

הבינה - היא מידת רחמים בעצמה, ועם זה היא גם שורש אל הדינים שממנה הם יוצאים ומתגלים. על כן הבינה היא המקור להנהגת הדין בפועל, בבחינת הכתוב "כי את אשר יאהב ה' יוכיח" (משלי ג, יב).

החסד - היא מידת הנהגת ההטבה בפועל, היוצאת אל התחתונים בלי גבול בין הטובים לרעים. היא מידת חסד גמור, רק שהיא נשפעת לפי מעשי התחתונים.

הגבורה - היא מידת הנהגת הדין בפועל, כדין ישר ללא רחמנות, והיא נשפעת לפי מעשי התחתונים.

התפארת - היא מידת הרחמים, הממזגת בין הנהגת החסד להנהגת הגבורה, ומכריעה ביניהם בסוד המשפט. היא הנקראת מידת האמת, והיא בחינת הנהגת התורה.

הנצח - היא מידת המשך גילוי החסד בפועל והתפשטותו אל התחתונים, כשהוא ממוזג עם הדין. לכן, עיקרה הוא להעמיד ולקיים את מידת החסד הממוזגת בהכרעת התפארת. במידת זו מתגלית תכלית ההטבה שבחסד, שאע"פ שהוא ממוזג עם הדין, הרי תכליתו היא אך להיטיב עם התחתונים. ותכלית ההטבה היא לשלם על מיעוט העוונות בעוה"ז, כדי להיטיב להם באחריתם לעוה"ב בשכר מושלם של טובה אמיתית נצחית.

ההוד - היא מידת המשך גילוי הגבורה בפועל והתפשטותה אל התחתונים, כשהיא ממוזגת עם החסד. לכן, עיקרה הוא להעמיד ולקיים את מידת

הגבורה הממוזגת בהכרעת התפארת. במידת ההוד מתגלה הרע שברע, שהוא רק מתדמה לשעתו כערב, אך באמת הוא רק לבחון את התחתונים ולהענישם במעשיהם, לשלם להם על מיעוט זכויותיהם בעוה"ז כדי להאבידם לעוה"ב.

היסוד - היא המידה המקשרת, לכלול את כל מיני ההשפעות המשתלשלות מהעליונים, כדי להשפיע אותן לתחתונים כפי הנכון להם.

המלכות - הוא המידה המקבלת את כל מיני ההשפעות, ומשפיעה אותן בפועל אל התחתונים. עיקרה הוא, לגלות את מלכות ה', ואת השגחתו בתחתונים, כדי שיקבלו את עול מלכותו בגילוי רצונם ובאורח חייהם באופן הנכון. המלכות נקראת בתואר שכינה, להורות על גילוי רצון הבורא שמהמלכות ולמטה הוא משרה את הנהגתו בפועל בעולם. והיא רמוזה בשם אדנ', להורות על גילוי רצון הבורא, כמלך שהוא אדון על עמו, שהוא משגיח ומנהיג את כל הנבראים בעולמו.

יז. ספירת הכתר, ושני חלקיה: עתיק יומין ואריך אנפין.

הכתר - הוא הבחינה הפנימית העליונה של הנהגת הקב"ה בעולמו ובה רחמים גדולים וגמורים מאוד. הנהגת הכתר בפועל ובשלמות תתגלה רק לעתיד לבוא, לאחר ששת אלפי שנות עולם, ועל כן היא נרמזת בשם אהי"ה לשון עתיד. אמנם, גם כעת בכל זמן הנהגת הכתר מנהיגה את העולם בכללות, בהנהגה של הסתר גדול, רק שהנהגתה מכוונת להכנות אל העתיד לבוא, כאשר היא מכוונת אל גילוי ההטבה האמיתית והשלימה שבשורש גילוי רצונו יתברך, בבחינת מ"ש חז"ל כל דעביד רחמנא לטוב עביד.

ספירת הכתר היא ממצעת בין המאציל לנאצלים, וע"כ היא כוללת שתי מדרגות הנזכרים בחלקי הפרצופים: עתיק יומין [ע"י] ואריך אנפין [א"א].

עתיק יומין - הוא פנימיות הכתר, והוא המדרגה התחתונה של המאציל בהשתלשלות רצונו במציאות שברא.

ואריך אנפין - הוא החיצוניות שבכתר, והוא ראש ושורש ומקור לנאצלים.

עתיק יומין מאוחד עם מקורו, והוא עומד בביטול מוחלט למקורו, ואינו בגדר גילוי כלל. לכן, לקמן בעניין הפרצופים נמנה רק את אריך אנפין כנגד הכתר, כי אריך אנפין הוא ראשית הגילוי מהיותו ראש שורש ומקור לנאצלים.

יח. ספירת הדעת.

הדעת - היא מידה הממזגת ומכרעת בין הנהגת החכמה והנהגת הבינה. הדעת אינה ספירה בפני עצמה, אלא היא גילוי חיצוני של ספירת הכתר. כי הכתר לרוב היעלמותו ואי ההשגה בו הוא בחינה פנימית, והדעת היא בחינה חיצונית. לכן, הדעת איננה נכללת בעשר ספירות, וכאשר מזכירים את הכתר לא מזכירים את הדעת, וכאשר מזכירים את הדעת לא מזכירים את הכתר. ויבואר כנ"ל, כאשר מזכירים את כלל הנהגת הקב"ה או כאשר מזכירים את ההנהגה הפנימית - בזה

מזכירים את הכתר בכלל הי״ס, אבל כאשר מזכירים את ההנהגה הגלויה בפועל - בזה מזכירים את הדעת בכלל הי״ס.

דעת עליון ודעת תחתון - ספירת הדעת נחלקת לשתי דרגות, והן הנרמזות בפסוק ״כי אל דעות ה׳״ (שמ״א ב,ג), ובתיקוני הזוהר (תס״ט) ביארו שהם תרין דעות, על דרך יחודא עילאה ויחודא תתאה. דעת העליון - הוא המכריע בין חו״ב עלאין שהם המוחין עצמם הזכרים. ודעת תחתון - הם סוד כללות השתי עטרין שהם שתי מלכויות דאו״א. וביתר ביאור: דעת עליון - היא הדעת המתמזגת מכוונת הבורא יתברך והאוא״ס. ודעת תחתון - היא הדעת המתמזגת מהעולמות שלמטה.

יט. ספירת המלכות - מידת המלכות ״לית לה מגרמה כלום״, כלומר אין לה כל תכונה משפיעה מעצמה כלל. היא רק מקבלת מהספירות שמעליה, וכפי קבלתה היא פועלת במלאכים שבעולמות בריאה יצירה עשייה [ר״ת בי״ע] ובתחתונים.

ההנהגה הכללית של המלכות היא במידת היושר שבדין, כפי שקבלה מהנהגת הספירות שמעליה. על כן היא נקראת בשם ״צדק״, היינו הצדק שבמשפט כלפי התחתונים. בזה המלכות פועלת במידת הדין יותר מספירות חג״ת נה״י שמעליה. אמנם, פעמים שבזכות התחתונים המטיבים את מעשיהם, מתקיימת כלפיהם הנהגת רחמים והמלכות משתתפת יותר להשפיע להם רחמים וחסד. וכיוון שהמלכות לית לה מגרמא כלום והיא רק מקבלת, וגם הנהגתה הכללית היא ביושר שבדין, לכן היא מכונה בתואר נוקבא (נקבה), על דרך ההנהגה הנזכרת בכתוב ״וְאִם כָּכָה אַתְּ עֹשֶׂה לִי...״ (במדבר יא, טו).

כ. עשר הספירות - בבנין הפרצופים.

כל אחת מהספירות נחלקת לעשר ספירות פרטיות, ועל כן היא תיקרא בערכי הקבלה בשם ״פרצוף״ שלם, כלומר בנין וקומה רוחנית שלימה בהנהגת הקב״ה כמו קומת דמות האדם השלם. וכל זה דווקא מפרצוף א״א דאצילות ולמטה, אבל מא״א ומעלה אין שם פרצוף, ואם מזכירים בא״ק אח״פ וכדומה הוא רק לשכך את אזן הלומד שידע להבחין בין בחינה לבחינה.

להבחין בין ״ספירה״ לבין ״פרצוף״, ספירה - היא הכח מהעשר כוחות בכלל, אך פרצוף - הוא שלמות הכח ההוא בפרט. ועוד, ספירה - היא מידה ממידות הקב״ה להשגיח בה כפי תכונתה אתברואיו, אבל פרצוף - הוא מקומה של מידה זו בתכונתה ביחס למידות שלמעלה או למטה ממנה.

כל הי״ס בכללם מתחלקים לחמשה פרצופים, שהם: א) אריך אנפין [ר״ת א״א] - הוא ספירת הכתר. ב) אבא - הוא ספירת החכמה. ג) אימא - היא ספירת הבינה [בכינוי אבא ואימא יקָרְאו יחד ר״ת או״א]. ד) זעין אנפין - הוא ספירת התפארת [ר״ת ת״ת]. והוא הכולל את שש הספירות חסד גבורה תפארת [ר״ת חג״ת, ונצח הוד יסוד [ר״ת נה״י], והם מכונים שש קצוות [ר״ת ו״ק]. ה) נוקבא דז״א - היא ספירת המלכות [בכינוי זעיר אנפין ונוקביה יקָרְאו יחד ר״ת זו״ן].

ובפרטות, יש בהם עוד חלוקה לי"ב פרצופים: בכתר שהוא אריך - עתיק ונוק', ואריך ונוק'. ובחכמה - אבא וישראל-סבא. ובבינה - אימא ותבונה. ובז"א - ישראל ויעקב. ובנוק' דז"א - לאה ורחל.

כא. עשר הספירות - יחסם זה עם זה.

עשר ספירות שורשיות - הן י"ס של חלקי כתר דאצילות שהוא א"א, שהן ראשית האצלת המאציל לאחר התיקון והוכנו לשמש כשורש וחיות לכל האצילות, וממנה לבי"ע. מי"ס אלו נתגלו בפועל רק ט' ספירות עליונות, אבל המלכות לא התגלתה בעוה"ז. במקום המלכות, הרדל"א שעל גבי הט"ס נחשב במניין הי"ס השורשיות, כיוון שהוא מקורה של המלכות. וזהו שנזכרו בכל מקום רק ט"ס בא"א.

העשר ספירות מתחלקות לשתי קבוצות מרכזיות:

שלש ספירות עליונות, שהן כתר חכמה בינה [ר"ת כח"ב] - מבאר בהן רבנו הרקאנטי זיע"א (מובא במנחת יהודה לד, ב): "השלש הראשונות הן שכליות ולא מידות". ושבע התחתונות, שהן חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד ומלכות [ר"ת חג"ת נהי"ם] - הן מידות, מלשון קו מידה והגבלה, והיינו מידת התפשטות לפי תכונתן.

ג' הספירות הראשונות - כתר חכמה בינה [כח"ב], נקראות גם ג' ראשונות [ר"ת ג"ר], או ג' עליונות. הם נחשבים המוחין להנהגת הקב"ה, בציור קומת האדם העליון. הג"ר הם במידת רחמים גדולים ועליונים, כיוון שהם פועלים לפי רצון הקב"ה ולא לפי מעשה התחתונים. ועל כן, כאשר הג"ר מתגלים, זו היא עת רצון גדולה, והם משפיעים רחמים רבים בעולם. הג"ר ברדל"א אין בהם השגה כלל, וזהו רישא דלא אתיידע, ועליהם נאמר "הנסתרות לה' אלהינו", ורק הז"ת מחסד ומטה יש בהם השגה ובהם נאמר "והנגלות לנו ולבנינו עד עולם". ולמטה מא"א, יש השגה בג"ר בכל ספירה ופרצוף ועולם כפי בחינתם המיוחדת. ובעולם האצילות, עיקר הג"ר הם שלשה פרצופים: א"א ואבא ואימא.

חכמה ובינה - במידת החכמה יש כבר גילוי של קצת דין, לעומת א"א שמעליו שהוא כולו רחמים גמורים. במידת הבינה - יש גילוי יותר של הדין, והבינה היא בעצם מקור הנהגת הדין, וממנה מתפשט קו הדין מעילא לתתא בספירות בינה גבורה והוד [בג"ה]. לכן הבינה נקראת גם נוקבא ביחס לחכמה, וכן ביחס לא"א. חכמה ובינה מכונים גם אבא ואימא [או"א], והם שני מוחין מכלל הג"ר בהנהגה האלוקית. שתי הספירות או"א נמצאות מחוברות בייחוד תמידי [יחוד או"א], שלא כזו"ן שהיחוד שלהם אינו תמידי אלא רק לפרקים לפי מעשי התחתונים. עיקרם של החכמה והבינה הוא להיות כלי מעבר בין הנהגת א"א לזו"ן, והם המשפיעים מוחין לז"א בהתאם להכנה הראויה שלו. על כן, חו"ב נקראים אבא ואימא, וביחס אליהם ז"א נקרא בן והמלכות נקראת בת.

ו' הספירות התחתונות - חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד [חג"ת נה"י], נקראות זעיר אנפין [ר"ת ז"א], כמיעוט אפיים לעומת הכתר שהוא ארך אפיים כנ"ל.

הם נקראות גם בתואר ו׳ קצוות [ר״ת ו״ק], כפי סידורם ועמידתם בקצוות של מרכז ההנהגה הרמוזה בגוף של קומת האדם העליון. הם מכונים בשם הנהגת המשפט, כיוון שהן פועלות לפי מעשי התחתונים.

זו״ן - הם שני הפרצופים: זעיר אנפין [חג״ת נה״י], ונוקביה [נזכרת כנוק׳, והיא המלכות]. הם שתי המדרגות התחתונות בהנהגת ה׳, ועיקר ההשפעה בפועל ניכרת בהם, כאשר ז״א - מקבל ומסכם את מידת ההנהגה ומשפיע אותה אל הנוקבא, והנוקבא - היא המוציאה אותה לפועל אל הנבראים. פעולה משותפת זו, של מעבר ההשפעה מז״א לנוק׳ כדי לגלות את הנהגת המאציל בתחתונים, נקראת ייחוד [זיווג]. כוח הייחוד ניתן להם מלמעלה, מייחוד או״א, וגם או״א קבלו את הכוח מא״א שלמעלה מהם. יש בייחוד זו״ן כמה בחינות, ויש בו התעוררות מהנוק׳ במיין נוקבין [מ״ן] אל המשכה מז״א במיין דוכרין [מ״ד], ועיקר הייחוד של זו״ן אינו תמידי כמו ייחוד או״א, אלא הוא נפעל ומשתנה לפי מידת הזכות של התחתונים בעבודת ה׳ ובמעשים של עם ישראל.

כב. האותיות.

האותיות הם כלים רוחניים, ותוארם הוא רק כינוי בדרך משל בלבד למהות רוחנית שהיא משורשי גילוי הצורה בעולמות הנבראים. על כן האותיות בשורשן העליון, נזכרות רק במבטא הלשון ולא בכתיבה הגשמית שהתגלתה בעולם העשייה הזה. כל אות ואות ממערכת האותיות היא גילוי של בחינת אור פרטי עליון, ככלי אומנותו של הבורא יתברך שבצירוף האותיות ברא את כל הנבראים. מערכת האותיות נחלקת לכמה חלוקות לפי בחינתם ומשמעותן, הן בסדר האותיות וצורתן והן לפי צירופים שונים שבהן.

יש באותיות ארבעה מרכיבים, לפי סדר בחינתם, והם: טעמים, נקודות, תגין ואותיות [בר״ת טנת״א]. ארבע בחינות אלו נרמזות בארבע אותיות שם הוי״ה, כנגד ארבע המילויים שבשם, וזה סדרם: טעמים - כנגד שם הוי״ה במילוי ע״ב, נקודות - כנגד שם הוי״ה במילוי ס״ג, תגין - כנגד שם הוי״ה במילוי מ״ה, ואותיות - כנגד שם הוי״ה במילוי ב״ן. כל בחינה ממילויי השם, מלבד היותה מיוחדת לבחינה אחת מטנת״א, היא גם כוללת בעצמה את כל ארבע הבחינות של טנת״א.

כג. העולמות שנבראו.

מהרח״ו כותב, כי הקב״ה האציל חמשה עולמות, זה נשמה לזה וזה לזה, והם: א) אדם קדמון [נזכר בספר התקונים. ובלשון הגאונים נקרא ״צחצחות״]. ב) עולם האצילות. ג) עולם הבריאה. ד) עולם היצירה. ה) עולם העשייה (שערי קדושה ח״ג ש״א).

אלו החמשה עולמות נקראים הוי״ה אחת, והם נרמזים בארבע אותיות הוי״ה כך: כי קוצו של היו״ד - הוא אדם קדמון, והיו״ד - אצילות, ה״א ראשונה - בריאה, הוא״ו - יצירה, וה״א אחרונה - עשייה. וכותב מהרח״ו זיע״א בשערי

קדושה (שם): "ונפרט העניין בתכלית הפרטות, עד שנמצא כי אפילו בזה העולם השפל אין לך בריה קלה שאין בה כללות ד' אותיות ההוי"ה וכללות י"ס. וכל זה להורות כי הכל נברא מכח המאציל יתברך ואין זולתו". אמנם, לפי שעולם אדם קדמון הוא כנגד הכתר, והוא גבוה מאוד ונעלם מהשגה בו, ולרוב העלמו אין לו תמונת אות אלא קוצו של יו"ד, לכן אין מזכירים אותו בדרך כלל. ומזכירים רק את ארבעת עולמות, שהם: אצילות, בריאה, יצירה ועשייה [ר"ת אבי"ע], כי הם אותיות גמורות, וארבעתם יחד נקראים בגלוי בארבע אותיות שם הוי"ה.

בהבחנה הנלמדת בין ארבע העולמות, אנו למדים כך: עולם האצילות - כולו קודש, אין בו שום תערובת טוב ורע, ועליו נאמר הכתוב "לא יגורך רע". עולם הבריאה - הוא עולם כסא הכבוד, ובו המלאכים הנקראים שרפים, ורובו טוב ומיעוטו רע וע"כ בו מתחלת אחיזת הרע שבקלי'. עולם היצירה - הוא עולם המלאכים הנקראים חיות הקדש, ובו תערובת טוב ורע מחצה על מחצה. ועולם העשייה שהוא מתחלק לשניים: עולם העשייה הרוחני - הוא עולם האופנים ובו המלאכים הנקראים אופנים, הוא רובו רע ומיעוטו טוב, ובו אחיזה רבה של הרע יותר מהקדושה. ועולם העשייה הגשמי - הכלול מארבע יסודות הבריאה והם אש רוח מים עפר [ר"ת ארמ"ע].

כד. ארבע יסודות הבריאה: ארמ"ע.

יסודות הבריאה הם התהוות של חומר כפי רצון הבורא יתברך, שבא מהשתלשלות האור העליון בשורשו הרוחני מעילא לתתא עד התגשמותו בחומר. חומר זה נחלק לשתי בחנות: החומר הראשון - הוא הנקרא היולי כיוון שהוא חומר ראשוני ובסיסי, חומר פשוט ללא שום עיבוד מכוון, כאשר הכול מצוי בו בכוח. וחומר הארץ - הוא הנקרא תוהו, כי הוא כבר עשוי כחומר להשתמש בו, אבל עדיין הוא לא ניכר בשימוש ברור עד שהוא יורכב. חומר הארץ צריך תחילה לקנות את הצורה שהיא הנפש, ואז החומר והצורה יחד נקראים בשם בוהו. ואלו הם ארבעת יסודות ארמ"ע, שכל אחד מהם כלול בחומר וצורה. מארבעת היסודות הללו התהוו ונבראו כל הברואים שבעולם הזה. השינוי בין נברא אחד למשנהו, נוצר מפני תרכובת שונה בין ארבעת היסודות, כאשר בכוונת הבורא מתגבר בכל נברא אחד מהיסודות יותר מהאחרים.

ארבעת יסודות הבריאה ארמ"ע נרמזים בארבע אותיות שם הוי"ה, כך: י' - אש, ה' ראשונה - רוח, ו' - מים, וה' אחרונה - עפר. עיין עוד בליקו"מ, שמדבר על היסוד החמישי שהוא היסוד הפשוט, והוא צדיק האמת שהוא מקור חיים להם, וכמ"ש בליקו"מ תנינא סו: "כִּי הָאָדָם נִתְהַוָּה מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת: אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם, עָפָר. וְכָל אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת נִמְשָׁכִין מִיסוֹד הַפָּשׁוּט, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק" (ליקו"מ ח"א תורה ח' ובעוד כמה מקומות. ועיין ביאור תורת נתן שם).

כה. מחצבים.

חמשת העולמות מתחלקים בכללות לשתי בחינות: פנימיות העולמות, וחיצוניות העולמות. ובפרטות, הם מתחלקים גם ל"מחצבים" כפי בחינתם, ובכל

אחד מהם מתחלקים עוד אלפי ורבבות של עולמות. "מחצב", הוא מלשון מקור שממנו נחצבו, יצאו והתגלו. חמש המחצבים שבחמשת העולמות מלבישים זה על זה, ותיקונם הוא ע"י עבודת ה' של עם ישראל בכל יום ובכל שעה ובכל רגע. ואלו הם:

עולם האצילות הכולל - מחצב הספירות, הוא סוד הפנימיות הגמורה של העולמות, ובו סוד פרטי עולמות א"ק ואבי"ע, המתפרטים לקומה רוחנית שלימה של תרי"ג בחינות הנתקנות ע"י עבודת ה' של ישראל בקיום תרי"ג המצוות.

עולם הבריאה - מחצב הנשמות, המלביש על מחצב הספירות ובו נחצבות נשמות עם ישראל. גם במחצב זה בפרטות יש את סוד פרטי עולמות א"ק ואבי"ע, המתפרטים לקומה רוחנית שלימה של כנגד ששים ריבוא נשמות ישראל ונתקנים ע"י קיום התרי"ג מצוות כנ"ל.

עולם היצירה - מחצב המלאכים, המלביש על מחצב הנשמות, ובו בחינת חיצוניות עולמות בי"ע. גם כאן יש את סוד פרטי עולמות א"ק ואבי"ע, המתפרטים לקומה רוחנית שלימה של תרי"ג בחינות, הנתקנות ע"י עבודת ה' של ישראל בקיום תרי"ג המצוות.

עולם העשייה - מחצב החושך והקלי', המלביש על מחצב המלאכים, והוא כולל את כל בחינות הקלי' אשר ברא המאציל בכוונת מכוון לנסות בהם את ברואיו על מנת שיהיה להם תיקון אל השלמות, לתקן עולם במלכות שדי.

כו. "וכולם לבושין אל האין סוף".

כותב מהרח"ו זיע"א (שם): "עוד הקדמה אחרת, והיא כי כל אלו הבחינות והמדרגות מרום אדם הקדמון עד התהום שבעולם השפל, כולם הם זו למעלה מזו וזו לפנים מזו, כי העליון מחברו מתלבש תוך התחתון ממנו כנשמה לגוף. ואמנם אין כל כללות העליון מתלבש בתחתון, רק בחינה פרטית תחתונה שבעליון מתלבש בכל התחתון, וכן על דרך זה עד סיום העולמות. באופן שכל העולמות, הן כלן בכללות, הן כל בחינת מהם, אפילו בעולם השפל, בכל פרט מהם הכל הוא בדרך זה, כי זה עליון מזה, וזה פנימי מזה, עד שכולן הם כעניין לבושין זה לזה, וכולם לבושין אל האין סוף - שהוא נשמה לכל הנשמות".

כח. עבודתם של ישראל בעולם.

תכלית עבודתם של ישראל בעולם הוא "לתקן עולם במלכות שדי".

ונבאר: בעולם התהו הייתה שבירת הכלים ונסתלקו האורות למעלה. כך נוצר שורש למציאות קלקול ורע בעולם, על מנת לתקן את הקלקול ולברר את הרע מהטוב ולזכך את הרע להיות טוב.

עבודת התיקון מתחלקת בין מהלך הנהגת ה' בעולם ובין עבודתם של ישראל: מהלך הנהגת ה' בעולם - פעל מיד לאחר השבירה להביא לשלב של תיקון במציאות, ובו תוקנו ברצון הבורא הספירות והפרצופים שבעולם האצילות.

תיקון זה נעשה ע״י אורות ב״ן, הם אורות הדין שבהם הושרשו הקלקולים שהתהוו בשבירה, והם בעצם גילוי רצון המאציל ליצירת מציאות הרע כדי שתהיה הנהגה של טוב ורע ותהיה עבודה לתקן את הרע להיות טוב. אולם הכלים שנפלו למטה מעולם האצילות נותרו שבורים ונפולים בסטרא אחרא, בקלי׳ של הרע שבתחתית כל עולם מעולמות בי״ע, וכך התעצם הרע במציאות.

ברצון המאציל, יצאו אורות חסד גבוהים (הם אורות מ״ה שיצאו ממצח א״ק, מייחוד ע״ב וס״ג של א״ק), ונתהווה עולם האצילות החדש הנקרא גם ״דמות אדם דאצילות״. עתה אורות ב״ן הפסיקו לתקן בעצמם, ונעשו תלויים באורות מ״ה החדש. עתה נוצרה ההנהגה החדשה התלויה בפעולה של ייחוד שבין מ״ה החדש לב״ן, שהיא בעצם הנהגה המשלבת בין בחינת החסד המתגלה במ״ה לבחינת הדין המתגלה בב״ן.

עתה בעולם התיקון, רק השילוב בין מ״ה וב״ן, שהוא הייחוד של זו״ן, הוא המביא תיקון בעולם. רצה הבורא יתברך, והייחוד הזה תלוי בעבודתם של ישראל, וכפי עבודתם כך תהיה ההנהגה ביחס לייחוד זו״ן.

בתוך כך, מהשתלשלות ז״א ונוקבא, מתברר בפרטות סוד יצירת אדם הראשון וחוה, ומהם לכל הנבראים ותכלית עם ישראל בעולם. מזו״ן דאצילות נמשכים נשמות ישראל, ועיקר עבודתם של ישראל בלימוד תורה, קיום מצוות, תפילה ומעשים טובים, הוא בירור והעלאת הניצוצות הקדושים ע״י ייחוד זו״ן.

כאשר עם ישראל מקיימים את עבודת ה׳, הם מבררים את טוב מהרע שהם הניצוצות הקדושים הנפולים בין הקלי׳. ובאתערותא דלתתא של עבודת עם ישראל, הניצוצות האלו עולים בסוד מיין נוקבין [ר״ת מ״ן] אל המלכות, ושם היא נתקנת ומתקשטת ומעלה את המ״ן אל ז״א לצורך הייחוד. כי המלכות היא השכינה הרמוזה בשם אדנ״י, וז״א שבת״ת רמוז בשם הוי״ה, וכאשר עולים הניצוצות הקדושים מהבירור בסוד המ״ן, נעשה הייחוד העליון, שהוא חיבור החסדים והגבורות, בחיבור שני השמות הללו הוי״ה ואדנ״י [כזה: יאהדונהי], והוא חיבור של בחינת ז״א שהיא שורש ההנהגה עם בחינת ב״ן שבנוקבא שהיא שורש הנבראים עצמם וקיומם.

על ידי כך, מתעורר ז״א להשפיע בסוד מיין דוכרין [ר״ת מ״ד], וממנו נמשכים הרבה השפעות טובות לכל: בזה מתברר הרע מהטוב, ניצוצות הקדש שנפלו מתעלים, הקלי׳ מתבטלות והרע מתהפך ומתגלה בטוב, עולמות בי״ע מתעלים, וברכה נשפעת לעם ישראל ולעולם כולו, וכך נתקן העולם במלכותו יתברך כפי רצונו.

הבורא יתברך קבע זמן לתיקון השלם, כמאמר חז״ל ״אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף״, והוא בששת אלפים שנה של העולם.

טבלאות מסכמות להועיל ללומדים בעניין עשר הספירות והמתייחס אליהן [בעמוד הבא].

שמות הספירות	תכונתן בהנהגה	תואר
כתר	רחמים גמורים	אריך אנפין (א״א)
חכמה	רחמים גדולים	אבא
בינה	רחמים וממנה מקור הנהגת הדין	אימא
[דעת]	הנהגה ממצעת בין חכמה לבינה	-
חסד	חסד גמור לזוכה	זעיר אנפין (ז״א)
גבורה	דין גמור לחייב	
תפארת	רחמים הנהגה ממצעת בין חסד לגבורה	
נצח	חסד ממוזג לתכלית הטוב	
הוד	דין ממוזג לתכלית הלא טוב	
יסוד	הנהגה ממוצעת בין נצח להוד	
מלכות	השגחת ה. להשכין שכינתו בעולמו	נוקבא

שמות הספירות	רמיזתן בשם הוי.	רמיזתן במילוי שם הוי.	כנגדן בשמות הקודש
כתר	קוצו העליון של יו״ד	שם ע״ב	אהיה
חכמה	יו״ד שבשם	שם ע״ב	יה
בינה	ה. ראשונה שבשם	שם ס״ג	הוי״ה בניקוד אלהים
[דעת]	-	-	אהוה
חסד	ו. שבשם	שם מ״ה	אל
גבורה			אלהים
תפארת			ה.
נצח			ה. צבאות
הוד			אלהים צבאות
יסוד			שדי אל חי
מלכות	ה. אחרונה שבשם	שם ב״ן	אדני

שמות הספירות	כנגדן בגוף האדם	כנגדן בראש האדם [ע״פ הגר״א]	כנגדן במערכות גוף האדם [הרב יצחק גינזבורג בספר גוף נפש ונשמה]	כנגדן בנשמה	העבודה כנגד ימי השבוע [ע״פ הגר״א]
כתר	גלגלתא {קרקפת}	-	נשימה	יחידה	-
חכמה	מוח ימין		מח העצם	חיה	
בינה	מוח שמאל		הדם	נשמה	
[דעת]	מוח אמצעי שבעורף		עצבים	רוח	
חסד	זרוע ויד ימין	עין ימין	שלד		ראשון בשבת
גבורה	זרוע ויד שמאל	אוזן ימין	כלי הדם		שני בשבת
תפארת	גוף	נחיר ימין	שרירים		שלישי בשבת
נצח	ירך ורגל ימין	עין שמאל	הורמונים		רביעי בשבת
הוד	ירך ורגל שמאל	אוזן שמאל	חיסון		חמישי בשבת
יסוד	ברית	נחיר שמאל	רבייה		שישי בשבת
מלכות	עטרת הברית	פה	עיכול	נפש	שבת קודש

חלק ד - קיצור ערכים בעניין סדר השתלשלות העולמות

סדר השתלשלות העולמות - הוא סדר גילוי רצונו יתברך, משעלה ברצונו לברוא את עולמו והיותו מנהיג ומשגיח עליו בפועל.

ערך לימוד סדר השתלשלות העולמות הוא גדול ועצום. ומובא בשם האדמו"ר הזקן רבי שניאור זלמן זיע"א מאגרות קודש שלו, שכתב על מעלת הלימוד הזה ש"הוא מצווה רמה ונישאה" [וי"ג "היא מצווה רבה"].

לימוד לעבודת האדם! לימוד זה אינו רק עניין גבוה למה שלמעלה מהאדם, אלא הוא שייך לאדם עצמו, לעבודת ה' שלו. הן כך אומר שלמה המלך בקהלת (ג, יא): "אֶת הַכֹּל עָשָׂה יָפֶה בְעִתּוֹ, גַּם אֶת הָעֹלָם נָתַן בִּלְבָבָם...". ומבואר: "היינו, שכל סדר השתלשלות העולמות מרום המעלות ועד למטה מטה - את הכל נתן הקב"ה בלב האדם, בלבו של כל יהודי. והטעם לכך הוא - כיוון שמטרת בריאת העולם הייתה "בשביל ישראל ובשביל התורה (רש"י בראשית א, א)... ע"פ זה יומתק המבואר בכמה מקומות, שכאשר לומד האדם ענייני סדר ההשתלשלות, למעשה הוא מגלה ועוסק בעולמות הטמונים בו בעצמו!

... גם בעולמו של האדם קיימים העולמות בי"ע, והם מחשבה דיבור ומעשה... אמרו רז"ל לא נברא האדם אלא לשמש את קונו.. ועפ"ז מובן, שתכלית שכל האדם והרגש לבו הוא שיהיו המוח והלב מלאים בענייני אלקות ומושפעים ממנה, ועי"ז נעשה האדם כולו כלי ומכון לשבתו יתברך"!

וזה סדר ההשתלשלות שבאדם, בעבודת ה' שלו, היא בין השכל והרגש, לקיים מאמר הכתוב: "וידעת היום, והשבות אל לבבך", מידיעה שבשכל אל ההשבה שברגש, להיות ממולא בדעת תורה ובקיום רצונו יתברך ויתעלה (ראה להרב מיכאל אהרון זליגמן במבואו לספר סדר ההשתלשלות).

ובס"ד כך הוא סדר השתלשלות העולמות מערך אל ערך כסדרם - מעילא לתתא:

◈ **עַצְמוּת:**

"אמתת הימצאו". הוא תואר-לא תואר, שנותנים להעצם של הכל. כמ"ש הרמב"ם בראש הלכות יסודי התורה: "יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון והוא ממציא כל נמצא, וכל הנמצאים משמים וארץ ומה שביניהם לא נמצאו אלא מאמתת הימצאו". ועוד כלשונו "מצוי ואינו במציאות" (מו"נ ח"א נז). ובלשון כתבי חסידות חב"ד: "נמצא בבלתי מציאות נמצא". להורות, שאינו בגדר המציאות כפי שמציאות נראית ומובנת לנו. כי הוא "אין סוף" אמיתי - "שלילת הגבול ושלילת הבלתי גבול, שלילת החיוב ושלילת השלילה - וממילא יש בו הכל".

◈ **אוֹר אֵין סוֹף** (אא"ס) - "אור הכלול בעצמותו":

הוא האור הנובע ומתפשט מעצמותו, אבל הוא עדיין "אור הכלול בעצמותו". אור זה הוא בלי גבול, ופשוט בתכלית הפשיטות במלוא מובן המלה.

האו"ם שלפני הצמצום הוא פשוט בתכלית הפשטות ולא שייך בו שום גדר פרטי, עד שהאר"י זיע"א כותב בביאור האידרא (קכח, ב) כי באו"ס אין צודק ח"ו שום תואר וספירה כלל. וכיוון שכל ספירה מוגדרת בתכונה מיוחדת, על כן כל עניין הספירות מתחיל רק לאחר הצמצום. ובדברי קדשו של מרן הרש"ש זיע"א נראה, שדבר בעיקר רק מא"ק ולמטה בלבד, אבל לא דבר בכלל במה שהתהווה מאו"ס ועד א"ק, ולא גילה דעתו בכל מה שקדם לא"ק. והמקובלים עיינו ודנו בהרחבה בדבריו וביארו בהם כמה שיטות.

ובכתבי חסידות חב"ד מובא בהרחבה, ולא לחלוק כי אם לבאר, כך:

האור אין סוף - הוא ההשתלשלות שהתהוותה מהעצמות אל אצילות דכללות:

בדרך כלל יש ארבע מדרגות באור הזה - וכנגדן ארבע מדרגות ברצון האין סוף:

א) עצם האור - רצון המוחלט בעצם.

ב) התפשטות אבל עדיין גילוי לעצמו - רצון המוחלט.

ג) גילוי לזולתו, במדרגה זו הייתה עליית הרצון בשביל העולמות - רצון הגלוי.

ד) השערה בכח כל מה שיהיה בפועל - שיער בכח מה שיהיה בפועל.

לחלק בין עצמותו יתברך ובין אוא"ס שהוא כבר גילוי של בחינה הנאצלת ממנו יתברך: במהותו ועצמותו יתברך - לא שייך שם ספירה ולא שום גדר, אבל באור אין סוף - שייך לקרוא בשם ספירה. ולכן, בהכרח לומר שגם באוא"ס שלפני הצמצום בהיותו בלי גבול, שייך גם כן בחינת הספירות, גם מצד שהאוא"ס הוא שלימות הכוללת את כל העתיד להתהוות, וגם כיוון שאוא"ס הוא כשלעצמו בחינה של אור וגילוי, וכלל הוא שכל גילוי הוא ע"י ספירה. מ"מ, הספירות באוא"ס הן ספירות דכללות ואינן בבחינת תואר כמו הספירות שהתגלו בפועל לאחר הצמצום.

ואלו שני אופני הספירות שנזכרו באוא"ס, בהתאמה לארבע דרגות הנ"ל באוא"ס ובגילוי רצון האין סוף:

"ספירות אין קץ" - בשתי מדרגות הראשונות היו "ספירות אין קץ". הן ללא שום הגבלה, ולכן אינן מוגבלים במספר עשר. והן ללא כל הגדרת תכונה, וכל מה שנייחס בהן בחכמה או חסד וכו' הוא רק כדי לשלול את היפוכן. אבל אין להן כאן, שום גדר ולא הגבלה ולא יחס ותכונה.

"עשר ספירות הגנוזות" - בשתי מדרגות האחרונות היו "עשר ספירות הגנוזות". כאן כבר יש להן גבול, והן עשר ספירות הגנוזות במאצילן.

◈ **צִמְצוּם הָרִאשׁוֹן - צמצום האור אין סוף לצדדים:**

ע"י כח הגבול שבאין סוף, צמצם את אורו האין סופי על הצד ונשאר "חלל ומקום פנוי". הצמצום לא היה בעצמותו כלל וכלל, אלא רק באוא"ס. ולא בכל האוא"ס ולא בעיקר קומתו הרוחנית, אלא אך ורק בדרגה התחתונה של האוא"ס, היינו במלכות דאין סוף. כמבואר בספר הכללים, "אין סוף ב"ה הוא

רצונו יתברך הכל יכול. ולכן כשאנו אומרים שא״ס נתצמצם, רצה לומר שצמצם את רצונו הכל יכול, וקבע לו דרך הדרגה שה״ס דרך הספירות. וזה, כי לא רצה שכל יכולתו ייכנס לפעול בבריאת העולם, אבל רצה לפעול בדרך ההדרגה שהוא דרך הספירות״.

ועניין הצמצום אינו סילוק האור, אלא רק שמצד הנבראים התעלם האוא״ס ואינו מאיר בגילוי אלא רק בחיצוניות האור. כי בכל השפעה יש שתי דרגות: יש את האור שמצד המשפיע, ויש את האור המגיע אל המקבל. כן הוא הצמצום, התעלמות האור הפנימי שאצל המאציל, להותיר רק את חיצוניות האור הראוי מצד הנבראים המקבלים כדי להשפיע בהם.

ובכתבי חסידות חב״ד, הצמצום הוא ההשתלשלות מאצילות דכללות אל בריאה דכללות.

״העיגול הגדול״ - אור שלא נגע בו הצמצום: האור אין סוף הסובב ומקיף על החלל ומקום פנוי נקרא **״העיגול הגדול״.**

הצמצום היה באור אין סוף ולא בהעצמות. האור נתעלם ולא נסתלק כפשוטו.

◈ **״חלל ומקום פנוי״ - מקום לעמידת העולמות:**

שם האור אין סוף הוא בהעלם לגמרי.

◈ **רְשִׁימוּ - הוא הרושם שנשאר אחר הצמצום בתוך החלל ומקום פנוי:**

הרשימו מורה על שני דברים:

א) כח הגבול באין סוף שנתגלה, כאשר נתעלם אור הבלי גבול ע״י צמצום.

ב) נקודת אור הכוללת בתורה כל האור אין סוף.

הרשימו משמש כשלב הראשון, שממנו יתהווה סוף כל סוף גבול ממש בהעולמות. הרשימו הוא האותיות והכלים לגילוי האור אין סוף (שלפני הצמצום), שמגדיר ומגביל את האור אין סוף.

האותיות הם רק כלים שבהם ועל ידם נמשך ומאיר האוא״ס ממש, שהוא בחינת הזיו המתפשט ממנו יתברך. והם עצמם, אינם בערך האור, לא מיניה ולא מקצתיה. האותיות של הרשימו הם על דרך אותיות החקיקה כחלק מגוף הדבר, ולא כאותיות הכתיבה שהם דבר בפני עצמו על גבי הדבר.

אמנם, קודם הצמצום - לא היה בכח אותיות אלו, אף שהם כח הגבול שבא״ס, להגביל את האוא, ס, מחמת תוקף גילוי האין סופי של אור העצמות. ופעולת הצמצום - הייתה לגלות את האותיות, את הכלים.

לפני שהיה צמצום בהאוא״ס - היה כח הגבול בהעלם, והיה כל הבלתי גבול בגילוי. אבל לאחר הצמצום - כאשר נסתלק האוא״ס אל הצד, ולא היה האוא״ס מתחזק ע״י הגבול, אז נתגלה כח הגבול בגילוי, וכח הבלתי גבול בהעלם.

עיקר עניינו של הרשימו הוא לאפשר קיום למציאות ולנבראים כפי מידתם המוגבלת, ובזה הרשימו הוא שורשי החסד העתיד. עם זה, ברשימו גם נוצרו שורשי הדין. כי בצמצום וברשימו שנותר בחלל ומקום פנוי נוצר השורש להגבלה, למניעה ולחסר, שיתגלו בבחינת הדינים ובאפשרות הרע בעולם, שמהותם היא מכח הצמצום וההגבלה.

◈ **קַו וְחוּט** - חזר ונמשך מהאוא"ס:

הוא מה שאחר הצמצום המשיך הבורא קו וחוט דק של אור לתוך החלל והמקום הפנוי, בשביל לברוא את העולמות.

אור הקו שונה ממה שהאיר לפני הצמצום בשני דברים:

א) הוא הארה לבד מדוד ומוגבל בהתפשטותו, ומטבעו הולך ומתמעט.

ב) הוא מאיר לתוך אותיות הרשימו - כל הגבול.

הרשימו והקו הנכנס לתוכו הם השורש לגילוי העתיד של העולמות. הרשימו - הוא שורש התהוות העולמות, והקו - הוא סידור העולמות כסדר האצלתם מעילא לתתא. הגדרה נוספת מובאת בדברי רבנו הרמח"ל זיע"א: הרשימו - הוא הנהגת המשפט לפי מעשי האדם, והקו - הוא הנהגת הייחוד המכוונת את הנהגת המשפט אל תכלית ההטבה שרצה הקב"ה להיטיב לברואיו, להחזיר את הרע המתגלה אל הטוב (קל"ח פתחי חכמה פתח כ"ז).

◈ **אָדָם קַדְמוֹן** (א"ק) - מחשבה קדומה וכתר כללי להעולמות:

חז"ל דרשו בגמ' ע"ז (לה, ב) עה"פ ועלמות אין מספר, אל תקרי ועלמות אלא ועולמות. כי ישנם אלפים ורבבות עולמות עד אין מספר שהאציל הבורא יתברך, אבל בכללותם הם חמשה כדלקמן, ו"ק ראשון להם. וכאשר נוצר א"ק בבחינת המחשבה הקדומה, עלו ונסקרו כולם לפני יתברך, מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין במחשבה אחת ממש, ובה כל סדר ההשתלשלות הוא בהשוואה אחת.

ובכתבי חסידות חב"ד, שא"ק הוא ההשתלשלות מאצילות דכללות אל בריאה דכללות - בחלק עולמות האין סוף. כי לאחר שנוצר חלל ומקום פנוי, והקו מא"ס נכנס לתוכו - התהווה בחלל ומקום פנוי עולם קדמון, שהוא בחלק העולמות של האין סוף. כי אמנם יש לו זמן התחלה וסוף, אבל ביחס לעולמות אבי"ע שנאצלו מתחתיו הוא שייך לעולמות אין סוף. כי א"ק התהווה מאין סוף עצמו, וגם הוא ממלא את כל החלל ומקום פנוי ולא ניכרת בו בחינת הגבלה, ולכן הוא נקרא עולמות אין סוף, אבל עולמות אבי"ע נאצלו מא"ק וניכרת בהם הגבלה של התחלה וסוף ותכונה ולכן הם בחלק העולמות המוגבלים. ובאמרינו "עולם", הוא מלשון העלם, וכאן בא"ק נעלם ולא מושג אוא"ס ב"ה.

א"ק - אע"פ שהוא מחשבה קדומה ומעלתו עליונה ביותר, מ"מ הוא גילוי מרצון המאציל שלאחר הצמצום. כי אצילות דא"ק וכל שכן של כל העולמות שתחתיו, היה להם ראש וסוף והיה להם זמן התחלת הווייתן ואצילותן - מה שאין

כן באין-סוף. ועל כן, בהכרח היה צריך להיות צמצום ראשון ומקום פנוי, ורק לאחריו התהווה א״ק.

משנתהווה א״ק בחלל ומקום פנוי, הוא היה לבחינת כתר כללי, בהיותו מלביש לכל העולמות כולם שבכל סדר ההשתלשלות, מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין, עד אפילו לסוף עולם העשייה.

בא״ק יש פנימיות וחיצוניות: פנימיות שהיא עתיק של א״ק - בו עלתה המחשבה על נשמות ישראל, וחיצוניות שהיא אריך של א״ק - בו עלתה המחשבה לברוא עולמות. על כן, הוא נקרא בתואר ״אדם קדמון״ על שם שתי הבחינות הללו: ״אדם״ - מורה על אריך דא״ק, ו״קדמון״ - מורה על עתיק דא״ק. א״ק הוא ״קדמון״ - בכך שהתהווה מאוא״ס עצמו, והוא קדמון לכל הנאצלים שתחתיו כי כולם נמצאים ממנו. והוא ״אדם״ - מפני שא״ק הוא כבחינת אדם הכלול בכל המדרגות מעליון ותחתון, וכמו כן א״ק הוא מלביש את כל ההשתלשלות שתחתיו ויוצאת ממנו. עוד פירוש כמו שביארו באדם, מלשון ״אדמה לעליון״, כי הוא דומה לא״ס שממנו הוא התהווה.

א״ק - הוא בחינת עולם הבא, עולם השכר, לעומת עולמות העבודה של העולם הזה שהם ארבע עולמות אבי״ע. וקדם עולם השכר לעולם העבודה, וכל עולמות העבודה של אבי״ע שואפים אל התכלית שבא״ק. על כן, אין השגה בא״ק לרום מעלתו, והוא בבחינת הכתוב ״... עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֶּה לוֹ״ (ישעיה סד, ג), ומה שניתן ללמוד במעט הוא בענפי א״ק.

ענפי א״ק. הם האורות המתפשטים מא״ק, שעיקרם הוא במה שמתגלה בפנים, כרמז הכתוב ״חָכְמַת אָדָם - תָּאִיר פָּנָיו״ (קהלת ח, א). ומה הם ענפי א״ק? הם האורות היוצאים דרך הראש, המצח, השערות, העיניים, וכן מהאוזניים והחוטם והפה (ר״ת אח״פ). וכפי סדרם בגובה הפנים - כן תהיה מעלתם זה ביחס לזה.

יש אורות עליונים מהם, והם האורות היוצאים דרך השערות שבראש א״ק, מהקרקפתא ועד העיניים - אבל אלה עולמות עליונים מאוד ונעלמים שרבנו האר״י זיע״א לא דבר בהם, ואין לשאול ואין להשיג בהם ועל זה נאמר ״כבוד אלהים הסתר דבר״.

יש לא״ק רוחניות ומוחין מבחינת עצמו, נוסף לאור הקו של האין סוף המתלבש בתוכו. סוד הרוחניות שבא״ק מתפרטת בארבע דרגות, שהם כנגד ארבע מילויים בשם הוי״ה.

הנה שם הוי״ה מתפרט בארבעה מילויי האותיות והם: ע״ב = יו״ד ה״י וי״ו ה״י. ס״ג = יו״ד ה״י וא״ו ה״י. מ״ה = יו״ד ה״א וא״ו ה״א. ב״ן = יו״ד ה״ה ו״ו ה״ה.

ארבעה מילויי שם הוי״ה אלו מתגלים בהתלבשות ארבע הדרגות שבא״ק, כך:

שם ע״ב - כנגד חכמה דא״ק.

שם ס״ג - כנגד בינה דא״ק.

שם מ"ה - כנגד ו"ק דחג"ת נה"י של א"ק.

שם ב"ן - כנגד מלכות דא"ק.

ארבעה מילויי שם הוי"ה אלו מתלבשים מעילא לתתא זה בתוך זה בגובה הקומה של א"ק, כך:

שם ע"ב - מלביש על א"ק מראשו ועד סופו.

שם ס"ג - מלביש על א"ק מהעין והאזן ועד למטה.

שם מ"ה שם ב"ן - שניהם מלבישים על א"ק מהטיבור דא"ק ועד למטה.

ובפרטות יש עוד הרבה התחלקות של השמות הללו, כאשר כל אחד מהם נחלק גם כן לארבע בחינות של אותיות הוי"ה כמו ע"ב דע"ב, וס"ג דע"ב ומ"ה דע"ב וב"ן שע"ב, וכן בשאר השמות.

אורות העיניים ואח"פ יוצאים כל אחד לפי תכונתו, ובהם קיימים שורשי עשר הספירות שיתגלו כסדרן בעולם האצילות. שורשים אלו מתגלים בארבעה מימדים: ראיה, שמיעה, ריח ודיבור:

אורות היוצאים מהעיניים [כנגד מילויי שם הוי"ה הם: ע"ב דע"ב דס"ג, מילוי ע"ב של ע"ב של ס"ג] - בהם עולם הראייה שבו השורש לספירת החכמה.

אורות היוצאים מהאוזניים [כנגד מילויי שם הוי"ה הם: ס"ג דע"ב דס"ג, מילוי ס"ג של ע"ב של ס"ג] - בהם עולם השמיעה שבו השורש לספירת הבינה. מאוזן ימין - אור מקיף שלהם, ומאוזן שמאל - אור חיצוני שלהם, ובכל אחד מהם בימין ובשמאל יש עשר ספירות בהעלם, המתפשטים כנגד הפנים עד שבלת הזקן של א"ק.

אורות היוצאים מהחוטם [כנגד מילויי שם הוי"ה הם: מ"ה דע"ב דס"ג, מילוי מ"ה של ע"ב של ס"ג] - בהם עולם הריח שבו השורש ספירת התפארת, הכוללת עימה את כל שש הספירות של חג"ת נה"י. אורות החוטם יצאו משני נקביו, מנקב ימני - אור מקיף, ומנקב שמאלי - אור פנימי, המתפשטים עד למטה עד החזה של א"ק.

אורות היוצאים מהפה [כנגד מילויי שם הוי"ה הם: ב"ן דע"ב דס"ג, מילוי ב"ן של ע"ב של ס"ג] - בהם עולם הדיבור שבו השורש לספירת המלכות. כאן יצאו האורות כולם בשתי הבחינות של אור מקיף ואור פנימי מנקב אחד של הפה, והתפשטו עד הטיבור של א"ק.

◈ **ג' עולמות ענ"ב: עקודים, נקודים וברודים.**

הם ג' עולמות מעולמות האין סוף, שנתהוו ביציאות אורות אח"פ, כשלושה שלבים בהתגלות הספירות. הם מוגדרים ג' בשלושה שלבים של **נקודה, ספירה ופרצוף:**

עולם העַקוּדִים - **נקודה - העשר ספירות כלולות בכלי אחד:** מקומו של עולם העקודים הוא בפה דא"ק, כאשר האורות יצאו תחילה ואחריהם הכלים.

בעולם העקודים מפאת עוצם גילוי האור - הכל בהתאחדות גמורה, ועשר הספירות שלו עקודים וכלולים בתוך כלי אחד, בסוד בחינת הכתר.

עולם הנקודים - ספירה - העשר ספירות מתפרטות בעשר נקודות: מקומו של עולם הנקודים הוא בעיניים דא"ק, כאשר יצאו הכלים תחילה, ואחר כך יצאו האורות. כאן כבר נתגלו הספירות כל אחת כנקודה מיוחדת לעצמה, ונתהוו עשר נקודות.

עולם הברודים - פרצוף - העשר ספירות מתפשטות בעשרה כלים: מקומו של עולם הברודים יוצא ממצח דא"ק, לאחר שנתקן רישא דעתיק בעולם התיקון שלאחר השבירה. כאן יתהוו כל העשר ספירות בתיקונן, כאשר כל ספירה מיוחדת לעמה בעצמות ובכלי. וזה הוא עולם האצילות, שבו נשרש כח ההתפלגות של כל יסודות המציאות בדומם צומח חי ומדבר (ר"ת דצח"מ). כאן נסדרו הי"ס בקומתן הרוחנית כפרצופים.

◈ **פַּרְסָא - מקום מעבר בין מדרגה למדרגה:**

הפרסא היא מקום הפסק, כעין פרוכת ומסך (ראה לרמ"ק בפרדס ש"א פ"ז). האור של המאציל נמשך מעילא לתתא, ממדרגה עליונה אל מדרגה תחתונה, מעולם אחד לעולם שתחתיו, ומספירה אחת לספירה הבאה תחתיה. האור הזה חייב שיהיה שלב מעבר מתאים, שיסנן את האור הגדול, על מנת שהמקבלו יוכל לסבול ולקבל אותו כראוי, וזו היא הפרסא.

פרסא, נקב, חלון - ישנם שלושה אופנים שבהם האור משתלשל ממדרגה אל מדרגה: פרסא, נקב, חלון. אופנים אלו רק מאפשרים מדרגה למעבר האור, ואינם כמו הצמצום. כי בצמצום - האור התעלם ולא הסתלק לגמרי, ופעמים שמשתמשים בלשון סילוק רק כדי לשכך את האזן. אבל בשלושה אופנים אלו - האור קיים וממשיך להשתלשל, רק שהוא עובר דרך אופן מתאים שיוכל המקבל לקבלו כראוי. החילוק בין שלושת האופנים הללו הוא כך: נקב - התמעטות האור בהשפעה צרה לפי ערך מהות שכל המקבל. חלון - התמעטות האור בהשפעה רחבה, שגם היא מוגבלת במידת הגילוי לפי ערך מהות שכל המקבל. פרסא - מהות האור מתלבש בפרסא, רק שבהתלבשות זו הוא מתעלם בתוך הפרסא, ולכן כאשר האור עובר בפרסא הוא משתנה ממהותו להיות ראוי כפי ערך המקבל.

◈ **כֶּתֶר - אור מקיף למעלה מהאצילות:**

אור הכתר ממצע בין האוא"ס לנבראים, אך הוא עדין בהעלם מקורו ולכן הוא נקרא "אַיִן". הכתר הוא המקור לעולם האצילות, ואורו המשתלשל למטה עובר דרך הפרסא. ובכתבי חסידות חב"ד, כי הכתר הוא ההשתלשלות מבריאה דכללות אל יצירה דכללות - עוד בחלק עולמות האין סוף.

הכתר מתחלק לשני חלקים: פנימיות הכתר וחיצוניות הכתר.

ומבואר על דרך החסידות, כי הכתר הוא הרצון העליון של בחינת "רצה הקב"ה לברוא את העולם", הרצון שקדם אל הספירות. בכל רצון יש פנימיות

הרצון ויש חיצוניות הרצון. הרצון הפנימי - הוא עצם הרצון, 'שכך הוא רוצה'. והרצון החיצוני - הוא תכלית הרצון, 'שהוא רוצה עבור איזו כוונה'. הרצון הפנימי - הוא עניין של תענוג, מעצם היות לו רצון. והרצון החיצוני - הוא עניין של רצון, מהיות הרצון מתגלה בו בתכלית של איזו כוונה.

בבחינות אלו של תענוג ורצון, מתבאר החילוק בין פנימיות הכתר וחיצוניות הכתר. פנימיות הכתר (עתיק יומין) - הוא עניין של מקור התענוג בהבעת עצם הרצון העליון. וחיצוניות הכתר (אריך אנפין) - יש בו את שתי הבחינות של רצון ותענוג. בחינה של תענוג במה שהוא נעלה ומקיף מעל הנאצלים, ובחינה של רצון במה שהוא כולל את הספירות בכח המתגלות מתחתיו באצילות (ראה ספר המאמרים חב"ד. ומסוכם היטב בספר סדר השתלשלות העולמות והספירות פרק לב).

ונבאר עוד בפרטות את עניין פנימיות הכתר וחיצוניות הכתר.

א) פנימיות הכתר - היא המדרגה התחתונה של העליון, הנקראת בשם "עתיק יומין" [וזה פירוש אחד לשמו מלשון עתיק, ישן. ובפירוש נוסף מלשון העתקה ושכפול, כי עתיק יומין עדיין בבחינת העליון, ובהיותו ממצע בין העליון לתחתון הוא כמו מעתיק עצמו ממקום אחד למקום שמתחתיו].

"**עתיק** יומין" עומד בביטול מוחלט למקורו, ונמצא עדיין בהעלם בעצמותו. על כן, איננו בגדר גילוי לעולמות, ואינו שייך להיות מקור להם. גם אין לעתיק יומין שייכות או יחס לספירות, והם אינם כלולים בו אפילו לא בהעלם. ומה שפעמים מייחסים לעתיק יומין כינוי של ספירה כמו חכמה דעתיק יומין, מבואר כי אין הכוונה לספירות, כי לא שייך ליחס בו לא מדרגה ולא יחס לא בחינה ולא ספירה, וזה רק שימוש לשוני על דרך ההשאלה לשבר את האזן. [וזה פירוש נוסף לשמו מלשון העתקה והבדלה, מפני שעתיק יומין נעתק ונבדל מבחינת "יומין", היינו נבדל מעניין הגילוי המתגלה בעשר ספירות].

בזוה"ק בחלק האדרא זוטא (רפט, ב) עתיק יומין נקרא בשם "רישא דלא ידע ולא אתיידע" (רדל"א). כי עתיק יומין מתבטל למקורו ואיננו מרגיש עצמו למציאות כלל, ועל כן איננו ידוע לעצמו, וכל שכן שלא לזולתו.

ב) חיצוניות הכתר - היא המדרגה העליונה של התחתון, הנקראת בשם "אריך אנפין".

"**אריך** אנפין" איננו מתבטל למקורו כמו עתיק יומין, אלא עניינו הוא הגילוי וההתפשטות של הכתר. אמנם, גם באריך אנפין עצמו אין שייכות לספירות, אבל יש בו את הכח והאפשרות לעשר הספירות. ואם באריך אנפין העשר ספירות נמצאות בכח וביכולת, אזי בעולם האצילות הן כבר יוצאות ומתגלות בפועל.

אריך אנפין מתחלק לשני חלקים: א) פנימיות אריך - היא רצון פנימי בלי סיבה, הכולל בתוכו את הספירות הבאות אחריו. ב) חיצוניות אריך - הוא רצון חיצוני עם סיבה, המקיף על הנאצלים. [וזה פירוש לשם אריך אנפין, כי בדרגה

ראשונה הוא בבחינת "אריך" שלמעלה מהגבלת הספירות, ומאידך הוא כבר גם "אנפין" שיש בו גילוי בכח כמקור ושורש לספירות].

אריך אנפין נקרא גם בבחינת "גלגלתא", כמו שהגולגולת שבראש סובבת ומקיפה את המוח אבל איננה רחוקה ונבדלת ממנו אלא היא עצם אחד עם המוח. כך גם אריך אנפין, הוא מקיף וסובב לעשר ספירות והוא למעלה מהגבלת הספירות שתתגלה בפועל באצילות שמחתיו, אבל עם זה הוא קרוב בערכו אל הספירות כי הספירות נמצאות בו בכח ויכולת והוא מקור ושורש להם.

ואע"פ שאריך אנפין קרוב כמדרגה עליונה לתחתון, עדיין הוא נעלה הרבה מספירת החכמה של התחתון וכל שכן משאר הספירות, ועל כן אור לא משתלשל ומתלבש בהן אלא דרך הפרסא הנמצאת בינו לבין המקבלים שתחתיו.

"חכמה סתימאה שבאריך אנפין" - היא מידת החכמה הסתומה שבאריך אנפין, והיא הממוצע האמיתי בין הכתר ובין הנאצלים. כי מצד אחד היא סתומה נעלמת ונסתרת מהאצילות, ועם זה היא גם מידת חכמה המתגלה בפועל.

◈ **עוֹלָם הַתּהוּ - מצב הספירות באריך אנפין:**

"עולם התהו" - כך נקרא הכתר דאצילות והוא "עולם הנקודים", לעומת האצילות שתחתיו הנקראת "עולם התיקון". בתהו - יש אורות מרובים וכלים מועטים, אבל בתיקון - יש אורות מועטים וכלים מרובים. ומפני מה קיים ההבדל הזה? מפני שבתהו - היה גילוי של בחינת האור, ואילו בתיקון - הייתה רק בחינה של התפשטות האור בלבד.

בעולם התהו, הספירות נמצאות בבחינת עיגולים בכלליות. אורות הספירות כאן הם עצמיים, קודם שבאו לידי גילוי, ועל כן הם אורות חזקים מאוד. וכמו שהאורות הם בכלליות, גם הכלים הם בכלליות ואינם יכולים לחלק את האור לפרטים. ולעומת האורות שהם מרובים וחזקים, הרי שהכלים הם מועטים וחלשים מלקבל ולסבול את מלוא האור בקרבם.

וכאן בעולם התהו הספירות גם בבחינת יושר של חד-סמכא, היינו שהעשר ספירות הם זה תחת זה.

"אורות וכלים". כל ספירה מורכבות משתי בחינות אלו, ובחינת הכלים תלויה כפי בחינת האורות, כי אם האורות רבים גם הכלים צריכים שיהיו גדולים. אורות וכלים, הם שתי בחינות בי"ס של העיגולים ושל היושר, כאשר האורות - הם הבחינה המתאימה בא"ק (בעיגולים בחינת נפש דא"ק, וביושר בחינת הרוח דא"ק), והיא נחלקת לשתיים: אור פנימי ואור מקיף. והכלים - יש בהם שתי בחינות: פנימי וחיצון.

"אורות" - האורות הם עצמות הרוחניות המתלבשת בתוך הכלים, גילוי הרצון העליון בתוכן השפע הבא מאוא"ס, ועל כן הם בתכלית הייחוד והדביקות למקורן. על כן האורות הם בחינה ללא גבול, והם פשוטים ללא ציור,

ויקראו אור החכמה, אור החסד וכו׳. עניין האורות להיות משפיעים את עצמם בכלים, כדי להשתלשל בעזרת הכלים אל המדרגה שתחתיהם.

כל בחינת אורות עליונים יש בהם ג׳ בחינות בכללות: א) הוא אור פנימי, ב) עליו יש אור עליון ממנו הנקרא אור מקיף עליו, ג) עליהן אור עליון וגדול משניהן והוא מקיף לשניהן.

"כלים" - הכלים הם כלי הרצון לקבל את השפע הבא מלמעלה מהאו״ס, והם כמו דבר הנבדל ממקורו. כיצד מתהווה בחינת כלי? הנה האורות המתלבשים בכלי, יש בהם שתי בחינות: פנימי ומקיף. כאשר האור המקיף מכה באור הפנימי, נעשה בחינת כלי מתולדת הכאה ההיא. משמעות הכלי הרוחני איננה ככלי קיבול בגשמי שהוא ריק, אלא הוא מציאות רוחנית מליאה בכל עובייה ותוכיותה, וכמו שהמשילוהו לאיברי גוף האדם שהם מלאים בבשר וגידים ועצמות ומיח ודם ועור וכד׳.

שורש הכלים - הוא בראשית הופעת הקו הדק שיצא מאו״ס אל החלל ומקום פנוי שהתהווה אחר הצמצום, והמשכו בהשתלשלות האורות. הרשימו שבחלל והמקום הפנוי, מהיותו אור מצומצם גם הוא שלב נוסף בשורשי הכלים העתידים. יציאת אורות אח״פ של א״ק לפי סדר גובהם ומעלתם, מהאזן ואח״כ מהחוטם ומהפה, הם גם כן צמצום בגילוי האורות העליונים, כשורשי הכלים העתידים. ומבואר, כי בהסתכלות אורות העיניים של א״ק באורות אח״פ נעשו הכלים של אח״פ, רק שאלו הם אורות נעלים ונעלמים ואין בהם השגה כלל. על כן, התהוות ראשונה של כלי בפועל הייתה עם יציאת אורות הפה.

אורות הפה - ביציאתם התהווה הכלי הראשון בפועל, רק שהוא היה כלי אחד המכיל את המרובה של כל עשר הספירות ללא התפרטות. אח״כ כאשר יצאו אורות העיניים - כבר התהוו עשרה כלים נפרדים, ובהם כלי מיוחד לכל ספירה כפי תכונתה.

האורות והכלים, אע״פ שהם הופכיים זה לעומת זה, מ״מ בתכליתם הם נשלמים זה עם זה. טבע האורות להיות בהעלם, והתגלותם היא דווקא ע״י הכלים. נמצא שהכלים פועלים באורות בשני עניינים: 1) הכלים מעלימים את הבלי גבול של האורות. 2) מתוך כך הם מגבילים את האורות, ועם זה הם מגלים את האורות בהתאם להימצאותם בכלים.

עניין הכלים הוא לקבל את השפע הבא מהאורות, ולהשפיע אותו אחרי מיעוט וצמצום אל המדרגה שתחתיהם. תכלית הכלים הוא בסוד מידת הדין, להגביל את החסד שלא יתרבה, אלא יושפע כפי המידה הנכונה בהגבלת הכלי. וכיוון שהכלים הם בבחינה של הגבלה, לכן הם מוגדרים בציור ותכונה מיוחדים כמו חכמה, חסד וכו׳. כל בחינת הכלים היא משם אלהים, שהוא הנותן גבול לכלי. מידת הדין מגבילה את החסד שלא יתרבה, כמו הכלי המגביל את המים לבל יתפשטו החוצה, וזה עיקר פירוש מלת כלי. סוד הגוף שהוא הכלי, הוא הנותן ועושה הבדלה וגבול וקצבה אל האורות.

בפרטות, יש בכלי שני חלקים: פנימי וחיצוני. וגם הם מתחלקים: הפנימי - יש בו פנימי דפנימי, ויש חיצוני דפנימי. החיצוני - יש בו פנימי דחיצוני, ויש חיצוני דחיצוני. על כן, פנימיות הכלי - היא עצם מציאותו בכל עוביו ותוכיותו, וחיצוניות הכלי - היא היקפו מבחוץ.

היחס בין החיצוני והפנימי של הכלי הוא, שהחיצון של הכלי יותר מעולה מפנימיות הכלי. כי הנה האור כולו שווה, וכאשר הוא נכנס ומתלבש בתוך הכלי, אין הכלי יכול לסבול אותו במלואו, ובחינת האור שלא יוכל להישאר בפנים יוצא מחוץ לכלי בבחינת אור מקיף עליו. לכן, אע"פ שבחוש הראות אנו רואים שפנימיות הכלי היא יותר זכה ומעולה, מ"מ החיצוני של הכלי מעולה יותר כי הוא האור הנעלה שלא יכל להישאר בפנימי שבכלי ויצא לחוץ בבחינת אור מקיף.

מצב זה של מיעוט הכלים בעולם התהו, גרם מצד המקבלים ל"שבירת הכלים", כפי שיבואר לקמן.

◈ **שְׁבִירַת הַכֵּלִים.**

הכלים של ז' המידות שבעולם התהו נשברו, האור שהיה מאיר בהם הסתלק ועלה למעלה, ושברי הכלים נפלו למטה. וזו סוגייא רחבה מאוד ללמדה במקורה בעיון ראוי, ודי כאן להזכירה בכללות לצורך הבנת סדר ההשתלשלות.

◈ **פַּרְסָא - מקום מעבר בין מדרגה למדרגה:** כנ"ל.

עולם התיקון ◈ בהשתלשלות שכאן, מתחיל שלב עולם התיקון שלאחר שבירת הכלים הנ"ל. כאן מתחיל תיקון לארבע עולמות שיצאו למלוך בעולם הנקודים ונשברו, ועתה הם הולכים ונתקנים ע"י עבודתם של עם ישראל בקיום תורה ותפילה ותרי"ג מצוות במשך ששת אלפי שנות עולם. עולמות א"ק ואבי"ע נחלקים בכללות לפנימיות וחיצוניות, והם נכללים בארבע בחינות כוללות הנקראות "**מחצבים**", והם: באצילות - מחצב הספירות, בבריאה - מחצב הנשמות, ביצירה - מחצב המלאכים, ובעשייה - מחצב החושך והקלי'.

ובכתבי חסידות חב"ד, כי עולם התיקון הוא ההשתלשלות מיצירה דכללות אל העולמות המוגבלים: אבי"ע. כאן עולמות אבי"ע הם בחלק העולמות המוגבלים, שלא כא"ק כנ"ל השייך לעומות אין סוף. כי עולמות אבי"ע נאצלו מא"ק, וניכרת בהם הגבלה של התחלה וסוף ותכונה, ולכן הם בחלק העולמות המוגבלים. וגם כאן, באמרינו "עולם", הוא מלשון העלם, וכאן באבי"ע נעלם ולא מושג אוא"ס ב"ה וגם לא מושג אור א"ק.

◈ **עולם האצילות.**

הממצע בין אוא"ס ובין הנבראים, והוא כולו טוב: הוא "עולם הברודים" ועולם התיקון, ובו מחצב הספירות. עולם האצילות נאצל ולא נברא, ובזה מחד הוא חשוב "אצל" סמוך ובטל לאוא"ס, ומאידך הוא "נאצל" ונבדל מאוא"ס. עשר הספירות מתגלות בו בפועל בבחינת יושר והתלבשות, כמציאות מהאצילות

ולמטה. הספירות הם כלים לאור המאיר באותו עולם, ולכן בכל עולם יש עשר ספירות. בתפקידן להכיל את האור השופע באותו עולם, ולהששפיעו בכוונת מכוון אל העולם שלמטה ממנו.

הספירות מעורבות זה בזה וכלולות אחד מהשני, והן סדורות במציאות של ג׳ קוין: קו בחסד בימין, קו הדין בשמאל, וקו הרחמים הממצע באמצע. וזה סדרם בפרטות:

קו הימין - הוא קו החסד להנהיג את העולם בחסד גמור כלפי כל מי שראוי לזה, ובו נכללים שלשת הספירות חכמה חסד ונצח (ר״ת חח״ן).

קו השמאל - הוא קו הגבורה להנהיג את העולם בדין כלפי כל מי שראוי לזה, ובו נכללים שלושת הספירות בינה גבורה והוד (ר״ת בג״ה).

וקו האמצע - המכריע בין קו החסד לקו הגבורה, והוא קו הרחמים, להנהיג את העולם כלפי מי שאינו ראוי לחסד והקב״ה מעורר עליו רחמים, ובו נכללים שלשת הספירות כתר [דעת] תפארת ויסוד (ר״ת כת״י, או דת״י).

וספירת המלכות - היא מתחת לכל הט׳ ספירות הערוכות מעליה בג׳ הקוין הללו.

וזו תכונתן הכללית של העשר ספירות:

כתר - אור מקיף למעלה מהט׳ ספירות שתחתיו והוא שורש ומקור להן.

חכמה - ראשית גילוי הקו בכלים, ראשית גילוי אור המאציל בנאצל שתחתיו.

בינה - גילוי הפרטים שהיו כלולים באור החכמה.

דעת - ממצע כמחבר ומקשר את גילוי האור של החכמה והבינה, אל המידות שמלטה מהם.

חסד - התחל המידות בפועל, ובה קיימת תנועה להשפיע והיא עניין החסד.

גבורה - תנועה לצמצם ולהגביל את ההשפעה הבאה מהחסד, לטובת המקבל שיוכל לסבול ולקבל כראוי לו.

תפארת - התכללות של החסד והגבורה, ממיזוג והרכבה והכרעה בין החסד והגבורה.

נצח - איננו גוף ההשפעה הנאצלת, אלא הוא רק דרך ואופן הקבלה של המקבל, להיות מקבל במידת הניצחון להתגבר על המניעות.

הוד - גם הוא איננו מגוף ההשפעה הנאצלת, אלא הוא רק שכלול הדרך והאופן של המקבל, להיות מקבל מתוך הכרת תודה וההודאה להאו״ס, מתוך התמסרות והתבטלות לרצונו שיתקבל ויתקיים כרצונו.

יסוד - מכאן מתחיל סדר תהליך ההשפעה בפועל, לאחר שכל השפע נאצל מהמידות שלמעלה ממנו אליו, בהתקשרות המשפיע עם המקבל.

מלכות - הממצעת בין הספירות של עולם אחד לעולם שתחתיו, כאשר היא מקבלת את השפע הנכון מהט׳ ספירות שמעליה, ולאחר צמצום הוא משפיעה את השפע למקבל באופן הראוי לו.

◈ **עולם הבריאה.**

הוא עולם מחודש שנברא יש מאין, הנקרא גם ״עולם הכסא״ שהוא כסא לאצילות שמעליו, ובו מחצב הנשמות. עשר הספירות שבעולם הבריאה גם הם בבחינת יכולת להתגלות כיש. המציאות של עולם הבריאה היא כמציאות של חומר המוכן לקבל צורה וכמחשבה לפני התגלותה במעשה. עולם הבריאה בתכונתו הוא רובו טוב, ובו נמצא גן עדן העליון.

גן העדן - הוא מקום משכן הנשמות קודם ירידתן למטה להתלבש בגוף הגשמי, ואליו הן עולות אחרי מיתת הגוף והנפש מתענגת שם מהשגת הזיו והגילוי של האור האלהי.

נאמר בתהילים (פד, ח) ״ילכו מחיל אל חיל״, ללמד שיש כמה וכמה מעלות ומדרגות בגן עדן, ובכללות יש בהם שתי מדרגות: 1) גן עדן העליון - נמצא בעולם הבריאה. 2) וגן עדן התחתון - הממצע בין רוחניות לגשמיות והנמצא בעולמות היצירה והעשייה.

בין שתי המדרגות של גן עדן, נמצא נהר דינור שהוא נהר של אש רוחנית ו״עמוד״ מפסיק, שתפקידם לזכך את הנפש כדי שתהא ראויה לעלות למדרגה העליונה המתאימה לה. נהר דינור - הוא מצד התחתון שמתבטל מהיש שבו, והעמוד - הוא מצד גילוי אור העליון שמאיר עליו, ובאמצעותו הנשמות עולות מגן העדן התחתון לזכות לעלות לגן העדן העליון.

◈ **עולם היצירה.**

הוא עולם שבו החומר מתגלה בצורה, והוא נברא כעילה ועלול מעולם הבריאה שמעליו, ובו מחצב המלאכים. עשר הספירות בו הם מתגלות כבר בבחינת יש. המציאות של עולם היצירה היא כמציאות בעלת צורה וכגילוי של דיבור לאחר מחשבה. עולם היצירה בתכונתו הוא מחצה על מחצה בטוב ורע, וממנו מתחיל גן עדן התחתון.

◈ **עולם העשייה.**

הוא סוף העולמות הרוחניים, ובו מחצב החושך והקלי׳. עולם העשייה נחלק לשתי דרגות:

1) **עולם העשייה הרוחני** - הוא כבחינת שלימות המעשה הבא אחר מחשבה ודיבור. עולם העשייה הרוחני נברא גם כן כעילה ועלול מעולם היצירה שמעליו. בתכונתו הוא רובו רע, ובו ממשיך גן עדן התחתון. בעולם העשייה מתקיים התיקון בפועל ובמעשה, ועשר הספירות בו הם בבחינת יש גמור.

2) **עולם העשייה הגשמי** - הוא כבחינת שלימות גמורה בתכלית כל כוונת העולמות. כחלק משלים לעולם העשייה הרוחני, גם עולם העשייה הגשמי

בתכונתו הוא רובו רע. הוא קרוב וסמוך לקלי׳ הנמצאים תחתיו, ולכן הן גוברות בו הרבה ומקלקלות ופוגמות עד שיתקן בעבודת ה׳ בלימוד תורה ובתפילה.

◈ הקלי׳.

כך הוא רצון המאציל ב״ה, כפי שנרמז בכתוב ״רְאֵה גַּם אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים״ (קהלת ז, יד). הקליפות הן המכונות סטרא אחרא, היינו הצד האחר לקדושה, והן הכוח שהמאציל ברא בשפל המדרגות המנוגדות לקדושה. הן נקראות קליפה, כי הן מסתירות כקליפה את כוח החיות של הקדושה המחייה כל נברא. הקלי׳ מרגשת את עצמה כנפרדת מהאו״ס ואינה בטילה אליו, וזו בחינת ההתנגדות והטומאה שבהן. ואעפ״כ, גם הן מקבלות את קיומן וחיותן מהאור האלהי, אמנם לא מפנימיות רצונו יתברך אלא רק מבחינת אחוריים דקדושה, כנתינה שלא ברצון.

כשם שיש בקדושה ארבע עולמות, ועשר ספירות המנהיגות את רצון ה׳ בכל עולם ועולם באבי״ע, כך יש גם ארבע עולמות דקלי׳ וי״א ספירות בכל אחד מהם (י״א כתרין דמסאבותא״). מקומם הוא בתחתית כל אחד מארבע עולמות אבי״ע, לאמור: בתחתית עולם האצילות יש עולם קלי׳ שלו, וכן בשאר עולמות בי״ע. רק שבעשר הספירות של עולם הקדושה התחתון חלש מהעליון, ואילו בעולם הקלי׳ ככל שיורדים מטה בי״א הספירות שבו כך הטומאה מתחזקת וקשה יותר.

הקלי׳ נחלקות לארבע קלי׳ בשתי מדרגות כלליות: קליפת נגה - תערובת טוב ורע, ולפי השימוש בה היא יכולה לעלות לטוב או לרדת לרע. וג׳ קלי׳ הטמאות - שהן רע גמור ומטמאות ואי אפשר שיעלו לקדושה.

בכל סדר ההשתלשלות הזה של העולמות, נשלם רצונו ב״ה יתברך ויתעלה, מראשית הגילוי של ״רצה הקב״ה לברוא את העולם״ ועד סופו, והכל בכוונת מכוון של ״סוף מעשה במחשבה תחילה״, להיות שלם בתורת אמת.

חלק ה - הערה כללית בלימוד האדרא זוטא

א. מהות האדרא זוטא קדישא.

האדרא זוטא קדישא היא חלק מיוחד בתורת הקבלה, שרבי שמעון בר יוחאי זיע״א זכה ללמד ביום האחרון לחיי חיותו בעוה״ז, טרם שעלתה נשמתו לגנזי מרומים. ורשב״י גילה בריש באדז״ק: ״הָא הַשְׁתָּא, שַׁעְתָּא דִּרְעוּתָא הוּא״ - כי אותה השעה בה דרש באדז״ק, היא שעת רצון נעלית ומיוחדת בכל העולמות כולם.

ב. משמעות השם - אדרא זוטא קדישא.

למשמעות השם ״אדרא״ קראו אותו מן השמים, כמובא בזוה״ק ח״ב (סא, ב): ״ואכריזו עלך זמין הוא רבי ייסא לסלקא רוחיה ולאתקשרא בחד אדרא קדישא, דזמינין חברייא לאתערא בארעא״. ועוד נאמרו בו כמה פירושים

כעינוי לזיו השכינה שהתגלה, או כינוי למקום או לצורת הישיבה (ראה כמה פירושים שהבאנו במבוא לאדרא זוטא קדישא).

ועוד פירוש מיוחד כותב המקובל רבי אליעזר צבי סאפרין מקמארנא זיע"א, ובסיכום דבריו יוסדר כך:

אדרא - לגודל העניין שרשב"י מלמד בתיקון זו"ן, ועי"כ יש בו שם הוי"ה ב"ה הכולל כל העולמות מא"ס ב"ה עד סוף עולם העשיה, וכן בסדר כל העולמות כולם נכללין בו, כמאמר הכתוב אדיר במרום ה'. **זוטא** - כיוון שעוסק בתיקון זו"ן שהם בגלות בקטנות. **קדישא** - ע"ש המוחין שהם נקראים קדושים, שרשב"י היה ממשיך ע"י חידושי סודות התורה בכל יום (בהקדמת ביאורו דמשק אליעזר על האדז"ק. ועוד ביאורים במבוא לאדז"ק במהדורתינו ע"ש).

ג. התוכן עיקרי בשני חיבורי האדרא.

"**שני** האדריות הם כוללים כל חכמת האמת עד סדר העולמות מראש ועד סוף" (רבי יהודה פתיה זיע"א בהקדמת הרב לייה"ר), **והאדרא זוטא קדישא משלימה את מה** שרשב"י לימד באדרא-רבא.

ד. האדרא רבא והאדרא זוטא - עיקר תוכן הלימוד.

באד"ר - ניתנה רשות לרשב"י ותלמידיו לדרוש בסוד ההשתלשלות מאור אין סוף ברוך הוא, דרך א"ק ועתיק וא"א עד לזו"ן, כפי סדר עמידתם לאחר התיקון בג' קוין של חח"ן, כ(ד)ת"י ובג"ה. ובזה דרש רשב"י על התפשטות העשר ספירות במצבם בחמשה פרצופים, והרחיב ביאור בעניין י"ג ת"ד (תיקוני הדיקנא) של א"א. עם זה, רשב"י מיעט בלימוד ת"ד של ז"א, ועוד יותר מיעט מלעסוק בפרצופי או"א.

ובאדרא זוטא קדישא - רשב"י השלים את חפצו לגלות גם את הלימוד בת"ד של ז"א, והרחיב לבאר הבחנות שבין א"א לז"א, ובעיקר השלים את הלימוד בפרצופי אבא ואמא.

ה. סדר ההשתלשלות. רשב"י מלמד באדרא את "סדר ההשתלשלות" של גילוי רצונו יתברך ויתעלה בעולמו שברא, מעצמותו וגילוייה באור אין סוף ברוך הוא (אסב"ה), דרך א"ק, ועתיק יומין. והשתלשלותם בחמשה פרצופים: אריך אנפין, אבא ואמא, זעיר אנפין ונוקבא. וארבע עולמות אבי"ע: אצילות בריאה יצירה ועד עולם העשייה הגשמי ותחתיו הקליפות, ואת ייחודם לתיקון עולם [מו"ר שליט"א הרגילנו בלשון טובה: לומר ייחוד - ולא זווג, ושלא להזכיר את הכינוי המלא של הקליפות, אלא רק לומר בקיצור קלי'].

ו. אורות עליונים. רשב"י מלמד על אורות עליונים לפי סדר בחינותיהם. ובהם: אורות המצח, ואורות שער הראש, ואורות שערות הדיקנא. ואורות העיניים, ואורות האוזניים והחוטם והפה (אח"פ). וסדר "התלבשות" הפרצופים זה על זה. והשתלשלות האורות מעליון לתחתון. ונזכר גם עניין השבירה בעולם התהו, ועולם התיקון.

ז. שימוש הלשון במשל ודמיון. רשב"י מבאר דבריו במשל ודמיון ממשיים של צורה ומקום ובנין איברי קומת האדם העליון - ובזה ברורה האזהרה היסודית, שאין שם בעליונים שום ממשות וגשמיות, וכל זה אך ורק שימוש לשוני במשל ודמיון כדי לשכך את האזן, על מנת לקרב את הלימודים העליונים להבינם בלשון בני אדם.

ח. ערכים ולשונות דומים, המשתנים בכמה מקומות כדי לבאר כמה עניינים. יש ערכים הנזכרים בכמה מקומות, כמו "עתיקא קדישא" וכדומה. פעמים רבות רשב"י משתמש בערכים אלו לבאר עניין שונה, ועל הלומד לשים לב בכל מקום במה מדובר: אם בא"ק או בעתיק יומין וכדומה.

כמו כן, עיקר ההשתלשלות המושגת בפועל להשפיע בעולם העשייה של עולם הזה לתחתונים, היא בין אריך אנפין (א"א) לזעיר אנפין ונוקביה (זו"ן). רשב"י מבאר את ענייניהם, בערכים של הקומה הרוחנית בצורת איברי האדם העליון, כמו הראש, וגולגלתא, ומוחין, ועיניים, ואזן חוטם ופה, וגרון, ושערות, וזקן וכדומה. פעמים רבות רשב"י משתמש בלשונות אלו לבאר באריך אנפין או לבאר בזעיר אנפין, ועל הלומד לשים לב בכל מקום במה מדובר: אם באריך אנפין או בזעיר אנפין.

ט. ערכי הקבלה ביחסם זה לזה. כאשר לומדים בדברי רשב"י ערכים ולשונות דומים, המשתנים בכמה מקומות כדי לבאר כמה עניינים - הוא מפני בחינת היחס שבין הערכים הללו. לדוגמא: במושגים של מעלה ומטה - במבנה הי"ס, הכתר ייקרא עליון והמלכות תיקרא תחתונה. אמנם, כאשר נבחן את היחס שבין המלכות לבין מה שמתחתיה, אזי המלכות תיקרא בהשאלה עליונה יותר לכתר שמתחתיה. כך נאמר, שמלכות דאצילות עליונה יותר מכתר דבריאה. ועוד דוגמא, האין סוף ב"ה הוא הגילוי שלמעלה מא"ק. אמנם, כאשר נבחן את היחס שבין א"ק לבין עולם האצילות, אזי לרום המעלה והיעלמות ההשגה בא"ק, נמצא בדברי המקובלים שהם מכנים את א"ק בשם 'אין-סוף' בערך יחסו אל עולם האצילות. כמו כן, התואר "עתיקא קדישא" הוא רמז לא"ק. אמנם, כאשר נבחן היחס שבין פרצוף אריך אנפין אל הפרצופים שמתחתיו, נמצא בדברי המקובלים שמכנים בהשאלה את א"א בשם עתיקא קדישא.

י. להתפלל לפני ה' יתברך ויתעלה, שחפץ השי"ת בידנו יצלח לזכות במה שאנו לומדים. הנה זו הבקשה מרבנו רבי יוסף חיים זיע"א (הובאה בספר "בן איש חי" פרשת מקץ הלכה י"ב): **"רִבּוֹן עָלְמָא. יְהֵא רַעֲוָא קַמָּךְ לְמֵיהַב לָן חֵילָא לְאִתְעָרָא בִּיקָרָךְ. לְמֶעְבַּד רְעוּתָךְ. וּלְסַדְּרָא כֹּלָּא כִּדְקָא יָאוּת"** וכו'. ועל מנת להקל להבין ולשנן, רשמנו בתרגום קל:

רבון העולם. יהי רצון לפניך לתת לנו כוח להתעורר בשבחך, ולעשות רצונך, ולסדר הכל [בתפילתנו] כפי הראוי. ואף על פי שאין אנחנו יודעים לקיים את הרצון והלב לתקן הכל, יהי רצון לפניך שתתרצה במלים ובתפילה שלנו. לתקן תיקון עליון כפי הראוי, ויהיו ההיכלות העליונים והרוחות העליונים עולים היכל

בהיכל ורוח ברוח, עד שיתחברו במקום כמו שראוי. אבר באבר. ויושלמו זה בזה ויתייחדו זה בזה, עד שהם אחד ויאירו זה בזה. ואז, הנשמה העליונה של הכול תבוא מלמעלה, ותאיר לנו, ויהיו מוארים כול הנרות בשלמות כמו שראוי. עד שאותו האור העליון יתעורר, והכול יעלה אל קדש הקדשים, ויתברך ויתמלא כבאר מים נובעים ולא פוסקים. וכולם מתברכים למעלה ולמטה. וההוא שלא נודע ולא בא במניין, הרצון שלא נתפס לעולמים יתמתק בפנימיות של פנימיות שבתוכם. ולא נודע אותו הרצון ולא נתפס להיוודע. ואז, הכול יהיה ברצון אחד עד אין סוף. והכול יהיה בשלמות מלמטה ובפנימיות של הפנימיות, עד שייעשה הכול אחד. ויתמלא הכול, ויושלם הכול, ויאיר ויתמתק הכול כמו שראוי:

רבון העולם. יהי רצונך עם עמך ישראל לעולם, וישועת ימינך תראה לעמך בבית מקדשך. ויבוא לנו מטוב אורך, ותתקבל תפילתנו ברחמים. יהי רצון לפניך, שתהיה עוזר ומסייע לנו שנאמר מלים בדרך ישרה, כפי התיקון העליון, בתיקונים של המלך הקדוש והשכינה הקדושה, ולעשות ייחוד שלם לגלות את אותה הנשמה של כול החיים, מדרגה לדרגה עד סוף כל המדרגות, כדי שתהיה אותה הנשמה נמצאת בכול, ומתפשטת בכול. שהרי עליונים ותחתונים תלויים באותה הנשמה ומתקיימים על ידה:

תרשים קיצור ערכים בעניין סדר השתלשלות העולמות
"סדר השתלשלות העולמות"

הוא סדר גילוי רצונו יתברך בעולמו שברא

עֶצֶמוּת - "אמתת הימצאו"

↓

אוֹר אֵין סוֹף (אא"ס)
"אור הכלול בעצמותו"

↓

בכתבי חב"ד - אוא"ס הוא ההשתלשלות שהתהוותה מהעצמות אל אצילות דכללות. ובו שתי דרגות: 1) "ספירות אין קץ". 2) "עשר ספירות הגנוזות"

↓

צִמְצוּם הָרִאשׁוֹן - סילוק האור אין סוף לצדדים

↓

בכתבי חב"ד - הצמצום הוא ההשתלשלות מאצילות דכללות אל בריאה דכללות

↓

"העיגול הגדול" - אור שלא נגע בו הצמצום

"חלל ומקום פנוי" - מקום לעמידת העולמות

רְשִׁימוּ - הוא הרושם שנשאר אחר הצמצום
בתוך החלל ומקום פנוי

קַו וְחוּט - חזר ונמשך מהאוא"ס
אל תוך החלל ומקום פנוי

אָדָם קַדְמוֹן (א"ק)
מחשבה קדומה וכתר כללי להעולמות

בכתבי חב"ד - א"ק הוא ההשתלשלות מאצילות דכללות
אל בריאה דכללות - בחלק עולמות האין סוף:

ענפי א"ק
הם אורות היוצאים מא"ק: דרך הראש, השערות,
ודרך האזניים, החוטם והפה (אח"פ).
שם הוי"ה מתגלה במילוי בארבע בחינות:
ע"ב, ס"ג, מ"ה וב"ן (עסמ"ב), והם
מתלבשים בגובה קומת א"ק.

ג' עולמות בא"ק: עקודים, נקודים וברודים (ענ"ב)
עולם העַקוּדִים - העשר ספירות כלולות בכלי אחד
עולם הנקודים - העשר ספירות מתפרטות בעשר נקודות
עולם הברודים - העשר ספירות מתפשטות בעשרה כלים
בכללם הם חמשה וסימנם ענבי"ם:
עקודים, נקודים, ברודים, יסוד ומלכות

פַּרְסָא - מקום מעבר בין מדרגה למדרגה
כללית יש שלושה אופנים שבהם האור משתלשל ממדרגה אל מדרגה: **פרסא, נקב, חלון**.

כֶּתֶר - אור מקיף למעלה מהאצילות
א) **"עתיק יומין"** - פנימיות הכתר.
ב) **"אריך אנפין"** - חיצוניות הכתר.

בכתבי חב״ד - הכתר הוא ההשתלשלות
מבריאה דכללות אל יצירה דכללות

עוֹלָם הַתֹּהוּ - מצב הספירות באריך אנפין
״אורות וכלים״.
שְׁבִירַת הַכֵּלִים.

פַּרְסָא - מקום מעבר בין מדרגה למדרגה

עוֹלָם הַתִּיקוּן: **עולם האצילות**
הממצע בין אוא״ס ובין הנבראים, והוא כולו טוב

בכתבי חב״ד - עולם התיקון הוא ההשתלשלות מיצירה
דכללות אל העולמות המוגבלים : אבי״ע

העשר ספירות נסדרו בג׳ קווין:

קו החסד	**קו הרחמים**	**קו הדין**
חכמה	כתר	בינה
חסד	[דעת]	גבורה
נצח	תפארת	הוד
	יסוד	
	מלכות	

קלי׳ דאצילות

עולם הבריאה - עולם מחודש. בתכונתו הוא רובו
טוב, ובו נמצא גן עדן העליון

קלי׳ דבריאה

עולם היצירה - החומר מתגלה בצורה.
בתכונתו הוא מחצה על מחצה בטוב ורע,
וממנו מתחיל גן עדן התחתון.

קלי׳ דיצירה

עולם העשייה :
1) עולם העשייה הרוחני.
2) עולם העשייה הגשמי.

קלי׳ דעשייה

שער המפתחות
לאדרא זוטא קדישא

התעוררות הלב

כל אותיות הוי"ה זוכים לשמרו לעולם

מי שהוא שלם גם בסתרי תורה נקרא משכיל. מי שיש בידיו מקרא מאות ה' אחרונה שבשם נשלח לו מלאך לשמרו, ואם יש בידו משנה ותלמוד עם המקרא נזקקין לו ב' אותיות אחרונות ו"ה משם הוי"ה לשלוח לו ב' מלאכים לשמרו, ואם יש בידו מקרא, משנה, תלמוד, אגדה, וסתרי תורה וספר יצירה, ואינו שלם בחכמת הקבלה, נקרא חכם ונבון, ואינו נקרא משכיל. וכל השם המיוחד רובו ככולו זקוק לשומרו, ומי שהוא שלם בכל הדברים הנזהרים, כל אותיות הוי"ה זוכים לשמרו לעולם.

(רבי אברהם אזולאי זיע"א, חסד לאברהם, עין הקורא נהר י"ג).

◆

אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו

ועוד אמרו חכמי האמת, שכל נפש צריכה לתיקונה לעסוק בפרד"ס כפי מה שהיא יכולה להשיג ולידע, וכל מי שיכול להשיג ולידע הרבה ונתעצל ולא השיג וידע אלא מעט צריך לבא בגלגול עד שישיג וידע כל מה שאפשר לנשמתו להשיג מידיעת התורה, הן בפשטי ההלכות הן ברמזים ודרשות וסודות, כי כל מה שנשמתו יכולה להשיג ולידע מידיעת התורה זהו תיקון שלימותה, ואי אפשר לה להתתקן ולהשתלם בצרור החיים את ה' במקורה אשר חוצבה משם בלתי ידיעה זו, ולכן אמרו חכמים אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו כדי שלא יצטרך לבא בגלגול לעולם הזה.

(רבי שניאור זלמן מלאדי זיע"א, שו"ע הרב, הלכות ת"ת פרק א').

◆

ותשריש אמונות ודעות אמתיות בלב לומדיה

החכמה האמיתית, חס ושלום שתוריש שום אמונה רעה או דעת נפסד, אבל בהפך שתנחיל האמת והצדק ותשריש אמונות ודעות אמתיות בלב לומדיה, ואף אם יקדימוה ללמוד התורה כי היא המוציאה לאור תעלומות התורה ועקריה ומחזקת ותומכת שרשיה.

(רבי שלמה בן אדרת, הרשב"א זיע"א, עבודת הקודש, חלק התכלית פרק י"ז).

שער המפתחות לאדרא זוטא קדישא

להועיל ללומד וללימוד הצגנו עשרה מפתחות, ואת העמודים ציינו לפי עמודי האדרא זוטא קדישא במהדורה זו, ואלו הם:

א. מפתחות ראשי הפרקים באידרא זוטא קדישא, המובאים בתוך הביאור קל. **ב.** מפתח הפסוקים. **ג.** מפתח מאמרי הש"ס. **ד.** מפתח מאמרי הזוהר: מדרש הנעלם. ספרא דצניעותא (בזוהר סוף פרשת תרומה). אדרא רבא - עניינים שנזכרו באדרא זוטא. ספרא דאגדתא - עניינים שנזכרו באדרא זוטא. ספרא דאגדתא דבי רב ייבא סבא - עניינים שנזכרו באדרא זוטא. ספרא דרב המנונא סבא - עניינים שנזכרו באדרא זוטא. **ה.** מפתח לראשי פרקים בביאורי האר"י זיע"א על האדרא, הערוכים בספר מאמרי רשב"י, ונכתבו ע"י מהר"ש ויטאל זיע"א.

א. מפתחות ראשי הפרקים באידרא זוטא קדישא

תנו רבנן, כשחלה רבי שמעון בר יוחאי (השמטות הזוהר יח דף נט, ב. זוהר חדש בראשית) ..... **א**
יום פטירת רשב"י, גילה את סודות האדרא (זוהר ח"ג רפז, ב) ..... **ח**
א"ק, אדם קדמון, הוא נשמת האצילות (זוהר ח"ג רפח, א) ..... **יג**
פרצוף עתיק ונשמת א"א (זוהר ח"ג רפח, א) ..... **יד**
לא עסקינן במה שלפני התיקון (זוהר ח"ג רפח, א) ..... **טו**
גולגלתא דא"א. גולגלתא וי"ג חיוורתי בא"א, וטלא הנוטף ממנו (זוהר ח"ג רפח, א) ..... **טז**
רדל"א דעתיק, גולגלתא ומוחא סתימאה דא"א (זוהר ח"ג רפח, ב) ..... **חי**
שערי רישא דא"א (זוהר ח"ג רפח, ב) ..... **יט**
ארחא חוורתא דגולגלתא דא"א (זוהר ח"ג רפח, ב) ..... **יט**
א"א הוא הכתר ובוצינא עילאה (זוהר ח"ג רפח, ב) ..... **כ**
ע"ק, עתיקא קדישא נמצא בג', בב', והוא חד (זוהר ח"ג רפח, ב) ..... **כ**
מצחא דא"א (רעוא דרעוין) (זוהר ח"ג רפח, ב) ..... **כא**
בשבת במנחה מתגלה רעוא דרעוין (זוהר ח"ג רפח, ב) ..... **כא**
שלש סעודות שבת (זוהר ח"ג רפח, ב) ..... **כג**
בגילוי מצח דא"א נכפין כל השינים (זוהר ח"ג רפט, א) ..... **כד**
עיני א"א (זוהר ח"ג רפט, א) ..... **כה**
חוטם דא"א (זוהר ח"ג רפט, א) ..... **כח**
תרין מזלין, שהם נותנים מוחין לאו"א (זוהר ח"ג רפט, א) ..... **ל**
התלבשות חסד ויסוד דעתיק במוחא סתימאה דא"א (זוהר ח"ג רפט, ב) ..... **לג**
מוחא סתימאה דא"א מאיר במזלא שמתחבר לחכמה ובינה (זוהר ח"ג רפט, ב) ..... **לד**
חכמה המאירה לפרצופי האצילות, מתלבשת באימא, ומאירה בז"א (זוהר ח"ג רפט, ב) ..... **לו**
סדר המשכת המוחין מאו"א לז"א (זוהר ח"ג רפט, ב) ..... **לו**
הארת מזלא דא"א בז"א (זוהר ח"ג רצ, א) ..... **לח**
חכמה היא התחלת הגילוי באצילות (זוהר ח"ג רצ, א) ..... **טל**
גילוי סוד פרצופי אבא ואימא (זוהר ח"ג רצ, א) ..... **מב**

אימא נקראת רעיה, והנוקבא נקראת כלה (זוהר ח"ג רצ, ב) ..... מט
בשם בינה נכללים: או"א וז"א. ובתבונה: רק זו"ן (זוהר ח"ג רצא, א) ..... נב
ז"א מקבל מוחין: חו"ב וחו"ג, מישסו"ת (זוהר ח"ג רצא, א) ..... נג
דעת עליון ודעת תחתון דז"א (זוהר ח"ג רצא, א) ..... נז
דרוש זו"ן הנקראים צדק ומשפט. וסדר השתלשלות גבורה דעתיק (זוהר ח"ג רצא, ב) ..... סא
זיווג זו"ן הוא שמחת כל העולמות (זוהר ח"ג רצא, ב) ..... סג
חטא התחתונים גורם ח"ו לפירוד זו"ן (זוהר ח"ג רצא, ב) ..... סד
הצדיק מגין על דורו (זוהר ח"ג רצא, ב) ..... סה
הקדמה לדרוש ז"א (זוהר ח"ג רצב, א) ..... סח
השבירה והתיקון בז' מלכים דז"א (זוהר ח"ג רצב, א) ..... ע
טל הנמשך מא"א לרישא דז"א (זוהר ח"ג רצב, ב) ..... עו
תשעה חוורתי, מוחין ונהורין, הנמשכים מא"א לז"א (זוהר ח"ג רצב, ב) ..... עז
עניין המוחין הנמשכים לז"א (זוהר ח"ג רצב, ב) ..... עח
חב"ד דז"א (זוהר ח"ג רצב, ב) ..... עט
חו"ג ודעת עליון ודעת תחתון דז"א (זוהר ח"ג רצב, ב) ..... פ
שערי גולגלתא דז"א (זוהר ח"ג רצג, א) ..... פב
אורחא שבאמצע גולגלתא דז"א (זוהר ח"ג רצג, א) ..... פד
מלאכים הנאחזים בג' מיני שערי רישא דז"א (זוהר ח"ג רצג, א) ..... פה
מצחא דז"א (זוהר ח"ג רצג, א) ..... פז
כ"ד בתי דינין שבמצח דז"א (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... פט
עיני ז"א (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צ
תלת גונין שבעיני ז"א (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צב
סדר הגוונים בעיני ז"א (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צד
חוטמא דז"א (זוהר ח"ג רצד, א) ..... ק
אודנין דז"א (זוהר ח"ג רצד, א) ..... קד
מאר גדפין המעלים את הקול (זוהר ח"ג רצד, א) ..... קה
המשך אודנין דז"א (זוהר ח"ג רצד, ב) ..... קז
אנפוי דז"א וגווני חיוור וסומק דבגביה (זוהר ח"ג רצה, א) ..... קיג
תשעה תיקוני דיקנא דז"א (זוהר ח"ג רצה, א) ..... קטז
שפוון ופומא דז"א (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קכד
אחה"ע וגיכ"ק שבגרון וחיך (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קכז
ביאור אותיות הגרון (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קכח
בנין גולגלתא דנוקבא (זוהר ח"ג רצו, א) ..... קלא
הנוקבא: שער רישא דנוק', חמש גבורותיה, ונסירתה מז"א (זוהר ח"ג רצו, א) ..... קלב
דכר בלי נוקבא אקרי פלג גופא (זוהר ח"ג רצו, א) ..... קלב
הנוקבא נבנית ע"י ז"א, והיא אם הבנים בי"ע (זוהר ח"ג רצו, א) ..... קלד
נוקבא נקראת חכמה זעירא, אחות קטנה (זוהר ח"ג רצו, א) ..... קלה
התפשטות חו"ב וחג"ת דז"א (זוהר ח"ג רצו, א) ..... קלו
שני קווי ז"א (זוהר ח"ג רצו, א) ..... קלו
התפשטות נה"י דז"א (זוהר ח"ג רצו, א) ..... קלז

זיווג זו"ן פב"פ (זוהר ח"ג רצו, א) ..... קלח
הסתלקות בוצינא קדישא רשב"י זיע"א (זוהר ח"ג רצו, ב) ..... קמג

ב. מפתח הפסוקים באדרא

פסוקים שצויינו בכוכבית * הם מפרק ההקדמה

בראשית

ב, י ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וגו' (זוהר ח"ג רפט, ב) ..... לז
ב, י ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וגו' (זוהר ח"ג רצ, ב) ..... מו
ח, כא וירח ה' את ריח הניחוח (זוהר ח"ג רצד, א) ..... קא
יד, יח ומלכי צדק מלך שלם (זוהר ח"ג רצא, ב) ..... סג
כז, כח ויתן לך האלקים מטל השמים (זוהר ח"ג רפח, א) ..... יז
כז, כח ויתן לך האלקים מטל השמים (זוהר ח"ג רצב, ב) ..... עז
כט, יב ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא (זוהר ח"ג רצג, א) ..... פא
לו, לא ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום (זוהר ח"ג רצב, א) ..... ע
לו, לא ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום (זוהר ח"ג רצב, א) ..... עא
לו, טל וימלוך תחתיו הדר ושם עירו וגו' (זוהר ח"ג רצב, א) ..... עב
מח, כ בך יברך ישראל (זוהר ח"ג רצה, א) ..... קטז

שמות

* ג, טו זה שמי לעולם (השמטות הזוהר יח דף נט, ב. זוהר חדש בראשית) ..... ו
ד, כב בני בכורי ישראל (זוהר ח"ג רצא, א) ..... נד
טז, ד הנני ממטיר לכם לחם מן השמים (זוהר ח"ג רצב, ב) ..... עז
* יט, כא פן יהרסו אל ה' לראות (השמטות הזוהר יח דף נט, ב. זוהר חדש בראשית) ..... ו
כ, ב אנכי ה' אלהיך (זוהר ח"ג רצג, א) ..... פג
כ, יא על כן ברך ה' את יום השבת וגו' (זוהר ח"ג רצו, א) ..... קלג
לד, ו ויעבור ה' | ה' אל רחום וגו' (זוהר ח"ג רפט, ב) ..... לב

ויקרא

טז, ל כי ביום הזה יכפר עליכם (זוהר ח"ג רצ, ב) ..... נב
יח, יט ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב (זוהר ח"ג רצ, ב) ..... נ
יט, טז לא תלך רכיל בעמיך (זוהר ח"ג רצד, ב) ..... קיב
כג, מ פרי עץ הדר (זוהר ח"ג רצב, ב) ..... עג
כה, י וקדשתם את שנת החמישים שנה וגו' (זוהר ח"ג רצ, ב) ..... נב
כה, יז ולא תונו איש את עמיתו (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צ

במדבר

ו, כה יאר ה' פניו אליך (זוהר ח"ג רצה, א) ..... קיד
יא, א וישמע ה' ויחר אפו (זוהר ח"ג רצד, ב) ..... קו
יא, א וישמע ה' ויחר אפו (זוהר ח"ג רצד, ב) ..... קט
יד, יז ועתה יגדל נא כח ה' (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קכג
כד, יא ברח לך אל מקומך (זוהר ח"ג רפח, ב) ..... יח

כד, יז ומחץ פאתי מואב (זוהר ח"ג רצג, א) ..... פח

דברים

ה, כה וישמע ה' את קול דבריכם (זוהר ח"ג רצד, ב) ..... קו
יא, יב תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צו

שמואל א'

ב, א כי אל דעות ה' (זוהר ח"ג רצא, א) ..... נז
ב, א כי אל דעות ה' (זוהר ח"ג רצב, ב) ..... פ
ג, ט דבר כי שומע עבדך (זוהר ח"ג רצד, ב) ..... קי
כח, טז ויהי ערב (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קכה

שמואל ב'

כב, ט עלה עשן באפו (זוהר ח"ג רפט, א) ..... כט
כב, ט עלה עשן באפו (זוהר ח"ג רצד, א) ..... ק
כב, כו עם חסיד תתחסד (זוהר ח"ג רצב, ב) ..... פ

מלכים א'

* ח, נט לעשות משפט עבדו (השמטות הזוהר יח דף נט, ב. זוהר חדש בראשית) ..... א
ג, ט ונתת לעבדך לב שומע (זוהר ח"ג רצד, ב) ..... קי
יג, ד ותיבש ידו וגו' (זוהר ח"ג רפח, א) ..... יב
יז, א נחל כרית (זוהר ח"ג רצד, ב) ..... קט

מלכים ב'

יח, כו כי שומעים אנחנו (זוהר ח"ג רצד, ב) ..... קי
יט, טז הטה ה' אזנך ושמע (זוהר ח"ג רצג, א) ..... פד
יט, טז הטה ה' אזנך ושמע (זוהר ח"ג רצד, א) ..... קד
יט, טז הטה ה' אזנך ושמע (זוהר ח"ג רצד, ב) ..... קי

ישעיה

א, כא צדק ילין בה (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צו
א, כא צדק ילין בה (זוהר ח"ג רצד, א) ..... ק
א, כא צדק ילין בה (זוהר ח"ג רצו, ב) ..... קמא
א, כז ציון במשפט תפדה (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צו
א, כז ציון במשפט תפדה (זוהר ח"ג רצו, ב) ..... קמא
יא, ב ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה וגו' (זוהר ח"ג רפט, א) ..... כט
לב, יז והיה מעשה הצדקה שלום (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קכט
לג, ו והיה אמונת עתך חוסן ישועות וגו' (זוהר ח"ג רצא, א) ..... נו
לג, כ עיניך תראינה ירושלים נוה שאנן (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צו
לג, כ עיניך תראינה ירושלים נוה שאנן (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צז
מא, כז ראשון לציון הנה הנם (זוהר ח"ג רצד, א) ..... ק
מח, ט ותהלתי אחטם לך (זוהר ח"ג רפט, א) ..... כט
מח, ט ותהלתי אחטם לך (זוהר ח"ג רצד, א) ..... קב
נ, ג אלביש שמים קדרות (זוהר ח"ג רצד, א) ..... ק
נד, ז וברחמים גדולים אקבצך (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צז

נז, ב יבא בשלום ינוחו על משכבותם (זוהר ח"ג רצו, ב) ..... קמו
נח, י וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו (זוהר ח"ג רצ, ב) ..... מו
נח, יד אז תתענג על ה' (זוהר ח"ג רפח, ב) ..... כ
(נט, ז בגדי נקם. נרשם בגירסא אחרת בדף רצה, א ובדף רצז, ב. ורבי יהודא הגיה למחקה ע"פ מהרח"ו)
ס, כא ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ (זוהר ח"ג רצה, א) ..... קיג
סג, טז כי אתה אבינו (זוהר ח"ג רצ, א) ..... לח

ירמיה

יז, ח ועל יובל ישלח שרשיו (זוהר ח"ג רצ, ב) ..... נב

יחזקאל

א, יד והחיות רצוא ושוב (זוהר ח"ג רפח, ב) ..... יח
א, יד והחיות רצוא ושוב (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צו

הושע

יד, ז וריח לו כלבנון (זוהר ח"ג רצב, א) ..... סח
יד, ז וריח לו כלבנון (זוהר ח"ג רצד, א) ..... קג
יד, י כי ישרים דרכי ה' וצדיקים וגו' (זוהר ח"ג רצ, א) ..... מא

זכריה

ג, ט על אבן אחת שבעה עיניים (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צג
ד, י עיני ה' המה משוטטים (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צד

תהלים

יז, טו אני בצדק אחזה פניך (זוהר ח"ג רצב, א) ..... סו
יט, יא הנחמדים מזהב ומפז רב וגו' (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קכט
יט, יב גם עבדך נזהר בהם (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קכט
כא, ה חיים שאל ממך וגו' (זוהר ח"ג רצו, ב) ..... קמג
כה, י כל ארחות ה' חסד ואמת (זוהר ח"ג רצג, א) ..... פה
כה, יד סוד ה' ליראיו (זוהר ח"ג רצד, ב) ..... קיא
כו, ב בחנני ה' ונסני (זוהר ח"ג רצב, א) ..... סו
לג, ה אוהב צדקה ומשפט חסד ה' וגו' (זוהר ח"ג רצב, א) ..... סז
לד, ג בה' תתהלל נפשי ישמעו ענוים וישמחו (זוהר ח"ג רצב, א) ..... ע
לד, ד גדלו לה' אתי ונרוממה שמו יחדיו (זוהר ח"ג רצב, א) ..... ע
לד, ט טעמו וראו כי טוב ה' וגו' (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קל
לד, יד נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה (זוהר ח"ג רצד, ב) ..... קט
לד, יז פני ה' בעושי רע (זוהר ח"ג רצה, א) ..... קטו
לט, ב אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני (זוהר ח"ג רפט, ב) ..... לה
* מג, א שפטני אלהים וריבה ריבי (השמטות הזוהר יח דף נט, ב. זוהר חדש בראשית) ..... א
מד, כד עורה למה תישן ה' הקיצה (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צב
מח, ה כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו (זוהר ח"ג רצב, א) ..... עא
מח, ט כאשר שמענו כן ראינו וגו' (זוהר ח"ג רצב, א) ..... עב
עג, יא ואמרו איכה ידע אל ויש דעה וגו' (זוהר ח"ג רצג, א) ..... פט
עח, ה ויקם עדות ביעקב (זוהר ח"ג רצא, א) ..... נז

פט, טו צדק ומשפט מכון כסאך חסד וגו' (זוהר ח"ג רצא, ב) ..... סא
צב, יג צדיק כתמר יפרח (זוהר ח"ג רצב, ב) ..... עג
צד, ז ויאמרו לא יראה יה (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צא
צד, ט הנוטע אזן הלא ישמע (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צא
קד, כד כלם בחכמה עשית (זוהר ח"ג רפט, א) ..... ל
קד, כד כלם בחכמה עשית (זוהר ח"ג רצ, ב) ..... מא
קד, כד כלם בחכמה עשית (זוהר ח"ג רצ, ב) ..... מז
קו, ב מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהלתו (זוהר ח"ג רצד, א) ..... קא
קטו, יז לא המתים יהללו יה וגו' (זוהר ח"ג רפז, ב) ..... יא
קיח, ה מן המצר קראתי יה (זוהר ח"ג רצה, א) ..... קכ
קכא, ד לא ינום ולא יישן שומר ישראל (זוהר ח"ג רפט, א) ..... כו
* קל, ד כי עמך הסליחה (השמטות הזוהר יח דף נט, ב. זוהר חדש בראשית) ..... ב
קלב, יג כי בחר ה' בציון אוה למושב לו (זוהר ח"ג רצו, א) ..... קלח
קלג, ב כשמן הטוב על הראש יורד וגו' (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קכד
קלג, ג כי שם צוה ה' את הברכה (זוהר ח"ג רצו, ב) ..... קמ
קלג, ג כי שם צוה ה' את הברכה (זוהר ח"ג רצו, ב) ..... קמב
* קמ, יד אך צדיקים יודו לשמך (השמטות הזוהר יח דף נט, ב. זוהר חדש בראשית) ..... ז
קמג, ב ואל תבוא במשפט את עבדך (זוהר ח"ג רצב, א) ..... סו
קמד, טו אשרי העם שככה לו וגו' (זוהר ח"ג רצב, א) ..... סח

משלי

ב, א ומצותי תצפון אתך (זוהר ח"ג רצד, ב) ..... קי
ב, ג כי אם לבינה תקרא (זוהר ח"ג רצא, א) ..... נב
ג, ב ארך ימים ושנות חיים (זוהר ח"ג רצו, ב) ..... קמג
ג, כ בדעתו תהומות נבקעו (זוהר ח"ג רפט, ב) ..... לז
ד, י שמע בני וקח אמרי (זוהר ח"ג רצד, ב) ..... קי
ד, יח וארח צדיקים כאור נוגה וגו' (זוהר ח"ג רפח, ב) ..... כ
ד, יט דרך רשעים כאפלה (זוהר ח"ג רצג, א) ..... פה
ד, כו פלס מעגל רגלך (זוהר ח"ג רצג, א) ..... פז
ז, ד אמור לחכמה אחותי את (זוהר ח"ג רצו, א) ..... קלה
ט, ה לכו לחמו בלחמי וגו' (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קל
יא, יג ונאמן רוח מכסה דבר (זוהר ח"ג רצד, ב) ..... קיב
יג, כג ויש נספה בלא משפט (זוהר ח"ג רצא, ב) ..... סה
כב, ט טוב עין הוא יבורך (זוהר ח"ג רפט, א) ..... כו
כב, יח כי נעים כי תשמרם בבטנך (זוהר ח"ג רצא, א) ..... נו
כג, ג בחכמה יבנה בית (זוהר ח"ג רצ, ב) ..... מז
כג, ג בחכמה יבנה בית (זוהר ח"ג רצא, א) ..... נו
כד, ד ובדעת חדרים ימלאו (זוהר ח"ג רצ, א) ..... לח
כד, ד ובדעת חדרים ימלאו (זוהר ח"ג רצו, א) ..... קלז
ל, כ אכלה ומחתה פיה (זוהר ח"ג רצב, א) ..... סז

איוב

ו, ו היאכל תפל מבלי מלח (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קכט
כח, יב והחכמה מאין תמצא (זוהר ח"ג רצ, א) ..... מ

כח, יג לא ידע אנוש ערכה ולא וגו' (זוהר ח"ג רצב, ב) ..... עג
כח, כג אלקים הבין דרכה (זוהר ח"ג רצ, א) ..... מ
לד, ג כי אזן מלין תבחן וחיך יטעם לאכל (זוהר ח"ג רצד, ב) ..... קט
לד, ג כי אזן מלין תבחן וחיך יטעם לאכל (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קכז
לד, ג כי אזן מלין תבחן וחיך יטעם לאכל (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קכט
לד, כא כי עיניו על דרכי איש (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צד

שיר השירים

א, טו הנך יפה רעיתי (זוהר ח"ג רצ, ב) ..... מט
ד, ו הר המור גבעת הלבונה (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קכח
ה, ב (וגם ו, ט) יונתי תמתי (זוהר ח"ג רצו, א) ..... קלב
ה, יב עיניו כיונים וגו' רחצות בחלב וגו' (זוהר ח"ג רפט, א) ..... כו
ה, יב עיניו כיונים וגו' רחצות בחלב וגו' (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צ
ה, יג שפתותיו שושנים (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קכד
ה, טז חכו ממתקים (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קכו
ו, ט אחת היא לאמה ברה היא ליולדתה (זוהר ח"ג רצ, ב) ..... נב
ז, ו ודלת ראשך כארגמן (זוהר ח"ג רצו, א) ..... קלב
ז, ט וריח אפך כתפוחים (זוהר ח"ג רצד, א) ..... קג
ז, יא אני לדודי ועלי תשוקתו (זוהר ח"ג רפח, א) ..... יג
ח, ח אחות לנו קטנה ושדים אין לה (זוהר ח"ג רצו, א) ..... קלה
ח, י אני חומה ושדי כמגדלות (זוהר ח"ג רצו, א) ..... קלה

איכה

ב, א השליך משמים ארץ תפארת ישראל (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צח

קהלת

ז, טו את הכל ראיתי בימי הבלי יש וגו' (זוהר ח"ג רצא, ב) ..... סה
י, כ כי עוף השמים יוליך את הקול (זוהר ח"ג רצד, א) ..... קה

דניאל

ב, כא ומהעדא מלכין ומהקם מלכין (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קכח
ד, ט ומזון לכלא בה תחתוהי תטלל (זוהר ח"ג רצא, א) ..... נה
ד, ט ומזון לכלא בה תחתוהי תטלל (זוהר ח"ג רצו, א) ..... קלו
ד, יד בגזרת עירין פתגמא ובמאמר וגו' (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קכה
יב, יג ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד וגו' (זוהר ח"ג רצו, ב) ..... קמז

דברי הימים א'

כט, יא לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת (זוהר ח"ג רצה, א) ..... קכא

דברי הימים ב'

טז, ט כי ה' עיניו משוטטות בכל הארץ (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צג

ג. מפתח מאמרי הש"ס באדרא

תלמוד בבלי

פסחים קיח, א קשים מזונותיו של אדם (זוהר ח"ג רצב, ב) ..... עז
מועד קטן כח, א בני חיי ומזוני (זוהר ח"ג רצב, ב) ..... עז

סנהדרין קיא, א ארך אפיים (זוהר ח"ג רצב, ב) ..... עח

ד. מפתח מאמרי הזוהר באדרא

מדרש הנעלם

זוהר ח"ג ויקרא ז, ב דכר בלא נקבה פלג גופא אתקרי (זוהר ח"ג רצו, א) ..... קלב

ספרא דצניעותא (בזוהר סוף פרשת תרומה)

ראה דף קעז, א מ"ש "בִּצְנִיעוּתָא דְּסִפְרָא אוֹלִיפְנָא, דְּהָא יו"ד עִלָּאָה, יו"ד תַּתָּאָה וכו' (זוהר ח"ג רפ"ט, א) ..... כז
ראה דף קעו, ב מ"ש "וַיָּקֶם עֵדוּת בְּיַעֲקֹב". וְאַף עַל גַּב דְּהָאי מִלָּה אוֹקְמוּהָ בְּסִפְרָא דִּצְנִיעוּתָא בְּגַוְנָא אַחֲרָא וכו' (זוהר ח"ג רצ"א, א) ..... נח

אדרא רבא - עניינים שנזכרו באדרא זוטא

כללי אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן כַּמָּה שַׁנְיָא שַׁעְתָּא דָּא מֵאַדְּרָא (זוהר ח"ג רפח, א) ..... יא
כללי אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בְּאַדְּרָא אִשְׁתְּכַחְנָא דְּכָל חַבְרַיָּא הֲווֹ אָמְרֵי וַאֲנָא עִמְּהוֹן (זוהר ח"ג רפח, א) ..... יג
כללי כָּל מִלִּין דְּאַדְּרָא יָאוּת וְכֻלְּהוּ מִלִּין קַדִּישִׁין (זוהר ח"ג רצא, א) ..... נח
כללי דְּהָא אֲמִינָא לוֹן בְּאַדְּרָא קַדִּישָׁא וַחֲמִינָא מַה דְּלָא יָדַעְנָא הָכִי (זוהר ח"ג רפח, א) ..... טז
כללי אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּאַדְּרָא לָא גַלֵּינָא כֹּלָּא (זוהר ח"ג רצ"א, א) ..... נו
מִכָּאן וּלְהָלְאָה מִלִּין דִּזְעֵיר אַנְפִּין אִנּוּן דְּלָא אִתְגַּלְיָין בְּאַדְּרָא (זוהר ח"ג רצ"ב, א) ..... סח
כללי זְעֵיר אַנְפִּין בְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא תַּלְיָא וְאַחִיד וְהָא, אוֹקִימְנָא מִלֵּי בְּאַדְּרָא (זוהר ח"ג רצ"ב, א) סט
קלה, ב "מֵי זָהָב", וַדָּאי. כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא בְּאַדְּרָא (זוהר ח"ג רצב, א) ..... עב
קלו, ב שִׁבְעָה, דְּאִקְּרוּן עֵינֵי ה' דְּאַשְׁגְּחוּתָא נָפְקֵי מִגַּוָּן אֶכְמָא דְּעֵינָא כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא בְּאַדְּרָא (זוהר ח"ג רצ"ג, ב) ..... צג
קלז, א וְהָא אוֹקִימְנָא, כְּתִיב "עֵינֶיךָ תִּרְאֶינָה יְרוּשָׁלַיִם נָוֶה שַׁאֲנָן" וכו' (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צו
קלז, א צִיּוֹן, דִּכְתִיב "צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה". יְרוּשָׁלַיִם, דִּכְתִיב "צֶדֶק יָלִין בָּהּ" כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא (זוהר ח"ג רצו, ב) ..... קמא
קלז, ב אִלֵּין גַּוְנִין מִתְעָרְבִין דָּא בְדָא [הקדמה ע"פ בעל מתוק מדבש] (זוהר ח"ג רצג, ב) ..... צד
קלח, א חוֹטְמָא דְּעַתִּיקָא וְכֹלָּא כְּמָה דַּאֲמִינָא בְּאַדְּרָא (זוהר ח"ג רצד, א) ..... קב
קלח, ב מֵאוּדְנִין אִלֵּין, תַּלְיָן כָּל מָארֵיהוֹן דְּגַדְפִּין (זוהר ח"ג רצד, א) ..... קה
קלח, ב מִתְּלַת חֲלָלֵי דְמוֹחֵי נָטִיף נְטִיפָא לְאוּדְנִין (זוהר ח"ג רצד, ב) ..... קז
קלט, א כָּל תִּקּוּנִין דְּדִיקְנָא דָא, אוֹקִימְנָא בְּאַדְּרָא קַדִּישָׁא (זוהר ח"ג רצה, א) ..... קיז
קלט, א וְעַל הָאי תָּאִיב לְהָאי דִיקְנָא דָּוִד מַלְכָּא כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא (זוהר ח"ג רצה, א) ..... קיח
קלט, ב וְהָא דְּאוֹקִימְנָא בְּאַדְּרָא "מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ" (זוהר ח"ג רצה, א) ..... קכ
קמא, א אִלֵּין שַׂעְרֵי לָא חַפְיָן עַל שִׂפְוָן (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קכד

ספרא דאגדתא - עניינים שנזכרו באדרא זוטא

בְּסִפְרָא דְּאַגַּדְתָּא תָּנֵינָן, "כִּי אֵל דֵּעוֹת יהו"ה", אַל תִּקְרֵי דֵּעוֹת, אֶלָּא עֵדוּת. דְּהוּא סַהֲדוּתָא דְּכֹלָּא (זוהר ח"ג רצא, א) ..... נז
בְּסִפְרָא דְּאַגַּדְתָּא תָּנֵינָן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, "וַיְהִי עָרֶב", דְּמִתְעָרִין דִּינִין, לְאִנּוּן דְּלָא אִתְרְחִימוּ לְעֵילָּא (זוהר ח"ג רצה, ב) ..... קכה

ספרא דאגדתא דְּבֵי רַב יֵיבָא סָבָא - עניינים שנזכרו באדרא זוטא

וּבְסִפְרָא דְּאַגַּדְתָּא דְּבֵי רַב יֵיבָא סָבָא, אוֹקִים ה"א בְּפוּמָא, וְהָכָא לָא מִתְקַיְּמָא הָכִי וְלָא אִצְטְרְפָא (זוהר ח"ג רפט, א) ..... כט
וְתָנֵינָן בְּאַגַּדְתָּא דְּבֵי רַב יֵיבָא סָבָא, כְּלָלָא דְּכֹלָּא זְעֵיר אַנְפִּין אִקְרֵי אַתָּה. עַתִּיקָא קַדִּישָׁא דְּאִתְכַּסְיָא אִקְרֵי הוּא. וְשַׁפִּיר (זוהר ח"ג רצ, א) ..... מ
בְּאַגַּדְתָּא דְּבֵי רַב יֵיבָא סָבָא, הָכִי תָּאנֵי, מָהוּ בִּינָה (זוהר ח"ג רצ, א) ..... מג
בְּאַגַּדְתָּא דְּבֵי רַב יֵיבָא סָבָא, תָּנֵינָן, אֲמָאי וְי"ו דָּלֶת כְּלִילָן בְּיוֹ"ד (זוהר ח"ג רצ, ב) ..... מו
בְּסִפְרָא דְּאַגַּדְתָּא דְּבֵי רַב יֵיבָא סָבָא, אָמַר, מֶצַח זְכֵי מֶצַח, מִצְחָא דְעַתִּיקָא (זוהר ח"ג רצג, א) . פח
וּבְסִפְרָא דְּאַגַּדְתָּא דְּבֵי רַב יֵיבָא סָבָא, הָכִי אָמַר וְאוֹקִים, דְּשָׁרוּתָא דְּדִיקְנָא מֵחֶסֶד עִלָּאָה (זוהר ח"ג רצה, א) ..... קכ

ספרא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא - עניינים שנזכרו באדרא זוטא

כללי אָמַר [רשב"י] הָא הָכָא רַב הַמְנוּנָא סָבָא (זוהר ח"ג רפח, א) ..... יב
בְּסִפְרָא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא אָמַר, דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא תִּקּוּנָא קַדְמָאָה דְגַלֵּי וְאָמַר "הִנְּךָ יָפָה רַעְיָתִי" (זוהר ח"ג רצ, ב) ..... מט
וְהָא בְסִפְרָא דְּאַגַּדְתָּא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא אִתְמַר "וַיִּמְלוֹךְ תַּחְתָּיו הֲדָר" (זוהר ח"ג רצב, א) ..... עב
וּבְסִפְרָא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא, אוֹקִים, הַנֵּי תְּרֵי נוּקְבֵי. מֵחַד תְּנָנָא וְאֶשָּׁא, וּמֵחַד נְיָיחָא וְרוּחָא טָבָא (זוהר ח"ג רצד, א) ..... קג

ה. מפתח לראשי פרקים בביאורי האר"י זיע"א על האדרא, הערוכים בספר מאמרי רשב"י, ונכתבו ע"י מהר"ש ויטאל זיע"א

פרשת האזינו דף רפ"ח. פתח ר' שמעון ואמר אני לדודי כו'
ביאור שם עתיקא דכל עתיקין כו'
ביאור עניין ה' ספירות שהאציל הא"ס כו'
ביאור עניין שורש לכל הדברים האלו כו'
ביאור עניין תרין רישין דתחות רישא עלאה
ביאור התלת רישין פעם שנית
ביאור התלבשות עתיק בפרצוף א"א
ביאור בחי' א"א עצמו
ביאור עניין דיקנא דא"א בי"ג תיקונין
ביאור התפשטות קומת פרצוף א"א
ביאור על הנזכר דרך פרטית
ביאור עניין אבא ואימא
ביאור המוחין של אבא ואימא
ביאור התלבשות א"א בז"א
ביאור זמן הלידה והיניקה
ביאור עניין העיבור השני וזהר אחרי ותרין בנין
ביאור עניין הארבע מוחין הבאים בז"א
ביאור סוד התפילין ובחללא דגלגלתא
ביאור עניין המוחין הפנימיים
ביאור עניין אור המקיף

ביאור עניין הארבעה נימין דשערין
ביאור עניין סוד התפילין
סוד הקשר של תפלה של ראש
סוד דרצועות של תפלה של ראש
ביאור עניין הרצועות בבחינת המוחין
ביאור התפלה של יד ותפילין של יעקב
סוד תפלה של יד פעם שנית
אדרת האזינו דף רצ"ו. ונהירו דתרי מוחי
סוד קשר תפלה של יד
סוד הי"ג חוורתי ונימין דרישא
ביאור עניין המוחין דז"א
דרוש נחמד בעניין סיבת אלו הב' עיבורים תוך אימא עילאה וגם הקדמה בעניין פנימיות וחיצוניות
אדרא דף רפ"ח. ואינון נהורין דמתפשטין כו'
שם ע"ב. האי עתיקא סבא דסבין כו'
אדרא דף רפ"ט ע"א. ותהלתי אחטם כו'
שם ע"ב. האי עתיקא קדישא כו'
שם שורה י"ז. אתנהירו תלת רישין כו'
שם שורה כ"ז. אתגליף האי חכמתא כו'
שם שורה ל"ו. עד דישתמודע דכולא חד כו'
שם דף ר"צ ע"א. באגדתא דבי ר' ייבא סבא כו'
שם ע"ב. תא חזי שירותא דא דאקרי אב כו'
שם ע"ב. בספרא דרב המנונא סבא כו'
שם בפרשת אחרי דף ס"א. ותאנא בשעתא כו'
אדרא דף ר"צ. אבל האי אימא לא אפסיק כו'
אדרא דף רצ"א. תרין עטרין דהוו גניזין כו'
אדרא דף רצ"א. כתיב כי אל דעות כו'
אדרא דף רצ"א. האי אב ואם כלילן כו'
אדרא דף רצ"ב. כד יסתכלון בכל מילי כו'
אדרא דף רצ"ב. בחללי דגולגלתא נהירין כו'
אדרא דף רצ"ב. וע"ד תנינא במתניתא דילן כו'
אדרא דף רצ"ב. ענין אוירא דכייא כו'
אדרא דף רצ"ה. הא כל תיקונין דדיקנא אוקימנא כו'
אדרא דף רצ"ה. מאי עיר בספרא דאגדתא כו'
אדרא דף רצ"ה. אחה"ע בגרון א' דטריד כו'
אדרא דף רצ"ו. ונהירו דתרי מוחי כו'

שער
נשיר ונשבח
לרשב"י

התעוררות הלב

מעוררים כוח הצדיקים ומזהיר אור השכינה

"כשעוסק בחיבור זה -ספר הזוהר - מעוררים כוח הנשמות וכוח הצדיקים ההם עם כוח משה רבינו ע"ה... כי בהיותם מתעסקים בו הם מחדשים האור המחודש שנתחדש בעת חיבורו, ומזהירה השכינה ומאירה מאותו האור כתחילת חידושה אז, וכל העוסקים בה חוזרים ומעוררים אותו התועלת ואותו האור הקודם שגלה רשב"י וחבריו בשעת חבורו".

(הרב משה חיים בן יעקב קורדובירו, הרמ"ק, אור יקר, שער א' סימן ה')

נָשִׁיר וּנְשַׁבֵּחַ לָרַשְׁבִּ"י

נשיר ונשבח לפני ה', לקיים את השמחה בעבודת ה' בבחינת "עבדו את ה' בשמחה", בהתרוממות הנפש ודבקות ובלהט אש קודש, בשמחת אדוננו רבי שמעון בר יוחאי זיע"א, בפרט ביומא דהילולא יום ל"ג בעומר, ובכלל בכל יום בשנה יאיר כיום הישועות.

נאמר בתורה בפרשת ראה: "ושמחת בכל הטוב" - ודרשו חכמים במדרש ספרי: "בכל הטוב - זה השיר" (מובא ברש"י לגמ' סוכה מז, ב). ובתיקוני הזוהר הקדוש כתוב: "אית היכלא דנגונא דלית לה רשות למפתח אלא בנגונא".

"יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירֹה עִמִּי תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי"

בביאור הפסוק, ראה מה שביאר החסיד בעל תולדות יעקב יוסף זיע"א (שופטים ט'):

"ובזה יבואר ג"כ פסוק יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי תפלה לאל חיי. שהוא ללמדנו, איך האדם יכלול נשמתו עם כל בעלי נשמה והצורה לתקנן וגופו החומר יכלול עם כל בעלי החומר, וכמ"ש בר"מ וז"ש יומם יצוה ה' חסדו, כי כשהת"ח בבחי' יומם אז יתחבר עם בעלי החכמה שהוא קו החסד וז"ש יצווה ה' כמו כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה, לשון חיבור. וכשהוא בבחי' לילה, אז שירה עמי, בבחי' דוד שהוא בחי' מלכות להתחבר עמה, כדי שאם יזכה למדריכתו הרמתה אז יתחבר בחי' הנקרא תפלה, בחי' דוד עד צדיק יסוד עליון הנקרא אל חי, וז"ש תפלה לאל חי והבן".

ועל זה יתפלל כל לומד, כמ"ש בליקוטי תפילות (ח"א תפ' ט'): "וזכני ברחמיך הרבים שאתפלל בכוונה שלמה כראוי באמת עם כל הכוחות שיש בי. ואזכה להכניס כל כחי באותיות התפלה עד שיתחדש כל כחי בתוך התפלה. ואזכה לקבל חיות חדש דקדושה מן התפלה הקדושה אשר משם נמשך כל החיות כמו שנאמר: "תפלה לאל חיי". וזכני ברחמיך הרבים לאמונה שלמה באמת":

ומקראות מפורשים הם, והוראות ידועות הם מחכמי הדורות בשבחה של השמחה והשירה בעבודת ה'. ודוד המלך נעים זמירות ישראל אומר (תהילים ק, ב) **"עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה".**

כתב הרמב"ם בפסקי משנה תורה (סוף הלכות לולב פ"ח ה"טו): "**השמחה שישמח אדם בעשיית המצווה ובאהבת האל שצווה בהן עבודה גדולה היא.** וכל המונע עצמו משמחה זו ראוי להיפרע ממנו שנאמר תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב, וכל המגיס דעתו וחולק כבוד לעצמו ומתכבד בעיניו במקומות אלו חוטא ושוטה. ועל זה הזהיר שלמה ואמר אל תתהדר לפני מלך. וכל המשפיל עצמו ומקל גופו במקומות אלו הוא הגדול המכובד העובד מאהבה. וכן דוד מלך ישראל אמר ונקלותי עוד מזאת והייתי שפל בעיני. **ואין הגדולה והכבוד אלא לשמוח לפני ה'** שנאמר והמלך דוד מפזז ומכרכר לפני ה'".

וכתוב בזוהר הקדוש (בראשית, ויחי, דף רטז ע"ב): "תנא, אמר רבי אלעזר אמר רבי אבא, כתיב עבדו את יהו"ה בשמחה באו לפניו ברננה, לאפקא **דלית פולחנא דקב"ה**

אלא מגו חדווה". וכ"כ עוד (ויקרא דף ח ע"א וע"ב): "פתח רבי יהודה ואמר עבדו את יהו"ה בשמחה וגו', עבדו את יהו"ה בשמחה, הכי אוליפנא, דכל פולחנא דבעי בר נש למפלח לקודשא בריך הוא, בעי בחדוותא ברעותא דלבא, בגין דישתכח פולחניה בשלימו... באו לפניו ברננה, דא שלימו דילה, **דשמחה בלב, ורננה בפה, ודא הוא שלימו יתיר,** ושלימו דהאי שמחה הא אשתמודעא והא ידיעא, ודא הוא תקונא דבר נש לקמיה מאריה. כדין דעו כי יהו"ה הוא אלהי"ם, וכלא בחד מלה אתיא, דבעי לבתר ליחדא שמא קדישא כדקא יאות, ולקשרא דא בדא, למהוי כלא חד, **ודא הוא פולחנא דקודשא בריך הוא.** אמרו ליה רבי אחא ורבי אבא, ודאי הכי הוא, זכאה חולקיהון דצדיקייא דמשתדלי באורייתא, וידעי ארחוי דקודשא בריך הוא".

ועוד כתוב בזוה"ק (ויגש דף רז ע"ב): "פתח רבי אלעזר ואמר, (שם פח ב) יהו"ה אלה"י ישועתי יום צעקתי בלילה נגדך. תא חזי דוד מלכא **הוה קם בפלגות ליליא ואשתדל באורייתא בשירין ותושבחן, לחדוה דמלכא ומטרוניתא,** ודא הוה חדוה דמהימנותא בארעא, בגין דהאי איהו שבחא דמהימנותא דאתחזי בארעא, דהא לעילא פתחי בחדוה שירתא, כמה מלאכין עלאין, בכמה זינין דקא משבחן בליליא בכל סטרין, וכהאי גוונא לתתא בארעא. **מאן דמשבח ליה לקוב"ה בארעא בליליא, רעי ביה קב"ה, וכל אינון מלאכין קדישין דקא משבחן ליה לקב"ה, כלהו צייתין לההוא דקא משבח ליה בליליא בארעא, דהאי תושבחתא איהו בשלימו, לסלקא יקרי דקב"ה מתתא, ולזמרא בחדוה דיחודא.** תא חזי דוד מלכא כתב, יהו"ה אלה"י ישועתי וגו', יהו"ה אלה"י ישועתי, אימתי איהו ישועתי, בההוא יומא דאקדמית תושבחתא בליליא לגבך, כדין איהו ישועתי בימא. ותא חזי, דהא בליליא מאן דמשבח למאריה בתושבחתא דאורייתא, כדין אתתקף בתקיפו בימא בסטרא דימינא, דהא חוטא חד נפקא מסטרא דימינא, וכדין אתמשך עליה ואתתקף ביה, ועל דא אמר יהו"ה אלה"י ישועתי יום צעקתי וגו'. ובגין כך אמר (שם קטו יז) לא המתים יהללו יה, לא המתים, בגין דאצטריך לשבחא חי לחי, ומת לחי לאו הכי, דכתיב לא המתים יהללו יה, ואנחנו נברך יה, דהא אנן חיין, ולית לן חולקא בסטרא דמותא כלל. חזקיהו אמר (ישעיה לח יט) **חי חי הוא יודך כמוני,** בגין דחי אתקרב לחי, דוד מלכא איהו חי וקורבא דיליה לחי העולמים, ומאן דאתקריב לגביה איהו חי, דכתיב (דברים ד ד) **ואתם הדבקים ביהו"ה אלהיכ"ם חיים כלכם היום,** וכתיב (ש"ב כג כ) ובניהו בן יהוידע בן איש חי רב פעלים מקבצאל".

ודע, כי השמחה היא תנאי בעבודת ה' בכלל ובלימוד סתרי תורה בפרט, וכמ"ש **המקובל האלהי הרמ"ק זיע"א** בספרו אור נערב (ח"ה פ"ב) על סגולות הלימוד בסתרי תורה, וזו הסגולה השביעית: "כי העוסק בחכמה הזאת וממלא פיו שחוק בה, **בלי ספק ממלא לבו יראת שמים וירא חטא, ויוסף אומץ בעבודה.** וזה בדוק! כי אפילו גרסת לשון הזוהר יראה אל האדם שמחה בנפש ביראת ה', כאילו עוסק עם הצדיקים בגן עדן. ואם גברא לא חזי, מזלי חזי, כי אין ספק שזה עיקר עסק התורה בגן עדן עם הצדיקים", עכ"ל (וע"ע שם בח"ג פ"ב). **וכן כתב המקובל האלהי רבי מאיר פאפירש זיע"א** בחיבורו אור צדיקים (סימן כב), כי מתנאי הלימוד בקבלה לידע כי "עסק התורה ראוי להיות בחשק ובשמחה".

וכותב רבי נחמן זיע"א כי "מצווה להיות תמיד בשמחה ולעבוד את ה' בשמחה", ואמר: "ראוי לשמוח בהשי"ת ובהתקרבות להצדיק האמת שזכיתם לרבי כזה".

בס"ד זכינו לקבץ כאן כ"ו שירי קודש[א], אשר הם כולם שבח לפני ה' יתברך, להשתבח באדוננו רשב"י זיע"א, שהקב"ה יתברך ויתעלה שמו משתבח בו תדיר, כמאמר הזוהר הקדוש (ח"ג דף רמב, א) "רבי... זַכָּאָה אַנְתְּ בְּעָלְמָא, דְּמָארָךְ מִשְׁתְּבַח בָּךְ לְעֵילָא".

רשימת השירים:

- **ברוך אלוהינו** (מתוך התפילה)
- **אמר רבי עקיבא** (משנה יומא ח, ט)
- **בר יוחאי** (לרבי שמעון לביא זיע"א)

בר יוחאי (הפיוט לרבי שמעון לביא זיע"א, מתורגם ללשון יהודי תוניס)

- **ואמרתם כה לחי** (לרבי יוסף חיים ה"בן איש חי" זיע"א)
- **יה שלח לנו את אליה** (פיוט לכבוד רשב"י נהוג בק"ק בבל)
- **בר יוחאי ה' עמך** (לרבי אברהם אזולאי זיע"א)
- **בר יוחאי תגל יולדתך** (לרבי יוסף חיים ה"בן איש חי" זיע"א)
- **ימליץ טוב עלינו** (לרבי יוסף חיים ה"בן איש חי" זיע"א)
- **יום שמחה לבר יוחאי** (לרבי יוסף חיים ה"בן איש חי" זיע"א)
- **שִׂמְחוּ נָא בְּשִׂמְחַת בַּר יוֹחָאי** (לרבי יוסף חיים ה"בן איש חי" זיע"א)
- **בר יוחאי כנהורא דשמשא** (מרב חכם ומקובל)
- **איום נכבד יום זה ונורא** (לרבי אליהו סדבון זיע"א)
- **אשרינו מה טוב חלקנו בהילולא דבר יוחאי** (לרב יוסף שפירא זצ"ל)
- **בר יוחאי בגדי אור עטית** (סימן ישועה נטף חזק)
- **בר יוחאי, בוצינא קדישא** (לרבי פראג'י שוואט זיע"א)
- **בר יוחאי, נעמו אמרותיך** (לרבי פראג'י שוואט זיע"א)
- **בשבח ספר הזוהר ומעלת רשב"י** (לרבי יחיא אל'צהארי זיע"א)
- **לכבוד הקדוש רבי, שמעון בר יוחאי** (לרבי יעקב אבוחצירא זיע"א)
- **בר יוחאי עוקר הרים** (לרבי יעקב אבוחצירא זיע"א)
- **בר יוחאי יסוד עולם** (לרבי יעקב אבוחצירא זיע"א)
- **אזמר בתושבחתא** (לרבי מסעוד אבוחצירא זיע"א)
- **אני היום אשירה** (לרבי מסעוד אבוחצירא זיע"א)
- **בר יוחאי מאורות גדולות יקרות** (לרבי מסעוד אבוחצירא זיע"א)
- **אלהי אבי בזכות הרשב"י** (לרבי דוד אבוחצירא זיע"א)
- **בר יוחאי רעיא מהימנא** (לרבי דוד אבוחצירא זיע"א)
- **משתבח בך מרך רשב"י** (לרבי מאיר אבוחצירא זיע"א)

א. חלק מהשירים העתקנו מהספר היקר "חבת ירושלים" לרבי חיים הלוי הורביץ, ומספר "זמרת הארץ" להרב משה בן הרב מנחם מענדיל ריישר זצ"ל על מעלת הארץ הקדושה, ומספר יגל יעקב לרבי משפחת אבוחצירא זיע"א.

יה"ר שנזכה להתמיד בעבודת ה' בשמחה, לשמוע קולו של אליהו הנביא מבשר גאולה, וקול שופרו של משיח בן דוד מתרונן בעולם. ומהרה בימינו יתקיים בנו מאמר הכתוב בשיר של העתיד לבוא "שיר לנו שיר חדש".

ברוך אלוהינו (מתוך התפילה)

בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּרָאָנוּ לִכְבוֹדוֹ, וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים,
וְנָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת, וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ:

אמר רבי עקיבא (משנה יומא ח, ט)

אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, אַשְׁרֵיכֶם יִשְׂרָאֵל!
לִפְנֵי מִי אַתֶּם מִטַּהֲרִין? וּמִי מְטַהֵר אֶתְכֶם? אֲבִיכֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם.
וְאוֹמֵר, מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל ה'.
מַה הַמִּקְוֶה מְטַהֵר אֶת הַטְּמֵאִים, אַף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל:

בר יוחאי (למקובל האלהי רבי שמעון לביא זיע"א וסימנו בר"ת)

בַּר יוֹחָאי נִמְשַׁחְתָּ אַשְׁרֶיךָ, שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן מֵחֲבֵרֶיךָ:
בַּר יוֹחָאי שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ, נִמְשַׁחְתָּ מִמִּדַּת הַקֹּדֶשׁ.
נָשָׂאתָ צִיץ נֶזֶר הַקֹּדֶשׁ, חָבוּשׁ עַל רֹאשְׁךָ פְּאֵרֶךָ: בר יוחאי
בַּר יוֹחָאי מוֹשַׁב טוֹב יָשַׁבְתָּ, יוֹם נַחְתָּ יוֹם אֲשֶׁר בָּרַחְתָּ.
בִּמְעָרוֹת צוּרִים שֶׁעָמַדְתָּ, שָׁם קָנִיתָ הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ: בר יוחאי
בַּר יוֹחָאי עֲצֵי שִׁטִּים עוֹמְדִים, לִמּוּדֵי יְיָ הֵם לוֹמְדִים.
אוֹר מְפֻלָּא אוֹר הַיְקוֹד הֵם יוֹקְדִים, הֲלֹא הֲמָה יוֹרוּךָ מוֹרֶךָ: בר יוחאי
בַּר יוֹחָאי וְלִשְׁדֵה תַּפּוּחִים, עָלִיתָ לִלְקֹט בּוֹ מֶרְקָחִים.
סוֹד תּוֹרָה כְּצִיצִים וּפְרָחִים, נַעֲשָׂה אָדָם נֶאֱמַר בַּעֲבוּרֶךָ: בר יוחאי
בַּר יוֹחָאי נֶאֱזַרְתָּ בִּגְבוּרָה, וּבְמִלְחֶמֶת אֵשׁ דָּת הַשַּׁעֲרָה.
וְחֶרֶב הוֹצֵאתָ מִתַּעֲרָה, שָׁלַפְתָּ נֶגֶד צוֹרְרֶיךָ: בר יוחאי
בַּר יוֹחָאי לִמְקוֹם אַבְנֵי שַׁיִשׁ, הִגַּעְתָּ לִפְנֵי אַרְיֵה לַיִשׁ.
גַּם גִּלַּת כּוֹתֶרֶת עַל עַיִשׁ, תָּשׁוּרִי וּמִי יְשׁוּרֶךָ: בר יוחאי
בַּר יוֹחָאי בְּקֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים, קַו יָרוֹק מְחַדֵּשׁ חֲדָשִׁים.
שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת סוֹד חֲמִשִּׁים, קָשַׁרְתָּ קִשְׁרֵי שי"ן קְשָׁרֶיךָ: בר יוחאי
בַּר יוֹחָאי יו"ד חָכְמָה קְדוּמָה, הִשְׁקַפְתָּ לִכְבוּדָה פְּנִימָה.
שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת רֵאשִׁית תְּרוּמָה, אַתְּ כְּרוּב מִמְשַׁח זִיו אוֹרֶךָ:
בר יוחאי

בַּר יוֹחָאי אוֹר מְפֻלָּא רוֹם מַעְלָה, יָרֵאתָ מִלְּהַבִּיט כִּי רַב לָהּ.

תַּעֲלוּמָה וְאֵין קוֹרֵא לָהּ, נַמְתָּ עַיִן לֹא תִשּׁוּרֶךָ: בר יוחאי

בַּר יוֹחָאי אַשְׁרֵי יוֹלַדְתֶּךָ, אַשְׁרֵי הָעָם הֵם לוֹמְדֶיךָ.

וְאַשְׁרֵי הָעוֹמְדִים עַל סוֹדְךָ, לְבוּשֵׁי חֶשֶׁן תָּמִיד וְאוּרֶיךָ: בר יוחאי

מחיבת קודש בקהילות ישראל, הוסיפו בתים לשבחו של רשב"י:

(תימן) [ב]

בַּר יוֹחָאי, סִדַּרְתָּ עֶשֶׂר סַפִּירוֹת. יַחַד בְּלִבָּךְ הֵם סְדוּרוֹת.

כְּשַׁלְהֶבֶת בְּגַחֶלֶת קְשׁוּרוֹת. כָּל רוֹאֶיךָ יֹאמְרוּ אַשְׁרֶיךָ: בר יוחאי

בַּר יוֹחָאי, סִדַּרְתָּ עֶשֶׂר סַפִּירוּת בְּלִימָה. עַל דֶּרֶךְ מַעֲלַת סֻלָּם מַצָּב אַרְצָה.

וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיִמָה. וְהֵבַנְתָּ בְּל"ב נְתִיבוֹת הַחָכְמָה. כְּמוֹ שְׁהוֹרוּךָ מוֹרֶיךָ:
בר יוחאי

(לְבָנוֹן)

בַּר יוֹחָאי, שִׂמְחוּ נָא, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ. וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל אַחֵינוּ.

בֶּן דָּוִד מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ. בִּמְהֵרָה יָבוֹא וְיִגְאָלֵנוּ: בר יוחאי

(עוֹד)

בַּר יוֹחָאי, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ. וּבָא מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ.

בִּמְהֵרָה יָבוֹא וְגָאֲלֵנוּ. וְנַקְרִיב קָרְבָּנוֹת לְפָנֶיךָ: בר יוחאי

(וְיֵשׁ מוֹסִיפִים עוֹד):

וְאַשְׁרֵי הַנּוֹסְעִים עַל צִיּוּנְךָ, וְלוֹמְדִים שָׁם מַאֲמָרֶיךָ:

(ובחתימה יש אומרים)

יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמְּךָ, וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ.

בַּר יוֹחָאי נִמְשַׁחְתָּ אַשְׁרֶיךָ, שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן מֵחֲבֵרֶיךָ:

ב. הפיוט שחיבר המקובל האלהי רבי שמעון לביא זיע"א, בעל ביאור כתם פז על הזוהר הקדוש, התקדש בכל קהילות ישראל. המחבר נולד בגלות ספרד, ובגרוש שאירע בשנת ה'רנ"ב יצא בדרכו לארץ ישראל, עבר דרך העיר פאס במרוקו, ובעוברו דרך טריפולי החליט להישאר לחזק את הקהילה היהודית במקום ושם היה מושבו. מעת שהפיוט התחבר בטריפולי, עלה ובא לארץ ישראל. גילוי ראשון לפיוט נמצא בדברי המקובל האלהי רבי יחיא אלצ'אהרי זיע"א בחיבורו "ספר המוסר", בו הוא מתאר בעדות חיה את ביקורו בארץ הקודש בשנת ה'שכ"ז, ושם מצא את השיר ובהתלהבות קודש הוסיף לו עוד שני בתים, הנהוגים עד היום בק"ק יהודי תימן-חבאן הי"ו.

בר יוחאי הפיוט של רבי שמעון לביא זיע"א כפי שמושר מתורגם בלשון קהילת יהודי תוניס עברי-ערבי

בַּר יוֹחָאי נִמְשַׁחְתָּ אַשְׁרֶיךָ, שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן מֵחֲבֵרֶיךָ:

אעטיו לאילאהנא שכרה. ג'מיע מנהו חאי. יפכנה מן כל גצרה. בזכות בר יוחאי:

בַּר יוֹחָאי שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ, נִמְשַׁחְתָּ מִמִּדַּת הַקֹּדֶשׁ. נָשָׂאתָ צִיץ נֶזֶר הַקֹּדֶשׁ, חָבוּשׁ עַל רֹאשְׁךָ פְּאֵרֶךָ: בר יוחאי

זית דהינת אלקדס. מדהון נהאר לעיד. פי בניאן אלמקדס. נעמלו פרח זדיד. תאג' נוואר מעדדס. פוק מלך דוד. ומנבבת בלחג'רה. בזכות בר יוחאי:

בַּר יוֹחָאי מוֹשַׁב טוֹב יָשַׁבְתָּ, יוֹם נַחְתָּ יוֹם אֲשֶׁר בַּרחְתָּ. בִּמְעָרוֹת צוּרִים שֶׁעָמַדְתָּ, שָׁם קָנִיתָ הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ: בר יוחאי

מקעד מליח ומכתאר. פי בלאדנה ציון. תמה מערה ושג'ר. פי מקאם רבי שמעון. האשכון כיפו מפכור. פי וטן מירון. כיף תכרז לצחרה. גאדי בר יוחאי:

בַּר יוֹחָאי עֲצֵי שִׁטִּים עוֹמְדִים, לִמּוּדֵי יְיָ הֵם לוֹמְדִים. אוֹר מָפְלָא אוֹר הַיְקוֹד הֵם יוֹקְדִים, הֲלֹא הֵמָּה יוֹרוּךָ מוֹרֶךָ: בר יוחאי

עואד אלצנד ולעמבר. ואקפין פי בית אללא. באליעקות ולמרמר. אלהיכל יתעללא. בזכות רבי אלעזר. תפכנה מאלבלא. ותג'מענא בלקדרה. בר יוחאי:

בַּר יוֹחָאי וְלִשְׁדֵה תַּפּוּחִים, עָלִיתָ לִלְקֹט בּוֹ מָרְקָחִים. סוֹד תּוֹרָה כְּצִיצִים וּפְרָחִים, נַעֲשָׂה אָדָם נֶאֱמַר בַּעֲבוּרֶךָ: בר יוחאי

ולשג'רת אלתפאח. טלעת דאך אלנהאר. אנטלק ורד אלפאתח. סודות אלזוהר. מה אקוה דוך אלאריאח. פי וסט אלדואר. מעה צחאבו פי אלהדרא. סידי בר יוחאי:

בַּר יוֹחָאי נֶאֱזַרְתָּ בִּגְבוּרָה, וּבְמִלְחֶמֶת אֵשׁ דָּת הַשַּׁעֲרָה. וְחֶרֶב הוֹצֵאתָ מִתַּעֲרָהּ, שָׁלַפְתָּ נֶגֶד צוֹרְרֶיךָ: בר יוחאי

תחזזמת באלג'ברווה. פערך אלזוהר. מתל אלג'מר פי אלצווה. תוקד בלא שראר. פי ידך סיף אלקווה. יא סעד מנהו חצ'ר. ליך תואתי אלשכרה. בר יוחאי:

בַּר יוֹחָאי לִמְקוֹם אַבְנֵי שַׁיִשׁ, הִגַּעְתָּ לִפְנֵי אַרְיֵה לַיִשׁ. גַּם גֹּלַת כּוֹתֶרֶת עַל עַיִשׁ, תָּשׁוּרִי וּמִי יְשׁוּרֶךָ: בר יוחאי

מוצ׳ע חזר אליעקות. תמה נזל אלכתאב. וג׳אה אלציד פי אלמלכות. אנתי ואלצחאב. תפכנה מן פם למות. מן אלדוד ותראב. תכלצנה מן אלגצרה. סידי בר יוחאי:

בַּר יוֹחָאי בְּקֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים, קַו יָרוֹק מְחַדֵּשׁ חֳדָשִׁים. שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת סוֹד חֲמִשִּׁים, קָשַׁרְתָּ קִשְׁרֵי שִׁי״ן קְשָׁרֶיךָ: בר יוחאי

פי קדס למקדסין. אצחאבו לכל מעאה. תיג׳אן דהב מלבוסין. כאלסלטאן פי לכלעה. פי דוך אלאייאם אלכמסין. סואבע סבעה. תעדאת עליהם גצרה. פכהם בר יוחאי:

בַּר יוֹחָאי יוּ״ד חָכְמָה קְדוּמָה, הִשְׁקַפְתָּ לִכְבוּדָה פְּנִימָה. שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת רֵאשִׁית תְּרוּמָה, אַתְּ כְּרוּב מִמְשַׁח זִיו אוֹרֶךָ: בר יוחאי

יוד פלחרוף צגירה. פי אלחדאקה סבקת. שריעת רבנה כתירה. בסבעין וג׳ה תפסרת. לו נזיד נבדע שירה. פמי מה יסכת. ולא נשבע מן אלהדרה. מן פם בר יוחאי:

בַּר יוֹחָאי אוֹר מָפְלָא רוֹם מַעְלָה, יָרֵאתָ מִלְּהַבִּיט כִּי רַב לָהּ. תַּעֲלוּמָה וְאַיִן קוֹרָא לָהּ, נַמְתָּ עַיִן לֹא תְשׁוּרֶךָ: בר יוחאי

צ׳ו עזיב ועאלי. קוי ומנו נכאף. מנטק לסאנך גאלי. יא סעד מן שאף. אלעין מה תתרכאלי. חתה נשוף אלאוצאף. אלעין גירך לא תרא. סידי בר יוחאי:

בַּר יוֹחָאי אַשְׁרֵי יוֹלַדְתָּךְ, אַשְׁרֵי הָעָם הֵם לוֹמְדֶךָ. וְאַשְׁרֵי הָעוֹמְדִים עַל סוֹדֶךָ, לְבוּשֵׁי חֹשֶׁן תָּמֶיךָ וְאוּרֶיךָ: בר יוחאי

יא סאעד לואלדה. יא סעד קומך. אלחאצ׳רין פי אלקאעדה. יסמעו מן פמך. ליך נדדי לואעדה. ונסממי באסמך. פי אלצ׳יק ולגצרה. נאדי בר יוחאי:

ואמרתם כה לחי למקובל האלהי רבי יוסף חיים ה"בן איש חי" זיע"א בסדר א-ב

וַאֲמַרְתֶּם כֹּה לֶחָי רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי. וַאֲמַרְתֶּם כֹּה לֶחָי אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחַאי:

אִישׁ אֱלֹהִים קָדוֹשׁ הוּא, אַשְׁרֵי עַיִן רָאַתְהוּ. לֵב חָכָם יַשְׂכִּיל פִּיהוּ אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: ואמרתם

בָּרוּךְ הוּא מִפִּי עֶלְיוֹן קָדוֹשׁ הוּא מֵהֲרָיוֹן. מְאוֹר גָּלִיל הָעֶלְיוֹן אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: ואמרתם

גִּבּוֹר וְאִישׁ מִלְחָמָה בְּדַת תּוֹרָה תְּמִימָה. מָלֵא מַדָּע וְחָכְמָה אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: ואמרתם

דָּרַשׁ כָּל תַּעֲלוּמוֹת בְּעֹז וְתַעֲצוּמוֹת. עָלָה מַעֲלוֹת רָמוֹת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: ואמרתם

הֶחְבָּא בְּתוֹךְ מְעָרָה מִפְּנֵי הַגְּזֵרָה. שָׁם לָמַד סִתְרֵי תּוֹרָה אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: ואמרתם

וְשָׁם נִבְרָא מַעְיָן לוֹ וְחָרוּב לְמַאֲכָלוֹ. מַה טּוֹב חֶלְקוֹ וְחֶבְלוֹ אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: ואמרתם

זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה דִּין רֵיכָא וּבַר רֵיכָא. זָכָה וְרַבִּים זִכָּה אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: ואמרתם

חִדֵּשׁ כַּמָּה הֲלָכוֹת הֵן בְּמִשְׁנָה עֲרוּכוֹת. זֶה הַמַּרְגִּיז מַמְלָכוֹת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: ואמרתם

טִהֵר אֶת עִיר טִבְרִיָּה עָשָׂה אוֹתָהּ נְקִיָּה. הוֹדוּ לוֹ מִן שְׁמַיָּא אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: ואמרתם

יָדַע כָּל הַנִּסְתָּרוֹת דְּבָרָיו עוֹשִׂים פֵּרוֹת. בִּטֵּל כַּמָּה גְּזֵרוֹת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: ואמרתם

כָּל יָמָיו אֲשֶׁר חָיָה אוֹת הַקֶּשֶׁת לֹא נִהְיָה. כִּי הוּא אוֹת עוֹלָם הָיָה אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: ואמרתם

לְכָל יִשְׂרָאֵל הֵאִיר בְּסוֹד תּוֹרָה הַבָּהִיר. כְּאוֹר הַחַמָּה מַזְהִיר אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: ואמרתם

מְקוֹם בָּחַר בִּשְׁמַיָּא עִם הַנָּבִיא אֲחִיָּה. זֶה מִבְּנֵי עֲלִיָּה אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: ואמרתם

נֶחְמָד מְאֹד לְמַעְלָה זָכָה לִיקָר וּגְדֻלָּה. כֶּתֶר עֶלְיוֹן לוֹ נִגְלָה אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: ואמרתם

סִינַי סִינַי לוֹ נִקְרָא אֲרִי שֶׁבַּחֲבוּרָה. מִמֶּנּוּ תֵּצֵא תּוֹרָה אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: ואמרתם

עֶשֶׂה שִׁבְעִים תִּקּוּנִים יְקָרִים מִפְּנִינִים. בָּם תִּקֵּן הָעֶלְיוֹנִים אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: ואמרתם

פְּתַח פִּיהוּ בְּחָכְמָה הוֹצִיא אוֹר תַּעֲלוּמָה. תִּקֵּן זָהֲרֵי חַמָּה אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: ואמרתם

צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם גִּלָּה מִדְרַשׁ הַנֶּעְלָם. יָכוֹל לִפְטוֹר הָעוֹלָם אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: ואמרתם

קוֹלוֹ זִמֵּר עָרִיצִים וְהִכְרִית אֶת כָּל הַקּוֹצִים. וְהִצִּיל הַלְּחוּצִים אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: ואמרתם

רָאָה פָּנָיו מְאִירִים בְּשִׁבְתּוֹ עִם חֲבֵרִים. עֵת גִּלָּה סוֹד נִסְתָּרִים אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: ואמרתם

שָׁלוֹם רַב עַל מִשְׁכָּבוֹ מַה טּוֹב חֶלְקוֹ וְטוּבוֹ. דּוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: ואמרתם

תּוֹרָתוֹ מָגֵן לָנוּ הִיא מְאִירַת עֵינֵינוּ. הוּא יַמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: ואמרתם

יה שלח לנו את אליה פיוט לכבוד רשב"י נהוג בק"ק בבל עברי-ערבי

יָהּ שְׁלַח לָנוּ אֶת אֵלִיָּה, רַבִּי שִׁמְעוֹן וְחַבְרַיָּא:

רַבִּי שִׁמְעוֹן לָעַד קַיָּים, כָּל יוֹם עוֹלֶה לַשָּׁמַיִם, וְאוֹהֲבוֹ לָעַד קַיָּים, וְאוֹמֵר בְּנִי בַּר יוֹחַאי:

רַבִּי שִׁמְעוֹן דִּימָה קַאיֵים. כָּל יוֹם יִטְלַע לְשָׁמַיִם. וְיִחַבּוּ לְעַזִּיז אַדַּאיֵים. וְקוּל וְלַאדִי בַּר יוֹחַאי:

זָכוּר לַטּוֹב נִבְקָרוֹ, וְנִמְצָא אוֹתוֹ קוֹרֵא בְּסִפְרוֹ, אַשְׁרֵי אֲנָשָׁיו וּבְנֵי בֵיתוֹ, אַשְׁרֵי בְּנוֹ בַּר יוֹחַאי:

זָכוּר לַטּוֹב נִזּוּרוֹ, וְנִלְקֵיה יִקְרָא פִּי סִדּוּרוֹ. יַא סַלֶּק נַאסוֹ וְנָאם צַארוֹ. יַא סַעֵד וְלַאדוֹ בַּר יוֹחַאי:

רַבִּי אֶלְעָזָר נוֹשֵׁק יָדוֹ, וְאוֹמֵר אַשְׁרַיי אֲנִי בְּנוֹ, וְרַבִּי פִּנְחָס אָבִיו וַאֲדוֹנוֹ, קָרוֹב לַאֲדֹנִי בַּר יוֹחַאי:

רַבִּי אֶלְעָזָר יְבוּס בְּיִידוֹ. וְיִקוּל יָא סַעִדִּי אַנַא וְלַאדוֹ. וְרַבִּי פִּנְחָס אַבּוּה וְסִידוֹ. קַרֵיב לְסִידִי בַּר יוֹחַאי:

רַבִּי שִׁמְעוֹן מְחֻשָּׁב וְשָׁקוּל, חָכְמָתוֹ עוֹלֶה עַל כָּל שִׁקּוּל, בָּרוּךְ הוּא לָעַד

שׁוּלֵחַ וְאוֹמֵר, תִּשְׁאֲלוּ בְּשָׁלוֹם בַּר יוֹחַאי:

רַבִּי שִׁמְעוֹן הַאדַאדְּ לְמוּקוּל. עַקְלוֹ זַאיֵּיד עֲלַה כָּל עָקוּל. בַּרֵדְּ הוּא לָעַד יִבְעַת וְקוּל. בִּלְגוּ סְלַאמִי לְבֶר יוֹחַאי:

אַשְׁרֵי הָאִשָּׁה שֶׁיָּלְדָה אוֹתוֹ, וְאַשְׁרֵי הַמְיַלֶּדֶת שֶׁקִּבְּלָה אוֹתוֹ, וְאַשְׁרֵי הָאִשָּׁה שֶׁחִנְּכָה אוֹתוֹ, וְגָדַל עַל בִּרְכֶּיהָ בַּר יוֹחַאי:

יַא סַעֵד לְמַרֵה אַלְדִּי וּלַדַתּוּ. יַא סַעֵד לְקַאבְּלֵה אַלְדִּי קַאבַּלַתּוּ. יַא סַעֵד לְמַרֵה אַלְדִּי רַבַּאתּוּ. וּכַּבַּר פִּי חְצִנַהַא בַּר יוֹחַאי:

רַבִּי שִׁמְעוֹן גְּדוֹל הַחַבּוּרָא, וְהוּא תַּלְמִיד רַבִּי עֲקִיבָא, וּקְרִיאָתוֹ הִיא נִפְלָאָה, תַּעֲזֹר לָנוּ זְכוּתְךָ בַּר יוֹחַאי:

רַבִּי שִׁמְעוֹן כְּבִיר אַסַרִיבַּה. הָוֵה תַּלְמִיד רִבִּי עֲקִיבָא. וּקַרְאַיֵּתוֹ הַאדֵיכְּ לְעֵגִ׳יבַּה. תּוּקְפַּלֲנַא זְכוּתָךְ יַא בַּר יוֹחַאי:

רַבִּי שִׁמְעוֹן חָכְמָתוֹ אֲצִילָה, וּמַלְאָךְ הַמָּוֶת הִתְיָאֵשׁ בְּבוּשָׁה, אוֹמֵר רַבִּי שִׁמְעוֹן אֲנִי קַיָּים, וְתֹאמְרוּ בְּאִסּוּר בַּר יוֹחַאי:

רַבִּי שִׁמְעוֹן עִקְּלוֹ טַאמֵן. וּמַלְאָךְ הַמָּוֶת פַּלְמַסְתַּאתֵּן. יְקוּל רִבִּי שִׁמְעוֹן אַנַא צַאמֵן. קוּלוּ פִּי חַרַמַת בַּר יוֹחַאי:

רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּמְעָרָה, הוּא וַעֲשֶׂרֶת הַחֲבֵרַיָּא אַשְׁרֵי שֶׁשָּׁמַע אֶת הַאדְּרָא, מִפִּי אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחַאי:

רַבִּי שִׁמְעוֹן פִּלְמְעָרָה. הָוֵה וְצַחֲאבּוֹ אַלְעֲשָׂרָה. יַא סַעֵד אֵלִי יִסְמַע לְאִדְּרָה. מִן פִּי אֲסַיֵּד בַּר יוֹחַאי:

בר יוחאי ה׳ עמך להרב המקובל האלקי מוהר״ר אברהם אזולאי זצוק״ל, בעל ״חסד לאברהם״ זקינו של הרב החיד״א זצ״ל

בַּר יוֹחָאי, ה׳ עִמְּךָ, רוֹכֵב שָׁמַיִם בְּעֶזְרְךָ:

בַּר יוֹחָאי, כת״ר עֶלְיוֹן בְּרֹאשׁ נִכְתַּרְתָּ, אֵמוּן מְפֻלָּא מְצֻנָּע גִּלִּית. מְאֹד נַעֲלֵיתָ, אַשְׁרֵי יוֹלַדְתְּךָ: בַּר יוֹחָאי

בַּר יוֹחָאי, חָכְמָ״ה תָּעוֹז תָּרוּם יְמִינְךָ, בָּרוּךְ אַתָּה פְּרִי בִטְנְךָ, רַבִּי אֶלְעָזָר בִּנְךָ, כָּמוֹךָ חֵן נִטַּעְתִּיךָ: בַּר יוֹחָאי

בַּר יוֹחָאי, בינ״ה סוֹד עוֹלָם הַבָּא שְׁמָהּ, רַבִּי אַבָּא יָדַע מְקוֹמָהּ, צִיֵּרָהּ רְקָמָה, בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָּנֶיךָ: בַּר יוֹחָאי

בַּר יוֹחָאי, חס״ד ה׳ לְבוּשׁ מִדָּה, לְקַו יְמִינְךָ רַבִּי יְהוּדָה, מַרְגָּלִית חֲמוּדָה, לְהַגִּיד בְּבֹקֶר חַסְדְּךָ: בַּר יוֹחָאי

בַּר יוֹחָאי, גבור״ה נִתְגַּבֵּר כָּאֲרִי, רַבִּי יִצְחָק עֵץ עוֹשֶׂה פְּרִי, כִּבְצַלְאֵל בֶּן

אוּרִי, לְכָל יָבֹא גְבוּרוֹתֶיךָ: בַּר יוֹחָאי

בַּר יוֹחָאי, תִּפְאֶרֶ״ת אָדָם מַרְאֵהוּ, רַבִּי יוֹסֵי בַּר יַעֲקֹב הוּא, נוֹעֵץ וְיָבִין סוֹדֵהוּ, תּוֹרַת ה׳ בְּפִיךָ: בַּר יוֹחָאי

בַּר יוֹחָאי, נֵצָ״ח עָנָף חֶסֶד הֶחֱיָה, אוֹר אֶחָד מִבְּנֵי עֲלִיָּה, וְהוּא רַבִּי חִזְקִיָּה, שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ: בַּר יוֹחָאי

בַּר יוֹחָאי, הוֹ״ד מוּצָל וְנֶאֱצָל וְזָרַח, רַבִּי יֵיסָא לְחַבּוּרָה אָרַח, יָצִיץ צִיץ וּפָרַח, פֶּתַח לְבָנוֹן דַּלְתֶיךָ: בַּר יוֹחָאי

בַּר יוֹחָאי, יְסוֹ״ד נֶעֱלָם בְּסוֹד הַדַּעַת, רָב חִיָּא לִנְטוֹת לָטַעַת, וְכָל אֹזֶן שׁוֹמַעַת, בְּשִׂמְחָה אָשִׂישׂ פָּנֶיךָ: בַּר יוֹחָאי

בַּר יוֹחָאי, מַלְכוּ״ת בַּת שֶׁבַע נִקְרֵאתָ, רַבִּי יוֹסֵי שָׁם לַעֲטֶרֶת, לָאוֹת וְלַמִּשְׁמֶרֶת, לְסַפֵּר כָּל מַלְאֲכוֹתֶיךָ: בַּר יוֹחָאי

בַּר יוֹחָאי, הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים, מִשֶּׁבֶת אַחִים וַעֲשָׂרָה שַׁלִּיטִים, אוֹר זוֹרְחִים לָנֶצַח נִצָּחִים, יְרַנֵּן מִשְׁכָּן בֵּיתְךָ: בַּר יוֹחָאי

בַּר יוֹחָאי, סִתַּר וּסִתְרָה וְצִנָּה, מְנוֹרָה דְּאִית לֵיהּ בְּעֵינָא, בְּשֵׁפֶל קוֹל תְּחִנָּה, לִרְאוֹת בְּטוּבַת בְּחִירֶךָ: בַּר יוֹחָאי

בַּר יוֹחָאי, עָמַדְתִּי עַל עָמְדִי מִשְׁתָּאֶה, כִּי רָאִיתִי עַצְמִי דָּל נִכְאֶה, אִישׁ שׁוֹגֶה בְּרוֹאֶה, בָּשְׁתִּי הָרִים פָּנַי אֵלֶיךָ: בַּר יוֹחָאי

בַּר יוֹחָאי, וְאֵיבָרַי מָטוּ בִּסְעָרָה, נִתְפָּרְקוּ חֲלִיּוֹת הַשִּׁדְרָה, בַּפַּחַד וּבְמוֹרָא, וְרָגְזוּ וְחָלוּ מִפָּנֶיךָ: בַּר יוֹחָאי

בַּר יוֹחָאי, דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ, בַּחֶסֶד וֶאֱמֶת תּוֹפִיעַ, שֶׁפַע טוּב תַּשְׁפִּיעַ, כְּעֵת יְבָרֵךְ בֵּית עַבְדְּךָ: בַּר יוֹחָאי

בַּר יוֹחָאי, אֲרִיכָא גַּם נָעֲמוֹ, וּבְנֵי וּמְזוֹנֵי אֵלֵימוֹ, עֵינֵי כֻלּוֹ לִישׁוּעָתְךָ: בַּר יוֹחָאי

בַּר יוֹחָאי, זוֹהַר סִתָּרֶיךָ גִּלֵּה הֶאֱזִינָה, נִפְלָאוֹת אַבִּיטָה סוֹדוֹת בָּאֱמוּנָה, כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ: בַּר יוֹחָאי

בַּר יוֹחָאי, קוֹלִי יְעֻרַב וְצִפְצוּפִי, יְפֵה נוֹף מָשׂוֹשׂ הוֹד יֹפִי, אִמְרֵי פִי, וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ: בַּר יוֹחָאי

בר יוחאי תגל יולדתך למקובל האלהי רבנו יוסף חיים זיע״א בספר הילולא רבא

בַּר יוֹחָאי תָּגֵל יוֹלַדְתְּךָ, יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמְּךָ:

בַּר יוֹחָאי, שְׁלֵמָה מִשְׁנָתְךָ, מוֹרִים הַהֲלָכָה כְּמוֹתְךָ. אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁזָּכָה לִרְאוֹתְךָ. וְאַשְׁרֵי אוֹכְלִים מִלַּחְמְךָ: בַּר יוֹחָאי

בַּר יוֹחָאי, מוֹרֶה לְכָל שׁוֹאֵל, סוֹדוֹת הַתּוֹרָה בְּעֹז וָאֵל. וְאַתָּה יְסוֹד אוֹר יִשְׂרָאֵל, נִתַּקְנוּ עֲשָׂרָה מִמְּךָ: בַּר יוֹחָאי

בַּר יוֹחָאי, עַמּוּד הַיְמִינִי, יוֹשֵׁב בְּשַׁבָּת תַּחְכְּמוֹנִי. וְעִם אַחִיָּה הַשִּׁילוֹנִי, בָּחַרְתָּ לְךָ אֶת מְקוֹמְךָ: בַּר יוֹחָאי

בַּר יוֹחָאי, וַעַד טוֹב הָיָה לְךָ, בְּיוֹם הַנִּבְחָר לְהִלּוֹלְךָ. יָרְדוּ הָעֶלְיוֹנִים בִּשְׁבִילְךָ, לִשְׁמֹעַ סוֹד תּוֹרָה מִפִּיךָ: בַּר יוֹחָאי

בַּר יוֹחָאי, נִגְלוּ לְךָ מַצְפּוּנִים, רָזִים וְסוֹדוֹת הָעֶלְיוֹנִים. וְתִתַּקְנָתָ כַּמָּה תִּקּוּנִים, הָיָה אוֹר שְׁכִינָה עִמְּךָ: בַּר יוֹחָאי

בַּר יוֹחָאי, חַסִידָא קַדִּישָׁא, נַפְשְׁךָ עֹז וְהָדָר לְבוּשָׁה. תּוֹרַת-אֵל עַל לִבְּךָ חֲרוּשָׁה, בָּרוּךְ אַתָּה וְטוֹב טַעְמְךָ: בַּר יוֹחָאי

בַּר יוֹחָאי, זִכְרוֹנְךָ לִבְרָכָה, תּוֹרַת אֵל בְּפִיךָ עֲרוּכָה. וְאֹרְךָ הֵאִיר בַּחֲשֵׁכָה, בְּכָל טוֹב יַזְכִּירוּ שִׁמְךָ:

בַּר יוֹחָאי, קָדֵשׁ הַקּוֹדָשִׁים, מְכַבֵּד תִּפְאֶרֶת יְשִׁישִׁים. נָבוֹן לַחַשׁ חָכָם חָרָשִׁים, יִהְיֶה כְּנָהָר שְׁלוֹמְךָ: בַּר יוֹחָאי

ימליץ טוב עלינו למקובל האלהי רבי יוסף חיים זיע״א

בַּר יוֹחָאי רַבֵּנוּ, יַמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ.

בַּר יוֹחָאי מוֹרֵנוּ, יַמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ:

חזן: **אֵל חַי אַדִּירֵנוּ, חָנֵּנוּ חָנֵּנוּ,**

קהל: **בַּר יוֹחָאי רַבֵּנוּ, יַמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ.**

חזן: **אֵל חַי בָּרְכֵנוּ, חָנֵּנוּ חָנֵּנוּ,**

קהל: **בַּר יוֹחָאי רַבֵּנוּ, יַמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ.**

חזן: **אֵל חַי גַּדְּלֵנוּ, חָנֵּנוּ חָנֵּנוּ,**

קהל: **בַּר יוֹחָאי רַבֵּנוּ, יַמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ.**

חזן: **אֵל חַי דַּגְּלֵנוּ, חָנֵּנוּ חָנֵּנוּ,**

קהל: **בַּר יוֹחָאי רַבֵּנוּ, יַמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ.**

חזן: **אֵל חַי הֲדָרֵנוּ, חָנֵּנוּ חָנֵּנוּ,**

קהל: **בַּר יוֹחָאי רַבֵּנוּ, יַמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ.**

חזן: **אֵל חַי וָתִקֵּנוּ, חָנֵּנוּ חָנֵּנוּ,**

קהל: **בַּר יוֹחָאי רַבֵּנוּ, יַמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ.**

חזן: אֵל חַי תְּזַכֵּנוּ, חָנֵּנוּ חָנֵּנוּ,

קהל: בַּר יוֹחָאי רַבֵּנוּ, יַמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ.

חזן: אֵל חַי חָכְמֵנוּ, חָנֵּנוּ חָנֵּנוּ,

קהל: בַּר יוֹחָאי רַבֵּנוּ, יַמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ.

חזן: אֵל חַי טַהֲרֵנוּ, חָנֵּנוּ חָנֵּנוּ,

קהל: בַּר יוֹחָאי רַבֵּנוּ, יַמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ.

חזן: אֵל חַי יַשְׁרֵנוּ, חָנֵּנוּ חָנֵּנוּ,

קהל: בַּר יוֹחָאי רַבֵּנוּ, יַמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ.

חזן: אֵל חַי כַּלְכְּלֵנוּ, חָנֵּנוּ חָנֵּנוּ,

קהל: בַּר יוֹחָאי רַבֵּנוּ, יַמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ.

חזן: אֵל חַי לִבְּבֵנוּ, חָנֵּנוּ חָנֵּנוּ,

קהל: בַּר יוֹחָאי מוֹרֵנוּ, יַמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ:

חזן: אֵל חַי מוֹשִׁיעֵנוּ, חָנֵּנוּ חָנֵּנוּ,

קהל: בַּר יוֹחָאי מוֹרֵנוּ, יַמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ:

חזן: אֵל חַי נַשְׂאֵנוּ, חָנֵּנוּ חָנֵּנוּ,

קהל: בַּר יוֹחָאי מוֹרֵנוּ, יַמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ:

חזן: אֵל חַי סְעָדֵנוּ, חָנֵּנוּ חָנֵּנוּ,

קהל: בַּר יוֹחָאי מוֹרֵנוּ, יַמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ:

חזן: אֵל חַי עַטְּרֵנוּ, חָנֵּנוּ חָנֵּנוּ,

קהל: בַּר יוֹחָאי מוֹרֵנוּ, יַמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ:

חזן: אֵל חַי פַּרְנְסֵנוּ, חָנֵּנוּ חָנֵּנוּ,

קהל: בַּר יוֹחָאי מוֹרֵנוּ, יַמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ:

חזן: אֵל חַי צַדִּיקֵנוּ, חָנֵּנוּ חָנֵּנוּ,

קהל: בַּר יוֹחָאי מוֹרֵנוּ, יַמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ:

חזן: אֵל חַי קַדְּשֵׁנוּ, חָנֵּנוּ חָנֵּנוּ,

קהל: בַּר יוֹחָאי מוֹרֵנוּ, יַמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ:

חזן: אֵל חַי רַחֲמֵנוּ, חָנֵּנוּ חָנֵּנוּ,

קהל: בַּר יוֹחָאי מוֹרֵנוּ, יַמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ:

חזן: **אֵל חַי שַׁגְּבֵנוּ, חָנֵּנוּ חָנֵּנוּ,**

קהל: **בַּר יוֹחָאי מוֹרֵנוּ, יַמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ:**

חזן: **אֵל חַי תִּתְמְכֵנוּ, חָנֵּנוּ חָנֵּנוּ,**

קהל: **בַּר יוֹחָאי מוֹרֵנוּ, יַמְלִיץ טוֹב עָלֵינוּ:**

יום שמחה לבר יוחאי למקובל האלהי רבי יוסף חיים זיע"א

חזן: **יוֹם שִׂמְחָה. יוֹם שִׂמְחָה. יוֹם שִׂמְחָה לְבַר יוֹחָאי:**

קהל: **יוֹם שִׂמְחָה. יוֹם שִׂמְחָה. יוֹם שִׂמְחָה לְבַר יוֹחָאי:**

חזן: **אִישׁ אַדִּיר,** קהל: **בַּר יוֹחָאי:** חזן: **אִישׁ בָּרוּךְ,** קהל: **בַּר יוֹחָאי:** חזן: **אִישׁ גָּדוֹל,** קהל: **בַּר יוֹחָאי:**

חזן: **יוֹם גָּדוֹל לְבַר יוֹחָאי: יוֹם שִׂמְחָה לְבַר יוֹחָאי:**

קהל: **יוֹם שִׂמְחָה. יוֹם שִׂמְחָה. יוֹם שִׂמְחָה לְבַר יוֹחָאי:**

חזן: **אִישׁ דָּגוּל,** קהל: **בַּר יוֹחָאי:** חזן: **אִישׁ הָדוּר,** קהל: **בַּר יוֹחָאי:** חזן: **אִישׁ וַתִּיק,** קהל: **בַּר יוֹחָאי:**

חזן: **יוֹם וַתִּיק לְבַר יוֹחָאי: יוֹם שִׂמְחָה לְבַר יוֹחָאי:**

קהל: **יוֹם שִׂמְחָה. יוֹם שִׂמְחָה. יוֹם שִׂמְחָה לְבַר יוֹחָאי:**

חזן: **אִישׁ זַכַּאי,** קהל: **בַּר יוֹחָאי:** חזן: **אִישׁ חָסִיד,** קהל: **בַּר יוֹחָאי:** חזן: **אִישׁ חָבִיב,** קהל: **בַּר יוֹחָאי:**

חזן: **יוֹם חָבִיב לְבַר יוֹחָאי: יוֹם שִׂמְחָה לְבַר יוֹחָאי:**

קהל: **יוֹם שִׂמְחָה. יוֹם שִׂמְחָה. יוֹם שִׂמְחָה לְבַר יוֹחָאי:**

חזן: **אִישׁ טָהוֹר,** קהל: **בַּר יוֹחָאי:** חזן: **אִישׁ יָשָׁר,** קהל: **בַּר יוֹחָאי:** חזן: **אִישׁ כָּשֵׁר,** קהל: **בַּר יוֹחָאי:**

חזן: **יוֹם כָּשֵׁר לְבַר יוֹחָאי: יוֹם שִׂמְחָה לְבַר יוֹחָאי:**

קהל: **יוֹם שִׂמְחָה. יוֹם שִׂמְחָה. יוֹם שִׂמְחָה לְבַר יוֹחָאי:**

חזן: **אִישׁ לָבִיא,** קהל: **בַּר יוֹחָאי:** חזן: **אִישׁ מֵבִין,** קהל: **בַּר יוֹחָאי:** חזן: **אִישׁ מֶלֶךְ,** קהל: **בַּר יוֹחָאי:**

חזן: **יוֹם מַלְכוּת לְבַר יוֹחָאי: יוֹם שִׂמְחָה לְבַר יוֹחָאי:**

קהל: **יוֹם שִׂמְחָה. יוֹם שִׂמְחָה. יוֹם שִׂמְחָה לְבַר יוֹחָאי:**

חזן: **אִישׁ נָבוֹן,** קהל: **בַּר יוֹחָאי:** חזן: **אִישׁ נָשִׂיא,** קהל: **בַּר יוֹחָאי:** חזן: **אִישׁ סָמוּךְ,** קהל: **בַּר יוֹחָאי:**

חזן: **יוֹם סָמוּךְ לְבַר יוֹחָאי: יוֹם שִׂמְחָה לְבַר יוֹחָאי:**

קהל: **יוֹם שִׂמְחָה. יוֹם שִׂמְחָה. יוֹם שִׂמְחָה לְבַר יוֹחָאי:**

חזן: **אִישׁ עָצוּם,** קהל: **בַּר יוֹחָאי:** חזן: **אִישׁ צַדִּיק,** קהל: **בַּר יוֹחָאי:** חזן: **אִישׁ קָדוֹשׁ,** קהל: **בַּר יוֹחָאי:**

חזן: **יוֹם קָדוֹשׁ לְבַר יוֹחָאי: יוֹם שִׂמְחָה לְבַר יוֹחָאי:**

קהל: **יוֹם שִׂמְחָה. יוֹם שִׂמְחָה. יוֹם שִׂמְחָה לְבַר יוֹחָאי:**

חזן: **אִישׁ רַבָּן,** קהל: **בַּר יוֹחָאי:** חזן: **אִישׁ שָׁלֵם,** קהל: **בַּר יוֹחָאי:** חזן: **אִישׁ תָּמִים,** קהל: **בַּר יוֹחָאי:**

חזן: **יוֹם תָּמִים לְבַר יוֹחָאי: יוֹם שִׂמְחָה לְבַר יוֹחָאי:**

קהל: **יוֹם שִׂמְחָה. יוֹם שִׂמְחָה. יוֹם שִׂמְחָה לְבַר יוֹחָאי:**

שִׂמְחוּ נָא בְּשִׂמְחַת בַּר יוֹחָאי למקובל האלהי רבי יוסף חיים זיע״א

שִׂמְחוּ נָא שִׂמְחוּ נָא בְּשִׂמְחַת בַּר יוֹחָאי: שמחו נא

יִשְׂמְחוּ אֲהוּבִים. יִשְׂמְחוּ בְּרוּכִים. יִשְׂמְחוּ גְּדוֹלִים. בְּשִׂמְחַת בַּר יוֹחָאי: שמחו נא

יִשְׂמְחוּ דְּגוּלִים. יִשְׂמְחוּ הֲדוּרִים. יִשְׂמְחוּ וַתִּיקִים. בְּשִׂמְחַת בַּר יוֹחָאי: שמחו נא

יִשְׂמְחוּ זַכָּאִים. יִשְׂמְחוּ זְהִירִים. יִשְׂמְחוּ זְקֵנִים. בְּשִׂמְחַת בַּר יוֹחָאי: שמחו נא

יִשְׂמְחוּ חֲסִידִים. יִשְׂמְחוּ חֲכָמִים. יִשְׂמְחוּ חֲבֵרִים. בְּשִׂמְחַת בַּר יוֹחָאי: שמחו נא

יִשְׂמְחוּ טְהוֹרִים. יִשְׂמְחוּ יְשָׁרִים. יִשְׂמְחוּ יְקָרִים. בְּשִׂמְחַת בַּר יוֹחָאי: שמחו נא

יִשְׂמְחוּ כֹּהֲנִים. יִשְׂמְחוּ לְוִיִּים. יִשְׂמְחוּ מְלָכִים. בְּשִׂמְחַת בַּר יוֹחָאי: שמחו נא

יִשְׂמְחוּ נְבִיאִים. יִשְׂמְחוּ נְשִׂיאִים. יִשְׂמְחוּ נְבוֹנִים. בְּשִׂמְחַת בַּר יוֹחָאי: שמחו נא

יִשְׂמְחוּ סְמוּכִים. יִשְׂמְחוּ עֲנָוִים. יִשְׂמְחוּ עֲשִׁירִים. בְּשִׂמְחַת בַּר יוֹחָאי: שמחו נא

יִשְׂמְחוּ פְּדוּיִים. יִשְׂמְחוּ צַדִּיקִים. יִשְׂמְחוּ קְדוֹשִׁים. בְּשִׂמְחַת בַּר יוֹחָאי: שמחו נא

יִשְׂמְחוּ רַחֲמָנִים. יִשְׂמְחוּ רַבָּנִים. יִשְׂמְחוּ רְצוּיִים. בְּשִׂמְחַת בַּר יוֹחָאי:
שמחו נא

יִשְׂמְחוּ שְׁלֵמִים. יִשְׂמְחוּ שְׁפֵלִים. יִשְׂמְחוּ תְּמִימִים. בְּשִׂמְחַת בַּר יוֹחָאי:
שמחו נא

בר יוחאי כנהורא דשמשא מרב חכם ומקובל אחד שהיה בשנת ת"א, החותם עצמו בשם: הקטן דוד לעם ידיד. ח"י בתים בחינת רשב"י ח"י עולמים. בכוונת י' ספירות ושמות י' חברייא קדישא.

בַּר יוֹחָאי כִּנְהוֹרָא דְשִׁמְשָׁא. רֹאשׁ כֶּתֶר דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא:
בַּר יוֹחָאי, אוֹר הַגָּנוּז פְּנִימָה. כּוֹלֵל עִטְרִין דְּאַבָּא וְאִמָּא. רָב חִסְדָּא וְהִיא תַּעֲלוּמָה. מֵאַיִן תִּמָּצֵא בִּכְתְפֵי נֶעֱלָמָה: בַּר יוֹחָאי
בַּר יוֹחָאי, לִבִּי אִדְּרָא רַבָּא. שֶׁם הִתְכַּנְּסוּ הוֹדָה הַדָּרָה וְזִיוָה. חַבְרַיָּא קַדִּישָׁא וְטָבָא. מְלוּבָּשִׁין שִׁרְיַן רוּמְחֵי וְחַרְבָּא: בַּר יוֹחָאי
בַּר יוֹחָאי, מַה נִכְבָּד הַהוּא יוֹמָא. שֶׁבּוֹ גִּלִּיתָ הַפַּרְסָא סְתִימָה. עֲקוּדִים נְקוּדִים מַעְיְנָא וּפוּמָא. יָצָא תִּיקוּנוֹ מִמֵּצַח הִיא שֵׁם מ"ה: בַּר יוֹחָאי
בַּר יוֹחָאי, וְהַחָכְמָה מֵאַיִן. הַבֵּן יַקִּיר לְךָ מֵאִיר אִישׁוֹן בַּת עָיִן. כַּרְעִיָּה דַאֲבוּהּ גִּלָּה רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, רַבִּי אֶלְעָזָר גַּם סוֹד הַמַּזָּלִין: בַּר יוֹחָאי
בַּר יוֹחָאי, אִמְרֵי בִינָה נֶחְקְקוּ. בְּלֵב מַשְׂכִּיל כִּתְהוֹם עָמְקוּ. תִּקֵּן מְצוּלוֹת וְעֵינָא פְּקִיחָא זָכוּ. רַבִּי אַבָּא מִלָּיו כְּבוֹצִינָא דָּלִקוּ: בַּר יוֹחָאי
בַּר יוֹחָאי, חֶסֶד אֵל עֲלֵי עַיִן. תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם בְּיָמִין. אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ וּמִימֵי קֶדֶם דָּאִין. רַבִּי יְהוּדָה וְכוּרְסִיָּא דְעַתִּיק יוֹמִין: בַּר יוֹחָאי
בַּר יוֹחָאי, רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה. גְּאֻלָּתוֹ עוּרָה כְּבוֹדִי עוּרָה. תִּיקֵּן מִי אֵל כָּמוֹךָ בְּסוֹד נִסְתָּרָה. רַבִּי יִצְחָק יִמְחֶה אַף וְעֶבְרָה: בַּר יוֹחָאי
בַּר יוֹחָאי, תִּפְאֶרֶת אָדָם חָמְלָתוֹ. רַחֲמָן מַטֶּה לְצַד גְּדוּלָתוֹ. רוּחָא דִמְשִׁיחָא גִּלָּה בְּחָכְמָתוֹ. רַבִּי יוֹסֵי בַּר יַעֲקֹב לִמְנוּחָתוֹ: בַּר יוֹחָאי
בַּר יוֹחָאי, שָׁמְרָה נָצַח לַנְּבִיאִים. נָא לִהְיוֹת חִישׁ לֵב נִדְכָּאִים. נִשָּׂא עָווֹן חַמִּיתֵיה בְּרַעֲיוֹנִים. רַבִּי חִזְקִיָּה לִשְׁכֹּן יָהּ אֱלֹהִים: בַּר יוֹחָאי
בַּר יוֹחָאי, יִשָּׂא הוֹד לְנֶפֶשׁ פִּדְיוֹן. גְּאֻלָּה תִּהְיֶה יוֹמָם תּוֹךְ אַפִּרְיוֹן. גִּלָּה תִּקּוּן פִּי חֵפֶץ חֶסֶד עֶלְיוֹן. רַבִּי יֵיסָא לְשׁוּשׁוֹ שָׁם חֶבְיוֹן: בַּר יוֹחָאי
בַּר יוֹחָאי, וְלִיסוֹד אֶרֶץ חֶלְקָתוֹ. שׁוֹשְׁבִין אֵל חַי צַדִּיק בָּאֱמוּנָתוֹ. גִּלָּה תִּקּוּן עוֹבֵר עַל פֶּשַׁע דַּעְתּוֹ. רַבִּי חִיָּא סַלּוּחַ אִישׁ וְנָוֹאתוֹ: בַּר יוֹחָאי
בַּר יוֹחָאי, כְּשֶׁר מַלְכוּת עַל כַּפַּיִם. שֹׁאֵי בְעֹז כִּי אָנֹכִי בִּמְצֻלָּתַיִם. גִּלָּה, לֹא הֶחֱזִיק לָעַד אַפּוֹ כַּמַּיִם. רַבִּי יוֹסֵי קוּמִי יְרוּשָׁלַיִם: בַּר יוֹחָאי
בַּר יוֹחָאי, לִשְׁאֵרִית וּתְרֵין תַּפּוּחִין. גָּמְרָה לְכָלְהוּ תִּקּוּנִין נְהִירִין. בְּפַרְסָא דַעֲלֵיכוֹן כְּבוֹצִינִין. בְּגִשְׁפַּנְקָא חֲתִימִין וּרְשִׁימִין: בַּר יוֹחָאי

בַּר יוֹחָאי, חֵיוָן כְּרוּבַיָּא וּמַלְכִין. נָחֲתוּ כּוּלְהוֹן מִכּוּלְהוּ עַלְמִין. לְמִשְׁמַע מִלִּין עִלָּאִין. כְּסַנְדּוּלְכִין מִפִּי קַדִּישׁ הוּרְמַן דְּעוּשְׁנִין: בַּר יוֹחָאי

בַּר יוֹחָאי, דְּרָפְתּוֹקָא דְּאוֹרָיְיתָא. לִבְרִיק זְהוֹרְתֵיה גַּלִּי עֲמִיקָתָא. תִּפְאֶרֶת עָטָה רָזָא דִּמְהֵימָנוּתָא. עַד נְהוֹרָא דְּכָל נְהוֹרִין מְטָא: בַּר יוֹחָאי

בַּר יוֹחָאי, פּוּמָא דְּגָזִיר בְּעֶלְיוֹנִין. יִגְזֹר אִלְמוֹת וְכִלְיָה לְעָלְמִין. קַלְיָא בְּעוֹרְיָא וְיַד קָל דְּשׁוֹפָרָא. תּוּנְבָא לִנְקֹט לְסַהֲדוּתָא דְשִׁקְרָא: בַּר יוֹחָאי

בַּר יוֹחָאי, הֵאַך יְסוֹבַר רִבּוֹן עָלְמִין. חֲצִיפוּתָא דְּרַבְרְבֵי עַמִּין. רָעֵיָא מֵהֵימָנָא אַנְתְּ וּבָרֵךְ קַדִּישָׁא. עִם רַבִּי פִּנְחָס תַּעֲמִדוּ בְּפִירְצָא: בַּר יוֹחָאי

בַּר יוֹחָאי, מָאן לֵימָא לְכוּן לְהַאי גִּיסָא. לְמָאן דְּכָל שָׁעְתָּא מִתְרְחִישׁ לוֹן נִיסָא. אֲלָהֲכוֹן דְּרָעְיָא מֵהֵימָנָא פָּלְחֵיה. יִצְמַח פּוּרְקָנֵיהּ וִיקָרֵב מְשִׁיחֵיהּ: בַּר יוֹחָאי

איום נכבד יום זה ונורא שיר ושבחה לכבוד רשב״י ביום ל״ג בעומר. חתום אני אליהו סדבון (נדפס בסידור של הגה״ק רבי יעקב עמדין זיע״א)

אָיוֹם נִכְבַּד יוֹם זֶה וְנוֹרָא. שִׂמְחָה וְשָׂשׂוֹן לַיְּהוּדִים וְאוֹרָה.

בּוֹ נִכְנַס לְפַרְדֵּסוֹ כֶּתֶר הַתּוֹרָה. קֹדֶשׁ קֶדָשִׁים הוּא לַה׳:

נָעֲמוּ אִמְרוֹתָיו הָאֱלֹהִי הַתַּנָּא. מָלֵא רוּחַ אֱלֹהִים בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה.

וְיַבִּיט נִפְלָאוֹת מִתּוֹרַת הָאֱמוּנָה, רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת ה׳:

יְשִׂישׂוּ יָגִילוּ רֵעַי וְאַחַי. פִּי רִנָּה אֲמַלֵּא אֶעֱרֹךְ שִׁבְחָי.

בְּשִׂמְחַת הַצַּדִּיק רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי. כִּי בּוֹ בָחַר ה׳:

אָדוֹן עוּזֵּנוּ מֵגֵן בַּעֲדֵנוּ. מָלֵא חֲסָדִים, מִשְׂחַת גּוֹאֲלֵנוּ.

שָׂמַח צַדִּיק מוֹשֵׁל יִרְאַת אֱלֹהֵינוּ. מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה׳:

לֶקַח הַטּוֹב נִתָּן לוֹ לְמִקְחוֹ. בְּבוֹאוֹ לִמְעָרַת הַצּוּרִים לְמִבְטַחוֹ.

שָׁם נִגְלוּ אֵלָיו הָאֱלֹהִים בְּבָרְחוֹ. בְּיוֹם הִצִּיל אוֹתוֹ ה׳:

יִשְׂמְחוּ מְרוֹמִים וְתָגֵל הָאֲדָמָה. בִּתְפִאֶרֶת אָדָם וְאִישׁ הַמִּלְחָמָה.

מָלֵא מֵאוֹר הַנּוֹצֵץ בַּזֹּהַר הַחַמָּה. קָדוֹשׁ כְּמַלְאָךְ ה׳:

הַיּוֹם חֶמְדַּת הַיָּמִים יָקָרוּ. לַנֶּצַח נִצָּחִים אוֹתוֹ תִּשְׁמְרוּ.

אִכְלוּ דוֹדִים וְרֵעִים שְׁתוּ. וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי ה׳:

וְשִׁלְּחוּ מָנוֹת לְאֵין נָכוֹן לוֹ. אִישׁ רֵעֵהוּ יַעֲזֹר אֲשֶׁר כְּגִילוֹ.

בַּיּוֹם הַזֶּה כִּי רַב הוֹדוֹ וּמַהֲלָלוֹ. תֵּצֵא תּוֹרָה וְדָבָר ה׳:

סוֹד ה׳ לַחֲבֵרוֹ הִבִּיעַ. צַדִּיק יְסוֹדֵי עוֹלָם הִגִּיד וְהוֹדִיעַ.
כְּמַעְיָן הַמִּתְגַּבֵּר מִמַּעַל לָרָקִיעַ. וּמָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה׳:
דָּבָר גָּדוֹל בְּמַעֲשֶׂה מֶרְכָּבָה. דִּבֶּר הַנָּבִיא גְּדוֹלוֹת וְנִבָּא.
יִרְדָּה סְבִיבוֹתָיו אֵשׁ מַעֲלָה וְלַבָּה. וְהֵרִיחוֹ בִּיְרָאַת ה׳:
בַּיּוֹם שְׁלֹשָׁה וּשְׁלֹשִׁים לַעֹמֶר. הִפְשִׁיט הַצַּדִּיק אֶת בֶּגֶד הַחוֹמֶר.
בּוֹ נִבְחַר מִפִּי קָדוֹשׁ וְטָהוֹר. גָּמַר אוֹמֶר אֶת כָּל דִּבְרֵי ה׳:
וְאַתָּה לֵךְ לְקֵץ אֵלָיו נֶאֱמָר. לַהֵיכָל הָעֶלְיוֹן נִכְנַס לְמִשְׁמָר.
לִפְנֵי וְלִפְנִים כְּאֶלְעָזָר וְאִיתָמָר. הָעוֹמְדִים שָׁם לִפְנֵי ה׳:
נָא אָב רַחֲמָן בִּגְלָלָן תְּרוֹמֵם. חֵיל הַמַּלְכוּת וְתִבְנָה הַשָּׁמֵם.
עַמְּךָ גּוֹי הַגָּדוֹל מֵאֶבְלָם תְּנַחֵמֵם. וְנַעֲלֶה אֶל הַר ה׳:

אשרינו מה טוב חלקנו בהילולא דבר יוחאי שיר נאה לשורר מאת הרב יוסף שפירא זצ"ל מעיה"ק צפת

אַשְׁרֵינוּ מַה טּוֹב חֶלְקֵנוּ, בְּהִילּוּלָא דְּבַר יוֹחָאי,
וּמַה נָּעִים גּוֹרָלֵנוּ, בְּהִילּוּלָא דְּבַר יוֹחָאי:
אָב הָרַחֲמָן שְׁמַע קוֹלֵנוּ, בְּהִילּוּלָא דְּבַר יוֹחָאי,
אַתָּה הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ, בִּזְכוּת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: אַשְׁרֵינוּ
בִּמְהֵרָה יָבוֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ, בְּהִילּוּלָא דְּבַר יוֹחָאי,
בֶּן דָּוִד יָבוֹא וְיִגְאָלֵנוּ, בִּזְכוּת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: אַשְׁרֵינוּ
גַּלֵּה כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ, בְּהִילּוּלָא דְּבַר יוֹחָאי,
גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה תִּגְאָלֵנוּ, בִּזְכוּת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: אַשְׁרֵינוּ
דֵּעָה וְהַשְׂכֵּל תְּחָנֵּנוּ, בְּהִילּוּלָא דְּבַר יוֹחָאי,
דּוֹר יְשָׁרִים תְּבָרֵכֵנוּ, בִּזְכוּת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: אַשְׁרֵינוּ
הָשֵׁב שְׁכִינָתְךָ לְצִיּוֹן עִירֵנוּ, בְּהִילּוּלָא דְּבַר יוֹחָאי,
הַיּוֹם תִּשְׁמַע שַׁוְוּעָתֵנוּ, בִּזְכוּת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: אַשְׁרֵינוּ
וּתֵעָרַב לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ, בְּהִילּוּלָא דְּבַר יוֹחָאי,
וּלְצִיּוֹן בְּשׁוּבוֹ יֶחֱזוּ עֵינֵינוּ, בִּזְכוּת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: אַשְׁרֵינוּ
זְכוּת אָבוֹת יָגֵן עָלֵינוּ, בְּהִילּוּלָא דְּבַר יוֹחָאי,
זֶה ה׳ קִוִּינוּ לוֹ וְיוֹשִׁיעֵנוּ, בִּזְכוּת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: אַשְׁרֵינוּ

חוּס וְרַחֵם נָא עָלֵינוּ, בְּהִילּוּלָא דְּבַר יוֹחָאי,

חַמּוֹל עָלֵינוּ וְעַל עוֹלָלֵינוּ, בִּזְכוּת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: אַשְׁרֵינוּ

טוֹב וּמֵטִיב הִדָּרֵשׁ לָנוּ, בְּהִילּוּלָא דְּבַר יוֹחָאי,

טוּבְךָ וְחַסְדְּךָ עָלֵינוּ, בִּזְכוּת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: אַשְׁרֵינוּ

יַדְבֵּר עַמִּים תַּחְתֵּינוּ, בְּהִילּוּלָא דְּבַר יוֹחָאי,

יְהִי ה' אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ, בִּזְכוּת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: אַשְׁרֵינוּ

כֶּתֶר הִלּוּמִים לְרֹאשֵׁינוּ, בְּהִילּוּלָא דְּבַר יוֹחָאי,

כָּבוֹד וְהָדָר תְּעַטֲרֵינוּ, בִּזְכוּת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: אַשְׁרֵינוּ

לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה תִּתְּנֵנוּ, בְּהִילּוּלָא דְּבַר יוֹחָאי,

לֶחֶם חֻקֵּנוּ הַטְרִיפֵנוּ, בִּזְכוּת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: אַשְׁרֵינוּ

מֶלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ, בְּהִילּוּלָא דְּבַר יוֹחָאי,

מִבִּרְכָתְךָ מַלֵּא יָדֵינוּ, בִּזְכוּת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: אַשְׁרֵינוּ

נָאוֹר וְאַדִּיר אַל תִּשְׁכָּחֵנוּ, בְּהִילּוּלָא דְּבַר יוֹחָאי,

נַהֲלֵינוּ לְצִיּוֹן גּוֹרָלֵנוּ, בִּזְכוּת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: אַשְׁרֵינוּ

סוֹף וְקֵץ לְכָל צָרוֹתֵינוּ, בְּהִילּוּלָא דְּבַר יוֹחָאי,

סְלַח נָא לַעֲווֹנֵנוּ, בִּזְכוּת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: אַשְׁרֵינוּ

עֵת רָצוֹן הַיּוֹם לָנוּ, בְּהִילּוּלָא דְּבַר יוֹחָאי,

עָזְרֵינוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ, בִּזְכוּת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: אַשְׁרֵינוּ

פְּתַח לָנוּ שַׁעֲרֵי רַחֲמִים לִתְפִלָּתֵנוּ, בְּהִילּוּלָא דְּבַר יוֹחָאי,

פַּרְנָסָה בְּרֵוַוח תְּפַרְנַסֵנוּ, בִּזְכוּת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: אַשְׁרֵינוּ

צְמִיחַת קֶרֶן לְגוֹאֲלֵנוּ, בְּהִילּוּלָא דְּבַר יוֹחָאי,

צְדָקָה וְחֶסֶד עֲשֵׂה עִמָּנוּ, בִּזְכוּת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: אַשְׁרֵינוּ

קְרַע רֹעַ גְּזַר דִּינֵנוּ, בְּהִילּוּלָא דְּבַר יוֹחָאי,

קוֹמֵם קְהַל עֲדָתֵנוּ, בִּזְכוּת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: אַשְׁרֵינוּ

רְצוֹנֵנוּ לִרְאוֹת מַלְכֵּנוּ, בְּהִילּוּלָא דְּבַר יוֹחָאי,

רְפוּאָה שְׁלֵמָה תְּרַפְּאֵנוּ, בִּזְכוּת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: אַשְׁרֵינוּ

שְׁכוֹן כְּמֵאָז בְּאָהָלֵינוּ, בְּהִילּוּלָא דְּבַר יוֹחָאי,

שׁוּבָה ה' אֶת שְׁבוּתֵנוּ, בִּזְכוּת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: אַשְׁרֵינוּ

תַּעֲלֵינוּ בְּשִׂמְחָה לְאַרְצֵנוּ, בְּהִילוּלָא דְּבַר יוֹחָאי,
תִּבְנֶה לָנוּ מִקְדָּשֵׁנוּ, בִּזְכוּת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי: אַשְׁרֵינוּ

בר יוחאי בגדי אור עטית פיוט סימן ישועה נטף חזק

בַּר יוֹחָאי בִּגְדֵי אוֹר עָטִיתָ. סוֹדֵי כָּל הַתּוֹרָה גִּלִּיתָ: בַּר יוֹחָאי
יִפִּי חֵן וּמַלְכוּת לָבַשְׁתָּ. כְּדָוִד בַּתְּהִילוֹת הֵבַנְתָּ.
בְּאֶבֶן הַיְסוֹדוֹת כְּבוֹד אֵל. הִשְׁקַפְתָּ רָאִיתָ: בַּר יוֹחָאי
שַׁדַּי שַׁגִּיא כֹּחַ. מָצָאתָ סוֹד אֵשׁ וְרוּחַ.
דַּעַת, בְּשָׂדֶה לָשׂוּחַ. שׁוֹשַׁנְתָּ, וְצַדִּיקִים אָרִיתָ: בַּר יוֹחָאי
וָוֵי הָעַמּוּדִים הִשַּׂגְתָּ. מִסּוֹד הַנְּבִיאִים יָנַקְתָּ.
וְעֹז הָאֵיתָנִים חָגַרְתָּ. כְּלֵיהֶם עָדֶיךָ: בַּר יוֹחָאי
עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה. מוֹסֵר לְךָ סוֹד תּוֹרָה תְּמִימָה.
עֵץ חַיִּים מִכָּל חַי נֶעֱלָמָה. עַל כָּל מַלְאֲכֵי אֵל שָׂרִית: בַּר יוֹחָאי
הוֹן יִקָּרְךָ נָעִים. זָהָב טוֹב, יָאֲתָה אֱלֹהִים.
מִצָּפוֹן יִבְנֶה תְּמִים דֵּעִים. חוֹמַת אֵשׁ, מִקְדָּשׁ קָנִיתָ: בַּר יוֹחָאי
נִטְעֵי נַעֲמָנִים נָטַעְתָּ. עֲלֵי מַיִם גָּדַלְתָּ.
חַסְדֵּי צוּר עוֹלָמִים מָשַׁכְתָּ. כְּשַׁחַר עָלִיתָ: בַּר יוֹחָאי
טַעַם טוֹב טָעַמְתָּ. בַּתְּבוּנָה, וּבַבִּינָה חָתַמְתָּ.
סוֹד שׁוֹפָר, וּבִדְרוֹר עָמַלְתָּ. בְּגִלּוּי קֵץ, פְּנֵי אֵל חִלִּיתָ: בַּר יוֹחָאי
פֶּתַח שַׁעַר עֶלְיוֹן. פָּתַחְתָּ, לַעֲלוֹת לִלְבָנוֹן.
סוֹד חָכְמָה סְתוּמָה מֵרַעְיוֹן. תָּמִיד יָהּ נָגְדְּךָ שִׁיתָ: בַּר יוֹחָאי
חַסִּין רָם וְנִקְדָּשׁ. זַךְ נָקִי, קַדְמוֹן לֹא מְחֻדָּשׁ.
יָדַעְתָּ, לְבֹאֵי סוֹד מְפֹרָשׁ. כְּזֹהַר צַח כַּאֲשֶׁר צִוִּיתָ: בַּר יוֹחָאי
לִפְנֵי אֵל עֶלְיוֹן תִּתְחַנֵּן. עַל עַם דַּל וְאֶבְיוֹן.
יְרַחֵם כְּבִנְיָן אַפִּרְיוֹן. לְרַנֵּן בּוֹ, עַם אֲשֶׁר פָּדִיתָ: בַּר יוֹחָאי

בר יוחאי, בוצינא קדישא פיוט להרה"ג המופלא ח"ק המקובל האלקי מוהר"ר פראג'י שוואט מתוניס ז"ל

בַּר יוֹחָאי, בּוּצִינָא קַדִּישָׁא. יַנְהִיר לָךְ בִּנְהוֹרָא דִנְפִישָׁא: בַּר יוֹחָאי
בַּר יוֹחָאי, אִית לָךְ מַרְגְּלִיתָא. טָבָא הִיא, כַּלָּה מַטְרוֹנִיתָא.
דִּי מִינָהּ אַהֲנֵיתָא מַתְנִיתָא. כָּל לֵילְיָא עַל פּוּמָךְ רְחִישָׁא: בַּר יוֹחָאי

בַּר יוֹחָאי, נְהִירְתָּא בִּנְהוֹרָא. טוֹב אִיהוּ שׁוּשְׁבִינָא יְקָרָא.
בֶּן מַלְכָּא, וּשְׁכִנְתֵּיהּ דִּנְהִירָא. לָךְ כְּדַאי זִווּגָא קַדִּישָׁא: בַּר יוֹחָאי
בַּר יוֹחָאי, יְרוּת אוּלְפָּן בִּתְרֵי. אַפַּיָּא, רַבְרְבֵי זוּטְרֵי.
חַד קָבִיל, חַד הַוּוֹ נְהִירֵי. גּוֹ בֵּיתָא דִּי הַשְׁתָּא כְּתִישָׁא: בַּר יוֹחָאי
בַּר יוֹחָאי, פּוּם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לָךְ נְשִׁיק נְשִׁיקִין סְגִיאוּ.
וּכְגוֹן דָּא מִקַּמֵּיהּ גַּלִּיאוּ. לָךְ רָזֵי אוֹרָיְתָא בִּלְחִישָׁא: בַּר יוֹחָאי
בַּר יוֹחָאי, רַשִׁיעִין גְּמִירָא. בִּשְׁמֹאלָךְ תִּדְחִינוּן לְנוּרָא.
וּשְׁבִיבִין דִּלְהִיטִין תְּדִירָא. לִדְבִיקֵי הַאי סִטְרָא דִּי בוֹשָׁא: בַּר יוֹחָאי
בַּר יוֹחָאי, גּוֹ בֵּיתָא זְמִינָא. הַאי דַּרְגָּא דִּדְרוֹעָא יְמִינָא.
דִּי פְּרִישָׁא עַל תּוּקְפָּא דִּדִינָא. לָךְ סָלֵיק אַבְרָהָם בְּרִישָׁא: בַּר יוֹחָאי
בַּר יוֹחָאי, יוֹנְקָא דְּאִמָּא. עִילָּאָה חֵירוּתָא דְּעָלְמָא.
מֵחַמְרָא טָבָא לָךְ טְעִימָא. דִּי מַנְטַר גּוֹ עֵנְבֵי פְּרִישָׁא: בַּר יוֹחָאי
בַּר יוֹחָאי, חַכִּים וְסוּכְלְתָּן. בִּתְלָתִין וּבִתְרֵין שְׁבִילִין.
דִּי מְרִיקִין לָךְ מִשְׁחָא. בְּעִדָּנָא דְּעֵסִיקִין בִּתְפִלִּין דְּרִישָׁא: בַּר יוֹחָאי
בַּר יוֹחָאי, זִיו רֵישָׁא דְּכוֹלָא. דְּסִתִּימֵי וּטְמִירוּ לְעֵלָּא.
לֵית לַן רְשׁוּ לְאִסְתַּכָּלָא. בֵּהּ, בְּגִין הוּא בְּרֵישָׁא סַגְיָא: בַּר יוֹחָאי
בַּר יוֹחָאי, קוּם סַדֵּר צְלוֹתָא. קַמֵּי אֵל יִפְרֹק מִגָּלוּתָא.
לָן וּלֵיהּ יְתֵיב יָת שְׁכִינְתֵּיהּ. דִּי הַשְׁתָּא גּוֹ עָפָר רְבִישָׁא: בַּר יוֹחָאי

בר יוחאי, נעמו אמרותיך פיוט להרה״ג המופלא ח״ק המקובל האלקי מוהר״ר פראג׳י שוואט ז״ל

בַּר יוֹחָאי, נָעֲמוּ אִמְרוֹתֶיךָ. כִּי הוּצַק חֵן בְּשִׂפְתוֹתֶיךָ: בַּר יוֹחָאי
בַּר יוֹחָאי, פִּתְחֵי שַׁעֲרֵי צֶדֶק. דָּבַקְתָּ וְיִלְבָּשֶׁךָ צֶדֶק.
לָבַשְׁתָּ כִּי אָהַבְתָּ צֶדֶק. בַּת מֶלֶךְ יָצְאָה לִקְרָאתֶךָ: בַּר יוֹחָאי
בַּר יוֹחָאי, רֹב שָׁלוֹם קָנִיתָ. מֵאֵל חַי, וּבְצִיּוֹן חָנִיתָ.
שָׂם בִּבְרִית אוֹת קֹדֶשׁ נָחִיתָ. צַדִּיקִים אַנְשֵׁי בְּרִיתֶךָ: בַּר יוֹחָאי
בַּר יוֹחָאי, גַּלְגַּלֵּי מֶרְכָּבָה. שׁוֹקֵי דָּוִד דָּגוּל מֵרְבָבָה.
עַמּוּדֵי שֵׁשׁ בְּדֵי עֲרָבָה. בִּשְׁנֵיהֶם נִגְמַר תַּלְמוּדֶיךָ: בַּר יוֹחָאי
בַּר יוֹחָאי, יוֹרַשְׁתָּ כְּעָנָו. קַו תִּיכוֹן, כִּי קָרַן אוֹר פָּנָיו.
עֵת חָקַק לֶקַח טוֹב לְפָנָיו. עַל לוּחוֹת סַפִּיר גִּזְרָתֶךָ: בַּר יוֹחָאי

בַּר יוֹחָאי, שַׁחַל יַעַר נוֹהֵם. מִקּוֹלוֹ מַרְעִישׁ הַגִּבּוֹרִים.
כֵּן תִּדְמֶה לְחַשְׁרַת אֱלֹהִים. מִי יָקוּם נֶגֶד מִלְחֲמוֹתֶיךָ: בַּר יוֹחָאי
בַּר יוֹחָאי, וּבְמַיִם טְהוֹרִים. מֵי בְּאֵר נוֹזְלִים מִמְּקוֹרִים.
טִהַרְתָּ בַּעֲלוֹת הַשְּׁחוֹרִים. חֶסֶד אֵל מְקַוֶּה טָהֲרָתֶךָ: בַּר יוֹחָאי
בַּר יוֹחָאי, וּבְמִדַּת כְּפִירִים. בִּבְתֵּי סוֹד יוֹבְלִים.
וְדַרְדּוּרִים כַּעֲבָדִים לָהּ רָצִים. וְחוֹזְרִים בִּשְׁמוֹעַ שׁוֹפָר חֵרוּתֶךָ: בַּר יוֹחָאי
בַּר יוֹחָאי, אַבִּרֵךְ נָקִי כְּעֵמַר. זָכִיתָ אֶל יַיִן הַמְּשֻׁמָּר.
בַּעֲנָבָיו שְׁרִיחוֹ לֹא נָמַר. עֵקֶב עַנְוָתְךָ וְיִרְאָתֶךָ: בַּר יוֹחָאי
בַּר יוֹחָאי, טָהוֹר אוֹר פְּנִימִי. עֵת עֶדְיוֹ נָגַעְתָּ נְעִימֵי.
אִמְרַת טוּבְךָ רָב עֲלוּמֵי. עַיִן לֹא רָאֲתָה זוּלָתֶךָ: בַּר יוֹחָאי
בַּר יוֹחָאי, חַלֵּה נָא פְּנֵי אֵל. זַךְ יְחִידִי מוֹשִׁיעַ וְגוֹאֵל.
קוֹל שָׂשׂוֹן יַשְׁמִיעַ יִשְׂרָאֵל. הַמְּחַכִּים לִרְאוֹת יְשׁוּעָתֶךָ: בַּר יוֹחָאי

בשבח ספר הזוהר ומעלת רשב"י המקובל האלהי רבי יחיא אל'צהארי זיע"א בספר המוסר (מחברת ג')

אִישִׁים אֶקְרָא מֵהַר אֵל הַר. בּוֹאוּ לִמְדוּ סֵפֶר זֹהַר.
בּוּעוּ וּבְעוּ מַצְפּוּנָיו. כִּי מֵאוֹרוֹ יָאִיר סַהַר.
גְּשׁוּ לִקְטוּ מִסּוֹדוֹתָיו. יוֹדְעָיו הֵמָּה יַעֲלוּ בָהָר.
דֶּרֶךְ הָאֱמֶת יִקְרָא לוֹ. הַרְגִּיל בּוֹ אַל טוֹב יִנְהָר.
הִיא הַדֶּרֶךְ הַיְּפֵיפִיָּה. כִּי בָהּ יַשְׂכִּיל לֵבָב נִמְהָר.
וַיּוֹרֵנִי וְיֹאמַר לִי. הֶחָפֵץ בִּי מֵחֵטְא נִזְהָר.
זֵכֶר צַדִּיק הוּא לִבְרָכָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן כְּאוֹר יִזְהָר.
חָשַׁף לְכֹל כָּל חֶמְדּוֹתָיו. כָּל סוֹד נֶעְלָם שָׁב לְטַהֵר.
טַעֲמֵי מִצְוֹת הַנֶּעֱלָמוֹת. עוֹזֵב אוֹתָם אֶרְצָה יִגְהַר.
יוֹדֵעַ בָּם עַל מַתְכּוּנָתָם. יִרְדֹּף צֶדֶק בְּכֹל יִטְהַר.
כָּל שׁוֹנֶה בּוֹ יִמְצָא חַיִּים. וּלְהוֹסִיף עוֹד דָּרְשׁוֹ מֵהַר.
יְדִידִי אִם תִּבְחַר. לְהָבִין סוֹד זֹהַר. עִמּוֹד נָא בְּשַׁחַר. לְשַׁעַר הָאוֹרָה:
פִּתְחָיו הֵם רַבִּים. עֲשָׂרָה נִכְתָּבִים. רְכוּבֵיהֶם עָבִים. בַּמַּלְכוּת הַנּוֹרָא:
שְׁמוֹ אֶל"ף דָּל"ת. וְנוּ"ן יוֹ"ד מוֹעֶלֶת. וְהַדִּין פּוֹעֶלֶת. בְּעוֹבְרֵי הַתּוֹרָה:

וּפֶתַח הַשֵּׁנִי. יְסוֹדוֹ בִּמְעוֹנִי. וְאֵל חַי יַעֲנִינִי. בְּעֵת צַדִּיק יִקָּרָא:

וְנֶצַח עִם הַהוֹד. יְרֵכַיִם בַּסּוֹד. וּמַשְׁפִּיעִים לַיְסוֹד. וּמֵהֶם לָעֲטָרָה:

בְּשֵׁמוֹת נִפְלָאוֹת. אֱלֹהִים וּצְבָאוֹת. נְבִיאִים וּנְבִיאוֹת. מְקוֹמָם הַכִּירָה:

וּמַחְשַׁבְתָּךְ רֵעִי. לְקַו הָאֶמְצָעִי. אֶחָוֶה לָךְ דֵּעִי. וְלוֹ הַתִּפְאָרָה:

וְיוֹ״ד הֵ״א רֵאשִׁיתוֹ. וְוָא״ו הֵ״א אַחֲרִיתוֹ. וְהַלֵּב מוֹדַעְתּוֹ. בְּנֶפֶשׁ הַבָּרָה:

וּמִמְּךָ לֹא נֶעְלָם. זְרוֹעוֹת הָעוֹלָם. וְעֹצֶם מִפְּעָלָם. גְּדוּלָה וּגְבוּרָה:

וּמִיָּמִין אֵלִי. אֱלֹהִים לִשְׂמֹאלִי. וְהַסּוֹד הוּא פֶּלִי. לְבַעַל הַמִּקְרָא:

וְעַד פֹּה מִשְׁמַרְתְּךָ. וְטוֹב כַּוָּנָתְךָ. וְתִיטִיב אַחֲרִיתָךְ. בַּשֵּׂכֶל וּבְצוּרָה:

וְשָׁלֹשׁ אַחֲרוֹנוֹת. וְהֵמָּה רִאשׁוֹנוֹת. בְּעֹמֶק עִנְיָנוֹת. לְמַרְבֶּה הַמִּשְׂרָה:

וְהֵן כֶּתֶר חָכְמָה. וּבִינָה נֶעֱלָמָה. וְהִנֵּה נִשְׁלָמָה. עֲשָׂרָה בִּסְפִירָה:

שְׁמוֹתֵיהֶן אֶהְיֶ״ה. וְיָהּ הוֹיָה יִהְיֶה. וּבָם חָיֹה תִּחְיֶה. נִשְׁמָה נִזְהָרָה:

וּבִבִינָה סוֹדוֹת. אֱלֹהִים בִּנְקֻדּוֹת. בְּאַרְבַּע מוּעָדוֹת. וּבָהֶם נִכְתָּרָה:

וְאֵין סוֹד לִתְהִילוֹת. לְעִלַּת הָעִלּוֹת. מְמַלֵּא מִשְׁאָלוֹת. לְכָל נֶפֶשׁ נִבְרָא:

לכבוד הקדוש רבי, שמעון בר יוחאי מהמקובל האלהי רבי יעקב אבוחצירא זיע״א. ע״פ מעשה פלאים מזוהר חדש פרשת וירא.

אֲנִי אָשִׁיר בְּשִׁירִי לֵאלֹהִים חַי. לִכְבוֹד הַקָּדוֹשׁ רַבִּי, שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי:

נִסִּין וּפְלָאִין עֲבַד לֵהּ מָארֵי עָלְמָא. וּגְלָא לֵהּ כָּל סִתְרֵי רָזֵי אוֹרַיְתָא. כַּד נְפַק לְמֶחֱמֵי בְּצַעֲרָא דְעָלְמָא. חַמָּא דְאַפֵּל בַּחֲשׁוֹכָה רַבְּתָא. עֲנָא לְאַרְיָא רְבִיעָא. רַבִּי אֶלְעָזָר נִיהוּ. תָּא וְנֶחֱמֵי מַאי בְּעָא. יְעַבֵּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּלִמָּא מַהְדַּר עָלְמָא לַתֹּהוּ וָבֹהוּ. עַל בִּטּוּל אוֹרַיְתָא. הִיא הָיְתָה אִם כָּל חָי: לכבוד

כַּד חַמָּא חַד מַלְאָכָא כְּטוּר רַב רָמְיָא. וְאִימְתֵּיהּ רַבָּא דְּחִילָא יַקִּירָא. וְשַׁלְהוֹבִין דִּינוּר נְפַקוּ מִפּוּמֵיהּ. תַּרְתֵּין לְקֶבֶל צַדִּיקֵי דְּדָרָא. עֲנָא רַשְׁבִּ״י אֲמַר לֵהּ. מָה אַתּ בָּעֵי בְּעָלְמָא. אֲמַר בָּעֵית אַחֲרוֹבֵיהּ. בִּגְזֵירַת מָארֵי עָלְמָא. דְּלָא אִית תְּלָתִין זַכָּאִין רְחִימָא. בְּגִינְהוֹן לֹא אוֹסִיף עוֹד. לְהַכּוֹת כָּל חָי: לכבוד

יַקִּירָא רַשְׁבִּ״י בְּקוֹל מִלָּא רְכִיכָא. לְמַלְאָךְ תּוּב אֵימָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בַּר יוֹחָאי שְׁכִיחַ וְתוּ לָא צְרִיכָא. לְאַחְרוֹבֵיהּ צַדִּיק יְסוֹד דְּעָלְמָא הוּא. אֲתֵב מַלְאָךְ לְמָארֵיהּ. בַּר יוֹחָאי לֹא תְצַעֲרֵיהּ. אֲמַר לֵיהּ זִיל אַחְרְבֵיהּ. לָא תַשְׂגַּח בֵּהּ וּבְבְרֵיהּ. כַּד נְחַת מַלְאָךְ וְחֲמָא זִיו יְקָרֵיהּ. נָם מֵאַן יָכֵיל לְמֵיקָם קַמֵּיהּ דְּבַר יוֹחָאי: לכבוד

יָדָי אֶפְרֹשׂ בִּצְלוֹ לֵאלָהָא חַיָּא. אֵל חַי מֶלֶךְ הַכָּבוֹד נֶאְדָּר בָּאֵלִים. אִי לָא תֵּיזִיל לָא תִּסַּק לִשְׁמַיָּא. וְתֶהֱוֵי בְּאַתְרָא דְהַנְהוּ נְפִילִים. אֵימָא לְמָארֵי עָלְמָא. בְּקוֹל מִלָּה בְּרִירָא. דִּי הַאי אַיתֵי בְּעָלְמָא. תְּלָתִין זַכָּאֵי דָּרָא. וְאִי לָא הָא עֶשְׂרִין אוֹ דַּי בְּעַשְׂרָה. אוֹ אֲנָא וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן אִישׁ חַי: לכבוד

עַל מֵימַר סַהֲדַיָּא יְקוּם פִּתְגָּמָא. לְחוֹבָא וּזְכוּ בְּכָל דִּינָא דִּי בְעוֹן. נְפַקָא בַת קָלָא מִשְּׁמֵי מְרוֹמָא. אֲמַרָא זַכָּאָה חוּלָקֵךְ רַבִּי שִׁמְעוֹן. מָארָךְ אָמַר וְעוֹשֶׂה. אֶת מְבַטֵּל וְאֵין פֹּצֶה. זְכוּתֵךְ תִּהְיֶה מַחֲסֶה. לְיִשְׂרָאֵל נִקְרָא שֶׁה. עָלֶיךָ כְּתִיב רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה. שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְהוּא יִקְבֹּץ נִדְחֵי: לכבוד

קָדוֹשׁ הוּא רַבִּי שִׁמְעוֹן רוֹמֵז לְכֶתֶר. רַבִּי אֶלְעָזָר חָכְמָה רַב הַמַּעֲלָה. רַבִּי אַבָּא סוֹד בִּינָה. יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן. בַּצַּל שַׁדַּי דּוּמִיָּה תְּהִלָּה. לְחֶסֶד רַבִּי יְהוּדָה. מֵאִיר כְּאוֹר הַחַמָּה. רַבִּי יִצְחָק אֶבֶן פִּטְדָּה. רוֹמֵז הוּא לִגְבוּרָה. רַבִּי יוֹסֵי בַּר יַעֲקֹב לְמִדַּת הַתִּפְאָרָה. לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ אֶל אֵל חַי: לכבוד

בְּמִדַּת נֵצַח נִרְמָז רַבִּי חִזְקִיָּה. נֵצַח יִשְׂרָאֵל. לֹא אָדָם הוּא לְהִינָּחֵם. וְרַבִּי יַסָּא מִבְּחַר בְּנֵי עֲלִיָּה. וְהוֹד וְהָדָר תְּמַת יְשָׁרִים תַּנְחֵם. וְרַבִּי חִיָּא קָרֵב בְּמִדַּת הַיְסוֹד. וְרַבִּי יוֹסֵי מַלְכוּת בֵּית דָּוִד. וְכָל הַנָּשׁוּךְ וְרָאָה אוֹתוֹ וְחָי: לכבוד

בר יוחאי עוקר הרים מהמקובל האלהי רבי יעקב אבוחצירא זיע״א. בסוד רשב״י וי׳ חברייא קדישר האחוזים בי׳ ספירות עליונות.

אָשִׁיר לִכְבוֹד חֲבֵרִים. וּבְרֹאשָׁם מַלְכָּם אָרִים. בַּר יוֹחָאי עוֹקֵר הָרִים. וְדוֹרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ: בר יוחאי

נֶחְתַּם בְּכֶתֶר הַתּוֹרָה. כְּלוּלִים בּוֹ עֲשָׂרָה. רְאוּ נָא בַּעֲטָרָה. שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ: בר יוחאי

כַּבִּיר בְּנוֹ אַחֲרָיו. רַבִּי אֶלְעָזָר אַשְׁרָיו. נִכְנַס בָּא בַּחֲדָרָיו. שֶׁל הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה: בר יוחאי

יַקִּיר עִם זְכוּת אָבוֹת. הִשִּׂיג מַעֲלוֹת רַבּוֹת. נִגְלוּ לוֹ לַ״ב נְתִיבוֹת. בָּהֶם רַבִּים יֶחְכָּמוּ: בר יוחאי

יָדִיד בְּעֹז הִתְאַזָּר. רַב רַבִּי אַבָּא חָזַר. הוּא וְרַבִּי אֶלְעָזָר. אֲחוּזִים בְּי״ה שְׁמוֹ: בר יוחאי

עָלָה לְעִיר גִּבּוֹרִים. בָּהּ חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים. מִשָּׁם יוֹצְאִים נְהָרִים. וְיִתְהַלְּכוּ לָמוֹ: בר יוחאי

קַו חֶסֶד קָנָה. רַבִּי יְהוּדָה חָנָה. וְהָעוֹלָם בּוֹ בָנָה. עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמוֹ: בר יוחאי

בָּזֶה הוּא רֹאשׁ קְדֻשָּׁה. רַק לֹא בָא אֶל שִׁלּשָׁה. אַף נִכְבָּד מִן הַשִּׁשָּׁה. הָיְתָה מִשְׁרָה עַל שִׁכְמוֹ: בר יוחאי

אִישׁ גִּבּוֹר בְּסוֹד תּוֹרָה. רַבִּי יִצְחָק הֶאָרָה. מִדָּתוֹ הִיא גְּבוּרָה. צַפִּיחִית בִּדְבַשׁ טַעְמוֹ: בר יוחאי

בְּפִיהוּ אֱמֶת נִכְתַּם. רַבִּי יוֹסֵי בַּר יַעֲקֹב תָּם. עֵץ הַחַיִּים בּוֹ נֶחְתַּם. הִיא תִּפְאֶרֶת עֻזָּמוֹ: בר יוחאי

יָשָׁר רַבִּי חִזְקִיָּה. בְּנֶצַח נַפְשׁוֹ חִיָּה. גַּם הוֹד בּוֹ כָּלוּל נִהְיָה. הַמְשֵׁל וּפָחַד עִמּוֹ: בר יוחאי

חֲבֵרוֹ רַבִּי יַסָּא. הוֹד וְהָדָר בּוֹ נִמְצָא. מִדָּה טוֹבָה בָּהּ יִשָּׂא. לְרֹאשׁ סְכַּת שְׁלוֹמוֹ: בר יוחאי

צְבָאוֹת בָּהּ נִצְמָדִים. שְׁנֵיהֶם יַחַד דּוֹדִים. הֵם וָוֵי הָעַמּוּדִים. יָשָׁר יֶחֱזוּ פָּנֵימוֹ: בר יוחאי

יְסוֹד בְּרַבִּי חִיָּא. כָּאן נִמְצָא וְכָאן הָיָה. מִשָּׁם יוֹצְאָה תּוֹשִׁיָּה. אִמְרוֹתָיו כִּי נָעֵמוּ: בר יוחאי

רַבִּי יוֹסֵי לוֹ זְכוּת. הוּא זָכָה אֶל הַמַּלְכוּת. כָּל תֵּשַׁע הֵם מַלְכוּת. שֵׁם כְּבוֹד מִמְּקוֹמוֹ: בר יוחאי

אַשְׁרֵיהוּ לְבַר יוֹחָאי. שֶׁהוּא עַד בֹּא מְשִׁיחָי. קַיָּם הוּא נֶפֶשׁ כָּל חָי. הֵמָּה יֹאכְלוּ בְלַחְמוֹ: בר יוחאי

חֻזְקוּ עֵדָה כְּלוּלָה. הַרְבּוּ שִׂמְחָה וְגִילָה. בְּיוֹם זֶה יוֹם הִלּוּלָה. דּוֹדִים לְכוּ לַחֲמוּ: בר יוחאי

בר יוחאי יסוד עולם מהמקובל האלהי רבי יעקב אבוחצירא זיע״א

בַּר יוֹחָאי יְסוֹד עוֹלָם. בּוֹ בָּחַר מֶלֶךְ עוֹלָם.

בִּזְכוּתוֹ עוֹמֵד עוֹלָם. עַד בּוֹא בֶּן דָּוִד מֶלֶךְ: בר יוחאי

אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ וְאַשְׁרָיו. וְאַשְׁרֵי כָּל חֲבֵרָיו.

אַשְׁרֵי הוֹגֵי אֲמָרָיו. מַעֲדַנֵּי הַמֶּלֶךְ: בר יוחאי

נִגְלָה לוֹ סוֹד הַנִּטְמָן. אֲשֶׁר נִגְלָה לְהֵימָן.

הוּא בְּבֵיתִי נֶאֱמָן. בְּכָל גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ: בר יוחאי

יוֹם לִמְעָרָה בָּרַח. מִשָּׁם הָאוֹר לוֹ זָרַח.

הֵצִיץ צִיץ וְגַם פָּרַח. וְגִדְלוֹ הַמֶּלֶךְ: בר יוחאי

יָצַק מַיִם אַשְׁרֵיהוּ. עַל יְדֵי אֵלִיָּהוּ.

כָּל סוֹד נִפְלָא הוֹרָהוּ. כִּי כֵן צִוָּה הַמֶּלֶךְ: בר יוחאי

עֲבוֹדָה זוֹ תְּפִלָּה. הִיא הָעֹלָה לְמַעְלָה.
אֶת סוֹדוֹתֶיהָ גִּלָּה. כִּי כֵּן יִסַּד הַמֶּלֶךְ: בר יוחאי
קְדֻשַּׁת שַׁבַּת קֹדֶשׁ. וְסוֹד מוֹעֵד וָחֹדֶשׁ.
גִּלָּה וְגַם סוֹד קַדִּישׁ. בְּרֹב עַם הַדְּרַת מֶלֶךְ: בר יוחאי
בְּרָכוֹת בְּסוֹד נִפְלָא. גִּלָּה אוֹתָם וְהִפְלָא.
הַכֹּל לְעַטֵּר כַּלָּה. לָבוֹא אֶל בֵּית הַמֶּלֶךְ: בר יוחאי
אוֹת בְּרִית צִיצִית וְאוֹת. תְּפִלִּין הַנּוֹרָאוֹת.
הִוָּה בָּהֶם נִפְלָאוֹת. חֵן בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ: בר יוחאי
בְּסוֹד הַסּוֹפֵר חָתָם. אוֹת בְּרִית טָמוּן נִסְתָּם.
הַכֹּל בְּזֹהַר נֶחְתַּם. בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ: בר יוחאי
יַחַד כָּל מִצְוֹת תּוֹרָה. גִּלָּה סוֹדָם וְהוֹרָה.
הַכֹּל נַחְתַּם בִּבְרִירָה. בְּחוֹתַם הַמֶּלֶךְ: בר יוחאי
חִבַּר כָּל הָעוֹלָמוֹת. וְיִחֵד כָּל הַשֵּׁמוֹת.
וְתִקֵּן הַנְּשָׁמוֹת. לָבוֹא אֶל בֵּית הַמֶּלֶךְ: בר יוחאי
צֶדֶק שָׁלוֹם נָשְׁקוּ. חֶסֶד אֱמֶת דָּבְקוּ.
עַל יָדוֹ נִתְמַתְּקוּ. וְנָחָה חֲמַת הַמֶּלֶךְ: בר יוחאי
יִחֵד אֶת הַשְּׁכִינָה. קִשְׁטָה וְהֵכִינָה.
כָּל מַעֲשָׂיו אֱמוּנָה. טוֹב בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ: בר יוחאי
רְאוּ יוֹם פְּטִירָתוֹ. הוּא נִקְרָא חֲתֻנָּתוֹ.
בּוֹ נִכְנַס לְחוּפָּתוֹ. גְּנַת בִּיתַן הַמֶּלֶךְ: בר יוחאי
אֶת קוֹל שִׂמְחָה וְרִנָּה. נִשְׁמַע בִּשְׁמֵי מְעוֹנָה.
צְאֶינָה גַּם רְאֶינָה. בְּנוֹת צִיּוֹן הַמֶּלֶךְ: בר יוחאי
חֶדְוָה וְשִׂמְחָה רַבָּה. שַׁעֲשׁוּעַ וְאַהֲבָה.
עֵת בָּא לְעוֹלָם הַבָּא. אֶל תּוֹךְ חֲצַר הַמֶּלֶךְ: בר יוחאי
זֶה הַיּוֹם ל״ג לָעֹמֶר. נְהַלֵּל בּוֹ נְזַמֵּר.
עַל קָדוֹשׁ זֶה יֵאָמֵר. שִׁירוּ שִׁיר אֶל הַמֶּלֶךְ: בר יוחאי
קוֹלִי יֶעֱרַב לְךָ. כְּמוֹ שַׁי לְפָנֶיךָ.
קַדֵּשׁ בִּנְךָ בְּכוֹרְךָ. מַהֵר לְמִקְדַּשׁ הַמֶּלֶךְ: בר יוחאי

אזמר בתושבחתא מהמקובל האלהי רבי מסעוד אבוחצירא זיע״א וזה סימנ״ו. בסוד המעשה הנזכר בזוהר חדש פר׳ כי תבוא.

אֲזַמֵּר בְּתוּשְׁבְּחָתָא לִיקַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא. עֲרַק לְגוֹ חַד מְעָרְתָּא. אִיטְמַר מִבְּנֵי אֱנָשָׁא. אִיהוּ וּבְרֵיה בַּר קְלִישָׁא. וְאִיתְרַחֵישׁ לְהוֹן נִיסָּא. רַבִּי שִׁמְעוֹן אִיהוּ רֵישָׁא. דְּכוּלְהוֹן צַדִּיקַיָּיא: רַבִּי שִׁמְעוֹן

נְפַק לְהוּ חַד חֵרוּבָא. וּמֵעֵינָא קֶדְמֵיהוֹן. רִבּוֹן עָלְמָא מַלְכָּא טָבָא. סְגֵי בְּעָא בִּיקָרְהוֹן. סִתְרֵי תּוֹרָה אוֹדַע יַתְהוֹן. חַגִּיר חַרְצִין שַׁדַּר לְהוֹן. כָּל יוֹמָא תְּרֵי זִמְנַיָּיא: רַבִּי שִׁמְעוֹן

יוֹמָא חַד חַכִּימֵי דָּרָא. בְּאוֹרַיְתָא הֲווֹ גָרְסִין. בְּעוֹ בָעוּתָא יַקִּירָא. וְלֹא אַשְׁכַּחוּ תֵּירוּצִין. חַד מֵרַבָּנַן קַדִּישִׁין. חַמָּא עוֹפִין הֲווֹ טָיְיסִין. וּבַתְרַיְיהוּ יוֹנָה אַתְיָא: רַבִּי שִׁמְעוֹן

מַר כַּד חַמָּא אִינּוּן עוֹפִין. אֲמַר שַׁפְנִינָא שַׁפְנִינָא. לָךְ יָאוּת מִכָּל שָׁיְיפִין. לְמֶעְבַּד שְׁלִיחוּתָא. בְּגִין דְּאַנְתְּ מֵהֵימְנָא. מֵעִידַן יוֹמֵי טוֹפָנָא. דִּיוֹקְנָא דְּרֵישׁ אוּמַיָּא: רַבִּי שִׁמְעוֹן

סַב הַאי פִּתְקָא אוֹבֵל יָתֵיהּ. קָדָם בַּר יוֹחָאי חַבְרָנָא. בְּאַתְרָא דִּי אַתְּ חֲזִיתֵיהּ. וּפֵירוּקָא אֲתֵיב לָנָא. אִסְתְּחַר אִסְתְּחוֹרֵי הַהִיא יוֹנָה, פִּתְקָא נְטַלָה בְּתִיקוּנָא. וּפְרֵחָא לְצֵית שְׁמַיָּא: רַבִּי שִׁמְעוֹן

עַד קֶדְמֵיהּ יוֹנָה אֲזַלַת, וְשַׁוְיאַת פִּתְקָא דְנָא. אִסְתַּכַּל בַּהּ עֵינוֹי זְלַגַת דִּמְעִין, עַל הַהוּא עִנְיָינָא. אֲמַר עַל פְּרִישׁוּתָנָא, מִן חַבְרַיָּיא קָא בָכֵינָא. וּדְלָא אִתְגַּלְיָן מִלַּיָּא: רַבִּי שִׁמְעוֹן

וְעַד דְּהוּא הֲוָא בָכֵי, וּבְרֵיהּ עִימֵיהּ בְּתַרְוֵיהוֹן. רִבּוֹן עָלְמָא לוֹן אִסְתְּכִי, אֵלִיָּהוּ שַׁדַּר לְהוֹן. לְשַׁכְּכָא יַת דִּמְעֵיהוֹן, פָּרֵשׁ לְהוֹן יָת קִיצֵיהוֹן. דִּי רְמִיז בִּלְוּוּטַיָּא: רַבִּי שִׁמְעוֹן

דְּנָא פִּתְגָם עִדַּן רַמְשָׁא, שׁוּב לְשַׁפְנִינָא בְּפוּמֵהּ. נְטַלַת וַאֲזַלַת טָיְיסָא, עַד דִּי מְטָת אֲתַר קַמָּא. וְאַשְׁכְּחַת לְחַכִּימָא. בְּדַח טוּבָא כְּתַב חֲמָא. אוֹבֵיל יָתֵיהּ לְחַבְרַיָּיא: רַבִּי שִׁמְעוֹן

קוּם מַאן דִּזְכֵית לְמֶחֱמֵי, סְבַר אַפֵּי עַתִּיק יוֹמִין. קוּם עַבְדָּא דְדִיוֹקְנָךְ חֲמִי, וּמִסְתַּכַּל רִבּוֹן עָלְמִין. דְּאִתְגַּלְיָן לָךְ סִתִּימִין. קוּם צִלִּי לְמָרָךְ יַזְמֵן, פִּרְקָן מִטּוֹ עִידָּנַיָּיא: רַבִּי שִׁמְעוֹן

קוּם אִילָנָא רָבָא וְתַקִּיף. בִּצְלוֹתָא בְּגִין שְׁכִינְתָא. קוּם יְסוֹדָא חֲסִין תַּקִּיף, אַנְתְּ וּתְלָת אַבָהָתָא. דְּאִתְמַשְׁכַת גְּלוּתָא. קוּם בַּעְלַהּ דְּמַטְרוֹנִיתָא, רַעְיָא מֵהֵימְנָא בַּר בִּתְיָה: רַבִּי שִׁמְעוֹן

קוּם חַסִידָא קַדֵּשׁ קוּדְשִׁין, צָיְתִין לְקָלָךְ לְעֵילָא. קוּם יָתֵיב בֶּרֵישׁ קַדִּישִׁין, רוּחִין נִשְׁמָתִין גּוֹ הֵיכָלָא. אֲנַן בָּדְחִין בְּהִילוּלָא, נָחֲמֵי פִּרְקָן הַאי קְהָלָא, בְּדִיל גִּלּוּי דְּרָזַיָּא: רַבִּי שִׁמְעוֹן

קוּם אַרְיָא דְּבֵי עִילָּאָה. מָרְנָא מַלְכָּא קַדִּישָׁא. קוּם יָאוּת לָךְ לְצַלָּאָה, צְרִיכִין לָךְ לְפַיְּסָא. מִלַּן אַנְפּוֹי דְּקוּדְשָׁא, יְקָרֵב יִתֵּן לְשַׁמָּשָׁא. בִּירוּשָׁלֶם קַרְתָּא מְעַלְיָא: רַבִּי שִׁמְעוֹן

אני היום אשירה מהמקובל האלהי רבי מסעוד אבוחצירא זיע״א וזה סימנ״ו:

אֲנִי הַיּוֹם אָשִׁירָה. לִכְבוֹד אֲדוֹן הַתּוֹרָה.

רַבִּי שִׁמְעוֹן הַנִּקְרָא. שַׁבָּת קֹדֶשׁ לַה׳: רבי שמעון

מַרְעִישׁ הָאָרֶץ הָיָה. לוֹ תְּהִלָּה דּוּמִיָּה.

בְּלָמְדוֹ דָּת נְקִיָּה. נִקְרָא בְּשֵׁם ה׳: רבי שמעון

סִינַי עִם פִּיו בִּגְדוֹלוֹת. שָׁוּו בְּכָל מַעֲלוֹת.

וְהֶבֶל פִּיו כִּקוֹלוֹת. שֶׁרָאוּ עַם ה׳: רבי שמעון

עֵסֶק תּוֹרָתוֹ גָּרַם. זִוּוּג עֶלְיוֹן וּמוּרָם.

בִּימֵי הַחוֹל עוֹרְרָם. בְּיוֹם שַׁבָּת ה׳: רבי שמעון

וּמַרְאֶה לֹא בְחִידוֹת. נִגְלָה לוֹ צוּר תְּעוּדוֹת.

פֶּה אֶל פֶּה נִכְבָּדוֹת. דִּבֶּר בּוֹ ה׳: רבי שמעון

דּוֹרוֹ כְּמוֹ דוֹר דֵּעָה. רוּחַ קֹדֶשׁ הוֹפִיעָה.

וּבוֹ זָרְחָה נִטְעָה. נִשְׁמַת עֶבֶד ה׳: רבי שמעון

בְּלָמְדוֹ סִתְרֵי תּוֹרָה. לַחֲבֵרָיו עֲשָׂרָה.

אֶרֶץ חֲדָשָׁה בָּרָא. שָׁמַיִם בִּדְבַר ה׳: רבי שמעון

נְעִימִים הֵם דְּבָרָיו. וּמְתוּקִים מַאֲמָרָיו.

הָלְכוּ אַחֲרֵי דְּבָרָיו. כְּאַחֲרֵי ה׳: רבי שמעון

אֲדֹנִי רַבִּי אַבָּא. הִשִּׂיג מַעְלָה רַבָּה.

צַר צוּרָתוֹ הַטּוֹבָה. לַחֲזוֹת נֹעַם ה׳: רבי שמעון

יַחַד עֲשָׂרָה חֲבֵרִים. בְּאוֹרוֹת מְעֻטָּרִים.

מִסַּפִּירוֹת הַיְּקָרִים. עֶשֶׂר אוֹרוֹת ה׳: רבי שמעון

עֶלְיוֹן מַלְכָּם וּקְדוֹשָׁם. כֶּתֶר מֻכְתָּר בְּרֹאשָׁם.

הוּא עִיקָּרָם וְשָׁרְשָׁם. דַּעַת יִרְאַת ה׳: רבי שמעון

קָנָה חָכְמָה לִימִינוֹ. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ.
גָּזַע קָדוֹשׁ לִמִינוֹ. זֶרַע בָּרֵךְ ה׳: רבי שמעון
בִּינָה סוֹד הִיא רִאשׁוֹנָה. רַבִּי אַבָּא לוֹ קָנָה.
מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה. יָפִיק רָצוֹן ה׳: רבי שמעון
אֵיזֶהוּ חָכָם חָסִיד. רַבִּי יְהוּדָה בּוֹר סִיד.
וְעִם קוֹנוֹ הִתְחַסֵּד. הִזְכִּיר חַסְדֵי ה׳: רבי שמעון
בְּתוֹם לֵבָב וְיָשְׁרוֹ. גִּבּוֹר כָּבַשׁ אֶת יִצְרוֹ.
רַבִּי יִצְחָק חֲבֵרוֹ. בָּא בִּגְבוּרוֹת ה׳: רבי שמעון
יוֹסֵי בַּר יַעֲקֹב תָּם. הוּא מַכְרִיעַ בֵּינֹתָם.
בְּחוֹתַם אֱמֶת נֶחְתַּם. תִּפְאֶרֶת ה׳: רבי שמעון
חִזְקִיָּה יַסָּא דוֹדִים. אוֹרוֹתֵיהֶם נִצְמָדִים.
בְּוָוֵי הָעֲמוּדִים. הֵם לְמוּדֵי ה׳: רבי שמעון
צַדִּיק לָקַח לִירֻשָּׁה. חָמֵשׁ אוֹרוֹת קְדֻשָּׁה.
רַבִּי חִיָּא בּוֹ נִמְצָא. יְסוֹד כָּל אוֹר ה׳: רבי שמעון
יִרְמוֹז הֵ״א אַחֲרוֹנָה. רַבִּי יוֹסֵי רֹאשׁ פִּנָּה.
כֻּלָּה בְּכֹל נִתַּקְנָה. לִקְרַאת מֶלֶךְ ה׳: רבי שמעון
רוֹפֵא רַחֲמָן חִישׁ רַפֵּא. בַּת צִיּוֹן לְךָ מְצַפָּה.
כָּלְתָה נַפְשִׁי נִכְסְפָה. לַחֲצֵרוֹת בֵּית ה׳: רבי שמעון
אֵל עֶלְיוֹן בִּזְכוּת רַשְׁבִּ״י. שְׁלַח לָנוּ הַתִּשְׁבִּי.
נַעֲלֶה לְאֶרֶץ צְבִי. לְהַקְרִיב קָרְבַּן ה׳: רבי שמעון

בר יוחאי מאורות גדולות יקרות מהמקובל האלהי רבי מסעוד אבוחצירא זיע״א וזה סימנ״ו:

בַּר יוֹחָאי מְאוֹרוֹת גְּדוֹלוֹת יְקָרוֹת. סַפִּירוֹת עַל רֹאשֶׁךָ, **בַּר יוֹחָאי: בַּר יוֹחָאי**

אֶבֶן סַפִּיר אֶבֶן הָרִאשָׁה. יָם הַחָכְמָה מַלְכוּת קַדִּישָׁא.
רוּחַ הַקֹּדֶשׁ זֹאת הִיא אִשָּׁה. בְּרָכָה בְּרֵכָה: **בַּר יוֹחָאי**

נֶפֶשׁ חַיָּה לִמִינָהּ אֹמֶן. אֵל חַי בְּרִית קֶשֶׁת לְךָ הִטְמִין.
צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם קֵץ הַיָּמִין. נֶאֱמָן בִּבְרִיתְךָ: **בַּר יוֹחָאי**

יָכִין וּבוֹעֵז הֵם עַמּוּדָי. שֵׁשׁ גַּם שְׁחָקִים תַּלְמִידָי.
חֲכָמִים שְׂרָפִים לִמּוּדָי. הַשֵּׁם כִּלְיוֹתֶיךָ: בַּר יוֹחָאי

מֶלֶךְ הָעוֹלָם שִׁעוּר קוֹמָה. פָּנִים הַמְּאִירִים שֶׁמֶשׁ חַמָּה.
בַּרִיחַ הַתִּיכוֹן נִשְׁמָה. פֶּה אֶל פֶּה עִמְּךָ: בַּר יוֹחָאי

סַנְהֶדְרִיָּה גְּדוֹלָה אֵשׁ אוֹכְלָה. לִשְׁכַּת גָּזִית בֵּית דִּין שֶׁל מַעְלָה.
בְּבֵית דִּין הַגָּדוֹל בְּלַיְלָה. הֵאִירָה נִשְׁמָתְךָ: בַּר יוֹחָאי

עֲמַר נָקִי רוּחַ בֵּינוֹנִית. כַּף זְכוּת דְּרוֹמִית מַיְמִינִית.
גְּלַת הַכּוֹתֶרֶת הַיְמָנִית. חֶבְיוֹן עֻזֶּךָ: בַּר יוֹחָאי

וְאֵם הַנִּשְׁמוֹת אֵם הַבָּנִים. אוֹר צַח שֶׁבַע שַׁבְּתוֹת שָׁנִים.
אֶרֶץ חַיִּים מַיִם נֶאֱמָנִים. שַׁעֲרֵי בִינָתְךָ: בַּר יוֹחָאי

דִּין חָכְמָה קְדוּמָה מְעֻנָּה. לַ"ב נְתִיבוֹת טַלִּית לְבָנָה.
אוֹר נִסְתָּר בְּרָכָה עֶלְיוֹנָה. פְּלִיאוֹת חָכְמָתְךָ: בַּר יוֹחָאי

חֶסֶד עֶלְיוֹן שֵׂכֶל קָבוּעַ. מְקוֹר הַבְּרָכוֹת מַבּוּעַ.
הַיֹּשֶׁר אוֹר מַבְהִיק יָדוּעַ. הֵאִיר עַל פָּנֶיךָ: בַּר יוֹחָאי

זֶה עָנִי קָרָא שׁוֹאֵל כְּדָל. הֲגַם כִּי מִבִּינַת אִישִׁים חָדָל.
חֶסֶד בּוֹטְחִים בְּשֵׁם, רַב גָּדָל. צַדִּיק דְּרַשְׁתִּיךָ: בַּר יוֹחָאי

קִרְבַת אֵל חָפַצְתִּי בִּתְשׁוּבָה. בָּחַרְתִּי הִסְתּוֹפֵף בִּישִׁיבָה.
אָנוּחַ אֶשְׁקֶטָה אֶשְׁבָה. בְּבֵית מִקְדָּשֶׁךָ: בַּר יוֹחָאי

אלהי אבי בזכות הרשב"י מהמקובל האלהי רבי דוד אבוחצירא זיע"א וזה סימנ"ו:

אֱלֹהֵי אָבִי. בִּזְכוּת הָרַשְׁבִּ"י. רַבִּי.
תִּסְלַח לְחוֹבִי. רַבִּי. וְיִשְׁמַח לִבִּי. רַבִּי: אֱלֹהֵי אָבִי

אוֹרָה זוֹ תּוֹרָה. תַּנָּא אָמוֹרָא. רַבִּי.
בַּר יוֹחָאי נִקְרָא. כֶּתֶר עֲטָרָה. רַבִּי: אֱלֹהֵי אָבִי
נֹעַם ה׳. חָכְמַת הַר סִינָי. רַבִּי.
מִבְּחָר זְקֵנָי. לוֹ אֶשָּׂא עֵינָי. רַבִּי: אֱלֹהֵי אָבִי
יִחוּד שְׁכִינָה. בִּינָה וּתְבוּנָה. רַבִּי.
דַּעַת נְכוֹנָה. וְשֵׁם טוֹב קָנָה. רַבִּי: אֱלֹהֵי אָבִי
דּוֹדִי רַב חֶסֶד. וְגַם מִתְחַסֵּד. רַבִּי.
קָדוֹשׁ וְחָסִיד. וְנֹצֵר חֶסֶד. רַבִּי: אֱלֹהֵי אָבִי
אַשְׁרֵי יוֹלַדְתּוֹ. גְּבוּרָה אִתּוֹ. רַבִּי.
לִנְקֹם נִקְמָתוֹ. דּוֹרְשֵׁי רָעָתוֹ. רַבִּי: אֱלֹהֵי אָבִי
בָּךְ אֶתְפָּאָר. יִשְׂרָאֵל נַעַר. רַבִּי.
וְזֶה הַשָּׁעַר. שַׁבָּת וָצַעַר. רַבִּי: אֱלֹהֵי אָבִי
יָחִיד בִּשְׂרָרוֹ. אוֹתוֹת נֶעְדָּרוּ. רַבִּי.
וְנִצַּח יִצְרוֹ. בְּהוֹד הֲדָרוֹ. רַבִּי: אֱלֹהֵי אָבִי
חַי הָעוֹלָמִים. בְּרִית שְׁלוֹמִים. רַבִּי.
צַדִּיק וְתָמִים. הִכְנִיעַ קָמִים. רַבִּי: אֱלֹהֵי אָבִי
צֶדֶק צִדְקָה. בָּהּ נַפְשׁוֹ חָשְׁקָה. רַבִּי.
שֵׁנָה מְתוּקָה. מִשְׁפָּט וּצְדָקָה. רַבִּי: אֱלֹהֵי אָבִי
יוֹמָם וָלַיְלָה. עוֹלֶה לְמַעְלָה. רַבִּי.
תּוֹרָה וּתְפִילָה. סוֹדוֹתָם גִּלָּה. רַבִּי: אֱלֹהֵי אָבִי
רֵאשִׁית חָכְמָתוֹ. קָדְמָה יִרְאָתוֹ. רַבִּי.
רַבָּה עֲנָוָתוֹ. עֵדוּת תּוֹרָתוֹ. רַבִּי: אֱלֹהֵי אָבִי
אֱלֹהִים חַיִּים. חַדֵּשׁ הַיָּמִים. רַבִּי.
מַלְכוּת שָׁמַיִם וִירוּשָׁלָיִם. רַבִּי: אֱלֹהֵי אָבִי

בר יוחאי רעיא מהימנא מהמקובל האלהי רבי דוד אבוחצירא זיע״א וזה סימנ״ו

אַרְיָא בַּר אַרְיָא. בַּר יוֹחָאי רַעְיָא מֵהֵימְנָא. מַלְיָא רָזָא דְּרָזַיָּא:
נַהֲרָא דִּשְׁכִינְתָּא. הַאי מַטְרוֹנִיתָא. עִמָּהּ בִּשְׁלֵימוּתָא. יְמָמָא וְלֵילְיָא:
יְקָר תִּשְׁבַּחְתָּא. אִיהוּ שַׁבְּתָא. קַרְיֵהּ מַלְכָּא. מַלְכָּא דִּשְׁמַיָּא:

דִּינָא מוֹתָנָא. בַּטֵּל הַתַּנָּא. אַף אֶת טוֹפָנָא. מִנֵּה אִתְכַּסְיָא:

וּמַרְגָּלִיתָא. כַּד בְּאוֹרַיְתָא. פְּתַח אֶשָּׁתָא. לַהּ אַסְחַר אֲתַיָּא:

דָּמֵי הַאי. לְבַר אֱלָהִין. סְבַר לְמֶיחֱמֵי סְבַר. אַפֵּי יוֹמַיָּא:

אִילָנָא רַבָּא. וְתַקִּיף הַסָּבָא. אֱלָהָא טָבָא. לַהּ בְּאִתְגַּלְיָא:

בְּרָא דְמַלְכָּא. הָדָא מַלְאֲכָא. כִּתְרָא צַדִּיקָא. מִבַּר עֲלִיָּה:

יוֹמָא עֲבֵדְנָא. לִיקָר מָרָנָא. וְרִבּוּעָא. מְנָרְתָּא דַכְיָא:

חֲדוֹ חֶדְוְתָא. בְּהַאי הִילוּלְתָא. דְּהַאי קַדִּישְׁתָא. רֵישׁ מִתִּיבְתָּא:

צַפְּרָא וְרַמְשָׁא. יַרְחָא וְשַׁמְשָׁא. כְּלְהוֹן גִּירְסָא. סְתִימַיָּא:

יְהוּדָה לִקְרָא. פּוּמָא יְתִירָה. תַּנָּא אָמוֹרָא. יִכְלוֹן זְמְרַיָּא:

רִבּוֹן עָלְמַיָּא. מֶלֶךְ מַלְכַיָּא. פְּרֹק בְּנַיָּא. מִגּוֹ עַמְמַיָּא:

אֱלָהָא נִסָּא. עַבֵּד לְנַפְשָׁא. בְּדִיל קַדִּישָׁא. אַסִּי לַהּ אַסְיָא:

חִסְדָּא וְחִנָּא. זִמְרָא טוֹבִינָא. יַת מְשִׁיחָנָא. קָרֵב נַסַּיָּא:

משתבח בך מרך רשב"י מהמקובל האלהי רבי מאיר אבוחצירא זיע"א וזה סימנ"ו

מִשְׁתַּבַּח בָּךְ. מִשְׁתַּבַּח בָּךְ. מִשְׁתַּבַּח בָּךְ חֵי הָעוֹלָם. מִשְׁתַּבַּח בָּךְ. מָרָךְ רַשְׁבִּ"י. צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם: מִשְׁתַּבַּח בָּךְ

מִזְּמוֹר שִׁיר פִּי יַבִּיעַ. לָאֵל רָם וְנִשָּׂא. לִכְבוֹד אַרְיָא רְבִיעַ. בּוּצִינָא קַדִּישָׁא. מַעְיָן הַנּוֹבֵעַ. חָכְמָה בִּינָה עֵצָה. רֹאשׁוֹ לְעָב יַגִּיעַ. קָדוֹשׁ הֵן אֶרְאֶלִּים: מִשְׁתַּבַּח בָּךְ

אַמּוֹרָא תַּנָּא נִקְרָא. סְתָם הוּא דְּסִפְרֵי. נִטְמַן בְּתוֹךְ מְעָרָה. וּמָר בְּרֵיהּ בָּתְרֵיהּ. מִטַּעַם גְּזֵירָה. שָׁנִים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה. שָׁמָּה קָנוּ בִּמְסִירָה. אֶת כָּל רָזֵי עוֹלָם: מִשְׁתַּבַּח בָּךְ

יָדִיד עֶלְיוֹן קָדוֹשׁ הוּא. רָב כֹּחוֹ בְּנִסִּים. אֶת טְבָרְיָה טְהֹר הוּא. בִּנְטִיעַת תִּרְמוֹסִין. רוֹדֵף אַחַר תֹּהוּ. טִמֵּא הַקָּדָשִׁים. לְטִמְיוֹן הוֹרִידוּהוּ. וְגִלָּה הַנֶּעְלָם: מִשְׁתַּבַּח בָּךְ

רָשָׁע עָמַד לְנֶגְדּוֹ. לֵץ שְׁמוֹ זֵד יָהִיר. הִתְרִיס זִלְזֵל בִּכְבוֹדוֹ. אָמַר זֶה הַמְטַהֵר. נָתַן עֵינָיו בְּשִׁלְדוֹ. וְנַעֲשָׂה גַּל מַהֵר. כֵּן רְשָׁעִים יֹאבֵדוּ. מְהֵרָה סָר צִלָּם: מִשְׁתַּבַּח בָּךְ

אֶת יָדוֹ הוֹסִיף הִפְלִיא. בְּעֵין שִׁטְנָא גִּירָא. הוּא אִישׁ אֲשָׁמִים מָלֵא. בֶּן גֵּרִים הוּא נִקְרָא. לְהָתֵם וְכַלֵּה. בַּזַּעַם וְעֶבְרָה. הִבִּיט בְּבֶן אַמִּלִּי. וְהָיָה תֵּל עוֹלָם: מִשְׁתַּבַּח בָּךְ

בְּעֵת נִפְטַר מֵרַבּוֹ. תַּלְמִידוֹ הַחוּצָה. וּבָא טָעוּן זְהָבוֹ. לְאֶרֶץ קְדוֹשָׁה. רָאוּ וַיַּקְנְאוּ בוֹ. כָּל חֶבְרָא קַדִּישָׁא. מְזִמּוֹת זוּ חָשְׁבוּ. לָצֵאת חוּץ לִגְבוּלָם: מִשְׁתַּבֵּחַ בָּךְ

יַחְדָּו הוֹצִיא לַבִּקְעָה. הָרַשְׁבִּ״י הַנּוֹרָא. גָּזַר וְנִתְמַלְאָה. כֻּלָּהּ בְּדִינָרָא. הִתְנָה אוֹתָהּ שָׁעָה. תּוֹרָה זוֹ שָׁכְרָהּ. אֵין עוֹד יָדָם מַגִּיעָה. שָׁכָר טוֹב הַנֶּעֱלָם: מִשְׁתַּבֵּחַ בָּךְ

צַר מֶלֶךְ הָרוֹמִיִּים. גּוֹי הַמַּר וְהַנִּמְהָר. בִּטֵּל אַחַת וּשְׁתָּיִם. מִילָה וְשַׁבַּת טֹהַר. תָּלוּ הָעֵינַיִם. בְּמַנְהִיר כְּזֹהַר. הַחַמָּה שִׁבְעָתַיִם. בּוֹ שָׂמוּ אֶת כִּסְלָם: מִשְׁתַּבֵּחַ בָּךְ

יָצָא רַשְׁבִּ״י נִתְאַזַּר. לְבַטֵּל גְּזֵירָה. זְמַן לוֹ אֵל נֶאְזָר. בַּר-תְּלַמְיוֹן נִקְרָא. פָּקַד עָלָיו גָּזַר. לִפְגֹּעַ נַעֲרָה. הִיא בַּת קֵיסָר הָאַכְזָר. מֵפֵר דַּת צוּר עוֹלָם: מִשְׁתַּבֵּחַ בָּךְ

רִיבָה קוֹלָהּ בְּמָרָה. בַּר יוֹחָאי יוֹפִיעַ. צָעֲקָה הַנַּעֲרָה. וְהוּא לָהּ מוֹשִׁיעַ. מָצָא חֵן וְיָקָרָה. וְצָרִים הִכְנִיעַ. וְהִיא גּוּפָא גְּזֵירָה. בִּטֵּל לְעֵין כֻּלָּם: מִשְׁתַּבֵּחַ בָּךְ

אַרְיָא דְּבֵי עִילַאי. הֶעְתִּיר לְאֵל אָיוֹם. מָרוֹם וְשָׁפָל יִרְאֶה. יָחוּס עַל דַּל וְאֶבְיוֹן. זֶה כַּמָּה מִשְׁתָּאֵה. וְיִבְנֶה עִיר צִיּוֹן. בִּנְיָן מִפְאָר נָאֶה. הַדְּבִיר וְאוּלָם: מִשְׁתַּבֵּחַ בָּךְ

חַי זַךְ קַבֵּץ נִדָּחַי. מֵאַרְבַּע הַפֵּאוֹת. בִּזְכוּת תַּנָּא בַּר יוֹחָאי. הָאִישׁ הַפְּלָאוֹת. אֲזַי נִשְׁמַת כָּל חַי. בַּשִּׁיר וְהוֹדָאוֹת. תְּבָרֵךְ שִׁמְךָ אֵל חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם: מִשְׁתַּבֵּחַ בָּךְ

התעוררות הלב

לימוד יום אחד מספר הזוהר הוא כנגד לימוד שנה תמימה מפשט

"וכבר ידוע מעלת לימוד ספר הזוהר כמ"ש האר"י ז"ל שלימוד יום אחד מספר הזוהר וסודות התורה הוא כנגד לימוד שנה תמימה מפשט. ובזכות זה הקב"ה יאריך ימיהם בטוב ושנותיהם בנעימים העושר והכבוד יחדיו יהיו תמים בבנים ובני בנים ובתים מכל טוב מלאים בברכת ה' וברכת אליהו"

(הקדמה זהר דפוס ליוורנו תרנ"ב)

"לימוד הזוהר בגירסא בעלמא בונה עולמות וכל שכן אם יזכה ללמוד ולהבין פירוש מאמר יעשה בו תיקון למעלה בשעה אחת מה שלא יעשה בלימוד הפשט שנה תמימה".

(הרב שלום בן משה בוזגלו, כסא מלך, תיקון מג' אות ס')

שער
תפילות נפלאות
בזכות הרשב"י

התעוררות הלב

מעוררים כוח הצדיקים ומזהיר אור השכינה

"כשעוסק בחיבור זה -ספר הזוהר - מעוררים כוח הנשמות וכוח הצדיקים ההם עם כוח משה רבינו ע"ה... כי בהיותם מתעסקים בו הם מחדשים האור המחודש שנתחדש בעת חיבורו, ומזהירה השכינה ומאירה מאותו האור כתחילת חידושה אז, וכל העוסקים בה חוזרים ומעוררים אותו התועלת ואותו האור הקודם שגלה רשב"י וחבריו בשעת חבורו".

(הרב משה חיים בן יעקב קורדובירו, הרמ"ק, אור יקר, שער א' סימן ה')

תפילות נפלאות בזכות הרשב"י

א. בקשה על מצבת הצדיק

שָׁלוֹם עָלֶיךָ, אֲדוֹנִי הַצַּדִּיק - **רבי שמעון בר יוחאי** (ולפי מה שמכוון תפילתו בציון הקדוש יאמר, או יוסיף ויאמר) [רבי אלעזר בן רשב"י | רבי יוסי בן רבי אלעזר בן רשב"י] שָׁלוֹם לְךָ וְשָׁלוֹם עַל מִשְׁכָּבְךָ, שָׁלוֹם עַל נַפְשְׁךָ הַקְּדוֹשָׁה וְהַטְּהוֹרָה. אַשְׁרֶיךָ שֶׁזָּכִיתָ לָלֶכֶת בְּדַרְכֵי יוֹצְרְךָ וּלְעָבְדוֹ וּלְיִרְאָה אוֹתוֹ, וְעָשִׂיתָ מִצְוֹות וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, עַל כֵּן גָּדוֹל שְׂכָרְךָ, וְהַקָּבָּ"ה יָחִישׁ תְּחִיָּתְךָ וִימַהֵר עֲמִידָתְךָ, וְנִזְכֶּה וְנִחְיֶה לִרְאוֹת פָּנֶיךָ הַמְּאִירִים וּמַזְהִירִים כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, וּזְכוּתְךָ יַעֲמוֹד לָנוּ וְתוֹרָתְךָ מָגֵן בַּעֲדֵנוּ, וְתִהְיֶה נִשְׁמָתְךָ צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹם אֶת ה' אֱלֹהִים: יַעֲלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם: רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּה' לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִילָּה: אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה:

רבון הָעוֹלָמִים וַאֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים, אָב הָרַחֲמִים, גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ כִּי בָּשָׂר אֲנַחְנוּ, וְאֵין בָּנוּ כֹּחַ לְכַוֵּון וּלְיַחֵד יִחוּדֵי שְׁמוֹתֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים הָרְאוּיִים לְיַחֵד וּלְזַוֵּוג בְּהִשְׁתַּטְּחוּת עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים. וְגַם אֵין אִתָּנוּ יוֹדֵעַ שָׂרְשֵׁי הַיִּחוּדִים וְזִווּגֵי הַמִּידוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת לְדַבְּקָא נַפְשָׁא בְּנַפְשָׁא וְרוּחָא בְּרוּחָא:

עַל כֵּן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ בִּיאָתֵנוּ עַל קֶבֶר הַצַּדִּיק הַזֶּה, כְּאִלּוּ כִּוַּונוּ וְיִיחַדְנוּ הַיִּחוּדִים וְזִווּגֵי הַמִּידוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת בְּדִבֵּקוּת נַפְשָׁא בְּנַפְשָׁא וְרוּחָא בְּרוּחָא, לְהַאֲצִיל עָלֵינוּ רוּחַ טַהֲרָה וּקְדֻשָּׁה, רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת ה', וְתִתְעוֹרֵר נֶפֶשׁ הַצַּדִּיק הַזֶּה לְהִתְפַּלֵּל עָלֵינוּ, וְתַמְלִיץ טוֹב לְפָנֶיךָ, וְנִזְכֶּה לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה לְחֵן לְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים, לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם:

וְיֵהָא רַעֲוָא, דִּתְתְּעַר נֶפֶשׁ הַצַּדִּיק הַזֶּה, וְתֶהֱוֵי סָלְקָא וְאָזְלָא וְשָׁאטָא לְגַבֵּי אַבָּהָן דְּמִיכֵי חֶבְרוֹן, לְאוֹדָעָא לְהוֹן צְלוֹתָא וּבָעוּתָא דַּאֲנָא בָּעֵי מְצַלֵּי וּמִתְחַנַּן בְּהַאי שָׁעָתָא. וְתִתְחַבֵּר וְתִתְעַטַּר בִּזְכוּתָא דְּאַבָּהָן, וְתֵעוֹל בְּהַהוּא פִּתְחָא דִבְגַן עֵדֶן, וְאוֹדָעָא לְרוּחַ, וְרוּחַ סָלִיק וְאִתְעַטַּר וּמוֹדַע לִנְשָׁמָה, וּנְשָׁמָה אוֹדָעָא לקב"ה, וְכֻלְּהוּ בָּעָאן רַחֲמֵי עַלַן, וְחַס קב"ה עַלַן בְּגִינֵיהוֹן.

וּבְגִין זְכוּתָא דְּכֻלְּהוּ צַדִּיקַיָּא דְּזָכוּ לְמִדַּת כָּבוֹד דִּלְעֵלָּא, וּזְכוּ לִקְשׁוֹר קִשְׁרָא עִלָּאָה, קִשְׁרָא קַדִּישָׁא, קִשְׁרָא דִּמְהֵימְנוּתָא, וְהקב"ה יָרִיק עַלַן בִּרְכָאן מִמַּבּוּעָא דְּנַחֲלָא, וְיִתְקַיְּמוּן גַּבָּן כֻּלְּהוּ בִּרְכָאן בְּדִיל שְׁמֵיהּ רַבָּא:

אָנָּא ה', אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ, אָבִינוּ אָב הָרַחֲמָן, עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל, וּלְמַעַן זְכוּת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְיוֹסֵף וְדָוִד וּפִינְחָס וּשְׁלֹמֹה, וּלְמַעַן זְכוּת כָּל הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים, וּלְמַעַן זְכוּת הַצַּדִּיק הַזֶּה, וְתָחוּם וְתַחְמֹל וּתְרַחֵם עָלַי וְעַל כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל, וּתְחַיֵּנוּ חַיִּים אֲרֻכִּים טוֹבִים וּמְתֻקָּנִים, וְתִפְרֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ, וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ, וּתְמַלֵּא יָדֵינוּ מִבִּרְכוֹתֶיךָ, וּמֵעֹשֶׁר מַתְּנוֹת יָדֶיךָ, וְתוֹרֵנוּ הַדֶּרֶךְ הַטּוֹב אֲשֶׁר נֵלֵךְ בּוֹ וְהַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה, (ויוסיף לשאול על ענייניו ועל חפציו כאשר יחפוץ). **אמן**:

עוד שתי תפילות נפלאות להתפלל לפני ה' בזכות רבי שמעון בר יוחאי. אשרי מי שיכול ויזכה להתפלל על הציון הקדוש במירון, ואמנם, בכל מקום יכול להתפלל ויזכה. ואשרי מי שיזכה להתפלל תפילות אלו בפרט ביום ח"י באייר הוא יום ל"ג בעומר, יום הילולת הרשב"י, ואמנם בכל יום בשנה שיתפלל יזכה. כי התפשטות הצדיק היא בכל העולם, וזכות הרשב"י עומדת לכל יהודי תדיר בכל עת ובכל מקום.

ב. תפילה זאת מרבי נתן. מובאת בליקוטי תפילות, מיוסדת על פי הסוד הנורא שגילה רבי נחמן מברסלב זיע"א, על גדולת רבי שמעון בר יוחאי ז"ל, שהבטיח לישראל שלא תשכח התורה על ידו, כמ"ש בזוה"ק כי בזה ספר הזוהר שגילה רשב"י יזכו לצאת מהגלות ברחמים.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, עִיר וְקַדִּישׁ מִן שְׁמַיָּא נָחִית, בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, בּוֹצִינָא עִלָּאָה, בּוֹצִינָא רַבָּא, בּוֹצִינָא יַקִּירָא. אַתֶּם הִבְטַחְתֶּם לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא תִּשְׁתַּכַּח הַתּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל עַל יֶדְכֶם. כִּי בְּזֹהַר דָּא יִפְּקוּן מִן גָּלוּתָא. וַאֲפִילּוּ בְּתֹקֶף הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה בְּעִקְּבוֹת מְשִׁיחָא בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאֵלֶּה, הִבְטַחְתֶּם, שֶׁאַף עַל פִּי כֵן לֹא תִשָּׁכַח הַתּוֹרָה מִפִּי זַרְעֵנוּ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר פָּנַי בַּיּוֹם הַהוּא עַל כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה, וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לְעֵד, כִּי לֹא תִשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ". וְהִנֵּה, עַתָּה הִגִּיעוּ הַיָּמִים אֲשֶׁר אֵין לָנוּ בָּהֶם חֵפֶץ, כִּי אָרַךְ עָלֵינוּ הַגָּלוּת, וּמָשַׁךְ עָלֵינוּ הַשִּׁעְבּוּד, וּבְכָל יוֹם אָנוּ הוֹלְכִים וְדַלִּים, וּמָטָה יָדֵינוּ מְאֹד. "כִּי אָזְלַת יָד וְאֶפֶס עָצוּר וְעָזוּב", כִּי נִשְׁאַרְנוּ כִּיתוֹמִים וְאֵין אָב, וְאֵין מִי יַעֲמוֹד בַּעֲדֵנוּ.

וְהִנֵּה, בְּתֹקֶף סוֹף הַגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה, וּכְבָר הִתְחִיל לְהִתְנוֹצֵץ הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ מִימֵי הָאֱלָהִי הָאֲרִ"י זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, וְעַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל מִשְׁתּוֹקְקִים וּמִתְגַּעְגְּעִים מְאֹד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְהַכֹּל חֲפֵצִים לְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ בְּהִשְׁתּוֹקְקוּת נִמְרָץ וְנִפְלָא, אֲשֶׁר לֹא הָיְתָה כָּזֹאת מִימֵי קֶדֶם. "הֱקִיצוֹתִי וְעוֹדִי עִמָּךְ", בָּאתִי עַד קֵץ כָּל הַדּוֹרוֹת וְעוֹדִי עִמָּךְ. עֲדַיִן אָנוּ אֲחוּזִים בָּךְ, וּמִשְׁתּוֹקְקִים לַעֲבוֹדָתְךָ בִּכְלוֹת הַנֶּפֶשׁ. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן, גַּם גֹּדֶל רִחוּקֵנוּ מִמְּךָ בָּעִתִּים הַלָּלוּ, הוּא גַם כֵּן בְּלִי שִׁעוּר, כִּי טָבַעְנוּ בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד, בָּאנוּ בְמַעֲמַקֵּי מַיִם וְשִׁבֹּלֶת שְׁטָפָתְנוּ. וּרְאֵה אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל מְרוּדִים מְאֹד, אֲשֶׁר אִי אֶפְשַׁר לְבָאֵר וּלְסַפֵּר גֹּדֶל הִתְגָּרוּת הַבַּעַל דָּבָר אֲשֶׁר הִתְגָּרָה בָּנוּ מְאֹד, עַד אֲשֶׁר הִפִּיל אוֹתָנוּ מְאֹד.

וְהִנֵּה, אָנֹכִי בְעָנְיִי, מִי אָנֹכִי לְסַפֵּר צָרוֹת יִשְׂרָאֵל, רַק אַתֶּם לְבַד יְדַעְתֶּם אֶת כָּל הַמַּעֲמָד וּמַצָּב שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאֵלֶּה. אַךְ בָּאתִי לְסַפֵּר וְלִצְעֹק עָלַי וְעַל נַפְשִׁי, עַל עֹצֶם רִחוּקִי מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְעֹצֶם פְּגָמַי וַעֲווֹנוֹתַי הָרַבִּים וּפְשָׁעַי הָעֲצוּמִים. וְ"עַל אֵלֶּה אֲנִי בוֹכִיָּה עֵינִי עֵינִי יוֹרְדָה מַיִם", כִּי אֵינִי יוֹדֵעַ שׁוּם דֶּרֶךְ אֵיךְ לְהַחֲזִיר לִי הַכֹּחַ דִּקְדֻשָּׁה, וְאֵיךְ לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וּבְאֵיזֶה דֶּרֶךְ אַתְחִיל לַעֲזוֹב דַּרְכִּי הָרָע וּמַחְשְׁבוֹתַיי הַמְגֻנּוֹת, וְאֵיךְ וּבַמֶּה אֶזְכֶּה לְתַקֵּן קִלְקוּלִים וּפְגָמִים כָּאֵלֶּה. "לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי, אָנָה אֲנִי בָא", אָנָה אוֹלִיךְ אֶת חֶרְפָּתִי הָעֲצוּמָה, אָנָה אֶבְרַח, אָנָה אֶטָּמֵן מִפְּנֵי בָשְׁתִּי וּכְלִמָּתִי. וָאֹמַר לֶהָרִים כַּסּוּנִי וְלַגְּבָעוֹת נִפְלוּ עָלָי, אוֹי מֶה הָיָה לִי, אוֹי מֶה הָיָה לִי. "עַל כֵּן אָמַרְתִּי שְׁעוּ מִנִּי אֲמָרֵר בַּבֶּכִי", אוּלַי יָחוֹס, אוּלַי יְרַחֵם, כִּי אֵין מַעְצוֹר לַה' לְהוֹשִׁיעַ גַּם אוֹתִי בָּעֵת הַזֹּאת, כִּי הַרְבֵּה רֶוַח וְהַצָּלָה לְפָנָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "הֵן כֹּל תּוּכָל וְלֹא יִבָּצֵר מִמְּךָ מְזִמָּה, וּמִי יֹאמַר לְךָ מַה תַּעֲשֶׂה". עַל כֵּן בָּאתִי כְּעָנִי בַּפֶּתַח, רָשׁ דַּל וְאֶבְיוֹן, נָגוּעַ וּמְעֻנֶּה, מְבֻלְבָּל וּמְטֹרָף עָנִי וְכוֹאֵב, לִצְעֹק וְלִזְעוֹק לִפְנֵי הַדְרַת קְדֻשַּׁתְכֶם: רַבִּי רַבִּי רַבִּי, "אָבִי אָבִי רֶכֶב יִשְׂרָאֵל וּפָרָשָׁיו", נְהִירוּ

דְּבוֹצִינָא דְּאוֹרַיְיתָא, "עוּרָה לָמָּה תִישַׁן", אֵיךְ תּוּכְלוּ לִסְבּוֹל צָרוֹת יִשְׂרָאֵל. קוּמוּ וְהִתְעוֹרְרוּ עִם כָּל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, לְהִסְתַּכֵּל וְלִרְאוֹת בִּמְרִירוּת צָרוֹת נַפְשֵׁנוּ. "הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר", קוּמוּ יְשֵׁנֵי מַכְפֵּל לְסַעֲדֵינוּ צַדִּיקֵי יְסוֹדֵי עוֹלָם, קוּמוּ בְּעֶזְרָתֵנוּ בְּעֵת צָרָה הַזֹּאת, חוּסוּ וְחִמְלוּ עַל כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וּבְתוֹכָם עָלַי הַחוֹטֵא וְהַפָּגוּם הַמְּלֵא, חַטָּאִים מִכַּף רֶגֶל וְעַד רֹאשׁ. אַתֶּם יְדַעְתֶּם, "אֶת כָּל הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מְצָאָתְנוּ", מִיּוֹם גְּלוֹת הָאָרֶץ עַד הֵנָּה, כָּל מַה שֶּׁעָבַר עַל כְּלָל יִשְׂרָאֵל בִּכְלָלִיּוּת, וּבִפְרָטִיּוּת מַה שֶּׁעָבַר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וּבִפְרָט מַה שֶּׁעָבַר עָלַי מִיּוֹם שֶׁנֶּאֱצְלוּ וְנִבְרְאוּ וְנוֹצְרוּ וְנַעֲשׂוּ נִשְׁמָתִי וְרוּחִי וְנַפְשִׁי וְגוּפִי, כָּל מַה שֶּׁעָבַר עָלַי בְּכָל גִּלְגּוּל וְגִלְגּוּל, וּבִפְרָט מַה שֶּׁעָבַר עָלַי בַּגּוּף הַזֶּה, כָּל מַה שֶּׁעָבַרְתִּי מֵעוֹדִי עַד הַיּוֹם הַזֶּה, מַה שֶּׁאֲנִי זוֹכֵר עֲדַיִן וּמַה שֶּׁנִּשְׁכַּח מִמֶּנִּי. הֵיסְפִּיקוּ כָּל אֵילֵי נְבִיּוֹת, לְבָאֵר וּלְסַפֵּר אֶפֶס קָצֶה מֵהַפְּגָמִים שֶׁפָּגַמְתִּי בְּיוֹם אֶחָד, כְּפִי מַה שֶּׁנּוֹגְעִים הַפְּגָמִים בְּמָקוֹם שֶׁנּוֹגְעִים כְּפִי שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתִי, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן מַה שֶּׁפָּגַמְתִּי בְּכָל הַיָּמִים שֶׁעָבְרוּ עָלַי, מִיּוֹם הֱיוֹתִי עַד הַיּוֹם הַזֶּה, [וּבִפְרָט (יפרט מה שיודע בענייניו)] מִי יוּכַל לְסַפֵּר, מִי יוּכַל לְשַׁעֵר, מָה אֲדַבֵּר מָה אֶתְאוֹנֵן, מָה אוֹמַר מָה אֲדַבֵּר וּמָה אֶצְטַדָּק.

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, תֵּן בְּלֵב הַצַּדִּיק הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא הַזֶּה [(אם יזכה להיות על קבר רשב"י יאמר:) הַשּׁוֹכֵן פֹּה] וּבְלֵב כָּל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, לְבַל יַסְתִּירוּ פְּנֵיהֶם מִמֶּנִּי, וְיַעַמְדוּ בַּעֲדִי לִמְלִיצֵי יֹשֶׁר, לַהֲפוֹךְ בִּזְכוּתִי וּלְבַקֵּשׁ וְלִמְצֹא בִּי נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת, וְיַמְלִיצוּ טוֹב בַּעֲדִי. שֶׁתִּקָּרְבֵנִי אֵלֶיךָ בְּרַחֲמִים, וְתִתֵּן בִּי לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה תִּתֵּן בְּקִרְבִּי, שֶׁאֶזְכֶּה לְהִתְעוֹרֵר מֵעַתָּה בֶּאֱמֶת, לָשׁוּב אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם אִי שָׁמַיִם הַפְּגִינוּ בַּעֲדִי, כָּל בַּעֲלֵי רַחֲמִים וְחֶמְלָה חִמְלוּ עָלַי כָּל שׁוֹכְנֵי עָפָר, הַעֲתִּירוּ בְּעַד מֶטְבָּע "בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מַעֲמָד" כָּמוֹנִי.

רַבִּי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי, זִכְרוּ זֹאת וְתָשִׂימוּ עַל לֵב, שֶׁזְّכִינוּ בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ לִשְׁמֹעַ נִפְלְאוֹת נוֹרָאוֹת גְּדֻלַּתְכֶם. אֵיךְ מְרֻמָּז בַּתּוֹרָה שֶׁעַל יֶדְכֶם לֹא תִּשָּׁכַח הַתּוֹרָה, כִּי הַפָּסוּק שֶׁהֵבֵאתֶם רְאָיָה מִמֶּנּוּ, שֶׁהוּא כִּי' לֹא' תִּשָּׁכַח' מִפִּי' זַרְעוֹ' הוּא סוֹפֵי תֵבוֹת יוֹחַא"י. וְשֵׁמְכֶם הַקָּדוֹשׁ בְּעַצְמוֹ מְרֻמָּז בַּפָּסוּק: "עִ'יר וְ'קַדִּישׁ מִן' שְׁ'מַיָּא נָ'חִית", אֲשֶׁר אַתֶּם לְבַד יוֹדְעִים סוֹד דְּבָרִים הָאֵלֶּה, אַתֶּם לְבַד יוֹדְעִים גְּדֻלַּת הַהַבְטָחָה שֶׁהִבְטַחְתֶּם לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁהַתּוֹרָה לֹא תִּשָּׁכַח מִיִּשְׂרָאֵל עַל יֶדְכֶם. וְאֵיךְ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם נִבָּא עַל זֶה בְּתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה מִקֶּדֶם. עַל כֵּן בָּאתִי לְהַזְכִּיר, נָא רַבּוֹתַי הַקְּדוֹשִׁים, חִמְלוּ עָלַי, וְאַל תִּסְתַּכְּלוּ עַל כָּל הָרַע שֶׁעָשִׂיתִי מֵעוֹדִי עַד הַיּוֹם הַזֶּה, בְּמַחֲשָׁבָה דִבּוּר וּמַעֲשֶׂה, אֲשֶׁר הִמְרֵיתִי אִמְרֵי אֵל וַעֲצַת עֶלְיוֹן נִאָצְתִּי. אַל תַּבִּיטוּ בְּמַעֲשֵׂי הָרָעִים, וְאַל תַּעֲשׂוּ עִמִּי כַּחֲטָאַי, וְאַל אָקוּץ בְּעֵינֵיכֶם, עַל אֲשֶׁר זֶה כַּמָּה אֲשֶׁר מְעוֹרְרִים אוֹתִי בַּאֲלָפִים וּרְבָבוֹת רְמָזִים וְהִתְעוֹרְרוּת, וּבְכַמָּה מִינֵי עֵצוֹת נְכוֹנוֹת בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת, לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. וַאֲנִי בְּעֹצֶם קַשְׁיוּת עָרְפִּי קִלְקַלְתִּי וּפָגַמְתִּי בְּכָל זֶה, וְלֹא הִטֵּיתִי אָזְנִי וְלִבִּי לְכָל זֶה. חוּסוּ עָלַי, וְאַל תָּשִׁיתוּ לֵב לְכָל זֶה, וְאַל יִחַר אַפְּכֶם בִּי חָלִילָה, רַק תַּחְשְׁבוּ מַחֲשָׁבוֹת עוֹד מֵעַתָּה, לְבַל אֶהְיֶה נִדְחֶה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וּמִכֶּם חָלִילָה. כִּי עֲדַיִן, "אֵין מַעְצוֹר לַה' לְהוֹשִׁיעַ" גַּם בָּעֵת הַזֹּאת, כִּי אֵין לִי שׁוּם כֹּחַ עַתָּה אֶלָּא בְּפִי לְבַד, וְגַם זֶה מֵאִתּוֹ יִתְבָּרֵךְ אֲשֶׁר לֹא עָזַב חַסְדּוֹ וַאֲמִתּוֹ מֵעִמִּי, וְנָתַן כֹּחַ לְיָעֵף כָּמוֹנִי, לְדַבֵּר עַתָּה מְעַט דְּבָרִים הָאֵלֶּה. וְעַל זֶה תָּמַכְתִּי יְתֵדוֹתַי, שֶׁתְּרַחֲמוּ עָלַי, וְתַעֲשׂוּ אֶת אֲשֶׁר אֶזְכֶּה לָשׁוּב בֶּאֱמֶת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ [וְלָבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מְהֵרָה בְּשָׁלוֹם, וּלְדַבֵּר כָּל זֶה וְיוֹתֵר מִזֶּה שָׁם עַל צִיּוּן שֶׁלָּכֶם הַקָּדוֹשׁ], וַה' הַטּוֹב בְּרַחֲמָיו יִשְׁמַע תְּפִלַּתְכֶם, וְיַעֲזֹר וְיָגֵן

וְיוֹשִׁיעַ אוֹתִי וְאֶת כָּל יִשְׂרָאֵל לְמַעַנְכֶם, וְיַחֲזִירֵנִי בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנָיו מְהֵרָה, וְיֹאחֲזֵנִי וְלֹא יַרְפֵּנִי, וְאַל יַעַזְבֵנִי וְאַל יִטְּשֵׁנִי בְּשׁוּם אֹפֶן, עַד שֶׁאֶזְכֶּה לָשׁוּב אֵלָיו בֶּאֱמֶת, וְלִהְיוֹת כִּרְצוֹנוֹ הַטּוֹב מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וּלְתַקֵּן בְּחַיַּי אֶת כָּל אֲשֶׁר פָּגַמְתִּי, בְּכֹחַ וּזְכוּת הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, אֲשֶׁר עֲלֵיהֶם לְבַד אֲנִי נִשְׁעָן, לְסַדֵּר דְּבָרַי אֵלֶּה לִפְנֵיהֶם וְלִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בַּעַל הָרַחֲמִים יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת. "ה' יִגְמֹר בַּעֲדִי, ה' חַסְדְּךָ לְעוֹלָם מַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אַל תֶּרֶף. הוֹצִיאָה מִמַּסְגֵּר נַפְשִׁי לְהוֹדוֹת אֶת שְׁמֶךָ, בִּי יַכְתִּירוּ צַדִּיקִים כִּי תִגְמֹל עָלָי" (ויוסיף לשאול על ענייניו ועל חפציו כאשר יחפוץ):

ב. תפילה זו תיקן רבינו רבי יוסף חיים בעל הבן איש חי זיע"א, לאמרה ביום ל"ג בעומר – יום הילולת התנא האלקי רשב"י, בלילה וביום, וזו לשונו: "בליל ל"ג לעומר יזדרז כל אדם לקדות סדר הלימוד של שבחי אדונינו רשב"י ע"ה זיע"א הנזכרים בתלמוד ובזוה"ק. וכבר סדרתי בזה סדר אשר קראתיו 'הילולה רבה' שנדפס בעיר ליוורנו יע"א בשנת ברבו"ת הטוב"ה. ועתה אוסיף בקשה אחת שנכון לאומרה בל"ג לעומר בלילה וביום":

אָנָּא ה'. **לְמַעַן אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ** [יביט באותיות השם, ויכוון במחשבה בלבד: (אל"ף כ"ף דל"ת טי"ת מי"ם)], **שֶׁהוּא סוֹד חֲמִשָּׁה גְּבוּרוֹת דְּגַדְלוּת, שֶׁהֵם סוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, הָרָמוּז בְּסוֹד הַכָּתוּב: בִּטְחוּ בָה' עֲדֵי עַד, אֲשֶׁר אוֹתִיּוֹתָיו אֵלּוּ בְּמִילּוּאָם עוֹלִים מִסְפָּר: "שָׁלוֹם בְּרָכָה טוֹבָה חַיִּים חֵן חֶסֶד רַחֲמִים חֶדְוָה". תַּשְׁפִּיעַ לִי וְלִבְנֵי בֵיתִי וּלְכָל יִשְׂרָאֵל: שָׁלוֹם, בְּרָכָה, טוֹבָה, חַיִּים, חֵן, חֶסֶד, רַחֲמִים, חֶדְוָה.**

עֲשֵׂה לְמַעַן אֲמִתְּךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן כְּבוֹדְךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן דָּתְךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן טוּבְךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן מַלְכוּתְךָ.

וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתַּעֲשֶׂה לְמַעַן רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ, וּלְמַעַן זְכוּת עַבְדְּךָ רַבִּי עַקִיבָה בֶּן יוֹסֵף, וּלְמַעַן זְכוּת עַבְדְּךָ רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי, וּלְמַעַן זְכוּת עַבְדְּךָ רַבִּי מֵאִיר בַּעַל הַנֵּס, וּלְמַעַן זְכוּת עַבְדְּךָ רַבִּי יְהוּדָה בֶּן רַבִּי אִלְעָאי, וּלְמַעַן זְכוּת עַבְדְּךָ רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן שַׁמּוּעַ, וּלְמַעַן זְכוּת עַבְדְּךָ רַבִּי נֶחֶמְיָא, תְּרַחֲמֵנוּ וּתְחַיֵּינוּ חַיִּים אֲרֻכִּים, חַיִּים שֶׁל שָׁלוֹם, חַיִּים שֶׁל טוֹבָה, חַיִּים שֶׁל בְּרָכָה, חַיִּים שֶׁל פַּרְנָסָה טוֹבָה, חַיִּים שֶׁל חִלּוּץ עֲצָמוֹת, חַיִּים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם יִרְאַת חֵטְא, חַיִּים שֶׁאֵין בָּהֶם בּוּשָׁה וּכְלִימָה, חַיִּים שֶׁל עֹשֶׁר וְכָבוֹד, חַיִּים שֶׁתְּהֵא בָּנוּ אַהֲבַת תּוֹרָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם, חַיִּים שֶׁתְּמַלֵּא כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבֵּנוּ לְטוֹבָה לַעֲבוֹדָתְךָ וּלְיִרְאָתֶךָ. וְתִפְתַּח לָנוּ: שַׁעֲרֵי אוֹרָה, שַׁעֲרֵי כַלְכָּלָה, שַׁעֲרֵי דַעַת, שַׁעֲרֵי טוֹבָה, שַׁעֲרֵי מָזֹן.

אָנָּא ה' הוֹשִׁיעָה נָא, אָנָּא ה' הַצְלִיחָה נָא: כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה אוֹר: דְּרָכֶיךָ ה' הוֹדִיעֵנִי אוֹרְחוֹתֶיךָ לַמְּדֵנִי: טוֹב ה' לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו: מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם:

אָנָּא ה'. לְמַעַן זְכוּת עַבְדְּךָ הַצַּדִּיק רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי, אֲשֶׁר הָיָה בְּחִינַת יְסוֹד יוֹסֵף צַדִּיק ה', וְעוֹלֶה מִסְפָּר שְׁמוֹ כְּמִסְפָּר יְסוֹד יוֹסֵף צַדִּיק ה', יְתַקֵּן מָה שֶׁפָּגַמְנוּ בְּמִדַּת יְסוֹד צַדִּיק ה'. וְכָל נִיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה אֲשֶׁר פִּזַּרְנוּ יִתְבָּרְרוּ וְיַעֲלוּ אֶל יְסוֹד יוֹסֵף צַדִּיק ה', וְיִמָּשֵׁךְ לָנוּ שֶׁפַע טוֹב וְחֵן וָחֶסֶד וְשָׁלוֹם מִן יְסוֹד יוֹסֵף צַדִּיק ה'.

אָנָּא ה', לְמַעַן זְכוּת עַבְדְּךָ הַצַּדִּיק רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי, שֶׁעוֹלֶה מִסְפָּר שְׁמוֹ כְּמִסְפָּר עוֹלָם הַיְצִירָה, יְתַקֵּן מָה שֶׁפָּגַמְנוּ בְּעוֹלָם הַיְצִירָה. וְיִמָּשֵׁךְ לָנוּ שֶׁפַע טוֹבָה וּבְרָכָה וְשָׁלוֹם

מִשָּׁם, אֶל ה' הַמֵּאִיר בְּעוֹלָם הַיְּצִירָה. וְיִהְיֶה לָנוּ כֹּחַ וְאֹמֶץ, שֶׁתַּעֲלֶה נַפְשֵׁינוּ מִן עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה אֶל עוֹלָם הַיְּצִירָה, וּמִשָּׁם אֶל ה', וָיָאֵר לָנוּ. וַעֲשֵׂה עִמָּנוּ אוֹת לְטוֹבָה, וְיִרְאוּ שׂוֹנְאֵינוּ וְיֵבוֹשׁוּ, יֶחֱזוּ אוֹיְבֵינוּ וְיִכָּלְמוּ, כִּי אַתָּה ה' עֲזַרְתָּנוּ וְנִחַמְתָּנוּ.

אָנָּא ה'. לְמַעַן זְכוּת עַבְדְּךָ הַצַּדִּיק רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי, שֶׁעוֹלֶה מִסְּפָר שְׁמוֹ כְּמִסְפָּר כִּסֵּא שְׁכִינָה, יְתֻקַּן מָה שֶׁפָּגַמְנוּ בְּכִסֵּא שְׁכִינָה. וּתְזַכֵּךְ וְתָאִיר נַפְשֵׁינוּ, וְנִזְכֶּה לִהְיוֹת מָדוֹר וְכִסֵּא אֶל אוֹר שְׁכִינָה.

אָנָּא ה', לְמַעַן זְכוּת עַבְדְּךָ הַצַּדִּיק רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי, שֶׁעוֹלֶה מִסְּפָר שְׁמוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וְשִׁשָּׁה, יְתֻקַּן מָה שֶׁפָּגַמְנוּ בְּהִרְהוּרִים, שֶׁעוֹלֶה מִסְּפָר אַרְבַּע מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וְשִׁשָּׁה. וְנִהְיֶה מוּצָלִים מִן מַכּוֹת, שֶׁהֵם מִסְּפָר אַרְבַּע מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וְשִׁשָּׁה. וְיִתָּקְנוּ וְיִזְדַּכְּכוּ הַכְּלָיוֹת שֶׁלָּנוּ, שֶׁהֵם מִסְּפָר אַרְבַּע מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וְשִׁשָּׁה. וְיִמָּשֵׁךְ לָנוּ מֵהֶם עֵצָה טוֹבָה וִישָׁרָה וּנְכוֹנָה תָּמִיד.

[ויוסיף לשאול על ענייניו ועל חפציו כאשר יחפוץ]. יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ ה' צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

ג. תפילה בזכות הרשב"י (מספר בית תפילה. הובאה בספר "קול הישועות")

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, תִּזְכֹּר לָנוּ חַסְדֵי אָבוֹת, וּתְרַחֵם עָלֵינוּ, כִּי בְּנֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב אֲנָחְנוּ, עַמְּךָ בְּנֵי בְּרִיתְךָ, בְּנֵי אַבְרָהָם אֲהֵבְךָ שֶׁנִּשְׁבַּעְתָּ לוֹ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה. זֶרַע יִצְחָק יְחִידְךָ שֶׁנֶּעֱקַד עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. עֵדֶת יַעֲקֹב בִּנְךָ בְּכוֹרְךָ. שֶׁמֵּאַהֲבָתְךָ שֶׁאָהַבְתָּ אוֹתוֹ, וּמִשִּׂמְחָתְךָ שֶׁשָּׂמַחְתָּ בּוֹ, קָרָאתָ אוֹתוֹ יִשְׂרָאֵל וִישׁוּרוּן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלוֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתִּתֵּן לָנוּ כֹּחַ וְיִכֹלֶת וְעֵזֶר וְסִיּוּעַ וְהַכָּנָה, שֶׁלֹּא לַעֲבֹר עַל שׁוּם מִצְוָה מִשְּׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה מִצְוּוֹת לֹא תַּעֲשֶׂה, וּמִדִּבְרֵי קַבָּלָה וּמִדִּבְרֵי סוֹפְרִים, לְתַקֵּן אֶת שָׁרְשָׁם בְּמָקוֹם עֶלְיוֹן. וְכָל מִצְוָה שֶׁלֹּא בָּאָה לְיָדֵינוּ, תְּצָרֵף בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים אֶת מַחֲשַׁבְתֵּנוּ הַטּוֹבָה, וְיַעֲלֶה לְפָנֶיךָ כְּאִלּוּ קִיַּמְנוּ כָּל הַמִּצְוּוֹת בַּמַּעֲשֶׂה.

וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

קוּם צַדִּיק הַקָּדוֹשׁ אוֹר הַחַי, רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי, וְחַלֵּה נָא פְּנֵי אֵל וְיָחֹנֵנוּ, וְיַאֲמִצֵנוּ וִיבָרְכֵנוּ. וְיִגַּדְּלֵנוּ וִידַגְּלֵנוּ. וְיַהַדְּרֵנוּ, וּבְרֵעַד טוֹב יְוַעֲדֵנוּ. וְיַזְכֵּנוּ וְיַמְלִטֵנוּ וְיַנְשְׂאֵנוּ. וְיַסְמְכֵנוּ וַיַּעֲזְרֵנוּ. וְיִפַּרְנְסֵנוּ וַיַּצְלִיחֵנוּ. וְיַקְדִּישֵׁנוּ וְיַרְפְּאֵנוּ. וְיִשְׁמְרֵנוּ וְיַתְּמְכֵנוּ. וּלְמַעַן אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן יוֹסֵף וְדָוִד וּפִנְחָס וּשְׁלֹמֹה וְכָל הַצַּדִּיקִים וְכָל הַחֲסִידִים, יְרַחֲמֵנוּ וְיַחֲיֵנוּ חַיִּים אֲרוּכִּים. חַיִּים שֶׁל שָׁלוֹם חַיִּים שֶׁל טוֹבָה. חַיִּים שֶׁל בְּרָכָה. חַיִּים שֶׁל פַּרְנָסָה טוֹבָה. חַיִּים שֶׁל חִילוּץ עֲצָמוֹת. חַיִּים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם יִרְאַת חֵטְא. חַיִּים שֶׁאֵין בָּהֶם בּוּשָׁה וּכְלִימָה. חַיִּים שֶׁל עוֹשֶׁר וְכָבוֹד. חַיִּים שֶׁתִּהְיֶה בָּנוּ אַהֲבַת שָׁמַיִם וְיִרְאַת שָׁמַיִם. חַיִּים שֶׁיְּמַלֵּא כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבֵּנוּ לְטוֹבָה לְעַבּוֹדָתוֹ יִתְבָּרֵךְ. אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן:

קוּם חָסִיד קַדִּישָׁא קֻדֵּשׁ הַקָּדָשִׁים, קְדוֹשׁ הַ' מְכוּבָּד. אַנְתְּ הוּא רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, דְּאִתְקְרִיאַת מְכוּבָּד, בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, וְאַנְתְּ הוּא דְּעָתִיד לְמֵהֱוֵי רֵישָׁא לְצַדִּיקַיָּא דְּיָתְבֵי בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן וּתְקַבֵּל אַפֵּי שְׁכִינְתָּא. וְתֵחֲמֵי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְתִשְׁתַּעְשַׁע

עִם צִדִּיקַיָּא, וְתֵימָא לַהוּ, בּוֹאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה וְנִבְרְכָה לִפְנֵי ה' עוֹשֵׂנוּ. קוּם וּבַקֵּשׁ רַחֲמִים מֵאָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל אָחִינוּ שִׁישְׁפִּיעַ לָנוּ בְּרַחֲמָיו, תּוֹרָה וְחַיִּים, אַהֲבָה וְחֶסֶד, צְדָקָה וְרַחֲמִים, בְּרָכָה וְשָׁלוֹם. וְיַעֲלֶה וְיָבוֹא וְיַגִּיעַ וַיֵּרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר, זִכְרוֹנֵינוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ, וְזִכְרוֹן מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, וְזִכְרוֹן כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי ה' אֱלוֹהֵינוּ לִפְלֵיטָה, לְטוֹבָה, לְחֵן, לְחֶסֶד, וּלְרַחֲמִים, לַחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם. אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן:

קוּם אִילָנָא רַבָּא וְתַקִּיף בִּתְרֵין עָלְמִין, אַנְתְּ הוּא רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָקַק דְּיוּקְנָךְ לְעֵילָא. וְקָלָךְ לְעֵילָא סָלְקָא וּמִתְעַטְּרָה בְּכִתְרָא קַדִּישָׁא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתְעַטֵּר בָּךְ בְּכֻלְּהוּ עָלְמִין וּמִשְׁתַּבַּח בָּךְ, עָלָךְ כְּתִיב, וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר. קוּם וְהַמְלִיץ טוֹב וְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי אָבִינוּ אָב הָרַחֲמָן בְּעַד יַלְדֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל יוֹנְקֵי שָׁדַיִם וּגְמוּלֵי חָלָב וְתִינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן. וְה' בְּרַחֲמָיו וּבְרֹב חֲסָדָיו יִשְׁמְרֵם וְיַצִּילֵם מִכָּל נֶזֶק וּמִכָּל חוֹלִי, וַיַּצִּילֵם מִכָּל צַר וּמַשְׁטִין וּמֵרוּחַ רָעָה. וַיַּצִּילֵם מֵעַיִן הָרַע וּמִכָּל דָּבָר רָע. וְיִתֵּן לָהֶם חַיִּים אֲרוּכִּים וְטוֹבִים, וְמִתּוֹקָנִים, וְכוֹחַ וְחוֹזֶק וְאוֹמֶץ לִלְמוֹד תּוֹרָה וְלִקַּיֵּם הַמִּצְוֹת. וְיִגְדְּלוּ בַּטּוֹבָה וּבְשַׁלְוָה וּבְשָׁלוֹם:

קוּם אוֹר יִשְׂרָאֵל, אַתָּה וְתַלְמִידֶיךָ עֶשְׂרֵה חֲסִידֵי עֶלְיוֹן, קוּמוּ וְסַדְּרוּ מִלֵּי קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאָמַר, לֹא אַשְׁחִית בַּעֲבוּר הָעֲשָׂרָה.

קוּמוּ וְזִילוּ לִדְמִיכִי חֶבְרוֹן אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב. וְאִתְעָרוּ לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא דְּאִתְמַר בַּהּ אֲנִי יְשֵׁנָה בְּגָלוּתָא. וְקַנָּהּ דְּאִיהִי יְרוּשָׁלַם חֲרֻבָה, וְיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא תַּחַת יְדֵי אֲדוֹנִים קָשִׁים אוּמִין דְּעָלְמָא.

קוּמוּ וְאַלִּיפוּ זַכּוּ עַל עָאנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְמַר בְּהוֹן וָאֶתֵּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי.

קוּמוּ וּבְעוּ רַחֲמֵי עַלַיְיהוּ, וְאַלִּיפוּ זְכוּ עָלַיְיהוּ, לְשֵׁיזְבָא לוֹן מֵאִלֵּין חִיָּין בִּישִׁין. וּלְמִהְוֵי מֵחֵיל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְמִסְלַח לְהוֹן עַל כָּל חוֹבֵיהוֹן וּלְמִפְּרַק לוֹן בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב.

קוּמוּ לְעוֹרֵר הָרַחֲמִים וּלְהַמְשִׁיךְ חֲסָדִים גְּדוֹלִים לָנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל אָחִינוּ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵם. וְתָחוֹן זְכוּת אָבוֹת וּזְכוּת כָּל הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים. וּזְכוּת כָּל הַיְשָׁרִים בְּלִבּוֹתָם, אֲשֶׁר מָסְרוּ עַצְמָם לְהַרִיגָה וְלִשְׂרֵיפָה עַל קִדּוּשַׁת ה' יִתְבָּרֵךְ. וּתְמִימוּתָם וּקְדוּשָׁתָם וְלִימוּדָם בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְסוֹדוֹתֶיהָ, וְכָל הַתִּיקוּנִים וְהַיִּחוּדִים אֲשֶׁר יִיחֲדוּ וְתִקְּנוּ בִּקְדוּשָׁה לְמַעְלָה, יָגֵנוּ עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, כּוּלָּנוּ כְּאֶחָד אֲנַחְנוּ.

ה' יִתֵּן אוֹמֶר הַמְבַשְּׂרוֹת צָבָא רָב. קוֹל מְבַשֵּׂר וְאוֹמֵר עַל הַר גָּבוֹהַּ עְלִי לָךְ מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן. מַה נָּאוּ עַל הֶהָרִים רַגְלֵי מְבַשֵּׂר מַשְׁמִיעַ שָׁלוֹם מְבַשֵּׂר טוֹב מַשְׁמִיעַ יְשׁוּעָה אוֹמֵר לְצִיּוֹן מָלַךְ אֱלוֹהַיִךְ:

שער
ההדרן

התעוררות הלב

בכח הלימוד הקדוש הזה

בכח הלימוד הקדוש הזה נצא מן הגלות לא בזולת זה הלימוד... וגדול שכר לימוד הזה יותר משאר כל התורה וכל המצות... ואם עסק בחכמה זו, לאחר יציאת נשמתו מגופו פוטרין אותו מכל דינים... והעוסק בחכמת הקבלה לדעת רזי התורה וטעמי המצות על פי סוד נקרא בן להקדוש ברוך הוא וקודשא בריך הוא מתפאר בו ברקיע.

(רבי פנחס אליהו בן מאיר זיע"א, ספר הברית, חלק ב' מאמר י"ב פרק ה').

◆

בשביל המתעסקים בחיבור הזוהר יתגלי מלכא משיחא

דע כי גזרה חכמתו יתברך שחיבור ספר הזוהר לא יתפרסם ולא יתגלה אלא בדורו של רבי שמעון בר יוחאי עליו השלום ועל ידו, ונגזרה גזירה בפמליא של מעלה שלאחר דורו של רבי שמעון בר יוחאי ורבי אלעזר בנו לא יתעסקו בזאת החכמה בפרסום עד הדור האחרון דורו של משיח בן דוד. והכי איתא בתיקונין בהרבה מקומות, שאלו הסודות לא יתגלו עד דרא דייתי מלכא משיחא, רוצה לומר בדור האחרון בשביל המתעסקים בחיבור הזוהר יתגלי מלכא משיחא.

(רבי אברהם בן מרדכי אזולאי זיע"א, הקדמת ספר אור החמה).

◆

אמר הבעל שם טוב זכור לטוב

אמר הבעל שם טוב ז"ל, בג' דברים הכלל היפך ממה שאמרו אחד המרבה ואחד כו' ובלבד שיכוין, אלא אחד המכוין כו' ובלבד שירבה, אמירת הזוהר - מסוגל לנשמה, שקידת מקוואות - מטהר הגוף, נתינת צדקה - אמרו ז"ל הנותן סלע לצדקה בשביל שיחיה בני הרי זה צדיק גמור, דעל כל פנים מחיה את העני.

(ספר נתיב רש"י, בשם "מורי", ה"ה הרה"צ ר' הלל מפאריטש).

מאמר "הדרן" לסיום הזוהר הקדוש

דברים שנשא מו"ר הרב אברהם מרדכי יצחקי שליט"א באזכרת יום השלושים, לעילוי נשמת מו"ר אביו רבי מנשה אליהו יצחקי זצ"ל חשוון ה'תשע"ב, בבית המדרש ע"ש דויד המלך במושב פורת - במעמד הרב יצחק ברדע שליט"א הרב הראשי לרמת גן, הדוד רבי בנימין שליט"א, הרב רבי עקיבא יצחקי שליט"א ראש כולל במוסדות רב פעלים נתיבות, והקהל הקדוש.

מעמד סיום הזוהר הקדוש חומש ויקרא

"**וְהַמַּשְׂכִּלִים** יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד (דניאל יב, ג). והמשכילים - אלין רבי שמעון וחברייא" (תיקו"ז א, א).

לשון סיום הזוהר הקדוש חומש ויקרא:

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, אֲנָא שְׁמַעְנָא מִלָּה חַדְתָּא, דְּאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים לְכַלּוֹתָם, לָא הִכִּיתִים וְלָא הֲרַגְתִּים לְכַלּוֹתָם מִבְּעֵי לֵיהּ. אֶלָּא לָא מְאַסְתִּים וְלָא גְעַלְתִּים, מַאן דְּסָאנֵי לְאָחֳרָא מָאִיס הוּא לְקַבְלֵיהּ, וְגַעֲלָא הוּא בְּגִיעוּלָא קַמֵּיהּ. אֲבָל הָכָא, לָא מְאַסְתִּים וְלָא גְעַלְתִּים. מַאי טַעְמָא. בְּגִין דַּחֲבִיבוּתָא דְּנַפְשָׁאי בֵּינַיְיהוּ. וּבְגִינָהּ כֻּלְּהוּ חֲבִיבִין גַּבָּאי, הֲדָא הוּא דִכְתִיב לְכַלֹּתָם. לְכַלֹּתָם כְּתִיב, חָסֵר וָי"ו, בְּגִינָהּ לָא מְאַסְתִּים וְלָא גְעַלְתִּים, בְּגִין דְּאִיהִי רְחִימָתָא דְּנַפְשָׁאי, רְחִימוּתָא דִילִי גַּבָּהָא:

לְבַר נָשׁ דְּרָחִים אִתְּתָא, וַהֲוָות דַּיְירָא בְּשׁוּקָא דְּבוּרְסָקֵי, אִי לָא הֲוָות הִיא תַּמָּן, לָא עָיֵיל בָּהּ לְעָלְמִין. כֵּיוָן דְּהִיא תַּמָּן, דָּמֵי בְּעֵינוֹי כְּשׁוּקָא דְּרוֹכְלֵי, דְּכָל רֵיחִין דְּעָלְמִין טָבִין אִשְׁתְּכָחוּ תַּמָּן:

אוּף הָכָא, וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיהֶם, דְּאִיהוּ שׁוּקָא דְּבוּרְסָקֵי, לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים. וַאֲמַאי. לְכַלֹּתָם. בְּגִין כַּלָּתָם, דַּאֲנָא רְחִימְנָא לָהּ, דְּאִיהִי רְחִימָתָא דְּנַפְשָׁאי, דְּשַׁרְיָא תַּמָּן, וְדָמֵי עָלַי כְּכָל רֵיחִין טָבָאן דְּעָלְמָא, בְּגִין הַהִיא כַּלָּה דִּבְגַוַוּיְיהוּ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אִלּוּ לָא אָתֵינָא הָכָא, אֶלָּא לְמִשְׁמַע מִלָּה דָּא דַּיֵּי:

פָּתַח וְאָמַר, (מלאכי א) בֵּן יְכַבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדֹנָיו. בֵּן יְכַבֵּד אָב, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שמות כ) כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ, וְאוֹקְמוּהָ, בְּמֵיכְלָא וּמִשְׁתְּיָיא וּבְכֹלָּא. הַאי בְּחַיָּיוֹי דְּאִתְחַיָּיב בֵּיהּ. בָּתַר דְּמִית, אִי תֵּימָא הָא פָּטוּר מִנֵּיהּ הוּא, לָאו הָכִי. דְּאַף עַל גַּב דְּמִית, אִתְחַיָּיב בִּיקָרֵיהּ יַתִּיר, דִּכְתִיב כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ. דְּאִי הַהוּא בְּרָא אָזִיל בְּאֹרַח תְּקָלָא, וַדַּאי מְבַזֶּה לַאֲבוּי הוּא, וַדַּאי עָבִיד לֵיהּ קְלָנָא: וְאִי הַהוּא בְּרָא אָזִיל בְּאֹרַח מֵישָׁר, וְתָקִין עוֹבָדוֹי, וַדַּאי דָּא אוֹקִיר לַאֲבוּי, אוֹקִיר לֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא גַּבֵּי בְּנֵי נָשָׁא, אוֹקִיר לֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא, גַּבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָיִיס עָלֵיהּ, וְאוֹתִיב לֵיהּ בְּכוּרְסְיָיא דִיקָרֵיהּ. וַדַּאי בֵּן יְכַבֵּד אָב: כְּגוֹן רִבִּי אֶלְעָזָר, דְּאִיהוּ אוֹקִיר לֵיהּ לַאֲבוּי בְּהַאי עָלְמָא, וּבְהַהוּא עָלְמָא הַשְׁתָּא אַסְגֵּי שְׁבָחָא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בְּתָרֵין עָלְמִין, בְּהַאי עָלְמָא, וּבְהַהוּא עָלְמָא יַתִּיר מְחַיָּיוֹי. דְּזָכָה לִבְנִין קַדִּישִׁין, וּלְגִזְעִין קַדִּישִׁין. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, דְּזַכָּאן לִבְנִין קַדִּישִׁין, לְגִזְעִין קַדִּישִׁין. עָלַיְיהוּ אִתְקְרֵי, (ישעיה סא) כָּל רֹאֵיהֶם יַכִּירוּם כִּי הֵם זֶרַע בֵּרַךְ יְיָ'. אָמֵן:

"פתח ואמר"

מו"ר אבא הכ"מ, רבי אליהו-מנשה בן ג'ורג'יה זכר צדיק לברכה[ג], היה נוהג במוצאי שבת קודש להגיע לשיעור הזוהר הקדוש שהננו זוכים לקיים כאן בבית המדרש על שם דויד המלך במושב פורת. בסיום השיעור, היה מנהגו של מו"ר אבא הכ"מ לברך בקול את כל הקהל הקדוש, בנוסח הברכה שהייתה שגורה בפיו בעל פה ונודעה והתפרסמה בכל הציבור הקדוש שהתאסף ובא ללמוד בשיעור. וכך מו"ר אבא הכ"מ פתח ואמר "בזכות הצדיקים שהשתטחנו על קבריהם" וכו'.

בזכות הצדיקים

מוריי ורבותיי, מאז ילדותי, אבא חינך אותי לקשר את עצמי ולהידבק בצדיקים. זכיתי להכיר את הציון הקדוש של הרש"ש רבי שלום שרעבי זיע"א, ועוד הרבה ציוני קברים של צדיקים הטמונים ברחבי ארץ הקודש, רק בזכות אבא. אבא הלך אתי עוד בהיותי בחור בישיבה, גם לקברות צדיקים בחו"ל. נסענו לציון הקדוש של רבי יעקב אבוחצירא זיע"א בדמהור שבמצרים, ולולא אבא לא הייתי יכול לנסוע בכלל. וכל זה היה בשנים ההם, בזמן שהמצב היה קשה ולא היה אפשר לנסוע. לפני כעשרים וארבע שנה, כאשר היה קשה מאוד להגיע, נסענו גם לציון הקדוש של הבעש"ט הקדוש, ולציון הקדוש של רבי נחמן מבראסלב, זיע"א. היינו צריכים להגיע בכמה רכבות, ולנסוע דרך רומניה. ואבא נסע איתנו וממש עשה הצלת נפשות בדרך, אני הייתי נוכח לזה. נסענו ברכבות מרומניה לרוסיה, והגויים הרומנים גנבו מעין תכשיטין שהם הגועל של ע"ז, ושמו מתחת למיטות של החברים. עלו בדרך 2 שוטרים והתחילו לחפש, ותפשו את החברים שלנו שבאו איתנו וישנו באותו החדר. ומי עמד בפרץ נגד השוטרים שלא ייקחו ויאסרו אותם? אבא. שם אין דין וחשבון אבל אבא עמד וצעק והסביר, והוציא שוחד של סיגריות 'טיים' שהביא איתו מהארץ והם לקחו וסגרו את החקירה כאילו לא הייתה כלל. כשהיינו בשדה התעופה ראיתי שהוא קונה הרבה חפיסות סיגריות ואז לא הבנתי בשביל מה, עכשיו הבנתי שאבא קיים כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא. החברים שהיו איתנו נמצאים כאן ויכולים להעיד איך אבא במסירות נפש עמד והשתדל והציל אותם. ואח"כ נסענו לקבר של רבי נחמן, והדרכים היו מלאים שלג עד שאפילו הנהג לא רצה לנסוע, ואבא אמר לו אין בעיה אני אסיע, והנהג התפעל והסיע בעצמו.

כל הקהל הקדוש שבא לכאן, בא לכבוד מו"ר אבא הכ"מ. כי כל החינוך שקבלתי בתורה, היה בזכות אבא. אבא השתדל הרבה מאוד בחינוך של כולנו בבית. אבא לקח אותי בילדותי לתלמוד תורה של מו"ר רבי יוסף ניסן שליט"א, ואח"כ לישיבת פורת יוסף בקטמון. הדודה אחותו של אבא תבדל לחיים טובים, הייתה באה ומסדרת ושוטפת לי את החדר, ועושה עוד הרבה דברים טובים עבורי בישיבה - ה' יברך אותה ברפואה שלמה. כך התאמצו בימים ההם מאוד לחזק אותנו להתחנך בדרך

ג. "פתח ואמר". להאיר עניין זה, כמו שאמרו טעם נפלא למ"ש רש"י הקדוש את ביאורו עה"ת בלשון "אמר רבי יצחק", ולא מצינו מימרא זו בשם רבי יצחק בתלמודים. וביארו, שכוונת רש"י למו"ר אביו רבי יצחק, שעל שמו נקרא ר'בי ש'למה י'יצחקי', ופתח ואמר כן לקיים מצוות כבוד לאביו זיע"א.

התורה. בעת חולשה, כאשר בכיתי על הקושי בשהות הממושכת בישיבה, אבא בא ועודד אותי.

ב"ה, בהשגחה פרטית, גם למושב כאן בפורת אבא דאג לי. כאשר אבא עבד בתל השומר, עבדו אתו חברים שגרו כאן במושב פורת. אבא היה אומר להם 'יש לי בן מוהל, תזמינו אותו', וכך הגעתי למושב בתור מוהל, ואח"כ כאשר היה חסר רב, התקבלתי להיות הרב של המושב.

כאשר היינו כולנו האחים עדיין גרים בבית ברמת גן, אבא היה לוקח אותי ואת האחים שלי למקומות של תורה. ואפילו אם היו רחוקים, אבא היה משתדל ולוקח אותנו. ותמיד אבא היה מברך אותנו, מתפלל ומזיל דמעה על כל אחד מאיתנו.

נאה ויאה להכתיר את הנהגתו של אבא עמי ועם כולנו במשפחה, כמו המימרא קדישא שאמר רבי עקיבא, בגמ' כתובות דף סג ע"א, וכן בנדרים דף נ' ע"א: שלי ושלכם - שלו הוא. וכמו שמפרש רש"י שם בכתובות "הוא - תורה שלמדתי אני ושלמדתם אתם על ידה הוא", של מו"ר אבא הכ"מ.

"יה שלח לנו את אליה"

במוצאי שבת קדש, נהגו ביהדות לוב לשבח לפני ה' בפיוט "יה שלח לנו את אליה", ובו שבח נעלה מאוד לרבי שמעון וחברייא המושר בלשון ערבית ומצורף כאן בתרגום ללשון הקדש. כך פותחים ואומרים:

יה שלח לנו את אליה, רבי שמעון וחבריא:

רבי שמעון קיים לעד, כל יום עולה לשמים, ואוהבו לעד קיים, ואומר בני בר יוחאי:

[**רבי** שמעון דימה קאיים. כל יום יטלע לשמים. ויחבו לעזיז אדאיים. ויקול ולידי בר יוחאי:]

ומסיימים ואומרים בבית אחרון כך:

רבי שמעון במערה, הוא ועשרת החבריא, אשרי ששמע את האדרא, מפי אדוננו בר יוחאי:

[**רבי** שמעון פלמערה הווה. וצחאבו אלעשרה. יא סעד אלי יסמע לאדרה. מן פס אסייד בר יוחאי:]

כמה נעלה ועצום ונורא שבחו של רשב"י. בהתרשמות רבה וקדושה אנו קוראים את המלים בפיוט, ומבקשים מלפני בורא עולם "יה, שלח לנו את אליהו" - בזכות רבי שמעון וחברייא. כמו שנאמר בזוה"ק (ח"ג עמ' קכד, ב): "בהאי חבורא דילך, דאיהו ספר הזהר... ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי, דאיהו האי ספר הזהר, יפקון ביה מן גלותא ברחמי". זכות רשב"י וחבריו, זכות הזוהר הקדוש עומדת ותעמוד לנו ולכל בית ישראל לזכות לאליהו הנביא מבשר הגאולה ולגאולה שלמה במהרה.

עוד פיוט קדוש ומפורסם בשבחו של הרשב"י: "בר יוחאי נמשחת אשריך", שחיבר המקובל האלהי רבי שמעון לביא זיע"א, ובו נאמר: "נעשה אדם נאמר בעבורך". ללמד: כי הפסוק שנאמר בבריאת העולם על יצירת האדם - בבראשית פרק א' פסוק

כ"ו - "נעשה אדם", נאמר עבור האדם השלם שהוא רשב"י. ואומר המקובל האלהי רבי יעקב אבוחצירא זיע"א, בספרו "דורש טוב", כי רשב"י גדול יותר מכל העולם, מכל הנביאים, מאבות העולם ומאדם הראשון. ועל כן אמרו בתיקוני הזוה"ק הנ"ל, כי בזכות לימוד הזוהר הקדוש, יצאו עם ישראל מהגלות ברחמים גמורים. לכן, צריכים בכל מקום ללמוד את הזוהר הקדוש.

במעלת סיום ספר מהזוהר בקדוש

כמה מעלות טובות כפולות ומוכפלות למקום עלינו, בלימוד בזוהר הקדוש, ואשרי הזוכה וקובע את לימודו בו. ואשרי מי שזוכה להשלים חלקו בחלק מהזוהר הקדוש, ויכול לעשות "סיום" אפילו על השלמת ספר אחד. וכן פסק גאון הדור והדרו, הראשון לציון הרב עובדיה יוסף שליט"א, בשו"ת יבי"א ח"א ס"כא, והובא בילקוט יוסף חלק מועדים (דיני תענית בכורות הלכה ח'), שאפילו סיום של ספר אחד מהזוה"ק נחשב לימוד, וגם כשקורא אותו בלי הבנה, יכול לעשות "סיום" לפטור אפילו מתענית בכורות בערב פסח. אך לעומת זאת, הלומד מסכת גמרא, חייב ללמוד אותה עם הבנה, וללא הבנה אין זה לימוד לעשות לו סיום.

וכך ביארו בפנימיות, את ההבחנה בין לימוד גמרא ללימוד בזוה"ק: לימוד הגמרא - הוא לימוד בגוף התורה ועל כן צריך להבין, אבל לימוד בזוהר - הוא לימוד בנשמת התורה, ויעלה ביד הלומד גם אם אינו מבין בענייני הסודות שבו.

כך רבה וגדולה מעלת הלימוד בזוהר הקדוש, עד שגילו בתיקו"ז הנ"ל, כי נשמת הרעיא מהימנא הוא משה רבנו, השתחוותה לפני רשב"י ואמרה, כי בהדין חיבורא דילך יפקון עמא מגלותא ברחמי, במהרה בימנו.

הסיום בזוהר בחלק חומש ויקרא

בסייעתא דשמיא בחרנו בשנה זו ללמוד בזוהר הקדוש בחלק חומש ויקרא, כי חלק זה נשלם בעניין מצות כיבוד אביו, והרי זה מתאים ביותר לכבוד נשמת אבא הכ"מ. וזה לשון סיום הזוהר הקדוש בחלק חומש ויקרא:

א. אהבת ה' לישראל

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, אֲנָא שְׁמַעְנָא מִלָּה חַדְתָּא, דְּאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר (ויקרא מו, מד) **לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים לְכַלּוֹתָם, לָא הִכִּיתִים וְלָא הֲרַגְתִּים לְכַלּוֹתָם מִבָּעֵי לֵיהּ. אֶלָּא לָא מְאַסְתִּים וְלָא גְעַלְתִּים, מַאן דְּסָאנֵי לְאָחֳרָא מָאִיס הוּא לְקֻבְלֵיהּ, וְגַעֲלָא הוּא בְּגִיעוּלָא קַמֵּיהּ. אֲבָל הָכָא, לָא מְאַסְתִּים וְלָא גְעַלְתִּים. מַאי טַעְמָא. בְּגִין דַּחֲבִיבוּתָא דְּנַפְשָׁאי בֵּינַיְיהוּ. וּבְגִינָהּ כֻּלְּהוּ חֲבִיבִין גַּבָּאי, הֲדָא הוּא דִכְתִיב לְכַלּוֹתָם. לְכַלּוֹתָם כְּתִיב, חָסֵר וָי"ו, בְּגִינָהּ לָא מְאַסְתִּים וְלָא גְעַלְתִּים, בְּגִין דְּאִיהִי רְחִימָתָא דְּנַפְשָׁאי, רְחִימוּתָא דִילִי גַּבָּהָא:**

תרגומו: אמר רבי חייא, אני שמעתי לימוד חדש, שאמר רבי אלעזר על הפסוק: וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם, לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים לְכַלּוֹתָם. ושואל, היה לכתוב לומר 'לא הכיתים ולא הרגתים לכלותם? - אלא מה שנאמר לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים, ללמד, כי מי ששונא לאחר, הוא מאוס כנגדו ומגועל ומרוחק לפניו. אבל כאן, בעם ישראל נאמר, לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים, מה הטעם, מפני שאהבת נפשי

שהיא השכינה, נמצאת ביניהם. ובשביל השכינה, כל ישראל הם חביבים אצלי. זהו שכתוב 'לכלתם', המלה 'לכלתם' כתובה חסרה אות וי"ו. והכוונה היא עבור השכינה הנמצאת בתוך עם ישראל. וזה המובן גם במה שנאמר, לא מאסתים ולא געלתים, על השכינה ועל ישראל ששכינת ה' בקרבם, מפני שהיא אהובת נפשי, והאהבה שלי בה ובהם, ע"כ תרגום לשון הזוה"ק.

כך אומר הקב"ה: אני אוהב את עם ישראל, ולכן לא מאסתים, כי הם אהובי נפשי, כמ"ש לעיל את הפסוק במלאכי א, ב: "אהבתי אתכם אמר ה'".

ב. עם ישראל ככלה בשוק של בורסקי

המשך לשון הזוהר: **לְבַר נָשׁ דְּרָחִים אִתְּתָא, וַהֲוָות דַּיְירָא בְּשׁוּקָא דְּבוּרְסָקֵי, אִי לָא הֲוָות הִיא תַּמָּן, לָא עָיֵיל בָּהּ לְעָלְמִין. כֵּיוָן דְּהִיא תַּמָּן, דָּמֵי בְּעֵינוֹי כְּשׁוּקָא דְּרוֹכְלֵי, דְּכָל רֵיחִין דְּעָלְמִין טָבִין אִשְׁתְּכָחוּ תַּמָּן: אוּף הָכָא, וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיהֶם, דְּאִיהוּ שׁוּקָא דְּבוּרְסָקֵי, לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים. וַאֲמַאי. לְכַלֹּתָם. בְּגִין כַּלָּתָם, דַּאֲנָא רְחִימְנָא לָהּ, דְּאִיהִי רְחִימְתָא דְּנַפְשָׁאי, דְּשַׁרְיָא תַּמָּן, וְדָמֵי עָלַי כְּכָל רֵיחִין טָבָאן דְּעָלְמָא, בְּגִין הַהִיא כָּלָה דִּבְגַוַוּיְיהוּ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אִלּוּ לָא אֲתֵינָא הָכָא, אֶלָּא לְמִשְׁמַע מִלָּה דָּא דַּיֵּי:**

תרגומו: משל לאדם שאהב אשה, והייתה גרה בשוק של מעבדי עורות שריחו רע. אם האשה לא הייתה שם, הרי האיש לא היה נכנס לשם לעולם. כיוון שהיא שם גרה, נדמה בעיניו המקום כשוק של רוכלים מוכרי בשמים, שכל הריחות הטובים שבעולם נמצאים שם. גם כאן, במה שנאמר וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם שהוא מקום הטומאה, שהוא כשוק של מעבדי עורות. ואעפ"כ הנה נאמר לא מאסתים ולא געלתים. ולמה? זה שנאמר 'לכלתם', ופירושו מפני 'כלתם' היא השכינה שהיא ככלה, שאני אוהב אותה, והיא אהובת נפשי, הנמצאת שם בתוך עם ישראל. לכן דומה בעיניי מקום הגלות של ארץ אויביהם, כמקום שיש בו את כל ריחות טובים שבעולם, עבור אותה כלה הנמצאת ביניהם. אמר רבי יוסי, אם לא הייתי בא לכאן אלא לשמוע דיבור זה, היה די לי, ע"כ תרגום לשון הזוה"ק.

כמה יקרים דברי הזוהר הקדוש, המאירים את האהבה הגדולה שיש לו להקב"ה לעמו ישראל, עד שאפילו במקום גלותם הוא שוכן עימהם כמ"ש השכן עמם בתוך טומאתם, ומקום מושבם בגלות דומה בעיני ה' כמקום הטוב ביותר בעולם.

מזעין האהבה היוקדת הזו שאנו למדים מהקב"ה, הייתה גם באורחות חייו של מו"ר אבא הכ"מ: אבא התייתם מאמו ע"ה בגיל צעיר, יצא מגלות בגדד שבבבל ועלה ונכנס לארץ ישראל. וכל זה למה, כדי לקדש את אדמת ארץ ישראל, לגאול אותה מידי הגויים. לא הייתה אז מדינה, והכול היה אז לשם שמים, רק כדי לגאול את הארץ מידי הגויים. כל המחשבות וכל הפעולות היו רק לשם שמים, לשם גאולת הארץ. פעלו אז במסירות נפש, כפי שנפסק להלכה, שזו ממש מלחמת מצווה שאפילו חתן יוצא מחופתו. כל אורחות חייו של אבא, היו מסכת שלימה של דבקות בערכים של יהדות, ומסירות נפש מתוך אהבה רבה לקב"ה, אהבה לתורה, אהבה לעם ישראל ואהבה לארץ הקדש.

זיכרון טוב גם לנשמת הדוד, אחיו של אבא צאלח בן גורגיה הי"ד. כשהיה בצבא בן 17 הוא יצא עם אבא למשימה צבאית ביישוב הערבי סרפאן שליד כפר חב"ד, הוא נהג ברכב ונרצח שם מיריות של מחבלים ערבים. לזכרו הוקמה ספרייה בכפר חב"ד. כאשר למדתי בישיבה בכפר חב"ד, באותו המקום שהוא נרצח בנו בית כנסת של תימנים, ואבא הראה לי את המקום. הם ידעו את המעלה הגדולה של ארץ הקדש, ארץ ישראל, והקריבו את גופם למען יישובה. כמו שחז"ל למדו לנו, שאפילו אם גוי יבוא בשבת, ויגיד: אני מוכן למכור את מקום מגוריו, ברע שע"פ ההלכה מותר לעשות אתו קניין, ולהביא עד לחתום, ולעשות כל מה שצריך כדי לגאול כל חלקה בארץ הקדש, ולהוציאה מידי הגויים ולהביאה לידי יהודים. ואם חז"ל אמרו כך בקניין קרקע, כל שכן כשנשפך דמם של בחורי עמוד חמודות שבארץ ישראל, זה דבר גדול וחשוב. וכבר נודע ברבים, כמה פעולות גדולות אבא עשה להצלה וישועה עבור עם ישראל ועבור ארץ ישראל.

הנה למדנו מדברי הזוה"ק, כי הקב"ה מכריז ואומר: אני אוהב את עמי ישראל. באהבה הזו הקב"ה מבקש מאיתנו לשמור שבת ולשמור טהרת משפחה, כי הם היסודות של חיים נכונים, של אושר וברכה למשפחה כולה בעם ישראל. אמותינו היקרות, מסרו את נפשם כדי שיזכו לדור ישרים. כמו הסבתא היקרה שלנו, אמא של אבא, שהיא בעלת יחוס יקר מצד הגאון הרשל"צ הרב יצחק נסים הרב הראשי זצ"ל. וכמו אמנו היקרה תבלח"ט, שהיא בעלת יחוס מיוחד מענפיו של המקובל האלהי הצדיק רבי ששון מרדכי עג'מי זיע"א, והיא היא דור אחד-עשר לצדיק שהיה נשוי עם דודתו של רבנו ועט"ר רבן של ישראל רבי יוסף חיים בעל הבן איש חי זיע"א. ומצד הסבא, אבי אמא, היא בת כהן. ואם משמים זיכו את אבא לקחת בת כהן, ודאי נשמתו גדולה כדי לזכות לזה.

אורך ימים ושנות חיים ושלום יוסיפו לך

אבא הכ"מ נפטר בגיל 91. ידוע, כי מספר זה הוא מנין הגימטרייה של שילוב שני שמות הקדש: הוי"ה ואדנו"ת. מאוד מתאימים הדברים לאבא, כמו שידענו כי אבא מאוד אהב את מצוות הסוכה. בבית ברח' פינקס ברמת גן, סוכתו הייתה לשם ולתהילה בקרב בני השכונה, כי הוא היה עושה סוכה גדולה ומקיים בה לימוד ברוב עם כל הלילה. ורמזו חז"ל, כי המלה סוכ"ה שווה בגימ' כשילוב שמות הקדש הללו, הוי"ה ואדנו"ת (91). ובודאי אבא זכה, ונפטר בגיל זה, כשם שזכה בחייו ושילב את שם הוי"ה ב"ה והשכינה.

וכשם שהלך לבית עולנו נקי ברוחניות, כך זכה גם בגופניות. באותו היום בו עלתה נשמתו, אבא זכה והתפלל את כל התפילות, לאחר תפילת שחרית הלך לבית החולים בעצמו, ברגליו, ועשו לו שטיפת מעיים. כדרכם של צדיקים, שחולי המעיים הוא סימן טוב לחייהם, כדברי רבי חייא בגמ' כתובות דף קג ע"ב: "מת מחולי מעיים, סימן יפה לו, מפני שרובם של צדיקים מיתתן בחולי מעיים. [וכמ"ש השל"ה במסכת חולין, דרך חיים, בזה"ל: "דוד המלך ע"ה אמר (תהלים קג, א), ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את שם קדשו, אפילו קרביים של בני אדם ובני מעיים צריכין לברך את ה'"].

כך זכה אבא ובני מעיו נוקו ונטהרו כדי לעלות בנקיות ובטרה לברך את ה'.

ובבחינה זו זכה אבא ונשמתו עלתה לפני יום הכיפורים, וחסד גדול עשה עימנו כדי לעורר אותנו לתשובה, שנרגיש את מעלת היום הקדוש, יום אדיר בימי שנה, בשברון לב כמו שאומר דוד המלך (תהלים לד יט): לב נשבר ונדכה, ומבואר בזוה"ק ח"ב פו, ב, ובעוד הרבה: "משום דדיוריה דמלכא בהני מאני תבירי, דכתיב (ישעיה נז טז) ואת דכא ושפל רוח, וכתיב (תהלים לד יט) קרוב יהו"ה לנשברי לב, (שם נא יט) לב נשבר ונדכה...". היינו, משום שהקב"ה קרוב ומשכין את שכינתו באותם כלים נשברי לב, והם בני אדם המתעוררים בתשובה לפניו יתברך וזוכים להיות כלי להשראת שכינתו בקרבם.

ג. בן יכבד אב

המשך לשון הזוהר: **פָּתַח וְאָמַר,** (מלאכי א) **בֵּן יְכַבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדֹנָיו. בֵּן יְכַבֵּד אָב, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר** (שמות כ) **כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ, וְאוֹקְמוּהָ, בְּמֵיכְלָא וּמִשְׁתְּיָיא וּבְכֹלָּא. הַאי בְּחַיָּיוֹי דְּאִתְחַיָּיב בֵּיהּ. בָּתַר דְּמִית, אִי תִּימָא הָא פָּטוּר מִנֵּיהּ הוּא, לָאו הָכִי. דְּאַף עַל גַּב דְּמִית, אִתְחַיָּיב בִּיקָרֵיהּ יַתִּיר, דִּכְתִיב כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ. דְּאִי הַהוּא בְּרָא אָזִיל בְּאֹרַח תְּקָלָא, וַדַּאי מְבַזֶּה לַאֲבוּי הוּא, וַדַּאי עָבִיד לֵיהּ קְלָנָא: וְאִי הַהוּא בְּרָא אָזִיל בְּאֹרַח מֵישָׁר, וְתָקִין עוֹבָדוֹי, וַדַּאי דָּא אוֹקִיר לַאֲבוּי, אוֹקִיר לֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא גַּבֵּי בְּנֵי נָשָׁא, אוֹקִיר לֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא, גַּבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָיִיס עָלֵיהּ, וְאוֹתִיב לֵיהּ בְּכוּרְסְיָיא דִּיקָרֵיהּ. וַדַּאי בֵּן יְכַבֵּד אָב: כְּגוֹן רִבִּי אֶלְעָזָר, דְּאִיהוּ אוֹקִיר לֵיהּ לַאֲבוּי בְּהַאי עָלְמָא, וּבְהַהוּא עָלְמָא הַשְׁתָּא אַסְגֵּי שִׁבְחָא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בִּתְרֵין עָלְמִין, בְּהַאי עָלְמָא, וּבְהַהוּא עָלְמָא יַתִּיר מְחַיָּיוֹי. דְּזָכָה לִבְנִין קַדִּישִׁין, וּלְגִזְעִין קַדִּישִׁין. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, דְּזַכָּאן לִבְנִין קַדִּישִׁין, לְגִזְעִין קַדִּישִׁין. עָלַיְיהוּ אִתְקְרֵי,** (ישעיה סא) **כָּל רֹאֵיהֶם יַכִּירוּם כִּי הֵם זֶרַע בֵּרַךְ ה'. אָמֵן:**

תרגומו: פתח רבי חייא ודרש לכבודו של רבי אלעזר בן רשב"י, בפסוק הנזכר בספר מלאכי: בֵּן יְכַבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדֹנָיו.

הנה מה שנאמר, בֵּן יְכַבֵּד אָב, יבואר כמו שנאמר כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ, וחז"ל ביארו בפסוק הזה, שהבן חייב לכבד את אביו [ואת אמו] במאכל ובמשקה ובכל צורך. וזו החובה בחיי אביו, הוא חיוב ברור מהתורה. ולאחר מות האב, אם תחשוב לומר שייפטר הבן מחובת כבוד אביו, לא כן הדבר. שאע"פ שמת האב, עוד הבן חייב בכבודו יותר ממה שכבדו בחייו במאכל ומשקה. שנאמר כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ, גם לאחר מותו. שאם הבן הזה הולך בדרך לא טובה, ודאי הוא מבזה לכבוד אביו, ודאי גורם לו בזיון. ואם הבן הזה הולך בדרך ישרה וטובה של תורה ומצוות ומעשים טובים, ודאי מכבד את אביו, ודאי גורם לו כבוד בעולם הזה בין בני אדם, וגם בעולם העליון לפני הקב"ה. והקב"ה מרחם על האבא, ומושיב אותו בכסא כבודו הראוי לו.

ואומר רבי חייא מתוך דרש זה, כי מה שנאמר בֵּן יְכַבֵּד אָב, הוא כְּגוֹן רִבִּי אֶלְעָזָר בן רשב"י, שהוא כבד את אביו בעולם הזה ובעולם העליון. ועתה התרבה שבחו של רשב"י בשני העולמות, בחייו בעולם הזה, ובעולם העליון עוד יותר מבחייו, מפני שזכה לבנים קדושים ולגזעים קדושים.

אשריהם אותם הצדיקים, שזוכים לבנים קדושים, לגזעים קדושים, שעליהם ראוי לקרוא את הפסוק: כָּל רֹאֵיהֶם יַכִּירוּם כִּי הֵם זֶרַע בֵּרַךְ ה'. אָמֵן: ע"כ תרגום לשון הזוה"ק.

מצות כיבוד אב ואם

ידוע כי מצות כיבוד אב ואם היא מצווה החשובה ביותר בתורה, ועל כן היא קבועה במרכז עשרת הדברות. ואמרו בגמרא קידושין דף ל' ע"ב: "שלשה שותפין הן באדם הקדוש ברוך הוא ואביו ואמו בזמן שאדם מכבד את אביו ואת אמו אמר הקדוש ברוך הוא מעלה אני עליהם כאילו דרתי ביניהם וכבדוני". כך אומר הקב"ה לאדם: אם כבדת את אבא ואמא, כאילו כבדתם אותי.

ושמעתי מצדיק אחד, שדרש אותיות כב"ד בגימ' כ"ו שם הוי"ה בורא עולם - לרמוז על שלושה שותפים באדם. וזה המבואר לרבי יוסף חיים זיע"א בחידושיו בניהו בן יהוידע: "תנו רבנן שלשה שותפים באדם הקב"ה ואביו ואמו. נ"ל בס"ד אלף דאדם שמספרו אחד רומז להקב"ה יחידו של עולם, ואותיות דם עולין מספר אב אם, ולזה אמר שלשה שותפים באדם דייקא, שהם רמוזים באותיות אדם, ולזה אמר כבד את אביך ואת אמך, פירוש כבד גימטריא שם הוי"ה הוא רמוז את אביך ואת אמך, שאות א' דאדם הרומזת להקב"ה רמוז בה מספר שם הוי"ה ב"ה, שעולה כ"ו, וכן צורת אות א' הוא וא"ו ושני יודי"ן, שעולה מספרם כ"ו כמנין שם הוי"ה ברוך הוא".

יכבד את אביו ואמו

חז"ל ביארו בפרטי המצווה החשובה הזו, כי חובת הבן היא לכבד את אביו ואמו במאכל, במשקה ובכל צורך שלהם. והיינו, שיכבדם מאוד, במחשבה דיבור ומעשה.

וראיתי בספר החשוב "כבוד הורים", למחבר הרב משה פנירי שליט"א, כמה רבה וחשובה מצווה זו שאין לה שיעור וכל הזהיר בה משובח. ושם בפרק ב' הלכה א' כתב בשם הרב חיי אדם: "מצוות כיבוד אב ואם שייכת במעשה דיבור ומחשבה". והביא בספר מלא ושלם מדברי חז"ל והפוסקים, בירורים שלימים בקיום מצווה יקרה זו, שאדם יכול לקנות את עולמו גם בעולם הזה וגם לעולם הבא בזכות מצווה זו. ומבואר שם שצריך לכבדם במעשה - כנ"ל, שישרת אותם בכל דבר כעבד את אדונו. בכל צרכיהם. בדיבור - שיבר עימהם בנועם ובנחת וכבוד. במחשבה - שלא יזלזל בהם בלבו, אלא יעריכם מאוד מאוד בלבו ובכל נפשו.

עוד קבעו חז"ל בחיובי מצווה זו, שחייב לקום כל פעם שאביו מגיע ונמצא, ולפי הרמ"א אפילו מאה פעם. ולא ישב במקומם, ולא יסתור ולא יחלוק עליהם, לא יצער אותם בשום צער, כמפורש בגמרא כי אם חלילה מצער אותם הוא צער את השכינה. ומעשה רב היה עם מורנו ורבנו הבבא סאלי זיע"א, שפעם אחת שמע שמישהו לא כיבד את הוריו, ובכה מאוד ואמר, אם הייתה לי אמא, הייתי רוקד לפניה הרבה מאוד ובשמחה גדולה.

דעו לכם, כי אין לך מצווה גדולה מזו, וכמו שיעשה ויכבד את אביו ואמו כך יזכה וילדיו יעשו לו כבוד ונחת. ומעשה היה באחד שלא כיבד את אביו הזקן. לאחר שאביו חתם לו על הכספים, הוא זרק אותו לבית אבות של עניים. עד כדי כך, שאפילו מעיל להתחמם בימי הקור לא היה לו. ראה הזקן את נכדו עובר בחוץ, קרא ואמר לו: גש נכדי היקר לבית אבא, גש ותביא לי את המעיל שלי שהשארתי במקום פלוני. כי

זה הבן לא היה מרשה לאביו להיכנס לבית, בטענה שלא ילכלך את הבית. הנכד הלך לבית, ואמר לאביו: סבא קר לו מאד, והוא מבקש את המעיל שלו. נכנס האבא וראה כי המעיל הזה חדש, לא הוציאו אלא מסר לבנו מעיל אחר ישן, והשאיר לעצמו את החדש. הנכד ראה את מה שעשה האב והחליף בין המעילים, ואמר: אבל סבא רצה את החדש. אך האבא סרב, ואמר: קח לו את זה. הנכד היה פקח. מה עשה, חתך את המעיל הישן לשניים, לקח חלק אחד ובא לפתח הבית לפני אביו. אביו תמה ושאל: והיכן החצי השני. אמר לו הנכבד: חצי מהמעיל אקח לסבא, וחצי מהמעיל שמרתי לך, כשתהיה זקן, תהיה שם ואביא לך. שמע האבא ומיד הזדעזע. הזדרז לקחת את המעיל החדש, ורץ לאביו, בקש ממנו מחילה ומאותו היום עשה תשובה וכבד אותו בכל צרכיו. אכן, כמו שאמרו חכמים, חביבים נכדים ונינים מבנים. וזה מה שמזהיר הזוהר הקדוש במאמר הכתוב: "בן יכבד אב".

חייב הבן לכבד את ההורים כפי שהם רגילים, ולהנעים להם את חייהם כפי שהם נוהגים. כי ההורים רגילים לביתם ולמנהגיהם, וזה מה שטוב ונוח להם, ולכן הבן חייב בכבודם כפי שמתאים להם, ושלא יאלץ אותם לדברים אחרים שאינם רגילים בהם ושלא ברצונם. אבא עטרת ראשינו הכ"מ, היה רגיל לומר בלשון פתגמי בגדד: "רחת לבית הסולטן - מוש אלכוכי", היינו, הלכתי לבית הסולטן ולא מציתי כמו הכוך שלי. כי ביתו של האדם הוא מקום מנוחתו. אמנם, אבא היה מגיע לכאן בשמחה רבה, והיה טורח מאוד להתמיד בכל מוצאי שבת קודש להגיע לשיעור. אבא שמח שהוא בא למקום של תורה, אבל עם כל זה היה שב לביתו. כי כך הקב"ה האציל בעולמו, שיש רוחניות ויש גשמיות, יש נשמה ויש גוף, והקב"ה קשר אותם ברצונו ביחד בבריאת האדם. וכשם שהגוף הכרחי כמשכן לנשמה, כך גם הגשמיות היא הבית החשוב עבור האדם.

מצווה לכבדו בחייו וגם לאחר מותו

הלכה פסוקה היא בשו"ע - יו"ד סימן ר"מ סע"ט - כשם שמצווה לכבד אב ואם בחייהם, כך מצווה לכבדם לאחר מותם. הפוסקים דנו בגדר מצוות כיבוד אב ואם לאחר מותם, אם היא גם כן מהתורה או שהיא מדרבנן. יש סוברים, שגם חובה זו לאחר חייו היא מהתורה - כמ"ש הרב תועפות ראם לדעת ספר היראים סי' רכג, והגאון רבי עקיבא איגר בח"א סי' סח, ובשו"ת דברי מלכיאל ח"ב סי' קלז, וכ"כ הגאון הרשל"צ הרב עובדיה יוסף בשו"ת יביע אומר (ח"ב יו"ד סי' טו, ט). ויש מי שרצה לומר שחיוב זה מדרבנן, והוא בעל תפארת ישראל בביאורו על המשנה בפסחים (פ"ד מ"ט שם בחלק בועז אות ג'). וכבר נדחו דבריו, כמ"ש הגר"ע יוסף שליט"א שם. ולכאורה, היה אפשר לדקדק ממה שיעקב השביע את יוסף לנהוג כבוד בקבורתו לאחר מיתתו, ואם החובה היא מהתורה למה היה צריך שבועה. אבל זה דוחק[ד].

ד. כי כל זה רק לטעם שהשבועה הייתה מצד מצוות כיבוד אב ואם, אבל יש עוד טעמים אחרים לשבועה זו כמ"ש הרמב"ן ורבנו בחיי והריב"א והכלי יקר ועוד מפרשים. מובא בספר "מאורן של ישראל", מלשון קודש "צוואת כ"ק איתן אדמו"ר הזקן זצללה"ה זי"ע" בזה"ל: "מענין כיבוד אב דנהוג גם לאחר מיתה. אמרינן בקידושין (ל"א ע"ב) ת"ר מכבדו בחייו ומכבדו במותו בחייו כיצד וכו' במותו כיצד הי' אומר דבר שמועה מפיו לא יאמר כך אמר אבא אלא כך אמר אבא מארי הריני כפרת משכבו והני מילי תוך י"ב

וכלל נקוט בידינו בהלכה שספיקא דאורייתא לחומרא, ולכן נדע כי מצוות כיבוד אב ואם בחייהם וגם במותם היא מהתורה, ויסוד גדול לנו לחזק זאת מדברי הזוה"ק כאן: "בָּתַר דְּמִית, אִי תֵּימָא הָא פָּטוּר מִנֵּיהּ הוּא, לָאו הָכֵי. דְּאַף עַל גַּב דְּמִית, אִתְחַיָּיב בִּיקָרֵיהּ יַתִּיר, דִּכְתִיב כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ". שלא רק חייב בכבודם במותם, אלא אפילו "אִתְחַיָּיב בִּיקָרֵיהּ יַתִּיר", חייב בכבודם עוד יותר[ה].

עיקר הכבוד הוא בהתנהגות הבן

למדנו מדברי הזוה"ק, כי עיקר הכבוד שעושה הבן לאביו הוא בהתנהגותו. שאם הוא הולך בדרך נכונה, דרך התורה והמצוות, הוא מזכה לאביו בשמים שנוהגים עימו כבוד עליון, אבל אם חלילה הוא הולך בדרך לא טובה, הוא גורם שיענישו לאביו בשמים. לדוגמא, אם הבן מדבר לשון הרע, או לא נאמן לשלם שכר וכדומה, בהתנהגות זו הוא ממש מזלזל בכבוד אביו, שאומרים עליו גם בעוה"ז וגם בעולם העליון: 'אוי למי שהוליד'. וכאשר הבן הולך בדרך ישרה, במעשים טובים ובדיבור טוב ומתוקן, אומרים על אביו גם בעוה"ז וגם בעולם העליון: 'ישראל אשר בך אתפאר'.[י]

חודש מכאן ואילך אומר זכרונו לברכה לחיי העוה"ב, וכן פסק הרמב"ם (פ"ו מהל' ממרים) והובא בש"ע (יו"ד סימן ר"מ סעיף ט'), ובזוה"ק (סוף פרשת בחקותי) ז"ל פתח ואמר בן יכבד אב ועבד אדוניו (מלאכי א', ו'), בן יכבד אב כד"א (שמות כ', י"ב) כבד את אביך ואת אמך ואוקמוה במיכלא ובמשתייא ובכולא, האי בחייוי דאתחייב בי', בתר דמית אי תימא הא פטור מיני' הוא לאו הכי, דאע"ג דמית אתחייב ביקרי' יתיר דכתיב כבד את אביך... וקוב"ה חיים עלי' ואותיב לי' בכורסייא דיקיר' ודאי, עכ"ל הזוה"ק, ועיין חרדים מה שמביא בשם המדרש תנחומא דמצות כבוד אב ואם, הוא כפרעון החוב, והפי' דכל כוונת אב ואם לגדל בניהם לתורה שיהיו יראי שמים לעבוד השי"ת ושיהי' טוב לנשמתם אחריהם וגם זה רצון השי"ת, וממילא זה פירוש כוונת הזוה"ק דחיוב כיבוד אב ואם יתיר הוא אחר מיתה דכל עיקר כוונת אביו ואמו רק זאת. ועיין חרדים פ"א (ממ"ע מה"ת התלויות בלב), ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח. וז"ל שם [ל"ה], כבד את אביך ואת אמך... וכו' עכ"ל החרדים]. וא"כ כש"כ שעשייתם צריך להיות עיקר בלב ונפש חפצה ללמוד ולהתפלל בלב נשבר", ע"כ.

ה. וכן כתב בספר תניא רבתי סי' ק', שהמכבדן במותם גדול מהמכבדן בחייהם, שהמכבדן בחייהם משום יראה, והמכבדן במותם אינו אלא מפני כבוד המקום.

ו. ומובא לגאון רבי ישראל מאיר הכהן זצוק"ל זיע"א בעל שמירת הלשון ח"ב בחתימת הספר פ"ד: "וְכָתַב עַל זֶה בְּנוֹ, בַּעַל הַשְּׁלָ"ה, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, וְלֹא זוֹ בִּלְבַד שֶׁמַּצִּיל אֶת אָבִיו מִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם וּמַתִּיר אוֹתוֹ מִן הַיִּסּוּרִין, אֶלָּא אַף זוֹ שֶׁמַּכְנִיסוֹ אַחַר כָּךְ לְגַן עֵדֶן וְנוֹתְנוֹ בִּמְחִצַּת הַצַּדִּיקִים, כִּדְאִיתָא בַּזֹּהַר סוֹף פָּרָשַׁת בְּחֻקֹּתַי (מַלְאָכִי א' ו'), "בֵּן יְכַבֵּד אָב" - אַף עַל גַּב שֶׁמֵּת, מְחֻיָּב יוֹתֵר לְכַבְּדוֹ, דִּכְתִיב (שְׁמוֹת כ' י"ב), "כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ". דְּאִם אוֹתוֹ הַבֵּן הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ רַע וּמַכְשׁוֹל, וַדַּאי מְבַזֶּה לְאָבִיו וְכוּ'. וְאִם הַבֵּן הַהוּא הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב וּמַעֲשָׂיו מְתֻקָּנִים, וַדַּאי שֶׁהוּא מְכַבֵּד לְאָבִיו בְּזֶה הָעוֹלָם לְנֶגֶד בְּנֵי הָאָדָם וּמְכַבֵּד אוֹתוֹ בָּעוֹלָם הַבָּא נֶגֶד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְרַחֵם עַל הָאָב וּמוֹשִׁיב אוֹתוֹ בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד, עַד כָּאן לְשׁוֹן הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וְהִנֵּה אִם יָפָה כֹּחַ הַבֵּן לַעֲשׂוֹת לְאָבִיו אֶת כָּל הַכָּבוֹד הַזֶּה וּלְהַכְנִיסוֹ לְגַן עֵדֶן, קַל וָחֹמֶר שֶׁיָּפָה כֹּחוֹ לְגָרֹם לְאָבִיו שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִדּוֹן בְּגֵיהִנֹּם וּבְיִסּוּרִין. וּמַה שֶׁכָּתַב בְּסֵפֶר "חֲסִידִים", שֶׁאֵין הַתְּפִלָּה וְהַצְּדָקָה מוֹעֶלֶת כְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה בִּשְׁבִיל אָדָם רָשָׁע, יֵשׁ לוֹמַר שֶׁלֹּא אָמְרוּ כֵּן אֶלָּא לְגַבֵּי אִישׁ נָכְרִי אֲשֶׁר לֹא מִזַּרְעוֹ הוּא, אֲבָל בְּנוֹ הוּא כַּרְעָא דַּאֲבוּהּ בְּוַדַּאי יוֹעִיל, עכ"ל. וְיַצִּיר הָאָדָם בְּנַפְשׁוֹ, אֵלּוּ הָיָה הוּא בְּעַצְמוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, מְשֻׁלָּךְ בָּאֵשׁ אוֹ בְּשֶׁאֶר יִסּוּרִים קָשִׁים, כַּמָּה הָיָה חֶפְצוֹ וּתְשׁוּקָתוֹ שֶׁבָּנָיו יִכָּנְסוּ בָּעֲבֵי הַקּוֹרָה בַּעֲבוּרוֹ, בְּאֵיזֶה עֵצָה שֶׁיּוּכְלוּ לְהַצִּילוֹ מִזֶּה הָעֹנֶשׁ הַנּוֹרָא. כָּזֶה וְכָזֶה יִרְאֶה הוּא בְּעַצְמוֹ לַעֲשׂוֹת עֲבוּר נִשְׁמַת אָבִיו וְאִמּוֹ, שֶׁעָמְלוּ בְּכָל כֹּחוֹתֵיהֶם עָלָיו, עַד שֶׁעָשׂוּהוּ לְאִישׁ, לְהַצִּילָם בְּכֹחַ מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים מֵעֹנֶשׁ עֲוֹנוֹתֵיהֶם הַמַּר, כִּי בְּוַדַּאי אָדָם אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ וגו'. וּבִפְרָט בְּתוֹךְ שִׁבְעָה וּשְׁלֹשִׁים, שֶׁאָז כֹּחַ הַדִּין מָתוּחַ יוֹתֵר, כַּיָּדוּעַ, יִרְאָה לְהַרְבּוֹת עֲבוּרָם תּוֹרָה וּצְדָקָה וָחֶסֶד כְּפִי כֹּחוֹ, שֶׁבָּזֶה יַצִּילֵם מִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם וְיִבִיאֵם לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא. כָּל זֶה יִתֵּן הַחַי אֶל לִבּוֹ, וּבְמִדָּה שֶׁאָדָם מוֹדֵד - בָּהּ יִמְדְּדוּ לוֹ. כָּל זֶה הִתְבּוֹנַנְתִּי מִדְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים. וְהִנֵּה בָּאֱמֶת עַל יְדֵי כָּל מִצְוָה שֶׁהַבֵּן עוֹשֶׂה מוֹעִיל לְהַנִּפְטָר, כְּמוֹ שֶׁהוּבָא שָׁם בְּסֵפֶר "יֵשׁ נוֹחֲלִין" בְּשֵׁם הָרִאשׁוֹנִים, וְכָל

כמה נוראה מצווה זו של כיבוד ההורים, שחייב הבן לדקדק בה הדק היטב ולהיזהר בה מאוד. שאם הבן רוצה לזכות לכבד את אביו כראוי, עליו לשמור על העיניים הפה והאוזניים, שכל אלה הפתחים נקראים "שבעת קני המנורה", ובהם: 2 אוזניים, 2 עיניים, 2 חורי החוטם והפה. על כגון זה משבח הזוה"ק ואומר: "הַהוּא בְּרָא אָזִיל בְּאֹרַח מֵישָׁר, וְתָקִין עוֹבָדוֹי, וַדַּאי דָּא אוֹקִיר לַאֲבוּי, אוֹקִיר לֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא גַּבֵּי בְּנֵי נָשָׁא, אוֹקִיר לֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא, גַּבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא". זה ודאי מכבד לאביו בעוה"ז ובעוה"ב לפני הקב"ה, שאומר לנשמת אביו: אשריך, שיש לך בן כזה.

עילוי נשמה

הזוה"ק מלמדנו כי כבוד גדול מזכה הבן לאביו, עד ש"קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָיֵיס עָלֵיהּ, וְאוֹתִיב לֵיהּ בְּכוּרְסְיָא דִּיקָרֵיהּ", הקב"ה מושיב את האב בכסא הכבוד. זו הזכות בידו של הבן, כמ"ש חז"ל - בגמ' סנהדרין קד, א - ברא מזכה אבא. וזו גם מעלת הקדיש, לא רק שהבן פודה את נפשו של אביו, אלא עוד יותר הוא מעלה אותו בעילוי נשמה לכסא כבוד עליון, שהקב"ה מושיב אותו בו.

וכותב הגאון רבי שלמה גנצפריד זצ"ל בספרו קיצור שו"ע פרק כו, סעיף כב: "אַף עַל פִּי שֶׁאֲמִירַת הַקַּדִּישׁ וְהַתְּפִלּוֹת מוֹעִילוֹת לְהָאָבוֹת, מִכָּל מָקוֹם אֵין אֵלּוּ הָעִקָּר. אֶלָּא הָעִקָּר הוּא שֶׁהַבָּנִים יֵלְכוּ בְּאֹרַח מִישׁוֹר כִּי בָּזֶה הֵם מְזַכִּים הָאָבוֹת. הָכִי אִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (סוֹף פָּרָשַׁת בְּחֻקּוֹתַי) בֵּן יְכַבֵּד אָב, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ וְאוֹקְמוּהָ בְּמֵיכְלָא וּמִשְׁתְּיָא, וּבְכֹלָּא הַאי בְּחַיָּיו דְּאִתְחַיַּב בֵּיהּ. בָּתַר דְּמִית אִי תֵּימָא הָא פָּטוּר הוּא, לָאו הָכִי, דְּאַף עַל גַּב דְּמִית, אִתְחַיַּב בְּיִקְרֵיהּ יַתִּיר דִּכְתִיב, כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ דְּאִי הָהוּא בְּרָא אָזֵל בְּאוֹרַח תַּקָּלָה וַדַּאי מְבַזֶּה לְאֲבוּי הוּא, וַדַּאי עָבֵיד לֵיהּ קְלָנָא. וְאִי הָהוּא בְּרָא אָזֵל בְּאֹרַח מִישׁוֹר וְתָקִין עָבְדוֹי, וַדַּאי דָּא אוֹקֵר לַאֲבוּי, אוֹקֵר לֵיהּ בְּהָאי עָלְמָא גַּבֵּי בְּנֵי נָשָׁא, אוֹקֵר לֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא גַּבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְקִבֵּ"ה חָיֵיס עֲלֵיהּ וְאוֹתִיב לֵיהּ בְּכָרְסְיָא דִּיקָרֵיהּ וַדַּאי וְכוּ' עכ"ל. וְיֵשׁ לוֹ לְאָדָם לְצַוּוֹת אֶת בָּנָיו לְהַחֲזִיק בְּאֵיזֶה מִצְוָה, וְאִם מְקַיְּמִין נֶחֱשָׁב יוֹתֵר מִן הַקַּדִּישׁ, וְהִיא תַּקָּנָה טוֹבָה גַּם לְמִי שֶׁאֵין לוֹ בָּנִים, אֶלָּא בָּנוֹת".

הריני כפרת משכבו

בהלכה בשו"ע שם מובא, כי כאשר הבן מזכיר את שם אביו בתוך י"ב חודש לפטירתו, צריך לומר: 'אבא מארי הריני כפרת משכבו'. והביא הלכה זו גם רבנו החיד"א והסביר, שעי"כ הבן מיקל על אביו את צערו.

וַדַּאי בֵּן יְכַבֵּד אָב: כְּגוֹן רִבִּי אֶלְעָזָר

הזוה"ק משבח מאוד את רבי אלעזר בן רבי שמעון, ארי בן ארי, שכיבד אב אביו גם בעוה"ז וגם לעוה"ב, "וּבְהַהוּא עָלְמָא יַתִּיר מְחַיֵּיוֹי", ובעולם העליון יותר. לכן זכה רבי אלעזר ונקבר יחד עם אביו רבי שמעון במערה.

שֶׁכֵּן בְּמִצְוָה זוֹ שֶׁל חֶסֶד, שֶׁנִּתְעוֹרֵר לְמַעְלָה עַל יְדֵי זֶה מִדַּת הַחֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בַּפְּרָקִים הָרִאשׁוֹנִים בְּשֵׁם חֲזַ"ל, כַּמָּה יוֹעִיל זֶה לְמַעְלָה לְנֶפֶשׁ הַנִּפְטָר, שֶׁיִּתְנַהֵג הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ בְּכָל עִנְיָנָיו גַּם כֵּן בְּמִדַּת הַחֶסֶד, גַּם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִזְכָּר שֵׁם שֶׁל אֲבוֹתָיו לְעֵינֵי הַכֹּל לְטוֹבָה, שֶׁאוֹמְרִים, אַשְׁרֵי שֶׁזֶּה יָלַד, אַשְׁרֵי שֶׁזֶּה גִּדֵּל! וּמִמֵּילָא נִתְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם זְכוּת וְרַחֲמִים גַּם כֵּן מִלְּמַעְלָה, וְעַיֵּן שָׁם עוֹד בְּדִבְרֵי בַּעַל השל"ה...".

אבל רבי יוסי שהיה נכד לרבי שמעון לא זכה, כי הוא לא היה בצער מערה. ושמעתי מהרב שטרן שליט"א, הרב של מירון, כי היכן שכתוב בציון הקדוש 'רבי שמעון' הציון הזה כולל גם את רבי אלעזר שנקבר עמו, ומה שכתוב בציון הנוסף בצד 'רבי אלעזר' זה הציון של הנכבד רבי יוסי שהוא מחוץ למקום המערה.

מ"מ, כל מקום הציון של רשב"י הוא מקום קדוש מאוד, כל עת שעדיין אין לנו ביהמ"ק. וכמ"ש בזוה"ק, מי הוא אדון ה' - דא הוא רשב"י, מי הוא "צדיק מושל" - זה רשב"י. וכמו שהיום השביעי נקרא שבת קדש לה' - כך רשב"י נקרא שבת.

סיום זוהר ויקרא לכבוד אבא

בסייעתא דשמיא זכינו להשלים בימי השלושים את ספר הזוהר לחלק ויקרא, ואנו עורכים את סיום בלימוד לכבוד מו"ר עטרת ראשי אבא הכ"מ. גם הנכד, בני רבי עקיבא, השלים לימוד מסכת תענית ועורך את הסיום לכבוד הסבא. ונקיים בזה בע"ה את מאמר הזוהר הקדוש על הפסוק "בן יכבד אב", וגם בני בנים הרי הם כבנים. ויהא זה בבחינת מה שלימד רבי עקיבא לתלמידיו ולדורות, במה שאמר "שלי ושלכם שלה הוא" (גמ' כתובות סג, א וגמ' נדרים נ, א).

בסיום מסכת תענית מובא: "אמר רבי אלעזר עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם בגן עדן, וכל אחד ואחד מראה באצבעו, שנאמר, ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו". ולבאר מהו "מחול", הכוונה לעיגול לפני ה', שכל הצדיקים יזכו וישבו מסביב, וכבודו יתברך ויתעלה באמצע, וכולם יזכו ועיניהם יזדככו עד שיוכלו לראות את השכינה, ויאמרו: "הנה אלהינו... נגילה ונשמחה בישועתו".

ביום הזה לא אמרנו תחנון. כך נהגנו ע"פ מה שפסק גאון עוזנו ותפארתנו, הראשון לציון הרב מרדכי אליהו זכר צדיק וקדוש לברכה, שאם עושים סעודה לסיום, לא יאמרו תחנון, כי הסעודה עושה את השמחה. וכמ"ש בגמ' ראש השנה לעניין קידוש החודש (שם כג, ב) "סעודות גדולות היו עושים להם כדי שיתרגלו לבוא".

מהליכות עריכת "הדרן" לסיום הלימוד

א. המנהג לעריכת "הדרן" לסיום סדר לימוד, נלמד בעיקר ממנהגו של אביי, ראש ישיבת פומבדיתא, שכאשר היה רואה תלמיד שהשלים מסכת, היה עורך יום-טוב לכל חכמי הישיבה, כמ"ש בגמ' שבת קיח ע"ב: "ואמר אביי: תיתי לי, דכי חזינא צורבא מרבנן דשלים מסכתא, עבידנא יומא טבא לרבנן".

מקור נוסף למנהג, מובא במדרש בדברי רבי יצחק, הלמד זאת משלמה המלך, שלאחר שזכה בחכמה מאת ה' עשה יום טוב, כמ"ש (מלכים א' ג, טו): "ויבא ירושלם ויעמד לפני ה' ויעל עולות ושלמים ויעש משתה לכל עבדיו". ובמדרש קה"ר (א, א): "אמר ר' יצחק, מכאן שעושין סעודה לגמרה של תורה". וכן במדרש שיהש"ר א, ט דרש בעניין זה רבי אלעזר.

מקור נוסף מובא בחידושי המהרש"ל, שלמד זאת מהמנהג של יום ט"ו באב, שלטעם אחד בגמרא (ב"ב קכא, ב) נהגו בו ביום שמחה על שסיימו לכרות עצים לשימוש

במזבח העולה. מכאן למד המהרש"ל שנהגו לעשות שמחה גם בסיום לימוד (ים של שלמה ב"ק סוף פרק ז').

ב. "הדרן" עושים על סיום מסכת לימוד בהבנה, או סיום מסכת משנה בהבנה. ויש העושים גם על סיום ספר בתנ"ך עם ביאור. ועושים גם על סיום לימוד בספר מחלקי הזוהר הקדוש, ואע"פ שאין מבינים בו לעומק סתרי ענייניו.

ג. במעלת הסיום, מובא בשם הגר"א זיע"א, כי באותיות המילה "סיום" יש נגלה (אותיות סיו"ם, המורגשות במבטא), ויש נסתר (והם אותיות המילוי: סמך, יוד, וו, מם, שאינן מורגשות במבטא). וראה זה פלא, איך חשבון אותיות הנגלה שוות עם חשבון אותיות הנסתר כך: סמך - הנגלה ס = 60, והנסתר מך = 60. יוד - הנגלה י' = 10, והנסתר וד = 10. וו - הנגלה ו = 6, והנסתר ו = 6. מם - הנגלה מ = 40, והנסתר ם = 40. ללמד על מעלת הסיום, שיש בו נגלה והיינו זה שלמד וסיים ויש בו נסתר והוא הבא ומשתתף, וכל המשתתף זוכה לחלקו ונחשב לו כשותף בלימוד כולו (הובא גם בשו"ת ריב"א הקטן, לרבי יוסף בן אהרון מעסינג, נדפס תרכ"ד).

ד. בסדר ה"הדרן", המסיים עורך את הסיום בקריאת פסקא נבחרת מסיום הלימוד, ומבארה ודורש בה כיד ה' הטובה עליו. לאח"מ, אומר את נוסח ה"הדרן": הדרן עלך וכו' ג' פעמים, יהי רצון, מודים אנחנו לך וכו'. ואם יש מנין עשרה לפחות, אומרים קדיש מיוחד הנקרא "קדיש הגדול".

וכ"כ מהר"ם מינץ בסוף תשובותיו, (ומובא בש"ך יו"ד סי' רמו ס"ק כ"ו): "כשבאים לסוף מסכתא ישייר מעט בסוף עד שעת הכושר, יומא דראוי לתקן בו סעודה וכו'. כמו שנוהגים לשייר מעט עד ערב פסח לסיום בעד הבכורים שלא יתענו. ויחזרו אחרי מנין, לומר קדיש דרבנן ועשרה בני רב פפא, מפני שהזכרת שמותם מועיל לזכרון. בעל שושני לקט בשם שלשלת היוחסין, ובסוף תשובות רמ"א יש עוד טעמים ע"ז".

ה. הארות בנוסח ה"הדרן":

"הדרן עלך" - תרגומו הוא: "חזרנו עליך... וחזרת עלינו", כדי שיהיה הלימוד שמור בזיכרונו ובלבו, ותהא התורה מחזרת עליו תמיד. וכמו שהובא בשם הרה"ק רבי אהרן מקארלין זיע"א בספרו "בית אהרן" (מא טור ג): "הדרן עלך והדרך עלן, שיחזור הלימוד והמעשים שלנו להאיר לנו...".

עוד טעם מביא בספר החיים (א, ב) לרבי חיים בן בצלאל אחי המהר"ל זיע"א, לבאר מלשון בקשה לעתיד והדר התורה: "נחזור עלייך.. והדרך יהיה שרוי עלינו". וכמ"ש הרב בעל "ויגד יעקב", כי "הדרן" הוא מלשון יופיה של תורה וז"ל: יש לפרש מאי דאמרינן בסיום מסכת הדרן עלך מסכת וכו' והדרך עלן מסכת, ע"פ עובדה שפעם נסע חסיד אחד ללמוד אצל הרה"ק מוהר"ר דוב בער זי"ע המגיד ממעזריטש, ושאלו אותו מדוע אתה נוסע דוקא שם וכי במקום אחר אינך יכול ללמוד תורה, והשיב, שאפשר ללמוד תורה גם במקום אחר, אבל התורה אינה מלמד אותי במקום אחר כלום, ולכן נקרא שמה תורה שהיא מורה דרך לאדם, וזה דוקא אם לומדים תורה לשמה, והדר הוא מלשון יופי, וזהו הכוונה 'הדרך עלך' היופי שלנו שהגיע לנו על ידי שלמדנו אותך היא 'הדרן עלן'. כי התורה לימדה אותנו מדות טובות ויפות".

עוד טעם מובא שנזכה לחזור למידה זו שנשמח בטובת חברינו, כמ"ש הגה"ק בעל החידושי הרי"ם בספרו "ספר הזכות": "תיתי לי דכי חזינא צורבא מרבנן דשלים מסכתיה עבידנא יומא טבא לרבנן, דהנה הבית המקדש נחרב על שנאת חינם, היינו שהיה לו צער בלימוד של חבירו או בשאר ענינים וכדומה, ועל זה אנחנו בגלות לתקן זאת, ובמדה זו התפאר אביי שהיה כל כך במדה זו שלם ויצא מהפחיתות, שהיה לו שמחה שראה דבר טוב אצל חבירו עד שעשה סעודה לכל חביריו, וכל זה כדי להמשיך גם אותם לזו המדה על ידי הסעודת ריעות, וזה הפירוש למה שאומרים בסיום מסכת הדרן עלך וכו' פירוש על ידי אותו השמחה נחזור למקומו הראשון. וזה מה שעושין סעודות אלו באב, כנ"ל שזה התיקון".

"לא נתנשי מנך ולא תתנשי מנן" - כתפילה שנזכה לזכור את התורה בתחיית המתים. כך מביא הגה"ק ר' צדוק הכהן מלובלין זיע"א בשם רבו הגה"ק מאיזביצא זיע"א וז"ל: ושמעתי מרבינו הק' מאיזביצא זצוק"ל ביחוד, שכל אחד מזרע ישראל לעתיד בתחיית המתים מתברר שלא מת רק היה כישן, וכמו שכתוב הקיצו ורננו שוכני עפר, וכשינער משנתו יזכור כל הדברי תורה, ועל זה מבקשים "לא תתנשי מינן לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי".

"בר פפא" - מזכירים את שושלת "בר פפא", והם עשרה במנין. בספר האשכול (לראב"ד השני, הלכות ספר תורה, סימן יד) מובא, כי רב האי גאון נשאל לגבי האזכור של שושלת בר-פפא, ורב האי ענה כי הם אינם כולם בניו של רב פפא הידוע, ומה שנהגו במסורת להזכיר את שמותיהם הוא סגולה כנגד השכחה. וכן מובא בספר יוחסין לר"א, מאמר שני אות ד': "ושמעתי מאבא מארי ז"ל, שקיבל מהחכמים הזקנים זכרם לברכה שמועילים השמות הללו לשכחה, ושיאמרו אותם שבע פעמים ושזה הסגולה שלה כמו בזכירת אליהו".

טעם נוסף מובא משם הרמ"א, שהסביר כי רב פפא שהיה עשיר, נהג לערוך סעודות סיום מסכת לעשרת בניו, וקישר בדרך הדרש בין שמות עשרת הבנים ובין עשרת הדברות ועשרת המאמרות שבהם נברא העולם, וע"כ נהגו להזכירם בסיום לימוד לשבח וכאילו זכר עשרה מאמרות ועשרת הדברות.

עוד טעם מובא, מפני שבני רב פפא נהרגו כולם, ועל כן נוהגים להזכיר את שמם בעת הלימוד לזיכרון טוב, כמו עניין 'אל מלא רחמים', כי מימיהם אנו שותין. ומפני זה לא נזכרו בתואר 'רב' כי אין גבהות לפני המקום.[ז]

ו. ועושים סעודה לכבוד הסיום.

עריכת הסעודה היא ממהות עניין השמחה של מצווה בהשלמת הלימוד, ועל זה מכוונים דברי אביי הנ"ל "עבידנא יומא טבא לרבנן". וכ"כ המהרי"ל שסיום מסכת שייך לסעודת מצוה, וכ"כ הרמ"א (שו"ע או"ח סי' תקנ"א סע"י, ובחיו"ד סי' רמ"ו

ז. עוד טעם נזכר בספר חשב ישראל: "נראה לומר רמז לכך שנהגו להזכיר בסיום מסכת את שמות רב פפא ועשרת בניו, משום ששמותיהם עולין בגימטריא אלפיים ושש מאות ותשעים ושלוש, כמנין הדפים שבש"ס תלמוד בבלי, ואנו מתפללים שבזכותם נזכה לסיים את כל הש"ס". והוא נאה ויאה למסיים מסכת, ומ"מ כנ"ל המנהג להזכירם הוא בכל סיום גם בנ"ך גם במשנה וגם בזוה"ק.

סע"כו). וכ"כ רבי משה חגיז בספרו משנת חכמים: "זה שאמר קהלת תרתי בלבי למשוך ביין וגו', כלומר השחוק והשמחה בעלמא ודאי אין בהם שום תועלת, אבל אחר שתרתי בחכמה, כגון בסיום מסכתא, אמרתי מחמת זה למשוך אחר היין".

מעלה רבה יש לסעודת מצווה בסיום. אומר רבנו נחמן זיע"א, כי סעודת שבת הכל הולך לקדושה ואין בה שריים. ומובא בשם הבעש"ט זיע"א, שאם אדם היה יודע מהי מעלת סעודת מצווה, היה מתלהב בה בקדושה עד שהיה אוכל אפילו את הצלחת. ומעשה היה באחד ממשפחת רוטשילד ושמו הרב מאיר, והוא נודע כאיש חסד וצדיק גדול, והוא שמע את המימרא הזו בשמו של הבעש"ט ונלהב מאוד. מה עשה, זימן אנשים לקידוש של שבת, והביא להם כוס יין וצלחת. כולם ראו ותמהו. והוא הרב מאיר, ערך את הקידוש ברוממות רוחו, ואח"כ לקח את הצלחת שבידו, ברך עליה בקול "בורא מיני מזונות" והחל לאכול. לפליאת המשתתפים, הוא חייך והסביר, כי הצלחת עשויה ממאפה מזונות, וכל כוונתו הייתה לשמח אותם בדברי הבעש"ט זיע"א.

מבואר, כי בסעודות שבת קודש מתגלה הארת ספירת הכתר, ועל כן אומרים בברכת המזון נוסח "מגדוֹל", וכותב גאון עוזנו ותפארתנו רבנו הבא"ח, כי גם בסעודת מצווה כמו בפורים, אע"פ שלא אומרים קדושת כתר בו ביום כמו בשבת, מ"מ מתגלה בסעודת יום פורים הארת ספירת הכתר וצריך לומר נוסח "מגדוֹל". מכאן נלמד גם לסיום בזוה"ק, כי רשב"י נקרא בחינת "שבת", וסעודת סיום בזוה"ק זוכה למעלה רמה זו כדי לברך בה בנוסח "מגדוֹל".

תודה לכל העמלים בסעודת הערב הקדוש הזה. אינני יודע איך לגמול, אבל הקב"ה ודאי ישלם שכרם-רב של כל העמלים בערב הזה.

יחד עם כל מי שסייע לאבא לנסוע לצדיקים, ולבוא לכאן. הקב"ה ישלם את שכרם מושלם בכל מילי דמיטב. בכל מכל כל.

יהי רצון מלפני השי"ת, שנזכה כולנו לזרע קדוש, הולך בדרך ה' בתורה ובמצוות ובמע"ט, לעילוי שכינת עוזנו. ויהיו כל דברינו לעילוי נשמת מו"ר אבא אליהו מנשה בן גורגיה הכ"מ, בכלל כל מתי ישראל. יקיצו וירננו שוכני עפר בתחיית המתים ובגאולה קרובה במהרה בימינו, אמן:

שערי ברכה והצלחה בכל הישועות

למרת שושנה מדר וכל משפחתה להורים בנימין ויולנדה גואטה וכל משפחתם
לאליהו ולימור גואטה וכל משפחתם
רפואה שלימה לשמחה בת זהרה עואמי הי"ו

ברכת התורה לכבוד החברים הלומדים ובאי בית המדרש דויד המלך במושב פורת שבשרון.
להתקיים בהם "ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תורתך באהבה".

ברכה רבה לשם הטוב, משה דסא הי"ו, שעודד ותומך כדי להוציא לאור את הספר לעילוי נשמת הוריו זלה" ה. להתקיים בו "עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר".

ברכת "שלום רב לאהבי תורתך" לכל חברי היקרים בלימוד התורה, אשר סייעו בהגהה. יבורכו בכל טוב הם וכל בני ביתם, וימלא השי"ת את כל משאלות לבם לברכה והצלחה.

ברכה רבה להאי גוברא רבא, המקובל **הרב שלום יהודה גראס** שליט"א האדמו"ר ואבדק"ק מאלמין רמת בית שמש, על העידוד והברכה להוצאת הספר בפרט,
ועל כל מפעלו בהפצת התורה והזוהר בכלל, להתקיים "כי בי ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים".

ולשם הטוב הרב יואל פחימא מעיצוב "מקראי אור", אשר עמל בעיצוב הספר להיותו תורה נאה בכלי נאה, ושכרו בזכות הלימוד גם לו ולב"ב לברכה בכל הישועות.

שער "לְזִכָּרוֹן בְּהֵיכַל ה'" (זכריה ו, יד)
"נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם" (משלי כ, כז)

לעילוי נשמת
סבא **אברהם** וסבתא **מרים**
למשפחת **חיים-נגר** זלה"ה
וסבא **אברהם משרקי** זלה"ה

לעילוי נשמת השם הטוב
יעקב בן מזל זלה"ה

לעילוי נשמת הוריי היקרים ועט"ר
אבא יחיא בן עוואד עואמי,
ואמא **זהרה בת יוסף** זלה"ה

לעילוי נשמת הוריי היקרים
ועט"ר **אבא חיים בן זהרה,**
ואמא **מרים בת יונה** זלה"ה

אַבְרָהָם אוֹהַבִי

ביאורים ועיונים לאדרא זוטא קדישא

ממו"ר המקובל הרב אברהם מרדכי יצחקי שליט"א הרב מפורת

טעימות מתוך שלל הביאורים והעיונים שנלמדו בסוד שיח הלומדים בבית המדרש דויד המלך במושב פורת, באדז"ק עם פירוש יין-הרקח לרבנו יהודה פתי'ה זצוק"ל זיע"א ועוד מפרשים. התחלת הלימוד - היתה ביום א' בתמוז שנת ה'תשס"ג, יום שלישי פעמיים כי טוב, ראש חודש. סיום הלימוד - היה ביום ט' באייר ה'תשס"ד, יום שלישי, והוא נערך בציון הקדוש של הרשב"י במירון. הביאורים סוכמו בשעת הלימוד ע"י השם הטוב גדעון ענבי הי"ו. נערכו ע"י השם הטוב משה עמיאל, ועתידים אי"ה לצאת לאור בספר האדרא זוטא קדישא הגדול.

עמוד א' (דף נ"ט ע"ב בפרק ההקדמה) **ד"ה "אדם הראשון".** רבנו ועט"ר רבי יוסף חיים זיע"א כותב בסוד ישרים ח"ג שא' ו': "... שכתב רבינו הרש"ש בנהר שלום דף קי"ב כשנברא אדם הראשון נכלל בו כל מחצב הנשמות הנזכר, והיו כלולים בו כל הנשמות מכת דא"ק עד סוף העשיה, עיין שם. ולכן באים הנשמות במספר הדורות לתקן בעזרת ה' יתברך, וגם בדברים אלו שכתב רבינו בפגמים של אדם הראשון וחוה אינם כפשוטן ממש וכאשר תראה בלשון רבינו ז"ל בביאור אדרא רבא על דף קכ"ח שהעתקתי לעיל, ולכן תמצא בברייתא דזוהר הקדש כשחלה רבי שמעון בר יוחאי בחוליו הראשון אמר בחליו שבא אצלו אדם הראשון ונגלה אליו" וכו'.

כל מטרת הגלגולים לתקן את הפגם. כשם שמובא על קורח שהיה גלגול של קין, ואשתו של קורח הייתה גלגול של חוה. לכן קורח נבלע באדמה, כמו שקין הבליע את הבל בתוך האדמה. גם אשתו של קורח לא תוקנה, ולכן התגלגלה באשתו של רבי אלעזר בן עזריה, וכאשר בא להתייעץ עימה האם להתמנות לנשיא ישראל, אמרה לו לא להתמנות, ועי"כ תיקנה את הפגם שלה.

ג' (דף רפ"ז ע"ב) **ד"ה "בההוא יומא".** בגמ' ראש השנה דף יא ע"א, רבי יהושע אומר בניסן נולדו האבות. ורבי אליעזר אומר בתשרי נולדו האבות. ומובא שם: מאן דאמר בניסן נולדו, בניסן מתו. מאן דאמר בתשרי נולדו, בתשרי מתו. שנאמר ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום שאין תלמוד לומר היום ומה תלמוד לומר היום היום מלאו ימי ושנותי ללמדך שהקדוש ברוך הוא יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום מחדש לחדש שנאמר את מספר ימיך אמלא, ע"כ.

מו"ר הרב אברהם מרדכי יצחקי שליט"א חידש בזה, על שלושה שהקב"ה מלא שנותיהם וחיו מאה ועשרים, וסימנם מש"ה, והם: משה, שמעון, הלל. משה, היינו משה רבינו, כמפורש (דברים לא, ב) בן מאה ועשרים שנה אנכי היום, ופירש רש"י היום מלאו ימי. ורמז רבנו בחיי עה"פ בראשית ד, כה, כי הוא שדרשו ז"ל (בראשית רבה כו, ו) בשג"ם זה מש"ה, והיו ימיו מאה ועשרים שנה, כי כן היו שנותיו. ועיין בזה בעץ חיים פ"טו פ"ו. ושער ההקדמות דף סד ע"ב, ושער הפסוקים בראשית דרוש ב', וספר הליקוטים שמות ב'. שמעון, היינו שמעון בן יעקב אבינו, כמ"ש בילקוט שמעוני, שמות פרק א' המשך רמז קסב, שמעון נולד בכ"ח בטבת ומת בן מאה ועשרים. הלל, היינו הלל הזקן, כמ"ש השל"ה בעשרה מאמרות, מאמר חמישי, וּבְכִתְבֵי הַקֹּדֶשׁ שֶׁל תַּלְמִידֵי הָאֲרִיזַ"ל (עי' ליקוטי הש"ס להאריז"ל אבות פרק ב') מָצָאתִי, הִלֵּל חַי מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ ע"ה, כְּמוֹ שֶׁהִזְכִּירוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (ספרי וזאת הברכה, שנ"ז; ילקוט שמעוני ח"א רמז תתקס"ה; וראה בבראשית רבה פ"ק ס"י). כִּי הָיָה נִשְׁמָתוֹ עָנָף גָּדוֹל מִמֹּשֶׁה

* סימני העמודים כאן הם לפי מהדורת יין הרקח, ועוד לפי דפי הזוהר הקדוש.

רַבָּנוּ ע"ה, וּכְמוֹ שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ ע"ה 'עָנָו [מְאֹד] מִכֹּל הָאָדָם (במדבר יב, ג), כֵּן הִלֵּל. וְדָבָר זֶה נִרְמַז בְּמַסֶּכֶת שַׁבָּת פֶּרֶק רַבִּי עֲקִיבָא (פט א), כְּשֶׁעָלָה מֹשֶׁה לַמָּרוֹם, אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֵין שָׁלוֹם בְּעִירְךָ, הֵשִׁיב לוֹ בַּעֲנָוָה, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כְּלוּם יֵשׁ עֶבֶד שֶׁנּוֹתֵן שָׁלוֹם לְרַבּוֹ, אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, 'הָיָה לְךָ לְעָזְרֵנִי' - רָאשֵׁי תֵּבוֹת 'הִלֵּל', עכ"ל.

וההוא יומא של רשב"י, מובא בסדר תולדות תנאים ואמוראים לרב היימאן ערך רשב"י, שחי קרוב לשמונים שנה (וראה להרב צבי כהן שליט"א בספר בין פסח לשבועות, יח, א, למאן דסברי שרשב"י נפטר ביום ל"ג בעומר, עוד דמן הסתם נולד גם ביום ל"ג בעומר, כמו שאמרו חז"ל הנ"ל, שהקדוש ברוך הוא יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום, עכ"ל).

ד' (דף רפ"ז ע"ב) **ד"ה "אסחר אשא מקמאי".**

רבי שמעון, הוא זה עמוד של אש דלא פסיק. וכמו שבספרי הזוהר והתיקונים נקרא רשב"י בשם בוצינא קדישא, שכן קראו משה רבנו רעיא מהימנא בזוהר ח"ג דף רלד ע"א, אמר רעיא מהימנא לרשב"י בריך אנת בוצינא קדישא בוצינא דדליק קמי מלכא ומטרוניתא. וכן כאן באדרא זוטא קדישא קראו רבי אבא כמה פעמים בוצינא קדישא, והיינו המאור הקדוש. וראה מ"ש על זה הרב בני יששכר במאמרי חודש אייר מאמר ג' אות ב', הנה ר' שמעון בן יוחאי קראוהו בוצינא קדישא כי על ידו נתגלו באיתגליא סודות התורה הוא סוד האור כי טוב הגנוז בתורה, על כן נקרא ספרו הקדוש זהר אור המבהיק מסוף העולם ועד סופו אור הטוב הגנוז בתורה, עכ"ל.

ה' (דף רפ"ז ע"ב) **ד"ה "מלין קדישין דלא גליאן עד השתא בעינא לגלאה קמי שכינתא".**

וכן אומר עוד לקמן בזה"ל: אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּאִדָּרָא לָא גַּלֵּינָא כֹּלָּא. וְכָל הַנֵּי מִלִּין, טְמִירִין בְּלִבָּאי הֲווֹ עַד הַשְׁתָּא. וּבָעֵינָא לְאַטְמָרָא לוֹן לְעָלְמָא דְּאֵתֵי, מִשּׁוּם דְּתַמָּן שְׁאִלְתָּא שָׁאִיל לָנָא. כְּמָה דְכְתִיב, (ישעיה לג) "וְהָיָה אֱמוּנַת עִתֶּךָ חוֹסֶן יְשׁוּעוֹת חָכְמָה וָדָעַת". וְחָכְמָה בַּעְיָן מִנִּי. וְהַשְׁתָּא, רְעוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהָאי. הָא, בְּלָא כִסּוּפָא אִיעוּל קַמֵּי פְּלַטְרוֹי, ע"כ.

עיקר הגילוי שהוסיף רשב"י באדרא זוטא קדישא הוא בפרצופי אבא ואמא, שלא גילה בהם קודם באדרא רבא. דעל זה אמר כאן, ואנא בעינא למיעל בלא כסופא לעלמא דאתי. ומבאר רבי יהודא ביין הרקח עמ' ה' אות יא, הכיסופא הוא משום דבאד"ר לא גילה פרצופי או"א להיותם נעלמים תחות דיקנא דא"א, וכי היכי דלא ליעול בכיסופא, הוכרח עכשיו לגלותם וכו' עכ"ל. וכן הובא באדרא רבא, עיין דף קל"ה ע"א, ורבי יהודא שם ביין הרקח אות ט' מפורש בזה"ל: ומה שלא תקנו גם תיקוני או"א, כתב רבנו ז"ל במאמ"ר בריש פי' אד"ז וז"ל, ואמנם או"א לא נזכר מציאותם באדרת נשא, הטעם הוא משום דאו"א אתכלילן במזלא כנז' באד"ז דף רצא ע"א, עכ"ל וכו' עיין שם (וכן נזכר באוצרות חיים שער תלת רישין, ובדעת ותבונה פרק ו' ועוד).

עוד הביא רבי יהודא שם, ועיין באמת ליעקב מערכת האל"ף של מבו"ש אות ג', שכתב שם וז"ל, ואפשר דרצה לרמוז במ"ש באד"ז דף רצא ע"ב דלא אעול בכיסופא לעלמא דאתי וכו', שנודע שעולם הבא הוא בינה, שהיא אימא, וכדי שלא יעול בכיסופא לעולם הבא שלא גילה פרצופה, דהיינו או"א, משום הכי הוכרח לגלותם אז, עכ"ל. ורבנו הרב אברהם מרדכי יצחקי שליט"א חידש לבאר, כי רשב"י תלה בעצמו את הדבר כמ"ש דלא איעול בכיסופא, ואמנם הענין הוא כלפי הבינה שהיא הייתה מתביישת במה שרשב"י לא הזכירה. אך רשב"י לצדקותו הנעלית תלה הדבר כביכול בעצמו [וראה לשון אז"ז מהד"ח דף קמ אות כו, במ"ש רבי יהודא בזה"ל, מרוב ענוותנותו אמר כן כאילו הדברים בעצמם נתגלו, עכ"ל].

ואמנם השורש של ז"א יותר גבוה מאו"א, כי יש ז"א דא"ק שהוא מעל עולם

האצילות מהטבור של א"ק, וכל הג"ר הם מבחינת אלקות [ראה קהילות יעקב ערך ז"ע אות ג': שורש זעיר הוא משם מ"ה דמוחא סתימאה שיש בו ד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, וזעיר הוא ממ"ה מ"ס. הרב בדרוש עבור ויניקה. ועוד באות ד', זעיר מלביש לארוך מן הטבור ולמטה ושם מסתיים הדיקנא קדישא. וזעיר יונק מפיות הנימין שנפתחים שם ומוציאין השפע, וכו' ע"ש. ועוד באות יא, מקום הראשון של זעיר הוא מקום אריך עתה, ואח"כ הורד למקום שהוא בו עתה, ולעתיד יוחזר למקומו הראשון שהוא מקום אריך עתה, והצדיקים ע"י תורתם ומע"ט מעלים אותו עד מקומו הראשון, מהרב ז"ל. ועוד שם אות כה, שורש זעיר מפאה ימין דאריך שבו שם מצפץ, ורמוז בזוהר בראשית כב א'].

ה' (דף רפ"ז ע"ב) **ד"ה "וְעַד כָּעַן, טְמִירִין הֲוֹוּ בְּלִבָּאִי, לְמֵיעַל בְּהוּ לְעָלְמָא דְּאֲתֵי".** מבאר רבי יהודא ביין הרקח אות יב, שעד עכשיו היו סודות אלו טמונים בתוך לבי, כי היה בדעתי שלא אגלה אותם בעולם הזה כלל, רק בגן עדן העליון, עכ"ל. רשב"י רצה לגלות סוד או"א בגן עדן לצדיקים, ולכן עכשיו בעת חיבור האדרא זוטא ירדו כל נשמות הצדיקים לשמוע את סוד או"א: אבות העולם, נביאים, תנאים, אמוראים. יתר החברים שהיו נוכחים, לא ראו את הנשמות רק הרשב"י ראה אותם. כמפורש לקמן באד"ז דף רצא ע"א וע"ב.

ו' (דף רפ"ח ע"א) **ד"ה "אנון דאקרון חיים".** מבאר רבי יהודא ביין הרקח עמ' ו' אות טז, הצדיקים אפילו במיתתם הם קרויים חיים (ברכות יח ע"א) והם מהללים את ה' (תנחומא סוף וזאת הברכה), עכ"ל.

המתים הם אלו שמעלים את המיין נוקבין יותר מאשר בחייהם, לכן נאמר גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם. ראה עץ חיים שער כ"ט פרק ג' מ"ב: העלאת מ"נ הם הנקרא עיבור ב' וע"י העלאת מ"ן דזו"ן (נ"א מ"ן זו) נמשכים להם המוחין כמ"ש ולכן צריך שנבאר תחלה ענין מ"ן מה עניינם. הנה נודע כי תמיד הבנים צריכין לעלות למ"ן אל אביהם ואל אמם בסוד התעוררות תחתון והנה הצדיקים מעלים בנשמותיהן מ"ן אל המלכות והם בניה. והטעם כי סתם נשמה הוא מהבריאה והנה עולם הבריאה הם בני מלכים דאצילות לכן שמת הצדיקים הבאים מבריאה הם מעלין מ"ן אל המלכות דאצילות אמנם זו"ן שהם בני או"א הם מעלין מ"נ ז"א לאבא ונקבה לאמא כנודע וכמו שנשמת הצדיקים מעלין מ"ן בכל לילה בעת השינה אל המל' והיא מחדשת אותן בסוד חדשים לבקרים. וביאור הענין חידוש הזה הוא שמאירה בהם בחי' מוחין דגדלות... וכו' עיין שם. [וכן מבואר בספר עץ חיים שער הנסירה, וספר אדם ישר ענין הנסירה ועוד. וספר הוראת שעה סדר עליית מ"ן. וספר תורת חכם דף קא ע"ב ועוד].

ז' (דף רפ"ח ע"א) **ד"ה "בגיהנום ישתארון".** מבאר רבי יהודא ביין הרקח עמ' ו' אות יז, אינו מקללם ח"ו, אלא כלומר אשר בגיהנם נשארים תמיד, הרי הם שאני אומר עליהם שאינם מהללים. מה שאין כן מי שאינו נשאר בגיהנם, רק שיורד שמה לפי שעה על איזה עוון אשר חטא ואח"כ עולה, הנה הוא בכלל הצדיקים המהללים את ה', עכ"ל.

אם אדם פגם בנפש, גהינום יעזור לו להתנקות. אבל אם אדם פגם בספירות העליונות אין גיהנום עוזר, והוא חייב לחזור בגלגול.

ח' (דף רפ"ח ע"א) **ד"ה "ושבחא דעתיקא קדישא".** מבאר רבי יהודא ביין הרקח עמ' ח' אות ו', דעתיקא קדישא בנזכר כאן הכוונה היא על א"ק. שגם א"ק נקרא עתיקא קדישא כמ"ש רבנו ז"ל במבו"ש ש"ג ח"א פ"א וז"ל, וצריך שתדע כי עיקר שם זה של ע"ק, אינו אלא על הא"ס המתלבש תוך כתר דאצילות. ואמנם הא"ס הזה אינו הא"ס עצמו, רק הא"ק שהוא נקרא א"ס בערך עולם האצילות, אשר מטבורו ולמטה הוא מתלבש תוך ע"ס דאצילות וכו' עכ"ל. גם א"ק נקרא עתיקא קדישא. מה שנקרא א"א בשם עתיקא

קדישא הוא רק בתור השאלה, אבל עיקר שם עתיקא קדישא הוא על א"ק. מהטבור א"ק ולמעלה מגיעים לשם מ"ה החדש: עולם העקודים. ועולם הורודים, ועולם הנקודים. אך הם לא בהבנה שלנו, ולפיכך אנחנו מדברים רק מטבור א"ק ולמטה. כי מעל הטבור של א"ק אין לנו להתעסק!

כשאומרים "טבורא" לבד, הכוונה לטבורא דגופא, וכמ"ש רבי יהודא בבי' בית לחם יהודא על עץ חיים ש"יד פ"ג ד"ה היא עומדת. ויש עוד טבורא דלבא הנזכר מפורש (ראה ערכיהם בספר מאיר אור לי סיכומי עץ חיים ושעה"כ שער חמישי עמ' שסד).

א"ק נקרא בחינת אין סוף לעולמות שתחתיו, והם ד' פרצופים: עתיק, א"א, או"א וזו"ן. עתיק וא"א - עלמין סתימין, מתלבשים בתוך פרצופי או"א וזו"ן. א"ק מתלבש בכולם, לכן הוא נקרא סתימא דכל סתימין, וכולם מלבישים עליו.

הרב גץ זצוק"ל הסביר כי יש ג' בחינות בא"ק: א"ק הכביר - מטבור א"ק ומעלה. א"ק הזעיר - מטבור א"ק ומטה עד סוף אצילות. א"ק המזערי - עולמות בי"ע.

מהטבור ומטה, מקבל כלי שיוכל לקבל הארה מהמאציל. רדל"א - ראש עליון - עתיק יומין. נוקבא של עתיק יומין דוכרא. אפילו לא"א אין השגה ברדל"א.

א"ק נקרא אפס - בין המאציל העליון לנאצלים אין תפיסה כלל. גם באפס אין לנו כל השגה. וזהו הנרמז בתהו ובהו: תוהו - מבחינת כתר. בוהו - חבת"מ דוגמת ארבע יסודות. השבירה התחילה במה שעתיד להיות עולם הבריאה.

במאציל העליון - אין מחשבה כלל. מעל הטבור של א"ק, אפס - מידה המקשרת בין מאציל לנאצלים.

ח' (דף רפ"ח ע"א) **ד"ה "סתימא דכל סתימין".** מבאר רבי יהודא ביין הרקח עמ' ח' אות ו, ומ"ש סתימא דכל סתימין, היינו כי עתיק וא"א הם סתימין, שהרי הם מלובשים תוך פרצופי או"א וזו"ן, וא"ק הוא סתום יותר מהם כי הוא מלובש בתוכם, עכ"ל. ההבדל בין א"ק לא"א, א"ק הוא הלבוש הראשון של המאציל, ומה שמלובש מטבור א"ק ולמטה נקרא עתיקא קדישא.

ח' (דף רפ"ח ע"א) **ד"ה "אתתקן בגין לקיימא כלא".** מבאר רבי יהודא ביין הרקח עמ' ח' אות י', כי עיקר התיקון הוא בחינת התלבשות הפרצופים זה בזה. ותני והדר מפרש, אתתקן בגין לקיימא כלא. והוא שנתלבש א"ק בעתיק וכו' והעניין הוא, כי טרם התלבשותו אין מי שישיגנו כלל ועיקר, ולכן כדי שיהיה אפשרות בתחתונים לקבל קצת הארה ממנו, נתלבש ונגנז בספירת הכתר וכו', ואחר התלבשותו יש כוח בתחתונים לקבל קצת הארה ממנו וכו' עכ"ל.

כל אחד מעביר לשני באצילות: מא"ק לעתיקא קדישא, ולא"א, לאו"א, לזו"ן. והעברה זו שבין פרצופי האצילות היא בדרך התלבשות ואין ביניהם מסכים. כי מָסכים יש רק בין עולם אצילות לבריאה. כי העולמות נאצלים בדרך של שורש, ענף, הארה. וסימנם שע"ה, בסוד אין לך דבר שאין לו שע"ה, ועל כן יש ביניהם מסכים. אולם, עוֹלָם האצילות הוא כולו אלקות, ואין בו מסכים. (דף רפ"ח ע"א)

ד"ה "כד אתתקן, אפיק תשעה נהורין". מבאר רבי יהודא ביין הרקח עמ' ח' אות יא, פירוש זה כתבו רבנו במבו"ש ש"ג ח"א פ"א דף מז ע"א, דע כי תשעה נהורין הנז"ל הם י"ס דאצילות. פירוש, כי הכתר שבאצילות הנה הוא בחינת א"א, והנה בא"א לא נמצא בחינת נקבה גלויה, ונמצא כי הא"א לא נתגלו בו רק ט"ס לבד וכולם בחינת כתר של האצילות הנחלק לט"ס. וז"ש כד אתתקן, ר"ל כאשר עשה בחינת הלבושים והפרצופים אשר הם בחינת התיקונים שלו. הנה אתתקן, תחילה ע"י עתיק המלביש אותו וזהו תיקונו, ואז אחרי שנתקן ע"י התלבשותו בעתיק, אז אפיק תשעה נהורין... מיניה מתקונוי. מתקונוי, כי באמצעות העתיק נקרא תקונוי, אפיק הני תשעה תשעה נהורין שהם

ספירת הכתר דאצילות המתחלק לתשעה נהורין לבד, עכ"ל. ולקמיה באות יז מבאר את כל העניין וז"ל, ובזה נבוא אל הביאור וקישור הדברים מתחילה ועד סוף, והוא כי הנה כשאמר הרשב"י ז"ל הכא על א"ק, כַּד אִתְתְּקָן. אַפִּיק תִּשְׁעָה נְהוֹרִין - דנהרין - מִנֵּיהּ, מְתִקּוּנוֹי, שר"ל שא"ק האציל את פרצוף א"א באמצעות עתיק שהוא תקונוי דא"ק, כמ"ש לעיל באות יא משם רבנו ז"ל יעו"ש. דמשמע מדבריו שאין שום פרצוף אחר מפסיק בין א"ק לעתיק, כי עתיק מלביש על א"ק ועליו מלביש א"א עצמו וכו', עכ"ל.

עולם האצילות בנוי מעשר ספירות, אבל רק תשע מהן גלויות, והנוקבא לא גלויה. הכתר הוא ראש עולם האצילות, והכתר של עולם האצילות זה אריך אנפין. א"א הוא בעל הבית של עולם האצילות. ובכתר של א"א יש תשע ספירות, שהתפשטו בכל עולם האצילות. אבל באריך אנפין לא נמצאת נוקבא גלויה.

כשאנחנו מדברים בעולמות העליונים, עטרה שעל היסוד הכוונה לנוקבא. וחשוב לדעת, כי לכן אסור לאדם להפריד כלל את האתרוג מהלולב בזמן ההושענות. כי הלולב הוא בחינת היסוד, והאתרוג הוא בחינת עטרה של היסוד, וכאשר מחבר אותם רומז ליחוד מניה וביה - עטרה של היסוד נוקבא דדכורא.

העטרה שעל הברית נקרא נוקבא דדכורא. הנה"י (דינים) של ז"א, שהראש של נוקבא מכסה את נה"י דז"א "מוציא חמה מנרתיקה", מוציא את נה"י דז"א מראש הנוקבא, ונהיה דינים בעולם.

י' (דף רפ"ח ע"א) **ד"ה "וּמַה דְּאָמְרֵי חַבְרָנָא בְּסִפְרֵי קַדְמָאֵי וכו' דְּהָא אֲמֵינָא לוֹן".** בְּאִדְּרָא קַדִּישָׁא - מבאר רבי יהודא ביין הרקח עמ' י' אות יז, דברים הללו הם כספר החתום, לא נודע כוונת הרשב"י על איזה ענין הוא מרמז. אמנם נוכל להבין כוונתו מדקדוק לשונו וכו' והנה, מהנראה לפי המשך לשון האדרא שסיים, וחמינא מה דלא ידענא הכי וכו' ועד השתא וכו' אסהידנא וכו', מוכרח לומר דאיכא פלוגתא בין סברת הרשב"י ז"ל לסברת ספרי קדמאי, וכמ"ש המד"ל בספר עומר מן וכו' וכ"כ הרב יוסף סדבון ז"ל בספר אהבת ה' יעו"ש וכו', עכ"ל.

לפי הרשב"י - כל האור מתפשט קודם בכתר, והכתר מעביר לכל הספירות. והסברה של הקדמונים - שכל הספירות מתלבשות על א"ק, ואין אצלם את הבעיה של אור מרובה בכלי קטן.

י"ב (דף רפ"ח ע"א) **ד"ה "גולגלתא דרישא חורא".** מבאר רבי יהודא ביין הרקח עמ' יב אות יח, פירושו, גולגלתא דא"א. כי לא"א קרי ליה בשם רישא חורא, כמ"ש רבנו ז"ל במבו"ש ש"ג ח"ב פ"ט דף סז ע"ב, וז"ל, ואמנם, עור הגולגלתא עצמו אשר בו צומחים השערות, הוא חלק ופנוי בלתי שיער, והוא לבן דוגמת עור הלבן שכותבים ורושמים עליו האותיות וכו'. ולכן נקראת האי גולגלתא בחינת המקום הפנוי, רישא חורא וכו', עכ"ל.

עיקר החוורתא, אלו השערות שמשתלשלים ומכסים את כל עורף א"א, ויורדים עד ז"א. חוורתי - שם הוי"ה. שערי - חכמה. נימים - בינה.

י"ב (דף רפ"ח ע"א) **ד"ה "וּמִנֵּיהּ יַרְתּוּן צַדִּיקַיָּא אַרְבַּע מְאָה עָלְמִין דְּכִסּוּפִין לְעָלְמָא דְּאַתֵּי".** מבאר רבי יהודא ביין הרקח אות כא, פירושו, כי מאלו הארבע חוורתי דאחורי רישא - ירתי צדיקייא וכו', כמבואר באדרא רבא וכו' יעוש"ב. והכוונה היא על הארבעה חוורתי דאחורי רישא דווקא, ולא על כל הי"ג חוורתי כמבואר באד"ר וכו' יעוש"ב, עכ"ל. סוד הארבע חוורתי משמש לכמה דברים, וזה הסוד בכתוב "ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר", השמור לצדיקים לעתיד לבוא.

מכתב מכת"ר המקובל הרב שלום יהודה גראס שליט"א
האדמו"ר מהאלמין

ב"ה יום ג' שנכפל בו כי טוב ג' אלול תשע"ב לפ"ק

שלומים מרובים כטל וכרביבים להאי גברא רבא יקירא שמא קא גרים, הלא הוא ידיד נפשי הרב הגאון הצדיק המקובל **רבי אברהם מרדכי יצחקי שליט"א** אב"ד בית המדרש דויד המלך מושב פורת.

אחרי דרישת שלומכם הטוב באהבה רבא ובלב ונפש חפצה, הננו לברך אתכם על הספר הקדוש והיקר אשר בשם "**אידרא זוטא קדישא**" יכונה, אשר הנכם הוצאתם עתה לאור עולם, אשר מבאר את האידרא זוטא קדישא שכל אשר רוצה ללמוד יוכל ללמדו, וליקטתם מתורתם של ראשונים ואחרונים, פירושים יפים ונחמדים חדשים גם ישנים, ובכך הוצאתם קנקן חדש מלא ישן על אוסף גדול ביותר שעדיין לא ראה אור הדפוס עד היום הזה, והינכם מפיצים את הספר ברבים לכלל ישראל הקדושים.

ולאחר שעיינתי בספר דף אחר דף לא אכחד ממנו, כי נתפעלתי מאוד מאשר הגדיל ידידי הנ"ל לעשות בפירוש הנ"ל, וממש מקום הניחו לו הראשונים להתגדר בו, והפירוש שוה לכל נפש, הן לאלו שנכנסו קצת בפרד"ס הח"ן, והן לאלו הותיקים הלומדים את הזוה"ק בעומק סודותיה, כולם ימצאו בו פירוש ברור לפי רוחם ונפשם.

ובפרט מה שהאריך לבאר גודל השעה לגלות סתרי התורה, אדרא רבא והאדרא זוטא - מטרת הלימוד, ועיקר תוכן הלימוד, והאריך בגודל מעלה וחשיבות לימוד חכמת הקבלה, ועוד, ועוד.

ואסיים בדברי הקדמת התיקונים (דף י"ז), "והמשכילים יזהירו, אלין רבי שמעון בן יוחאי וחבריו וכו' כד עבדו האי חיבורא אסתמכו עליה לעילא וכו', ומצדיקי הרבים ביה [שרבים יצדיקו את עצמם ע"י...], יהון נפישין ככוכבים לעולם ועד דלא אחשיך נהורא דלהון לעולם ועד", וזכאה חולקיה של הגה"צ המחבר, אשר הוציא בכשרונו בטוב טעם ודעת דבר נאה ומתוקן לזכות את הרבים מצוף דבש תורת רשב"י זי"ע ועכ"י אמן, ועי"ז יקויים בנו מה שכתוב בזוה"ק בחיבורא דא יפקון מגלותא בביאת גואל צדק בב"א.

בברכת כתיבה וחתימה טובה,

דברי יקירו ומוקירו
הק' שלום יהודה גרוס
אבדק"ק האלמין - בית שמש